

2014

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD-EST 2014-2020

Agenția pentru Dezvoltare
Regională Sud-Est

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD-EST 2014- 2020

Cuprins

1	Introducere	6
2	Profil socio-economic	10
2.1	Localizare geografică	10
2.2	Cadrul natural	12
2.2.1	Particularități ale Regiunii Sud-Est	12
2.2.2	Zone specifice ale regiunii	12
2.2.3	Resurse naturale	14
2.2.4	Clima	15
2.2.5	Relieful	17
2.3	Structura sistemului de așezări	19
2.4	Structura socio-demografică a populației	32
2.4.1	Evoluția populației și potențialul demografic	32
2.4.2	Resursele umane	43
2.4.3	Structura și dinamica resurselor de muncă	50
2.4.4	Sărăcia	61
2.5	Infrastructura	69
2.5.1	Infrastructura de transport rutieră	69
2.5.2	Coridoarele naționale și internaționale	70
2.5.3	Rețelele europene de transport	71
2.5.4	Rețelele regionale de drumuri publice	76
2.5.5	Perioada de programare 2014-2020	79
2.5.6	Drumurile orășenești și transportul urban	86
2.5.7	Rețelele regionale de căi ferate	87
2.5.8	Transportul naval – maritim și fluvial	92
2.5.9	Transportul aerian	114
2.5.10	Telecomunicațiile și Societatea informațională	121
2.5.11	Infrastructura sanitară	124
2.5.12	Infrastructura de servicii sociale	140
2.5.13	Infrastructura situații de urgență	150
2.5.14	Infrastructura de educație	155
2.5.15	Infrastructura de locuințe	166
2.6	Mediu	173
2.6.1	Infrastructura de utilități	174
2.6.2	Calitatea factorilor de mediu	188
2.6.3	Amenajări agricultură	229
2.6.4	Managementul siturilor contaminate	234
2.6.5	Gestionarea deșeurilor menajere și industriale	236
2.6.6	Riscuri naturale	253
2.7	Economia regiunii	260
2.7.1	Structura economiei: PIB și conturi regionale	260
2.7.2	Investițiile Străine Directe și comerțul exterior	262
2.7.3	Dinamica întreprinderilor	268
2.7.4	Productivitatea muncii	286
2.7.5	Cercetare, Dezvoltare, Inovare	288
2.7.6	Analiza activității sectoarelor economice	295
2.8	Turism	305

2.8.1	Turism regional în context național și european	305
2.8.2	Patrimoniul natural protejat.....	307
2.8.3	Peisajul natural al zonei și principalele puncte de atracție turistică.....	311
2.8.4	Patrimoniul cultural material și imaterial.....	334
2.8.5	Structuri de primire turistică și fluxuri turistice	336
2.8.6	Zone receptoare de turiști - Delta Dunării.....	346
2.8.7	Zone receptoare de turiști - Litoralul Mării Negre	348
2.9	Agricultura și dezvoltarea rurală	353
2.9.1	Producția agricolă.....	353
2.9.2	Horticultura	358
2.9.3	Îngrășăminte	361
2.9.4	Parcul de tractoare și mașini agricole.....	363
2.9.5	Producția animală	364
2.9.6	Resurse forestiere	366
2.9.7	Piscicultura	372
3	Analiza SWOT	379
4	Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2014-2020....	389
5	Estimarea necesităților de finanțare	411
6	Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei.....	413
7	Sistemul de implementare	420
8	Monitorizarea	422
9	Procesul partenerial	423
	Glosar de termeni	429
	Bibliografie.....	435

Abrevieri

ANAR – Administrația Națională „Apele Române”;
ANIF – Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare;
ANPA – Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură;
ANRE – Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei;
ANRSC – Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice;
ARPM – Agenția Regională pentru Protecția Mediului;
CE – Comisia Europeană;
CLLD – Dezvoltare locală plasată în responsabilitatea comunității;
DCA – Directiva Cadru Apă;
DEEE – Deșeuri de Echipamente Electrice și Electronice;
DSP – Direcția de Sănătate Publică;
DTAUU – Directiva privind Tratarea Apelor Uzate Urbane;
EEV - Material rulant electric/vehicule ecologice
e.l. – echivalent locuitor;
GES – gaze cu efect de seră;
INCDM – Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa”;
INS – Institutul Național de Statistică;
ITI - Investiții teritoriale integrate;
MDRAP – Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
OSPA – Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice;
PATN – Planul de Amenajare a Teritoriului Național;
POS – Program Operațional Sectorial;
MM – scara Mercalli Modificată de măsurare a intensității cutremurelor;
MMSC – Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice;
MSK – scara Medvedev – Sponheuer – Karnik de măsurare a intensității cutremurelor;
SNGSC – Strategia Națională de Gestionare a Siturilor Contaminate;
SUERD – Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării;
TEN-T - Rețeaua Trans-Europeană de Transport
U.A.T. – Unitate Administrativ Teritorială;
U.E. – Uniunea Europeană;

1 Introducere

Agenția pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este un organism non-guvernamental, non-profit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care acționează în domeniul specific dezvoltării regionale, cooperând în acest sens cu agenții similare din țară și din străinătate, autorități locale, întreprinderi, centre de cercetare, universități și alte instituții.

Misiunea instituției este să contribuie la facilitarea absorbției fondurilor de tip structural la nivelul celor șase județe componente ale Regiunii Sud-Est (Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea), atât prin activitatea de promovare a identității regionale cât și prin administrarea programelor europene care fac parte din strategia de pre-aderare elaborată de Uniunea Europeană.

Având drept obiectiv dezvoltarea regională, ADR Sud-Est se implică în încheierea și menținerea parteneriatelor instituționale intra-regionale, inter-regionale și internaționale.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 (PDR) este un document de planificare strategică, elaborat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est în conformitate cu atribuțiile sale în domeniul susținerii dezvoltării regionale.

Echipa de experți ai ADR Sud-Est a respectat prevederile Memorandumului cu tema Aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020, aprobat de Guvernul României, în data de 13 iunie 2012 și Metodologia privind elaborarea PDR-urilor propusă Agențiilor pentru Dezvoltare Regională, de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Context european și national al planificării strategice și al programării fondurilor europene

La nivel european, Comisia Europeană a elaborat Strategia Europa 2020 și propunerile de regulamente pentru perioada 2014-2020, stabilind cadrul general al priorităților de investiții.

Strategia Europa 2020 reprezintă strategia Uniunii Europene de creștere economică până în anul 2020. Într-o lume aflată în permanentă schimbare, Uniunea Europeană dorește să devină o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, în cadrul căreia statele membre își propun atingerea unor obiective ambițioase în domeniul ocupării forței de muncă, în domeniul productivității și coeziunii sociale.

Strategia Europa 2020 propune gruparea intervențiilor de dezvoltare în 11 Obiective Tematice:

- cercetare și inovare;
- tehnologiile informației și comunicării (TIC);
- competitivitatea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri);
- trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon;
- adaptarea la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscului;
- protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor;
- promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
- ocupare și facilitarea mobilității forței de muncă;
- incluziune socială și combaterea sărăciei;
- educație, dezvoltarea de competențe și învățarea pe tot parcursul vieții;
- consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă.

Elaborarea PDR 2014-2020 s-a realizat în corelare cu propunerile de regulamente ale Comisiei Europene, în special cu prioritățile de investiții din Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind dispozițiile specifice, aplicabile Fondului european de dezvoltare regională și obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006:

- (1) consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării;
- (2) îmbunătățirea accesului și a utilizării și creșterea calității TIC;
- (3) îmbunătățirea competitivității IMM-urilor;
- (4) sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele;
- (5) promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor;
- (6) protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- (7) promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
- (8) promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
- (9) promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
- (10) investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și de formare;
- (11) consolidarea capacității instituționale și a unei administrații publice eficiente.

La nivel național, Guvernul României a înființat Comitetul Interinstituțional pentru elaborarea Acordului de Parteneriat (CIAP), care elaborează în cadrul unui parteneriat inter-instituțional Acordul de Parteneriat dintre România și Comisia Europeană, prin care se stabilesc direcțiile de acțiune cu privire la implementarea programelor operaționale pentru perioada 2014-2020.

Agencia pentru Dezvoltare Regională Sud-Est a contribuit la elaborarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională (SNDR) prin furnizarea de indicatori analizați în cadrul Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020. SNDR reprezintă viziunea Guvernului României privind dezvoltarea regională, prin care se stabilesc prioritățile de dezvoltare ale regiunilor, precum și relațiile instituționale care să faciliteze corelarea cu strategiile sectoriale. Acest document de programare reprezintă baza strategică pentru fundamentarea programelor de finanțare din fonduri externe/comunitare, naționale, regionale și/sau locale care au ca scop dezvoltarea regională.

Având în vedere că aceste documente au fost elaborate în paralel, ADR Sud-Est a plasat indicatorii regionali din PDR 2014-2020, în contextul național al Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională.

Parteneriat inter-instituțional la nivel regional

Prin Memorandumul Guvernului privind Aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020, din data de 13 iunie 2012, se subliniază importanța PDR-urilor elaborate de Agențiile pentru Dezvoltare Regională și legătura strategică a acestor documente cu programele operaționale din perioada 2014-2020.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 conturează cadrul strategic de referință pentru planificarea regională, identificând prioritățile de dezvoltare pe baza resurselor regiunii, precum și pe baza oportunităților oferite de contextul implementării fondurilor europene.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 cuprinde: Profilul socio-economic al regiunii, Analiza SWOT, Strategia de dezvoltare regională, Estimarea necesităților de finanțare, Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei, Sistemul de implementare, Monitorizarea PDR, Procesul partenerial, Sinteza evaluării strategice de mediu. Documentul include două anexe importante: Anexa A – Listă orientativă de proiecte strategice/proiecte cu impact regional și Anexa B – Documente suport pentru Capitolul II.

Potențialul socio-economic existent este analizat din perspectiva datelor statistice și administrative, iar prioritățile de dezvoltare din cadrul strategiei de dezvoltare regională sunt corelate cu nevoile specifice Regiunii Sud-Est.

Parteneriatul inter-instituțional care stă la baza proceselor de planificare și programare regionale se caracterizează prin sinergia a două grupuri de lucru din care ADR Sud-Est face parte: parteneriatul inter-instituțional creat la nivel național și parteneriatul inter-instituțional regional al cărui promotor este Agenția. Fluxul de informații cu privire la indicatorii regionali și la nevoile de finanțare din regiune se realizează de jos în sus, iar comunicarea dintre nivelul regional și cel național se realizează în ambele direcții, creând premisele unui parteneriat inter-instituțional fiabil.

Conform Metodologiei de elaborare a PDR-urilor, ADR Sud-Est a organizat întâlniri de lucru ale Grupurilor de Lucru Sub-Regionale, ale Grupurilor Tematice Regionale și ale Comitetului Regional pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020.

Grupurile de Lucru Sub-Regionale sunt formate din reprezentanți ai Consiliilor Județene, Prefecturilor, Agențiilor pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agențiilor Județene pentru Protecția Mediului, Direcțiilor Județene pentru Agricultură și Industrie Alimentară, ai Direcțiilor Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural și Național, ai Inspectoratelor Școlare Județene, Direcțiilor Județene de Statistică, Camerelor Județene de Comerț și Industrie, Direcțiilor de Sănătate Publică, universități, organizații reprezentative pentru minorități și grupuri dezavantajate, sindicate, asociații patronale, autorități locale.

Grupurilor Tematice Regionale sunt constituite din reprezentanți ai GLSR și în funcție de tematică, reprezentanți ai instituțiilor cu atribuții în domeniul respectiv din cadrul regiunilor. La nivelul Regiunii Sud-Est au fost identificate următoarele Grupuri Tematice Regionale: GTR Dezvoltare Urbană și incluziune socială, GTR Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale, GTR Dezvoltarea IMM-urilor (inclusiv componenta de cercetare-inovare), GTR Mediu și eficiență energetică, GTR Agricultură și dezvoltare rurală.

Metodologia de elaborare a PDR stabilește componența CRP: reprezentanți ai ADR, reprezentanți ai Grupurilor Tematice Regionale, reprezentanți ai Grupurilor de Lucru Sub-Regionale, ai Direcției Regionale de Statistică, ai compartimentelor de Dezvoltare Rurală Județeană ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, coordonatorul polului de creștere, universități, mediul de afaceri/Camere de Comerț și Industrie, patronate, sindicate, societatea civilă, alte instituții cu reprezentare regională.

Acest document de planificare reprezintă baza strategică pentru fundamentarea programelor de finanțare din fonduri externe/comunitare, naționale, regionale și/sau locale, care au ca scop dezvoltarea regională.

Programarea fondurilor europene în profil regional se bazează pe planificarea nevoilor de finanțare în cadrul unui proces continuu, susținut de participarea activă a actorilor regionali din sectorul public, din sectorul privat și din mediul academic.

- *Documentul a fost elaborat de echipa de experți a Biroului Planificare, Programare și Monitorizare Regională:*
 - *Mirela Chivu - Șef Birou*
 - *Gianina Doagă – Expert Economist în Management*
 - *Simona Toader – Manager de proiect*
 - *Valeriu Ajder – Expert Economist în Management*
 - *Diana Gradea – Manager de proiect*
 - *Mihai Neacșu – Expert Economist în Management*
 - *Carmen Câmpean – Consultant în Management*

- *Coordonator: Luminița Mihailov, Director General al ADR Sud-Est*

2 Profil socio-economic

2.1 Localizare geografică

Regiunea Sud-Est este situată în partea de Sud-Est a României și se învecinează la nord cu Regiunea Nord-Est, la vest cu Regiunea Centru, la sud-vest cu Regiunea Sud-Muntenia și Regiunea București-Ilfov, la sud cu Bulgaria, la est cu Republica Moldova, Ucraina și țărmul Mării Negre (o lungime de 194 km pe platforma continentală și 245 km de țărm). Acoperind 35.762 km² sau 15% din suprafața totală a țării, regiunea este a doua ca mărime din cele 8 regiuni ale României.

Un aspect cheie al localizării geografice a Regiunii Sud-Est este faptul că se constituie în frontieră estică a Uniunii Europene, cu implicații majore în ceea ce privește securizarea punctelor de trecere a frontierei, dar și implicarea în acțiuni de cooperare regională transfrontalieră. Lungimea graniței comune româno-ucrainene-moldovene este de 1.099,4 km. Granița româno-moldoveană este în întregime o graniță fluvială (450 km) iar granița româno-ucraineană are o componentă complexă fiind o parte graniță terestră (273,8 km), o parte graniță fluvială (343,9 km) și o parte graniță maritimă (31,7 km). Granița Regiunii Sud-Est cu Ucraina este de 89,6 km terestru, 343,9 km fluvială și 31,7 km maritimă.

În regiune se află 2 puncte de trecere frontieră cu Moldova, la Oancea (rutier), la Giurgiuilești (rutier, ferovial, portuar) și unul cu Ucraina la Ismail (portuar).

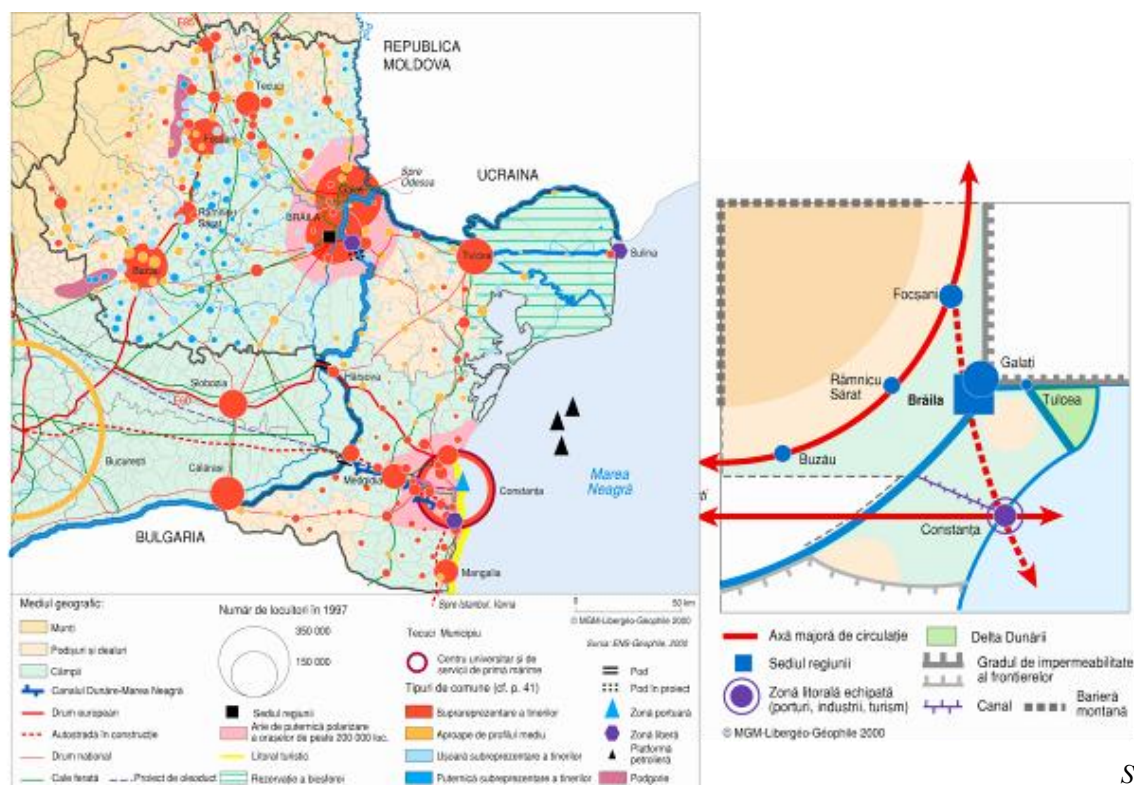
În prezent funcționează Programul Operațional Comun România-Ucraina-Moldova 2007-2013, având ca obiective:

- Promovarea economiei durabile și dezvoltării sociale în zonele de graniță;
- Rezolvarea în comun a unor probleme, în domenii precum mediul, sănătatea publică și prevenirea și lupta împotriva crimei organizate;
- Asigurarea unor granițe eficiente și securizate;
- Promovarea activităților de tipul "people-to-people".

Zona de sud-est prin județul Constanța participă la Programul de cooperare transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013. Scopul acestui program este de a întări cooperarea în zona de graniță a celor două țări vecine prin activități comune ce conduc la interconectarea teritoriilor și promovarea unei dezvoltări socio-economice coerente, corelate și durabile a regiunii de graniță.

Regiunea Sud-Est aparține provinciei fizico-geografice a Europei răsăritene, sub-provincia ponto-danubiană și are granițe naturale formate de râul Prut, fluviul Dunărea, precum și Marea Neagră. Această regiune cuprinde aproape toate formele de relief: Lunca Dunării, Câmpia Bărăganului în centru și Câmpia Covurlului în nord, Podișul Dobrogea în est și sud. În partea de nord a podișului Dobrogei se află Munții Măcinului, iar partea de nord-vest a regiunii cuprinde o parte a Carpaților de Curbură și a Subcarpaților de Curbură. Totodată regiunea este străbătută de fluviul Dunărea, cuprinde Delta Dunării și este mărginită la est de întreg litoralul românesc al Mării Negre (245 km).

Așezare geografică Regiunea Sud-Est

Sursa:

Violette Rey, coordonator, *Atlasul României* (ed a II-a), Ed. RAO, București, 2006

2.2 Cadrul natural

2.2.1 Particularități ale Regiunii Sud-Est

O particularitate a Regiunii Sud-Est este aceea că are în componență aproape toate formele de relief, unele dintre ele fiind specifice numai acestei regiuni, ceea ce imprimă anumite particularități vieții economice, sociale, culturale, educaționale a acestei zone.

Regiunea Sud-Est este singura care are deschidere la mare, acest aspect oferindu-i oportunitatea de dezvoltare a transportului maritim și fluvio – maritim dar și activităților conexe și nu numai (depozitare, comerț, etc.). În această regiune se regăsesc porturile maritime Constanța (cel mai mare de la Marea Neagră), Mangalia și Midia, precum și cele fluvio - maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina).

Situarea strategică a Mării Negre constituie un element de atragere a investițiilor străine care pot determina o creștere a competitivității zonei.

Mai mult de jumătate din terenurile fertile ale Câmpiei Bărăganului, cunoscută drept „grâнар al țării”, sunt situate pe teritoriul regiunii Sud - Est. Suprafețele agricole mari și solurile fertile oferă condiții favorabile pentru o agricultură ecologică.

Delta Dunării (una dintre marile rezervații naturale ale lumii) și Insula Mică a Brăilei ale căror floră și faună sunt considerate unice în Europa constituie zone naturale cu o atracție turistică deosebită.

O altă caracteristică a regiunii este potențialul turistic ridicat. Sectorul de turism este relativ bine dezvoltat. Litoralul Mării Negre și Delta Dunării, stațiunile balneo-climaterice Lacul Sărat, Techirghiol, Sărata Monteoru, unele pensiuni agro-turistice în zonele montane și în Delta Dunării, mănăstirile din nordul Dobrogei și Munții Buzăului și Vrancei reprezintă puncte cu atracție turistică.

O altă particularitate a regiunii este prezența celor mai renumite podgorii și centre de producție a vinului din România, acestea găsindu-se în toate județele regiunii. Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară în ceea ce privește suprafața viilor pe rod. Podgoriile Murfatlar, Odobești, Panciu, Nicorești, Dealurile Bujorului, Pietroasele produc vinuri renumite atât pe plan național cât și pe plan internațional.

2.2.2 Zone specifice ale regiunii

Având în vedere un număr de indicatori de analiză, respectiv caracteristicile fizico-geografice, demografice, economice și de producție, infrastructură, locuințele și modul de locuire, echiparea tehnică a locuințelor, problemele sociale și ecologice, au fost identificate mai multe zone care prezintă caracteristici asemănătoare.

Zona Câmpiei Bărăganului, în care se includ suprafețe din județele Buzău, Brăila și Vrancea, este caracterizată din punct de vedere fizico-geografic de o seismicitate foarte ridicată, precipitații reduse, risc de inundații, potențial forestier scăzut.

Demografic, se înregistrează un declin datorat îmbătrânirii accentuate a populației și se observă o tendință continuă de scădere a numărului de locuitori. Indicii de natalitate au valori medii și sub medii. Totuși, se poate spune că există posibilități de înnoire și sporire a forței de muncă mature.

Dobrogea de Nord acoperită în exclusivitate de Județul Tulcea și este o zonă specială datorită, în primul rând, condițiilor fizico-geografice și anume prezenței Deltei Dunării – declarată în 1990 rezervație a mediului înconjurător, ecologică și a păsărilor fiind sub protecție UNESCO – și a Parcului Național Munții Măcinului pentru conservarea speciilor rare, de floră și faună specifice intersecției arealelor mediteranean, balcanic, caucazian.

Rezervația Biosferei cuprinde 5.800 km², reprezentând 53% din suprafața județului de 8.499 km², iar Parcul Național se întinde pe o suprafață de 11.321 ha reprezentând singura arie protejată din România unde pădurile de stepă sud-mediteraneene și balcanice sunt prezente împreună și se află într-o stare bună de conservare.

Caracteristicile demografice arată că densitatea populației în acest spațiu este foarte redusă și se înregistrează un declin demografic accentuat. Activitățile economice preponderente s-au axat pe exploatarea de resurse naturale, turism și activități tradiționale în concordanță cu principiile dezvoltării durabile.

Zona dispune de un potențial forestier ridicat și de un grad foarte mare de atractivitate pentru turismul de agrement, itinerant, științific în Delta Dunării, dar și prin diversitatea și biotopurile unice, monumentele istorice și religioase (în special triumghiul celor trei mănăstiri aflate în nordul județului: Celic-Dere, Cocoș-Niculițel, Saon și Bazilica paleo-creștină situată în satul Niculițel, cetăți romane, italienești, bizantine Troesmis, Arrubium, Dinogetia, Noviodonum, Halmyris, Arganum, Enisala).

În **Dobrogea de Sud-Est**, din punct de vedere demografic, predomină comunele cu talie medie și mare, densitatea populației în zona rurală fiind ridicată. Se înregistrează o stabilitate demografică și chiar o ușoară creștere. Aspectul economic este caracterizat printr-un grad foarte mare de atractivitate turistică, dimensiuni relativ mari ale exploatațiilor agricole individuale, ponderea ridicată a terenului arabil din totalul agricol, posibilități de cooperare cu centrele urbane, forța de muncă calificată și o pondere ridicată a activităților neagricole. Se constată fenomenul de poluare a plajelor datorată în special navelor din apropierea litoralului, solurile sunt moderat degradate datorită folosirii pesticidelor.

Dobrogea Centrală și de Sud-Vest prezintă precipitații reduse. În acest spațiu există rezervații și monumente ale naturii, precum și resurse complexe. Densitatea populației este redusă și predomină comunele care înregistrează un declin accentuat al populației.

Zona Moldovei de Sud, care cuprinde părți din județele Galați și Vrancea se caracterizează prin alunecări de teren frecvente, risc de inundații și seismicitate ridicată. Procentul de alimentare cu apă a populației în sistem centralizat este redus. Accesul direct la rețeaua majoră rutieră și feroviară este dificil în majoritatea comunelor. Din punct de vedere social se înregistrează un nivel ridicat al mortalității infantile și o ofertă precară de asistență sanitară.

Zona Subcarpaților de Curbură, ce cuprinde arii din județele Vrancea și Buzău este o zonă cu seismicitate ridicată, zona montană reprezentând circa 50 % din suprafață. Se înregistrează frecvent alunecări de teren.

Ca elemente fizico-geografice pot fi menționate numeroasele rezervații și monumente ale naturii precum și complexitatea mare de resurse ale naturii.

Din punct de vedere demografic, se înregistrează un declin datorat îmbătrânirii populației și a tendinței continue de scădere a numărului de locuitori.

În această regiune se înregistrează o pondere ridicată a activităților neagricole, iar terenul agricol se află cu preponderență în proprietate privată, fapt ce constituie premise pozitive în dezvoltarea economică locală.

Din punct de vedere ecologic, zona este caracterizată prin existența pădurilor pe suprafețe întinse, ceea ce contribuie la menținerea unui echilibru pe termen lung, condiționat de altfel de exploatarea rațională a resurselor forestiere.

2.2.3 Resurse naturale

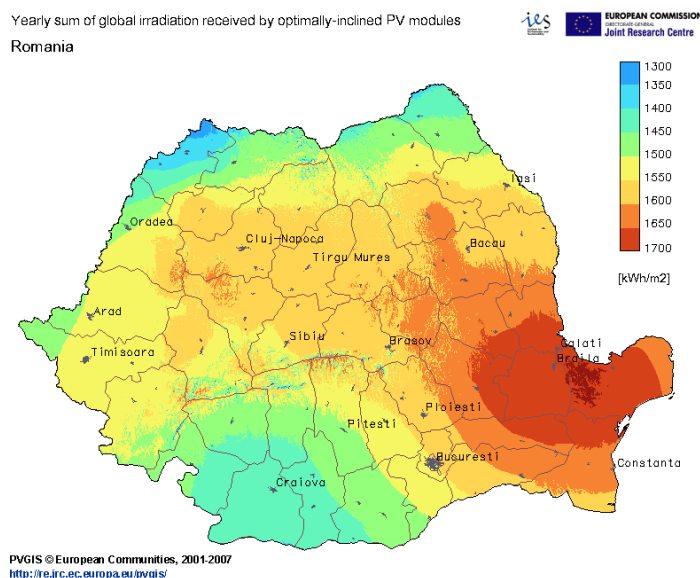
Din perspectiva bogățiilor subsolului, regiunea dispune de petrol (zăcăminte de hidrocarburi de la Berca, Sărata – Monteoru, Pâclele, Opișenești, Ianca), gaze naturale în județele Brăila și Buzău și, de asemenea, în platforma continentală a Mării Negre. Alte resurse naturale ale regiunii sunt: granitul în Munții Măcinului, piatra de var în Podișul Dobrogei, minereu de fier, pirita de cupru, sulfuri complexe de plumb și zinc, cuarț, granit, marmură și varietăți de piatră de var, caolin, baritină din dealurile Tulcei, depozitele de loess, sarea în Buzău. O categorie aparte a bogățiilor de subsol o constituie apele sulfuroase, feruginoase, clorurice (Brăila, Buzău, Constanța).

Platforma continentală a Mării Negre conține rezerve semnificative de minerale și hidrocarburi, exploatate cu echipamente de foraj marin, produse în România. Rezerve de hidrocarburi lichide și gazoase mai sunt și în județele Brăila, Vrancea și Galați. Singurul depozit de petrol la suprafață din Europa se află în zonele Berca și Monteoru din județul Buzău.

Dobrogea a fost identificată ca fiind o zonă cu un potențial energetic eolian ridicat, fapt care contribuie semnificativ la realizarea obligațiilor României în domeniul energiilor regenerabile și în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.

Energia solară este una din sursele de bază ale dezvoltării acestui mileniu, încadrându-se în conceptul de energie regenerabilă și ecologică. Conform Institutului de energie și transport (IET) al Comisiei Europene, Regiunea Sud Est se află într-o zonă cu potențial energetic ridicat ($1700 kWh/m^2$), ceea ce favorizează investițiile în domeniu pentru producere de energie electrică și termală, irigații, permițând economisirea resurselor energetice convenționale și reducerea poluării mediului.

Potențialul energetic solar al României

Sursa: <http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/countries/europe.htm>

2.2.4 Clima¹

Clima Regiunii Sud-Est se înscrie în caracteristicile generale ale climatului temperat continental moderat de tranziție, cu o serie de particularități locale, date de anumiți factori (relief, Marea Neagră, Dunărea).

Temperaturile medii anuale variază destul de mult, în special datorită reliefului. Astfel, dacă în Lunca Dunării, sudul Dobrogei, zona litorală și Delta Dunării media multianuală depășește 11°C (11,2°C Mangalia și Murfatlar), în Câmpia Română aceasta are valori cuprinse între 10-11°C, scade în zona Subcarpatică, având valori cuprinse între 6 și 10°C (7,5°C stația Bisoca). În zona montană temperatura medie ajunge la valori cuprinse între 0 și 6°C (2,2°C stația Penteleu), iar pe culmile cele mai înalte chiar sub 0°C.

Temperatura medie a lunii ianuarie are, în general valori negative, între 0 și -6°C (în unele zone chiar sub aceste valori), excepție făcând o mică porțiune în zona Mangalia, unde temperatura medie a lunii ianuarie este pozitivă (între 0 și 1°C).

Temperatura medie a lunii iulie are, în general valori cuprinse între 20 și 23°C, în zona de câmpie (chiar ușor mai ridicate în Lunca Dunării), coborând în zonele deluroase la valori între 16 și 20°C, și între 8 și 16°C în zona montană. Maxima absolută coincide cu maxima absolută pe țară, fiind de 44,5°C, înregistrată pe data de 10.08.1951, la Ion Sion, în județul Brăila.

Vânturile predominante sunt din sectorul estic și nordic, în principal crivățul, în timpul iernii. Apar și vânturi cu caracter local, de exemplu brizele marine pe litoral și brizele montane, în zona Carpaților Curburii.

Cantitatea de precipitații este influențată, în primul rând de altitudine, dar și de influențele climatice continentale din est. Astfel, în zona sudică a Dobrogei, pe litoral și în Delta Dunării cantitatea de precipitații este sub 400mm/an (Sulina 358mm/an - cea mai mică valoare medie din

¹ Strategia de dezvoltare a turismului în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

România). În Câmpia Română și mare parte din Podișul Dobrogei valorile se situează între 400 și 500 mm/an, crescând în zonele subcarpatice până la 700-800 mm/an și peste 1000 mm/an în zona montană.

Cu amplitudine termică mare (între 61°C la Gorgova și 66,5°C la Tulcea), precipitații puține, vânturi frecvente și intense (până la 334 de zile cu vânt anual la Sulina), climatul Deltei Dunării este continental arid. Temperatura medie anuală este în jur de 11°C, iarna variind foarte puțin, între -1 și -1,5°C, iar vara este în jur de 21°C. Aceste condiții climatice favorizează practicarea activităților turistice de primăvară și până toamna târziu, dar și iarna – pentru pescuit la copcă și vânătoare.

Bioclimatul marin este rezultatul interferenței dintre climatul de stepă și influența pontică, cu temperaturi medii anuale mult mai moderate față de regiunile înconjurătoare, oscilații diurne și anuale mai atenuate, ploi rare și de scurtă durată.

Verile sunt în general lipsite de canicula uscată, dar însoțite de vânturi puternice și umede ce bat predominant dinspre mare. Litoralul este caracterizat prin temperaturi moderate, cu ierni blânde (temperaturi medii de -2°C), și veri secetoase (temperaturi medii de 22,4°C la Constanța și 22,8°C la Mangalia). Precipitațiile sunt puține, ca urmare plajele sunt preponderent uscate. În medie, litoralul beneficiază de 25 de zile însorite pe lună și 10 -11 ore de soare/zi. Toate aceste caracteristici favorizează băile de soare.

Din punct de vedere climatic, Podișul Dobrogei se încadrează în climatul de dealuri joase, cu influențe stepice în sud. Temperatura medie anuală este de 10-11°C. În luna ianuarie, valorile medii ale temperaturii aerului sunt cuprinse între -2°C în Munții Macinului, Podișul Babadagului și Podișul Casimcei și -1°C în regiunea Delta Dunării. În lunile de vară, valorile medii sunt de 21-22°C.

Precipitațiile au valori de 400-500 mm/an, fiind mai reduse în partea de sud. Vânturile dominante sunt cele din nord, la care se adaugă vara, vânturile din sectorul sudic. Evoluția anuală a valorilor temperaturii este favorabilă practicării turismului în Dobrogea.

Tabelul 2.2.1

Temperatura aerului și precipitațiile atmosferice înregistrate la principalele stații meteorologice, în anul 2011

Stația meteorologică	Minima absolută anuală (grade Celsius)	Maxima absolută anuală (grade Celsius)	Cantitatea anuală de precipitații (mm)
Buzău	-20,9	35,3	437,0
Constanța	-10,4	33,9	307,0
Galați	-16,2	36,0	324,1

Sursa: Administrația Națională de Meteorologie

2.2.5 Relieful ²

Relieful regiunii este foarte variat, de la Platforma Continentală a Mării Negre la Carpații de Curbură. În partea de nord-vest a regiunii se găsesc *Carpații de Curbură*, cu înfățișarea generală a unor munți cu altitudini mijlocii și mici, alcătuiți din culmi largi, rotunjite sau înguste și fragmentate, separate de văi transversale adânci și de șei largi sau depresiuni cu șesuri aluviale extinse. Munții Vrancei sunt munți de încrețire, alcătuiți din culmi ce provin din fragmentarea platformei de eroziune de 1.700 m (Goru – 1.785 m, Lăcăuți – 1.777 m, Giurgiu – 1.720 m, Pietrosu – 1.672 m, Zboina Frumoasă – 1.657m). Munții Buzăului sunt alcătuiți din două masive proeminente – Penteleu și Siriu - cu altitudini de peste 1.600m, din munți cu altitudini de 1.300-1.450m (Tătaru și Podu Calului) și din munți cu altitudini de 1.000-1.250 m (Zmeuretu - Muntioru, Munții Întorsurii și Ivănețu) separați de văi largi și de depresiunile Întorsura Buzăului și Comandău.

În exteriorul Carpaților se află *Subcarpații Curburii*. Aceștia sunt dispuși sub forma a doua șiruri de depresiuni care închid două șiruri de dealuri. La poalele munților există un prim șir de depresiuni submontane (Vrancei, Lopatari, Chiojd etc.), închise de un șir de dealuri (Raiuți, Bisoca, Dalma etc.), care, uneori, pot depăși 900 m altitudine. Urmează un al doilea șir de depresiuni (Dumitrești, Policiori) închise de un al doilea șir de dealuri (Măgura Odobești, Deleanu, Blăjeni), care, de asemenea, pot depăși 900 m altitudine. În zona Policiori - Berca - Arbași apar *vulcanii noroioși*, un fenomen pseudovulcanic interesant, legat de emanațiile de gaze din lungul unor falii locale. La Andreiașu de Jos apare un alt fenomen deosebit, legat tot de emanațiile de gaze, *focul viu*. Subcarpații Curburii se află într-o mișcare de ridicare continuă, relativ lentă, dar mai accentuată în sectorul dintre Șușita și Călnău. Aceste "mișcări neotectonice", asociate rocilor argiloase, creează o dinamică mai mare a alunecărilor de teren. O caracteristică deosebită prezintă contactul existent cu regiunea muntoasă între râurile Prahova și Buzău unde, datorită pătrunderii din Carpați spre Subcarpați a pintenului de fliș paleogen Ivănețu, se creează o zonă de tranziție a caracteristicilor montane și submontane, denumită chiar astfel: zona de interferență carpato-subcarpatică.

Partea centrală a regiunii este ocupată de *Câmpia Română*, care cuprinde o zonă mai înaltă, cu altitudini cuprinse între 50-100 m (Câmpia Râmnicului, Câmpia Bărăganului), cu aspectul unei suprafețe netede, ușor vâlurită datorită existenței unor conuri aluvionare, și o zonă mai joasă, de subsidență, cu altitudini ce coboară până la 5-10 m (Câmpia Buzăului, Câmpia Siretului Inferior). De-a lungul râurilor mai importante (Siret, Ialomița, Călmățui) apar dune de nisip (ex. Hanu Conachi). În zona Bărăganului, câmpia este acoperită cu un strat gros de loess, în care s-au format, prin tasare, crovuri, unele dintre acestea fiind ocupate de mici lacuri. Limita estică a Câmpiei Române o reprezintă *Lunca Dunării*, mai exact sectorul bălților (Balta Brăilei), o zonă cu altitudini reduse (10m), în mare parte desecată (Insula Mare a Brăilei).

Situat între Valea Dunării la vest și nord, Marea Neagră la est, granița cu Bulgaria la Sud, *Podișul Dobrogei* este o unitate danubiano-pontică de o deosebită originalitate geografică. După altitudine și aspectul formelor de relief se diferențiază două subunități: Masivul Dobrogei de Nord și Podișul Dobrogei de Sud, despărțite de linia Hârșova-Capul Midia.

² Strategia de dezvoltare a turismului în cadrul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Masivul Dobrogei de Nord are un relief de podiș, cu aspecte variate și o înclinare generală dinspre Dunăre spre mare. Munții Măcin, aflați în nord-vest, reprezintă unitatea cu cele mai mari înălțimi din toată Dobrogea, în culmea Pricopanului (vf. Tuțuiatu – 467 m) și culmea Niculițelului (363 m).

Masivul Dobrogei de Nord este alcătuit din mai multe subdiviziuni:

- Munții Măcinului, un masiv hercinic, cu aspecte montane, alcătuit din roci dure (granit), cu altitudini ce depășesc 400m (vf. Greci - 467 m) ;
- Dealurile Tulcei, cu altitudini mai reduse (în jurul a 100-200 m);
- Depresiunea Nălbant;
- Podișul Babadag, ocupă partea centrală a Masivului Dobrogei de Nord, altitudinea putând ajunge la 400 m;
- Podișul Casimcei, spre contactul cu Podișul Dobrogei de Sud, aici se găsesc șisturi verzi.

Podișul Dobrogei de Sud are aspect ușor ondulat, altitudinea sa fiind în jur de 100 m de-a lungul văii Carasu, partea cea mai joasă, ce corespunde Podișului Medgidiei. Înspre sud, înălțimile cresc ușor, în *Podișul Oltinei* (204 m) și în *Podișul Negru Vodă* (194 m).

Podișul Dobrogei de Sud are altitudini mai reduse (100-200 m), aspect neted, este acoperit cu un strat de loess. În nord se găsește Podișul Medgidiei (Dorobanțului), separat de Podișul Oltinei și Podișul Negru Vodă prin fosta Vale Carasu (acum Canalul Dunare-Marea Neagră). Zona litorală are un țărm jos în partea nordică, unde apar lagune și limanuri maritime, și un țărm înalt, cu faleză, în partea sudică.

La vărsarea Dunării în Marea Neagră s-a format *Delta Dunării*, suprafața acesteia fiind de aproximativ 580.000 ha. *Rezervația Biosferei Delta Dunării* este situată la interfața dintre gurile Dunării și Marea Neagră. Aceasta cuprinde delta propriu-zisă, Lunca Dunării în amonte de Tulcea până la Cotul Pisicii, complexul lagunar Razim – Sinoe și apele litorale ale Mării Negre, până la izobata de 20 m. În rezervația Biosferei Delta Dunării se disting patru diviziuni geomorfologice: delta fluvială, delta fluvio-maritimă, Lunca Dunării și complexul lagunar Razim-Sinoe. Delta fluvială este compusă din rețeaua de canale dintre cele trei brațe (Sulina, Sf. Gheorghe și Chilia), în porțiunea lor vestică, mărginite pe alocuri de grinduri longitudinale rezultate prin depunerea de sedimente transportate de Dunăre. Delta maritimă este caracterizată prin grindurile maritime, respectiv depozitele de aluviuni și nisip lăsate de apa dulce a fluviului la contactul cu marea. Cele mai importante grinduri sunt: Chilia, Știpoc, Letea, Caraorman, Crasnicol. La gura brațului Sf. Gheorghe se află Insula Sacalin, a cărei formă se schimbă mereu sub acțiunea apelor mării. Grindurile Letea și Caraorman au un relief surprizător de variat, unde dune prelungi alternează cu fâșii de vegetație lemnoasă – așa numitele hașmacuri – sau păduri cu vegetație luxuriantă.

2.3 Structura sistemului de așezări

Acest capitol cuprinde un scurt istoric al Regiunii Sud-Est, o descriere generală a județelor referitoare la suprafața și populația acestora, evoluția demografică la nivelul regiunii și sistemul urban al regiunii.

Scurt istoric

Regiunea Sud-Est are o istorie foarte bogată. Ea este constituită din teritoriile a trei regiuni istorice și are o diversitate culturală și etnică deosebită.

De-a lungul timpului, geții, populația majoritară a Dobrogei de Nord, au întreținut legături intense cu coloniștii (negustorii) eleni, stabiliți aici încă din sec.VII-VI î.Hr. În secolele VI - IV î. Hr. litoralul Mării Negre este colonizat de greci. Pe teritoriul Dobrogei române de azi sunt întemeiate coloniile Histria, Callatis și Tomis.

Constanța a fost fondată în urma colonizării grecești a bazinului Mării Negre (greacă Pontos Euxeinos) de către coloniști milezieni în secolele VII-V î.Hr., sub numele de Tomis. Portul folosit de greci pentru comerțul cu locuitorii acestor regiuni (daci, sciți și celți) a permis dezvoltarea unui centru urbanistic. Tomis a devenit o parte a Imperiului Roman în anul 46, fiind redenumit Constantiana. Orașul a rezistat vremurilor tulburi din secolele III și IV, frământate de numeroase invazii gotice, scitice și hunice, devenind reședința provinciei Sciția Mică (latină Scythia Minor, greacă ΜικράΣκυθία / MikráSkithía). După împărțirea Imperiului Roman, Constanța împreună cu întreaga Sciție Mică a revenit Imperiului de Răsărit și a rămas parte a acestui stat până în secolul VII, când a fost pierdută din cauza migrațiilor slavilor și bulgarilor. În timpul Evului Mediu, Constanța a fost una dintre piețele comerțului genovez în bazinul Mării Negre. În secolul XV, Dobrogea împreună cu Constanța au fost cucerite de armata Imperiului Otoman. După ce Dobrogea a devenit o parte a României, a început o perioadă de dezvoltare urbanistică a Constanței, orașul devenind portul principal al țării.

Regiunea avea încă de pe atunci o compoziție etnică variată, populația locală a geților conlocuind cu sciții, celții, cu soldații din legiunile romane și cu misionarii de pretutindeni.

De asemenea, această zonă a constituit drumul de trecere al grupurilor migratoare (bulgari, pecenegi, cumani, huni, slavi etc.) venite din est către Balcani, în căutarea de noi teritorii. În evul mediu regiunea apare în cronicile și hărțile vremii sub denumirile de Velacia minor, Bulgaria tertia, Graecia tomitana sau Despotatus Vicinensis. După mai multe stăpâniri succesive (bizantină, bulgară, otomană), Dobrogea s-a unit în mod firesc cu România (1878).³

O istorie la fel de bogată au avut și teritoriile actuale ale Regiunii Sud-Est din provinciile istorice ale Moldovei și Munteniei, principatele care au pus bazele creării statului român.

Astfel, primele semne ale unei așezări permanente în zona municipiului Galați datează din neolitic. Orașul s-a dezvoltat pe bazele unei străvechi așezări dacice, existente în secolele VI-V î.Hr., la vadul Dunării care, începând cu perioada celor două războaie romane purtate împotriva dacilor, în 101-102 și 105-106, va cunoaște influența civilizației romane, devenind dependentă, probabil, de castrul

³www.adrse.ro

roman învecinat de la Barboși, ca și în multe alte cazuri întâlnite în provincia romană Dacia. Prima menționare documentară a orașului Galați (pe atunci târg) datează din 1445 (într-un act semnat de domnitorul Ștefan al II-lea). Brăila este o veche așezare pe malul stâng al Dunării, apărând cu numele "Drinago" într-o veche descriere geografică și de călătorii spaniolă, "Libro del conocimiento" (1350), dar și pe câteva hărți catalane. Este menționat ca Brayla în 1368 într-un privilegiu de transport și comerț acordat neguțătorilor brașoveni⁴. Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea a fost o perioadă înfloritoare pentru oraș, care cunoaște multe modificări și realizări, în special dobândirea statutului de oraș porto-franco în 1836 și cunoscând o dezvoltare economică fără precedent în acea perioadă. O istorie extrem de bogată plină de evenimente importante pentru România le au și alte orașe din Regiune, precum Focșani sau Buzău.

Regiunea Sud-Est a fost afectată alături de alte regiuni ale țării de anumite lucrări și planuri comuniste: Canalul Dunăre-Marea Neagră, după un efort de aproape un deceniu, a fost dat în funcțiune. A fost început Canalul Dunăre-București. Lucrările la acest canal au fost abandonate în 1990. Au fost date în funcțiune mai multe canale de irigații. S-au făcut eforturi pentru îmbunătățirea sistemului de căi ferate prin electrificarea mai multor linii principale și prin crearea unui sistem modern de control al circulației. A crescut numărul de hidrocentrale și a fost începută construirea centralei nucleare-electrice de la Cernavodă. Flota comercială maritimă a devenit una foarte importantă, dotată cu nave construite în mai multe șantiere navale, cel mai important fiind cel de la Constanța. A fost construit un nou port maritim, Portul Constanța Sud-Agigea. În țară au fost construite mai multe uzine ale industriei constructoare de mașini, chimice și de prelucrare a petrolului.

În perioada 1990-2012 guverne care s-au succedat s-au implicat într-un șir lung de reforme, iar relațiile externe ale țării au evoluat. În 2002, România a fost invitată să adere la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. În același an, Uniunea Europeană a confirmat sprijinul puternic față de scopul țării de a adera în 2007. Astfel, România devine în anul 2004 membră a NATO, iar în anul 2007 aderă la Uniunea Europeană.

La nivel regional schimbările istorice ale țării au următoarele implicații: Regiunea Sud-Est devine poarta de intrare în Uniunea Europeană pentru țările ex-sovietice și în același timp regiunea noastră reprezintă un spațiu strategic pentru NATO. Interesul Statelor Unite pentru locațiile din România este evident. Americanii sunt în special interesați de zona Constanța. Aici există excelente condiții de amplasare a unei baze navale, portul fiind cel mai mare de la Marea Neagră și printre primele zece din lume. Lângă Constanța, la Mihail Kogălniceanu, se află aeroportul militar care a fost utilizat de trupele americane în timpul conflictului din Irak, acesta beneficiind de instalații foarte moderne, ca și de o infrastructură realizată chiar de armata americană. În timpul războiului rece, baza respectivă, considerată cea mai mare din sud-estul european, a fost folosită de trupe ale Tratatului de la Varșovia, inclusiv de trupele sovietice.

Amplasarea geopolitică a României va influența politica UE cu privire la relațiile cu Europa de Est, Orientul Mijlociu, Turcia și Asia prin numeroase programe cum ar fi Parteneriatul Estic sau Cooperarea în Bazinul Mării Negre.

Descriere generală

⁴ro.wikipedia.org

Regiunea Sud-Est cuprinde 6 județe: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea.

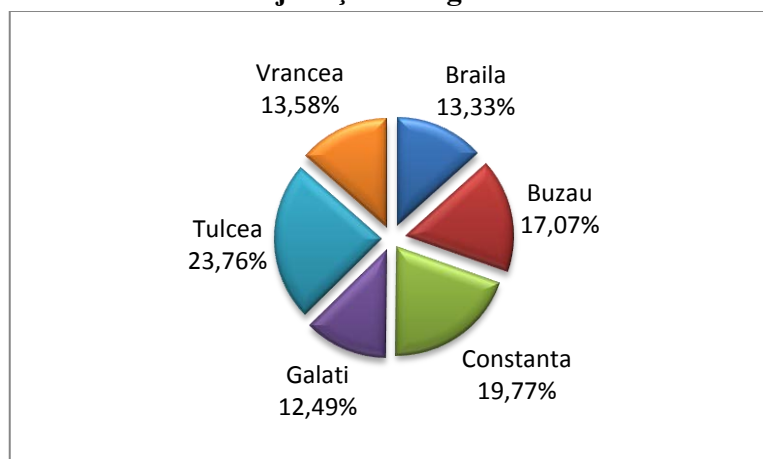
La nivelul fiecărui județ structurile autorității locale sunt reprezentate de consilii județene, consilii locale, municipale, orașenești și comunale. Localitățile sunt structurate astfel: 11 municipii, 24 orașe și 355 comune având 1.447 sate. Cel mai mare municipiu este Constanța cu o populație (1 iulie 2011) de 299.824 locuitori, urmat de Galați 287.046 locuitori, Brăila 208.464 locuitori, Buzău 130.320 locuitori, Focșani 97.714 locuitori și Tulcea cu 89.993 locuitori.

Harta 2.3.1

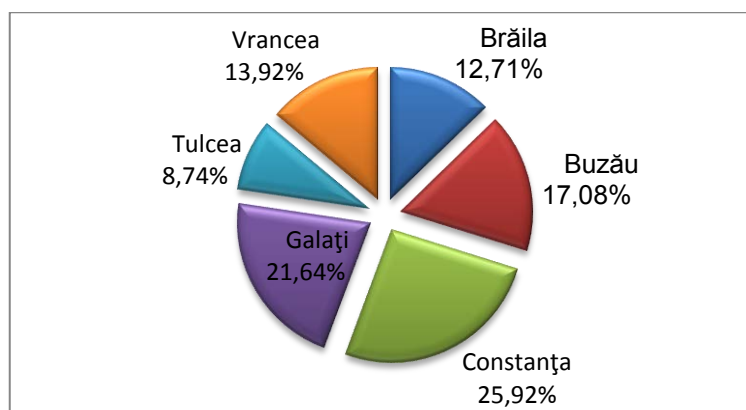
Grafic nr. 2.3.1

Mărimea județelor Regiunii Sud-Est

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, – ediția 2012

Repartiția populației județelor Regiunii Sud-Est

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, – ediția 2012

Evoluția demografică

Populația Regiunii Sud-Est este concentrată în 390 unități administrativ teritoriale după cum urmează: 35 de localități urbane (din care 11 municipii) și 355 comune (cu un număr de 1447 sate).

Regiunea Sud-Est cuprinde trei din cele 10 cele mai populate orașe din România: Constanța, Galați și Brăila. **Dată fiind distanța mică între Brăila și Galați (16 km.), aceste două orașe au un potențial însemnat pentru a evolua către un pol economic integrat pe termen mediu.** Totuși, timpul de călătorie pe căile ferate între aceste două orașe este de circa o oră.

Tabel nr. 2.3.1

Organizarea administrativă a teritoriului Regiunii Sud Est la 31 decembrie 2011

Regiunea de dezvoltare/ Județul	Suprafața totală (km ²)	% din teritoriu regional	Numărul orașelor și municipiilor	din care: municipii	Numărul comunelor	Numărul satelor
Sud –Est	35.762	100	35	11	355	1.447
Brăila	4.766	13	4	1	40	140
Buzău	6.103	17	5	2	82	475
Constanța	7.071	20	12	3	58	188
Galați	4.466	12	4	2	61	180
Tulcea	8.499	24	5	1	46	133
Vrancea	4.857	14	5	2	68	331

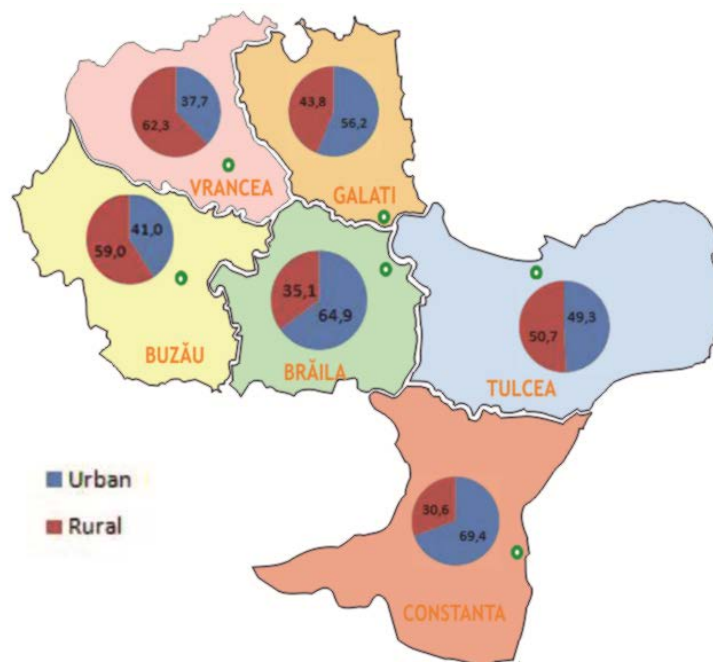
Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, – ediția 2012

Ponderea locuitorilor după mediul de rezidență

Distribuția populației este neuniformă pe teritoriul Regiunii Sud-Est și densitatea variază de la un județ la altul. De asemenea, există diferențe majore între județe în ceea ce privește ponderea locuitorilor după mediul de rezidență. Există județe cu o populație preponderent urbană cum ar fi Constanța (69,4) sau Brăila (64,9%), dar și județe cu o pondere a populației rurale foarte ridicată, cum ar fi județul Vrancea (62,3%).

Harta nr. 2.3.2

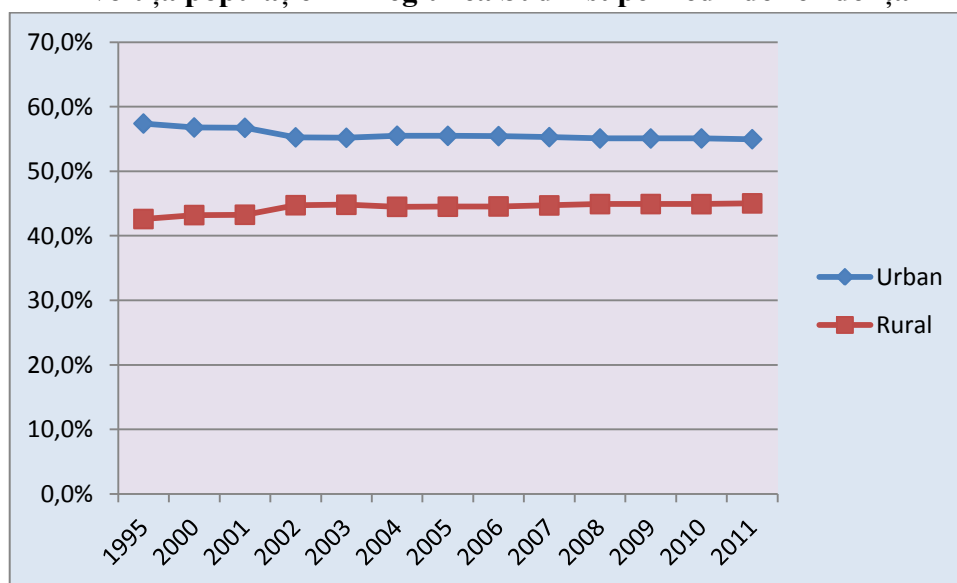
Ponderea locuitorilor după mediul de rezidență

Un alt fenomen observat în regiune este creșterea ponderii populației rurale. Cu toate că acest fenomen nu mai e foarte pronunțat în ultimii ani (2003-2011) spre deosebire de perioada 1995-2002, totuși, în 2011 populația urbană a scăzut față de 1995 cu circa 160.000 oameni comparativ cu zona rurală unde scăderea populației a fost de doar 441 locuitori.

Grafic nr. 2.3.3

Evoluția populației în Regiunea Sud-Est pe medii de rezidență

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, – ediția 2012

Unele din cauzele posibile ale acestei evoluții ar putea fi:

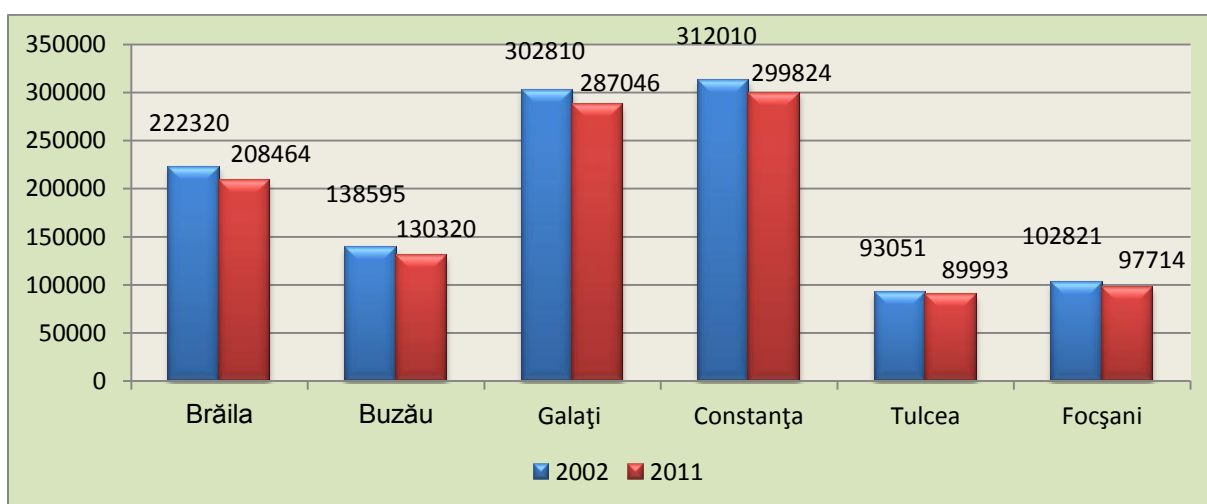
- Închiderea unui mare număr de întreprinderi socialiste și disponibilizarea angajaților din cadrul acestora, o parte întorcându-se la țară;
- Dezvoltarea zonelor rezidențiale în zona periurbană a orașelor mari în care a migrat o parte din populația de la orașe;
- Natalitate mai scăzută în zona urbană;

Evoluția populației principalelor centre urbane din Regiunea Sud-Est

Numărul locuitorilor a scăzut în toate cele șase municipii reședințe de județ din regiune în perioada 2002-2011. Cauzele acestei scăderi sunt multiple și se înscriu în tendința pe care au cunoscut-o majoritatea orașelor din România în ultimii ani: migrația externă și internă, migrația către zonele rurale dar și natalitatea scăzută din ultimele două decenii. Trebuie de menționat, că o parte semnificativă a populației care figurează în datele statistice ca rezidenți ai acestor orașe, sunt plecați în alte regiuni din țară sau în străinătate în calitate de muncitori migranți. Astfel, din datele ultimului recensământ se poate vedea clar acest lucru, existând o discrepanță mare între numărul locuitorilor înregistrați la oficiile de evidență a populației și numărul populației care a rezultat în urma recensământului din 2011.

Grafic nr. 2.3.4

Evoluția populației în municipiile reședință de județ în perioada 2002-2011

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București, – ediția 2012

Din perspectiva densității populației, observăm la nivel regional o dinamică negativă în intervalul 2007-2011. Din analiza densității populației pe județe, observăm că există diferențe semnificative la nivel județean, care se păstrează pe tot intervalul de analiză. Astfel, cel mai populat județ al regiunii este Galați cu 139,8 locuitori pe km², în timp ce la polul extrem se situează județul Tulcea, cu o densitate de doar 48,1 locuitori pe km².

Tabelul 2.3.2

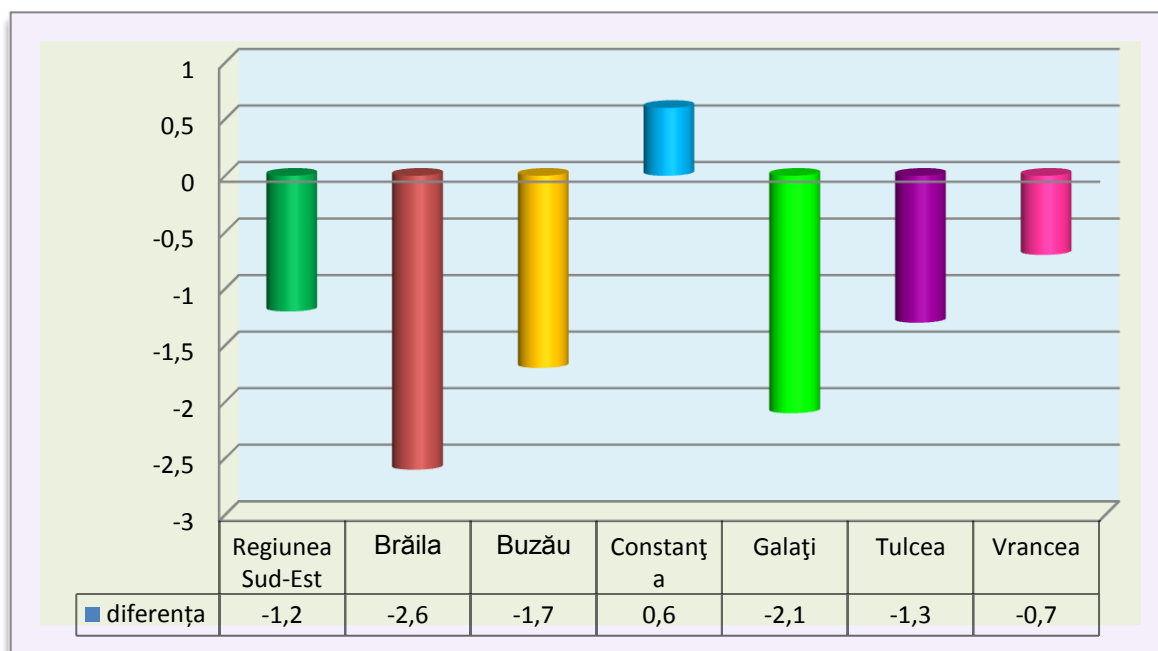
Densitatea populației Regiunii Sud-Est

	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Sud-Est	90,8	90,8	90,5	89,9	89,6
Brăila	82,3	81,4	80,9	80,3	79,7
Buzău	81,5	81,0	80,6	80,2	79,8
Constanța	108,6	108,9	109,3	109,1	109,2
Galați	141,9	141,3	140,9	140,4	139,8
Tulcea	49,4	50,0	49,7	48,4	48,1
Vrancea	83,2	83,1	82,9	82,7	82,5

Sursa: Eurostat

Grafic nr. 2.3.5

Evoluția densității populației în județele din regiune în perioada 2007-2011

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

La nivelul regiunii cea mai mare scădere a densității populației în perioada 2007 – 2011 s-a înregistrat în județul Brăila (-2,6) și județul Galați (-2,1). Constanța este singurul județ care a înregistrat o creștere a densității locuitorilor în această perioadă (0,6).

Prin HG 998/2008 pentru desemnarea polilor naționali de creștere cu modificare ulterioare (HG 1149/2008), **Constanța a fost desemnată ca „pol național de creștere în care se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională”, în timp ce Brăila și Galați au fost desemnate ca „poli de dezvoltare urbană în care se realizează cu prioritate investiții din POR axa prioritară 1”.**

În conformitate cu Legea nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri.

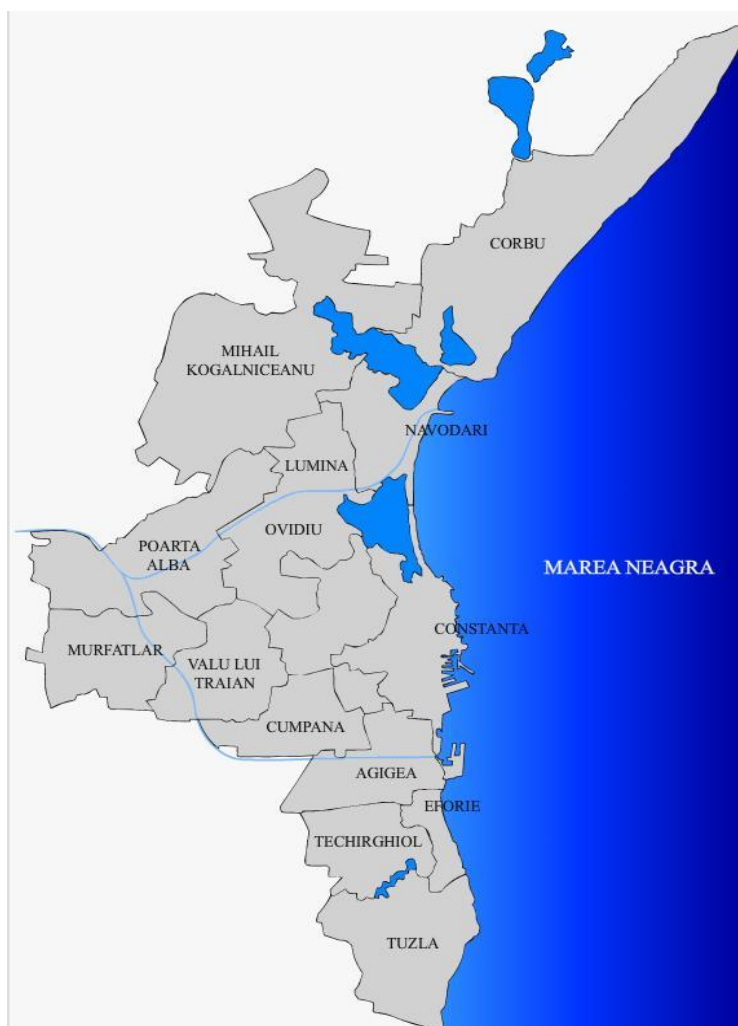
Potrivit acestei legi, ierarhizarea localităților pe ranguri este următoarea:

- a) rangul 0 - Capitala României, municipiu de importanță europeană;
- b) rangul I - municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european;
- c) rangul II - municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- d) rangul III - orașe;
- e) rangul IV - sate reședință de comună;
- f) rangul V - sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Conform acestei legi, în Regiunea Sud-Est sunt 3 localități din cele 11 la nivel național care se încadrează la categoria localităților urbane de rang I: municipiul Constanța și sistemul urban format din municipiile Brăila și Galați. Anume Constanța și Brăila-Galați sunt cele 2 mari centre polarizatoare ale Regiunii Sud-Est.

Harta. 2.3.3

POL DE CREȘTERE CONSTANȚA

Sursa: <http://www.pol-constant.ro>

Zona Metropolitană Constanța are o populație de cca. 500.000 de locuitori și reprezintă prima structura administrativă de acest tip din România, fiind alcătuită din 14 localități: municipiul Constanța, orașele: Năvodari, Eforie, Ovidiu, Murfatlar, Techirghiol și comunele: Mihail Kogălniceanu, Cumpăna, Valu lui Traian, Lumina, Tuzla, Agigea, Corbu și Poarta Albă.

De asemenea, Zona Metropolitană Constanța se dorește a fi un instrument administrativ eficient în scopul promovării unor proiecte comune de dezvoltare integrată a zonei și de atenuare a discrepantelor de dezvoltare dintre localități, un facilitator privind atragerea investițiilor și a Fondurilor Structurale, o platformă de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale componente și un nucleu de dezvoltare a serviciilor publice⁵.

SISTEMUL URBAN BRĂILA-GALAȚI

Brăila și Galați sunt localizate pe fluviul Dunărea și împreună formează o zonă urbanizată de circa 700.000 de locuitori. În Regiunea Sud-Est a României se găsesc 2 aglomerări urbane de mari dimensiuni, Constanța și Brăila-Galați. În Planul de Amenajare a Teritoriului Național PATN, Brăila și Galați sunt caracterizate ca alcătuind un sistem urban.

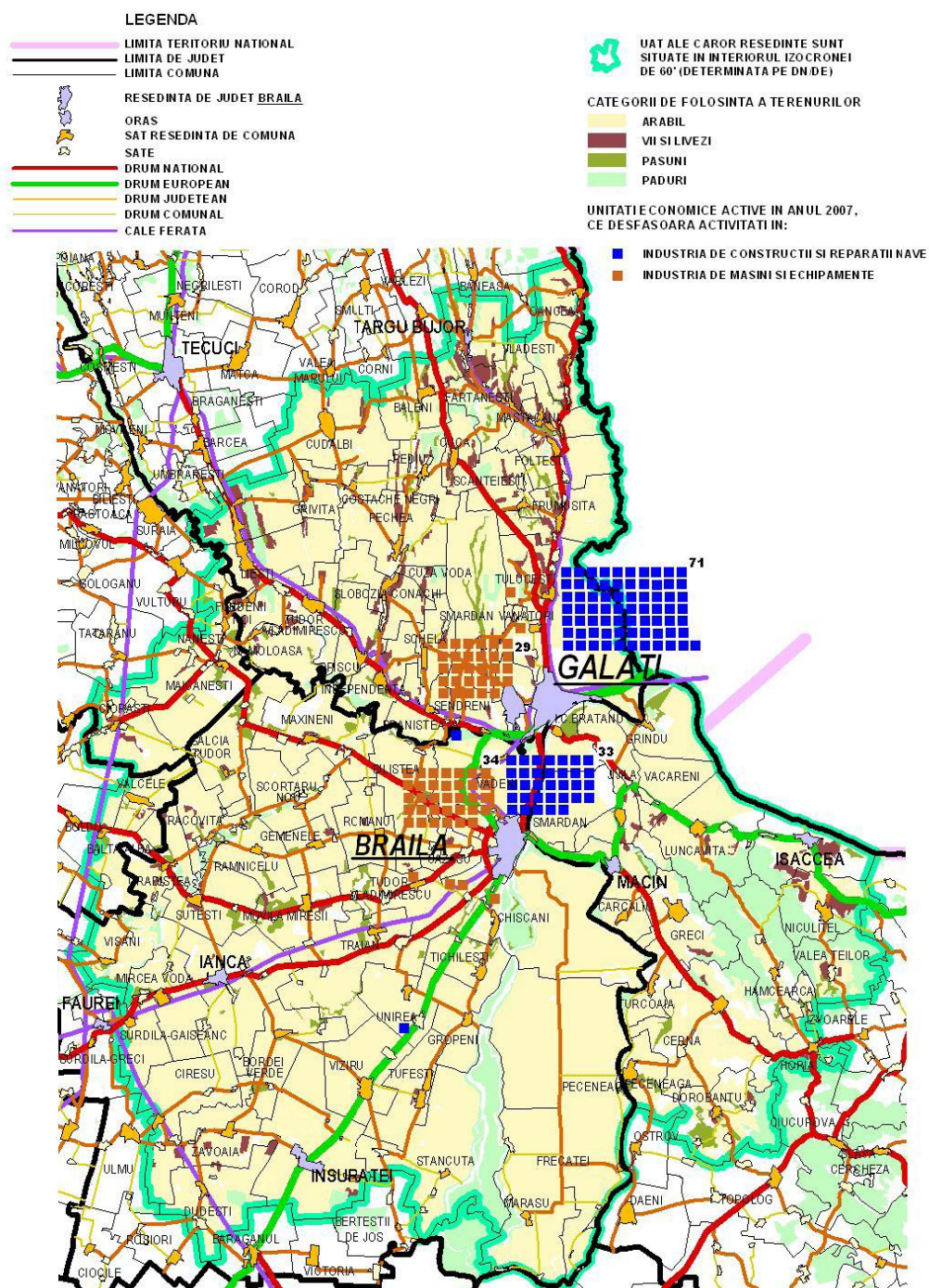
Deși Constanța a cunoscut o creștere economică relativ constantă în ultimii ani, catalizată de activitățile portuare de la Marea Neagră și de turism, zona Brăila – Galați a înregistrat un declin economic. Se întrevide, așadar, necesitatea clară pentru un catalizator economic în zonă.

În cazul Brăilei și Galațiului, cooperarea la o scară mai mare pare a fi cea mai bună soluție în a rezolva situația economică și pentru a construi o regiune puternică din punct de vedere economic și spațial, în care cetățenii, companiile și autoritățile naționale și europene, precum și investitorii, vor dori să locuiască, să opereze, să se recreieze și în viitorul căreia vor dori să investească.

Cele două orașe ar putea deveni un sistem urban care, prin dezvoltare economică la o scară mai mare a teritoriului, ar putea implementa proiecte urbane la scară mare, de exemplu în domeniul infrastructurii urbane, locuirii care vor stimula dezvoltarea economică, devenind așadar un sistem urban metropolitan de mari dimensiuni pe Dunăre. Brăila – Galați ar putea deveni a doua aglomerare urbană din România, după București, și ar putea pretinde, pe bună dreptate, să devină un pol de creștere în următoarea perioadă de programare a Uniunii Europene 2014-2020⁶.

⁵<http://www.pol-constanta.ro>

⁶Raport urban Brăila-Galați. Raport elaborate în cadrul proiectului pilot pe tema participării publice, guvernanța multinivel și politici spațiale pentru dezvoltarea unui sistem urban format din zonele metropolitane ale orașelor Brăila – Galați de către consorțiul Eurodite și Grontmij NV. 2012.

Sursa: Concept Strategic de Dezvoltare Teritoriala România 2030

http://www.ier.ro/documente/working_papers/WP_22.pdf

Box 2.3.1 Extras din „CSDTR 2030 - Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030”

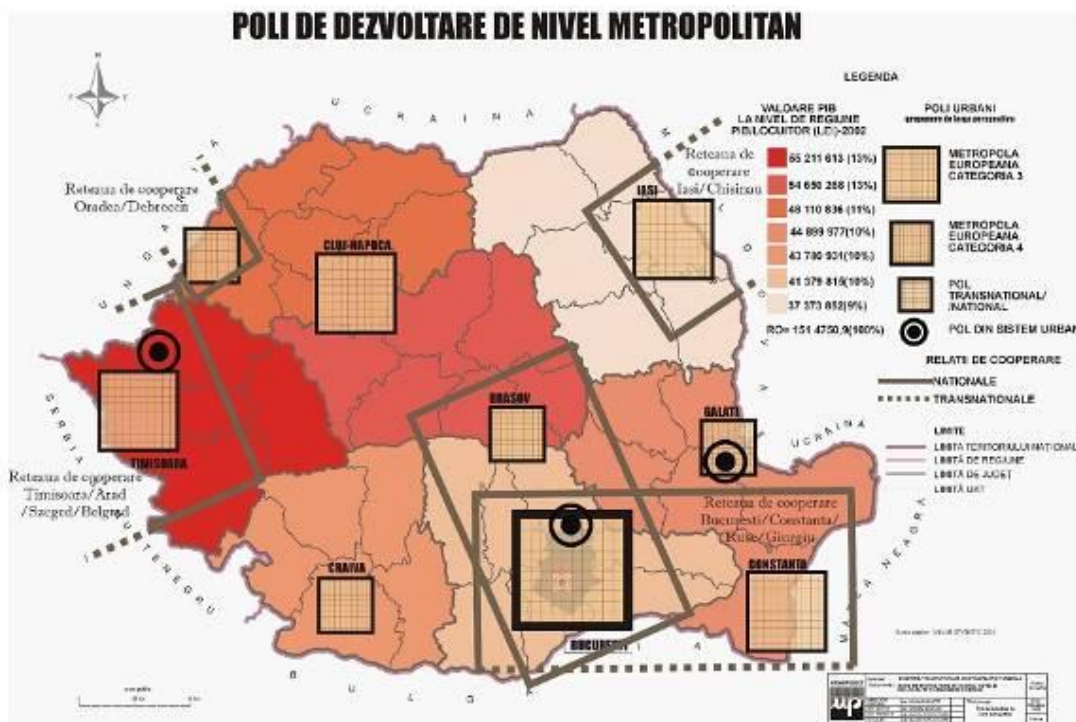
Potrivit Legii 351/2001, privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a - Rețeaua de localități, cu actualizări și completări ulterioare, Municipiul București este singura localitate de rang 0, localitățile urbane de rang I fiind următoarele 11 municipii: Bacău, Brașov, Brăila, Galați, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești, Timișoara.

În acord cu Legea 351/2001, Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030 (CSDTR) integrează condițiile de conformare a structurilor policentrice la nivelul Uniunii Europene, potrivit principiilor coeziunii teritoriale și ale articulării acestora cu asigurarea componentei teritoriale a competitivității (Grafic 2).

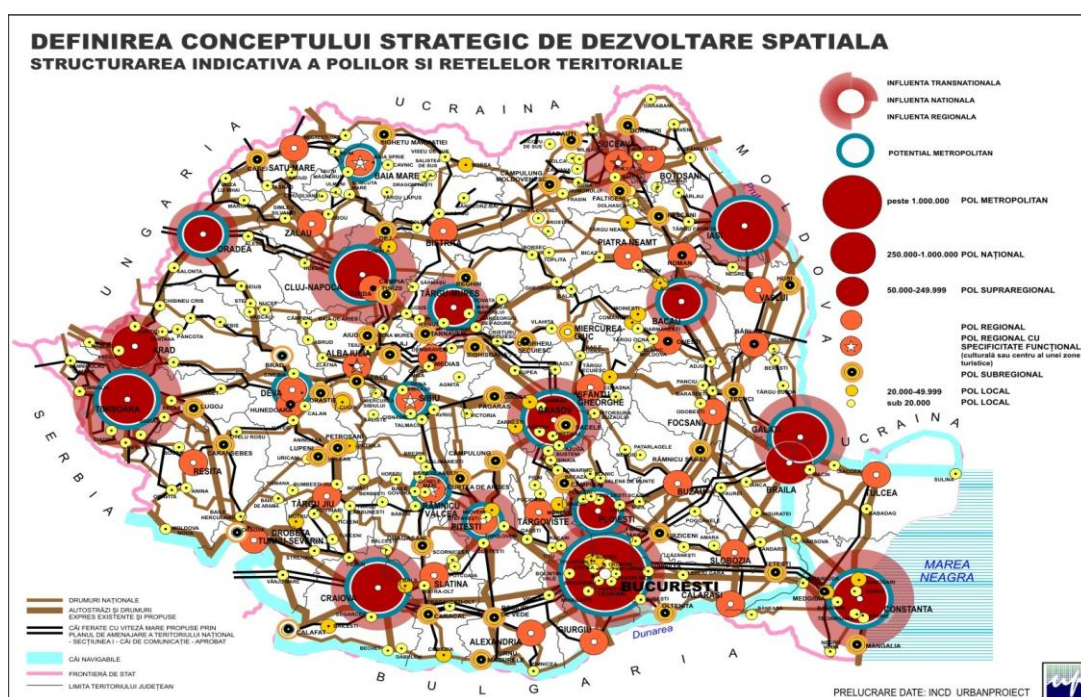
În cadrul CSDTR 2030, definirea structurii policentrice ierarhizate la nivelul României a fost structurată în conexiune cu rețeaua de poli majori la nivelul Centrului și Sud Estului Europei, potrivit clasificărilor SPESP, ESPON, PlanetCense etc.:

- Poli metropolitan *MEGA (Zone Metropolitane de Creștere Europene)* cu vocație internațională: (București, Timișoara, Constanța, Cluj, Iași, peste 300 000 loc.)
- Poli naționali *OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* și potențial *MEGA* pe termen lung, (Oradea, Bacău, Brăila, Galați, Craiova, peste 200.000-250 000 loc.)
- Poli supra-regionali *OPUS(Orizont Potențial Urban Strategic)* (cu potențial de *Arii Funcționale Urbane*, între 50 000 – 250 000 loc
- Poli regionali *OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* , între 50 000 – 250 000 loc
- Poli regionali *OPUS(Orizont Potențial Urban Strategic)* cu potențial de *Arii Funcționale Urbane* și cu specificitate funcțională, de ex: Alba Iulia, Baia Mare, Râmnicu Vâlcea, Sibiu, Suceava, Tulcea
- Poli subregionali, între 30 000 – 50 000 loc
- Poli locali, sub 20 000 loc.

Structura polilor și rețelelor teritoriale în România, Conceptul Național de Dezvoltare Spațială (INCD Urbanproiectwww.incdurban.ro, 2/2007)

Harta nr. 2.3.6

Sursa: MDRT, www.mdrt.ro

Este de remarcat că legislația în vigoare nu prevede o clasificare a orașelor în MICI, MIJLOCII și respectiv MARI. Potrivit unor studii finanțate de UE (ESPON), rețeaua policentrică se structurează în următoarele categorii de poli:

- Poli de importanță europeană: peste 1.000.000 locuitori
- Poli de importanță națională: 250.000 – 1.000.000 locuitori
- Poli de importanță regională: 50.000 – 249.999 locuitori
- Poli de importanță locală: 20.000 – 49.999 locuitori

Având în vedere faptul că POR 2007-2013 a finanțat orașe cu cel puțin 10.000 locuitori, s-ar putea formula următoarea ipoteză de clasificare a orașelor din România ca mici, mijlocii și respectiv mari:

ORAȘE MICI	10.000 – 49.999 locuitori
ORAȘE MIJLOCII	50.000 – 199.999 locuitori
ORAȘE MARI	peste 200.000 locuitori

Pe baza clasificării de mai sus, în Regiunea Sud Est regăsim:

- **13 Orașe cu mai puțin de 10.000 locuitori** Făurei, Însurăței, Băneasa, Negru Vodă, Techirghiol, Belești, Târgu Bujor, Isaccea, Sulina, Odobești, Panciu
- **16 Orașe MICI** Ianca, Rm.Sărat, Nehoiu, Mangalia, Medgidia, Cernavoda, Eforie, Hârșova, Murfatlar, Năvodari, Ovidiu, Tecuci, Babadag, Măcin, Adjud, Mărășești.
- **3 Orașe MIJLOCII** Buzău, Tulcea, Focșani
- **3 Orașe MARI** Brăila, Constanța, Galați

Dintre cele 16 orașe mici, doar 5 au peste 20.000 de locuitori, acestea fiind Râmnicu Sărat, Mangalia, Medgidia, Năvodari și Tecuci.

Concluzii:

Din perspectiva organizării teritoriale, conform datelor cuprinse în Recensământul din anul 2011, Regiunea Sud-Est este alcătuită din 6 județe, 35 de orașe și municipii, 339 de comune. Potrivit datelor finale ale Recensământului din anul 2011, în Regiunea Sud-Est locuiesc 2.536.923 de persoane.

Din perspectiva densității populației, se observă la nivel regional o dinamică negativă în intervalul 2007-2011. Din analiza densității populației pe județe, reiese că există diferențe semnificative la nivel județean. Astfel, cel mai populat județ al Regiunii este județul Galați cu 139,8 locuitori pe km², în timp ce la polul extrem se situează județul Tulcea, cu o densitate de doar 48,1 locuitori pe km². Constanța este singurul județ care a înregistrat o creștere a densității locuitorilor în această perioadă (+ 0,6 %).

2.4 Structura socio-demografică a populației

Acest capitol își propune să evidențieze potențialul uman actual și starea socială din Regiunea Sud-Est. Transformările economice și sociale care au avut loc în ultimii ani au determinat schimbări importante în evoluția fenomenelor demografice, în numărul și structura populației. Va fi prezentată evoluția populației și potențialul demografic al regiunii, precum și resursele umane cu caracteristicile specifice zonei, punând accent pe problemele de sănătate, educație, ocuparea forței de muncă, șomajul, standardele de viață și pe aspectele sărăciei.

2.4.1 Evoluția populației și potențialul demografic

Populația Regiunii Sud-Est era la data de 1 iulie 2011 de 2.794.337 persoane ceea ce reprezintă 13,09% din populația României. În perioada 1992-2011, populația regiunii a înregistrat o scădere continuă, tendința păstrându-se în continuare. Dacă în perioada 1992-1999, județele Constanța și Galați au cunoscut creșteri nesemnificative de populație (0,4% - Constanța și 0,49% Galați), per total fiecare județ al regiunii a înregistrat scăderi ale populației în perioada 1992-2011. Totuși, în perioada 2009-2011 se atestă o foarte ușoară creștere a populației în județul Constanța.

Distribuția pe sexe a populației Regiunii Sud-Est este în **concordanță cu distribuția la nivelul țării, dar și la nivelul Uniunii Europene**, unde se înregistrează o pondere ușor mai crescută a femeilor în totalul populației. Dacă la nivelul României diferența procentuală între sexe este de 2,67% în favoarea femeilor, la nivelul Regiunii Sud-Est diferența este de 2,26%, maximum înregistrându-se în județul Constanța (2,96%) și minimum în județul Tulcea (0,70%).

Tabel 2.4.1.

Populația pe sexe în România, regiunile României și județele Regiunii Sud-Est în 2011

2011	RO	Regiuni ale României % din totalul populației regiunii			Județe ale regiunii SE % din totalul populației județului					
		B Ilfov	Nord Est	Sud Est	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea
Feminin	51,33 %	53,09 %	50,60 %	51,13 %	51,46 %	51,25 %	51,48%	50,82 %	50,35 %	51,01 %
Masculin	48,67 %	46,91 %	49,40 %	48,87 %	48,54 %	48,75 %	48,52%	49,18 %	49,65 %	48,99 %

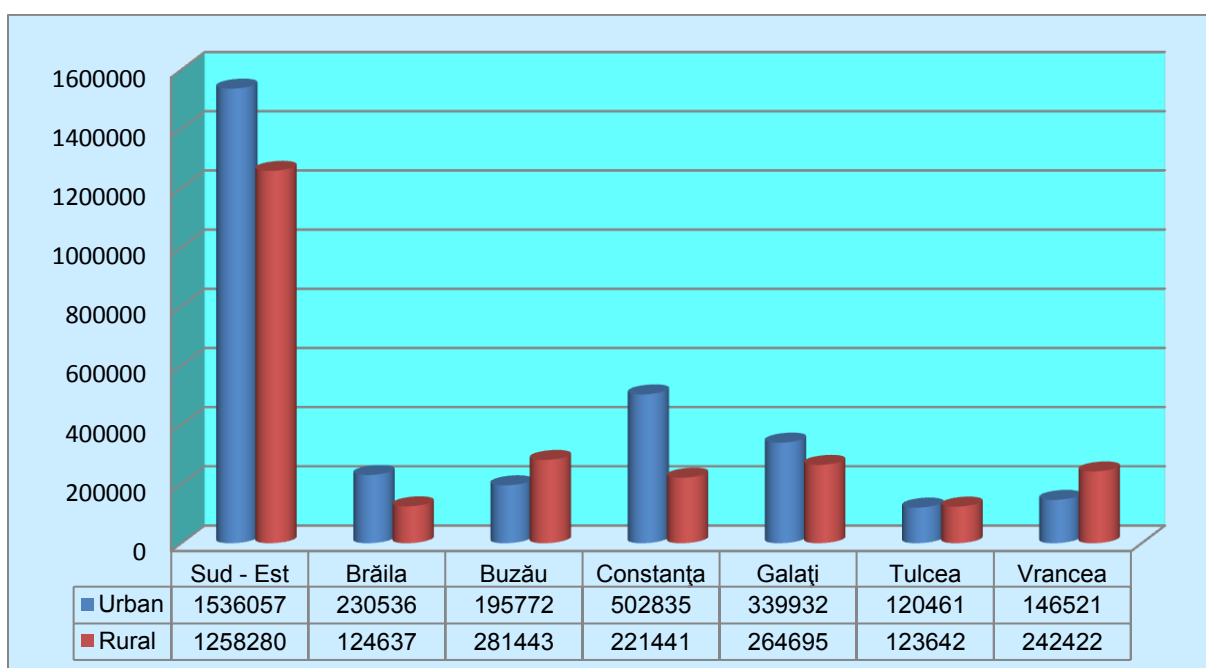
Sursa: Anuarul Statistic al României. Editia 2012

Dinamica populației pe medii rezidențiale

Din punct de vedere al distribuției pe medii rezidențiale se constată că la nivelul Regiunii Sud-Est ponderile populației urbane sunt identice cu valorile naționale (55,1%), dar mult mai mici decât în cazul Uniunii Europene (cca 74%). Totuși județele regiunii prezintă diferențe majore, județele Constanța, Brăila și Galați având populație rezidentă preponderent în mediul urban, iar județele Tulcea, Buzău și Vrancea având populație rezidentă preponderent în mediul rural. Județul Constanța se distinge cu o pondere de 69,7% a populației urbane, pondere comparabilă cu media Uniunii Europene, iar în județul Vrancea se constată o pondere a populației urbane mult sub media țării sau a regiunii, respectiv de 37,6%.

Grafic 2.4.1.

Repartiția populației urban-rural în Regiunea Sud-Est

Sursa: Anuarul Statistic al României. Ediția 2012

În ceea ce privește **dinamica populației pe medii în perioada 1992-2011** se observă o scădere a ponderii populației din mediul urban la nivelul întregii regiuni, de la 56,87% în 1992 la 55,0% în 2011. Tendința este observabilă în special în județele Brăila, Constanța, Galați și Vrancea.

Tabel 2.4.2.

Dinamica populației pe medii (urban și rural) în Regiunea Sud-Est în perioada 1992-2011

% populație urbană din total	1992	2000	2011
Regiunea Sud Est	56,87%	56,79%	55,0%
Județul Brăila	65,97%	66,35%	64,9%
Județul Buzău	40,52%	41,08%	41,0%
Județul Constanța	73,65%	72,61%	69,4%
Județul Galați	59,63%	59,83%	56,2%
Județul Tulcea	48,89%	48,60%	49,3%
Județul Vrancea	38,68%	37,94%	37,7%

Sursa: Anuarul Statistic al României. Ediția 2012

Structura populației pe grupe de vârstă pe județe și regiune în 2011, nr. de locuitori

2010	total	0-14 ani	15-24 ani	25-34 ani	35-44 ani	45-54 ani	55-64 ani	65 ani și peste
România	21.354.396	3.213.339	2.817.377	3.354.614	3.516.544	2.582.403	2.675.108	3.195.011
Regiunea Sud Est	2.794.337	414.227	366.111	431.909	465.192	341.406	359.365	416.127
Județul Brăila	355.173	47.715	45.410	51.571	60.640	43.556	46.925	59.356
Județul Buzău	477.215	70.137	58.764	66.861	77.053	57.750	60.379	86.271
Județul Constanța	724.276	110.526	95.119	119.625	120.353	91.063	96.711	90.879
Județul Galați	604.627	89.608	82.070	97.331	104.149	71.729	76.333	83.407
Județul Tulcea	244.103	36.184	32.343	37.300	40.465	31.747	32.742	33.322
Județul Vrancea	388.943	60.057	52.405	59.221	62.532	45.561	46.275	62.892

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila, Anuarul Statistic al României-ediția 2012

Analizând structura populației Regiunii Sud-Est pe grupe de vârstă în comparație cu cea de la nivelul României (2011) se observă că distribuția acesteia este în concordanță cu distribuția pe vârste la nivel național. Cu toate acestea, structura populației pe județele din cadrul regiunii relevă o serie de diferențe majore între acestea. Spre exemplu, pentru grupa de vârstă 0-14 ani există o diferență de 2,01 puncte procentuale între județele Brăila și Vrancea, iar pentru grupa 15-24 de ani diferența este de 1,26 procente între județele Buzău și Galați. Județele cu cel mai mare procentaj de tineri sunt Galați și Constanța, iar la polul opus se află județele Buzău, Brăila și Vrancea, unde procentul de persoane cu vârste peste 65 de ani depășește media regională.

Structura populației pe grupe de vârstă pe județe, regiune și țară în 2011 - procentaj din total

2011	0-14 ani	15-24 ani	25-34 ani	35-44 ani	45-54 ani	55-64 ani	65 ani și peste
România	15,05%	13,19%	15,71%	16,47%	12,09%	12,53%	14,96%
Regiunea Sud Est	14,82%	13,10%	15,46%	16,65%	12,22%	12,86%	14,89%
Județul Brăila	13,43%	12,79%	14,52%	17,07%	12,26%	13,21%	16,71%
Județul Buzău	14,70%	12,31%	14,01%	16,15%	12,10%	12,65%	18,08%
Județul Constanța	15,26%	13,13%	16,52%	16,62%	12,57%	13,35%	12,55%
Județul Galați	14,82%	13,57%	16,10%	17,23%	11,86%	12,62%	13,79%
Județul Tulcea	14,82%	13,25%	15,28%	16,58%	13,01%	13,41%	13,65%
Județul Vrancea	15,44%	13,47%	15,23%	16,08%	11,71%	11,90%	16,17%

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila, Anuarul Statistic al României-ediția 2012

Analiza structurii populației Regiunii Sud Est în perioada 2001-2011 relevă o tendință de îmbătrânire a populației prin scăderea ponderii grupelor de vârstă sub 35 de ani și creșterea

ponderii grupelor de vârstă peste 35 de ani. Această tendință se regăsește pe tot intervalului studiat.

Tabel 2.4.5.

Structura populației pe vârste în perioada 2001-2011 în Regiunea Sud-Est

% din total	0-14 ani	15-24 ani	25-34 ani	35-44 ani	45 - 54 ani	55 - 64 ani	65 ani și peste
2001	17,94%	15,94%	16,92%	12,44%	13,78%	9,89%	13,09%
2002	17,28%	15,71%	17,13%	12,08%	14,38%	9,87%	13,56%
2003	16,57%	15,71%	16,37%	12,99%	14,88%	9,61%	13,87%
2004	15,97%	15,63%	16,13%	13,49%	14,78%	9,87%	14,13%
2005	15,34%	15,60%	16,05%	13,90%	14,55%	10,14%	14,42%
2006	15,22%	15,08%	16,05%	14,22%	14,36%	10,54%	14,53%
2007	15,06%	14,73%	15,97%	14,57%	14,10%	10,92%	14,65%
2008	15,02%	14,37%	15,84%	14,91%	13,78%	11,30%	14,78%
2009	14,94%	14,07%	15,67%	15,37%	13,41%	11,68%	14,85%
2010	14,92%	13,53%	15,60%	15,97%	12,82%	12,31%	14,84%
2011	14,82%	13,10%	15,46%	16,65%	12,22%	12,86%	14,89%

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila. Anuarul Statistic al României-ediția 2011

În ceea ce privește **evoluția numărului de locuitori** pe grupe de vârstă în perioada 2001-2011 se remarcă scăderea masivă a populației tinere și creșterea numărului de persoane cu vârste de peste 35 de ani, această tendință fiind mai accentuată o dată cu creșterea vârstei.

Structura etnică

Conform datelor statistice obținute în cadrul recensământului general al populației din anul 2011, Regiunea Sud-Est prezintă o mare diversitate în structura etnică, aici fiind reprezentate majoritatea etniilor prezente în România. Se remarcă diferențele majore între ponderile anumitor etnii în această regiune față de media națională, etnii bine reprezentate la nivel național, precum maghiarii, dar fiind slab reprezentate în Regiunea Sud-Est și etnii slab reprezentate la nivel național, precum turcii sau tătarii, și bine reprezentate în regiune. De asemenea, se constată că cea mai mare pondere o dețin românii (88,13%) fiind urmați de romei (2,74%), turci(0,90%), tătari (0,78%) și ruși-lipoveni(0,63).

Tabel 2.4.6

Structura etnică a Regiunii Sud Est pe județe în 2011, procente

2011	Nr locuitori	Român i	Maghiari	Romi	Ucrainen i	Germani	Turci	Ruși-Lipoven i	Tătari
România	20.121.641	88,92%	6,50%	3,29%	0,27%	0,19%	0,15%	0,12%	0,11%
Regiunea Sud Est	2.545.923	94,29%	0,04%	2,94%	0,05%	0,01%	0,96%	0,67%	0,83%
Județul Brăila	321.212	96,31%	0,02%	2,82%	0,01%	0,01%	0,06%	0,64%	0,00%

2011	Nr locuitori	Român i	Maghiari	Romi	Ucrainen i	Germani	Turci	Ruși-Lipoven i	Tătari
Județul Buzău	451.069	95,18%	0,02%	4,74%	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%
Județul Constanța	684.082	91,19%	0,07%	1,37%	0,02%	0,02%	3,33%	0,57%	3,13%
Județul Galați	536.167	96,35%	0,03%	3,39%	0,01%	0,01%	0,02%	0,04%	0,00%
Județul Tulcea	213.083	90,80%	0,04%	1,72%	0,54%	0,01%	0,84%	5,20%	0,06%
Județul Vrancea	340.310	96,17%	0,02%	3,73%	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%

Sursa: Institutul Național de Statistică - <http://www.recensamantromania.ro>

În ceea ce privește răspândirea teritorială a etniilor pe teritoriul Regiunii Sud-Est, se remarcă poli de concentrare a turcilor și tătarilor în județul Constanța și a rușilor lipoveni în județul Tulcea. De asemenea, județul Constanța concentrează majoritatea etniilor, cel mai mare procentaj de locuitori din fiecare etnie fiind localizat aici, cu excepția romilor și a rușilor lipoveni.

Circa 90% dintre persoanele de etnie turcă din România au fost înregistrate în județele Constanța (20,8 mii persoane) și Tulcea (1,7 mii persoane) și în Municipiul București (2,3 mii persoane). O proporție de 86,9% dintre ruși-lipoveni își au reședința obișnuită în județele Tulcea (10,3 mii persoane), Constanța (3,6 mii persoane), Iași (2,8 mii persoane), Brăila (1,9 mii persoane), Suceava (1,7 mii persoane). În județul Constanța este concentrată cea mai mare parte a etniei tătare, respectiv 96,6% dintre persoanele care au declarat că aparțin acestei etnii (19,6 mii persoane)⁷.

Tabel 2.4.7

Răspândirea etniilor pe județe în Regiunea Sud-Est în 2011, procente

2011	Români	Maghiari	Romi	Ucraineni	Germani	Turci	Ruși-Lipoveni	Tătari
Județul Brăila	13,01%	6,96%	12,25%	2,35%	10,76%	0,81%	12,09%	0,04%
Județul Buzău	18,24%	9,40%	29,17%	0,86%	6,60%	0,24%	0,07%	0,00%
Județul Constanța	25,44%	52,20%	12,24%	7,36%	49,65%	91,14%	22,23%	99,33%
Județul Galați	21,52%	15,43%	24,32%	3,76%	21,53%	0,34%	1,12%	0,02%
Județul Tulcea	8,04%	8,12%	4,90%	84,74%	7,99%	7,33%	64,44%	0,60%
Județul Vrancea	13,74%	7,89%	17,13%	0,94%	3,47%	0,14%	0,05%	0,00%

Sursa: Institutul Național de Statistică - <http://www.recensamantromania.ro>

⁷Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020

Mișcarea naturală a populației

Tendința de îmbătrânire a populației din Regiunea Sud-Est este evidentă și la analiza mișcării naturale a populației. Astfel, deși se constată o scădere continuă a numărului de copii născuți vii față de 2000 atât în mediul urban cât și în mediul rural. De asemenea, sporul natural înregistrează o degradare rapidă în aceeași perioadă, scăzând de la 0,4% în mediul urban și -1,5% în mediul rural la -1,5% și respectiv -5,5%.

Mediul rural se confruntă cu scăderi dramatice ale sporului natural în toate cele șase județe ale regiunii.

Tabel 2.4.8

Mișcarea naturală a populației din mediul urban și rural, anul 2011 comparativ cu anul 2000

Mișcarea naturală a populației din mediul urban și rural	An	Născuți vii		Spor natural	
		Rata la 1000 locuitori			
		urban	rural	urban	rural
Regiunea Sud - Est	2000	8,7	12,6	0,4	-1,5
	2011	8,1	9,0	-1,5	-5,5
Județul Brăila	2000	8,0	11,7	-1,6	-4,4
	2011	6,7	8,3	-4,6	-7,9
Județul Buzău	2000	9,0	10,9	1,2	-4,6
	2011	7,9	8,1	-1,7	-8,8
Județul Constanța	2000	8,9	14,0	0,2	1,9
	2011	9,5	11,1	-0,7	-0,5
Județul Galați	2000	8,7	14,7	1,2	1,8
	2011	6,9	8,4	-1,9	-4,5
Județul Tulcea	2000	9,2	11,2	0,6	-3,6
	2011	8,2	8,3	-0,6	-7,4
Județul Vrancea	2000	8,7	12,6	1,1	-1,5
	2011	8,4	9,6	0,9	-4,9

Sursa: : Anuarul Statistic al României – ediția 2012

Se constată că Regiunea Sud-Est se află pe penultimul loc (împreună cu Regiunea Vest) printre regiunile de dezvoltare ale României în privința celui mai mic număr de născuți vii în 2011 și pe locul 5 în privința celui mai mic spor natural.

Tabel 2.4.9

Benchmarking mișcarea naturală a populației pentru anul 2011

2011	Născuți vii	Spor natural
	Rata la 1000 locuitori	
România	9,2	-2,6
Regiunea Sud Est	8,5	-3,3
Regiunea Nord - Vest	9,6	-1,9
Regiunea Centru	10,0	-0,9
Regiunea Nord - Est	9,8	-1,3

Regiunea Sud - Muntenia	8,6	-4,5
Regiunea București - Ilfov	10,2	-0,9
Regiunea Sud - Vest Oltenia	8,0	-4,7
Regiunea Vest	8,5	-3,7

Sursa: Anuarul Statistic al României – ediția 2012

În ceea ce privește speranța de viață la naștere, Regiunea Sud-Est are o poziție inferioară față de media UE 27, locuitorii regiunii trăind la nivelul anului 2011 cu aproximativ 5 ani și jumătate mai puțin decât cei din Uniunea Europeană. Se constată o variație importantă a speranței de viață în cadrul statelor Uniunii Europene, italienii trăind cu aproximativ 8 ani mai mult decât românii, iar grecii și germanii cu 6 ani mai mult. Speranța de viață în România este comparabilă cu cea din Bulgaria sau Ungaria.

Tabel 2.4.10

Speranța de viață pe sexe în Regiunea Sud Est comparativ cu media națională, alte țări europene și media UE 27 (anul 2011)

Speranța de viață în anul 2011	Total	Bărbați	Femei
UE 27	79,7	76,8	82,5
Bulgaria	73,9	70,4	77,4
Germania	80,1	77,7	82,5
Grecia	80,0	77,8	82,3
Italia	82,1	79,4	84,5
Ungaria	74,5	70,6	78,1
Portugalia	80,1	76,9	83,2
România	74,3	70,8	77,8
Regiunea Sud Est	74,3	70,5	78,2

Surse: EUROSTAT

Mișcarea migratorie

Mișcarea migratorie se manifestă la nivelul unei țări prin două componente, și anume mișcarea internă ce se desfășoară pe teritoriul acesteia, între regiunile sale, și migrația externă reprezentată de emigrarea locuitorilor țării respective către alte state.

În ceea ce privește migrația internă, se remarcă faptul că Regiunea Sud-Est prezintă o migrație negativă fiind a treia regiune sursă din cadrul României, după Regiunea Nord-Est și Sud-Vest Oltenia. La nivelul anului 2011, Regiunea Sud-Est a înregistrat un număr de 40.305 de persoane plecate și 37.538 de persoane sosite, regiunea pierzând astfel 2.767 locuitori în favoarea altor zone ale României. Cea mai mare mobilitate la nivelul județelor componente s-a înregistrat în județele Constanța, Galați și Buzău, iar cea mai mică în județele Tulcea și Brăila. Singurul județ din Regiunea Sud-Est care a înregistrat migrație pozitivă în anul 2011 a fost Constanța (298 de persoane). Județele cu cele mai mari pierderi de locuitori au fost Tulcea (-705 persoane), Galați (-724 persoane) și Brăila (-743 persoane).

În privința mediilor de rezidență ale persoanelor care își schimbă domiciliul dintr-o regiune în alta, se remarcă faptul că în anul 2011 majoritatea zonelor urbane au pierdut locuitori în favoarea

zonelor rurale, soldul în mediul urban fiind de -30.229 de persoane și în mediul rural de 30.229 de persoane, în întreaga țară. Dintre acestea, Regiunea Sud-Est a furnizat un sold negativ de - 5.517 persoane în mediul urban și un sold pozitiv de 2.750 persoane în mediul rural. Această tendință s-a manifestat în toate județele componente ale regiunii cu excepția județului Tulcea unde soldul a fost negativ atât în urban cât și în rural. În mediul urban au fost înregistrate cele mai mari scăderi de populație în județele Buzău, Constanța și Galați și cea mai mică scădere în județul Vrancea.

Tabel 2.4.11

Migrația internă pe regiuni de dezvoltare și județe componente ale Regiunii Sud-Est, pe medii în 2011

2010	Total			Urban			Rural		
	Plecați	Sosiți	Sold	Plecați	Sosiți	Sold	Plecați	Sosiți	Sold
ROMÂNIA	324.626	324.626	-	194.248	164.019	-30.229	130.378	160.607	30.229
Regiunea Nord-Vest	34.694	36.509	1.815	18.396	15.935	-2.461	16.298	20.574	4.276
Regiunea Centru	32.369	32.053	-316	19.587	15.754	-3.833	12.782	16.299	3.517
Regiunea Nord-Est	53.859	50.466	-3.393	25.966	18.708	-7.258	27.893	31.758	3.865
Regiunea Sud Muntenia	47.506	45.312	-2.194	22.089	15.588	-6.501	25.417	29.724	4.307
Regiunea București Ilfov	51.701	59.478	7.777	49.813	52.609	2.796	1.888	6.869	4.981
Regiunea Sud Vest Oltenia	35.805	32.904	-2.901	17.972	13.299	-4.673	17.833	19.605	1.772
Regiunea Vest	28.387	30.366	1.979	18.340	15.558	-2.782	10.047	14.808	4.761
Regiunea Sud-Est	40.305	37.538	-2.767	22.085	16.568	-5.517	18.220	20.970	2.750
Brăila	4.371	3.628	-743	2.599	1.603	-996	1.772	2.025	253
Buzău	7.249	6.622	-627	3.251	2.047	-1.204	3.998	4.575	577
Constanța	11.387	11.685	298	7.877	6.655	-1.222	3.510	5.030	1.520
Galați	7.881	7.157	-724	4.185	3.095	-1.090	3.696	4.062	366
Tulcea	3.714	3.009	-705	1.789	1.224	-565	1.925	1.785	-140
Vrancea	5.703	5.437	-266	2.384	1.944	-440	3.319	3.493	174

Sursa: Anuarul Statistic al României – ediția 2012

Deși nu există statistici clare privind numărul total de persoane care au părăsit teritoriul țării, România este o țară cu **migrație negativă puternică**. Potrivit Agenției Naționale pentru

Ocuparea Forței de Muncă se vehiculează o cifră de aproximativ **2 milioane de români plecați legal în străinătate în scop de muncă**. Acestea sunt persoane tinere: aproximativ 40% plecați în perioada 1996-2006 și aproximativ 50% cei plecați în anii de exod masiv 2002-2006. Plecarea din țară reprezintă pentru mulți amânarea căsătoriei și a copiilor.⁸ La persoanele plecate legal în străinătate se adaugă un număr mare de **emigranți ilegali care nu pot fi cuantificați**, acesta fiind un fenomen pe care atât România, cât și țările de destinație încearcă să îl stăpânească. La nivelul anului 2011, din Regiunea Sud-Est au emigrat un număr total de 1551 de persoane, reprezentând 8,47% din totalul emigranților români, ceea ce clasează Regiunea Sud-Est pe locul 6 în regiunile țării în funcție de cel mai mic număr de emigranți. Județele cu cea mai mare pondere în numărul emigranților de la nivel regional sunt Galați și Constanța, în timp ce județul Tulcea a înregistrat cel mai mic număr de emigranți, respectiv 102 de persoane.

Tabel 2.4.12

Emigranții pe regiuni de dezvoltare și județe componente ale Regiunii Sud Est în 2011

2008	Nr de persoane	% din total național /regiune
ROMÂNIA	18307	100,00%
Regiunea Nord-Vest	1757	9,60%
Regiunea Centru	1921	10,49%
Regiunea Nord-Est	2972	16,23%
Regiunea Sud Muntenia	1107	6,05%
Regiunea București Ilfov	6106	33,35%
Regiunea Sud-Vest Oltenia	759	4,15%
Regiunea Vest	2134	11,66%
Regiunea Sud-Est	1551	8,47%
Brăila	183	11,80%
Buzău	157	10,12%
Constanța	423	27,27%
Galați	490	31,59%
Tulcea	102	6,58%
Vrancea	196	12,64%

Sursa: Anuarul Statistic al României – ediția 2012

Principalele țări de destinație ale emigranților români sunt, potrivit Institutului Național de Statistică, Italia, Germania, Spania, dar și Statele Unite ale Americii sau Canada.

Densitatea

Densitatea României comparativ cu media Uniunii Europene relevă faptul că țara noastră are cu aproximativ 26,7 locuitori pe km² mai puțin decât media UE27, respectiv 89,9 locuitori/km² față de media europeană de 116,6 locuitori/km² (2010), existând însă diferențe foarte mari față de țări puternic populate ale UE precum Germania sau Italia, care au o densitate de peste 2 ori mai mare decât România. La nivel regional, România avea la nivelul anului 2010, o densitate mai mare decât Bulgaria (+20,8 loc./km²) și Grecia (+3,5 loc./km²), dar mai mică decât Ungaria(-17,4

⁸PopulatiaRomâniei- efectele emigratiei în scop de muncă, <http://www.muncăinstrainatate.anofm.ro/popula-ia-rom-niei-efectele-emigra-iei-n-scop-de-munca>

loc./km²). De asemenea, se constată pe parcursul intervalului studiat (2002-2010) o tendință de scădere a densității populației în cazul celor două state vecine (Ungaria și Bulgaria) împărtășită și de România, în timp ce densitatea Greciei s-a majorat pe acest interval.

Regiunea Sud-Est reprezintă o zonă mai slab populată decât media României, această stare de fapt fiind relevată de analiza densității populației pe județe componente. Se observă păstrarea acestei tendințe în cadrul tuturor recensămintelor generale ale populației încă din anii 1930 (22-Dec-1930, 25-Jan-1948, 21-Feb-1956, 15-Mar-1966, 5-Jan-1992) până la analizele statistice anuale ulterioare, sfârșitul intervalului de studiu fiind 2011. Inițial exista o diferență de 13,8 procente între densitatea medie națională și densitatea medie din Regiunea Sud-Est, dar până în 2011 aceasta s-a diminuat la 3,4 puncte procentuale. Una dintre cauzele unei astfel de diferențe între densitatea la nivel național și densitatea în Regiunea Sud-Est este morfologia puțin favorabilă așezărilor omenești în unele zone ale regiunii. În acest sens, teritoriul regiunii este acoperit de ape și bălți în proporție de 13%, aici găsindu-se Delta Dunării, procentul fiind mult mai mare în județul Tulcea, unde atinge 41% din suprafața județului.

Analiza densității populației pe județe componente ale Regiunii Sud Est relevă existența unor diferențe notabile de densitate între acestea, **cel mai slab populat județ fiind Tulcea, cu o densitate de 48,1 loc./km² în 2011**, iar **cel mai populat județ fiind județul Galați cu o densitate de trei ori mai mare decât Tulcea, ajungând la 139,8 loc./km² în 2011**.

Tendința de creștere a densității populației până în 1992 și de scădere după această dată se întâlnește în fiecare județ component al Regiunii Sud-Est cu excepția județului Constanța.

Tabel 2.4.13

Densitatea populației în Regiunea Sud-Est pe județe, comparativ cu România, media UE27 și alte state europene

Anul	29-Dec-30 loc./km ²	25-Jan-48 loc./km ²	21-Feb-56 loc./km ²	15-Mar-66 loc./km ²	5-Jan-77 loc./km ²	7-Jan-92 loc./km ²	2007 loc./km ²	2008 loc./km ²	2009 loc./km ²	2010 loc./km ²	2011 loc./km ²
UE 27	:	:	:	:	:	:	115,5	116,0	116,4	116,6	116,9
Germania	:	:	:	:	:	:	230,4	229,9	229,3	229,0	229,0
Italia	:	:	:	:	:	:	201,2	202,7	204,0	200,7	201,5
Portugalia	:	:	:	:	:	:	115,2	115,3	115,5	115,4	114,5
Grecia	:	:	:	:	:	:	85,6	85,9	86,2	86,4	86,4
Ungaria	:	:	:	:	:	:	108,1	107,9	107,7	107,5	107,2
Bulgaria	:	:	:	:	:	:	69,0	68,7	68,3	69,1	67,5
România	59,9	66,6	73,4	80,1	90,4	95,7	93,7	93,6	93,4	93,2	93,0
Regiunea Sud Est	46,1	51,4	58,1	65,7	75,5	82,9	90,8	90,8	90,5	89,9	89,6
Județul Brăila	49,8	56,9	62,4	71,3	79,3	82,3	82,3	81,4	80,9	80,3	79,7
Județul Buzău	61,8	70,5	76,3	78,8	83,3	84,7	81,5	81,0	80,6	80,2	79,8
Județul Constanța	36,9	44,0	52,3	65,9	86,1	105,9	108,6	108,9	109,3	109,1	109,2

Județul Galați	72,7	76,5	88,7	106,2	130,2	143,5	141,9	141,3	140,9	140,4	139,8
Județul Tulcea	22,0	22,6	26,3	27,9	29,9	31,9	49,4	50,0	49,7	48,4	48,1
Județul Vrancea	54,1	59,7	67,2	72,3	76,1	81,0	83,2	83,1	82,9	82,7	82,5

Surse: Direcția Regională de Statistică Brăila, Anuarul Statistic al României, EUROSTAT

Proгноze demografice

Evoluțiile demografice recente sugerează faptul că Europa se va confrunta în următorii ani cu o vulnerabilitate demografică ridicată provenită din trei procese importante: scăderea populației cu vârstă de muncă, îmbătrânirea populației și creșterea migrației. Această combinație fără precedent pe continentul european are potențialul de a se transforma într-o criză puternică, scăzând competitivitatea și potențialul de creștere al Uniunii Europene.

Scăderea populației cu vârstă de muncă se datorează unor factori precum declinul din ultimii ani al ratelor nașterilor la nivel european și amânarea deciziei de a avea copii, o dată cu creșterea nivelului de trai și al calității vieții.

Potrivit studiului *Regional population projections EUROPOP2008: Most EU regions face older population profile in 2030 Nr 10/2010*, întocmit de EUROSTAT, Uniunea Europeană se va confrunta cu o îmbătrânire importantă a populației, vârsta mediană crescând de la 40,4 ani în 2008 la 45,4 ani în 2030, dar aproape un sfert din regiuni vor depăși o vârstă mediană de 48 de ani. Numărul mare de *babyboomer-i* care vor ajunge la bătrânețe va face ca proporția prognozată a persoanelor cu vârsta de 65 de ani și peste să crească de la 17,1% din totalul populației în 2008 la 23,5% în 2030, unele regiuni cunoscând rate de până la 37,3% din populație, ca în cazul regiunii Chemnitz de la granița Germaniei cu Republica Cehă.

În acest context gradul de dependență al populației vârstnice (procentul persoanelor cu vârstă de 65 de ani și peste, raportat la procentul populației cu vârstă între 15 și 64 de ani) este estimat de către EUROSTAT a se majora de la 25,9% în 2010, la 38,4% în 2020, în cazul UE 27. Situația devine din ce în ce mai gravă, gradul de dependență prognozat pentru 2045 fiind de 48%. În cazul României, gradul de dependență al vârstnicilor se va majora de la 21,3% în 2010 la 30,32% în 2030 și la 47,77% în 2045 păstrându-se tendința generală de creștere accentuată a ratei de dependență a vârstnicilor față de populația cu vârstă de muncă.

Potrivit evaluării Comisiei Europene în privința provocării demografice, Regiunea Sud-Est are o poziție relativ bună în comparație cu alte regiuni UE. Astfel, valoarea indicelui de vulnerabilitate demografică clasează Regiunea Sud-Est pe locul 53 din cele 267 de regiuni ale Uniunii Europene cu un punctaj de 28, în comparație cu punctajul de 100 al regiunii Severozapaden din Bulgaria și la punctajul de 9 al celei mai bine plasate regiuni din UE, respectiv Východné Slovensko din Republica Slovacă. Calcularea indicelui de vulnerabilitate demografică ține cont de ponderea estimată a persoanelor cu vârsta de 65 de ani și peste, raportat la totalul populației; de ponderea persoanelor cu vârstă de muncă în totalul populației și de declinul populației pentru anul 2020. Astfel, Regiunea Sud-Est se situează pe locul trei la nivel național, după Regiunea Nord-Vest (12) și Nord-Est (17).

Tabel 2.4.14

Regiuni NUTS II ale României, expunere regională la schimbarea demografică pe termen mediu

Regiune NUTS II	Indice de vulnerabilitate demografică*, punctaj regional	Clasamentul punctajului în cadrul celor 267 regiuni UE
Nord-Est	17	
Sud Est	28	53
Sud Muntenia	33	
Sud-Vest Oltenia	33	
Vest	42	
Nord-Vest	12	
Centru	38	
București-Ilfov	26	

Sursa: elaborată de "Regiuni 2020", CE, Noiembrie 2008

*Indice bazat pe ponderea estimată a persoanelor cu vârsta de 65 de ani și peste 65 de ani din totalul populației, ponderea celor cu vârsta de muncă din totalul populației și declinul populației în 2020

Schimbarea demografică are așadar o importanță majoră pentru economie și societate, iar declinul demografic preconizat va afecta aproape toate zonele de acțiune ale politicii, atât la nivel european, cât și la nivel național și regional. Schimbările demografice se vor concretiza în modificarea structurii de vârstă și de ocupare a societății în care trăim, eficiența economică și echitatea între generații devenind probleme tot mai stringente.

2.4.2 Resursele umane

Starea de sănătate

Sănătatea ocupă un loc central în viața oamenilor având un impact direct pe de-o parte asupra bunăstării și calității vieții lor, iar pe de altă parte asupra productivității și prosperității economice a statului din care fac parte. Problemele netratate de sănătate ale populației generează pe de-o parte pierderi economice datorate incapacității de muncă a indivizilor, iar pe de altă parte cheltuieli directe cu îngrijirea medicală mai ridicate decât în cazul unei tratări precoce a acestora și un cost de oportunitate pentru fondurile în plus cheltuite astfel. Așadar, investițiile în sănătate și promovarea prevenirii și depistării precoce a bolilor de care suferă populația ar trebui să ocupe un loc important în politicile fiecărui stat pentru a-i asigura o prosperitate și competitivitate durabilă acestuia și cetățenilor săi.

Sfera de acțiune la nivel comunitar în domeniul sănătății se înscrie, în principal, pe domeniile prevenirii bolilor, siguranței alimentelor și alimentației, siguranței produselor medicale, combaterii fumatului, legislației privind sângele, țesuturile și celulele, organele, calității apei și a aerului, precum și lansării unui număr de agenții active în domeniul sănătății⁹.

La momentul actual problematica sănătății prezintă o serie de **provocări care necesită o abordare strategică la nivel european**, și anume: **îmbătrânirea populației** care modifică modelele de îmbolnăvire și de îngrijire medicală; **posibilele amenințări la adresa sănătății** din domeniile pandemiilor, incidentelor fizice și biologice și bioterorismului și **dezvoltarea rapidă a noi tehnologii** care revoluționează modul de anticipare, prevenire și tratare a bolilor.

⁹ Comisia Europeană, *Cartea Albă Împreună pentru Sănătate: O abordare strategică pentru UE 2008-2013*

Uniunea Europeană recunoaște valorile fundamentale în sănătate precum universalitatea, accesul la îngrijire de bună calitate, echitate și solidaritate, autodeterminarea cetățenilor în domeniul asistenței medicale, reducerea inegalităților în materie de sănătate, promovarea unei stări bune de sănătate pe toată durata vieții, protejarea cetățenilor de amenințările precum pandemiile sau bioterorismul și promovarea modernizării infrastructurii sanitare prin implementarea noilor tehnologii.

Sistemul sanitar din România se confruntă cu o criză datorată subfinanțării și învechirii infrastructurii, criză care se traduce printr-o asistență sanitară precară acordată unora dintre cetățenii țării și care are un impact negativ asupra bunăstării populației. Adăugându-se gradului ridicat de sărăcie din anumite zone și educației necorespunzătoare care duce la un mod de viață dăunător pentru sănătate (alimentație necorespunzătoare, consum excesiv de alcool și tutun), asistență sanitară precară are ca și rezultat o stare de sănătate proastă a populației, urmată de scăderea speranței de viață și de creșterea mortalității infantile.

Astfel, comparativ cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, România se situează pe ultimul loc în privința mortalității infantile cu 9,4 copii morți la 1.000 de născuți vii, în anul 2010, față de media UE 27 de 3,9 copii morți la 1.000 de născuți vii. Se observă o îmbunătățire a situației în perioada 2007-2011, dar rata mortalității infantile rămâne deosebit de ridicată, respectiv 12 copii morți la 1.000 de născuți vii în 2007, și 9,4 în 2011. Situația este destul de îngrijorătoare inclusiv comparând datele Regiunii Sud-Est cu celelalte regiuni din România. Astfel, de mai mulți ani Regiunea Sud-Est se află printre ultimele trei regiuni la acest capitol cu o valoare de 11,3 în 2011.

Tabel 2.4.15

Mortalitatea infantilă în Uniunea Europeană, state membre, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	4,5	4,3	4,2	4,2	3,9
Belgia	3,9	3,8	3,5	3,6	3,3
Bulgaria	9,2	8,6	9,0	9,4	8,5
Republica Cehă	3,1	2,8	2,9	2,7	2,7
Danemarca	4,0	4,0	3,1	3,4	3,5
Germania	3,9	3,5	3,5	3,4	3,6
Estonia	5,0	5,0	3,6	3,3	2,5
Irlanda	3,3	3,4	3,3	3,8	3,5
Grecia	3,5	2,7	3,1	3,8	3,4
Spania	3,4	3,3	3,2	3,2	3,1
Franța	3,7	3,8	3,8	3,6	3,5
Italia	3,3	3,3	3,4	3,2	3,2
Cipru	3,7	3,5	3,3	3,2	3,1
Letonia	8,7	6,7	7,8	5,7	6,6
Lituania	5,9	4,9	4,9	4,3	4,2
Luxemburg	1,8	1,8	2,5	3,4	4,3
Ungaria	5,9	5,6	5,1	5,3	4,9
Malta	6,5	8,2	5,3	5,5	6,3
Olanda	4,1	3,8	3,8	3,8	3,6

Austria	3,7	3,7	3,8	3,9	3,6
Polonia	6,0	5,6	5,6	5,0	4,7
Portugalia	3,4	3,3	3,6	2,5	3,1
Slovacia	6,1	5,9	5,7	5,7	4,9
Finlanda	2,7	2,6	2,6	2,3	2,4
Suedia	2,5	2,5	2,5	2,5	2,1
Regatul Unit	4,7	4,6	4,5	4,2	4,2
România	12,0	11,0	10,1	9,8	9,4
Nord-Vest	11,8	10,9	10,2	8,9	8,7
Centru	12,5	10,5	10,0	8,7	10,1
Nord-Est	14,2	11,1	11,1	11,2	10,1
Sud-Est	12,7	13,0	10,5	12,0	11,3
Sud - Muntenia	11,4	12,0	10,6	10,9	10,3
București - Ilfov	7,2	7,0	6,4	6,0	5,7
Sud-Vest Oltenia	12,0	11,3	11,1	9,3	9,3
Vest	12,2	11,4	10,6	10,4	8,9

Sursa: EUROSTAT, Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2008-2012

În privința speranței de viață la naștere, România înregistrează valori mult mai scăzute decât media europeană, atât în ceea ce privește populația masculină, cât și în ceea ce privește populația feminină, indicator clar al calității vieții inferioare față de media europeană. În acest sens, în anul 2011, România se situa pe locul 24 dintre cele 27 de state membre în privința speranței de viață la naștere, cu o valoare de 74,3 de ani (73,5 în 2010), cu 5,4 de ani mai puțin decât media UE (în 2009) și cu 7,8 de ani mai puțin decât Italia (în 2011), cel mai bine clasat stat. România era urmată în privința speranței de viață de Bulgaria, Letonia și Lituania.

Durata medie de viață în pe regiuni este mult mai uniformă. Unica regiune care se distanțează de restul este București-Ilfov cu o speranță de viață cu aproape 2 ani mai mare decât media națională. Regiunea Sud-Est se află pe la mijlocul clasamentului printre celelalte 7 regiuni cu o valoare echivalentă mediei naționale.

Tabel 2.4.16

Speranța de viață la naștere în Uniunea Europeană, state membre, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
UE 27	78,5	78,8	79,0	79,3	79,7
Belgia	79,2	79,1	79,4	79,6	79,8
Bulgaria	72,7	73,0	73,4	73,5	73,9
Republica Cehă	76,3	76,6	76,6	76,9	77,2
Danemarca	77,7	78,1	78,3	78,6	79,1
Germania	79,4	79,5	79,6	79,8	80,1
Estonia	72,5	73,7	74,5	75,2	75,7
Irlanda	79,0	79,5	79,4	80,3	79,9
Grecia	78,7	79,2	79,5	79,9	80,0
Spania	80,4	80,8	81,1	81,5	81,7
Franta	80,6	80,7	80,9	81,1	81,6

Italia	80,9	81,2	81,4	81,8	82,1
Cipru	79,4	80,1	80,4	80,8	80,5
Letonia	70,8	72,0	72,8	73,1	73,4
Lituania	70,3	71,3	72,5	72,8	73,1
Luxemburg	78,7	79,8	80,0	80,1	80,4
Ungaria	73,0	73,6	73,8	74,1	74,5
Malta	79,4	79,4	79,8	80,9	80,4
Olanda	79,7	79,8	80,2	80,3	80,6
Austria	79,6	79,9	79,8	80,1	80,5
Polonia	74,8	75,1	75,3	75,8	76,2
Portugalia	78,4	78,6	78,9	79,0	80,1
Slovenia	77,6	78,3	78,5	79,0	79,4
Slovacia	74,0	74,4	74,7	75,0	75,5
Finlanda	78,8	79,1	79,3	79,4	79,8
Suedia	80,3	80,5	80,7	80,9	81,0
Regatul Unit	79,2	79,3	79,8	80,0	80,5
România	73,1	73,2	73,3	73,5	74,3
Nord-Vest	72,6	73,0	73,0	73,5	74,2
Centru	73,7	73,7	73,9	74,4	74,9
Nord-Est	73,2	73,4	73,4	73,3	74,5
Sud-Est	73,0	73,1	73,4	73,4	74,3
Sud - Muntenia	73,2	73,1	73,2	73,6	74,2
București - Ilfov	74,5	75,1	75,5	75,7	76,1
Sud-Vest Oltenia	73,1	73,1	73,3	73,7	74,7
Vest	72,8	73,1	73,1	73,3	74,1

Sursa: EUROSTAT

Nivelul de instruire

Țintele pentru anul 2020 stabilite prin Setul de indicatori comuni de referință (**Benchmarks**) pentru îmbunătățirea sistemelor de educație din țările membre ale UE sunt urmăriți de către Comisia Europeană¹⁰. Aceste ținte sunt:

- maxim 10% rata medie a abandonului școlar timpuriu în UE
- rata persoanelor din grupa de vârstă 30-34 cu educație terțiară să fie de cel puțin 40%;
- cel puțin 95% din copii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta la care încep educația primară ar trebui să participe la educația preșcolară;
- mai puțin de 15% din tinerii de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe
- ponderea absolvenților angajați (20-34 ani) care au finalizat studii și formări nu mai mult de trei ani înainte de anul de referință ar trebui să fie de cel puțin 82%.
- o medie de cel puțin 15% dintre adulți (grupa de vârstă 25-64) ar trebui să participe la procesul de învățare pe tot parcursul vieții.

Analiza comparativă între Regiunea Sud-Est și Uniunea Europeană asupra principalilor indicatori din domeniul educației arată că în privința **participării elevilor/ studenților la**

¹⁰ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/benchmarks_en.htm

educație, Regiunea Sud-Est ocupă penultimul loc din clasamentul regiunilor românești, cu o valoare a gradului de cuprindere de 17,7%, față de media națională de 19,7%, fiind la o distanță de 8,2 puncte procentuale de cea mai bine clasată regiune românească (București – Ilfov) și de 16,9 puncte procentuale față de cea mai bine clasată regiune în UE, Regiunea Bruxelles (34,6%)¹¹.

În privința **participării copiilor de 4 ani la educație** regiunile României se situează destul de jos în clasamentul regiunilor europene cu valori cuprinse între 87,1% și 65,9% (2011), iar Regiunea Sud-Est se situează pe locul șase între regiunile românești cu o rată de participare a copiilor de 4 ani la educație de 77,8% și semnificativ sub valoarea de 110,6% a primei clasate regiuni la nivel european¹².

În ceea ce privește **participarea elevilor la educația secundară superioară și post-secundară non-terțiară** Regiunea Sud-Est se clasează pe locul 5 în România cu o rată de participare de 33,4% și se află la o distanță de 50,9 procente de cea mai bine clasată regiune, Provincia West-Vlaanderen din Belgia care are o rată de participare a elevilor la educația secundară și post-secundară non-terțiară de 84,3%¹³.

La nivelul anului 2011, primul loc la nivel european în privința **participării studenților la educația terțiară** este ocupat de Regiunea București Ilfov cu un procent de 320%, urmată de Praga și Bratislava. Cea mai rău plasată regiune din România este Regiunea Sud Muntenia, cu un procent de 30%, Regiunea Sud-Est clasându-se pe penultima poziție în România împreună cu regiunile Nord-Est și Sud-Vest Oltenia, cu un procent de 60%.

În ceea ce privește **educația pe tot parcursul vieții (lifelong learning)**, România înregistrează valori foarte mici, cea mai bine clasată regiune la nivelul anului 2011 (Nord-Vest) înregistrând o valoare de 2%. Regiunea Sud-Est a înregistrat o valoare de 1,3% cu mult sub valoarea 9,6% (media UE) și mai ales comparativ cu valoarea medie din Danemarca de 39%, prima țară clasată la nivel european.

Populația școlară

În anul școlar 2011/2012, dintre cei 466.122 elevi și studenți înscriși în sistemul de învățământ din Regiunea Sud-Est, 85.430 erau încadrați în învățământul preșcolar, 208.733 în învățământul primar și gimnazial, 111.455 în învățământul liceal, 1.772 urmau o școală profesională, 11.052 urmau o formă de învățământ postliceală și de maiștri și 45.988 urmau o instituție de învățământ superior. Se constată astfel că Regiunea Sud-Est procentul fiecărui nivel de instruire este apropiată mediei naționale, cu excepția învățământului superior, unde se înregistrează o rată de participare cu circa 4 % mai mică decât media națională.

Populația școlară feminină este concentrată mai ales în ciclurile de învățare generale sau teoretice, nivelurile tehnice fiind accesate mai ales de populația masculină, astfel că **indicatorul comun de referință** privind eliminarea decalajelor dintre sexe în privința educației tehnice nu este atins.

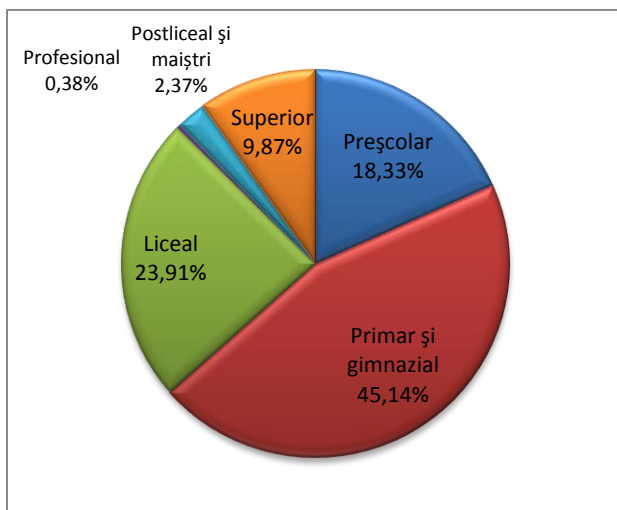
Grafic nr. 2.4.2.

¹¹EUROSTAT

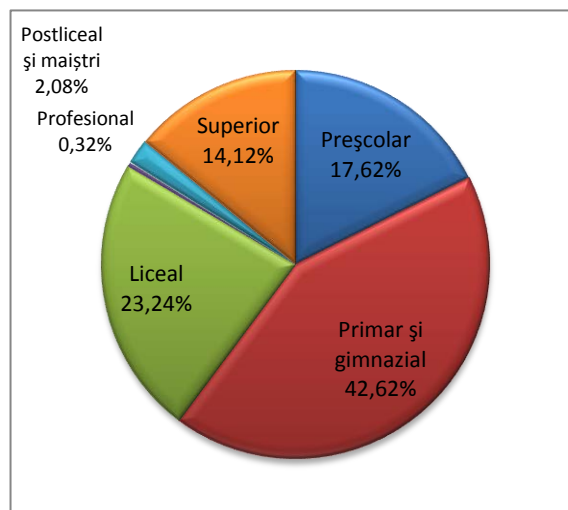
¹²EUROSTAT

¹³EUROSTAT

Procent nivel de instruire SE

Procent nivel de instruire național

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS ediția 2012

Populația școlară a cunoscut o scădere între anii 2005/2006 și 2011/2012 de 537.316 elevi și studenți, iar la nivelul Regiunii Sud-Est de 52.777 de persoane (9,8% din scăderea totală). Cu toate acestea, s-a înregistrat o creștere în învățământul preșcolar de 3.776 elevi, în cel liceal de 14.393, dar mai ales în învățământul postliceal și de maiștri 5.910, cu 115% mai mult.

Numărul de studenți la nivel național și regional a crescut constant între anii universitari 1992/1993 și 2010/2011, ca să înceapă să scadă începând cu anul 2011/2012. Unul din motivele posibile ar fi și scăderea semnificativă a promovabilității la bac în ultimii 2 ani. Din cei 539.852 din România în anul școlar 2011/2012, 45.988 erau înscriși la facultățile din Regiunea Sud-Est, aceștia fiind concentrați mai ales în orașele Constanța și Galați.

Învățământul terțiar

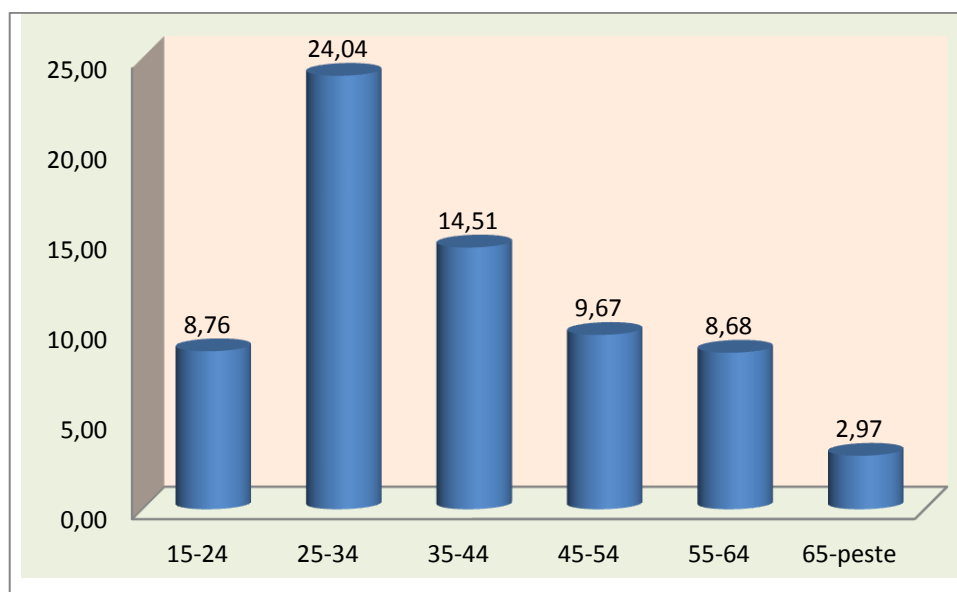
În 2011, 20,4% din populația României cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani absolvise o formă de învățământ terțiar¹⁴, ceea ce reprezintă o creștere semnificativă față de nivelul de 13,9% din 2007. Participarea femeilor este cu aproximativ 7% mai ridicată decât cea a bărbaților, deși decalajul între sexe este aproximativ jumătate din cel existent la nivelul UE. Cu toate acestea, înscrierea într-o formă de învățământ superior după terminarea liceului a scăzut puternic de la 53,6% în 2007/2008 la 35,2% în 2011/2012¹⁵.

Grafic nr. 2.4.3.

¹⁴ Aspect evidențiat în documentul de poziție al serviciilor Comisiei (octombrie 2012) p. 6; Programul Național de Reformă 2011-2013, Raport intermediar de activitate (martie 2013) p16.

¹⁵ Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020

Procentul din total populație ocupată care au terminat o formă de învățământ terțiar, pe grupe de vârstă în anul 2011, la nivelul Regiunii Sud-Est

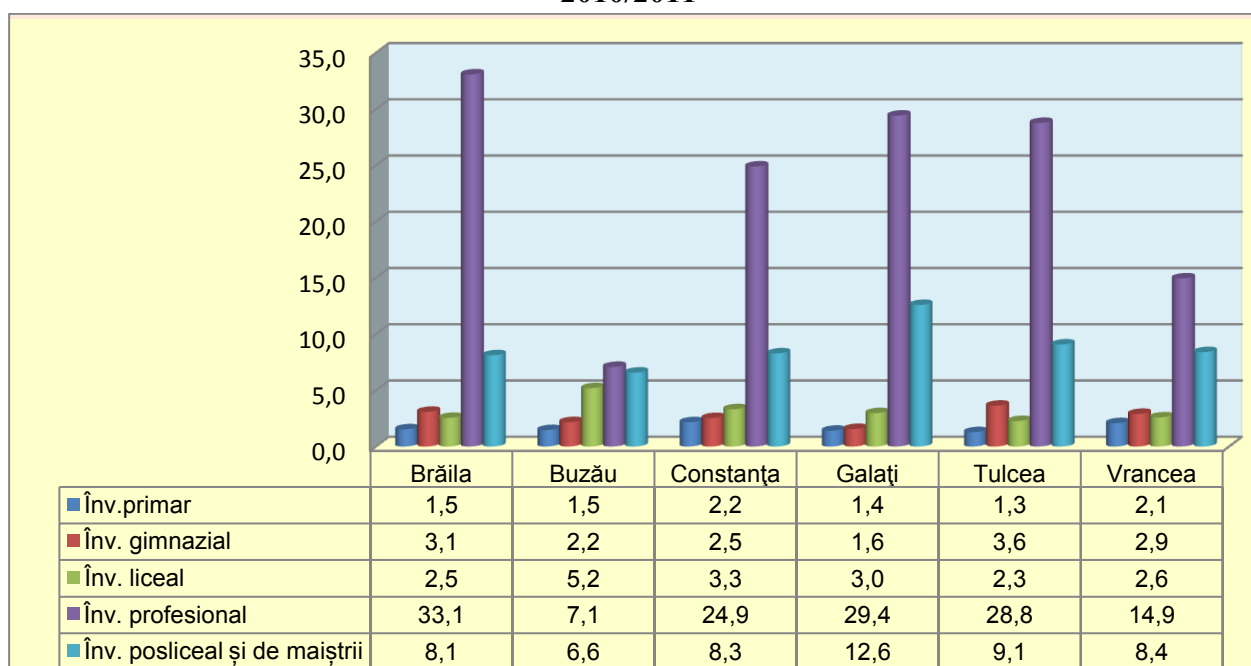
Sursa: Anuarul Statistic al României, INS ediția 2012 – date prelucrate

La nivelul regiunii 24,04% din populația ocupată cu vârsta între 25-34 ani au terminat o formă de învățământ terțiar. Din populația ocupată având vârstă între 35-44 ani, 14,51% au studii superioare.

Rata abandonului școlar în 2010/2011a fost în creștere față de anii școlari și 2009/2010 la nivelul învățământului primar la nivelul Regiunii Sud-Est.

Grafic nr. 2.4.4.

Rata abandonului în învățământul preuniversitar, în Regiunea Sud-Est, în anul școlar 2010/2011

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

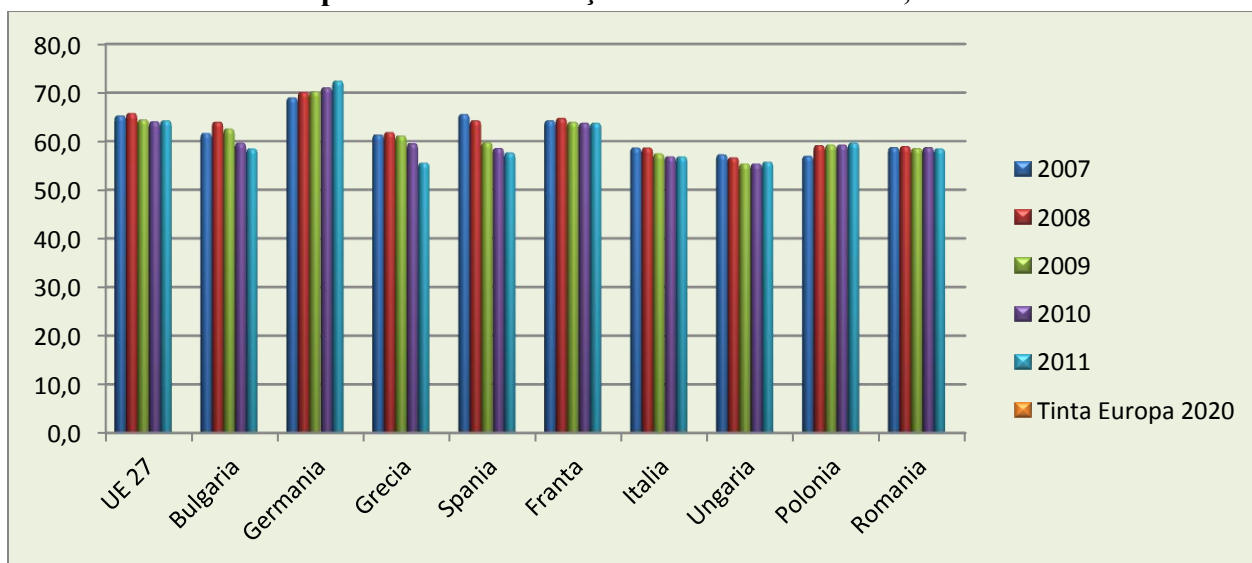
Cele mai mari creșteri ale ratei abandonului școlar au fost la învățământul liceal și mai ales la cel profesional unde rata a fost de 24,4% pentru Regiunea Sud-Est în anul 2010/2011. Cele mai afectate județe din Regiunea Sud-Est au fost județele Vrancea și Constanța pe nivelul abandonului școlar în ciclul primar (2,1 și respectiv 2,2 față de media regiunii de 1,7) și Tulcea și Brăila la cel gimnazial (3,1 și respectiv 3,6 față de media regiunii de 2,5). De asemenea, Brăila (33,1%), Galați (29,4%), Tulcea (28,8%) și Constanța (24,9%) au avut rate ale abandonului școlar mult peste media națională în ciclul profesional (19,8%).

2.4.3 Structura și dinamica resurselor de muncă

Comparativ cu alte state membre ale Uniunii Europene și cu ținta stabilită de strategia Europa 2020 de atingere a unei rate de ocupare de 75% din populație, se constată faptul că România înregistrează o performanță similară cu a Italiei, Poloniei sau Ungariei, fiind însă la o distanță mare atât față de ținta Europa 2020, cât și față de unele state europene. Se remarcă faptul că România, la fel ca toate celelalte state analizate, în afara Germaniei, nu a înregistrat o creștere a ratei de ocupare în perioada 2009-2011.

Grafic nr. 2.4.5

Rata de ocupare în România față de alte state membre, 2007-2011

Sursa: EUROSTAT

Evoluția populației ocupate pe activități ale economiei naționale .

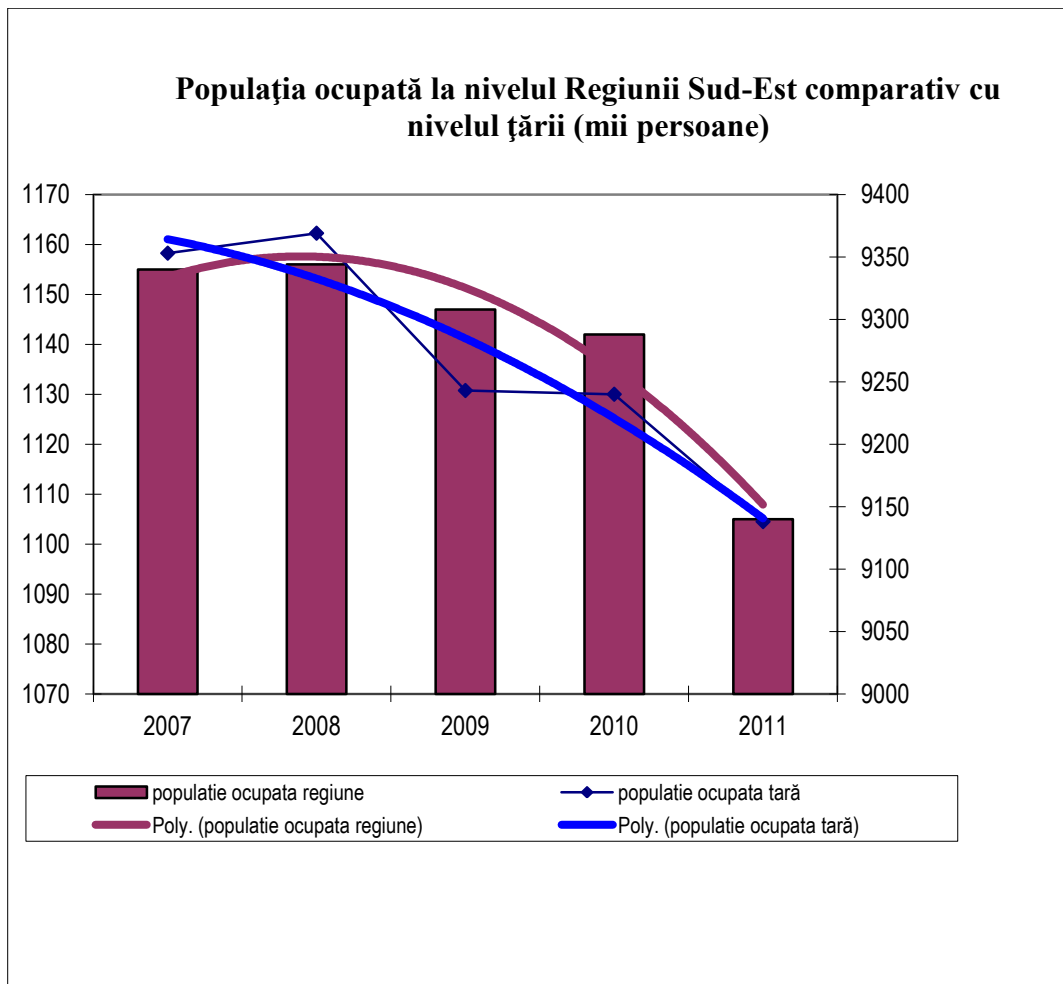
Piața forței de muncă a avut și are un rol hotărâtor în asigurarea creșterii economice și a productivității pe termen lung. Crearea condițiilor pentru creșterea competențelor profesionale, în scopul asigurării unui proces de producție performant, care să realizeze produse competitive, capabile să facă față cerințelor pieței, devine o prioritate.

Problemele cu care se confruntă Regiunea Sud-Est, și în egală măsură întreaga țară, sunt legate, în special de scăderea populației totale, active și ocupate.

Scăderea numărului total al populației, a avut repercusiuni majore și asupra pieței forței de muncă.

În anul 2011, în regiune era un număr de 1.106.000 (persoane) populație ocupată, ceea ce reprezenta 12,09% din totalul la nivel național. La nivelul regiunii evoluția numărului de persoane ocupate este asemănătoare cu evoluția la nivel național: se remarcă o stagnare a populației ocupate în perioada 2007-2008 și o scădere accentuată, începând cu 2009, odată ce au fost resimțite efectele crizei economice.

Grafic nr. 2.4.6

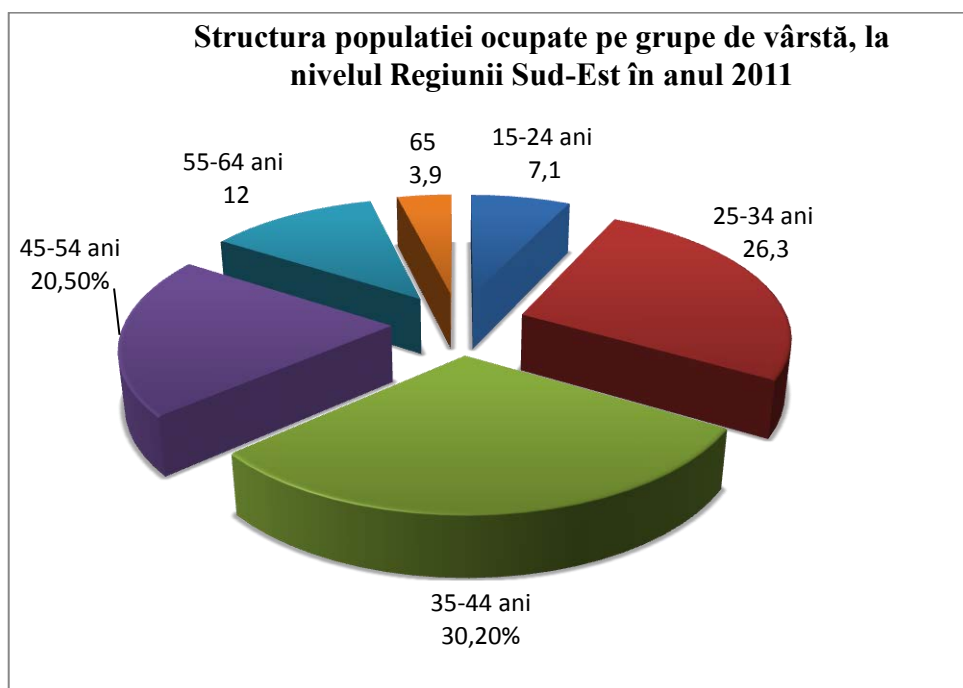
Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2008-2012

În anul 2007, 23,04% din numărul populației ocupate reprezentau persoane în vârstă de 45-54 ani și 26,56% reprezentau persoane în vârstă de 25-34 ani.

În anul 2011, numai 20,5% din numărul populației ocupate reprezentau persoane în vârstă de 45-54 ani și 26,3% reprezentau persoane în vârstă de 25-34 ani.

Concluzia este că ponderea populației ocupate cuprinsă în grupa de vârstă 25-54 ani, este în scădere, fenomen cauzat în special de îmbătrânirea populației.

Îmbătrânirea populației poate genera ieșirea de pe piața forței de muncă, a persoanelor ocupate în domenii importante: domeniul construcțiilor, în care se observă o scădere vertiginoasă a numărului de salariați, învățământ pre-universitar, industrie etc., și totodată nevoia de formare inițială și/sau continuă în domenii slab dezvoltate în prezent: asistență medicală specifică vârstei a III-a, activități de întreținere și profilactice, activități de socializare dedicate persoanelor vârstnice, activități de tip «part time».

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

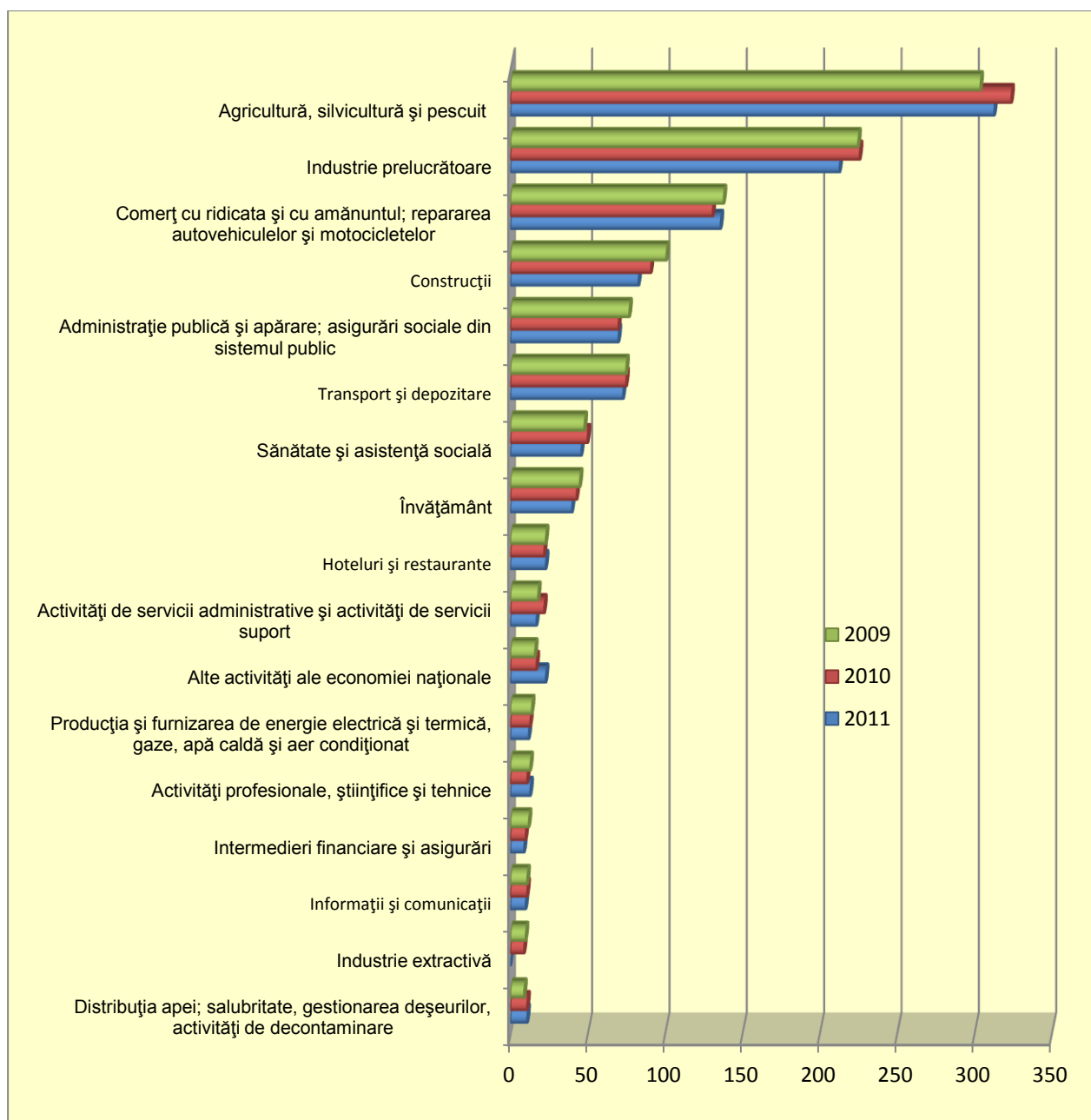
Activitatea economică a regiunii în ultimii ani se caracterizează prin intrarea în declin a activităților industriale, generând lichidarea și/sau restructurarea marilor întreprinderi (cu impact negativ asupra șomajului) și înființarea de întreprinderi mici și mijlocii.

În ultimii ani, potrivit datelor statistice la nivel regional, ponderea în economia regiunii o dețin micro-întreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii. Majoritatea întreprinderilor mari activează în industria prelucrătoare, construcții, transport și depozitare.

Repartiția numărului populației ocupate pe activități ale economiei naționale la nivelul Regiunii Sud-Est, este evidențiată în următoarea ordine în funcție de domeniile economiei: agricultură, industrie prelucrătoare, comerț.

**Structura populației ocupate în Regiunea Sud-Est pe activități ale economiei naționale,
în perioada 2009-2011**

(mii persoane)

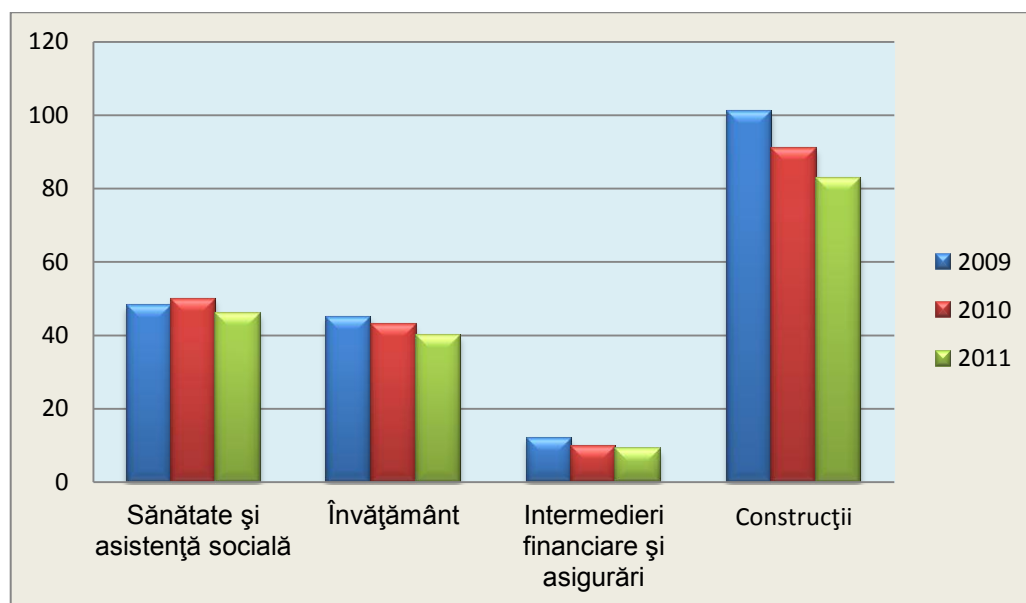

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București— edițiile 2010- 2012

Din analiza repartizării populației ocupate nivelul județelor regiunii, se constată că agricultura joacă un rol important, având în vedere că acest domeniu rămâne o opțiune pentru investiții, iar mai mult de jumătate din terenurile fertile din Câmpia Bărăganului sunt situate în această regiune. Sunt de asemenea și alte domenii ca industria prelucrătoare și comerțul, care dețin o pondere semnificativă a populației ocupate civilă.

Grafic nr. 2.4.9

Structura populației ocupate, pe anumite activități ale economiei naționale (mii persoane)

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2010- 2011

Se observă o puternică scădere a populației ocupate în sectorul construcțiilor, deși acest sector deține 9% din numărul societăților comerciale care activează în regiune.

Tabel 2.4.17

Populația după participarea la activitatea economică, pe sexe și medii, în anul 2011

Regiunea de dezvoltare	2006	2007	2008	2009	2010	2011
SUD-EST						
	mii persoane					
Populația activă						
Total	1298	1262	1246	1240	1252	1230
Pesexe						
Masculin	745	735	735	728	741	716
Feminin	553	527	511	512	511	514
Pemedii						
Urban	741	710	700	708	715	708
Rural	557	552	546	532	537	522
Populația ocupată						
Total	1182	1155	1156	1147	1142	1106
Pesexe						
Masculin	674	671	676	670	672	641
Feminin	508	484	480	477	470	465
Pemedii						
Urban	660	638	640	642	643	629
Rural	522	517	516	505	499	477
Șomeri BIM¹⁾						
Total	116	107	90	93	110	124

Pesexe						
Masculin	71	64	59	58	69	75
Feminin	45	43	31	35	41	49
Pemedii						
Urban	81	72	60	66	72	79
Rural	35	35	30	27	38	45
	procente					
Rata de activitate²⁾						
Total	62,2	60,1	59,8	60,0	61,0	60,1
Pesexe						
Masculin	71,6	70,1	70,9	70,9	72,6	70,5
Feminin	52,7	50,0	48,7	49,1	49,4	49,8
Pemedii						
Urban	61,9	59,6	59,3	60,4	61,3	61,1
Rural	62,7	60,8	60,6	59,5	60,6	58,8
Rata de ocupare²⁾						
Total	56,4	54,7	55,3	55,4	55,5	53,9
Pesexe						
Masculin	64,5	63,7	65,0	65,1	65,7	62,8
Feminin	48,2	45,6	45,6	45,6	45,2	44,8
Pemedii						
Urban	55,1	53,4	54,1	54,8	55,1	54,2
Rural	58,2	56,5	57,0	56,2	56,0	53,3
Rata șomajului BIM¹⁾						
Total	9,0	8,5	7,2	7,5	8,8	10,1
Pesexe						
Masculin	9,6	8,8	8,0	8,0	9,3	10,5
Feminin	8,2	8,2	6,1	6,7	8,1	9,5
Pemedii						
Urban	10,9	10,3	8,7	9,2	10,1	11,1
Rural	6,4	6,2	5,4	5,1	7,1	8,7

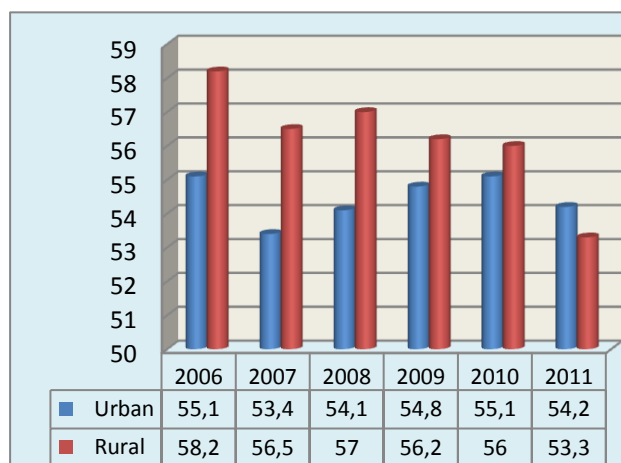
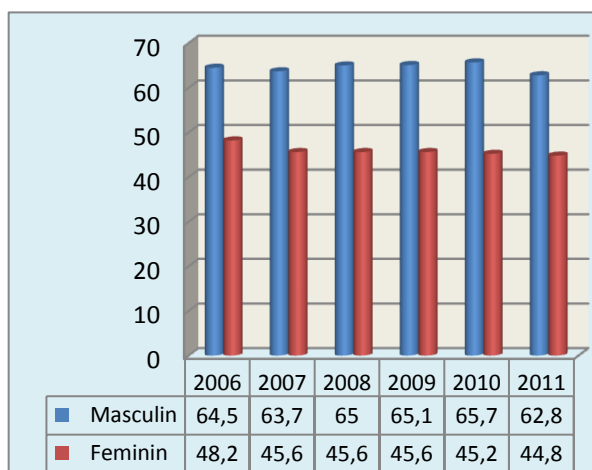
1) Conform definiției internaționale (BIM = Biroul Internațional al Muncii).

2) Calculate pentru populația în vârstă de muncă (15 - 64 ani).

Sursa: Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO).

Grafic 2.4.10

Variația ratei de ocupare pe sexe și medii în regiunea Sud-Est

Reducerea ratei de ocupare a forței de muncă în perioada de recesiune a fost concentrată în zonele rurale, în timp ce ocuparea forței de muncă în zonele urbane a fost relativ constantă, înregistrând chiar o creștere în perioada 2008-2010.

Rata ocupării forței de muncă în mediul rural a rămas mai mare decât cea din mediul urban în perioada 2008-2010, în 2011 raportul s-a inversat, rata ocupării în urban depășind-o pe cea din rural.

Ocuparea forței de muncă și șomajul

În privința **ratei de activitate** și **ratei de ocupare a forței de muncă (civile)**, Regiunea Sud-Est înregistra în 2011 o **rată de activitate de 56,5%** și o **rată de ocupare de 53,0%**, clasându-se astfel pe penultimul loc în România.

Analiza ratei de activitate pe județele componente ale Regiunii Sud-Est relevă faptul că județele Constanța și Vrancea depășesc media regională, dar fără a se apropia de media națională, doar județul Buzău atingând acest indicator, în timp ce județul Galați are cea mai mică rată de activitate, respectiv 47,9%. În privința ratei de ocupare se constată că județele Buzău și Constanța prezintă valori mai apropiate de media națională, respectiv 57,9% și 57,8% față de 59,6% la nivel național și că doar județele Buzău, Constanța și Vrancea mai depășesc media regională. Cel mai mic grad de ocupare (44,1%) este înregistrat de județul Galați. Județele cele mai afectate de șomaj sunt Buzău (8%) și Galați (7,9%), cea mai mică rată fiind înregistrată în județul Constanța – 4,3%.

Tabel 2.4.18

Rata de activitate și rata de ocupare a forței de muncă pe regiuni și județe componente Regiunea Sud-Est, 2011

2011	Populația totală mii persoane	Populația activă civila mii persoane*	Populația ocupată civila mii persoane*	Rata șomajului %	Rata de activitate %	Rata de ocupare %
România	21.354	8.826,5	8.366	5	62,8	59,6
Regiunea Nord-Est	3.696	1.266,0	1.193	6	52,8	49,7
Regiunea Sud Muntenia	3.243	1.234,7	1.155	7	59,2	55,4
Regiunea Vest	1.910	846,5	815	3,7	66,4	64,0
Regiunea Nord Vest	2.711	1.209,7	1.157	4	68,0	65,0
Regiunea Centru	2.521	1.071,8	1.007	6	64,3	60,4
Regiunea București - Ilfov	2.254	1.248,9	1.225	2	81,0	79,5
Regiunea Sud-Vest Oltenia	2.225	898,2	829	7,7	62,3	57,5
Regiunea Sud-Est	2.794,3	1.050,7	986,2	6,1	56,5	53,0
Județul Brăila	355	130,6	123	5,8	55,9	52,7
Județul Buzău	477	188,4	173	8	62,9	57,9
Județul Constanța	724	300,4	287	4,3	60,4	57,8

Județul Galați	605	197,6	182	7,9	47,9	44,1
Județul Tulcea	244	84,9	80	5,8	51,2	48,3
Județul Vrancea	389	148,8	141	5,5	59,1	55,8

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

* Populația ocupată civilă (fără forțele armate și asimilați)

Una dintre problemele majore ale Regiunii Sud-Est, ca de altfel a întregii țări o reprezintă **tendința accentuată de îmbătrânire a populației**. În acest context, se remarcă o diferențiere în privința participării populației la activitatea economică în funcție de sex odată cu înaintarea în vârstă. Astfel, din totalul de 43,8% de persoane active în regiune în anul 2011, 10,3% se încadrează în grupa de vârstă de peste 64 de ani, constatându-se că o mai mare pondere o au bărbații decât femeile, diferența fiind de 2,2 procente, chiar dacă speranța de viață a acestora este mai mică decât în cazul femeilor. Aceeași situație se păstrează și în cazul grupei de vârstă preponderente în activitatea economică, respectiv 15-64 de ani, unde diferențele între sexe sunt chiar mai mari, de până la 17,9 procente în anul 2011.

Tabel 2.4.19

Structura populației după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă și sexe, în anul 2011

Regiunea Sud Est (%)		total populație %	persoane active %			persoane inactive %
			total	ocupate	șomeri BIM	
TOTAL	total	100,0	43,8	39,4	4,4	56,2
	sub 15 ani	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	15-64 ani	100,0	60,1	53,8	6,3	39,9
	65 ani și peste	100,0	10,3	10,3	-	89,7
MASCULIN	total	100,0	52,2	46,7	5,5	47,8
	sub 15 ani	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	15-64 ani	100,0	70,5	62,8	7,7	29,5
	65 ani și peste	100,0	11,6	11,6	0,0	88,4
FEMININ	total	100,0	35,8	32,4	3,4	64,2
	sub 15 ani	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	15-64 ani	100,0	49,8	44,9	4,9	50,2
	65 ani și peste	100,0	9,4	9,4	0,0	90,6

Sursa: Anuarul Statistic al României – ediția 2012

Mediul de rezidență respectiv urban sau rural, are de asemenea o influență importantă asupra structurii de participare la activitatea economică, remarcându-se faptul că procentul persoanelor active din mediul urban pentru grupa de vârstă 15-64 de ani este ceva mai mare decât cel al persoanelor din aceeași grupă de vârstă din mediul rural, diferența fiind de 2,3 puncte procentuale. În schimb, pe grupa de vârstă de peste 64 de ani se constată că majoritatea persoanelor din mediul urban părăsesc activitățile economice organizate, doar 1,6% dintre acestea păstrându-și locurile de muncă, în timp ce omologii lor din mediul rural sunt încadrați în

muncă în proporție de 17,3%. Trebuie menționat însă ca locurile de muncă din mediul rural ocupate de persoane cu vârstă de 65 de ani și peste, sunt în principal ocupații de subzistență.

Tabel nr. 2.4.20

Structura populației după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă și medii, în anul 2011

Regiunea Sud Est (%)		Total populație %	persoane active %			persoane inative %
			total	ocupate	șomeri BIM	
URBAN	total	100,0	45,8	40,7	5,1	54,2
	sub 15 ani	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	15-64 ani	100,0	61,1	54,3	6,8	38,9
	65 ani și peste	100,0	1,6	1,6	0,0	98,4
RURAL	total	100,0	41,4	37,8	3,6	58,6
	sub 15 ani	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0
	15-64 ani	100,0	58,8	53,3	5,5	41,2
	65 ani și peste	100,0	17,3	17,3	0,0	82,7

Sursa: Anuarul Statistic al României – ediția 2012

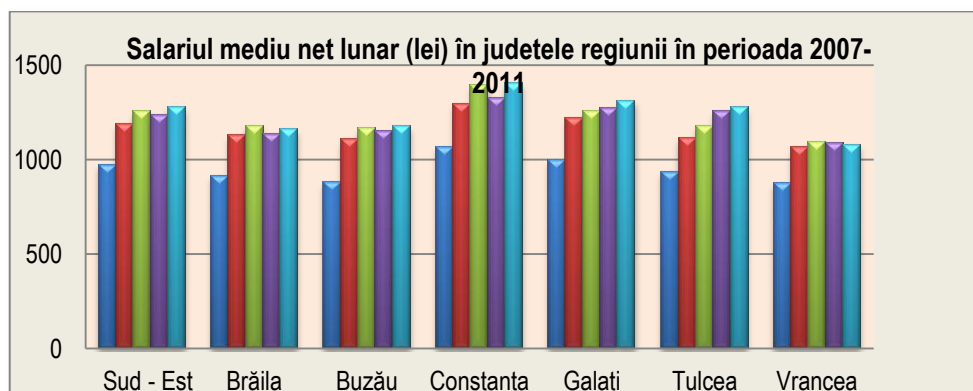
Nivelul de trai, gradul de sărăcie, raportul de dependență socială

Veniturile populației

În anul 2008 veniturile totale nete ale populației regiunii (1.190 lei lunar/persoană) se situează mult sub media națională (-10%). Se constată o creștere a diferenței dintre cele două categorii de valori în ultimii doi ani, procentul aferent anului 2011 fiind cu 13% sub media națională atingând valoarea de 1276 lei. Până în anul 2009 veniturile salariale totale nete ale populației regiunii au crescut (1.255 lei lunar/persoană), dar aceste valorisituau regiunea sub media națională (-7,8%). În anul 2010, veniturile totale nete ale populației regiunii au scăzut ajungând la valoarea de 1.234 lei lunar/persoană, cu excetția județelor Galați și Tulcea care au înregistrat creșteri și județul Vrancea care a avut o scadere continuă în 2010 și 2011.

Grafic nr. 2.4.11

Salariu mediu net lunar în județele regiunii

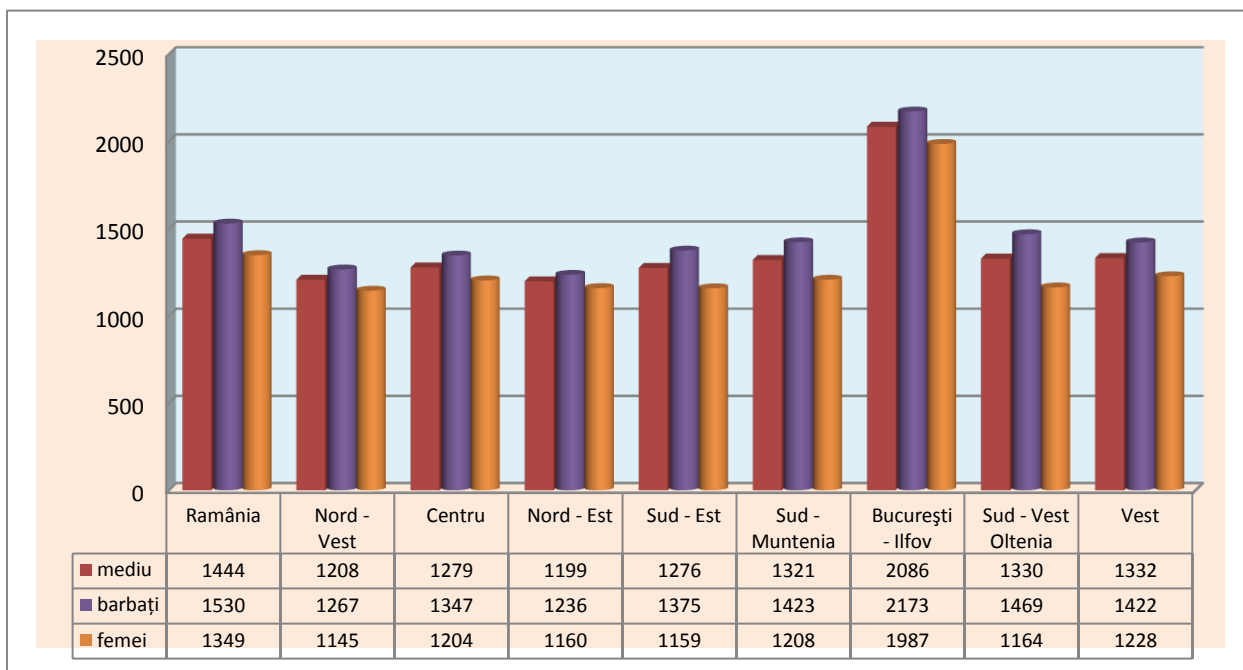

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – edițiile 2008- 2012

Câștigul salarial mediu net lunar din Regiunea Sud-Est a crescut de la 477 lei/persoană în anul 2003 la 1.255 lei/persoană în 2009, iar în anul 2010 acesta a înregistrat o scădere, ajungând la valoarea de 1.234 lei/persoană, datorită reducerilor salariale aplicate în anul respectiv. În 2011 a fost înregistrată o creștere ușoară, veniturile salariale ajungând la 1.276 lei/persoană.

Grafic nr. 2.4.12

Salariu mediu net lunar (lei) la nivel național (2011)

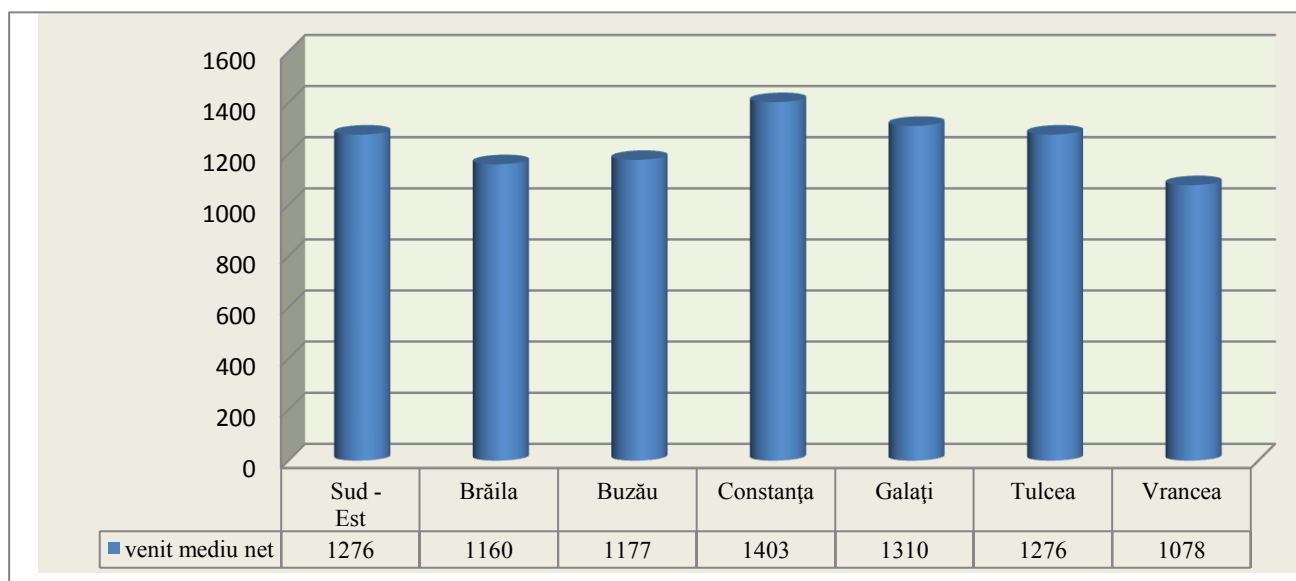

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București 2012

La nivel național, în funcție de salariul net mediu, regiunea sud est se află pe locul 6, însă defalcat pe sexe nivelul salariului net la bărbați se poziționează pe locul 5 iar la femei pe penultimul loc.

Grafic nr. 2.4.13

Salariu mediu net lunar (lei) la nivel regional (2011)

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București-2012

La nivel regional în județele Constanța și Galați salariul mediu net este superior mediei regionale, cele mai mici valori regăsindu-se la nivelul județelor Vrancea și Brăila.

Tabel nr. 2.4.21

Cheltuielile totale ale populației pe lună, pe o persoană în anul 2011

Cheltuieli totale lunare pe persoană în Regiunea Sud-Est	687,14
Cumpărarea de alimente și băuturi consumate	22,0
Cumpărarea de mărfuri nealimentare	21,6
Plata serviciilor	17,5
Impozite, contribuții, cotizații, taxe	14,9
Cheltuieli totale lunare pe persoana în România (lei/persoană)	758,43
Cumpărarea de alimente și băuturi consumate	21,8
Cumpărarea de mărfuri nealimentare	21,1
Plata serviciilor	17,6
Impozite, contribuții, cotizații, taxe	16,1

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București - ediția 2012

În ceea ce privește cheltuielile la nivelul regiunii, din totalul cheltuielilor bănești la nivelul anului 2011, cele aferente produselor alimentare reprezintă 22,0%, încadrându-se peste media națională, cheltuielile pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare 21,6%, încadrându-se puțin sub media națională, iar cele pentru plata serviciilor 17,50%, fiind aproape identice cu media națională. Cheltuielile totale lunare pe persoană, din regiune, au fost în anul 2011 de 687,14 lei, mai mici decât media pe țară cu 10,4%. Toate cheltuielile au fost calculate în prețuri curente.

Gradul de sărăcie și incluziunea socială

Considerente generale

Unul dintre cele mai importante aspecte ale politicii europene comune se referă la coeziunea socială, bazată pe considerentul că aceasta va duce la o dezvoltare durabilă a societății concretizată prin creșterea bunăstării tuturor membrilor săi. În acest sens, în articolul 3 alineatul (3) al *Tratatului privind Uniunea Europeană* se stipulează faptul că **Uniunea Europeană combate excluziunea socială și discriminările și promovează justiția și protecția socială**. De asemenea, *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* prevede că **definirea și aplicarea politicilor și acțiunilor comunitare iau în considerare garantarea unei protecții sociale corespunzătoare și combaterea excluziunii**.

Strategia *Europa 2020* alcătuită cu scopul de a permite Uniunii Europene să iasă din criza economică declanșată în anul 2008, prevede direcționarea economiei europene către **o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii**. Pentru implementarea acestei strategii, statele membre vor trebui să realizeze reforme ambițioase orientate către o creștere bazată pe cunoaștere și inovație ("creștere inteligentă") pentru crearea unei economii durabile, competitive și eficiente ("creștere durabilă") și a unei societăți bazate pe coeziune ("creștere incluzivă").

Din punct de vedere social, *Strategia Europa 2020* prevede necesitatea statelor membre de a întreprinde acțiuni în Direcția **asigurării accesului la beneficiile creșterii economice pentru toți locuitorii lor și pentru toate regiunile**. Reducerea sărăciei și a excluziunii sociale devin obiective centrale, măsurile pentru realizarea acestora concentrându-se pe promovarea participării depline în societate și în economie, pe garantarea egalității de șanse și pe combaterea

discriminării. Reformele statelor vor trebui să asigure accesul la piața muncii pentru persoanele din categoriile cu risc crescut de excluziune (familii monoparentale, femei, vârstnici, copii și tineri, persoane cu handicap, minorități și emigranți legali), creșterea calității locurilor de muncă și combaterea segmentării, șomajului structural și inactivității. În același timp statele membre trebuie să asigure protecție socială adecvată și durabilă și incluziune activă. Sistemele de beneficii ale statelor membre ar trebui să se concentreze pe garantarea securității venitului în perioadele de tranziție profesională și pe reducerea sărăciei.¹⁶

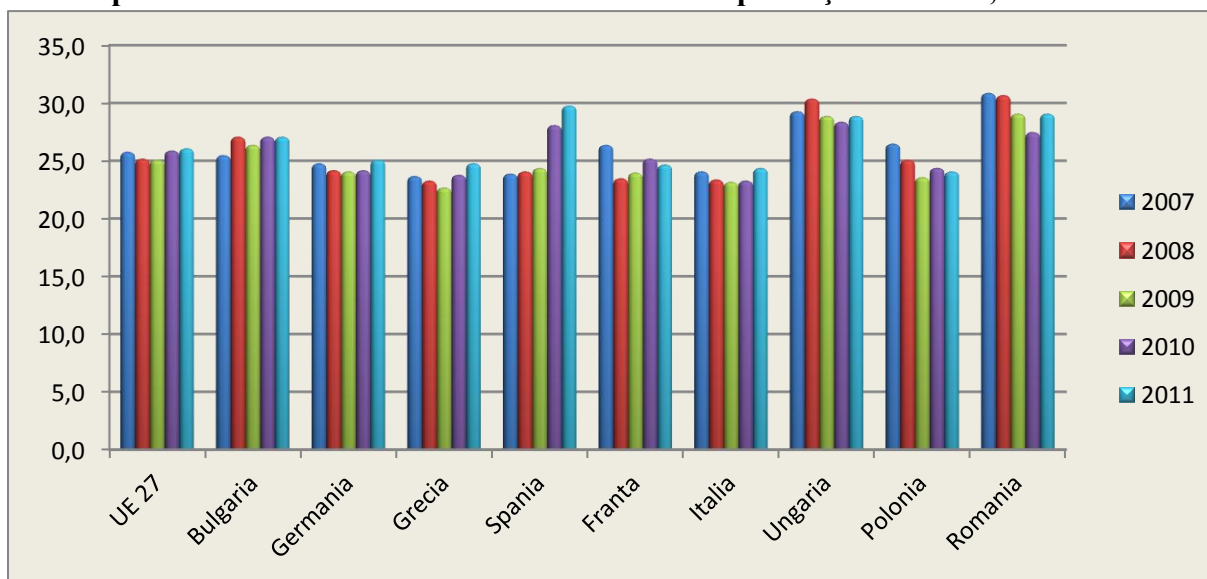
2.4.4 Sărăcia

În contextul Strategiei Europa 2020, obiectivul principal al Uniunii Europene în baza căruia statele membre își vor elabora obiectivele naționale este de **a reduce cu 25% numărul europenilor care trăiesc sub pragul național al sărăciei, scoțând din sărăcie peste 20 de milioane de oameni.**

La momentul actual, conform statisticilor EUROSTAT, circa 25% din cetățenii Uniunii Europene înregistrează venituri nete înainte de acordarea prestațiilor sociale sub pragul riscului de sărăcie definit ca fiind de 60% din venitul median net al țării de origine (inclusiv transferuri sociale), care a cunoscut o ușoară creștere după o scădere în 2008 și 2009 ca urmare a efectelor crizei financiare. Expunerea la riscul de sărăcie înaintea acordării prestațiilor sociale (*risk-of-poverty rate before social transfers*) cunoaște variații relativ mari la nivelul Uniunii Europene, relevând diferențele majore între diversele sale regiuni de dezvoltare. De exemplu, în Italia valoarea acestui indicator era de 24,4% în 2011, în Spania (puternic afectată de șomaj) fiind înregistrată valoarea de 29,8%. România înregistrează o expunere la riscul de sărăcie înaintea acordării prestațiilor sociale de 29,1%, în scădere în ultimii ani dar cu o creștere în 2011.

Grafic nr. 2.4.14

Expunerea la riscul de sărăcie înaintea acordării prestațiilor sociale, 2007-2011

Sursa: EUROSTAT

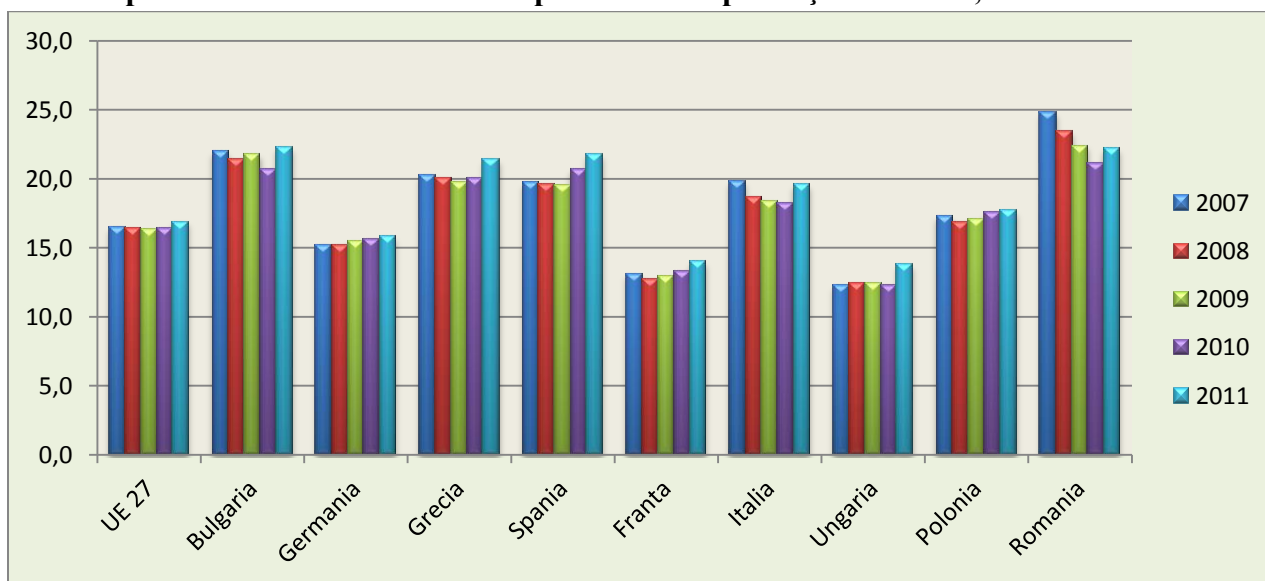
Lupta împotriva sărăciei la nivelul statelor membre UE se concretizează în adoptarea unor măsuri pentru asistarea persoanelor aflate în dificultate în asigurarea unui venit minim sub forma

¹⁶Comisia Europeană, Propunere de Decizie a Consiliului din 27.04.2010 privind orientările generale pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre. Partea a II-a Orientărilor integrate Europa 2020

prestațiilor sociale, care să le permită o existență decentă. Rezultatele acordării prestațiilor sociale sunt evidente, 9,2% procente din populația Uniunii Europene depășind pragul riscului de sărăcie în 2011 ca urmare a primirii diferitelor forme de prestații sociale. Media la nivel european este așadar de 16,9%, medie care a stagnat în perioada 2007-2010 dar care a început să crească în 2011, iar România se află la o distanță de 5,3% procente de aceasta, înregistrând o expunere la riscul de sărăcie după acordarea prestațiilor sociale de 22,2%. Chiar dacă este țara cu cea mai mare expunere la riscul de sărăcie din Uniunea Europeană împreună cu Bulgaria, România a înregistrat progrese semnificative în ultimii ani pentru a compensa explozia acesteia din anul 2007 (+6%).

Grafic nr . 2.4.15

Expunerea la riscul de sărăcie după acordarea prestațiilor sociale, 2007-2011

Sursa: EUROSTAT

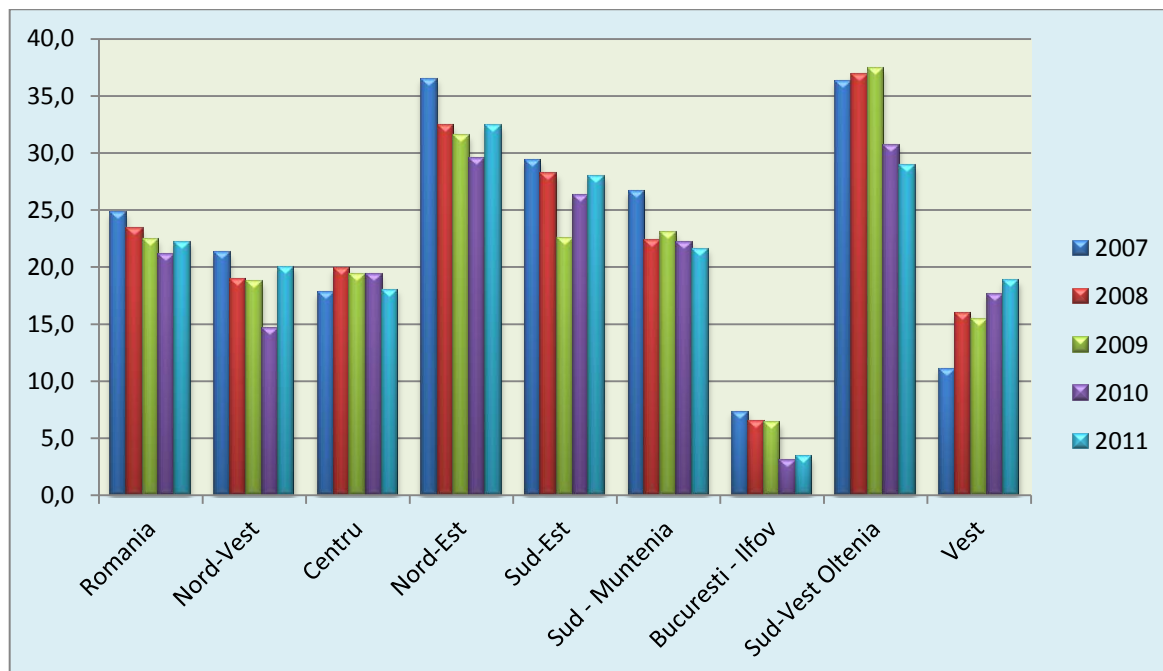
Diferențe semnificative există și între regiunile de dezvoltare din România. Nivelul mai înalt al veniturilor din București-Ilfov plasează această regiune pe cea mai bună poziție cu un indicator de doar 3,4% în 2011. Regiunile unde riscul de sărăcie este foarte pronunțat sunt Nord-Est și Sud-Vest Oltenia unde 32,4% și respectiv 28,9% din populație este expusă la riscul de sărăcie. Regiunea Sud-Est se situează imediat după aceste regiuni cu o valoare de 28,0% în 2011, acest indicator crescând semnificativ în 2010 și 2011 după o puternică scădere în 2009.

În ceea ce privește **distribuția în teritoriu**, sărăcia are un pronunțat caracter spațial. În Regiunea București-Ilfov aceasta înregistrează cea mai scăzută incidență, în vreme ce sărăcia este de aproape două ori mai mare în regiunile Nord-Est și Sud-Est. În *zonele rurale și în orașele mici*, în special în regiunile Nord-Est, Sud-Est, Sud-Vest Oltenia și Sud-Muntenia, se întâlnesc procente semnificativ mai mari de persoane care se confruntă cu riscul de sărăcie sau de excluziune socială. Peste 71% dintre persoanele sărace din România trăiesc în comunități rurale. Între anii 2005 și 2011, cele mai mari progrese în reducerea sărăciei s-au înregistrat în trei

regiuni: Centru, București-Ilfov și Sud-Vest Oltenia; în regiunile Sud-Est și Vest, incidența sărăciei s-a modificat doar marginal¹⁷.

Grafic nr. 2.4.16

Expunerea la riscul de sărăcie după acordarea prestațiilor sociale, pe regiuni 2007-2011

Sursa: EUROSTAT

Un aspect îngrijorător este faptul că 8,9 procente dintre cetățenii UE încadrați în muncă aveau în 2011 un venit net lunar mai mic decât pragul riscului de sărăcie, România înregistrând o valoare de 18,7% și clasându-se astfel pe primul loc. Următoarea clasată, Spania, este la o distanță de 6,5 puncte procentuale, iar țări precum Bulgaria, Germania, Franța și Ungaria înregistrează valori mai mici decât media europeană.

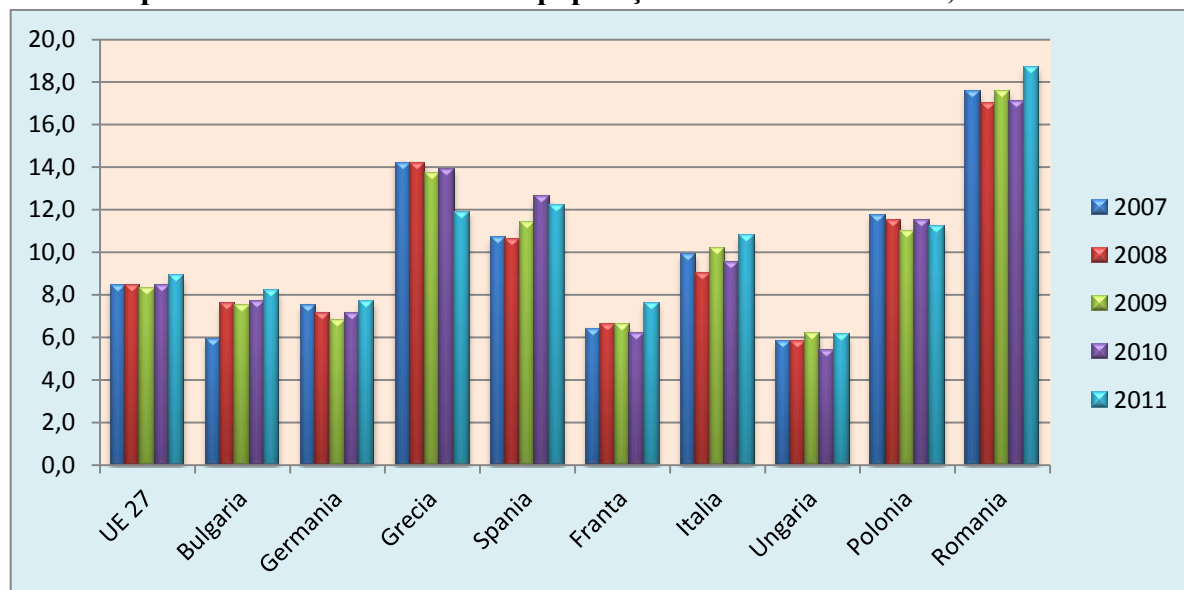
Populația europeană este afectată în mod diferențiat de riscul de sărăcie, anumite categorii ale populației prezentând un risc mai mare de sărăcie datorită dificultății de a găsi și a păstra un loc de muncă cu o remunerație suficientă datorită discriminării și excluziunii sociale la care sunt expuse. Din această categorie cu risc crescut de excluziune fac parte femeile, persoanele vârstnice, dar și tinerii.

Referitor la situația femeilor, în Uniunea Europeană se înregistrează o expunere la riscul de sărăcie după acordarea prestațiilor sociale de 17,6 procente, cu 1,1 procente mai mare decât media. Se remarcă faptul că expunerea femeilor din România la riscul de sărăcie are valori apropiate de valorile din Bulgaria, dar este la o distanță considerabilă de Germania și Ungaria.

¹⁷ Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020

Grafic nr. 2.4.17

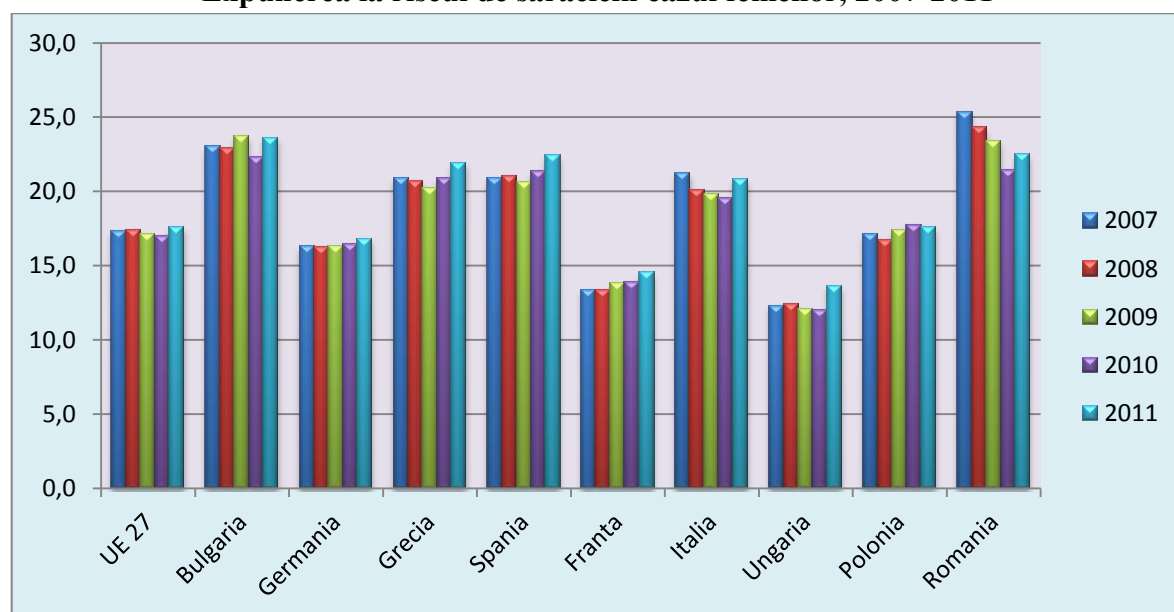
Expunerea la riscul de sărăcie apopulației încadrate în muncă, 2007-2011

Sursa: EUROSTAT

Grafic nr. 2.4.18

Expunerea la riscul de sărăcie în cazul femeilor, 2007-2011

Sursa: EUROSTAT

Așadar, situația României în privința expunerii la riscul de sărăcie a locuitorilor săi este destul de mare, țara noastră înregistrând în cazul fiecărui indicator valori peste medie și având de recuperat o distanță considerabilă atât față de cele mai bine plasate state în privința acestor indicatori, cât și față de media europeană.

În ceea ce privește rata sărăciei în România, **Raportul Național Strategic privind Protecția Socială și Incluziunea Socială 2008-2010**¹⁸ înaintea un procent de 18,5% din totalul populației

¹⁸<http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Rapoarte-Studii/081208Raportul2008-2010.pdf>

naționale care trăia sub pragul sărăciei în anul 2007, 18,3% în rândul bărbaților și 18,8% în rândul femeilor. Sărăcia în mediul rural este mult mai pregnantă decât în mediul urban, în 2007 înregistrându-se o rată a sărăciei de 29,9% în mediul rural, ceea ce înseamnă că aproximativ 70% dintre persoanele sărace trăiesc în mediul rural.

Cele mai expuse la sărăcie sunt persoanele singure (27,9% per total, 22% în cazul bărbaților și 30,8% în cazul femeilor), familiile monoparentale (31%), familiile cu mai mult de 2 copii (40%) și persoanele singure cu vârsta de peste 65 de ani (33,4%) (2007).

Același raport relevă faptul că sărăcia în rândul copiilor sub 15 ani din România era în anul 2007 cu 6,2 puncte procentuale mai mare decât media națională, ajungând la 24,7%, în timp ce în rândul tinerilor între 16-24 de ani se ridică la 20,4%. Rata sărăciei în cazul șomerilor era de 37,9% iar în cazul pensionarilor era de 15,7%.

În privința distribuției sărăciei pe regiuni, raportul citat relevă că cele mai mari rate ale sărăciei se înregistrau în 2007 în Regiunea Nord Est (26,2%), urmată de Regiunea Sud Est (24,2) și Sud Vest (23%), în timp ce cea mai redusă rată a sărăciei se înregistra în Regiunea București-Ilfov.

Raportul de dependență economică

Raportul de dependență economică reprezintă numărul persoanelor neocupate (inactive sau în șomaj) ce revin la 1000 persoane ocupate. Cu cât acest indicator este mai mare cu atât presiunea asupra capacității statului de a susține aceste persoane este mai mare. Mai mult decât atât, în gospodăriile în care rata de dependență economică este mare (un număr mare de persoane inactive) și veniturile persoanelor active sunt modeste există un risc crescut al sărăciei - una din explicațiile posibile a ratei înalte de sărăcie în rândul populației încadrate în muncă (unul din cele mai mari niveluri din UE - 18,7%).

În România raportul de dependență economică în 2011 era de 1553‰, adică pentru fiecare 100 persoane (civile) ocupate reveneau cca 156 persoane neocupate.

Regiunea Sud-Est are acest indicator sub media națională - 1833‰, situându-se pe penultimul loc la nivel național. Fenomenul este accentuat de șomajul mare în unele județe și mai ales de migrarea forței de muncă în alte regiuni sau în afara țării.

Previziunile de scădere și îmbătrânire tot mai accentuate a populației vor face ca acest indicator să crească în continuare, punând o presiune tot mai mare asupra capacității autorităților să-și onoreze obligațiunile în sfera socială (pensii, indemnizații, ajutoare sociale etc.). Din acest motiv, creșterea ratei de ocupare (unul din principalele obiective în strategia Europa 2020) trebuie să fie considerat un obiectiv de o importanță majoră.

Tabel nr. 2.4.22

Raportul de dependență economică în 2011

2010	Populația ocupată civilă persoane	Populație neocupată mii persoane*	Raport dependență economică
România	8.366	12.989	1553‰
Regiunea Nord Est	1.193	2.503	2098‰
Regiunea Sud Muntenia	1.155	2.089	1809‰
Regiunea Vest	815	1.095	1344‰
Regiunea Nord Vest	1.157	1.554	1344‰
Regiunea Centru	1.007	1.514	1504‰

Regiunea București-Ilfov	1.225	1.029	841‰
Regiunea Sud-Vest Oltenia	829	1.396	1684‰
Regiunea Sud-Est	986	1.808	1833‰
Județul Brăila	123	232	1885‰
Județul Buzău	173	304	1752‰
Județul Constanța	287	437	1521‰
Județul Galați	182	423	2324‰
Județul Tulcea	80	164	2051‰
Județul Vrancea	141	248	1768‰

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

**Diferența între populația ocupată civilă (fără forțele armate și asimilați) și celelalte categorii de populație*

România înregistra în anul 2011 o expunere la riscul de sărăcie înaintea acordării prestațiilor sociale de 29,1%, la o distanță mare de țări precum Italia, Polonia sau Grecia, dar în scădere în perioada 2007-2010 și o oarecare creștere în 2011.

Media la nivel european a expunerii la sărăcie după acordarea prestațiilor sociale este de 16,9%, în creștere după o perioadă de stagnare - 2008-2010, iar România se află la o distanță de 5,3 procente de aceasta, înregistrând o expunere la riscul de sărăcie după acordarea prestațiilor sociale de 22,2%, în creștere după o scădere continuă în perioada 2007-2010.

România înregistrează cea mai mare expunere la riscul de sărăcie a populației încadrate în muncă, respectiv 18,7% față de media UE 27 de 8,9%.

Femeile, persoanele vârstnice și tinerii fac parte din categoria persoanelor cu o mai mare expunere la riscul de sărăcie atât în Uniunea Europeană, cât și în România.

Cele mai mari rate ale sărăciei se înregistrau, în 2011, în Regiunea Nord-Est (32,4%) și Regiunea Sud-Vest Oltenia (28,9%), urmate de Regiunea Sud-Est, în timp ce cea mai redusă rată a sărăciei se înregistra în Regiunea București-Ilfov.

Evoluția raportului de dependență economică indică o înrăutățire continuă a situației ce ar putea avea repercusiuni în viitor asupra capacității autorităților să suporte costurile sociale suplimentare.

Infraționalitatea

În ceea ce privește infraționalitatea, se constată că în Regiunea Sud-Est s-au comis în anul 2007 un număr de 34.676 de infracțiuni dintre cele 281.457 de infracțiuni de la nivel național, în anul 2008 s-a înregistrat o ușoară creștere până la 34.807 de infracțiuni față de valoarea națională de 289.331 de infracțiuni, iar începând cu anul 2009 s-a constatat o scădere continuă a acestora până la valoarea de 33.351 în 2010 și 27.484 în 2011.

În ceea ce privește rata infraționalității, se constată că în perioada 2007-2011 aceasta este sub media națională în Regiunea Sud-Est, chiar dacă s-au înregistrat creșteri în unii ani. Cea mai mică rată a infraționalității s-a înregistrat în 2011, respectiv 968 infracțiuni/100.000 de locuitori. Se remarcă județul Galați care a începând cu anul 2008 a înregistrat cea mai mică rată a infraționalității. Județul Tulcea a înregistrat cele mai mari rate de infraționalitate în perioada 2009-2011.

Tabel nr. 2.4.23

Infracțiuni în Regiunea Sud-Est, pe județe componente, 2007-2011

INFRACȚIUNI	2007		2008		2009		2010		2011	
	număr infracțiuni	rata infracționalității	număr infracțiuni	rata infracționalității	număr infracțiuni	rata infracționalității	număr infracțiuni	rata infracționalității	număr infracțiuni	rata infracționalității
România	34676	1.225	289.331	1.345	299.889	1.397	292.682	1.366	232.659	1.078
Regiunea Sud Est	3549	971	34.807	1.234	34.569	1.229	33.351	1.188	2.7484	968
Județul Brăila	5232	1070	4.242	1.171	3.891	1.080	4.420	1.236	3.166	861
Județul Buzău	10285	1432	5.900	1.217	5.610	1.162	54.00	1.124	4.715	960
Județul Constanța	6680	1087	9.661	1.341	9.512	1.317	8.754	1.209	7.197	1.004
Județul Galați	3634	1450	5.942	972	5.827	956	5.996	985	5.308	859
Județul Tulcea	5296	1349	3.311	1.330	4.210	1.701	4.028	1.638	2.868	1.140
Județul Vrancea	34676	1225	5.751	1.469	5.519	1.413	4.753	1.219	4.230	1.076

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila, Anuarul Statistic al României, ediția 2012

Criminalitatea

Spre deosebire de infracționalitate, criminalitatea se referă la infracțiunile grave comise cu violență și la fapte antisociale, reprobabile cuprinse în Codul Penal și care atrag după sine pedepse grave și privare de libertate pe termen lung.

Se constată că rata de infracțiuni grave comise în România a scăzut constant între anii 2007-2009 dar a crescut în 2010 și în 2011, tendința păstrându-se și la nivelul Regiunii Sud-Est și a județelor sale componente, cu anumite excepții. Astfel, județul Brăila a înregistrat un nivel mai înalt în anul 2007 și în anul 2011. Județele cu cea mai mare rată a criminalității sunt județul Brăila, județul Vrancea și județul Galați (358, 339 și 312 infracțiuni grave la 100.000 de locuitori în 2011), iar cele cu cea mai mică rată a criminalității sunt județul Buzău și județul Constanța (124 și respectiv, 252 infracțiuni grave la 100.000 de locuitori).

Tabel nr. 2.4.24

Rata criminalității în Regiunea Sud-Est, pe județe componente, 2007-2011

Criminalitate	2007	2008	2009	2010	2011
România	214	171	159	195	223
Regiunea Sud-Est	274	200	203	220	274
Județul Brăila	350	232	225	244	358
Județul Buzău	185	147	149	118	124
Județul Constanța	198	155	158	200	252

Criminalitate	2007	2008	2009	2010	2011
Județul Galați	366	252	241	285	312
Județul Tulcea	233	192	218	240	308
Județul Vrancea	335	243	266	249	339

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila, Anuarul Statistic al României, ediția 2012

Concluzii:

Scăderea volumului populației ocupate și evoluțiile din sfera economică au avut ca efect modificarea structurii ocupaționale la nivelul județelor Regiunii. Pentru toate cele șase județe ale Regiunii se constată o diminuare a segmentului de locuri de muncă în industrie.

Una dintre problemele majore ale Regiunii Sud-Est, ca de altfel a întregii țări o reprezintă **tendința accentuată de îmbătrânire a populației**. Se remarcă o diferențiere în privința participării populației la activitatea economică în funcție de sex odată cu înaintarea în vârstă. Astfel, din totalul de 43,8% de persoane active în regiune în anul 2011, 10,3% se încadrează în grupa de vârstă de peste 64 de ani, constatându-se că o mai mare pondere o au bărbații decât femeile, diferența fiind de 2,2 procente, chiar dacă speranța de viață a acestora este mai mică decât în cazul femeilor. Aceeași situație se păstrează și în cazul grupei de vârstă preponderentă în activitatea economică, respectiv 15-64 de ani, unde diferențele între sexe sunt chiar mai mari, de până la 17,9 procente în anul 2011.

Pe termen mediu, procesul de îmbătrânire demografică la care este expusă Regiunea Sud-Est va crea presiuni pentru îmbunătățirea serviciilor de îngrijire a persoanelor în vârstă. Orașele mici se vor confrunta cu dificultăți mai crescute, ca urmare a nivelului precar de dezvoltare a instituțiilor de îngrijire medicală și a accesului redus al vârstnicilor la serviciile destinate îngrijirii permanente.

2.5 Infrastructura

Infrastructura este un element de bază al societății moderne asigurând funcționalitatea așezărilor umane și interconectivitatea acestora.

Acest subcapitol tratează aspecte legate de:

- Infrastructura de transport
- Infrastructura de comunicații
- Infrastructura sanitară
- Infrastructura socială
- Infrastructura ISU
- Infrastructura de educație
- Infrastructura de locuințe

2.5.1 Infrastructura de transport rutieră

Transportul reprezintă un sector important al economiei atât din punct de vedere al contribuției sale directe la crearea produsului intern brut cât și prin prisma rolului său în circulația bunurilor și implicit în realizarea valorii adăugate brute a celorlalte ramuri. Transporturile pot fi considerate o continuare firească a procesului de producție. Nivelul de dezvoltare a căilor de comunicații și transport depinde de gradul de dezvoltare economică a fiecărui stat, de progresul științei și tehnicii, de intensitatea traficului de marfuri și călători și de condițiile naturale.

Sistemele de transport existente în România sunt transportul de marfă și transportul de călători. În cadrul acestor sisteme funcționează sistemele de transport rutier, feroviar (pe căi navigabile interioare, maritim), aerian, nemotorizat și special (prin conducte și transport electric aerian).

Dacă **accesibilitatea** față de București poate fi considerată bună, analiza accesibilității Regiunii Sud Est pe drumuri, pe calea ferată și pe calea aerului în contextul Uniunii Europene efectuată de către ESPON pe baza datelor din anul 2006, arată gradul relativ de izolare regională și caracterul periferic al regiunii.

Izolarea derivă atât din obstacolele naturale geografice (fluviul Dunărea desparte Sud-Estul de restul țării) cât și din distanța față de coridoarele europene principale. În Regiunea Sud Est, sunt trei județe la graniță - spațiu terestru, râu sau graniță maritimă - toate fiind granițe externe sau interne UE (cu Republica Moldova, Ucraina și Bulgaria, precum și granițele de-a lungul Mării Negre).

Potrivit unui studiu ¹⁹, care a clasificat accesibilitatea regiunilor României pe baza timpului de călătorie pe căile ferate, reședințele de județ în Regiunea Sud Est dispun de o bună accesibilitate, excepție făcând Tulcea. Constanța are cea mai mare accesibilitate, prin intermediul portului său, aeroportul internațional și legătura autostrăzii spre București.

¹⁹ Potențialul municipiilor de rang 0 și I de funcționare ca poli de creștere, MDLPL, 2008.

Tabel nr. 2.5.1

Distanța între principalele orașe regionale și principalele coridoare europene de transport

Oraș	Distanța până la București (km)	Distanța până la Budapesta (km)	Număr de ore / minute pentru a călători până la București	
			Pe stradă	Cu trenul
Brăila	235	725.41	3.00	3.00
Buzău	98	649.09	2.00	1.43
Constanța	225	826.38	2.30	2.30
Galați	260	722.46	3.30	3.30
Tulcea	228	788.61	4.30	4.78
Focșani	165	649.57	3.10	2.43
RO – UE granițe externe: Constanța-maritimă, Marea Neagră; Galați-terestră; Brăila-Dunărea fluvială, Tulcea-Dunărea – graniță fluvială și Marea Neagră				

Sursa: internet, diverse pagini web

2.5.2 Coridoarele naționale și internaționale

În urma primei Conferințe de Transport Pan-European (Praga, 1991) s-a ajuns la concluzia că în rezolvarea problemelor de transport, accentul trebuie pus pe o abordare având ca centrală ideea de coridor. În cadrul celei de-a doua conferințe (Creta, 1994) s-au definit noua coridoare de transport - așa numitele Coridoarele Helsinki sau Coridoare Pan-Europene. Acestea au fost recunoscute ca principalele artere de transport din Europa de Est, și s-a subînțeles faptul că investițiile în infrastructura de transport trebuie realizate prioritar de-a lungul acestor coridoare. Ca urmare a lobby-ului făcut de țările balcanice pentru o conexiune mai bună între Europa de Vest și Balcani, la a treia conferință (Helsinki, 1997) a fost adăugat un al zecelea coridor rețelei, marind conectivitatea zonei balcanice.²⁰

Coridoarele formează o rețea ce se întinde de la vest (punct extrem: Nürnberg) la est (punct extrem: Nijni Novgorod) și de la nord (punct extrem: Helsinki) la sud (punct extrem: Salonic). Rețeaua formată de coridoarele pan-europene este prezentată în harta de mai jos.

Harta 2.5.1

Coridoarele de transport pan-europene (în Europa)

Sursa: Ministerul Transporturilor

²⁰ http://www.mt.ro/traceca/retele_cor.html

Rolul celor zece coridoare pan europene de transport, este de a crea legături între Europa de Vest și Europa de Est, cât și între statele din Europa de Est. Fiecare coridor are o componentă rutieră și una feroviară, cu excepția Coridorului VII, care este reprezentat de segmentul de Dunăre în aval de Viena.²¹

Guvernul României consideră țara noastră ca fiind privilegiată datorită poziției sale geostrategice favorabile, putând astfel fi considerată ca punct cheie pentru transportul continental și intercontinental de-a lungul principalelor linii pe direcțiile Vest-Est și Nord-Sud, întrucât trei din cele zece coridoare trans-europene o traversează. De fapt, România se află la intersecția a două dintre aceste coridoare; coridoarele IV și IX sunt asemănătoare în ceea ce privește căile ferate și rutiere iar coridorul VII reprezentat de Dunăre.

- Coridorul IV (Dresden/Nurenberg - Praga - Viena - Bratislava - Győr - Budapesta - Arad – București - Constanța / Craiova - Sofia - Thessaloniki / Plovdiv – Istanbul)
- Coridorul IX (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov - Moscova - Kaliningrad - Kiev - Ljubashevka/Rozdilna (Ucraina) - Chișinău – județul Vrancea - județul Buzău – București - Dimitrovgrad - Alexandroupolis)
- Coridorul VII (Dunăre- Nord Vest – Sud Est).

Regiunea Sud-Est este străbătută de toate cele trei coridoare de transport care traversează țara noastră și care asigură legătura centrelor urbane cu capitala țării) coridorul IV, VII și IX.

Harta 2.5.2

Coridoarele de transport pan-europene (în România)

Sursa: <http://www.dryport.ro/retea-România.html>

2.5.3 Rețelele europene de transport

Extinderea continuă a Uniunii Europene, precum și interesele internaționale ale acesteia, subliniază importanța conectării rețelilor trans-europene cu cele ale statelor din estul

²¹ http://www.mt.ro/traceca/retele_cor.html

continentului și țărilor de pe coasta mediteraneană, acoperindu-se astfel întreg continentul european, stimulându-se procesul de integrare europeană și dezvoltarea economică.

Procesul TINA (Transportation Infrastructure Needs Assessment - Determinarea Necesitatilor Infrastructurii de Transport) a fost lansat în 1995, cu scopul de a stabili nevoile reale de transport din Europa de Est, și a concepe în baza acestor nevoi o rețea de transport multimodal.²² Punctele de plecare pentru rețeaua TINA au fost cele zece Coridoare Pan-Europene la care au fost propuse, analizate și adăugate alte componente. În conceperea rețelei TINA, o constrângere importantă a fost ca pentru fiecare țară implicată în proiect, costul construcției rețelei să nu fie mai mare de 1,5% din PIB-ul estimat al acelei țări până în 2015 (acesta fiind termenul pentru construirea rețelei). Pe parcurs ce țările acoperite de TINA au intrat sau vor intra în Uniunea Europeană, rețeaua TINA devine rețeaua TEN-Tr (Rețeaua Trans-Europeana de Transport).

Rețeaua Trans-Europeana de Transport (TEN-T) este un element major pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă în Europa, datorită existenței unui sistem integrat, bazat pe tehnologie și este considerată ca fiind un factor-cheie pentru competitivitatea Uniunii. TEN-T este esențială pentru a facilita mobilitatea persoanelor, bunurilor și serviciilor și, astfel, la crearea pieței interne și coeziunea economică și socială a Uniunii.

Aceasta include toate modurile de transport și suportă aproximativ jumătate din traficul de pasageri și marfă. Dezvoltarea TEN-T presupune interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale de transport precum și accesul la acestea. Rețeaua TEN-T permite stabilirea de conexiuni de mare viteză pe calea ferată, reducerea discrepanțelor inter-regionale prin conectarea țărilor cu niveluri diferite de dezvoltare, încurajarea parteneriatelor public-private și crearea sistemelor inteligente de transport. Aproape o treime dintre fondurile investite până acum provin din surse comunitare. Dezvoltarea infrastructurii rutiere din cadrul rețelei TEN-T, va reprezenta una dintre prioritățile propuse spre finanțare în următoarea perioadă de programare.²³

²² <http://www.mt.ro/domenii/transporturi/retele%20europene%20tina.html>

²³ http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/index_en.htm

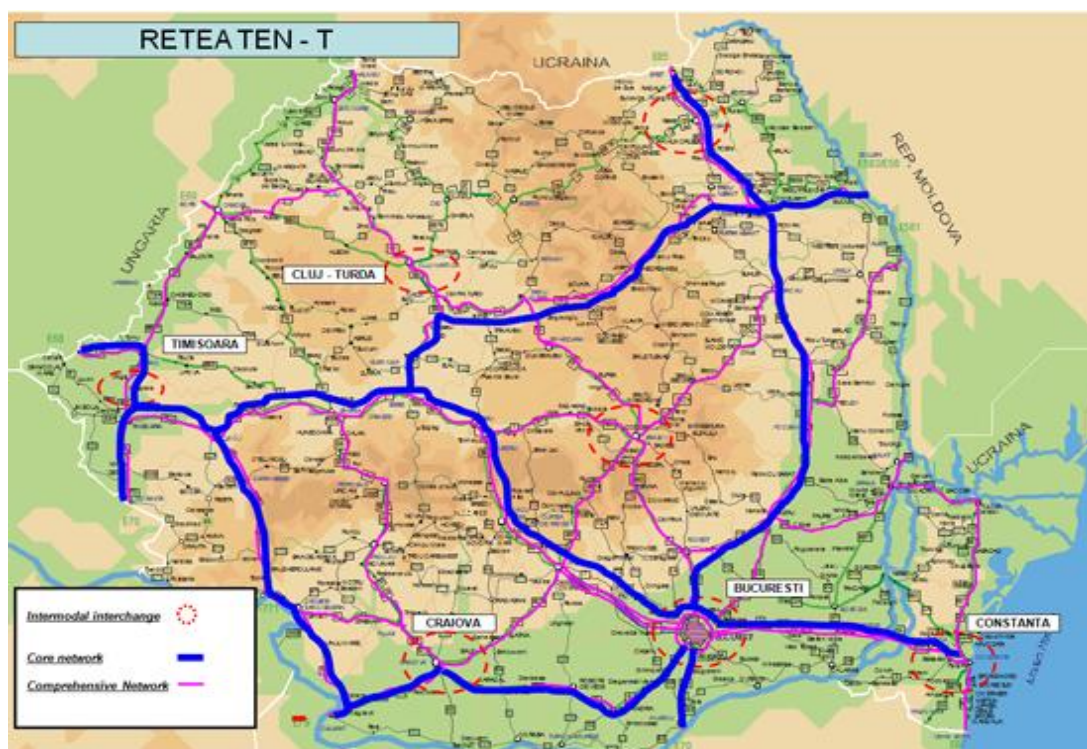
Trans-European Transport Network (străzi, porturi, aeroporturi)

Sursa: Ministerul Transporturilor

În cazul României, ultima varianta a rețelei TEN-Tr rutieră este prezentată în harta de mai jos.

Noul TEN-T Network – Rutier

Sursa: Ministerul Transporturilor

Așa cum se observă din harta de mai sus, 3 din cele 6 centre urbane ale Regiunii respectiv Constanța, Buzău, Focșani, sunt conectate direct la rețeaua de bază TEN-T. Brăila și Galați sunt conectate cu autostrada A2 în punctul Drajna Fetești (cca. 1,30 min.), în timp ce Tulcea dispune de conectivitate prin municipiul Constanța cu rețeaua de bază (autostrada A2).

Important este de asemenea și faptul că Brăila, Galați și Tulcea sunt porturi la Dunăre (Coridorul VII), în timp ce județul Constanța are ieșire la Marea Neagră și este legat de Dunăre prin Canalul Dunăre-Marea Neagră. Distanța celorlalte două centre urbane Buzău și Focșani față de porturile la Dunăre este de aproximativ 1h, 30min (Brăila, Galați).

Tabel nr. 2.5.2.

Rețeaua de drumuri care asigură conectivitatea cu rețeaua TEN-T

Oraș	Distanța (km) până la rețeaua de bază Coridorul IV	DJ/DN	Timp aproximativ	Distanța (km) până la rețeaua de bază Coridorul IX	DJ/DN	Timp aproximativ
Brăila (Drajna noua) BZ	110	DN21/E584	1,23min	98	DN2B	1,37min
Buzău	Rețeaua de bază (CORIDORUL IX)					
Constanța	Rețeaua de bază (CORIDORUL IX)					
Galați	134	DN21/E584	1,50min	119	DN2B	1,43min
Tulcea-C.ța/ Tulcea – Focșani	125	DN22/E87	1,40 min	168	DN22A /E87	2,49min
Focșani	Rețeaua de bază (CORIDORUL IX)					

Sursa: Calcule realizate de ADR SE

Inventarul drumurilor drumurilor naționale se regăsește în: Anexa 3 DN conectate la TEN-T SE.

La nivelul anului 2013, din cei 4.581 de km de drumuri județene existenți la nivelul regiunii, 79,27% dispuneau de conectivitate directă și indirectă față de rețeaua TEN-T, așa cum reiese din inventarul drumurilor drumurilor județene (Anexa 2 DJ conectate la TEN-T SE) și tabelul realizat mai jos.

Tabel nr. 2.5.3.

Inventar Drumuri Județene în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est

Județ	Număr de km de DJ în Regiunea Sud-Est	Număr de km de DJ care asigură conectivitatea directă și indirectă cu rețeaua TEN-T ²⁴
BRĂILA	604	408
BUZĂU	958	728,9
CONSTANȚA	870	877,4
GALAȚI	791	495,5
TULCEA	630	552,7
VRANCEA	728	569,2
Total Regiune	4.581	3631,7

Sursa: Calcule realizate de ADR SE

²⁴ Calculele au fost realizate pe baza H.G. 540/2000 cu completările ulterioare și a datelor și hărților oferite de CJ din regiune.

În general, conectivitatea cu rețelele TEN-T trebuie îmbunătățită, traficul desfașurându-se cu dificultate în condițiile actuale, acestea nefiind adaptate la traficul intens de pe aceste artere. Îmbunătățirea stării drumurilor va avea un impact major în reducerea timpului călătoriei pentru pasageri și bunuri și în același timp va aduce importante beneficii mediului prin diminuarea poluării.

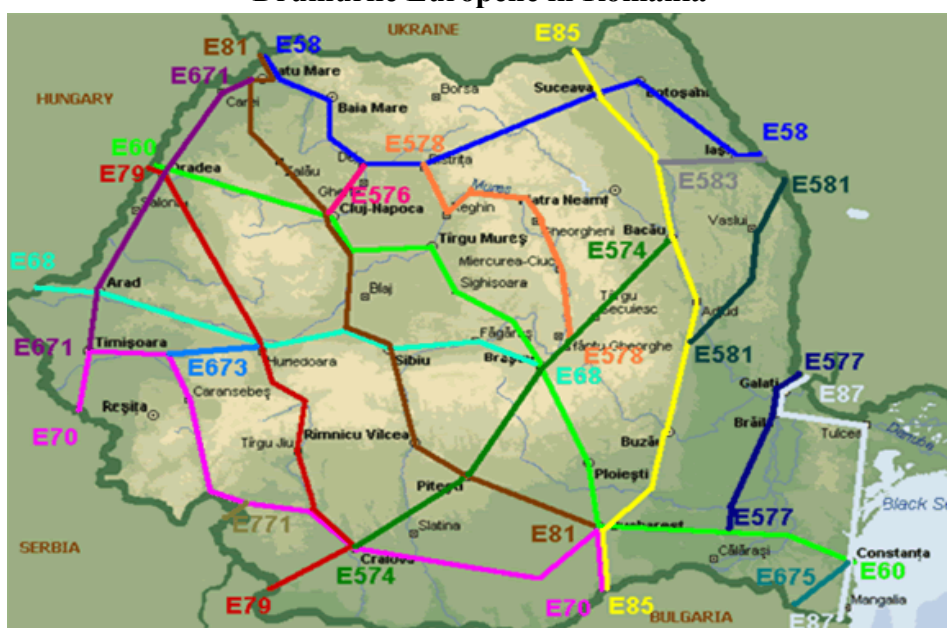
În Regiunea Sud-Est, principalele căi rutiere și de cale ferată sunt: pe direcția est-vest București – Constanța și București-Brăila-Galați și București-Buzău-Focșani (fie prin Ploiești, fie prin Urziceni), care se continuă spre nord, acestea asigurând legătura între principalele orașe ale regiunii.

Unele drumuri naționale continuă mari artere rutiere europene (codificate cu inițiala E):

- E60, care străbate Franța, Austria, Slovacia, Ungaria, intră în țară prin Oradea, străbate regiunea de la vest la est și se oprește la Constanța;
- E85, care străbate Grecia, Bulgaria, intra în țară prin Giurgiu, străbate partea de nord-vest a regiunii trecând prin Buzău și Focșani;
- E87, care străbate Turcia, Bulgaria, intră în țară prin Vama Veche, străbate Dobrogea de la sud la nord, trecând prin Constanța și se oprește la Tulcea;
- E70, care străbate Spania, Franța, Italia, Croația, Serbia, intră în țară prin Stamora Moravița și străbate regiunea de la vest la est ajungând la Constanța;
- E581, care străbate partea de nord a regiunii pe linia Galați-Tecuci.

Harta nr. 2.5.5

Drumurile Europene în România

Sursa: Ministerul Transporturilor

Fluviul Dunărea contribuie la definirea potențialului ridicat teritorial al Regiunii Sud-Est. Accesibilitatea este un element cheie pentru dezvoltarea regională, având în vedere potențialul strategic al Regiunii Sud-Est ca zonă de tranzit pentru fluxurile internaționale de mărfuri, precum și importanța accesibilității pentru conectarea polilor regionali de creștere / polilor economici din regiune, inclusiv zonele cu înalt potențial turistic, cu piețe din alte regiuni ale României, precum și cu piețe internaționale, prin accesul la rețelele de internațional. Dunărea face parte din axa prioritară TEN-T-18: axa de transport fluvial Rin/Meusia-Main-Dunăre, și furnizează României și altor țări prin care trece noi oportunități majore pentru dezvoltarea transportului pe apă.

Legătura rutieră dintre granița de vest și portul Constanța este o prioritate pentru România în perioada 2014-2020, alături de dezvoltarea și modernizarea rețelei naționale de drumuri, inclusiv variantele de ocolire și conexiunile cu rețeaua TEN-T.

În ansamblu, rețelele trans-europene vor încuraja competitivitatea și creșterea economică, vor stimula piața muncii, vor îmbunătăți siguranța și fiabilitatea transportului, vor reduce impactul negativ asupra mediului prin introducerea de standarde mai stricte de protecție și vor consolida cooperarea inter-regională.

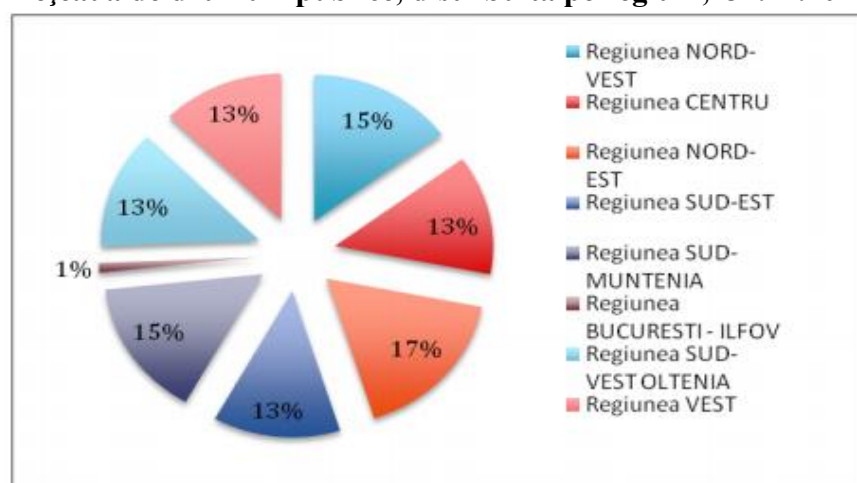
2.5.4 Rețelele regionale de drumuri publice

Lungimea drumurilor publice reprezintă totalitatea drumurilor deschise circulației publice de pe întreg teritoriul țării.

Una dintre cauzele principale ale disparităților inter și intra-regionale o reprezintă accesul diferit al regiunilor la infrastructura de transport și calitatea necorespunzătoare a acestora

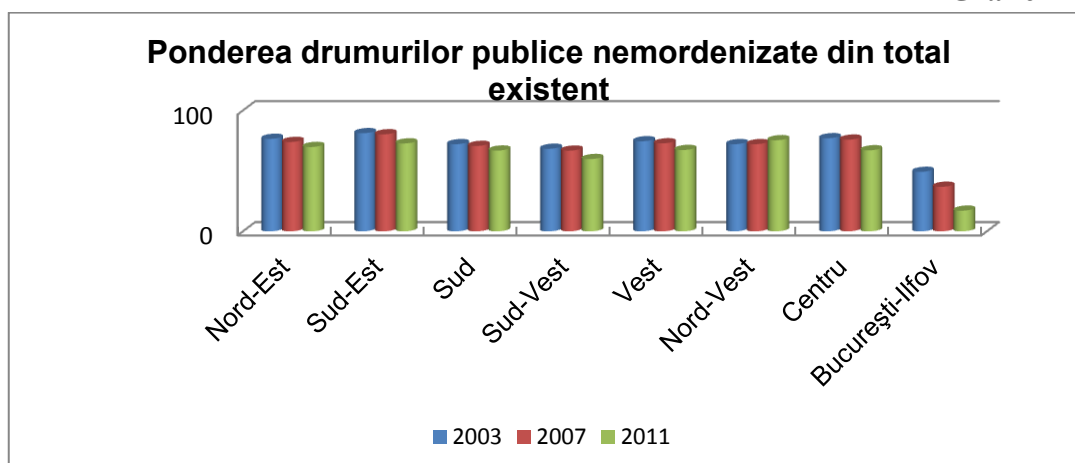
Grafic nr. 2.5.1.

Rețeaua de drumuri publice, distribuită pe regiuni, 31.12.2011

Sursa: Rezultatele analizei documentare Sectorul TRANSPORT, mai 2013

În anul 2011, lungimea totală a rețelei de drumuri publice din România a fost de 83.703 km față de anul 2008, când acestea reprezenta 81.693 km, distribuția fiind relativ uniformă pe întreg teritoriul țării. Lungimea drumurilor publice din regiune era în anul 2011, de 10.898 km, ceea ce situează regiunea pe locul VI la nivel național; din totalul drumurilor publice regionale, erau modernizate numai 27,2%, regiunea ocupând ultimul loc la nivel național (în afară de Regiunea București-Ilfov).

Sursa: draft Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2014-2020, MDRAP

Rețeaua de drumuri a regiunii și densitatea rețelei în regiune și în fiecare județ al regiunii, împreună cu principalele caracteristici ale condițiilor acestora sunt prezentate în Anexa 1 Infrastructură, Tabelul nr.1.

Indicatorul foarte scăzut pentru județul Tulcea nu este relevant pentru un județ din a cărui suprafață aproape jumătate o reprezintă Delta Dunării.

Problemele întâmpinate în cadrul rețelei secundare de drumuri sunt: lipsa șoselelor de centură în majoritatea orașelor mici, ceea ce conduce la creșterea timpilor de călătorie, creșterea consumului de combustibil, niveluri crescute ale poluării și astfel ale costurilor de transport, sistemul deficitar de iluminare și marcare stradală. De asemenea, capacitatea de transport redusă a drumurilor (marea majoritate sub 20 de tone) influențează direct atragerea fluxurilor de mărfuri și persoane. Situația drumurilor în mediul rural este critică, majoritatea localităților rurale neavând drumuri pietruite sau asfaltate.

Drumurile județene și comunale reprezintă aproximativ 80% din totalul rețelei naționale de drumuri românești. În ceea ce privește drumurile județene, este evident că dezvoltarea, disponibilitatea locurilor de muncă și nivelul de trai al populației depind în mare măsură de legăturile cu rutele de transport. Dintr-un total 4.578 km de drumuri județene la nivelul anului 2012 (conform MDRAP), ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcăminti ușoare rutiere (62,29%), în timp ce drumurile cu îmbrăcăminti asfaltice tip greu și mediu au o pondere 14,43%, singurul județ fără îmbrăcăminti asfaltice tip greu și mediu fiind județul Galați. De remarcat faptul că față de anul 2007 numărul de km. aferent drumurilor județene în Regiunea Sud-Est a crescut doar cu 40 de km.

Tabel nr. 2.5.4

Situatia viabilității/tipului de acoperaminte pe DJ, pe fiecare județ

Județul	km. Total DJ în 2007	km. Total DJ în 2012	Km DJ modernizat (imbracaminti asfaltice tip greu si mediu) 2007	Km DJ modernizat (imbracaminti asfaltice tip greu si mediu) 2012	Km DJ - IAU (imbracaminti usorare rutiere) 2007	Km DJ - IAU (imbracaminti usorare rutiere) 2012	Km DJ Pietruit 2007	Km DJ Pietruit 2012	Km DJ Pamant 2007	Km DJ Pamant 2012
BRĂILA	603	604	231	204	250	250	122	122	0	0
BUZĂU	931	958	11	15	638	688	240	238	41	18
CONSTANȚA	848	886	0	72	656	617	98	104	93	93
GALAȚI	874	790	0	0	680	615	110	99	84	65
TULCEA	554	612	159	189	298	337	53	55	45	31
VRANCEA	728	728	181	181	305	345	155	115	87	87
REG Sud Est	4538	4578	582	661	2827	2852	778	733	350	294

Sursa: date furnizate de MDRAP

Drumurile județene și cele comunale trebuie să fie dezvoltate și modernizate pentru îmbunătățirea mobilității regionale și a oportunităților de dezvoltare.

În Regiunea Sud-Est, în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013 (POR 2007-2013), au fost reabilitate și modernizate, o parte a rețelei de drumuri județene, străzi urbane din fiecare județ al regiunii. În anul 2013 erau 15 proiecte contractate pe Axa prioritară 2 " Îmbunătățirea infrastructurii de transport regionale și locale", Domeniul major de intervenție 2.1 "Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene, străzi urbane inclusiv construcția/reabilitarea șoselelor de centură ".

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, valoarea solicitată totală a celor 18 proiecte aprobate la finanțare reprezintă peste 127,78% față de valoarea alocată, respectiv 145,47 mil. euro față de 113,84 mil. Euro.

Pentru fluidizarea traficului și asigurarea legăturii unor zone rurale cu rețeaua de drumuri naționale, au fost reabilitate o serie de drumuri județene concretizate în 14 proiecte.

- În județul Brăila a fost finanțat **un proiect** de drum județean, DJ211A-DJ212, care asigură legătura dintre localitățile Viziru - Cuza – Vodă - Mihai Bravu.
- În județul Buzău au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene care asigură legătura dintre localitățile situate în vestul județului cu municipiul Buzău, respectiv DJ 100 H și DJ 203C, DJ203G, DJ205, DJ205, 100H care asigură legătura între municipiul Buzău și comuna Merei, traversând mai multe sate și comune.
- În județul Constanța, au fost finanțate **5 proiecte** de drumuri județene care asigură legătura între localitățile situate în vestul județului DJ 223, precum și legătura între localitățile din estul județului Nazarcea, Ovidiu, Poarta Albă, Lumina, Năvodari respectiv DJ 228, DJ 228A, DJ 226, DJ 226C și DJ383.
- În județul Galați au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene care asigură legătura dintre localitățile situate în nordul județului cu municipiul Galați, respectiv DJ 253 Galați - Cudalbi – Băleni și DJ 251 care asigură legătura între municipiile Galați și Tecuci, traversând mai multe sate și comune.

- În județul Tulcea, au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene, DJ 222C, DJ 229K, DJ229L, DJ229M care asigură legătura dintre municipiul Tulcea și localitățile Deltei, precum și DJ 229, DJ 229A, DJ 229C, DJ 229D, DJ 229E, DJ 229F care asigură accesul către mănăstirile tulcene.
- În județul Vrancea, au fost finanțate **2 proiecte** de drumuri județene, DJ 204 E care asigură legătura dintre localitățile Mărășești și Panciu, precum și DJ 205 R între localitățile Cotești - Poiana Cristei.

Alte **2 proiecte** de reabilitare drumuri județene, sunt finanțate în județul Constanța, prin POR 2007-2013, în cadrul Axei prioritare 1 ”Sprijinirea dezvoltării durabile a oraselor – potențiali poli de creștere”: DJ 228A și DJ 226C.

POR 2007-2013 finanțează în Regiunea Sud-Est un număr de 6 proiecte de reabilitare a drumurilor urbane, după cum urmează: 2 artere importante de circulație în municipiul Brăila; străzile Dorobanților și Griviței, în municipiul Galați – strada Basarabiei, în municipiul Tulcea – o șosea care asigură conectarea zonei de est a municipiului cu zona centrală, în municipiul Medgidia o arteră importantă de circulație care va fluidiza semnificativ traficul în municipiu, precum și modernizarea unor drumuri în localitatea Techighiol – jud Constanța.

Pentru creșterea gradului de accesibilitate în zonele turistice, POR 2007-2013 finanțează în Regiunea Sud-Est, 3 proiecte, respectiv:

- 2 proiecte prin care s-a realizat reabilitarea de secțiuni de drumuri județene în județul Tulcea, respectiv: Tulcea – Murighiol – Dunavăț și Tulcea – Niculițel.
- Reabilitarea unei secțiuni de drum județean din județul Buzău, care asigură legătura dintre municipiul Buzău și o zonă turistică desosebită din munții Buzăului, spre comuna Merei.

Până la 30 iunie 2013, au fost finalizate 12 proiecte, din care: 8 proiecte care vizează reabilitarea de drumuri județene, rezultatul fiind 238 km reabilitati de drum județean, 3 proiecte care vizează reabilitarea de străzi urbane, rezultatul fiind 8 km reabilitați de străzi urbane și 1 proiect care vizează reabilitarea unui drum de centură având o lungime de 5 km.

2.5.5 Perioada de programare 2014-2020

În cadrul *Acordului de parteneriat 2014-2020*, au fost prevăzute mecanisme pentru asigurarea unei abordări integrate în utilizarea fondurilor ESI pentru dezvoltarea teritorială a anumitor zone subregionale specifice.

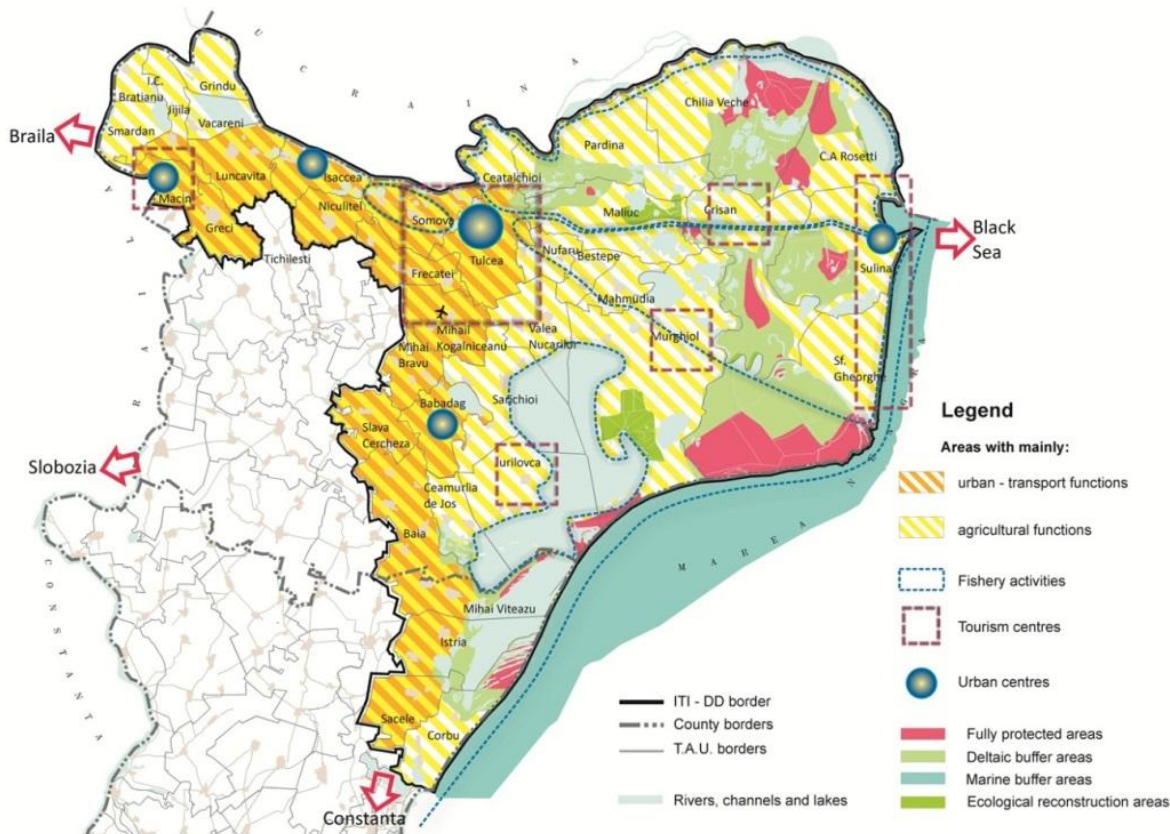
I. România va folosi cu prioritate instrumentul Investiții Teritoriale Integrate (ITI) în Rezervația Biosferei Delta Dunării și zonele limitrofe ale acesteia (*Regiunea Delta Dunării*)²⁵, cu orizont 2030, (un teritoriu unic cu caracteristici foarte specifice: populație rară și izolată, specializare și vulnerabilitate economică, acces nesatisfăcător la servicii etc.); elaborarea strategiei integrate

²⁵Delta Dunării (DD) este zona la care se face referire ca: Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD). Aceasta acoperă: (i) inima Deltei (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea);(ii)complexul lagunar Razim-Sinoe- Babadag cu zonele limitrofe; și (iii)zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. Zona studiată - denumită Regiunea Deltei Dunării-acoperă RBDD și zonele sale limitrofe; zona studiată cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) care fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți.

pentru această zonă a început cu ajutorul Băncii Mondiale și al autorităților locale competente; strategia va fi implementată printr-un plan de acțiune elaborat tot cu ajutorul Băncii Mondiale, ce va include intervențiile propuse și mecanismele de implementare, cu utilizarea tuturor fondurilor ESI.

Harta nr. 2.5.6

Structura actuală de funcționare a regiunii Delta Dunării

Sursa: Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată în Delta Dunării (2030)

Strategia este structurată pe cinci piloni, ce au reieșit din obiectivele strategice:

Pilonul I: Protejarea bunurilor naturale și a resurselor naturale

Exemple de intervenții: modelarea hidrologică; decolmatare; restaurarea ecologică; dragare; protecția împotriva inundațiilor; semnalizare; inițiative legate de eficiența energetică; sistem de monitorizare și consolidare instituțională.

Pilonul II: Sprijinirea economiei locale

Exemple de intervenții: infrastructură pentru vizitatori; eforturi de cosmetizare; granturi mici; formare turistică; organizarea managementului destinației; infrastructura rurală; susținerea modernizării infrastructurii în agricultură; susținerea acvaculturii, a pescuitului sportiv, și procesare la scară mică a peștelui (conservare, afumare).

Pilonul III: Asigurarea conectivității

Exemple de intervenții: modernizarea drumurilor (de legătură între Constanța-Tulcea-Măcin-Braila; și diferite drumuri județene); modernizarea portului și aeroportului din Tulcea; îmbunătățirea transportului pe căi navigabile; sporirea accesului la internet cu bandă largă.

Pilon IV: Furnizarea serviciilor de bază

Exemple de acțiune: reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă; colectarea și epurarea apelor reziduale, la costuri mici; îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, cu susținerea separării/selectării deșeurilor; îmbunătățirea gradului de acces și a capacității de răspuns în sectorul sănătății; telemedicina; susținerea educației pe tot parcursul vieții, crearea legăturilor între școlile vocaționale și piețele de muncă și a educației și îngrijirii preșcolare; învățământul la distanță.

Pilon V: Promovarea eficienței, accesibilității și durabilității (inclusiv capacitatea administrativă a autorităților locale) și asistență tehnică în implementarea programului)

Exemple de intervenții: asistență tehnică pentru îmbunătățirea capacității administrative, asistență tehnică pentru managementul programului, crearea subvențiilor pe gospodării.

II. Datorită poziției sale geografice, România este predestinată să fie interfață, mediator, punte de legătură între lumi, culturi și medii de afaceri. Acesta este unul din principalele motive pentru care România, împreună cu Austria, a inițiat **Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD).**²⁶

SUERD reprezintă un instrument comunitar de cooperare macro-regională al statelor riverane Dunării, destinat dezvoltării economice și sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor și legislației UE.

Strategia va fi implementată de fiecare stat membru riveran în parte. Ea se adresează autorităților publice locale și regionale și răspunde nevoilor de dezvoltare ale acestora.

În cadrul acestei strategii sunt eligibile numai 12 județe: Caraș Severin, Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Ialomița, **Brăila, Galați, Tulcea și Constanța.**

Strategia este structurată pe patru mari obiective (piloni) cu arii specifice de acțiune:

Fiecărui obiectiv al Strategiei îi corespund domenii specifice de acțiune, grupate pe 11 arii prioritare, fiecare arie prioritară fiind coordonată de câte 2 state/landuri din regiune.

Pilonul I: Interconectarea Regiunii Dunării;

1. Îmbunătățirea mobilității și a multimodalității;

- căi navigabile interioare;
- legături rutiere, feroviare și aeriene

2. Încurajarea energiilor durabile;

3. Promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni;

Pilonul II: Protejarea mediului în Regiunea Dunării;

4. Restaurarea și întreținerea calității apelor;

5. Gestionarea riscurilor de mediu;

6. Conservarea biodiversității, a peisajelor și a calității aerului și solurilor;

Pilonul III: Creșterea prosperității în Regiunea Dunării;

²⁶ Acordul de parteneriat 2014-2020

7. Dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere prin cercetare, educație și tehnologii ale informației;
8. Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea clusterelor;
9. Investiția în oameni și competențe

Pilonul VI: Consolidarea Regiunii Dunării.

10. Ameliorarea capacității instituționale și a cooperării;
11. Conlucrarea în vederea promovării securității și pentru soluționarea problemelor legate de criminalitatea organizată și de infracțiunile grave.

Harta nr.2.5.7

Regiunea Dunării

Sursa: <http://www.danube-region.eu>

În perioada 2014-2020, România va fi implicată în următoarele programe de cooperare:

- ✓ 7 programe aferente politicii de coeziune: 2 programe de cooperare transfrontalieră între România și Bulgaria și între România și Ungaria, 1 program de cooperare transnațională (Dunărea) și 4 programe de cooperare inter-regională (INTERREG EUROPA, URBACT III, INTERACT III, ESPON 2020);
- ✓ 1 program de cooperare transfrontalieră IPA între România și Republica Serbia;
- ✓ programe de cooperare transfrontalieră aferente politicii de vecinătate, și anume între România și Republica Moldova, România și Ucraina, la granița dintre Ungaria, Slovacia, România și Ucraina și programul Bazinul Mării Negre, toate urmând să includă măsuri legate de Politica maritimă integrată și Strategia UE de Creștere Albastră.²⁷

Pentru România, succesorul Programului SEE în perioada 2014-2020 este Programul Transnațional Dunărea 2014-2020, care va susține integrarea politicilor din domeniile selectate (inovare și responsabilitate socială, mediu și cultură, conectivitate și responsabilitate energetică,

²⁷ Acordul de parteneriat 2014-2020

guvernanță) în macroregiunea Dunării conform prevederilor comunitare comune și a Regulamentului FEDR în strânsă legătură cu obiectivele (SUERD).

Programului transnațional Dunărea 2014-2020 reprezintă un instrument de finanțare ce are ca scop susținerea integrării politicilor din domeniile selectate în macroregiunea Dunării. Aria eligibilă pentru acest program este compusă din 14 state, respectiv nouă state membre ale Uniunii Europene - Austria, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Ungaria, Germania (landurile Baden-Württemberg și Bayern), România, Slovacia și Slovenia - și cinci state ne-membre - Bosnia și Herțegovina, Republica Moldova, Muntenegru, Serbia și patru provincii din Ucraina, cuprinzând 69 de așa numite „regiuni NUTS-2”

Configurația programului este compusă din 5 axe prioritare:

- 4 axe prioritare dedicate finanțării de proiecte transnaționale + guvernanță SUERD
- 1 axă prioritară de asistență tehnică dedicată finanțării structurilor de management ale programului și activităților acestora

AP 1 – Inovare și responsabilitate socială în Regiunea Dunării

- Îmbunătățirea condițiilor cadru pentru inovare
- Creșterea competențelor pentru inovarea în mediul social și mediul de afaceri

AP 2 – Responsabilitatea față de mediu și cultură în Regiunea Dunării

- Utilizarea sustenabilă a patrimoniului și resurselor naturale și culturale
- Sprijinirea restaurării și managementului coridoarelor ecologice
- Sprijinirea managementului transnațional al apelor și prevenirea riscurilor produse de inundații
- Îmbunătățirea capacității de răspuns și managementul situațiilor de urgență

AP 3 – Connectivitatea în Regiunea Dunării

- Sprijinirea sistemelor de transport ecologice și sigure și a accesibilității egale a zonelor rurale și urbane
- Îmbunătățirea securității și eficienței energetice

AP 4 – Buna guvernanță în Regiunea Dunării

- Buna guvernanță în Regiunea Dunării
- Îmbunătățirea capacității instituționale de a răspunde provocărilor sociale
- Sprijinirea guvernanței și implementării SUERD

AP 5 – Asistența Tehnică

- Facilitarea implementării programului

Programul Operațional Regional 2014-2020 își propune să asigure continuitatea viziunii strategice privind dezvoltarea regională în România, prin completarea și dezvoltarea direcțiilor și priorităților de dezvoltare regională conținute în PND și CNSR 2007–2013 și implementate prin

POR 2007–2013, precum și prin alte programe naționale. Totodată, programul propune o serie de priorități de investiții care asigură convergența cu Strategia Uniunii Europene pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, precum și cu scopul specific al Fondului European de Dezvoltare Regională.²⁸

POR 2014-2020 asigură, în cadrul **axelor prioritare** propuse, corelarea consolidată între dezvoltarea regională, abordarea teritorială și intervențiile specifice, prioritățile de investiții selectate și obiectivele lor specifice concentrând investițiile propuse în scopul maximizării rezultatelor așteptate.

AP 1 - Promovarea transferului tehnologic

AP 2 - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii

AP 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon

AP 4 - Sprijinirea dezvoltării urbane durabile

AP 5 - Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural

AP 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională

AP 7 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

AP 8 - Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale

AP 9 - Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

AP 10 - Îmbunătățirea infrastructurii de educaționale

Prin POR, în perioada 2014-2020, investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport regională **prioritizată prin PDR** corelat cu Master Planul General de Transport vor asigura la un nivel superior mobilitatea (populației și a bunurilor), vor reduce costurile de transport de mărfuri și călători, vor promova accesul pe piețele regionale și vor crește siguranța traficului. În același timp, aceste investiții vor duce la diversificarea și creșterea eficienței activităților economice, la economisirea de energie, creând condiții pentru extinderea schimburilor comerciale și implicit a investițiilor productive.

²⁸ Programul Operațional Regional 2014 – 2020

**Rețeaua de drumuri județene prioritare și aflate în rezervă
propane spre finanțare în perioada 2014-2020 în Regiunea Sud-Est**

Sursa: ADR SE

2.5.6 Drumurile orășenești și transportul urban

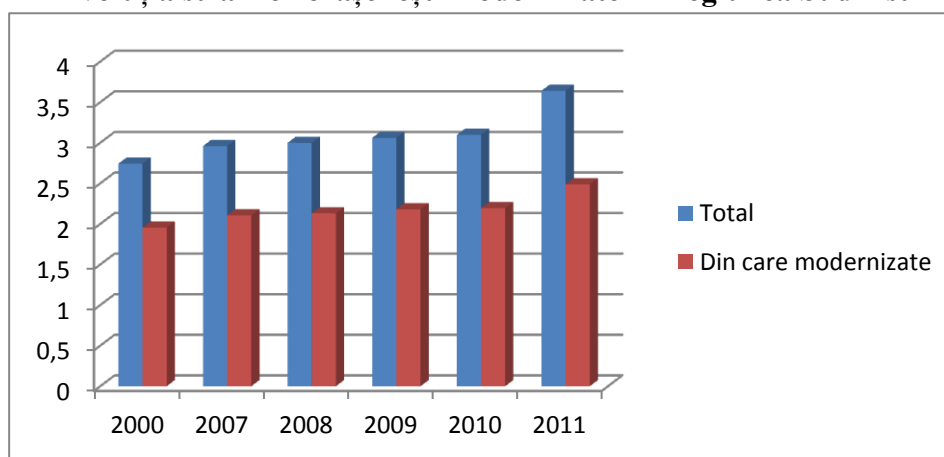
O prioritate pentru orașele din Regiunea Sud-Est este aceea de a promova o infrastructură publică și de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Transportul urban de asemenea, necesită să fie dezvoltat și modernizat prin achiziția de vehicule noi, având în vedere numărul tot mai mare de persoane care utilizează și beneficiază de acest tip de mijloc de transport.

În acest context, achiziționarea de material rulant electric/vehicule ecologice (EEV) va fi una din priorități de investiție ce va fi avută în vedere, pentru următoarea perioadă de finanțare. Accesibilitatea urbană va pune accent pe mijloacele de transport favorabile mediului, cu evidențierea priorității transportului public și oferirea de facilități de opțiune pentru mijloacele alternative de transport (mersul pe jos, cu bicicleta, etc.).

În acest context, s-au făcut investiții în infrastructura privind formele de transport în comun cu impact scăzut pentru mediu în județele Brăila (6,01 km de linie de tramvai care se dorește a fi reabilitată și modernizată) și Galați (3,07 km). Volumul de trafic în continuă creștere este considerat de către cetățeni o problemă cu un impact negativ ridicat asupra calității vieții. Gestionarea traficului a devenit o problemă din mai multe motive: dezvoltarea de tip rezidențial în zonele peri-urbane; drumurile orășenești nu s-au modernizat cu același ritm cu care a crescut tranzitul de vehicule, în condițiile în care numărul de persoane care folosesc transportul în comun este descrescător; majoritatea orașelor nu sunt dotate cu centuri ocolitoare. Ambuteiajele în trafic, cauzate de un număr crescător de autovehicule, măresc gradul de poluare și de zgomot în orașe. În Regiunea Sud-Est, procentul străzilor orășenești modernizate a fost în anul 2011 de 68,36% în ușoară scădere față de anul 2010 (70,9%) așa cum se observă în Anexa 1 Infrastructură, tabelul nr.2.

Grafic nr. 2.5.3

Evoluția străzilor orășenești modernizate în Regiunea Sud-Est

Creșterea numărului de autovehicule în perioada 2002-2011 a înregistrat valori semnificative în ceea ce privește autoturismele și autovehiculele de marfă (Anexa 1 Infrastructură, Tabelul 3). În paralel, numărul de pasageri transportați prin transportul în comun în mediul urban este în continuă scădere. Astfel, în perioada 2000 și 2008 acesta a scăzut cu aproximativ 16% iar în anul 2011 față de anul 2000 cu 33,31% (Anexa 1 Infrastructură, Tabelul 4).

Serviciul de transport public local de persoane și de mărfuri se organizează de către autoritățile administrației publice locale, pe raza administrativ-teritorială respectivă.

Conform Raportului anual al ANRSC la nivelul Regiunii Sud-Est, situația serviciului de transport public este următoarea:²⁹

- ✚ Număr de localități unde este organizat serviciul de transport public: **12** (11 municipii și orașe, 1 comună)
- ✚ Număr transportatori județeni: **56**
- ✚ Operatori activi / în curs de activare: **92**
- ✚ **64** operatori din mediul urban
- ✚ **28** operatori din mediul rural

Analiza detaliată a situației transportului public local de călători pentru fiecare județ se regăsește în Anexa 4, Transportul public de călători.

Fie că vorbim de dimensiunea economică, socială sau administrativă, aglomerația urbană Braila – Galați, se manifestă ca un „centru de greutate” al Regiunii Sud-Est, municipiile Brăila și Galați fiind cei doi poli de dezvoltare urbană din cadrul Regiunii, care pot deveni conurbația cu cea mai mare suprafață și populație din țară, după municipiul București.

Distanța dintre Municipiul Galați și Municipiul Brăila este de doar 23 km, chiar 12 km în limitele sale marginase. Zona cuprinsă între cele două municipii este de câmpie, străbătută de un drum județean modernizat și prielnică pentru construcții edilitare, industriale, de comerț, educație și de administrație publică, posibilități ce ar conduce la dispariția celor 12 km ce separă cele două municipii reședință de județ.

În contextul reducerii emisiilor de carbon din aglomerările urbane, asigurării mobilității forței de muncă care se deplasează zilnic între cele două municipii, precum și în vederea dezvoltării polului de dezvoltare urbană Brăila-Galați, existența unui mijloc de transport public ecologic, care să facă legătura între cei doi poli, reiese ca o necesitate.

2.5.7 Rețelele regionale de căi ferate

Transportul feroviar este una dintre cele mai utilizate modalități de transport, ocupând locul 2 în traficul mondial din punctul de vedere al volumului de mărfuri transportate.

Transporturile feroviare păstrează o serie de avantaje comparativ cu celelalte modalități de transport:

- oferă siguranță mai mare comparativ cu alte mijloace de transport;
- transportul de mărfuri este mai ieftin și oferă posibilitatea transportului unei cantități mai mari;
- asigură un grad mai mare de integritate a mărfurilor în timpul transportului, în contextul unui risc de avariere este mai mic în comparație cu alte modalități de transport;
- generează o poluare a mediului mai scăzută, cantitatea de emisii poluante ale aerului fiind doar de 10% față de celelalte moduri de transport;
- eficiența energetică: consumul de energie pe unitatea de transport de 10 ori mai mic comparativ cu rețeaua rutieră și de 3 ori mai mic decât transportul naval ceea ce
- conduce la o poluare a mediului mai scăzută, cantitatea de emisii poluante ale aerului fiind doar de 10% față de celelalte moduri de transport;
- oferă acces tuturor persoanelor, nu doar posesorilor de autoturisme, către majoritatea localităților dintr-o țară, conform unui grafic prestabilit, căile ferate înregistrează

²⁹ Raportul anual al Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC), 2011

un număr mai redus de accidente pe pasager/km și respectiv tonă/km față de celelalte moduri de transport

În general, rețeaua feroviară este subdezvoltată și nu poate pretinde că face față standardelor europene, cauza principală fiind lipsa quasi-totală a investițiilor. Această situație se datorează de asemenea și faptului că, în general, s-a acordat mai multă atenție dezvoltării rețelelor rutiere în detrimentul celor ferate. Din 1990 și până astăzi, calea ferată se află într-un proces de degradare continuu și a pierdut în lungime aproximativ 5 procente, ajungându-se de la 11.350 km de cale ferată la 10.800 km, datorită închiderii unor linii ce nu erau foarte des utilizate. Nivelul scăzut al infrastructurii feroviare, rezultat al finanțării insuficiente, conduce la degradarea parametrilor tehnologici având efecte directe asupra scăderii vitezei și creșterii timpului de călătorie. Scăderea vitezei este efectul stării improprie/învechite a infrastructurii feroviare, reflectându-se în interesul redus al pasagerilor față de acest mijloc de transport.

Datorită poziției sale geostrategice favorabile, țara noastră poate fi considerată ca punct cheie pentru transportul continental și intercontinental de-a lungul principalelor linii pe direcțiile Vest-Est și Nord-Sud, întrucât trei din cele zece coridoare trans-europene o traversează. De fapt, România se află la intersecția a două dintre aceste coridoare; coridoarele IV și IX sunt asemănătoare în ceea ce privește căile ferate și rutiere iar coridorul VII este reprezentat de Dunăre.

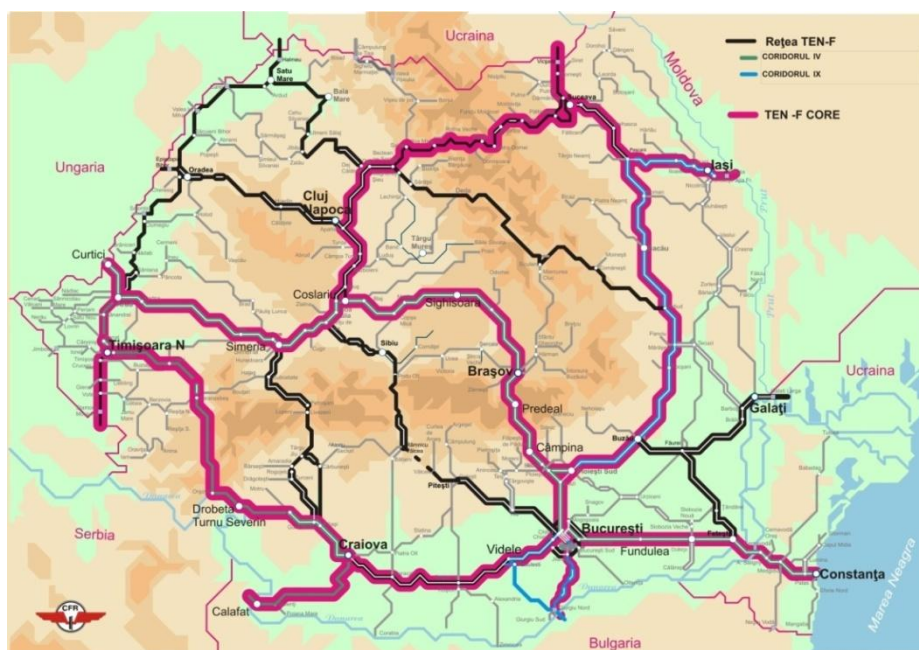
Infrastructura căilor ferate românești este deținută de către compania națională de transporturi – CFR SA - și însumează 10.637 km de linie ferată.³⁰

Printre principalele priorități ale CNCF”CFR”-SA se numără:

- Realizarea rețelei TEN feroviare din România;
- Reabilitarea și modernizarea Coridoarelor transeuropene IV și IX (în principal, pe trasee existente, viteza de croazieră la trenurile de călători să fie de 160 km/h);

Harta 2.5.9

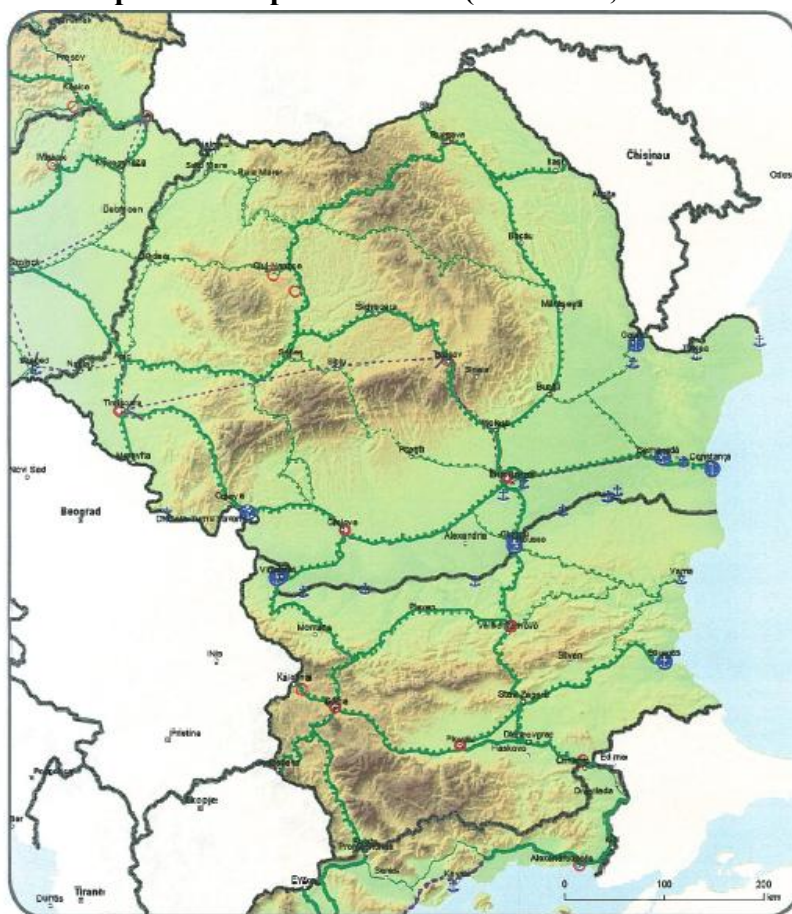
Noua TEN - F Core Network

Sursa: Ministerul Transporturilor

³⁰ Documentul de referință al rețelei C.F.R.

Trans-European Transport Network (cai ferate , terminale de căi ferate)

Sursa: Ministerul Transporturilor

Rețeaua TEN-F (feroviar) inițială de pe teritoriul României în Regiunea Sud-Est:

1. Curtici - Arad - Simeria - Vințu de Jos - Alba Iulia - Coșlariu - Copșa Mică - Brașov - Ploiești - București - Fetești - Medgidia - Constanța;
2. Ungheni - Cristești Jijia - Iași - Pașcani - Bacău - Adjud - Mărășești - Focșani - Buzău - Ploiești - București - Giurgiu;
3. Buzău - Făurei - Brăila - Galați - Reni;³¹

Coridoarele feroviare mai sus amintite se suprapun peste rețeaua națională astfel:

Rețea de bază:

- Săhăteni – Buzău – Râmnicu Sărat – Focșani – Mărășești – Adjud - Șișcani → Jud. Bacău (Sascut), prin Magistrala principală M 500
- Medgidia - Constanța – Mangalia → granița cu Bulgaria, prin Magistrala principală M 800

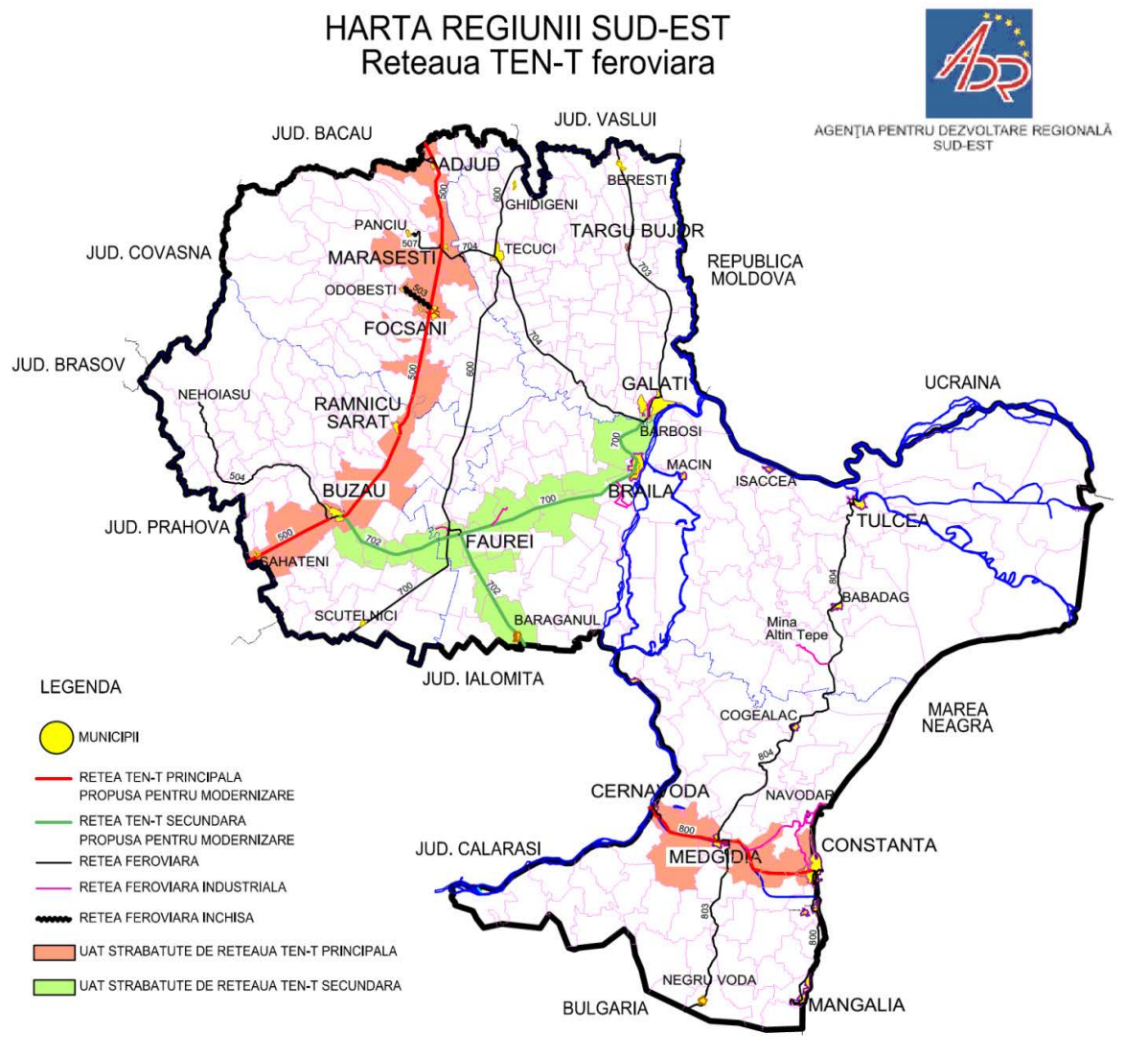
Rețea extinsă:

³¹ Sursa: Obiective strategice ale modernizării infrastructurii feroviare românești (2009)

- Făurei – Brăila – Barboși - Galați → granița cu Republica Moldova, prin Magistrala secundara M 700
- Buzău – Făurei – Bărgăanu → Țândărei – Fetești – Cernavodă prin Magistrala secundara M 702

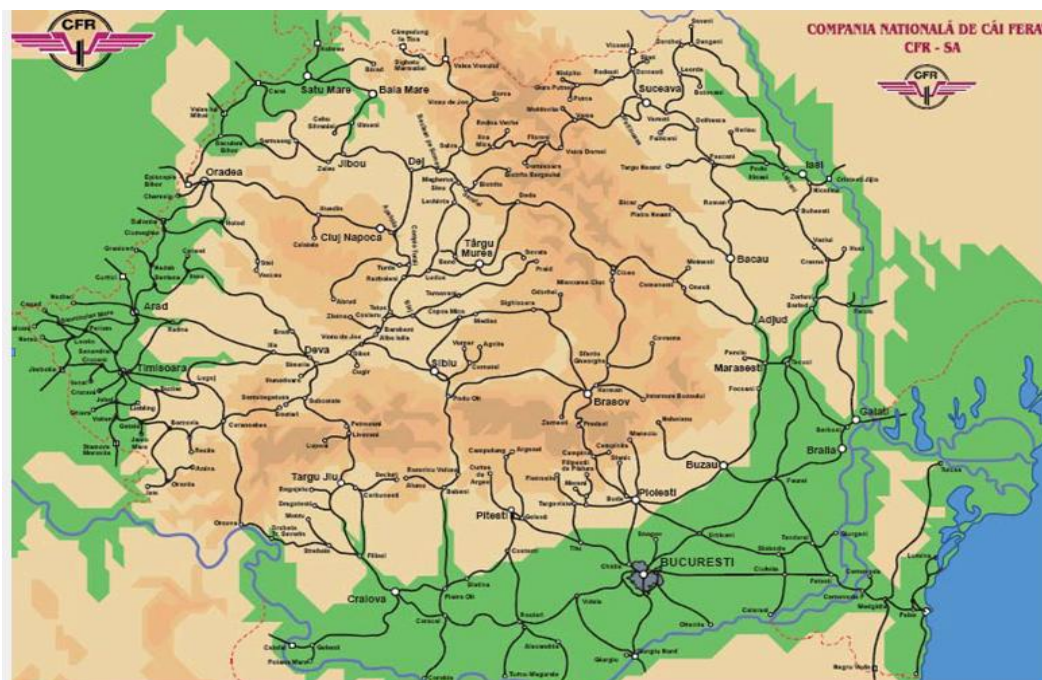
Cele mai importante noduri de cale ferată în regiune sunt: Făurei, Buzău și Barboși, care asigură tranzitul spre capitala țării, Moldova și Dobrogea.

Harta 2.5.11

Sursa: ADR SE

Rețeaua feroviară din România

Sursa: <http://www.dryport.ro/retea-România.html> (SNCFR S.A.)

Regiunea se situează pe locul III la nivel național la egalitate cu Regiunea Nord-Vest, din punct de vedere al densității liniilor la 1.000 km², înregistrând o densitate de 48,8 față de media națională de 45,2, însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul V la nivel național.

La nivel regional ponderea liniilor electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era în anul 2011, de 29,9%, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național.

În anul 2011, rețeaua de căi ferate din România avea 10.777 km de linii în exploatare, din care 1.745 km în Regiunea Sud-Est (16,2%), conform Anexa , tabelul nr.5.

Cele mai importante noduri de cale ferată în regiune sunt: Făurei, Buzău și Barboși, care asigură tranzitul spre capitala țării, spre Moldova și Dobrogea. În regiune există două magistrale feroviare: București-Galați (prin Urziceni-Făurei-Brăila) și București-Mangalia (prin Fetești-Cernavodă-Constanța), legându-se mai departe cu trasee internaționale. Există două poduri peste Dunăre, care fac legătura cu Dobrogea: Giurgeni-Vadul Oii și Fetești-Cernavodă, ultimul fiind străbătut și de cale ferată.

Principalele probleme care afectează căile ferate din regiune sunt legate de condițiile proaste în care se găsesc elementele rulante din punct de vedere tehnic care duc la creșterea timpului de călătorie, cât și al condițiilor de confort relativ scăzut al vagoanelor de transport persoane. Este necesar să se îmbunătățească cantitativ și calitativ situația drumurilor de acces și a căilor ferate spre centrele economice majore și de asemenea, legătura dintre acestea și coridoarele de transport europene. Modernizarea și reabilitarea rețelei feroviare în rețeaua centrală și extinsă TEN-T, modernizarea spațiilor feroviare și modernizarea materialului rulant de cale ferată vor facilita îmbunătățirea serviciilor având efecte pe termen scurt și mediu prin echilibrarea fluxurilor de transport din cadrul modurilor de suprafață. Dezvoltarea mobilității regionale prin

modernizarea transportului feroviar , inclusiv prin investiții în infrastructură și achiziții de material rulant, vor constitui una din prioritățile propuse spre finanțare în următoarea perioadă de programare.

2.5.8 Transportul naval – maritim și fluvial

Transportul naval al României cuprinde transportul maritim și transportul pe căile și canalele navigabile.

Transportul naval prezintă o multitudine de avantaje față de celelalte moduri de transport: asigură transportul unor cantități mari de marfă la un singur voiaj, este mult mai puțin poluant, costurile de transport pe apă sunt mai mici decât cele din transportul rutier și feroviar; amenajarea și întreținerea infrastructurii necesită costuri relativ reduse, constituie o verigă importantă în dezvoltarea sistemului de transport combinat.

România este traversată de cel mai important fluviu european, Dunărea, și dispune de ieșire la Marea Neagră, porturile românești constituind o importantă componentă a rețelei fluvial-maritime europene. Porturi precum Galați, Tulcea, Giurgiu și Constanța se află pe Coridorul Pan-European VII și asigură legătura estică pentru mărfurile intrate pe Vechiul Continent prin unele din cele mai importante porturi din Europa și chiar din lume, ca Rotterdam, Viena, Mainz sau Strasbourg. Poziția strategică a porturilor românești oferă României potențialul de a deveni principala poartă pentru traficul de mărfuri dintre Occident și Asia.

Intermodalitatea

Elementele transportului intermodal sunt evidențiate în modul cel mai elocvent în activitatea portuară, întrucât porturile reprezintă zona cu cea mai complexă activitate de tranzit a mărfurilor, aria de maximă interferență a mijloacelor de transport și manipulare, care are principalul rol în modul de derulare a traficului de mărfuri (în lanțul de transport) de la furnizori la beneficiari.

Potrivit Strategiei de transport intermodal 2020, elaborată în anul 2011, în România există 26 de terminale feroviare, dintre care 12 nu au activitate. Terminalele utilizate pentru transportul intermodal au echipamente învechite, iar clădirile și drumurile de acces nu se află într-o stare adecvată, neputând fi exploatate în bune condiții. De asemenea în România există 19 terminale private a căror activitate o reprezintă încărcarea/descărcarea containerelor.

Constanța este punctul central pentru aproximativ 80% din totalul circulației intermodale feroviare din România. În anul 2011, portul Constanța a manipulat 5,2 milioane de tone de containere.

Dezvoltarea transportului intermodal are potențialul de a relansa transportul de mărfuri și pasageri în România, de a reduce efectul crizei economice prin stimularea transporturilor comerciale și de a îmbunătăți accesibilitatea beneficiarilor. Totodată modernizarea și dezvoltarea transportului intermodal în vederea fluidizării traficului de mărfuri care tranzitează România, precum și reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane, va reprezenta una dintre prioritățile următoarei perioade de programare.

Rețeaua de căi navigabile

Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5 km/1000 kmp; lungimea rețelei este de 1.779 km din care 1.075 km Dunărea navigabilă internațională, 524 km brațele navigabile ale Dunării și 91 km căi navigabile

artificiale (canalele Dunăre - Marea Neagră și Poarta Albă - Năvodari); în rețeaua de căi navigabile interioare și Marea Neagră sunt integrate 36 porturi din care **3 porturi maritime, 4 porturi fluvio-maritime și 26 porturi fluviale**.³²

Reprezentând 20% din totalul transporturilor de mărfuri în anul 2011, transportul pe apă (intern și maritim), nu își atinge potențialul mai ales în ceea ce privește traficul pe Dunăre. Transportul maritim este facilitat de **porturile maritime Constanța, Mangalia și Midia** precum și de **porturile maritimo-fluviale Brăila, Galați, Tulcea și Sulina** în care pot intra și nave maritime. În contextul dezvoltării viitoare a piețelor de export pentru produse agricole și alte mărfuri în vrac, Dunărea reprezintă o oportunitate pentru a conecta țara la piețele europene și a reduce presiunea asupra transportului rutier, care este cel mai poluant.

Fluviul Dunărea se situează pe locul doi ca lungime în Europa și face parte din coridorul VII al Uniunii Europene. Șase dintre porturile din România sunt incluse în rețeaua **TEN-T de bază**: Calafat, Ceravodă, Constanța, Drobeta Turnu Severin, Galați și Giurgiu trei aflându-se în Regiunea Sud-Est: **Cernavodă, Galați, Constanța** (vezi harta 2.5.11). Alte 6 porturi sunt incluse în rețeaua **TEN-T extinsă** conform *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene* (Brăila, Medgidia, Moldova Veche, Oltenița, Sulina și Tulcea.

Harta 2.5.13

Trans-European Transport Network (căi navigabile și porturi)

Sursa: Ministerul Transporturilor

32 Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020- al doilea proiect

Două elemente esențiale favorizează desfășurarea transporturilor pe apă: cursul Dunării și vecinătatea Mării Negre. Pe canalul navigabil dintre Sulina și Brăila pot intra nave maritime cu pescaj de până la 7 m. Pe restul cursului pot circula doar vase cu pescaj de până la 2 m.

În perioada 2005-2008 transportul maritim de bunuri a înregistrat o creștere continuă, pentru ca în anul 2009 să înregistreze o scădere bruscă (de la 47 mii t. La 36 mii t.). În anul 2010 cantitatea de bunuri transportată a început din nou să crească (38 mii t.) fără a atinge însă nivelul anului 2008.

În aceeași perioadă, transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare din punct de vedere al cantității de mărfuri transportate a fost relativ constant, singura scădere bruscă înregistrându-se practic în același an, 2009.

Tabelul 2.5.5

Transport de mărfuri 2005-2011 în România (mii tone)

Anul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Transportul maritim de mărfuri	47.694	46.709	48.928	50.458	36.094	38.122	38.918
Transportul de mărfuri pe căi navigabile interioare	32.827	29.305	29.425	30.295	24.743	32.088	29.396

Sursa: Eurostat

O alternativă viabilă de transport pentru țara noastră o constituie tranzitul pe căile navigabile interioare, prin intermediul fluviului Dunărea. Astfel, prin sectorul românesc al Dunării (1.075 km) și Canalul Dunăre Marea Neagră se asigură legătura între Dunăre și portul Constanța, Canalul Dunăre-Marea Neagră scurtând cu aproximativ 400 km distanța de transport al mărfurilor dinspre/înspre Marea Neagră către porturile de pe Dunăre ale Europei Centrale, asigurând legătura directă între Constanța și Rotterdam.

Harta nr. 2.5.14

Porturi maritime și dunărene

Sursa: <http://ria.org.ro/ria/images/platina/danube/porturi%20dunarene.pdf>

2.5.8.1 Transportul maritim

Transportul maritim pe distanțe scurte în interiorul UE pe mare – devine din ce în ce mai important pentru transportul European și economia Europei. Cererea de mărfuri care trebuie transportate este în creștere, iar transportul rutier și feroviar nu pot ține pasul cu aceasta. Pe de o parte, cresc preocupările privind poluarea și gazele cu efect de seră, drumurile devin din ce în ce mai congestionate, iar costurile pentru infrastructură sunt tot mai mari. În fața unor astfel de provocări, transportul maritim pe distanțe scurte reprezintă o opțiune atractivă pentru transportarea mărfurilor în interiorul Uniunii Europene.³³

Traficul de marfă a însumat, în anul 2011, 38 milioane de tone și se situează, în această privință țara noastră, pe locul douăzeci la nivel european.

Tabelul nr. 2.5.6

Traficul maritim de marfă la nivel european între anii 2006-2011(mii tone)

Țara\anul	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EU (27 countries)	3835969	3937528	3918669	3445521	3645610	3706420
Belgium	218941	236320	243819	203368	228228	232789
Bulgaria	27513	24900	26576	21893	22946	25185
Denmark	107674	109660	106096	90636	87068	92613
Germany	302789	315051	320636	262863	275953	296037
Estonia	49998	44964	36191	38505	46026	48479
Ireland	53326	54139	51081	41829	45071	45078
Greece	159425	164300	152498	135430	129059	135314
Spain	414378	426648	416158	363536	376376	398332
France	350334	346825	351976	315534	313593	322251
Italy	520183	537327	526219	469879	494091	499885
Cyprus	7676	7516	7962	6808	6954	6564
Latvia	56861	61083	61430	60088	58691	67016
Lithuania	27235	29253	36379	34344	37869	42661
Malta	5452	5254	5501	5507	6004	5578
Netherlands	477238	507463	530359	483133	538702	491695
Poland	53131	52433	48833	45079	59507	57738
Portugal	66861	68229	65275	61714	65981	67507
România	46709	48928	50458	36094	38122	38918
Slovenia	15483	15853	16554	13356	14591	16198
Finland	110536	114819	114725	93239	109326	115452
Sweden	180487	185057	187778	161823	179579	181636
United Kingdom	583739	581504	562166	500863	511875	519495
Norway	196818	198507	193368	182635	195132	198970
Croatia	26325	30097	29223	23377	24329	21862
Turkey	:	:	305271	293906	338078	359082

Sursa: Eurostat

În anul 2011, în porturile maritime din Regiunea Sud-Est au fost încărcate aproape 20 mii tone mărfuri ceea ce reprezintă 53,29% din totalul mărfurilor încărcate în porturile maritime și au fost descărcate 18 mii tone mărfuri adică, 46,7% din totalul mărfurilor descărcate în porturile maritime românești.

³³ http://ec.europa.eu/transport/modes/maritime/index_en.htm

De remarcat este faptul că transportul de mărfuri extra UE, prin porturile regiunii, a fost semnificativ mai mare având o pondere de 82,05% în transportul total față de transportul de mărfuri intra UE cu o pondere de doar 17,94% în raport cu transportul maritim la nivel național.

Tabelul nr. 2.5.7

Transportul portuar maritim de mărfuri în anul 2011 (mii tone)

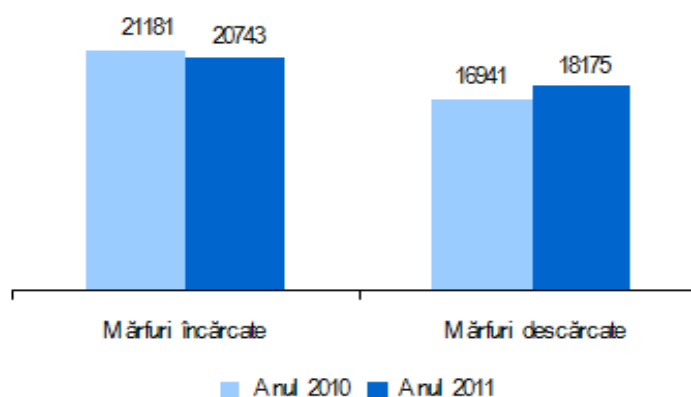
Denumire port(1)	Realizat 2011(2)	Mărfuri încărcate				Mărfuri descărcate			
		Intra UE(3)	Extra UE(4)	Total (5)	% (5-1)	Intra UE(6)	Extra UE(7)	Total (8)	% (8-1)
Total	38.918	5.667	15.076	20.743	53,3	1.316	16.859	18.175	46,7
Transport portuar național	70	35	-	35	50,0	35	-	35	50,0
CONSTANȚA	30.978	4.965	12.590	17.555	56,7	965	12.458	13.423	43,3
MIDIA	4.922	156	866	1.022	20,8	131	3.769	3.900	79,2
GALAȚI	1.590	320	1.092	1.412	88,8	50	128	178	11,2
BRĂILA	703	211	265	476	67,7	18	209	227	32,3
MEDGIDIA	298	4	152	156	52,3	77	65	142	47,7
MANGALIA	224	-	4	4	1,8	52	168	220	98,2
TULCEA	125	11	29	40	32,0	23	62	85	68,0
LUMINIȚA	60	-	60	60	100,0	-	-	-	-
BASARABIA	18	-	18	18	100,0	-	-	-	-

Sursa: INS: Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2011

Conform datelor statistice din ”Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2011”, valorile principalilor indicatori de transport maritim pentru anul 2011, prezentate grafic, au marcat o creștere la total cu 2,1% față de anul precedent, evoluția fiind datorată volumului de mărfuri descărcate (creștere cu 7,3%), în timp ce volumul de mărfuri încărcate, a marcat o scădere cu 2,1% față de anul precedent.

Grafic nr. 2.5.4

Evoluția indicatorilor de transport portuar maritim

Sursa: INS: Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2011

În anul 2011, mărfurile pentru care au fost înregistrate cele mai însemnate cantități în transportul portuar maritim, au fost: produse agricole, din vânătoare și silvicultură, pește și alte produse din pescuit în proporție de 23,7% și cărbune și lignit, țiței și gaze naturale 19,9%.

Pe căile navigabile maritime au fost transportate cu preponderență, minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă, uraniu și thoriu, (11,94%), cocs, produse rafinate din petrol, chimicale, produse chimice și fibre manufacturate, produse din cauciuc și din mase plastice, combustibil nuclear, metale de bază, produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor.

În tranzit au fost înregistrate cu preponderență, minereuri metalifere, produse de minerit, exploatare de carieră, turbă, uraniu, thoriu, în proporție de 50,2% în anul 2011 și, respectiv 47,3% în trimestrul IV 2011.

Tabelul 2.5.8

Transportul portuar maritim pe tipuri de mărfuri, în anul 2011

Cod NST 2007	Tipuri de mărfuri	Total	Mărfuri încărcate			Mărfuri descărcate		
			Total	Intra UE	Extra UE	Total	Intra UE	Extra UE
	TOTAL	38.918	20.743	5.667	15.076	18.175	1.316	16.859
01.	Produse agricole pește și alte produse din pescuit	9218	8.461	3.655	4.806	757	7	750
02.	Cărbune și lignit; țiței și gaze naturale	7734	224	95	129	7510	1	7509
03.	Minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă; uraniu și thoriu	4648	1807	178	1629	2841	61	2780
04.	Produse alimentare, băuturi și tutun	607	165	99	66	442	65	377
06.	Lemn și produse din lemn și plută (cu excepția mobilei); articole din paie și materiale de împletit; celuloză, hârtie, tipărituri și înregistrări media	307	300	14	286	7	7	-
07.	Cocs, produse rafinate din petrol	3457	1.861	402	1.459	1.596	699	897
08.	Chimicale, produse chimice și fibre manufacturate; produse din cauciuc și din mase plastice; combustibil nuclear	3168	2.353	681	1.672	815	132	683
09.	Alte produse minerale nemetalice	630	126	4	122	504	87	417
10.	Metale de bază; produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor	3069	1.903	217	1.686	1.166	131	1.035
11.	Mașini și utilaje n.c.a.; echipamente de birou și computere; mașini și aparate electrice n.c.a.; echipamente și aparate radio, TV și de comunicații; instrumente medicale, de precizie și optice; ceasuri de mână și ceasornice	88	30	1	29	58	47	11
12.	Echipamente pentru transport	245	147	70	77	98	79	19
13.	Mobilă; alte mărfuri fabricate n.c.a.	1	1	1	-	-	-	-
14.	Materiale secundare neprelucrate; deșeuri municipale și alte deșeuri	559	496	35	461	63	-	63
18.	Mărfuri grupate: un amestec de tipuri de mărfuri transportate împreună	9	3	-	3	6	-	6
19.	Mărfuri neidentificabile: mărfuri care din anumite motive nu pot fi clasificate în alte grupe	5178	2.866	215	2.651	2.312	-	2.312
09.	Alte produse minerale nemetalice	149	49	1	48	91	72	19

10.	Metale de bază; produse fabricate din metale cu excepția mașinilor și a echipamentelor	1246	177	16	161	462	160	302
11.	Mașini și utilaje n.c.a.; echipamente de calculatoare; mașini și aparate electrice; echipamente și aparate radio, TV și de comunicații; instrumente medicale, de precizie și optice; de mână și ceasornice	37	3	-	3	1	-	1
12.	Echipamente pentru transport	33	13	10	3	19	6	13
14.	Materiale secundare neprelucrate; deșeuri municipale și alte deșeuri	817	811	3	808	5	4	1
16.	Echipamente și materiale utilizate în transportul de mărfuri	18	5	5	-	13	4	9
18.	Mărfuri grupate: un amestec de tipuri de mărfuri transportate împreună	116	-	-	-	-	-	116
19.	Mărfuri neidentificabile: mărf. care nu pot fi clasificate în alte gr.	125	104	104	-	21	14	7
20.	Alte marfuri c.a	2	1	-	1	1	-	1

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Portul Constanța este principalul port maritim al României, situat strategic pentru a aproviziona cu mărfuri Europa Centrală și de Est și devenit recent cel mai mare port de containere din Marea Neagră, prevăzut de asemenea, cu dane de descărcare pentru mărfuri dar și cu un terminal modern pentru călători.³⁴

Portul beneficiază de o poziționare geografică avantajoasă, fiind situat pe rutele a 3 coridoare de transport pan-european: Coridorul IV, Coridorul IX și Coridorul VII (Dunarea) - care leagă Marea Nordului de Marea Neagră prin culoarul Rhin-Main-Dunăre. Totodată, are un rol major în cadrul rețelei europene de transport intermodal, fiind favorabil localizat la intersecția rutelor comerciale care leagă piețele țărilor fără ieșire la mare din Europa Centrală și de Est cu regiunea Transcaucaz, Asia Centrală și Extremul Orient.

În apropierea Portului Constanța sunt situate cele două porturi satelit Midia și Mangalia, care fac parte din complexul portuar maritim românesc aflat sub coordonarea Administrației Porturilor Maritime SA Constanța.

Toate porturile maritime au conexiuni la rețeaua națională rutieră și feroviară, astfel că funcția de centre intermodale este asigurată în totalitate de aceste porturi.

Portul Constanța este unul dintre principalele centre de distribuție care deservește Regiunea Europei Centrale și de Est, oferind o serie de avantaje, printre care cele mai importante sunt:³⁵

- Port multifuncțional cu facilități moderne și adâncimi ale apei în bazinul portuar suficiente pentru acostarea celor mai mari nave care trec prin Canalul Suez;
- Acces direct la țările Europei Centrale și de Est prin Coridorul Pan European VII - Dunărea;
- Centru de distribuție a containerelor către porturile din Marea Neagră;
- Conexiuni bune cu toate modalitățile de transport: cale ferată, rutier, fluvial, aerian și conducte;
- Terminale Ro-Ro și Ferry Boat care asigură o legătură rapidă cu porturile Mării Negre și Mării Mediterane;
- Facilități moderne pentru navele de pasageri;
- Disponibilitatea suprafețelor pentru dezvoltări viitoare;

³⁴ Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020- al doilea proiect

³⁵ <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

- Portul Constanța are statutul de Zona Liberă, fapt care permite stabilirea cadrului general necesar pentru facilitarea comerțului exterior și a tranzitului de mărfuri către/dinspre Europa Centrală și de Est.

Constanța port maritim

Portul Constanța este situat pe coasta vestică a Mării Negre, la 179 Mn de Strâmtoarea Bosfor și la 85 Mn de Brațul Sulina, prin care Dunărea se varsă în mare. Acoperă o suprafață totală de 3.926 ha, din care 1.313 ha uscat și 2.613 ha apă. Cele două diguri situate în partea de nord și în partea de sud adăpostesc portul, creând condițiile de siguranță optimă pentru activitățile portuare. În prezent, lungimea totală a Digului de Nord este de 8,34 km, iar cea a Digului de Sud de 5,56 km. Portul Constanța are o capacitate de operare anuală de aproximativ 120 milioane tone, fiind deservit de 156 de dane, din care 140 sunt operaționale. Lungimea totală a cheurilor este de 29,83 km, iar adâncimile variază între 7 și 19 m.

Aceste caracteristici sunt comparabile cu cele oferite de către cele mai importante porturi europene și internaționale, permițând accesul tancurilor cu capacitatea de 165.000 dwt. și a vrachierelor cu capacitatea de 220.000 dwt. Portul Constanța asigură toate tipurile de transport (rutier, feroviar, maritim, aerian, transport prin oleoducte), fiind totodată dotat cu depozite și terminale pentru toate tipurile de mărfuri, având potențial pentru a deveni principala poartă pentru Coridorul Europa-Asia.

Constanța port fluvial

Portul Constanța este atât port maritim, cât și port fluvial. Facilitățile oferite de Portul Constanța permit acostarea oricărui tip de nava fluvială.

Legătura Portului Constanța cu Dunărea se realizează prin Canalul Dunăre - Marea Neagră, care face parte din Coridorul Fluvial European Rhin-Main-Dunăre, asigurând legătura între porturile Rotterdam și Constanța și reprezintă unul dintre principalele avantaje ale Portului Constanța.

Cele două porturi satelit sunt Portul Midia, situat la 25 km nord de Constanța și Portul Mangalia, la 38 km sud. Ambele porturi îndeplinesc un important rol în creșterea eficienței facilităților portuare oferite de portul principal - Constanța și se află într-o permanentă evoluție, pentru a putea face față cerințelor în creștere ale proprietarilor de mărfuri.

Portul Midia este situat pe coasta Mării Negre, la aproximativ 13.5 Mn N de Constanța. A fost proiectat și construit pentru a pune la dispoziție facilitățile pentru centrul industrial și petrochimic adiacent. Digurile de Nord și de Sud au o lungime totală de 6,97 m. Portul acoperă o suprafață de 834 ha, din care 234 ha reprezintă uscat și 600 ha - apă. Dispune de 14 dane (11 sunt dane operationale, 3 dane ale Șantierului Naval), iar lungimea totală a cheului este de 2,24 km. Portul Midia este bază de operațiuni pentru forările off-shore care se realizează în sectorul românesc al Mării Negre.

Portul Midia

Sursa: <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

Principalele categorii de mărfuri operate: petrol brut și produse derivate, cereale, GPL, produse metalice.

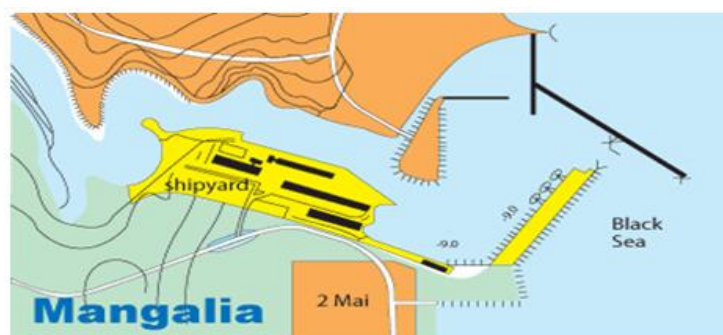
Linia de încărcare: Vara

Conexiuni: rutier, cale ferată, fluvial (există o zonă de acces fluvio-maritimă în port prin Canalul Poarta Albă-Midia Năvodari).

Portul Mangalia

Portul Mangalia este situat pe coasta Mării Negre, în apropierea graniței de sud cu Bulgaria și la peste 260 Km N de Istanbul. Are o suprafață de 142,19 ha din care 27,47 ha este uscat și 114,72 ha este apă. Digurile de Nord și de Sud au o lungime totală de 2,74 km. Există 4 dane (2 dane operaționale) cu o lungime totală de 540 m. Adâncimea maximă este de 9 m.

Portul Mangalia

Sursa: <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

Principalele categorii de mărfuri operate: produse chimice, îngrășăminte, bitum, mărfuri generale.

Linia de încărcare: Vara

Conexiuni: rutier, cale ferată.

Portul Tomis se integrează armonios în arhitectura urbanistică a orașului Constanța, reprezentând o prelungire a falezii Cazinoului și realizează o trecere echilibrată la plaja orașului. Accesul din oraș în port este deosebit de facil, putând fi realizat atât cu mijloace auto, cât și

pietonal. În apropiata vecinătate se află o serie de obiective turistice care sporesc gradul de atractivitate: Piața Ovidiu cu statuia poetului Ovidiu, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Edificiul Roman cu Mozaic cu vestigiile antice ale vechiului Tomis, Acvariul, Farul Genovez, Cazinoul.

Prin amplasament și infrastructură, Portul Tomis oferă un potențial ridicat de valorificare a turismului nautic, activități sportive și de agrement, constituind un adăpost pentru ambarcațiunile sportive cu vele. Capacitatea portului permite organizarea unei game largi de activități sportive, ca de exemplu regate, care se desfășoară pe durata a mai multor zile.

Se intenționează ca Portul Tomis să devină o destinație importantă pentru navele de agrement costiere care navigă de-a lungul litoralului românesc, cu escale spre sud la Eforie, Costinești, Neptun, Mangalia sau spre nord, la Mamaia, Midia.³⁶

Turismul portuar nu reprezintă un segment foarte bine dezvoltat în România acesta desfășurându-se în doar două porturi: 88,5 % în Constanța și 11,46% în Tulcea.

Tabelul 2.5.9

**Transportul portuar maritim de pasageri de croazieră, în anul 2011
(număr pasageri)**

Denumire port	Realizat anul 2011	Pasageri de croazieră în excursie (intrări)	%
TOTAL	26.712	26.594	99,6
CONSTANȚA	23.650	23.620	99,9
TULCEA (intrare SULINA)	3.062	2.974	97,1

Sursa: INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2011

Portul Constanța fiind atât un port maritim, cât și port fluvial, numărul de escale fluviale chiar depășește numărul celor maritime. În anul 2009, 6.823 nave fluviale au staționat în port. Chiar dacă în anii 2007 și 2009, s-a înregistrat o tendință negativă a numărului de escale de nave fluviale față de anii precedenți, trendul anilor 2004-2011 a fost unul crescător.

Traficul maritim a însumat 4.874 vase în 2011. Traficul naval a înregistrat un trend ascendent în perioada 2004-2011 (+11,4%), apoi în 2009 o scădere semnificativă față de 2008 (-16%), în contextul crizei economice și al concurenței internaționale puternice.

Pentru Portul Constanța, traficul fluvial are o importanță deosebită, acesta reprezentând 68,6% din traficul total în anul 2011.

Tabelul nr. 2.5.10

Traficul naval 2005-2012 în Portul Constanța

Date de trafic	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Număr escale nave maritime	5.510	5.771	5.760	5.950	4.959	5.202	4.874	5.057
Număr escale nave fluviale	8.779	8.180	7.240	8.030	6.823	7.945	7.829	9.312
Total	14.289	13.951	13.000	13.980	11.782	13.147	12.703	14.369

Sursa: Compania Națională "Administrația Porturilor Maritime" S.A. Constanța

³⁶ Sursa: <http://www.portofconstantza.com/apmc/index.jsp>

În prezent, se află în derulare mai multe proiecte care au în vedere atât construirea de noi facilități pentru operarea mărfurilor, cât și îmbunătățirea legăturilor de transport dintre Portul Constanța și hinterland. Aceste proiecte sunt localizate în principal în partea de sud a portului. Mai în detaliu, Compania Națională Administrația Porturilor Maritime SA Constanța a planificat investiții pentru modernizarea și îmbunătățirea infrastructurilor portuale. Mai mult, dezvoltarea Portului Constanța va fi susținută în mod indirect prin realizarea unor proiecte de investiții în vederea facilitării transferului inter-modal pentru marfă, în special fluvial/rutier.³⁷

Obstacole actuale ale transportului maritim:

Pentru a valorifica potențialul oferit de axa Rin-Main-Dunăre, dezvoltarea porturilor pe Dunăre și maritime, în special a portului Constanța, reprezintă un obiectiv major, care este sprijinit și în perioada actuală prin POS Transport 2007-2013.

La ora actuală transportul maritim trebuie să facă față unei serii de obstacole dintre care:

- Formalități administrative greoaie

În prezent, navele se confruntă cu o multitudine de norme și de proceduri administrative diferite în fiecare port în care intră. Pentru a contracara această situație, spațiul european de transport maritim fără bariere acționează în vederea simplificării transferului de informații dintre navă și port prin utilizarea de standarde comune care să reducă numărul de documente necesare și timpul acordat chestiunilor administrative.³⁸

- Proceduri vamale care nu sunt necesare

Procedurile vamale ar trebui de asemenea, simplificate, fără a mai fi necesar ca navele care navighează între porturile UE să treacă prin vamă la fiecare oprire. Toate mărfurile ar trebui tratate ca și când ar intra în UE pentru prima dată, chiar dacă provin din Europa și urmează să fie încărcate și descărcate în porturile europene.

- Reglementări modale care se suprapun

Reglementările destinate transbordărilor intermodale, duc la inspecții și proceduri administrative suplimentare.

- Viitorul transportului de linie în sistem ferry-boat și ro-ro între portul Constanța și celelalte porturi de la Marea Neagră este incert.

După opt ani de la deschidere (1995), transportul de linie în sistem ferry-boat a fost suspendat. La eșec a contribuit atât starea celor două nave românești, care au intrat în conservare cât și conexiunile deficitare pe uscat ale portului Constanța. Rețeaua rutieră și de cale ferată se află într-o stare critică astfel că portul românesc este aproape izolat de Europa. Transportatorii și proprietarii de mărfuri au nevoie de o întreagă suprastructură pentru dezvoltarea afacerilor. Transportul în sistem ferry-boat ar reduce timpul și distanța de parcurs pentru vagoanele de marfă și TIR-uri.

- Investiții scăzute în modernizarea și întreținerea infrastructurii portuale

Proiecte finanțate prin POS-T 2007-2013, la nivelul Portului Constanța:

- *Finalizarea Digului de Larg în Portul Constanța – extindere cu 1.050 m*

³⁷ Sursa: Compania Națională "Administrația Porturilor Maritime" S.A. Constanța

³⁸ ec.europa.eu/transport/maritime/index_en.htm

<http://www.shortsea.info/>

Obiectiv: îmbunătățirea condițiilor de exploatare prin diminuarea agitației valurilor în întreg acvatoriul portuar, sporirea siguranței navelor prin asigurarea unei protecții a șenalelor de circulație a navelor și reducerea efectelor distructive ale valurilor asupra amenajărilor din incinta portuară.

- *Pod Rutier la km 0+540 al Canalului Dunăre - Marea Neagră*

Proiectul a apărut ca o necesitate, datorită, pe de o parte, posibilității conectării portului Constanța la Autostrada București-Constanța, prin varianta ocolitoare a Municipiului Constanța și crearea unei alternative prin executarea unei bretele de conectare la șoseaua națională existentă, iar pe de altă parte, asigurării unei legături directe dintre zonele de Nord și de Sud ale portului Constanța, fără tranzitarea orașului.

- *Dezvoltarea Capacității Feroviare în Zona Fluvio-Maritimă a Portului Constanța*

Proiectul constă în realizarea unui complex feroviar sistematizat în sectorul fluvio-maritim al portului Constanța, care să asigure deservirea optimă și unitară a actualilor și viitorilor operatori portuari.

În prima etapă, care face obiectul acestui proiect, se vor executa doar liniile CF care deservește actualii operatori, pe baza previziunilor de trafic până în anul 2020.

- *Extinderea spre sud a danei de gabare din Portul Constanța*

Între latura de sud a teritoriului existent aferent danei de gabare și noul cheu se vor realiza umpluturi, obținându-se astfel un teritoriu suplimentar de 10.900 m².

Lucrările au ca scop îmbunătățirea infrastructurii portuare și eficientizarea operațiunilor portuare, în vederea sporirii atractivității față de utilizatori și creșterea traficului de nave în porturile dunărene și maritime.

2.5.8.2 Transportul pe căi navigabile interioare

Pe teritoriul României Dunărea parcurge 1.075 km, respectiv 4 din cele 8 regiuni, 12 din cele 41 de județe, și formează la văsarea în Marea Neagră - Delta Dunării. Pentru România Dunărea reprezintă o importantă axă de transport și un potențial turistic și economic deosebit.

Datorită costurilor reduse și volumelor importante de mărfuri care pot fi transportate, Dunărea este unul dintre cele mai avantajoase moduri de transport, reprezentând o alternativă eficientă la transportul rutier și feroviar congestionat din Europa.

Teritoriul dunărean este străbătut de 3 coridoare de transport europene TEN-T – IV, VII și IX, ce fac legătura între centrul și nordul Europei cu partea sud-estică a continentului și cu Orientul apropiat.

Coridoarele de transport europene

Sursa: http://www.mdrt.ro/userfiles/espon/dimensiune_teritoriala/reuniune2/materiale05.pdf

„În prezent,³⁹ în Uniunea Europeană, volumul mărfurilor transportate pe căile navigabile interioare este relativ scăzut, reprezentând doar 7% din volumul total al mărfurilor transportate în Europa în comparație cu transportul rutier și feroviar de marfă care reprezintă 78%, respectiv 15% din transportul total de marfă.

Rețeaua căilor navigabile interioare din Europa este prevăzută în Acordul european privind marile căi navigabile de importanță internațională (AGN), adoptat la Geneva la 19 ianuarie 1996, ratificat de România prin OG nr. 68/1998.

Traficul de marfă pe cai navigabile interioare a însumat, în anul 2011, 29.396 mii tone. Din cele 12 țări care desfășoară Transport de marfuri pe cai navigabile interioare România ocupă locul 5.

Tabelul nr. 2.5.11

Traficul fluvial de marfă la nivel european între anii 2006-2011(mii tone)

Țara/anul	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EU (27 countries)	:	520971	509458	420998	485079	520177
Belgium	165855	134647	130350	108243	161594	172906
Bulgaria	5950	6622	10956	17104	18372	14448
Czech Republic	1124	1141	752	804	833	911
Germany	243495	248966	245674	203868	229607	221966
France	71448	76004	72753	67889	72632	68434
Luxembourg	11395	9999	10984	8172	10467	8956
Hungary	7327	8410	8829	7745	9952	7175
Netherlands	317853	352615	344797	271495	304284	344249
Austria	9183	12107	11209	9322	11052	9943
Poland	6609	6444	6101	3374	2820	3143
România	29305	29425	30295	24743	32088	29396
Slovakia	2252	8013	8371	7823	10103	8211

Sursa: Eurostat

„Fluviul Dunărea, cu lungime totală de 2.858 km, face parte din axa prioritară nr. 18 Rin/Meuse – Main – Dunăre. Această axă fluvială interioară leagă portul Rotterdam, la Marea Nordului, de

portul Constanța, la Marea Neagră, traversând sau formând granița a unsprezece țări. Axa prioritară nr. 18 este un coridor vital de transport și comunicații între vestul și estul Europei.

Avantajele transportului de mărfuri pe căile navigabile interioare din Europa sunt:

- siguranță ridicată,
- fiabilitate ridicată, fiind relativ mai ieftin,
- „prietenos cu mediul”: eficiență energetică ridicată, emisii de gaze reduse, poluare fonică scăzută,
- costuri reduse de investiții, întreținere și transport, necesitând o mentenanță a rețelei relativ scăzută,
- sistem eficient de urmărire a transportului de marfă,
- restricții reduse ale traficului.

Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare se derulează în România pe Dunăre și pe canalul Dunăre – Marea Neagră/Poarta Albă – Midia Năvodari, respectiv prin porturile situate la acestea. Există 28 porturi fluviale funcționale situate pe căile navigabile interioare, inclusiv porturile maritime Galați, Brăila, Tulcea.⁴⁰

Harta nr. 2.5.18

Regiunea Dunării

Sursa: http://www.ier.ro/documente/spos_2010/SPOS_3_site.pdf

Dunărea colectează majoritatea râurilor din România cu excepția celor din Dobrogea, transportând anual circa 60 de milioane de tone de aluviuni și 200 de miliarde m³ de apă. De asemenea, prezintă importanță deosebită pentru: navigație, hidroelectricitate, piscicultură, furnizând apă pentru industrie agricultură, populație.

România deține cea mai mare cotă din bazinul Dunării, aproape 30%. În România, cursul Dunării este împărțit în Dunărea fluvială și Dunărea maritimă.

În zona de activitate a APDF Giurgiu se regăsesc 6 porturi fluviale românești, care fac parte din rețeaua europeană de transport TEN-T, respectiv: Calafat, Cernavodă, Drobeta Turnu Severin, Giurgiu, Oltenița, Moldova Veche. Portul Giurgiu este cel mai important port de pe sectorul fluvial al Dunării. Portul permite acostarea barajelor de până la max. 2000 de tone. În Portul

⁴⁰ Strategia de transport intermodal în România 2020

Petrolier, ce are o capacitate de trafic de 550 mii tone/an, pot acosta nave de max. 2000 tone și se conectează la rețeaua rutieră și feroviară a orașului Giurgiu prin linii de rebrusment la toate cele 4 sectoare de cale ferată din oraș spre rețeaua de acces a portului.

Porturile Dunării Maritime - Galați, Brăila, Tulcea și Sulina - sunt porturi interioare cu tradiție, situate la intersecția celor doua tipuri de căi navigabile, maritime și fluviale, oferind deschidere atât spre Marea Neagră, cât și spre Marea Nordului prin situarea acestora pe Coridorul VII Pan European Rhin-Main-Dunăre.

Din cele 4 Regiuni care desfășoară transport național pe căi navigabile interioare, Regiunea Sud-Est ocupă locul 1 fiind favorizată de poziția geografică a Regiunii.

Tabelul nr. 2.5.12

Transportul național pe căi navigabile interioare pe regiuni (NUTS2) în anul 2011

Regiunea de încărcare / descărcare	Mărfuri (t)
TOTAL (A+C = B+C)	16.386
A. Încărcări de mărfuri Regiuni de încărcare RO	3.610
Sud-Est	1.583
Sud-Muntenia	1.539
Sud-Vest-Oltenia	488
Vest	*
B. Descărcări de mărfuri Regiuni de descărcare RO	3.610
Sud-Est	2.004
Sud-Muntenia	1.452
Sud-Vest-Oltenia	142
Vest	12
C. Transport intra-regional	12.776
Sud-Est	12.668
Sud-Muntenia	105
Sud-Vest-Oltenia	3

**)sub 0,5 mii tone*

Sursa: INS: Transportul portuar de marfuri si pasageri in anul 2011

Mărfurile pentru care au fost înregistrate cele mai însemnate cantități în transport internațional pe căi navigabile interioare în anul 2011 și trimestrul al patrulea, au fost: produse agricole, din vânătoare și silvicultură; pește și alte produse din pescuit în proporție de 41,0% și, respectiv, 45,4%.

În transportul național pe căi navigabile interioare au fost transportate cu preponderență, Minereuri metalifere, produse de minerit, exploatare de carieră, turbă, uraniu, thoriu, în proporție de 76,6% la nivelul anului 2011 și de 74,1%, în trimestrul al IV- lea. În tranzit au fost înregistrate cu preponderență, Minereuri metalifere, produse de minerit, exploatare de carieră, turbă, uraniu, thoriu, în proporție de 50,2% în anul 2011 și, respectiv 47,3% în trimestrul IV 2011.

Porturile în care au fost înregistrate cele mai mari cantități de mărfuri în transport pe căi navigabile interioare au fost:

Constanța, cu ponderi de 29,0% în anul 2011 și de 33,1% la nivelul trimestrului IV 2011 și Galați, cu ponderi de 24,7%, respectiv de 23,3%, dar marcând scăderi semnificative de volum față de perioadele corespunzătoare ale anului precedent.⁴¹

Tabelul nr. 2.5.13

Transportul portuar pe căi navigabile interioare, pe tipuri de mărfuri, în anul 2011

Cod NST 2007	Tipuri de mărfuri	Total	Transport național	Transport internațional	Tranzit
			Total	Total	
	TOTAL	29.396	16.386	6.052	6.958
01.	Produse agricole pește și alte produse din pescuit	4.658	1.868	2.484	306
02.	Cărbune și lignit; țiței și gaze naturale	2.659	6	1.168	1.485
03.	Minereuri metalifere și alte produse de minerit și exploatare de carieră; turbă; uraniu și thoriu	16.726	12.547	686	3.493
04.	Produse alimentare, băuturi și tutun	81	10	70	1
06.	Lemn și produse din lemn și plută (cu excepția mobilei); articole din paie și materiale de împletit; celuloză, hârtie, tipărituri și înregistrări media	62	47	6	9
07.	Cocs, produse rafinate din petrol	1.419	154	734	531
08.	Chimicale, produse chimice și fibre manufacturate; produse din cauciuc și din mase plastice; combustibil nuclear	1.248	591	291	366
09.	Alte produse minerale nemetalice	149	49	91	9
10.	Metale de bază; produse fabricate din metal, cu excepția mașinilor și a echipamentelor	1.246	177	462	607
11.	Mașini și utilaje n.c.a.; echipamente de birou și computere; mașini și aparate electrice n.c.a.; echipamente și aparate radio, TV și de comunicații; instrumente medicale, de precizie și optice; ceasuri de mână și ceasornice	37	3	1	33
12.	Echipamente pentru transport	33	13	19	1
14.	Materiale secundare neprelucrate; deșeuri municipale și alte deșeuri	817	811	5	1
16.	Echipamente și materiale utilizate în transportul de mărfuri	18	5	13	-
18.	Mărfuri grupate: un amestec de tipuri de mărfuri transportate împreună	116	-	-	116
19.	Mărfuri neidentificabile: mărfuri care din anumite motive nu pot fi clasificate în alte grupe	125	104	21	-
20.	Alte mărfuri	2	1	1	-

Sursa: INS: Transportul portuar de mărfuri și pasageri în anul 2011

Portul Galați se întinde pe o suprafață de 865 mii m² și dispune de 56 de dane de operare. Portul este conectat la rețeaua feroviară, infrastructura de acces având o lungime în raza portului de 12,34 km, pe ecartament standard și câteva linii pe ecartament larg, rusesc, în lungul danelor de

⁴¹ INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2011

operare, dar care nu sunt utilizate în prezent. Principalii operatori portuari ce își desfășoară activitatea în port sunt: Metaltrade, Romportmet, Trans Europa Galați, Unicom Oil Terminal, care aparține grupului Unicom Group ce deține și operatorul feroviar Unifertrans, etc. Operatorul Metaltrade a finalizat în 2009 construcția unui terminal modern de containere ce se conectează la facilități din Ucraina și Republica Moldova printr-o linie cu ecartament larg, rusec, aflată o parte în administrarea APDM și o parte a CFR SA dar care este inutilizabilă pe sectorul ce aparține CFR SA.

Portul Galați este singurul port care dispune și de linii ferate cu ecartament larg, precum și posibilități de transpunere/transbordare a vagoanelor, fapt ce îi conferă un avantaj pentru derularea activității de transport intermodal.

Portul Brăila are o suprafață totală de 390 mii m² și un număr de 25 de dane de operare. Principalii operatori portuari din Brăila sunt Hercules Brăila, Trans Europe Port (ȚEP), Cerealcom Brăila, Romanel, etc.

Portul Tulcea se întinde pe o suprafață totală de 83 de mii m² și are un număr de 41 de dane de operare. Rețeaua feroviară ce asigură accesul în port are o lungime totală de 0,32 km, ecartament standard. Cei mai importanți operatori portuari ce activează în zonă sunt Deltanav Tulcea, Frigorifer Tulcea, Navrom-Delta, etc.

Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Maritime (CN APDM), cu sediul în Galați, este compania națională care gestionează întreaga infrastructură portuară situată pe Dunărea maritimă, și care include terenuri și facilități portuare, fronturi de acostare a navelor, cheiuri și dane, platforme și terminale de containere, incluzând porturile Galați, Brăila, Tulcea, Hârșova, Isaccea, Mahmudia și brațele secundare Măcin, Chilia și Sf. Gheorghe.

Tabelul nr. 2.5.14

Situația porturilor fluviale din Regiunea Sud-Est

Facilități/Portul	Galați	Brăila	Tulcea
Sprafața totală (m ²)	865.131	389.630,13	82.762
Numar de bazine portuare	2	1	-
Numar dane de operare	56	25	41
Conexiune feroviara (lungime m)	12.348	Conexiune cu rețeaua feroviară națională	320
Facilități pentru staționarea navelor pe timp de iarna	Da	Da	-
Conexiune cu sistemul rutier național	Da	Da	Da
Parcare asigurată pentru camioane	Da	-	-
Facilități de depozitare a mărfurilor (platforme deschise și magazine închise)	Da	Da	Da
Siloz pentru cereale	Da	Da	Da
Gestiunea deseurilor de la nava: gunoi menajer, ape uzate si ape de santina	Da	-	-
Zona libera	Da	Da	-
Punct vamal	Da	Da	Da
Terminal cerealier	Da	Da	-

Terminal de containere	Da	-	-
Terminal petrolier	Da	-	-
Șantierul naval	DAMEN	AKER	AKER
Facilitati pentru transportul pasagerilor în Delta Dunării	-	-	Da
Terminal de pasageri	-	-	Da
Facilitati pentru intretinerea navelor	Da	Da	Da
Curatarea magaziiilor si a spatiilor de depozitare de pe nave	-	Da	Da

Tabel realizat cu date preluate de pe site-ul Administrația Porturilor Dunării Maritime (CN APDM)

Conform datelor de trafic portuar aferente celor trei porturi *fluviale* ale Regiunii Sud-Est, numărul de nave și implicit de mărfuri transportate, este în scădere, cel mai scăzut număr înregistrându-se la nivelul anului 2009 (4.353 nave) în anul 2011 fiind în ușoară creștere (5.788 nave) fără a atinge însă nivelul anului 2006 (8.563 nave).

Tabelul nr. 2.5.15

Date de trafic portuar (Port Galați, Port Tulcea, Port Brăila) între anii 2006-2011

Trafic Portuar	Trafic Fluvial		Trafic Maritim		Total	
Anul	Mii tone	Nr. Nave	Mii tone	Nr. Nave	Mii tone	Nr. Nave
2006	13.814	7.990	1.450	573	15.264	8.563
2007	12.468	7.844	1.912	666	14.380	8.510
2008	10.635	6.627	2.086	700	12.721	7.327
2009	5.543	3.729	2.241	624	7.784	4.353
2010	9.059	5.194	2.659	711	11.718	5.905
2011	8.122	5.071	2.426	717	10.548	5.788

Sursa: http://www.Romanian-ports.ro/html/trafic_portuar.html

Fluviul Dunărea, cale navigabilă internațională, pe sectorul românesc, de la intrarea în țară și până la vărsarea în Marea Neagră prin Canalul Sulina, are o lungime de 1.075 km, dintre care circa 170 km, între Brăila și Marea Neagră, asigurând condiții tehnice pentru accesul navelor maritime. Datorită regimului natural de scurgere al fluviului, se impun măsuri de îmbunătățire a condițiilor de navigație pe Dunăre, care să asigure exploatarea eficientă în condiții de siguranță a sectorului maritim al Dunării precum și să asigure navigația permanentă pe Canalul Sulina prin refacerea și apărarea malurilor canalului și implementarea unui sistem de măsurători topo-hidrografice și de semnalizare pe sectorul românesc al Dunării.

În anul 2011 transportul pe cai navigabile interioare a înregistrat 29.396 mii tone din care 20,6% transport de mărfuri la nivel internațional și 55,7% transport de mărfuri la nivel național. Ponderea marfurilor tranzitate în Portul Constanța a fost de 29% din totalul mărfurilor. La nivelul aceluiași an, **flota fluvială românească era alcătuită din 1.458 nave** propulsate și nepropulsate, iar mijloacele de transport maritim numărau 35 nave.

Porturile din Constanța și Galați sunt cele mai importante, având cel mai ridicat nivel și volum de marfă transportată din regiune (tabelul 2.5.16).

Tabelul nr. 2.5.16

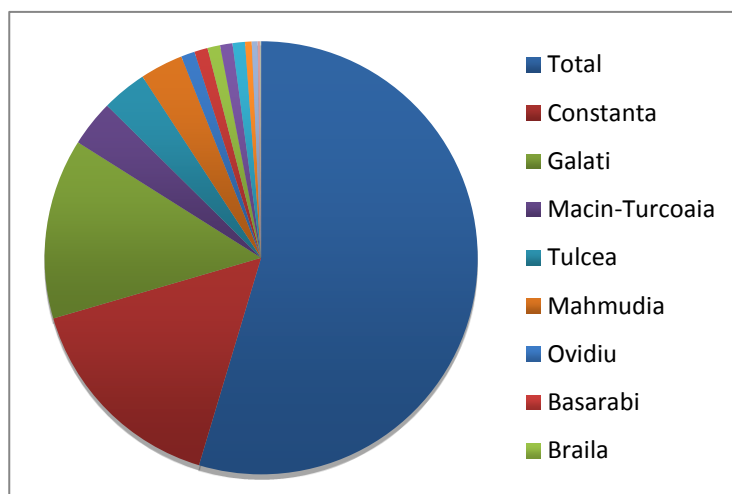
Transportul de marfuri pe căi navigabile interioare, în anul 2011 (mii tone)

Denumire port	Realizat 2011	Internațional		Național		Tranzit
		total marfuri	%din total	total marfuri	%din total	
Total	29396	6052	20,6	16386	55,7	6958
Constanța	8525	4175	49,0	4350	51,0	-
Galați	7248	606	8,4	2757	38,0	3885
Măcin-Turcoaia	1857	60	3,2	1797	96,8	-
Drobeta Turnu-Severin	1813	335	18,5	90	5,0	1388
Basarabi	1734	36	2,1	1698	97,9	-
Tulcea	1501	49	3,3	1452	96,7	-
Isaccea	550	-	-	550	100,0	-
Ovidiu	536	25	4,7	511	95,3	-
Cenavodă	509	36	7,1	473	92,9	-
Brăila	498	138	27,7	360	72,3	-
Mahmudia	497	-	-	497	100,0	-
Oltenița	424	3	0,7	421	99,3	-
Turnu Măgurele	391	54	13,8	337	86,2	-
Zona Delta	341	-	-	341	100,0	-
Giurgiu	267	82	30,7	185	69,3	-
Calarași	238	84	35,3	154	64,7	-
Orșova	227	70	30,8	104	45,8	53
Midia	213	213	100,0	-	-	-
Calafat	129	32	24,8	59	45,7	38
Medgidia	88	1	1,1	87	98,9	-
Zimnicea	72	24	33,3	48	66,7	-
Fetești	63	-	-	63	100,0	-
Corabia	29	3	10,3	26	89,7	-
Moldova Veche	28	24	85,7	4	14,3	-
Luminița	19	-	-	19	100,0	-
Bechet	100	-	-	-	-	15
Harșova	5	2	40	3	60	-

Sursa: INS: Transportul portuar de marfuri și pasageri în anul 2011

 căi navigabile interioare în Regiunea Sud-Est

Transport de mărfuri în Regiunea Sud-Est în anul 2011

În anul 2011, transportul de mărfuri (mii tone) prin porturile din Regiunea Sud-Est a reprezentat 83,03% din totalul mărfurilor transportate prin porturile din țară și 92,2% din totalul mărfurilor transportate internațional, la nivelul tuturor porturilor fluviale din România.

În scopul atragerii investiției străine, România a înființat de-a lungul Dunării, zone libere ce oferă atât facilități legislative cât și planuri strategice în apropiere de mijloacele de transport fluviale și maritime și chiar de transport aerian.

Cinci dintre acestea se află în Regiunea Sud-Est:

1. **Zona Liberă Sulina** – dispune de o infrastructură și o dotare portuară deosebit de complexă;
2. **Zona Liberă Constanța-Sud** - beneficiază de existența infrastructurilor de transport (maritim, fluvial, feroviar și rutier) care fac legătura cu diverse surse de aprovizionare și piețe de desfacere din Europa Centrală, Bazinul Mediteranean, Orientul Apropiat și Mijlociu, prin aceasta derulându-se un trafic intens de mărfuri care este favorizat și de existența unei linii de ferry-boat și terminal RO-RO.
3. **Zona Liberă Basarabi**, care funcționează ca o sucursală a Zonei Libere Constanța –Sud.
4. **Zona Liberă Galați** – acces direct la piețele Comunității Statelor Independente cu o suprafață portuară de 6,98 ha cuprinzând 3 dane de acostare dotate cu toate instalațiile.
5. **Zona Libera Brăila** – dispune de asemenea de o zonă portuară.

Harta 2.5.19

Căile navigabile interne

Sursa: www.apdf.ro

În ceea ce privește punctele de traversare a Dunării pe sectorul românesc, acestea sunt:

- **podul Giurgiu – Ruse**, punct de trecere a frontierei România – Bulgaria (rutier și feroviar),
- **podurile Fetești – Cernavodă** (rutier și feroviar),
- **podul Calafat – Vidin**, (rutier și feroviar),
- **podul Giurgeni-Vadul Oii** (rutier)
- **barajul Porțile de Fier I** (rutier), punct de trecere a frontierei între România și Serbia.

Un alt mod de trecere a Dunării este realizat prin traversarea cu bacul: la Moldova Veche, Svinița și Orșova între România și Republica Serbia, la Calafat, Bechet, Turnu Măgurele, Giurgiu, Oltenița și Călărași între România și Republica Bulgaria și pe teritoriul României: la Brăila, Galați și Tulcea. De asemenea, se are în vedere realizarea unei traversări între România și Ucraina la Isaccea.⁴²

Punctul de trecere cu bacul la Brăila / Smîrdan, pentru pasageri și mijloacele auto spre localitatea Măcin din Județul Tulcea, realizează legătura cu Dobrogea, în zona Băi la km 168+70043.

Box nr. 2.5.1 Podul peste Dunăre

O mare problemă pentru sectorul Brăila-Galați este dată de lipsa unui pod peste Dunăre. Începând de la Brăila, Dunărea devine maritimă. Realizarea proiectului de construire a *Podului peste Dunăre*, ca parte a Strategiei de dezvoltare a zonei Galați-Brăila-Măcin-Tulcea, este de maximă importanță pentru:

- realizarea legăturii printr-o conexiune rutieră rapidă a orașelor Brăila și Galați de Tulcea, promovând creșterea economică a regiunii și a centrelor urbane;
- îmbunătățirea conexiunii rutiere a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est la culoarele europene de transport;
- conectarea regiunilor nordice ale României cu Regiunea de Dezvoltare Sud-Est;
- îmbunătățirea accesului către Delta Dunării și Litoralul Mării Negre.

Complexul de lucrări de poduri va cuprinde:

- podul principal peste Dunare;
- viaductele de acces la podul principal;
- pasajul denivelat peste calea ferată dublă electrificată Brăila – Galați;
- poduri și podețe peste canalele de irigații și desecări.

Dezvoltarea infrastructurii publice care face subiectul proiectului, va crea premisele pentru dezvoltarea economică și socială a zonei ceea ce va duce la o varietate mai largă de ocupații, accesibile grupurilor defavorizate și la reducerea riscurilor de segregare socială.

Prin natura investiției propuse, proiectul generează creșterea economică și creșterea nivelului de trai al populației în zona țintă datorită atragerii investițiilor și creșterea consumului proporțional cu creșterea frecvenței de utilizare a drumului de către transportatorii aflați în tranzit.

Sursa: Date furnizate de Consiliul Județean Brăila

Totodată, se are în vedere realizarea a două poduri rutiere peste Dunăre, între România și Bulgaria, la Bechet – Oreahovo și Călărași – Silistra și un pod rutier și feroviar la Brăila⁴⁴.

⁴² Dezvoltare teritorială durabilă a teritoriului Dunării din România

⁴³ Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Brăila 2010-2015, Documentul 1 „Evaluarea situației existente din punct de vedere socio - economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, proiectul “Strategie, durabilitate, dezvoltare”.

Așa cum se poate observa și în tabelul de mai jos, numărul mijloacelor de transport pe căi navigabile interioare și maritime este în scădere, singurul domeniu în care s-a înregistrat o creștere fiind cel al navelor pentru transportul de pasageri, de la 60 în anul 2006, la 127 în anul 2011.

Tabelul nr. 2.5.17

Mijloacele de transport pe căi navigabile interioare și maritime

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Transport pe căi navigabile interioare *						
Nave fără propulsie pentru transportul mărfurilor	1.207	1.199	1.221	1.232	1.208	1.097
Remorchere și împingătoare	246	250	256	258	239	234
Nave pentru transportul pasagerilor	60	72	75	65	67	127
Transport maritim *						
Nave pentru transportul mărfurilor - total	35	31	27	24	26	23
Nave pentru mărfuri generale	9	7	6	5	5	4
Mineraliere	1	-	-	-	-	-
Petroliere	8	9	9	10	10	8

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Obstacole actuale ale transportului fluvial:

Deși transportul pe apă poate fi mai ieftin decât transportul rutier sau feroviar, acesta este caracterizat de o fiabilitate redusă parțial cauzată de insuficienta adâncime a apei în șenalul navigabil Dunăre. Mai mult decât atât, secțiuni ale canalului dintre Dunăre și Marea Neagră sunt în stare proastă și necesită îmbunătățiri pentru a continua să funcționeze eficient. La ora actuală transportul fluvial trebuie să facă față unei serii de obstacole dintre care:

- **Insuficientă exploatare a potențialului de transport pe Dunăre**
- **Investiții scăzute în modernizarea și întreținerea infrastructurii portuare**
- **Lipsa adâncimilor optime de navigație pe Dunăre pe toată durata anului**

Astfel, pe brațul principal al Dunării – via Cernavodă, debitul înregistrat este de doar 25-30% din debitul total al Dunării în perioadele cu precipitații reduse, ceea ce a condus inclusiv la degradarea albiei Dunării datorată scăderii energiei curenților apei și a capacității de transport a aluviunilor. Aceasta stare face ca în perioada de vară-toamnă, la nivelurile medii și mici ale apelor Dunării, navigația se desfășoară în condiții dificile din cauza reducerii sub limită a adâncimilor de navigație. Din acest motiv, navele care asigură transportul mărfurilor între porturile aflate în aval pe Dunărea Maritimă (Brăila-Galați-Tulcea-Reni-Ismail) și canalul navigabil Dunăre-Marea Neagră spre portul Constanța, nu pot fi încărcate la capacitatea lor maximă timp de aproape cinci luni pe an.

- **Lipsa unui pod peste Dunăre în zona Galați, Brăila, Tulcea**
- **Accesibilitate redusă în Delta Dunării**
- **Număr mare de UAT-uri (în special în județul Tulcea) fără acces la principalele coridoare de transport rutier și feroviar**
- **Blocarea rutelor de transport fluvial pe timpul iernii**

⁴⁴ Dezvoltare teritorială durabilă a teritoriului Dunării din România

Zona Dunării este expusă pe timpul iernii la viscol, ceea ce determină formarea podurilor de gheață și implicit blocarea transportului pe Dunăre.

În perioada de programare 2014-2020, o atenție specială se va acorda transportului intern pe apă, Dunării și canalelor sale, care se întind pe 1.075 km de la frontieră la Marea Neagră. Sectorul comun româno-bulgar de pe Dunăre înregistrează nevoi semnificative de dezvoltare. Navigația internă nu își atinge potențialul său real, în special pe Dunăre, iar transportul intermodal este subdezvoltat. Infrastructura de transport pe apă trebuie să se dezvolte în concordanță cu obiectivele de mediu și să aibă un impact redus asupra rezistenței ecosistemului și biodiversității.

2.5.9 Transportul aerian

Transportul aerian este unul dintre cele mai des utilizate moduri de transport de către pasagerii care vor să parcurgă distanțe lungi în timp scurt. Acest mod de transport este din ce în ce mai utilizat și pe distanțe medii sau chiar scurte. Aeroporturile regionale din rețeaua centrală TEN-T au un rol important în creșterea mobilității și conectivității regionale. În România funcționează în prezent 16 aeroporturi, majoritatea fiind internaționale. Unsprezece dintre acestea se află în rețeaua extinsă TEN-T și două în rețeaua centrală. În Regiunea Sud-Est aeroportul Mihail Kogălniceanu și aeroportul "Delta Dunării" Tulcea fac parte din rețeaua TEN-T extinsă.

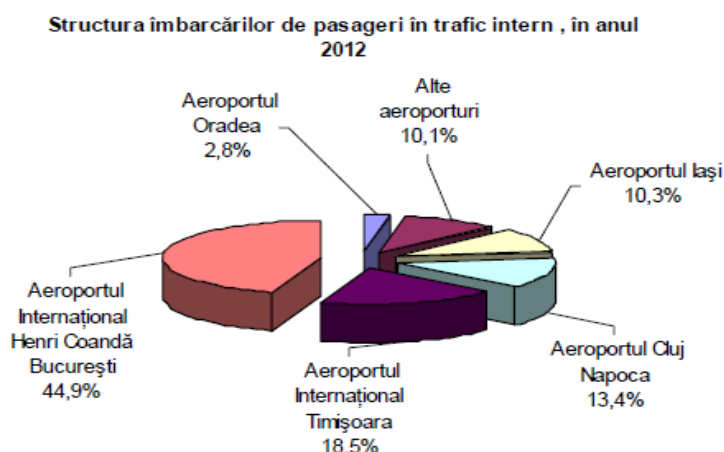
Harta 2.5.20

Harta aeroporturilor din România

Sursa: <http://intrebari-si-raspunsuri.ro/aeroporturi-România/>

În anul 2011, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, s-a înregistrat o creștere cu 6,5% a traficului total de pasageri, în anul 2012, înregistrându-se o scădere cu 0,5% a traficului total de pasageri.

Sursa: Transportul aeroportuar de pasageri și mărfuri, anul 2012

În regiune există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, unul la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport utilitar la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare care nu se ridică la nivelul internațional. Aeroporturile au fost construite în perioada 1921-1972 și reamenajate/re-echipate gradual în perioada 1962-2000, fiind în mare măsură necorespunzătoare cerințelor impuse de zborul anumitor tipuri de aeronave.

Cel mai important aeroport din regiune, **aeroportul Mihail Kogălniceanu** din Constanța are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția 9 în anul 2012 între aeroporturile din România, cu 65.229 pasageri în anul 2012 în scădere față de anul 2011 când s-au înregistrat 76.445 pasageri (față de cei 10.727.847 pasageri îmbarcați-debarcați, în total în toate aeroporturile din România). Destinațiile de plecări-sosiri sunt: București, Timișoara, Bologna și Pisa în Italia, Bruxelles, Munchen și Viena.

Tabelul 2.5.18

**Transportul internațional și intern de pasageri al aeroporturilor pe județe
în anii 2012**

Locul ocupat	Județul/Municipiul București	Nr. de pasageri imbarcați-debarcați în anul 2011	Nr. de pasageri imbarcați-debarcați în anul 2012	Locul ocupat
1	IF	5.028.201	7.088.515	1
2	B	2.390.857	420.405	4
3	TM	1.227.943	1.043.086	2
4	CJ	1.004.946	927.760	3
5	BC	293.965	393.976	5
6	MS	255.056	299.317	6
7	IS	183.859	171.657	8

8	SB	176.876	176.263	7
9	CT	76.445	65.229	9
10	BH	44.338	37.070	10
11	DJ	31.335	29.061	11
12	SV	27.182	25.191	12
13	SM	22.733	19.289	13
14	MM	18.569	17.503	14
15	TL	237	640	16
16	AR	170	12.885	15
	ROMÂNIA	10.782.712	10.727.847	

Sursa: Transportul aeroportuar de pasageri și mărfuri, anii 2011, 2012

Aeroportul Tuzla, cunoscut și drept Aerodromul Tuzla, Constanța este un aeroport situat în partea de Sud-Vest a localității Tuzla. În 1999, REGIONAL AIR SERVICES a preluat baza de Aviație Utilitară din Tuzla, devenind, astfel, primul **aeroport privat** din România.

Potrivit Ministerului Transporturilor, pe aeroportul Tuzla se pot efectua toate tipurile de operațiuni de aviație civilă prevăzute de Codul aerian civil: aviație generală, lucru aerian, transport aerian public. S.C. Regional Air Services S.R.L. este autorizat să efectueze și zboruri cu elicoptere deasupra mării, având în operare elicoptere capabile să participe la operațiuni de căutare – salvare deasupra Mării Negre, precum și de transport personal spre/dinspre platforme și/sau nave de foraj marin poziționate în afara apelor teritoriale ale României.

Prin poziția sa geografică, Aeroportul Tuzla asigură operarea în condiții optime (încărcătură maximă și consum minim de combustibil) a aeronavelor angajate în operațiunile aeriene deasupra Mării Negre.

În anul 2009 compania deținătoare, a fost premiată de către Airport Forum, organism patronat de Ministerul Transporturilor drept „cel mai dinamic aeroport din România”.

Prin Ordinul nr. 1.133 din 10 septembrie 2013, emitent Ministerul Transporturilor publicat în Monitorul Oficial nr. 583 din 13 septembrie 2013, **Aeroportului Tuzla** se certifică ca **aeroport deschis traficului aerian internațional**.

Aeroportul "Delta Dunării" Tulcea este situat la 3 Km Sud față de localitatea Cataloi și la 15 Km față de Municipiul Tulcea. Regia Autonomă Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea deservește o zonă cu o arie largă de interes atât a oamenilor de afaceri cât și a turiștilor și cercetătorilor arealului Deltei Dunării și siturilor arheologice, județul Tulcea reprezentând o zonă cu un potențial economic. Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea asigură cerințele pentru desfășurarea activității controlului pentru trecerea frontierei – vamal, sanitar – uman, sanitar – veterinar și fitosanitar dispunând de spații și de posibilitatea organizării fluxurilor de pasageri și marfă în condiții foarte bune.

În ultima perioadă Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea a trecut printr-un amplu proces de modernizare a infrastructurii și dotare cu mijloace de deservire a aeronavelor la sol.

În condițiile în care infrastructura terestră și navală oferă accesibilitate redusă și consumatoare de timp prețios, Aeroportul din Tulcea oferă turiștilor facilitatea de a vizita paradisul Deltei Dunării într-un timp mai scurt. În acest context, FinMedia a conferit Aeroportului „Delta Dunării” din

Tulcea premiul la secțiunea "Aeroporturi de top într-o zonă geografică senzațională" - la ediția a III-a a Airport Forum, 28 octombrie 2009, București.⁴⁵

În baza Hotărârii nr. 1027 din 09.09.2009 privind deschiderea punctului de trecere a frontierei de stat și a biroului vamal pentru traficul internațional de călători și de mărfuri pe Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea, acesta a devenit Aeroportul Internațional „Delta Dunării” Tulcea.

În Monitorul Oficial al României nr. 758/12.11.2010 a fost publicat Ordinul nr. 891/8 noiembrie 2010 al Ministrului Transporturilor și Infrastructurii privind aprobarea certificării ca aeroport deschis traficului internațional a Aeroportului „Delta Dunării” Tulcea.

În ultima perioadă, atât în sectorul aeroportuar, cât și în cel de dirijare a traficului aerian (inclusiv de informare aeronautică și meteorologică) s-a realizat un număr important de lucrări de reparații capitale (piste și echipamente de balizaj), modernizări servicii trafic (centre de control aerian în Constanța) și s-au achiziționat o serie de mijloace și echipamente pentru întreținerea pistei și servicii conexe.

În anul 2012, în cadrul Programului Operațional Sectorial Transport a fost semnat contractul de finanțare pentru proiectul „**Reabilitare platforme de staționare aeronave incintă aeroport, comuna Mihail Kogălniceanu, județ Constanța**”.

Obiectivul general al proiectului constă în reabilitarea platformelor de staționare aeronave și a bretelelor de acces la pista de aterizare - decolare din incinta aeroportului Mihail Kogălniceanu, pe o suprafață totală de 155.253,68 m².

Potrivit conducerii aeroportului, realizarea acestei investiții va crea multiple oportunități, respectiv: creșterea siguranței de exploatare a aeroportului, îmbunătățirea calității serviciului, sporirea numărului de aeronave care tranzitează aeroportul. În același timp, proiectul va sprijini dezvoltarea durabilă a transportului, aducând un beneficiu concret în sfera de protecție a mediului: reducerea poluării, prin extinderea și îmbunătățirea rețelei de evacuare a apelor pluviale de pe amplasament și a lichidelor provenite din degivrare și transformarea acestora în ape curate.

La ora actuală, pe aeroportul Mihail Kogălniceanu își desfășoară activitatea 6 companii aeriene, însă numărul acestora ar putea crește.

După ce această investiție va fi finalizată, conducerea aeroportului estimează un trafic de 150.000 de pasageri/an, iar pentru anul 2030, se estimează un trafic de călători de 640.000 de pasageri/an.

Cu toate acestea, toate aeroporturile regionale necesită investiții în echipamentele de siguranță și securitate pentru a satisface standardele UE și reglementările aeronautice internaționale. Toate investițiile vor duce la o mobilitate și o conectivitate mai bune între regiunile României și alte state membre, dezvoltarea aeroporturilor fiind una din prioritățile propuse spre finanțare în perioada de programare 2014-2020.

La nivelul politicilor de transport, se fac eforturi considerabile pentru reducerea negalităților regionale și îmbunătățirea coeziunii regionale. Mai mult de atât, încearcă să reducă emisiile de CO₂ și alte substanțe dăunătoare climaticii printr-un sistem de transport inteligent. Unul dintre

⁴⁵ https://www.cjtulcea.ro/sites/cjtulcea/Executiv/Pages/ViewInstitutiil.aspx?Id_Lista=20

obiectivele Eurostat pe termen lung este de a extinde indicatorii actuali de transport pentru a asigura o mai bună înțelegere a impactului politicilor transporturilor asupra creșterii economice.

Concluzii:

Coridoarele naționale și internaționale. Dacă accesibilitatea față de București poate fi considerată bună, analiza accesibilității Regiunii Sud-Est pe drumuri, pe calea ferată și pe calea aerului în contextul Uniunii Europene efectuată de către ESPON pe baza datelor din anul 2006, arată gradul relativ de izolare regională și caracterul periferic al regiunii.

Izolarea derivă atât din obstacolele naturale geografice cât și din distanța față de coridoarele europene principale. În Regiunea Sud-Est, sunt trei județe la graniță - spațiu terestru, râu sau graniță maritimă - toate fiind granițe externe sau interne UE (cu Republica Moldova, Ucraina și Bulgaria, precum și granițele de-a lungul Mării Negre).

Țara noastră este privilegiată datorită poziției sale geostrategice favorabile, putând astfel fi considerată ca punct cheie pentru transportul continental și intercontinental de-a lungul principalelor linii pe direcțiile Vest – Est și Nord – Sud, întrucât trei din cele zece coridoare trans-europene o traversează. De fapt, România se află la intersecția a două dintre aceste coridoare; coridoarele IV și IX sunt asemănătoare în ceea ce privește căile ferate și rutiere iar coridorul VII este reprezentat de Dunăre.

Fluviul Dunărea contribuie la definirea potențialului ridicat teritorial al Regiunii Sud-Est, dar este de asemenea o barieră pentru dezvoltarea sa din mai multe aspecte. De pildă, nu există o legătură directă între Brăila și Constanța. Accesibilitatea este un element cheie pentru dezvoltarea regională, având în vedere potențialul strategic al Regiunii Sud-Est ca zonă de tranzit pentru fluxurile internaționale de mărfuri, precum și importanța accesibilității pentru conectarea polilor regionali de creștere / polilor economici din regiune, inclusiv zonele cu înalt potențial turistic, cu piețe din alte regiuni ale României, precum și cu piețe internaționale, prin accesul la rețelele de transport internațional. O mare problemă pentru sectorul Brăila-Galați este dată de lipsa unui pod peste Dunăre. Începând de la Brăila, Dunărea devine maritimă.

Prin natura investiției propuse, existența unui pod peste Dunăre ar genera creșterea economică și creșterea nivelului de trai al populației în zona țintă datorită atragerii investițiilor și creșterea consumului proporțional cu creșterea frecvenței de utilizare a drumului de către transportatorii aflați în tranzit.

Rețelele regionale de drumuri. În anul 2011, lungimea totală a rețelei de drumuri publice din România a fost de 83.703 față de anul 2008 când acestea reprezentau 81.693 km, distribuția fiind relativ uniformă pe întreg teritoriul țării. Lungimea drumurilor publice din regiune era în anul 2011 de 10.898 km, ceea ce situează regiunea pe locul VI la nivel național; din totalul drumurilor publice regionale, erau modernizate numai 27,2%, regiunea ocupând ultimul loc la nivel național (în afară de Regiunea București-Ilfov).

Dintr-un total de 4.578 km de drumuri județene la nivelul anului 2012, ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcăminti ușoare rutiere (62,29%), în timp ce drumurile cu îmbrăcăminti asfaltice tip greu și mediu au o pondere 14,43%, singurul județ fără îmbrăcăminti asfaltice tip greu și mediu fiind județul Galați. De remarcat faptul că față de anul 2007 numărul de km aferenți drumurilor județene în Regiunea Sud-Est a crescut doar cu 40 de km.

La nivelul anului 2013, din cei 4.563 de km de drumuri județene existenți la nivelul regiunii, 78,21% dispuneau de conectivitate primară și secundară față de rețeaua TEN-T, așa cum reiese din inventarul drumurilor județene din anexe.

Drumurile orășenești și transportul urban. În Regiunea Sud-Est, procentul străzilor orășenești modernizate a fost în anul 2011 de 68,36% în ușoară scădere față de anul 2010 (70,9%).

Creșterea numărului de autovehicule în perioada 2002-2011 a înregistrat valori semnificative în ceea ce privește autoturismele și autovehiculele de marfă. În paralel, numărul de pasageri transportați prin transportul în comun în mediul urban este în continuă scădere. Astfel, în perioada 2000 și 2008 acesta a scăzut cu aproximativ 16%, iar în anul 2011 față de anul 2000 cu 33,31%.

O prioritate pentru orașele din Regiunea Sud-Est este aceea de a promova forme de transport în comun cu impact scăzut pentru mediu, în condițiile în care, cu excepția Constanței, celelalte orașe nu sunt dotate cu vehicule nepoluante pentru transportul în comun. Volumul de trafic în continuă creștere este considerat de către cetățeni o problemă cu impact foarte negativ asupra calității vieții. Gestionarea traficului a devenit o problemă din mai multe motive: dezvoltarea de tip rezidențial în zonele peri-urbane; drumurile orășenești nu s-au modernizat cu același ritm cu care a crescut tranzitul de vehicule, în condițiile în care numărul de persoane care folosesc transportul în comun este descrescător; majoritatea orașelor nu este dotată cu centuri ocolitoare. Ambuteiajele în trafic cauzate de un număr crescător de autovehicule măresc gradul de poluare și de zgomot în orașe, reducând timpul aflat la dispoziție pentru alte activități.

În contextul reducerii emisiilor de carbon din aglomerările urbane, asigurării mobilității forței de muncă care se deplasează zilnic între cele două municipii, precum și în vederea dezvoltării polului de dezvoltare urbană Brăila-Galați, **existența unui mijloc de transport public ecologic, care să facă legătura între cei doi poli, reiese ca o necesitate.**

Rețelele regionale de căi ferate. Tranziția spre un sistem de transport mai sustenabil este blocată de lipsa de fiabilitate și de nivelul slab al serviciilor de transport feroviar românești. Regiunea se situează pe locul III la nivel național la egalitate cu Regiunea Nord-Vest, din punct de vedere al densității liniilor la 1.000 km, înregistrând o densitate de 48,8 față de media națională de 45,2, însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul V la nivel național. La nivel regional ponderea liniilor electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era de 29,9% în anul 2011, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național.

În anul 2011, rețeaua de căi ferate din România avea 10.777 km de linii în exploatare, din care 1.745 km în Regiunea Sud-Est (16,2%). Principalele probleme care afectează căile ferate din regiune sunt legate de condițiile proaste în care se găsesc elementele rulante atât din punct de vedere tehnic, cât și al condițiilor de confort relativ scăzut al vagoanelor de transport persoane. Este necesar să se îmbunătățească cantitativ și calitativ situația drumurilor de acces a căilor ferate spre centrele economice majore și, de asemenea, legătura dintre acestea și coridoarele de transport europene.

Transportul naval – maritim și fluvial și multimodal. Porturile românești la Dunăre se împart în două categorii: maritime (Constanța, Mangalia și Midia) și fluvial-maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina), care au caracteristici tehnice ce permit accesul navelor

maritime. România este traversată de cel mai important fluviu european, Dunărea, și dispune de ieșire la Marea Neagră, porturile românești constituind o importantă componentă a rețelei fluvial-maritime europene. Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5 km/1000 kmp; lungimea rețelei este de 1.779 km din care 1.075 km Dunărea navigabilă internațională, 524 km brațele navigabile ale Dunării și 91 km cai navigabile artificiale (canalele Dunare-Marea Neagră și Poarta Alba-Navodari); în rețeaua de căi navigabile interioare și Marea Neagră sunt integrate 36 porturi din care 3 porturi maritime, 4 porturi fluvio-maritime și 26 porturi fluviale.

În perioada 2005-2008 transportul maritim de bunuri a înregistrat o creștere continuă, pentru ca în anul 2009 să înregistreze o scădere bruscă (de la 47 mii t la 36 mii t). În anul 2011 cantitatea de bunuri transportată a început din nou să crească (38 mii t.) fără a atinge însă nivelul anului 2008.

În perioada 2006-2011, transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare din punct de vedere al cantității de mărfuri transportate a fost relativ constant, singura scădere bruscă înregistrându-se practic în același an, 2009. Traficul de marfă a însumat, în anul 2011, 38 milioane de tone și se situează, în această privință pe locul douzeci la nivel european.

Portul Constanța fiind atât un port maritim, cât și port fluvial, numărul de escale fluviale chiar depășește numărul celor maritime. În anul 2009, 6.823 nave fluviale au staționat în port. Chiar dacă în anii 2007 și 2009, s-a înregistrat o tendință negativă a numărului de escale de nave fluviale față de anii precedenți, trendul anilor 2004-2011 a fost unul crescător. În anul 2011, în porturile maritime din regiunea Sud-Est au fost încărcate aproape 20 mii tone mărfuri ceea ce reprezintă 53,29% din totalul marfurilor încărcate în porturile maritime și au fost descărcate 18 mii tone mărfuri adică, 46,7% din totalul măfurilor descărcate în porturile maritime românești.

Traficul de marfă pe căi navigabile interioare a însumat, în anul 2011 29.396 mii tone. Din cele 12 țări care desfășoară Transport de mărfuri pe cai navigabile interioare România ocupă locul 5.

Datorită regimului natural de curgere al fluviului, se impun măsuri de îmbunătățire a condițiilor de navigație pe Dunăre, care să asigure exploatarea eficientă în condiții de siguranță a sectorului maritim al Dunării precum și să asigure navigația permanentă pe Canalul Sulina prin refacerea și apărarea malurilor canalului și implementarea unui sistem de măsurători topo-hidrografice și de semnalizare pe sectorul românesc al Dunării.

Potrivit Strategiei de transport intermodal 2020, elaborată în anul 2011, în România există 26 de terminale feroviare, dintre care 12 nu au activitate. Terminalele utilizate pentru transportul intermodal au echipamente învechite, iar clădirile și drumurile de acces nu se află într-o stare adecvată, neputând fi exploatate în bune condiții. De asemenea în România există 19 terminale private a căror activitate o reprezintă încărcarea/descărcarea containerelor.

Constanța este punctul central pentru aproximativ 80% din totalul circulației intermodale feroviare din România. În anul 2011, portul Constanța a manipulat 5,2 milioane de tone de containere.

Transportul aerian. În regiune există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, un aeroport internațional la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport internațional (utilitar) la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. Problemele întâmpinate de transportul

aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare care nu se ridică la nivelul internațional.

Cel mai important aeroport din regiune, aeroportul din Constanța are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția 9 în anul 2012 între aeroporturile din România: 65.229 pasageri în anul 2012 față de cei 10.727.847 pasageri îmbarcați-debarcați, în total în toate aeroporturile din România. Fluxul de pasageri al aeroportului din Constanța din anul 2012 este în scădere față de anul 2011, când s-au înregistrat 76.445 pasageri.

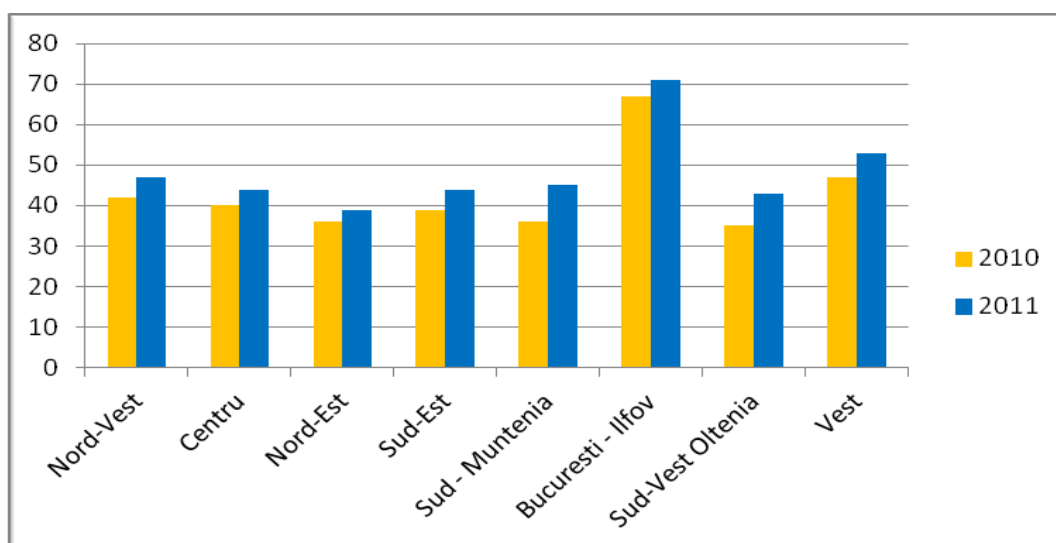
2.5.10 Telecomunicațiile și Societatea informațională

În anul 2011, doar 44% de locuitori din Regiunea Sud-Est aveau acces la Internet.

Procentul cel mai mic de acces la Internet în anul 2011 este înregistrat în Regiunea Nord-Est, fiind de 39% în creștere însă față de anul 2008 (23%). În același timp, Regiunea Sud-Est se poziționează printre ultimele regiuni din UE – poziția 132 din 202 – rămânând în mod hotărât sub media UE 27 de 60%.

Grafic nr. 2.5.7

Gospodării cu acces la internet în 2010 și 2011 (%)

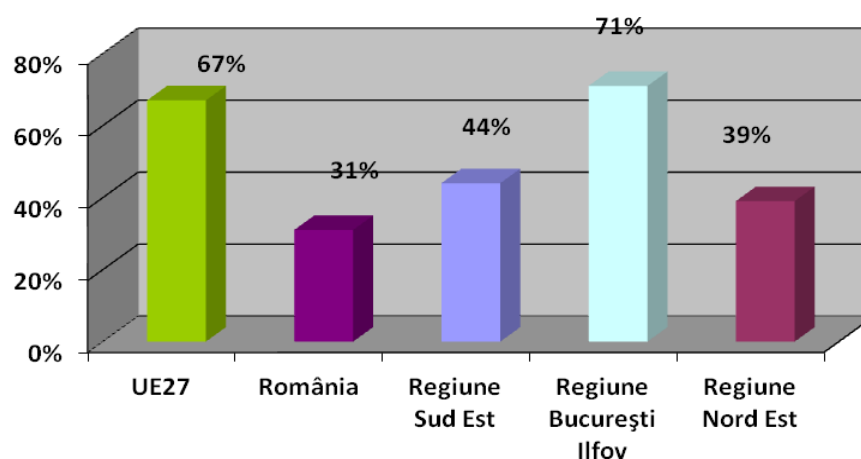

Sursa: Calculele pe baza datelor Eurostat

De asemenea, procentul populației care are o conexiune de tip broadband este cu mult sub media europeană, ocupând chiar ultimul loc din cele 27 de țări – 31% față de 67% în UE27 – regiunea clasificându-se pe poziția 132 (57%) din cele 202 regiuni observate.

Grafic nr. 2.5.8

Gospodării cu acces la internet pe banda largă în 2011 (%)

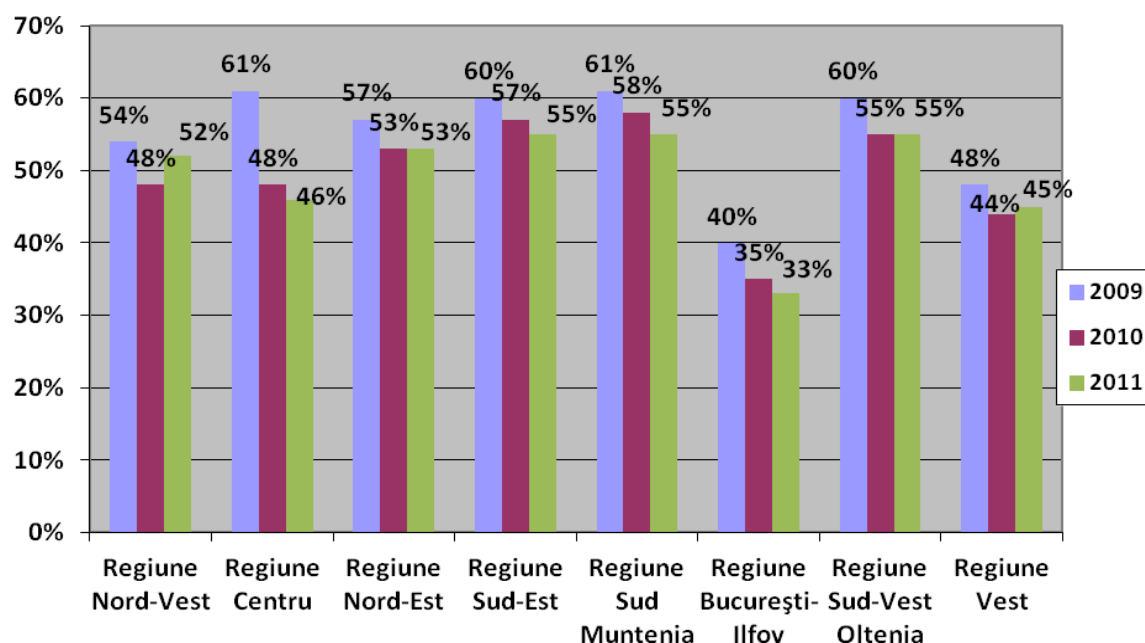
Sursa: Calculele pe baza datelor Eurostat

Gradul de informatizare a populației rămâne însă scăzut. În anul 2011, 55% din populația de la nivel regional nu știa să utilizeze calculatorul, procentul fiind aproape egal cu media României (54%).

Din punct de vedere al persoanelor care nu au utilizat niciodată Internetul, se constată că numărul acestora a scăzut. Astfel, dacă în anul 2008 procentul celor care nu știau să folosească Internetul a fost de 64%, în anul 2011, procentul acestora a rămas de 36%.

Grafic nr. 2.5.9

Persoanele care nu au utilizat niciodată calculatorul, 2011 (%)

Dimpotrivă, Internetul este un instrument familiar pentru 36% din populația regională care utilizează web-ul cel puțin o dată pe săptămână: procentul este mic la fel și media României care

este de 29% din totalul populației. În această privință, Regiunea Sud Est se afla printre ultimele din cele 202 regiuni ale UE.

În anul 2011, doar 3% din populația regională a declarat că a cumpărat bunuri prin Internet în ultimul an. Utilizarea foarte scăzută a serviciilor de comerț electronic este totuși tipică în toate regiunile din România: procente variază de la 3%, la 8%, doar București Ilfov ridicându-se până la 14%, fiind foarte departe de media UE27 de 34% (în anul 2011). Trebuie remarcat că difuzarea redusă a comerțului electronic, fie în regiune, fie în întreaga țară, este corelată pe de o parte cu nivelul de alfabetizare informatică a populației și, pe de altă parte, cu utilizarea încă limitată a mijloacelor de plată electronice (card de credit).

2.5.10.1 *Comunicațiile telefonice*

În ceea ce privește comunicațiile telefonice, Regiunea Sud Est concentrează 11,8% din abonamentele din rețeaua fixă. Densitatea de abonamente este sub media națională (198,3 abonamente -1000 locuitori față de 219,4 abonamente la nivel național), județele în care se înregistrează nivelele cele mai scăzute fiind Tulcea și Vrancea (113,8 și respectiv 155,5). Se ridică peste media națională doar județul Constanța cu 260,5 abonamente/1000 locuitori.

Tabel 2.5.19

Servicii de telefonie în anul 2011, comparate cu nivelul național

	Numărul abonamentelor telefonice în rețeaua de telefonie fixa - mii -	Populația stabilă la 1 iulie 2011	Numărul abonamentelor telefonice la 1.000 locuitori
România	4686,9	21.354.396	219,4
Regiunea Sud - Est	554,4	2.794.337	198,3
Județul Brăila	76,3	355.173	214.8
Județul Buzău	78,6	477.215	164.7
Județul Constanța	188,7	724.276	260.5
Județul Galați	122,5	604.627	202.6
Județul Tulcea	27,8	244.103	113.8
Județul Vrancea	60,5	388.943	155.5

Sursa: Calculele pe baza datelor furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

În ceea ce privește traficul telefonic, județele cu activitate mai redusă pentru toate categoriile (convorbiri interne, interurbane, fix-fix, fix-mobil și acces internet) sunt Tulcea, Vrancea, Constanța înregistrând dimpotrivă nivelul cel mai ridicat de trafic.

Activitatea de telefonie în anul 2011

	Numărul totl de conexiuni la sfârșitul anului (mii)	Convorbiri telefonice (mil. minute)					
		Intern		Internațional	Fix- mobil	Fix- Fix	Trafic de acces la Internet ⁴⁶
		Interurbane	Locale				
România	4.686.9	729.0	2151.5	279.8	1149.4	998.9	5.0
Regiunea Sud - Est	554.4	78.4	194.4	20.1	98.4	183.2	0.5
Județul Brăila	76.3	9.8	22.4	2.3	11.3	14.7	**))
Județul Buzău	78.6	13.3	34.4	2.9	21.3	10.6	0.1
Județul Constanța	188.7	24.3	58.0	7.7	33.7	34.2	0.2
Județul Galați	122.5	14.5	39.7	3.8	15.6	22.9	0.1
Județul Tulcea	27.8	6.1	11.8	1.4	5.0	9.7	**))
Județul Vrancea	60.5	10.4	28.1	2.0	11.5	91.1	0.1

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

**)sub 0,05

Concluzii:

Analiza indicatorilor care privesc dezvoltarea “societății informaționale” pune în evidență o situație duplicitară. Comparativ cu alte regiuni din România, Regiunea Sud-Est are un nivel de “e-incluziune” relativ bun, dar în clasificările regiunilor Uniunii Europene ocupă mereu ultimele poziții, fiind printre regiunile cele mai puțin performante, fie în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii informației, fie în ceea ce privește nivelul de abilități informatice ale populației. În ceea ce privește densitatea de abonamente telefonice în rețeaua de telefonie fixă, acestea sunt sub media națională în toate județele, cu excepția județului Constanța, care înregistrează numărul cel mai mare de abonamente telefonice la 1000 de locuitori.

2.5.11 Infrastructura sanitară

Starea de sănătate a populației este determinată pe de-o parte de accesul la sănătate, dat de factorii genetici, de mediu, de dezvoltare economică sau socio-culturali, iar pe de altă parte de accesul la serviciile de sănătate, care depinde aproape în totalitate de infrastructura sanitară. Nivelul scăzut al calității serviciilor medicale este determinat de calitatea precară a infrastructurii specifice, de numărul redus al personalului medical specializat, dar și de nivelul de salarizare, în continuare foarte redus în acest domeniu.

Disparitățile în accesul la serviciile sanitare apar din cauza diferențelor etnice, economice (co-plăți, costurile tratamentelor și transportului, timpii de așteptare, etc.), de așezare geografică (distanța față de unitățile medicale) și de calitate inegală a serviciilor de același tip.

Infrastructura sanitară din România se caracterizează printr-o variație importantă a numărului de unități sanitare între regiunile de dezvoltare ale sale și între mediul rural și urban. La nivel

⁴⁶ Servicii prin care se asigură accesul public prin dial-up și ISDN la Internet a utilizatorilor Internet prin rețeaua telefonică publică fixă națională, diferențiat față de serviciul telefonic de bază.

național, în anul 2011, se înregistrau un număr de 16.423 unități sanitare (în creștere față de anul 2010 când se înregistrau 14.942 unități sanitare la nivel național), cuprinzând spitale, ambulatorii de spital, policlinici, dispensare, centre de sănătate, sanatorii T.B.C., sanatorii balneare, unități preventorii, unități medico-sociale, centre de diagnostic, centre medicale de specialitate, farmacii și puncte farmaceutice, laboratoare medicale și laboratoare de tehnică medicală, **excluzându-se cabinetele medicale**, ceea ce reprezintă 76,9 unități sanitare la 100.000 de locuitori. În privința variațiilor pe regiuni, cele mai multe unități sanitare raportat la populația regiunii se înregistrau în Regiunea București Ilfov, cu 107,8 unități sanitare la 100.000 de locuitori datorită concentrării unui număr mare de unități sanitare în București.

Regiunea Sud-Est se clasează pe ultimul loc, având un număr de 56,6 unități sanitare la 100.000 de locuitori, cu 20,3 unități sanitare mai puțin decât media națională.

Tabel nr. 2.5.21

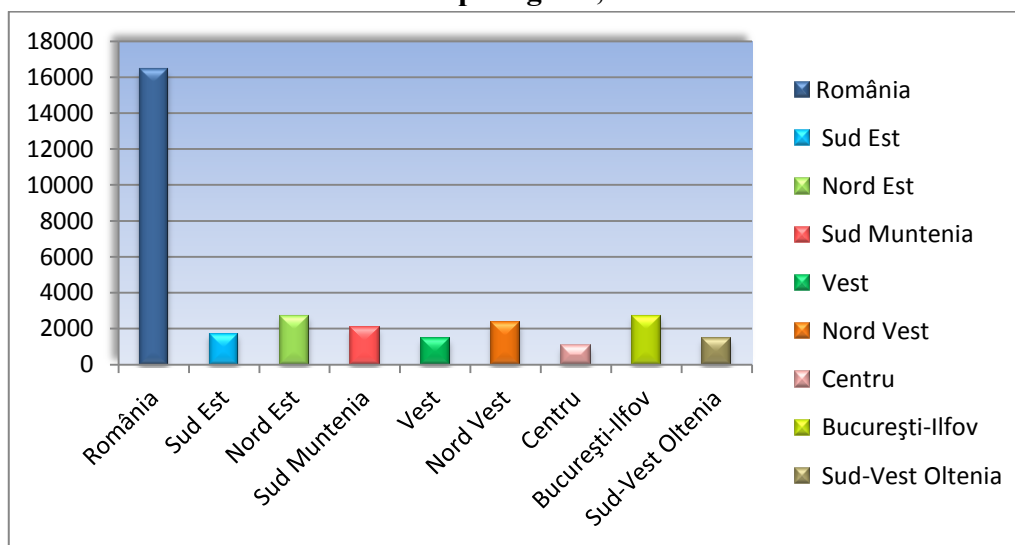
Număr unități sanitare, exclusiv cabinete medicale, pe regiuni, 2011

2011	Nr. unități sanitare	Nr. unități sanitare la 100.000 locuitori
România	16.423	76.9
Regiunea Sud Est	1.694	56.6
Regiunea Nord Est	2.702	61.9
Regiunea Sud Muntenia	2.073	61.8
Regiunea Vest	1.451	67.5
Regiunea Nord Vest	2.320	76.5
Regiunea Centru	1.014	75.1
Regiunea București-Ilfov	2.707	107.8
Regiunea Sud-Vest Oltenia	1.462	59.9

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Grafic nr. 2.5.10

Evoluția numărului de unități sanitare, exclusiv cabinete medicale, pe regiuni, 2011

Sursa: calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

În privința structurii unităților sanitare, se constată că în anul 2011, cel mai mare număr este reprezentat de farmacii și de punctele farmaceutice, cele mai multe dintre acestea fiind private, iar unitățile preventorii și sanatoriile T.B.C., exclusive de stat, sunt cel mai slab reprezentate.

În Regiunea Sud-Est se înregistrau în anul 2011 un număr de 49 de spitale și 41 de ambulatorii de spital și de specialitate, 9 policlinici, 23 de dispensare, 4 centre de sănătate, nici un sanatoriu T.B.C., 3 sanatorii balneare, nici o unitate preventorie, 5 unități medico-sociale, 4 centre de diagnostic, 24 centre medicale de specialitate, 991 farmacii și puncte farmaceutice, 314 laboratoare medicale, 132 laboratoare de tehnică medicală și 6 centre de transfuzie sanguină.

Tabel 2.5.22

Principalele unități sanitare pe regiuni, exclusiv cabinete medicale 2011

	Principalele unități sanitare																
2011	Spitale	Ambulatorii de spital și de specialitate	Policlinici	Dispensare medicale	Centre de sănătate	Centre de sanatate mintală	Sanatorii T.B.C.	Sanatorii balneare	Preventorii	Unități medico-sociale	Centre de diagnostic și tratament	Centre medicale de specialitate	Farmacii și puncte farmaceutice	Creșe	Laboratoare medicale	Laboratoare de tehnică dentară	Centre de transfuzie sanguină
România	464	414	262	187	18	86	2	9	2	64	29	221	8293	295	3008	2227	41
Regiunea Sud Est	49	41	9	23	4	8	-	3	-	5	4	24	991	29	314	132	6
Regiunea Nord Est	64	55	12	21	14	-	1	3	1	17	3	8	1329	34	489	387	6
Regiunea Sud Muntenia	57	53	2	37	1	7	-	1	-	10	1	24	1131	41	336	320	7
Regiunea Vest	44	40	3	28	-	10	2	-	-	3	-	5	682	32	241	197	4
Regiunea Nord Vest	69	65	12	26	3	11	-	-	1	7	7	43	1078	59	421	439	6
Regiunea Centru	58	59	61	23	2	13	-	2	-	8	1	8	963	36	394	314	6
Regiunea București -Ilfov	84	64	128	8	2	15	-	-	-	2	13	104	1392	24	24	258	1
Regiunea Sud-Vest Oltenia	39	37	35	21	4	8	-	-	-	12	-	5	727	40	287	180	5

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Analizând evoluția principalelor unități sanitare din Regiunea Sud-Est, se poate observa că acestea nu au avut o evoluție constantă în perioada analizată. Unele unități au înregistrat creșteri (cabinetele medicale, farmaciile, laboratoarele medicale, centre medicale de specialitate) iar alte unități, scăderi (policlinicile, dispensarele medicale, centre de sănătate). Numărul de unități spitalicești au cunoscut o evoluție crescătoare până în anul 2010 pentru ca în anul 2011 numărul acestora să se reducă cu 5 unități.

Tabel 2.5.23

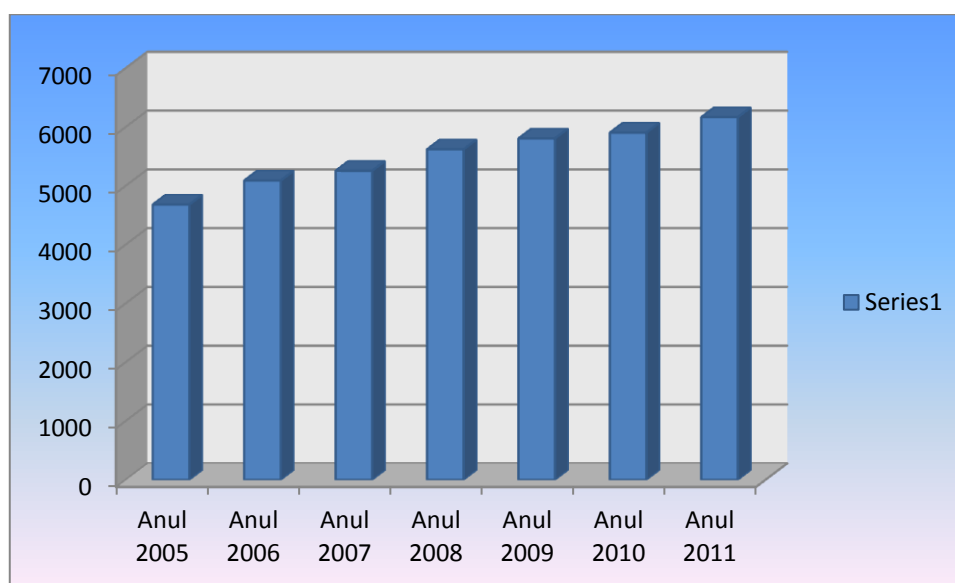
Evoluția Principalelor unități sanitare în Regiunea Sud-Est , în perioada 2005-2011

Unitati sanitare	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011
Spitale	47	47	48	51	53	54	49
Unitati medico-sociale	4	4	6	5	5	5	5
Policlinici	13	12	14	13	15	9	9
Dispensare medicale	33	27	30	28	26	25	23
Cabinete medicale scolare si studentesti	103	108	105	118	129	219	225
Cabinete stomatologice	1107	1172	1226	1269	1334	1367	1434
Laboratoare medicale	102	252	259	266	305	307	314
Creșe	30	30	29	30	30	29	29
Farmacii si puncte farmaceutice	704	749	853	904	923	973	991
Centre de sanatate	9	9	8	8	9	7	4
Centre de sanatate mintala	:	:	:	:	7	8	8
Laboratoare de tehnica dentara	82	126	128	135	142	134	132
Depozite farmaceutice	41	42	42	41	41	33	33
Centre medicale de specialitate	8	8	8	15	14	25	24
Sanatorii balneare	2	2	2	2	2	3	3
Cabinete medicale de medicina generala	215	275	254	258	254	244	342
Cabinete medicale de familie	1325	1237	1243	1286	1290	1287	1373
Societate medicala civila	17	2	:	7	7	:	2
Centre de diagnostic si tratament	1	:	:	4	5	1	4
Ambulatorii de specialitate si integrate spitalelor	41	44	45	51	52	44	41
Cabinete stomatologice scolare si studentesti	:	47	58	55	46	51	54
Societati stomatologice civile medicale	2	:	:	2	2	2	4
Cabinete medicale de specialitate	754	858	857	1009	1052	1006	996
Societati civile medicale de specialitate	:	:	:	11	11	14	2
Centre de transfuzie	6	6	6	6	6	6	6
Alte tipuri de cabinete medicale	37	35	37	49	48	54	63
TOTAL	4.683	5.092	5.258	5.623	5.808	5.907	6.170

Sursa: Anuarele Statistice al Romaniei, INS, București

Deși evoluția numărului de unități sanitare pe fiecare domeniu nu a fost constantă, la nivel de Regiune se poate observa o creștere a numărului total de unități sanitare.

Evoluția principalelor unități sanitare în Regiunea Sud-Est, în perioada 2005-2011

Sursa: calculat pe baza datelor din Anuarele Statistice ale României, INS, București

Analizând datele, putem observa că în anul 2011, cele mai multe spitale se găseau în județul Constanța (18), ceea ce reprezintă 36,7% față de nivelul regional, iar cele mai puține în județul Tulcea. Putem observa de asemenea că în Regiune nu există niciun sanatoriu pentru afecțiunile TBC și niciun preventoriu. Cel mai mare număr de unități sanitare rămân farmaciile și punctele farmaceutice care au înregistrat o creștere permanentă (de la 704 unități în anul 2005 la 991 în anul 2011). Numărul de policlinici este relativ mic comparativ cu alte Regiuni (locul V la nivel național). De asemenea putem observa că fiecare județ deține un centru de transfuzie sanguină și un număr scăzut de creșe, cele mai puține fiind înregistrate în județul Galați.

Tabel nr. 2.5.24

Principalele unități sanitare pe județe, exclusiv cabinete medicale 2011

	Principalele unități sanitare																
2011	Spitale	Ambulatorii de spital și de specialitate	Policlinici	Dispensare medicale	Centre de sănătate	Centre de sanatate mintală	Sanatorii T.B.C.	Sanatorii balneare	Preventorii	Unități medico- sociale	Centre de diagnostic și tratament	Centre medicale de specialitate	Farmacii și puncte farmaceutice	Creșe	Laboratoare medicale	Laboratoare de tehnică dentară	Centre de transfuzie sanguină
Regiunea Sud Est	49	41	9	23	4	8	-	3	-	5	4	24	991	29	314	132	6
Brăila	4	4	2	2	4	2	-	-	-	1	4	3	177	3	55	50	1
Buzău	7	7	4	6	-	1	-	-	-	1	-	1	145	9	36	34	1
Constanța	18	13	2	5	-	2	-	3	-	1	-	9	284	10	86	19	1
Galați	10	10	1	4	1	2	-	-	-	2	4	6	196	1	95	9	1
Tulcea	3	2	-	2	1	1	-	-	-	-	-	1	94	4	19	11	1
Vrancea	7	5	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4	95	2	23	9	1

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

În intervalul 2005-2010, numărul spitalelor a crescut cu aproximativ 16% la nivel național, în anul 2010 fiind înregistrate un număr de 503 unități spitalicești pentru ca în anul 2011 numărul acestora să scadă cu 39 de unități. Infrastructura spitalicească precară și o repartizare neechilibrată a echipamentelor la nivel teritorial obligă populația să fluctueze pentru consultații între localități. Nivelul ridicat de săracie, determinat de resursele financiare insuficiente, are drept consecință o igienă alimentară deficitară, dar și utilizarea unor spații improprii pentru locuit (fără acces la apă potabilă și canalizare), cu consecințe majore asupra stării de sănătate a populației, care, pe fondul fenomenului de îmbătrânire, pune o mare presiune asupra sistemului de sănătate, care, de cele mai multe ori, nu face față fluxului de solicitări.⁴⁷

Numărul de spitale la nivel național în anul 2011 era de 464. Regiunea Sud-Est ocupă locul 6 ca număr de 49 de spitale constatându-se și în acest caz o variație semnificativă între județele Regiunii. Astfel Constanța înregistrează cea mai mare concentrație de spitale, respectiv 18, în timp ce cel mai slab reprezentat județ, Tulcea, înregistrează doar 3 spitale.

Pe regiuni de dezvoltare, spitalele private ocupă un loc important din numărul total de unități. În Regiunea Sud-Est se înregistrează un număr de 8 spitale private, dintre care 7 în mediul urban.

Tabel 2.5.25

Număr spitale în Regiunea Sud-Est, pe județe 2011

2011	Număr spitale
România	464
Sud - Est	49
Brăila	4
Buzău	7
Constanța	18
Galați	10
Tulcea	3
Vrancea	7

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

În Regiunea Sud-Est, în cadrul Programul Operațional Regional, au fost modernizate, reabilite și echipate o parte din ambulatoriile spitalelor din fiecare județ al Regiunii. În anul 2013 erau 18 proiecte contractate pe Axa prioritară 3 "Îmbunătățirea infrastructurii sociale", Domeniul major de intervenție 3.1 "Reabilitarea /modernizarea/ echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate". Valoarea solicitată totală a celor 18 proiecte aprobate la finanțare reprezintă 143,69% față de valoarea alocată, respectiv 32,39 mil. euro față de 22,54 mil. euro.

Proiectele vizează reabilitatea/modernizarea/dotarea ambulatoriilor din spitale de urgență sau de specialitate. Până în prezent, au fost finalizate 8 proiecte, 8 ambulatorii fiind modernizate, dezvoltate și echipate, după cum urmează:

- În Județul Brăila, - 3 ambulatorii în municipiul Brăila, respectiv: ambulatoriul Spitalului Județean de Urgență Brăila, ambulatoriul aceluiași spital, cu specialitatea de obstetrică și ginecologie și ambulatoriul Spitalului Pneumoftiziologie;

⁴⁷ Strategia națională pentru Dezvoltare Regională

- În Județul Buzău - 1 ambulatoriu în Municipiul Râmnicu Sărat, respectiv ambulatoriul de specialitate al Spitalului Municipal;
- În Județul Constanța – 1 ambulatoriu în Municipiul Constanța, respectiv ambulatoriul de specialitate TBC din cadrul Spitalului Clinic de Pneumoftiziologie Constanța;
- În Județul Galați – 2 ambulatorii în Municipiul Galați, respectiv: ambulatoriul Spitalului Clinic de Urgență pentru copii Sfântul Ioan și cel al Spitalului Clinic Sfântul Apostol Andrei;
- În Județul Vrancea – 1 ambulatoriu în Municipiul Adjud, respective ambulatoriul Spitalului Municipal Adjud.

Aceste proiecte au contribuit la creșterea calității serviciilor medicale acordate pacienților, unitățile medicale respective fiind modernizate și echipate cu aparatură de înaltă performanță.

În cadrul acestui domeniu major de intervenție, au fost realizate plăți către beneficiari de peste 14 milioane euro, reprezentând peste 64% din valoarea totală alocată regiunii pentru acest domeniu major de intervenție.

În privința creșelor, variațiile pe regiuni nu sunt semnificative, cele mai multe creșe înregistrându-se în Regiunea Nord-Vest, 59 de unități. Regiunea Sud Est se clasează pe penultimul loc, având un număr de 29 unități pe ultimul loc clasându-se Regiunea București Ilfov.

Tabel 2.5.26

Număr creșe pe regiuni, 2011

2011	Nr. creșe
România	295
Regiunea Sud Est	29
Regiunea Nord Est	34
Regiunea Sud Muntenia	41
Regiunea Vest	32
Regiunea Nord Vest	59
Regiunea Centru	36
Regiunea București-Ilfov	24
Regiunea Sud-Vest Oltenia	40

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

În Regiunea Sud-Est, în anul 2011 din cele 29 de creșe cele mai multe funcționau în județul Constanța (10), iar cele mai puține în județul Galați (1).

Tabel 2.5.27

Număr de creșe în Regiunea Sud-Est, pe județe 2011

2011	Număr creșe
România	295
Sud - Est	29
Brăila	3
Buzău	9

Constanța	10
Galați	1
Tulcea	4
Vrancea	2

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

În perioada 2008-2011, evoluția numărului de creșe la nivel regional la 1.000 de nou născuți a rămas relativ constant (1), variațiile între județe nefiind semnificative. Cu toate acestea, Județul Buzău înregistrează cel mai mare număr de creșe la 1.000 de nou-născuți, respectiv 2,34 în anul 2011, în timp ce cel mai slab reprezentat județ, județul Galați, înregistrând doar 0,22 creșe la 1.000 de nou-născuți în anul 2011.

Tabel 2.5.28

Număr de Creșe la 1000 de copii nou-născuți pe județe în Regiunea Sud-Est, în perioada 2008-2011

Județe	Anul 2008		Anul 2009		Anul 2010		Anul 2011	
	Creșe	1000 de nou născuți	Creșe	1000 de nou născuți	Creșe	1000 de nou născuți	Creșe	1000 de nou născuți
Sud - Est	29	1,03	30	1,07	29	1,08	29	1,21
Brăila	3	0,98	3	0,95	3	1,02	3	1,16
Buzău	9	1,93	9	2,02	9	2,09	9	2,34
Constanța	11	1,32	11	1,31	10	1,23	10	1,38
Galați	1	0,17	1	0,17	1	0,18	1	0,22
Tulcea	3	1,28	4	1,76	4	1,84	4	1,98
Vrancea	2	0,50	2	0,51	2	0,52	2	0,56

Calculare realizate conform datelor privind Natalitatea, anii 2008-2011, INS

Așa cum reiese și din calculele privind numărul de creșe la 1000 de copii noi născuți, se evidențiază o criză acută de creșe atât la nivel regional cât și pe fiecare județ în parte.

Numărul de cabinete medicale la nivel național era de 51.299, respectiv 240,2 cabinete medicale la 100.000 de locuitori, constatându-se și în acest caz o variație semnificativă între regiuni. Astfel București-Ilfov înregistrează cea mai mare concentrație de cabinete medicale la 100.000 de locuitori, respectiv 355,8 de cabinete, în timp ce cea mai slab reprezentată regiune, Regiunea Sud-Muntenia, înregistrează doar 180,5 cabinete la 100.000 de locuitori. Regiunea Sud-Est se clasează pe locul 6 după numărul de cabinete medicale la 100.000 de locuitori, totalizând 6.011 de cabinete medicale.

Tabel 2.5.29

Număr cabinete medicale, pe regiuni, 2011

2011	Nr. cabinete medicale	Nr. cabinete medicale la 100.000 locuitori
România	51.299	240.2
Regiunea Sud Est	6.011	215.1
Regiunea Nord Est	7.774	210.3
Regiunea Sud Muntenia	5.853	180.5
Regiunea Vest	5.579	292.0
Regiunea Nord Vest	7.054	260.2
Regiunea Centru	6.018	238.8
Regiunea Bucureşti-Ilfov	8.020	355.8
Regiunea Sud-Vest Oltenia	4.990	224.3

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, Bucureşti – ediția 2012

Se constată că cele mai multe cabinete medicale, atât la nivel național, cât și regional, în anul 2011, fac parte din categoria cabinetelor stomatologice (12.613 cabinete la nivel național dintre care 1.434 în Regiunea Sud Est), urmate de categoria cabinete medicale de familie (11.211 cabinete la nivel național dintre care 1.373) și de specialitate (9.452 cabinete la nivel național dintre care 996 în Regiunea Sud Est). Cele mai puține cabinete medicale din Regiunea Sud Est se înregistrează în categoria cabinetelor stomatologice școlare și studentești.

Tabel nr. 2.5.30

Principalele tipuri de cabinete medicale pe regiuni, 2011

Regiunea de dezvoltare	Cabinete medicale de medicină generală	Cabinete medicale școlare și studentești	Cabinete medicale de familie	Cabinete stomatologice	Cabinete stomatologice școlare și studentești	Cabinete medicale de specialitate	Alte tipuri de cabinete medicale
România	990	1.366	1.121	1.261	461	9.452	541
Regiunea Sud Est	342	225	1.373	1.434	54	996	63
Regiunea Nord Vest	108	167	1.372	2.128	43	1.103	57
Regiunea Centru	65	224	1.423	1.404	41	1.014	68
Regiunea Nord Est	83	162	1.790	1.761	59	1.319	98
Regiunea Sud Muntenia	175	196	1.512	1.087	41	902	60
Regiunea Bucureşti-Ilfov	11	146	1.257	2.446	143	1.642	88
Regiunea Sud-Vest Oltenia	125	151	1.268	875	38	1.166	66
Regiunea Vest	81	95	1.216	1.487	42	1.310	41

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, Bucureşti – ediția 2012

În ceea ce privește distribuția unităților sanitare pe medii se remarcă faptul că în Regiunea Sud-Est procentul de unități sanitare din mediul rural la unitățile sanitare din mediul urban este de doar 25,07%. Unitățile sanitare luate în calcul în acest studiu se încadrează în categoria spitalelor, ambulatoriilor de spital și de specialitate, policlinicilor, dispensarelor medicale, centrelor de sănătate, sanatoriilor TBC, sanatoriilor balneare, unităților preventorii, unităților medico-sociale, centrelor de diagnostic și tratament, centrelor medicale de specialitate, cabinetelor medicale, cabinetelor stomatologice, farmaciilor și punctelor farmaceutice, laboratoarelor medicale și de tehnică dentară. La nivelul Regiunii Sud-Est se constată că județele Vrancea, Tulcea și Buzău înregistrează valori ale acestui procent mai mari decât media națională, în timp ce județele Brăila, Constanța și Galați sunt sub media națională. Se constată de asemenea o scădere a numărului de unități sanitare în mediul rural, atât la nivel național cât și la nivel regional față de anul 2008, când la nivel național erau 13.566 unități în mediul rural și 2.072 unități sanitare la nivel regional.

Tabel nr. 2.5.31

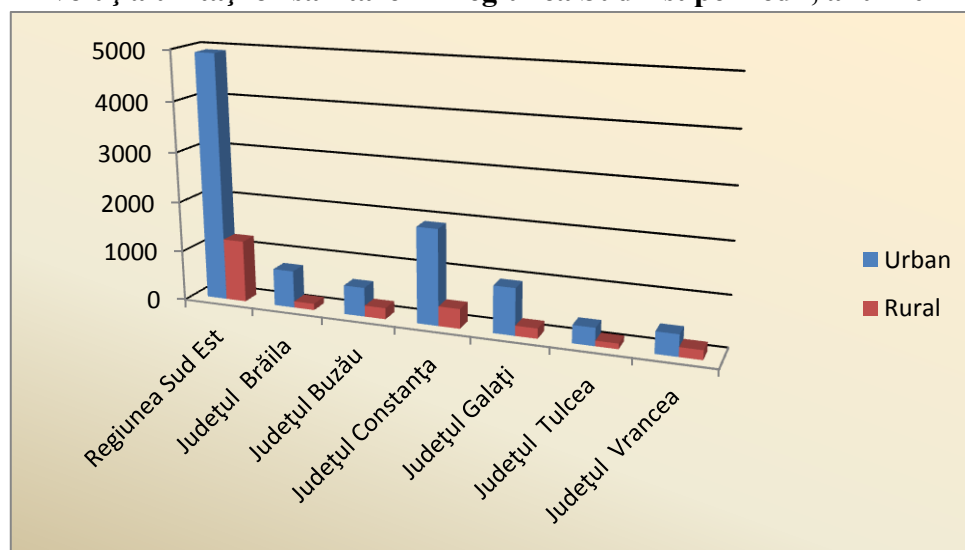
Unități sanitare în Regiunea Sud-Est, pe județe componente, pe medii, 2011

2011	Unități sanitare		
	Urban	Rural	% Rural din Urban
România	43.032	9.739	22.63%
Regiunea Sud Est	4.919	1.233	25.07%
Județul Brăila	740	127	17.16%
Județul Buzău	578	222	38.41%
Județul Constanța	1.897	390	20.56%
Județul Galați	927	200	21.57%
Județul Tulcea	352	108	30.68%
Județul Vrancea	425	186	43.76%

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

Grafic nr. 2.5.12

Evoluția unităților sanitare în Regiunea Sud Est pe medii, anul 2011

Sursa: Calculat pe baza datelor de la Direcția Regională de Statistică Brăila

Existența unui număr redus de unități sanitare în mediul rural pune probleme serioase populației din zona respectivă prin îngreunarea accesului la servicii medicale datorită distanțelor considerabile care trebuie parcurse până la primul punct de asistență sanitară. De asemenea, în unele zone rurale izolate inclusiv sistemul de transport de urgență al bolnavilor prin serviciile de ambulanță și SMURD (Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare) este dificil de realizat datorită stării proaste a infrastructurii de transport.

Demn de menționat este faptul că singura unitate SMURD în mediul rural din țară se află în județul Tulcea.

Tabel nr. 2.5.32

Unități de ambulanță și SMURD în Regiunea Sud-Est, pe județe componente, 2011

2011	Unități sanitare de ambulanță și SMURD	
	Total	Rural
România	93	1
Regiunea Sud Est	15	1
Județul Brăila	3	-
Județul Buzău	2	-
Județul Constanța	2	-
Județul Galați	3	-
Județul Tulcea	3	1
Județul Vrancea	2	-

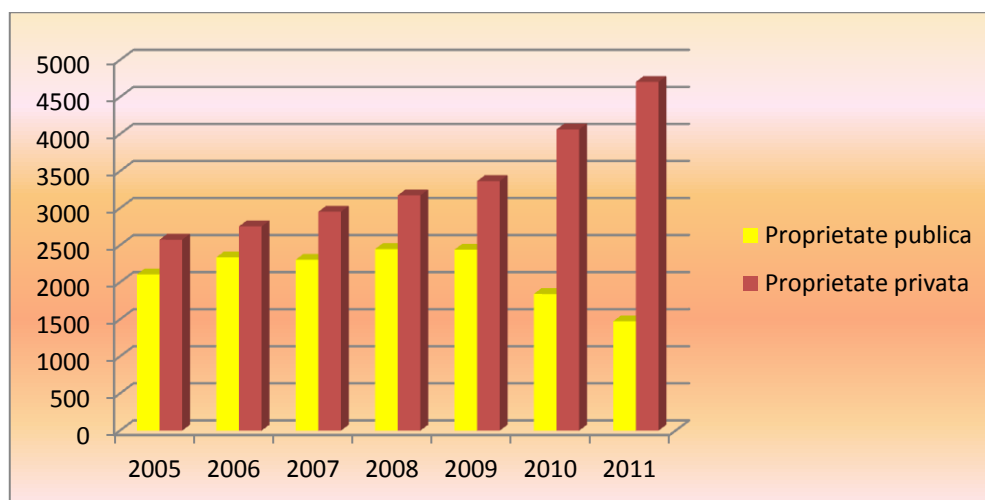
Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

Majoritatea clădirilor în care sunt localizate unitățile sanitare, precum și echipamentele din dotare sunt într-o stare precară, necesitând investiții importante pentru a oferi populației servicii la nivelul standardelor în domeniu. Politica de privatizare a asistenței medicale a determinat apariția unei sincope între asistența medicală primară, secundară și terțiară, conducând la o scădere a performanțelor sistemului de sănătate.

O analiză a numărului de unități sanitare cuprinzând spitalele, policlinicile, dispensarele medicale, centrele de sănătate, creșele și farmaciile și punctele farmaceutice pe formă de proprietate relevă faptul că **segmentul privat al infrastructurii medicale este mult mai bine reprezentat decât segmentul public.**

În acest sens, în Regiunea Sud-Est, între anii 2005-2011, s-a înregistrat o scădere a numărului de unități sanitare cu proprietate majoritară de stat, în timp ce sectorul privat a crescut de la 2.576 de unități în 2005 la 4.706 de unități în anul 2011. Ponderea sectorului privat față de sectorul public a crescut astfel de la 22,3% în 2005 la 219,1% în anul 2011. Vezi Tabelul nr.1 ANEXA 5, Unități sanitare.

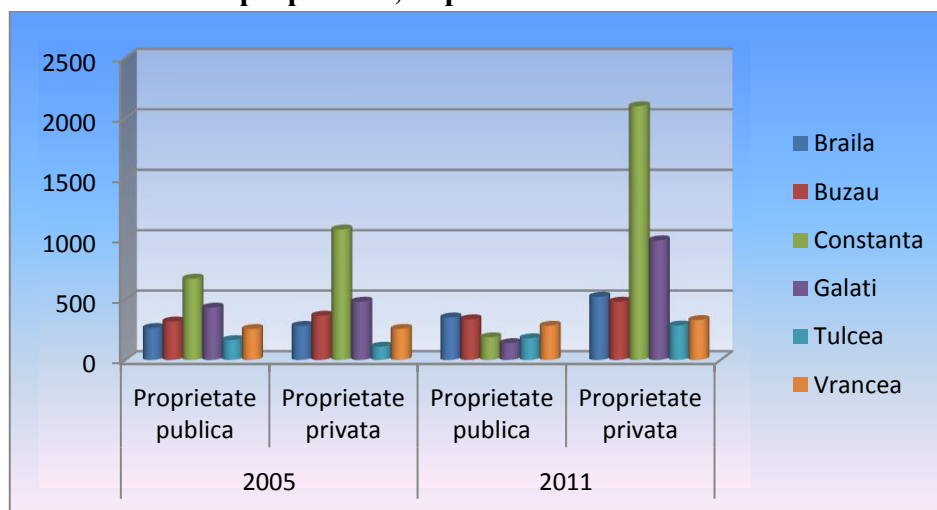
Grafic nr 2.5.13

Evoluția numărului total de unități sanitare în Regiunea Sud-Est, pe forme de proprietate

Sursa: Calculat pe baza datelor de la Direcția Regională de Statistică Brăila

Așa cum se observă în Tabelul nr.1 Anexa 5, Unități sanitare, cea mai mare creștere a unităților majoritar private față de unitățile majoritar de stat se înregistrează la nivelul anului 2011 în Județul Constanța (1021,9%), iar cea mai mică în Județul Vrancea (16,6%). De remarcat este și faptul că în județul Galați, în anul 2011 s-a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de unități sanitare proprietate majoritară de stat (139), față de anul 2005 când în județ se înregistrau 433 de unități. În același timp a crescut proporțional numărul unităților sanitare proprietate majoritar privată (de la 482 în anul 2005 la 989 în anul 2011).

Grafic nr. 2.5.14

Evoluția numărului de unități sanitare pe județe în Regiunea Sud-Est, pe forme de proprietate, în perioada 2005-2011

Sursa: Calculat pe baza datelor de la Direcția Regională de Statistică Brăila

Majorarea numărului de unități sanitare cu proprietate privată relevă în primul rând cererea în creștere din partea populației pentru servicii medicale de calitate, asigurate în condiții decente de către personal medical specializat și motivat inclusiv financiar să ofere un act medical la standarde înalte. Această creștere a venit pe fondul învechirii infrastructurii sanitare de stat și a

dotării precare a unităților de stat cu echipamente și medicamente moderne, dar și a lipsei de motivație a personalului medical din aceste unități.

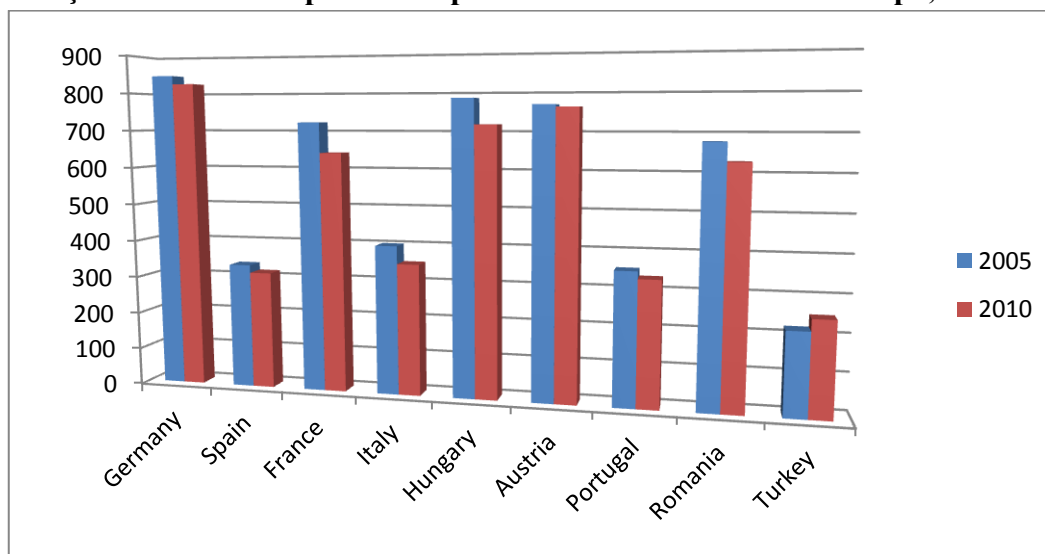
În aceste condiții, sistemul public de sănătate se confruntă cu o concurență crescută din partea sistemului privat, mai ales în contextul implementării sistemului de coplată. Prin acest sistem pacienții asigurați în sistemul public de asigurări de sănătate trebuie să suporte o parte a costurilor serviciilor medicale, motivația financiară a alegerii sistemului public sau privat pentru acordarea de îngrijiri medicale scăzând astfel în importanță în favoarea calității oferite de acestea.

Mai mult, pe lângă alegerea prezentării la o unitate medicală publică sau privată din România, cetățenii români au posibilitatea alegerii unei unități medicale din orice stat membru UE dacă urgența cazului solicită tratarea în străinătate și dacă cetățeanul își poate asigura cheltuielile de transport până la clinica aleasă, acestea nefiind suportate de asigurarea de sănătate.

Un alt indicator important în privința infrastructurii sanitare este **numărul paturilor de spital raportat la 100.000 de locuitori**. Potrivit datelor EUROSTAT, cel mai mare nivel al acestui indicator dintre statele membre pentru care sunt disponibile date s-a înregistrat la nivelul anului 2010 în Germania, peste 800 de paturi de spital la 100.000 de locuitori, în timp ce cel mai scăzut nivel s-a înregistrat în Turcia, cu un număr sub 250 de paturi de spital/ 100.000 de locuitori. România s-a situat în anul 2010 puțin peste nivelul de 620 de paturi/100.000 de locuitori.

Grafic nr. 2.5.15

Evoluția numărului de paturi de spital la 100.000 locuitori în Europa, 2005-2010

Sursa: Calculat pe baza datelor EUROSTAT (nu sunt date disponibile pentru anul 2011)

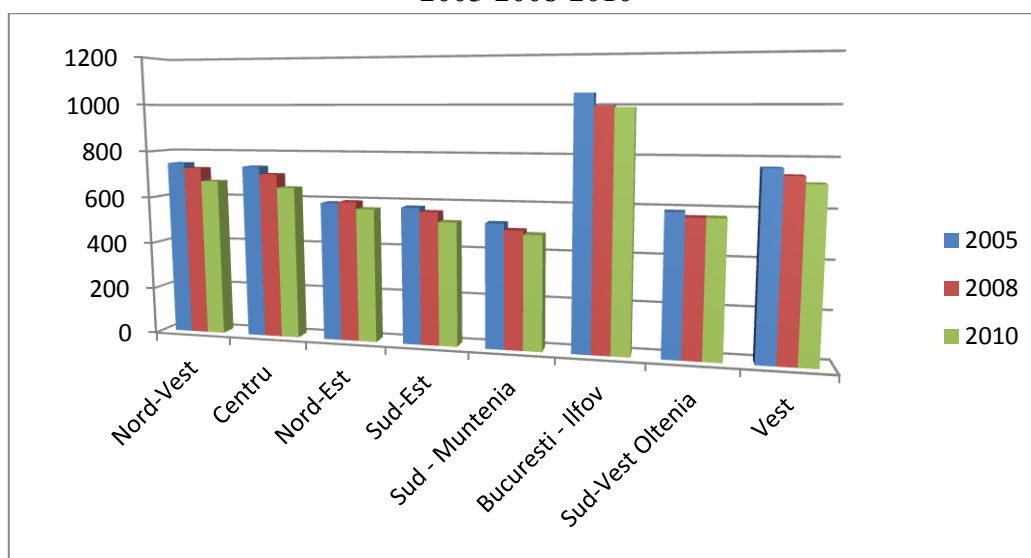
Totuși, numărul relativ ridicat de paturi din spitale la 100.000 de locuitori nu indică eficiența sistemului sanitar românesc, ci orientarea acestuia către tratarea afecțiunilor prin spitalizarea pacientului indiferent dacă starea lui necesită imperios internarea sau aceeași problemă s-ar putea trata în sistem ambulatoriu. Această abordare comportă costuri ridicate asupra unui sistem deja subfinanțat, scăzându-i eficiența și eficacitatea întrucât resursele insuficiente sunt utilizate pentru pacienții ajunși la spital indiferent de starea lor și de faptul că ar putea fi tratați mai eficient atât ca și calitate, cât și costuri, în sistem ambulatoriu.

Așadar, este necesară o regândire a sistemului sanitar românesc pe principii moderne, aliniate standardelor internaționale, pentru a atinge maximul de eficiență și de calitate, dând astfel o importanță mai mare serviciilor ambulatorii și de medicină primară, chiar a serviciilor spitalicești de scurtă durată, în detrimentul spitalizării de lungă durată care va fi utilizată doar în cazurile de necesitate absolută.

În privința numărului de paturi de spital la 100.000 de locuitori pe regiuni de dezvoltare în anul 2011 se constată ca toate regiunile înregistrează valori sub media națională .

Grafic nr. 2.5.16

**Evoluția numărului de paturi de spital la 100.000 locuitori pe regiuni,
2005-2008-2010**

Sursa: Calculat pe baza datelor EUROSTAT (nu sunt date disponibile pentru anul 2011)

În ceea ce privește distribuția pe județe a numărului de paturi de spital la 100.000 de locuitori, se constată că cea mai mare valoare se înregistrează în județul Constanța (569,7 paturi/100.000 locuitori), iar cea mai mică în județul Tulcea (340 paturi/100.000 locuitori). Media regională de 484,7 paturi/100.000 locuitori se afla cu 117,1 de paturi sub media națională de 601,8 paturi/100.000 locuitori, iar județele Tulcea și Vrancea se situau sub media regională.

În privința numărului de paturi de spital la 100.000 de locuitori pe regiuni de dezvoltare în anul 2011 se constată ca toate județele înregistrează valori sub media națională.

Tabel 2.5.33

Număr paturi de spital la 100.000 locuitori pe județe în Regiunea Sud-Est, 2011

2011	Nr. paturi de spital	Nr. paturi de spital la 100.000 locuitori
România	128.501	601,8
Regiunea Sud Est	13.545	484,7
Județul Brăila	1.836	516,9
Județul Buzău	2.448	513,0
Județul Constanța	4.126	569,7
Județul Galați	2.962	489,9
Județul Tulcea	830	340,0

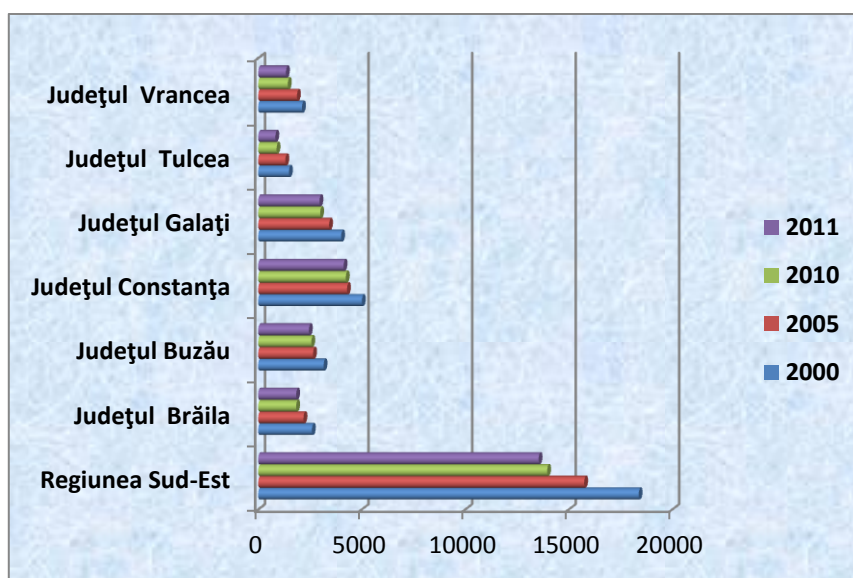
2011	Nr. paturi de spital	Nr. paturi de spital la 100.000 locuitori
Județul Vrancea	1.343	345,3

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Problemele cu care se confruntă sistemul sanitar se reflectă și la nivel regional și județean în **numărul de paturi din spitale** în perioada 2000-2005-2011. Tendința actuală este de continuă scădere, în contextul demarării reformei din domeniul sanitar, pe fondul unei subfinanțări cronice cu care se confruntă sistemul sanitar actual.⁴⁸

Grafic nr. 2.5.17

Evoluția numărului de paturi în spitale pe județe în Regiunea Sud-Est 2000-2005-2011

Sursa: Calculat pe baza datelor din Anuarele Statistice ale României

Numărul de paturi a scăzut în intervalul de referință cu 38.316 de unități la nivel național, ceea ce reprezintă o scădere de aproximativ 23% a numărului de paturi de spital în intervalul de timp studiat, la nivel național. La nivel regional însă, scăderea este una de 4.830, ceea ce reprezintă o scădere de 26% (un pic deasupra mediei naționale).

În anul 2011, Regiunea Sud-Est ocupa penultimul loc ca număr de paturi de spital față de celelalte Regiuni ale țării.

La momentul actual se are în vedere o eficientizare a sistemului sanitar românesc printr-o analiză mai atentă a costurilor și a managementului unităților sanitare și prin transferarea acestora de la administrația publică la administrația județeană, astfel că luarea deciziilor să fie făcută în cadrul comunității care beneficiază de aceste servicii de sănătate. În condițiile în care administrația publică nu mai face față finanțării corespunzătoare a unităților sanitare, acestea acumulând datorii istorice, **descentralizarea sistemului sanitar ar permite administrației județene și locale să rezolve problemele unităților sanitare specifice comunităților din care fac parte.** În prezent, autoritățile administrației publice locale participă la finanțarea unor cheltuieli de

⁴⁸ Strategia națională pentru Dezvoltare Regională

administrare și funcționare, respectiv bunuri și servicii, reparații capitale, consolidare, extindere și modernizare, dotări cu echipamente medicale, a unităților sanitare publice de interes județean sau local, în limita creditelor bugetare aprobate cu această destinație în bugetele locale.

Conform **Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020** *Sanătate pentru prosperitate* în cadrul **OG 7**. Dezvoltarea infrastructurii adecvate la nivel național, regional și local, în vederea reducerii inechității accesului la serviciile de sănătate, sunt prevăzute 4 Obiective Specifice:

O.S. 7.1 Îmbunătățirea infrastructurii spitalicești în condițiile necesarei remodelări a rețelei spitalicești prin restructurare și raționalizare

O.S. 7.2 Îmbunătățirea infrastructurii serviciilor de sănătate în regim ambulatoriu asigurate prin asistență medicală comunitară, medicină de familie și ambulatorul de specialitate

O.S. 7.3 Dezvoltarea infrastructurii serviciilor integrate de urgență

O.S. 7.4 Îmbunătățirea infrastructurii serviciilor de sănătate publică

Prin cele patru obiective specifice va fi vizată întreaga piramidă de servicii medicale, respectiv îngrijirea primară (Centru Comunitar de Intervenție - CCI), asistență ambulatorie (nivel intermediar) și asistență de urgență (Unitatea de Primire Urgențe - UPU, Spital Județean de Urgență - SJU și Spital Regional de Urgență - SRU).

Astfel vor fi finanțate cu prioritate intervențiile în infrastructură și dotare a rețelei de ambulatorii și de CCI ce vor furniza atât servicii medicale și sociale, fiind o soluție flexibilă de accesibilizare a asistenței socio-medicale primare, mai ales pentru acele categorii de persoane sărace din mediul rural, cu puține unități sanitare.

Acțiunile asupra acestor două niveluri vor fi completate de cele investiții în infrastructura și echipamentele SJU și cele în UPU.

Intervențiile vor fi completate de construcția de SRU, realizându-se acoperirea cu servicii medicale complexe, integrate, prin preluarea pacienților ce necesită intervenții prompte și critice.

Dată fiind participarea redusă a unor categorii de populație (persoane cu dizabilități/ persoane rom etc.) pe piața muncii, serviciile medicale trebuie completate și de servicii instituționalizate la cele furnizate în cadrul comunității pentru promovarea incluziunii sociale a persoanelor.

Concluzii:

Sistemul sanitar din România se confruntă cu o criză datorată subfinanțării și învechirii infrastructurii, criză care se traduce printr-o asistență sanitară precară acordată unora dintre cetățenii țării și care are un impact negativ asupra bunăstării populației.

În privința numărului de unități sanitare raportat la populația regiunii, Regiunea Sud-Est se clasează pe ultimul loc, având un număr de 56,6 unități sanitare la 100.000 de locuitori, cu 20,3 unități sanitare mai puțin decât media națională.

În Regiunea Sud-Est se înregistrează în anul 2011 un număr de 49 de spitale și 41 de ambulatorii de spital și de specialitate, 9 policlinici, 23 de dispensare, 4 centre de sănătate, nici un sanatoriu T.B.C., 3 sanatorii balneare, nici o unitate preventorie, 5 unități medico-sociale, 4 centre de diagnostic, 24 centre medicale de specialitate, 991 farmacii și puncte farmaceutice, 314 laboratoare medicale, 132 laboratoare de tehnică medicală și 6 centre de transfuzie sanguină.

Numărul de unități spitalicești a cunoscut o evoluție crescătoare până în anul 2010 pentru ca în anul 2011 numărul acestora să se reducă cu 5 unități. Astfel, în Regiunea Sud-Est, în anul 2011 mai erau doar 49 de unități spitalicești. Regiunea Sud-Est ocupă locul 6 ca număr de spitale

constatându-se și în acest caz o variație semnificativă între județele Regiunii. Astfel Constanța înregistrează cea mai mare concentrație de spitale, respectiv 18, în timp ce cel mai slab reprezentat județ, Tulcea, înregistrează doar 3 spitale.

În ceea ce privește distribuția unităților sanitare pe medii se remarcă faptul că în Regiunea Sud Est procentul de unități sanitare din mediul rural la unitățile sanitare din mediul urban este de doar 25,07%.

Segmentul privat al infrastructurii medicale este mult mai bine reprezentat decât segmentul public atât la nivel național, cât și în Regiunea Sud-Est. Ponderea sectorului privat față de sectorul public a crescut astfel de la 22,3% în 2005 la 219,1% în anul 2011. Cea mai mare pondere a unităților majoritar private față de unitățile majoritar de stat se înregistra la nivelul anului 2011 în Județul Constanța (1021,9%), iar cea mai mică în Județul Vrancea (16,6%). De remarcat este și faptul că în județul Galați, în anul 2011 s-a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de unități sanitare proprietate majoritară de stat (139), față de anul 2005 când în județ se înregistrau 433 de unități.

Regiunea Sud-Est se clasează pe locul 6 după numărul de cabinete medicale la 100.000 de locuitori, totalizând 6.011 de cabinete medicale.

În ceea ce privește distribuția pe județe ale Regiunii Sud-Est a numărului de paturi de spital, se constată că la nivelul anului 2011, cea mai mare valoare se înregistra în județul Constanța (569,7 paturi/100.000 locuitori), iar cea mai mică în Județul Tulcea (340 paturi/100.000 locuitori). Media regională de 462,46 paturi/100.000 locuitori se afla cu 139,33 de paturi sub media națională de 602,8 paturi/100.000 locuitori, iar județele Tulcea și Vrancea se situau sub media regională. Numărul relativ ridicat nu indică eficiența sistemului sanitar românesc, ci orientarea acestuia către tratarea afecțiunilor prin spitalizarea pacientului, indiferent dacă este posibilă tratarea în sistem ambulatoriu, ceea ce încarcă și mai mult un sistem subfinanțat.

2.5.12 Infrastructura de servicii sociale

Pe lângă ajutoarele financiare acordate persoanelor aflate în situații dificile care necesită asistență imediată pentru a se evita continuarea degradării situației acestora, politica de asistență socială din România prevede și **asigurarea unor servicii sociale** care să amelioreze situația acestora. Serviciile sociale cuprind servicii primare acordate și servicii specializate. Serviciile primare sunt:

- a) activități de identificare a nevoii sociale individuale, familiale și de grup;
- b) activități de informare despre drepturi și obligații;
- c) măsuri și acțiuni de conștientizare și sensibilizare socială;
- d) măsuri și acțiuni de urgență în vederea reducerii efectelor situațiilor de criză;
- e) măsuri și acțiuni de sprijin în vederea menținerii în comunitate a persoanelor în dificultate;
- f) activități și servicii de consiliere;
- g) măsuri și activități de organizare și dezvoltare comunitară în plan social pentru încurajarea participării și solidarității sociale;
- h) orice alte măsuri și acțiuni care au drept scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate ori vulnerabilitate, care pot duce la marginalizare sau excluziune socială.

Serviciile sociale specializate au ca scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacității de funcționare socială a indivizilor și familiilor. Activitățile specifice sunt cele de:

- recuperare și reabilitare;

- suport și asistență pentru familiile și copiii aflați în dificultate;
- educație informală extracurriculară pentru copii și adulți, în funcție de nevoia fiecărei categorii;
- asistență și suport pentru persoanele vârstnice, inclusiv pentru persoanele vârstnice dependente;
- asistență și suport pentru toate categoriile definite la art. 25;
- sprijin și orientare pentru integrarea, readaptarea și reeducarea profesională;
- îngrijire social-medicală pentru persoanele aflate în dificultate, inclusiv paleative pentru persoanele aflate în fazele terminale ale unor boli;
- mediere socială;
- consiliere în cadru instituționalizat, în centre de informare și consiliere;
- orice alte măsuri și acțiuni care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială.

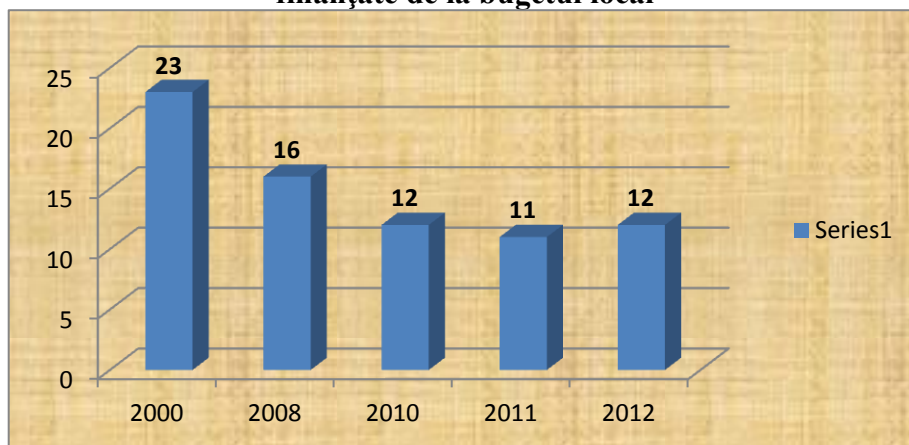
Serviciile sociale pentru care există date disponibile sunt: masa la cantina de ajutor social, serviciile de asistență socială pentru persoanele vârstnice și servicii de îngrijire și asistență la domiciliu. În acest context, pentru primele două tipuri de servicii sociale, infrastructura de prestare a acestora este extrem de importantă.

Potrivit Legii nr. 208/1997, de serviciile cantinelor sociale pot beneficia persoanele care nu realizează temporar venituri sau realizează venituri mai mici decât nivelul venitului net lunar, pentru o persoană singură, luat în calcul la stabilirea ajutorului social, copiii sub 18 ani sau până la 26 de ani pe durata studiilor superioare provenind din familii în această situație, pensionarii, persoanele care au împlinit vârsta de pensionare și sunt izolate social, nu au susținători legali sau sunt lipsite de venituri și invalizii și bolnavii cronici.

În cazul Regiunii Sud-Est se constată o scădere importantă pe perioada 2000-2012 a numărului de cantine de ajutor social, finanțate de la bugetele locale, unde persoanele în situația amintită pot servi masa, scădere care depășește media națională, respectiv -47,83% față de -38,42% la nivel național. Deși în anul 2008, capacitatea cantinelor sociale din Regiunea Sud Est crescuse cu 8,68%, în anul 2012 numărul acestora s-a redus cu 28,83% iar numărul de beneficiari a scăzut cu 43,06%.

Grafic nr. 2.5.18

**Evoluția numărului de cantine sociale în Regiunea Sud-Est 2000-2008-2010-2012
finanțate de la bugetul local**

Sursa: Calculat pe baza datelor din Rapoarte Ministerul Muncii, Familiei și Protecției sociale

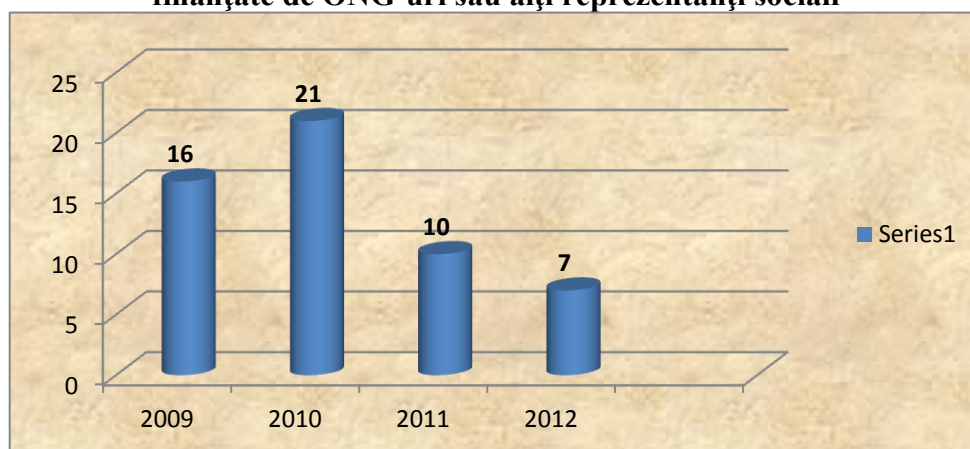
În următorii trei ani consecutivi s-au înregistrat mici oscilații în ceea ce privește numărul de cantine sociale finanțate din bugetele locale, a numărului de locuri și a numărului de beneficiari, astfel că la nivelul anului 2012, Regiunea Sud-Est înregistra un număr de 4.520 locuri pentru servirea mesei în fiecare zi a 2.870 de persoane într-un număr de 12 cantine sociale. Cei mai mulți beneficiari ai acestui serviciu social se găseau în județele Constanța, Buzău și Galați, iar cel mai mic în județele Tulcea și Vrancea.

În ceea ce privește variația numărului de cantine sociale se remarcă județul Brăila cu o scădere de 100%, de la 10 unități, în anul 2000, la 0 unități în anul 2012. Singura creștere a numărului de cantine sociale față de anul 2008 (când s-a înregistrat o scădere de la 6 la 3 unități), se înregistrează în județul Constanța care în anul 2012 a ajuns din nou la un număr de 6 unități. Astfel, capacitatea cantinelor din județul Constanța s-a majorat cu 44,14%, iar numărul de beneficiari a crescut cu 32,98%. Vezi Anexa 6 Social, Tabelul nr.1

În ceea ce privește **cantinele de ajutor social** din Regiunea Sud-Est finanțate din surse ale ONG-urilor sau ale altor reprezentanți sociali, (vezi Anexa 6 Social, Tabelul nr.2) se remarcă o scădere accentuată a acestora. Astfel la nivelul anului 2012 în regiune mai existau doar 7 unități finanțate din surse ale ONG-urilor sau ale altor reprezentanți sociali față de 21 de unități în anul 2010. Variația înregistrată a fost de -56,25 % comparativ cu variația de -5,00% la nivel național.

Grafic nr. 2.5.19

**Evoluția numărului de cantine sociale în Regiunea Sud-Est 2000-2008-2010-2012
finanțate de ONG-uri sau alți reprezentanți sociali**

Sursa: Calculat pe baza datelor din Rapoarte Ministerul Muncii, Familiei și Protecției sociale

De existența acestora au beneficiat în anul 2012 în medie un număr de 570 de persoane pe zi, cu 679 de persoane mai puțin decât capacitatea maximă. Se remarcă județul Brăila, care înregistrează în anul 2012, cea mai mare scădere a numărului de cantine de ajutor social. Astfel la nivelul anului 2010 județul Brăila dispunea de 13 cantine sociale, în anul 2012 rămânând doar una.

Județele Constanța și Vrancea înregistrau fiecare în anul 2010 câte o cantină socială finanțată de ONG-uri sau alți reprezentanți ai societății civile, cantina socială din Galați funcționând aproape la capacitatea maximă de 420 de persoane. Județele Tulcea și Buzău nu aveau nici o cantină de ajutor social.

Județul Buzău nu a avut nicio cantină între anii 2009-2012, în timp ce județul Constanța a menținut cantina de ajutor social și în anul 2012, dar, comparativ cu anul 2009 aceasta și-a redus capacitatea la jumătate.

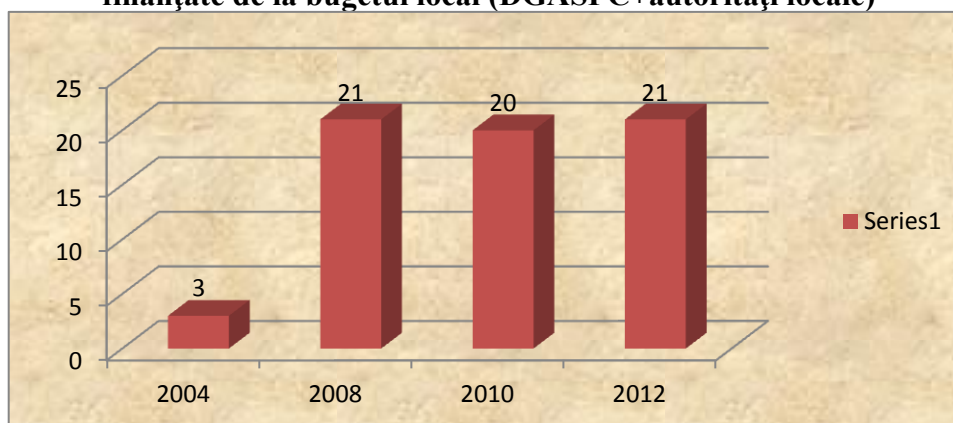
În județul Galați în anul 2010 numărul de cantine a crescut de la 1 la 6 comparativ cu anul 2009, apoi s-a constatat o scădere la 3 cantine în anul 2012 cu un număr de beneficiari ce depășea capacitatea totală a acestora. În fiecare din județele Constanța, Tulcea și Vrancea, în anul 2012 exista câte o cantină socială.

Asistența și îngrijirea instituțională a persoanelor vârstnice se realizează în **cămine, locuințe protejate și centre de zi pentru persoanele vârstnice**. Componenta de infrastructură este importantă în cazul căminelor și centrelor de zi pentru bătrâni.

În perioada 2004-2012 s-a constatat o creștere a numărului de **cămine de bătrâni** finanțate de la bugetele locale, Regiunea Sud-Est înregistrând o rată de creștere de 600%, de la 3 la 21 unități, în timp ce la nivel național numărul acestora s-a majorat de la 20 la 108 unități. Numărul de locuri, dar și numărul beneficiarilor serviciilor acestora s-a majorat atât la nivel regional, cât și la nivel național, rata de creștere a acestora fiind mai mare în Regiunea Sud-Est decât media națională.

Grafic nr. 2.5.20

**Evoluția numărului de cămine de bătrâni în Regiunea Sud-Est 2004-2012
finanțate de la bugetul local (DGASPC+autorități locale)**

Sursa: Calculat pe baza datelor din Rapoarte Ministerul Muncii, Familiei și Protecției sociale

La nivelul Regiunii Sud-Est se remarcă faptul că județele Buzău, Tulcea și Vrancea nu aveau nici un cămin de bătrâni finanțate de bugetul local în anul 2004, dar în anul 2012 județul Buzău aveau 4 unități, Tulcea o unitate și Vrancea 3 unități. (vezi Anexa 6 Social, Tabelul nr.3)

Întrucât nevoile de îngrijire în **centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice** sunt mult mai mari decât capacitatea de finanțare a autorităților locale, o serie de ONG-uri (organizații non-guvernamentale) contribuie la finanțarea unor cămine pentru vârstnici suplimentare. La nivel național se înregistrează un număr de 95 de astfel de unități în anul 2012 care deserveau lunar un număr mediu de 3.057 de bătrâni. Dintre acestea, 10 se înregistrează în Regiunea Sud-Est cu 6 unități în județul Buzău și 4 în județul Brăila, în timp ce celelalte județe nu dispuneau de suplimentarea serviciilor sociale acordate bătrânilor prin intermediul căminelor pentru vârstnici prin finanțarea din partea unor ONG-uri.

Tabel nr. 2.5.34

**Centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice finanțate de ONG-uri în Regiunea Sud-Est,
pe județe, 2012**

	Nr unități	Nr. mediu lunar al beneficiarilor	Capacitatea	Numărul cererilor în așteptare
România	95	3.057	3.730	1.461
Regiunea Sud Est	10	235	318	524
Județul Brăila	4	137	163	1-
Județul Buzău	6	98	155	1
Județul Constanța	-	-	-	-
Județul Galați	-	-	-	-
Județul Tulcea	-	-	-	-
Județul Vrancea	-	-	-	-

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2012

În ceea ce privește **centrele de zi pentru vârstnici**, finanțate de la bugetul local, se remarcă faptul că, la nivelul anului 2011, județele Galați și Vrancea prestau servicii de îngrijire și asistență socială pentru 135 de persoane respectiv 60 de persoane într-un număr de 2 unități, respectiv 1 unitate.

Tabel 2.5.35

Centre de zi pentru persoane vârstnice, în subordinea consiliilor locale, pe județe, 2011

	Număr	Capacitate	Beneficiari
România	35	164.788	2.312
Regiunea Sud Est	3	195	150
Județul Brăila	0	0	0
Județul Buzău	0	0	0
Județul Constanța	0	0	0
Județul Galați	2	135	125
Județul Tulcea	0	0	0
Județul Vrancea	1	60	25

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

În anul 2011 au existat la nivel național 28 de centre de zi pentru vârstnici înființate de organizații neguvernamentale cu o capacitate de 1.772 de locuri pentru 1.249 beneficiari, din care, în regiunea Sud Est, au fost 3 unități cu o capacitate de 170 locuri ce deserveau 73 beneficiari în județele Brăila, Galați și Vrancea.

Tabel 2.5.36

Centre de zi pentru vârstnici înființate de ONG-uri, pe județe, 2011

	Număr	Capacitate	Beneficiari
România	28	1.772	1.249
Regiunea Sud Est	3	170	73
Județul Brăila	1	20	18
Județul Buzău	0	0	0
Județul Constanța	0	0	0

Județul Galați	1	30	50
Județul Tulcea	0	0	0
Județul Vrancea	1	25	100

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

În anul 2011, în Regiunea Sud-Est nu au existat **Centre de primire în regim de urgență** în subordinea consiliilor locale.

În subordinea DGASPC au fost 6 astfel de centre, câte 1 în județele Brăila, Buzău, Galați și Tulcea și 2 în județul Constanța. În județul Vrancea nu fost înființate.

Tabel nr. 2.5.37

Centre de primire în regim de urgență, în subordinea DGASPC din Regiunea Sud-Est, pe județe, 2011

	Număr	Capacitate	Beneficiari
România	48	803	643
Regiunea Sud Est	6	104	86
Județul Brăila	1	8	0
Județul Buzău	1	26	21
Județul Constanța	2	46	47
Județul Galați	1	15	15
Județul Tulcea	1	9	3
Județul Vrancea	0	0	0

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

La nivel național sunt 7 unități de primire în regim de urgență, înființate de organizații neguvernamentale cu o capacitate de 138 locuri cu 117 beneficiari.

În Regiunea Sud-Est exista un singur Centru de primire în regim de urgență, în subordinea unei organizații neguvernamentale, în județul Buzău, cu o capacitate de 8 locuri, la care au apelat 3 persoane.

În România, în anul 2011 se înregistrau 11 **adăposturi de zi sau noapte** în subordinea DGASPC cu o capacitate de 291 de locuri, de care au beneficiat 208 persoane.

În Regiunea Sud-Est existau 2 unități în județele Constanța și Galați.

Tabel nr. 2.5.38

Adăposturi de zi sau de noapte, în subordinea DGASPC din Regiunea Sud-Est, pe județe, 2011

	Număr	Capacitate	Beneficiari
România	11	291	208
Regiunea Sud Est	2	14	15
Județul Brăila	0	0	0
Județul Buzău	0	0	0
Județul Constanța	1	14	15
Județul Galați	1	0	0
Județul Tulcea	0	0	0
Județul Vrancea	0	0	0

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

Înființat de organizații neguvernamentale, în anul 2011 exista un astfel de adăpost în județul

Vrancea, cu o capacitate de 20 de locuri, de care au beneficiat 26 persoane.

În anul 2011, în România s-au înregistrat 34 de **instituții de asistență socială pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție** în subordinea DGASPC, cu o capacitate de 286 locuri, de care au beneficiat 254 persoane. Nu au existat astfel de instituții în subordinea consiliilor locale și organizațiilor neguvernamentale.

În regiunea Sud Est se aflau 2 unități în județul Galați cu o capacitate de 43 de locuri.

Tabel nr. 2.5.39

Instituții de asistență socială pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție în subordinea DGASPC din Regiunea Sud-Est, pe județe, 2011

	Număr	Capacitate	Beneficiari
România	34	286	254
Regiunea Sud Est	2	43	42
Județul Brăila	0	0	0
Județul Buzău	0	0	0
Județul Constanța	0	0	0
Județul Galați	2	43	42
Județul Tulcea	0	0	0
Județul Vrancea	0	0	0

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

Tot în județul Galați se afla în anul 2011 o instituție de asistență socială pentru victime ale traficului de persoane, în subordinea DGASPC.

Însumând numărul de **furnizori de servicii sociale** pentru persoane vârstnice, victime ale violenței în familie, persoane toxico-dependente, victime ale traficului de persoane, persoane migrante, persoane fără adăpost, tinerii care au părăsit sistemul de protecție a copilului și alte persoane aflate în dificultate, rezultă că în anul 2011, în România au fost 1.861 de furnizori de servicii sociale din care 1.063 publici și 798 privați.

În regiunea Sud Est în județele Constanța, Galați, Tulcea au fost în anul 2011 mai mulți furnizori publici decât privați. În județele Brăila și Buzău numărul furnizorilor privați a fost mai mare decât al celor publici.

Județul Brăila, în anul 2011 avea cei mai mulți furnizori de servicii sociale, urmat de județele Constanța, Galați, Vrancea, Tulcea și Buzău. Cei mai mulți furnizori sunt în mediul urban. În mediul rural un rol important în protecția persoanelor vulnerabile îl joacă familia. Cea mai mare parte a furnizorilor publici de servicii sociale acordă servicii primare, nu specializate.

Tabel 2.5.40

Furnizori de servicii de asistență socială în Regiunea Sud-Est, pe județe, 2011

	Număr	Furnizori publici			Furnizori privați
		În Subordinea consiliilor locale	În subordinea DGASPC	Total furnizori publici	
România	1.861	530	533	1.063	798
Regiunea Sud Est	228	84	66	150	78
Județul Brăila	88	32	10	42	46
Județul Buzău	17	5	3	8	9

Județul Constanța	41	26	14	40	1
Județul Galați	33	14	6	20	13
Județul Tulcea	12	4	4	8	4
Județul Vrancea	37	3	29	32	5

Sursa: www.mmuncii.ro / Raport statistic privind activitatea M.M.F.P.S. în domeniul incluziunii sociale, în anul 2011

Analizând evoluția numărului de cereri de ajutor social pentru asigurarea **venitului minim garantat** pe trei ani consecutivi 2010, 2011 și 2012 constăm că la nivel național în anul 2010 au existat la plată cele mai multe cereri de ajutor social. În anul 2011 a fost o perioadă de scădere urmată de o ușoară creștere în anul 2012.

Aceeași evoluție se observă și la nivelul regiunii Sud Est. Tendința pe județe în cei trei ani consecutivi este aceeași. Cele mai multe cereri s-au înregistrat în județul Buzău, urmat de județele Galați, Vrancea, Constanța, Brăila și Tulcea.

Tabel 2.5.41

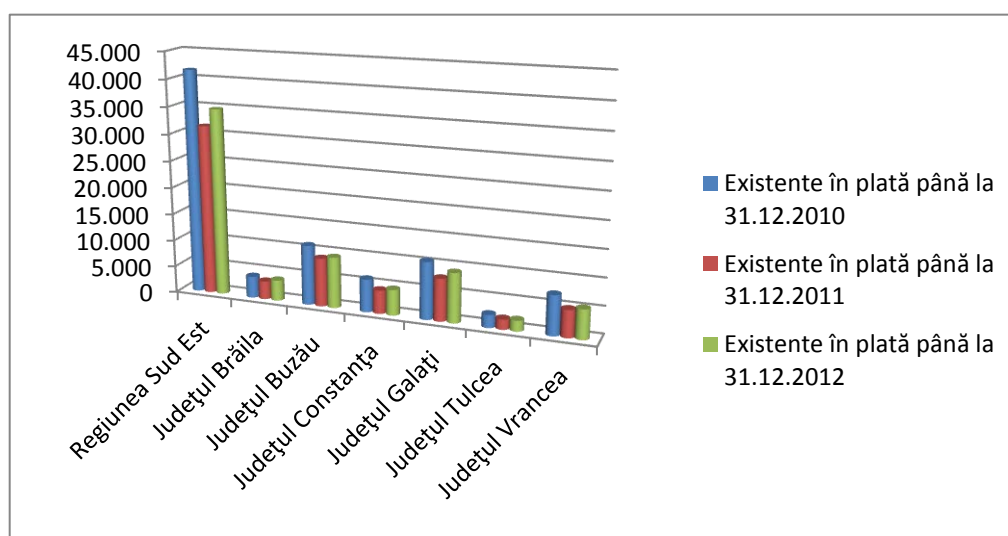
Numărul de cereri de ajutor social pentru asigurarea venitului minim garantat, în anii 2010, 2011, 2012

	Existente în plată până la 31.12.2010	Existente în plată până la 31.12.2011	Existente în plată până la 31.12.2012
România	269.214	200.071	214.888
Regiunea Sud Est	41.589	31.525	34.754
Județul Brăila	3.989	3.360	3.845
Județul Buzău	11.131	8.998	9.465
Județul Constanța	6.098	4.348	4.763
Județul Galați	10.635	7.889	9.221
Județul Tulcea	2.375	1.882	1.988
Județul Vrancea	7.361	5.048	5.472

Sursa: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției sociale și persoanelor vârstnice

Grafic nr. 2.5.21

Evoluția numărului de cereri de ajutor social pentru asigurarea venitului minim garantat în Regiunea Sud-Est, în anii 2010, 2011, 2012

Sursa: Calculat pe baza datelor din Rapoarte Ministerul Muncii, Familiei și Protecției sociale

Infrastructura serviciilor sociale este finanțată la nivel regional, în perioada de programare 2007-2013, din fonduri europene, prin **REGIO** (Programul Operațional Regional 2007-2013). Domeniul major de intervenție 3.2, finanțează Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale și are o alocare financiară, la nivelul Regiunii Sud-Est, de 12,92 milioane euro (buget alocat FEDR + buget stat).

Obiectivul specific al acestui domeniu major de intervenție îl constituie îmbunătățirea calității infrastructurii pentru serviciile sociale, prin sprijin acordat în mod echilibrat pe întreg teritoriul țării, pentru asigurarea unui acces al cetățenilor la astfel de servicii.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, valoarea solicitată totală a celor 31 proiecte aprobate la finanțare reprezintă aproximativ peste 116% față de valoarea alocată, respectiv 14,49 mil. euro față de 12,92 mil. euro.

Până în prezent, au fost finalizate 17 proiecte, după cum urmează:

- **în județul Brăila**, comuna Baldovinești – 1 centru socio-medical,
- **în județul Buzău**: în municipiul Buzău - 1 centru de zi pentru copii cu dizabilități, în orașul Pogoanele - 1 centru de asistență medico-socială de tip rezidențial;
- **în județul Constanța**: în municipiul Constanța – 4 proiecte respectiv: 2 proiecte de realizare a infrastructurii pentru persoane vârstnice (modernizare cămin și corp cantină), 1 centru de plasament și 1 centru de primire în regim de urgență pentru mamă și copil; în orașul Techirghiol 2 proiecte – un centru de recuperare neuropsihiatrică și un centru de îngrijire și asistență socială; în municipiul Mangalia – un cămin pentru persoane vârstnice,
- **în județul Galați**: în municipiul Galați 4 proiecte – un cămin pentru persoane vârstnice, un centru de recuperare, un centru medico-social și un centru multifuncțional pentru tineri;
- **în județul Vrancea**: în municipiul Focșani – un cămin pentru persoane vârstnice; în comuna Fitionești – un centru de asistență pentru persoane vârstnice.
- **în județul Tulcea**: în Comuna Horia – un centru de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică.

Numărul persoanelor care beneficiază de rezultatele implementării acestor proiecte este de peste 2.035 de persoane.

În perioada 2014-2020 un rol important în reducerea disparităților teritoriale în zonele urbane și rurale îl ocupă Instrumentele de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității (CLLD), prin încurajarea implicării active a comunităților locale, atât pentru elaborarea strategiilor, cât și pe parcursul de implementare a acestora, conform nevoilor identificate, Instrumentul CLLD va fi utilizat pentru implementarea intervențiilor care vizează promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în comunitățile dezavantajate, cu accent asupra celor cu populație majoritară de etnie romă. Dată fiind complexitatea nevoilor cu care se confruntă comunitățile afectate, în contextul unui acces limitat la serviciile sociale, de sănătate și educație de calitate și participării reduse pe piața muncii, este necesară o abordare integrată pentru asigurarea eficacității și sustenabilității intervențiilor implementate.

Astfel, prin POCU (prin Axa Prioritară 5- Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității) și POR (prin Axa Prioritară 9 – Sprijinirea regenerării economice și sociale a

comunităților defavorizate din mediul urban) vor pune la dispoziție alocările financiare necesare implementării strategiilor integrate de dezvoltare locală pentru orașe cu o populație de peste 20.000 de locuitori.

Concluzii:

La nivelul anului 2012, Regiunea Sud-Est înregistra un număr de 4.520 locuri pentru servirea mesei la cantinele de ajutor social, finanțate de la bugetele locale și un număr de 2.870 beneficiari în 12 cantine sociale. Cei mai mulți beneficiari ai acestui serviciu social se găseau în județele Constanța, Buzău și Galați, iar cel mai mic în județele Tulcea și Vrancea. În ceea ce privește cantinele de ajutor social finanțate de ONG-uri, în anul 2012 existau un număr de 7 unități, câte una în județele Brăila, Constanța, Tulcea, Vrancea, 3 în județul Galați, în județul Buzău existând 2 cantine sociale finanțate din bugetul de stat.

În perioada 2000-2012 s-a constatat o creștere a numărului de cămine de bătrâni finanțate de la bugetele locale, Regiunea Sud-Est înregistrând o rată de creștere de 600%, de la 3 la 21 de unități, în timp ce la nivel național numărul acestora s-a majorat de la 20 la 108 de unități.

Întrucât nevoile de îngrijire în centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice sunt mult mai mari decât capacitatea de finanțare a autorităților locale, o serie de ONG-uri (organizații non-guvernamentale) contribuie la finanțarea unor cămine pentru vârstnici suplimentare. La nivel național se înregistrau un număr de 95 de astfel de unități în anul 2012 care deserveau lunar un număr mediu de 3.057 de bătrâni. Dintre acestea, 10 se înregistrau în Regiunea Sud Est.

În ceea ce privește centrele de zi pentru vârstnici finanțate de la bugetul local, se remarcă faptul că, la nivelul anului 2011, județul Galați era singurul care mai presta servicii de îngrijire și asistență pentru 128 de persoane într-un număr de 2 unități. Referitor la centrele de zi finanțate de ONG-uri, în Regiunea Sud-Est, în anul 2011 erau 3 centre, câte unul în județele Brăila, Galați și Vrancea.

În anul 2011 existau 6 Centre de primire în regim de urgență în Regiunea Sud-Est, câte 1 în județele Brăila, Buzău, Galați și Tulcea și 11 adăposturi de zi sau noapte, 2 în județul Constanța și câte 1 în județele Brăila, Buzău, Galați și Tulcea, 2 în județul Constanța.

S-au înregistrat 34 de instituții de asistență socială pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție în subordinea DGASPC, cu o capacitate de 286 locuri, de care au beneficiat 254 persoane. În regiunea Sud Est se aflau 2 unități în județul Galați cu o capacitate de 43 de locuri. Tot în județul Galați se afla o instituție de asistență socială pentru victime ale traficului de persoane, în subordinea DGASPC.

Însumând numărul de furnizori de servicii sociale pentru persoane vârstnice, victime ale violenței în familie, persoane toxico-dependente, victime ale traficului de persoane, persoane migrante, persoane fără adăpost, tinerii care au părăsit sistemul de protecție a copilului și alte persoane aflate în dificultate, rezultă că în anul 2011, în România au fost 1861 de furnizori de servicii sociale din care 1.063 publici și 798 privați.

În regiunea Sud Est se aflau 228 de astfel de furnizori, din care 150 furnizori publici și 78 privați.

Județul Brăila, în anul 2011 avea cei mai mulți furnizori de servicii sociale, urmat de județele Constanța, Galați, Vrancea, Tulcea și Buzău. Cei mai mulți furnizori sunt în mediul urban. În mediul rural un rol important în protecția persoanelor vulnerabile îl joacă familia. Cea mai mare parte a furnizorilor publici de servicii sociale acordă servicii primare, nu specializate.

Analizând evoluția numărului de cereri de ajutor social pentru asigurarea venitului minim garantat

pe trei ani consecutivi 2010, 2011 și 2012 constăm că la nivel național în 2010 au existat la plată cele mai multe cereri de ajutor social. În anul 2011 a fost o perioadă de scădere urmată de o ușoară creștere în anul 2012.

Aceeași evoluție se observă și la nivelul regiunii Sud Est. Tendința pe județe în cei trei ani consecutivi este aceeași, și anume, cele mai multe cereri s-au înregistrat în județul Buzău, urmat de județele Galați, Vrancea, Constanța, Brăila și Tulcea.

2.5.13 Infrastructura situații de urgență

Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) este o structură subordonată Ministerului Administrației și Internelor, înființată la 15 decembrie 2004, fiind creată prin fuzionarea Comandamentului Protecției Civile cu Inspectoratul General al Corpului Pompierilor Militari.

La nivel național, IGSU asigură coordonarea și Serviciul de specialitate al serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență, profesionale și voluntare în concordanță cu reglementările internaționale

La nivel teritorial (în județe), filialele se numesc Inspectoratul pentru Situații de Urgență (ISU). Serviciile profesionale pentru situații de urgență asigură intervenția la o gama larga de evenimente negative, de la stingerea incendiilor și prim ajutor în accidente rutiere sau tehnologice, la inundatii, avarii si alte catastrofe naturale, acoperind practic, întregul spectru al misiunilor specifice protejării vieților omenești, a mediului înconjurător și a bunurilor materiale.

În anul 1996, este promulgată Legea 121 a Corpului Pompierilor Militari prin care se specifica faptul ca pompierii militari au ca atribuții și acordarea asistentei medicale de urgență și descarcerarea luând astfel naștere Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD).

În Regiunea Sud-Est, în anul 2011, existau 15 unități SMURD, înființate în perioada 2007-2011, în toate județele. Distribuția acestora era relativ uniformă la nivel regional, așa cum reiese și din tabelul de mai jos.

Demn de menționat este faptul că singura unitate SMURD în mediul rural din țară, se află în județul Tulcea (având în vedere și specificul județului).

Tabel 2.5.42

Unități de ambulanță și SMURD în Regiunea Sud-Est, pe județe componente, în anul 2011

2011	Unități sanitare de ambulanță și SMURD	
	Total	Rural
România	93	1
Regiunea Sud Est	15	1
Județul Brăila	3	-
Județul Buzău	2	-
Județul Constanța	2	-
Județul Galați	3	-
Județul Tulcea	3	1
Județul Vrancea	2	-

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

Din punct de vedere al dotărilor specifice, analiza cuprinde exclusiv autospeciale intrate în dotarea unităților subordonate IGSU în perioada analizată (2007-2011). În ceea ce privește numărul elicopterelor SMURD, nu deținem date la nivel regional.

Pentru intervenția în cazul accidentelor rutiere, serviciile profesioniste fiind dotate cu autospeciale de descarcerare, ambulanțe de tip B sau C, autospeciale de stingere cu apă și spumă sau alte mijloace de intervenție, în funcție de necesitățile respective⁴⁹.

Tabel 2.5.43

Numărul de mijloace de intervenție din dotarea serviciilor de urgență profesioniste în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2011

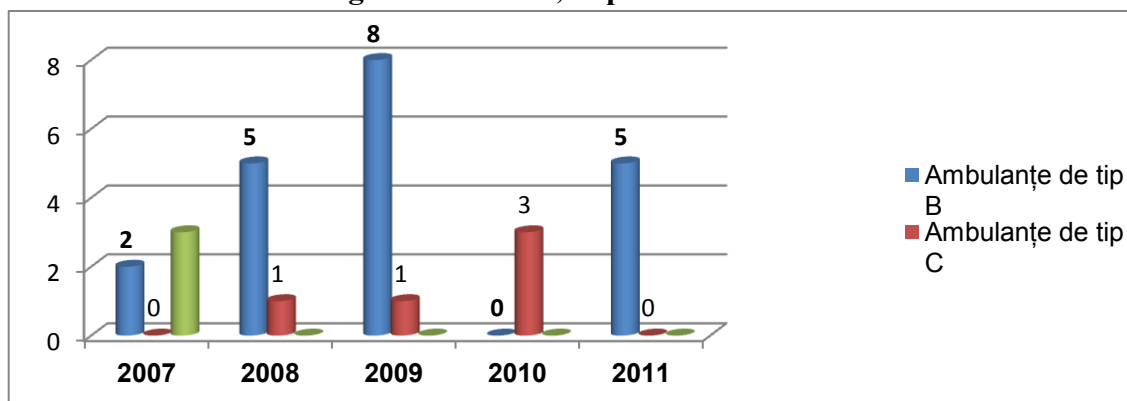
Mijloace de intervenții/anii	2007	2008	2009	2010	2011
Ambulanțe de tip B	2	5	8	0	5
Ambulanțe de tip C	0	1	1	3	0
Bărci de salvare cu motor	3	0	0	0	0
Autospeciale de intervenții la accidente colective și calamități	0	0	0	0	0
Autospeciale pentru descarcerare grea	0	0	0	0	0
Autospeciale pentru descarcerare ușoară	0	0	0	0	0
Autospeciale de stingere cu apă și spumă de capacitate medie	0	0	0	0	0
Autospeciale de stingere cu apă și spumă de capacitate mică	0	0	0	0	0
Autospeciale de stingere cu apă și spumă de capacitate mare	0	0	0	0	0
Autospeciale de intervenție și salvare de la înălțime cu braț telescopic	0	0	0	0	0
Autospeciale de intervenție și salvare de la înălțime cu pachet de scări	0	0	0	0	0

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

Din datele furnizate de IGSU, se observă că Regiunea Sud-Est în anul 2011, avea 5 ambulanțe de tip B, ca și mijloace de intervenție din dotarea serviciilor de urgență profesioniste.

Grafic nr. 2.5.22

Evoluția mijloacelor de intervenție din dotarea serviciilor de urgență profesioniste în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2011

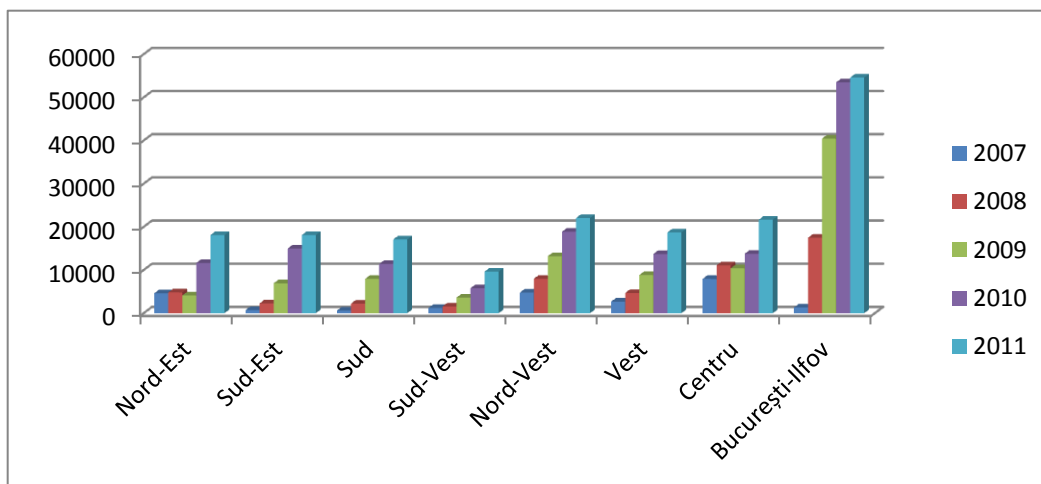
Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

⁴⁹ Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

La nivelul anului 2011, din punct de vedere al acțiunilor de intervenție SMURD, pe regiuni de dezvoltare, Regiunea Sud-Est ocupa locul 6. Cele mai numeroase intervenții s-au desfășurat în Regiunea București Ilfov, urmată la mare distanță de Regiunea Nord-Vest. Cele mai puține intervenții din total, s-au realizat în Regiunea Sud-Vest.

Grafic nr. 2.5.23

Evoluția acțiunilor de intervenție SMURD, pe Regiuni în perioada 2007-2011

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

În perioada analizată, se constată că acțiunile de intervenție SMURD și altele decât SMURD sunt în continuă creștere, tendința fiind aceeași pentru toate Regiunile țării.

Tabel 2.5.44

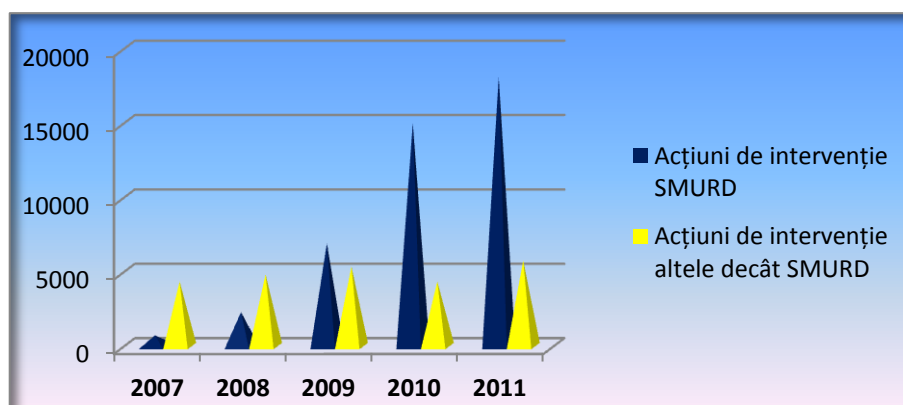
Acțiuni de intervenție în Regiunea Sud-Est în perioada 2007-2011

Intervenții executate/anii	2007	2008	2009	2010	2011
Acțiuni de intervenție SMURD	721	2.283	6.921	14.994	18.099
Acțiuni de intervenție altele decât SMURD	4.340	4.822	5.343	4.334	5.757

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

Grafic nr. 2.5.24

Evoluția acțiunilor de intervenție în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2011

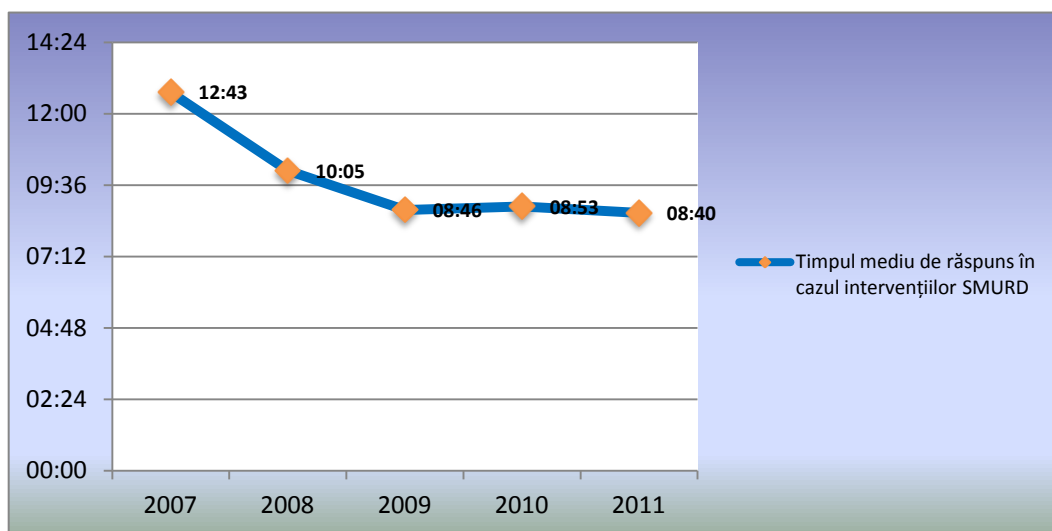

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

În anul 2011, timpul mediu de răspuns al SMURD a fost de 8:40 secunde, în uşoară semnificativă faţă de anul 2007 (12:43 secunde). De asemenea şi timpul mediu de intervenţie a scăzut, în perioada 2007-2011, de la 56:20 secunde la 33:34 secunde.

Grafic nr. 2.5.25

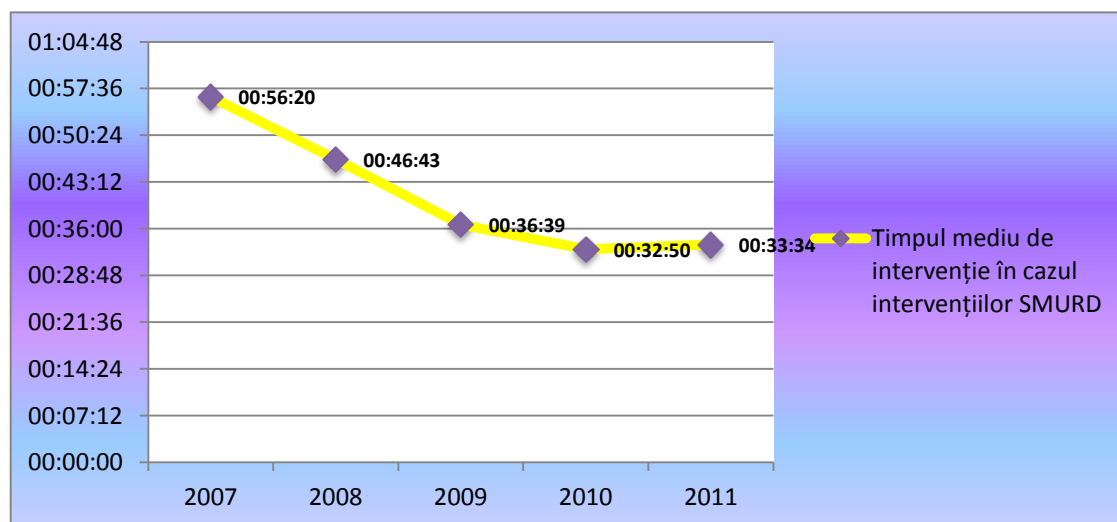
**Evoluţia timpului mediu de răspuns în cazul intervenţiilor SMURD
în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2011**

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

Grafic nr. 2.5.26

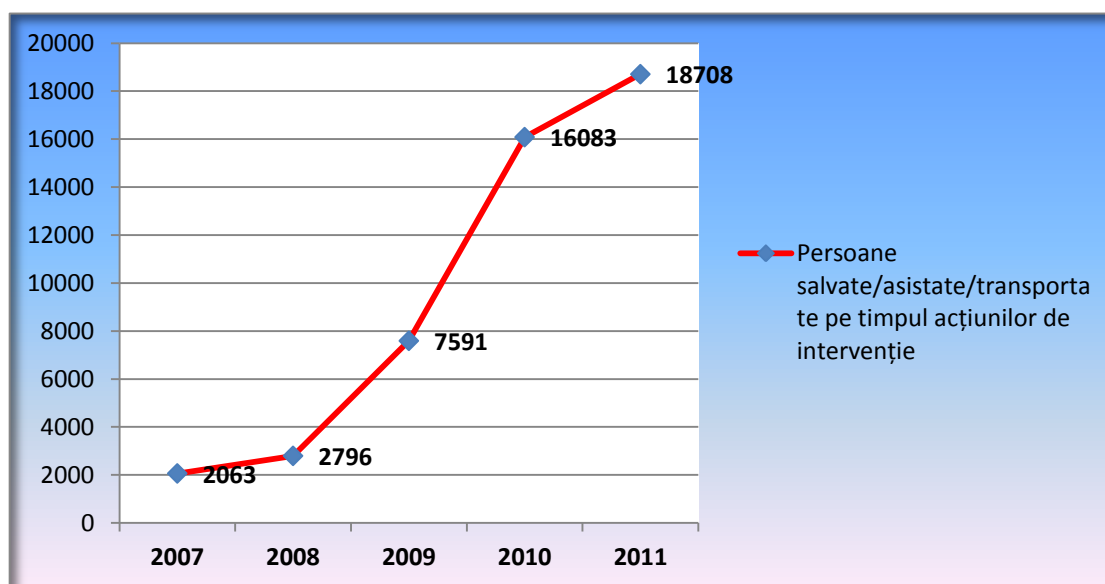
**Evoluţia timpului mediu de intervenţie în cazul intervenţiilor SMURD
în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2011**

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

În ceea ce priveşte numărul de persoane salvate/asistate/transportate, a crescut foarte mult (cca.807%). Astfel dacă în anul 2007, numărul acestor persoane era de doar 2.063, în anul 2011, numărul persoane salvate/asistate/transportate a crescut semnificativ, ajungând la 18.708 persoane.

**Evoluția numărului de persoane asistate de către SMURD
în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2011**

Sursa: Date furnizate de către IGSU pentru MDRAP

Infrastructura pentru situații de urgență la nivel regional este finanțată la nivel regional, în perioada de programare 2007-2013, din fonduri europene, prin **REGIO** (Programul Operațional Regional 2007-2013). Obiectivul specific al Domeniului Major de Intervenție 3.3 ”Îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență” din cadrul POR 2007-2013, îl reprezintă îmbunătățirea capacității de răspuns în situații de urgență la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare prin reducerea timpului de intervenție pentru acordarea primului ajutor calificat și pentru intervenții în situații de urgență și are o alocare financiară, la nivelul Regiunii Sud-Est, de 12.92 milioane euro (buget alocat FEDR + buget stat).

Solicitantul în cadrul acestui domeniu major de intervenție este Asociația de dezvoltare intercomunitară (A.D.I.), cu sediul la Constanța constituită la nivelul regiunii în august 2009, membrii fiind cele șase consilii județene din regiune. Contractul de finanțare prevede achiziționarea de echipamente pentru intervenții în situații de urgență pentru cele 6 județe ale regiunii.

Echipamentele care se vor achiziționa prin acest proiect pentru cele 6 județe sunt următoarele: Autospeciale pentru lucrul cu apă și spumă de mare capacitate, autospecială de intervenție la accidente colective și pentru salvări urbane, autospeciale de cercetare N.B.C.R., autospeciale pentru descărcări grele, autospeciale de capacitate medie, ambulanțe de prim ajutor, ambulanțe de reanimare.

Dotarea Bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență va contribui la reducerea decalajelor actuale dintre capacitatea de răspuns la situații de urgență din regiune față de media europeană.

Concluzii:

La nivel național, IGSU asigură coordonarea și Serviciul de specialitate al serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență, profesioniști și voluntari în concordanță cu reglementările internaționale. La nivel teritorial, filialele se numesc Inspectoratul pentru Situații de Urgență

(ISU). Serviciile profesioniste pentru situații de urgență asigură intervenția la o gama largă de evenimente negative.

În Regiunea Sud-Est, în anul 2011, existau 15 unități SMURD, înființate în perioada 2007-2011, în toate județele, distribuția acestora era relativ uniformă la nivel regional. Singura unitate SMURD în mediul rural din țară, se află în județul Tulcea.

Pentru intervenția în cazul accidentelor rutiere, serviciile profesioniste sunt dotate cu autospeciale de descarcerare, ambulanțe de tip B sau C, autospeciale de stingere cu apă și spumă sau alte mijloace de intervenție, în funcție de necesitățile respective.

În anul 2011, Regiunea Sud-Est avea 5 ambulanțe de tip B ca și mijloace de intervenție din dotarea serviciilor de urgență profesioniste.

Din punct de vedere al acțiunilor de intervenție SMURD, pe regiuni de dezvoltare, la nivelul anului 2011, Regiunea Sud-Est ocupa locul VI, primul loc fiind ocupat de Regiunea București Ilfov, iar ultimul loc de Regiunea Sud-Vest Oltenia.

De asemenea, se constată că în perioada 2007-2011, acțiunile de intervenție SMURD și altele decât SMURD este în continuă creștere, tendința fiind valabilă pentru toate regiunile țării.

În anul 2011, timpul mediu de răspuns al SMURD a fost de 8:40 secunde, în ușoară semnificativă față de anul 2007 (12:43 secunde). De asemenea și timpul mediu de intervenție a scăzut, în perioada 2007-2011, de la 56:20 secunde la 33:34 secunde.

În ceea ce privește numărul de persoane salvate/asistate/transportate, a crescut foarte mult (cca.807%). Astfel, dacă în anul 2007, numărul acestor persoane era de doar 2.063, în anul 2011, numărul persoane salvate/asistate/transportate a crescut semnificativ, ajungând la 18.708 persoane.

Având în vedere indicatorii analizați, se remarcă necesitatea unor investiții care trebuie orientate în sectorul de prevenire a riscurilor și pentru îmbunătățirea accesului populației la servicii de urgență de calitate. Aceste obiective pot fi atinse prin următoarele tipuri de investiții:

- îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor care vizează riscurile naturale și adaptarea la schimbările climatice;
- combaterea secetei prin măsuri menite să diminueze efectele schimbărilor climatice și prin crearea și îmbunătățirea sistemelor de irigații (cartografierea zonelor etc.);
- investiții în echipamente specifice fiecărui județ pentru prevenirea și gestionarea riscurilor apărute la nivel local și regional, inclusiv a instituțiilor care asigură supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat;
- măsuri de prevenire a situațiilor de urgență (îndiguiri, regularizare cursurie de apă, consolidare falez etc.);
- măsuri de reabilitare a zonelor naturale calamitate și amenajarea de noi spații pentru oameni, animale, plante, având aceleași funcțiuni ca cele inițiale;
- crearea unui centru regional de prevenire și management a situațiilor de poluare accidentală a Dunării și a unui plan regional de acțiune;
- crearea de unități de monitorizare a mediului și de intervenție rapidă;
- schimb de experiență și know how în managementul situațiilor de urgență;
- acțiuni preventive de informare și conștientizare a populației în situații de urgență.

2.5.14 Infrastructura de educație

Unul dintre cele 6 mesaje cheie Comisiei Europene *Memorandumul asupra învățării permanente* din octombrie 2000 au fost **aducerea învățării mai aproape de casă**. Se recunoaște în acest fel că

apropierea instituțiilor de casa elevilor sau studenților poate avea influențe importante asupra performanței școlare a acestora, dar și asupra disponibilității de a-și continua educația. Dacă în mediul urban distanța școlii față de casă nu este o problemă foarte stringentă, existând posibilitatea găsirii unei școli la o distanță rezonabilă pe care copilul să o poată parcurge fără să ajungă la școală deja obosit, în mediul rural distanțele pot fi considerabile și reprezintă în unele cazuri motivul abandonului școlar.

Schimbările permanente care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România, însoțite de noile reglementări impuse în anul 2010 prin Legea Educației, au condus la reorganizarea rețelei unităților școlare. Prin intermediul acestui document, se urmărește reformarea sistemului de învățământ prin dezvoltarea învățământului bazat pe formarea de competențe. Astfel, în România se poate face transferul către un sistem educațional competitiv adaptat la dinamica accelerată a pieței forței de muncă. Cea mai importantă modificare s-a produs la nivelul învățământului preșcolar (grădinițe), unde grupa pregătitoare s-a transformat în clasa 0 și a fost inclusă în ciclul învățământului primar. Grădinițele au fost arondate la școlile generale cu personalitate juridică, determinând o organizare pe verticală a sistemului de educație cu o conducere unică și un număr mai mare de preșcolari și elevi. Clasa pregătitoare a fost organizată doar în școlile în care exista învățământ primar acreditat sau autorizat.

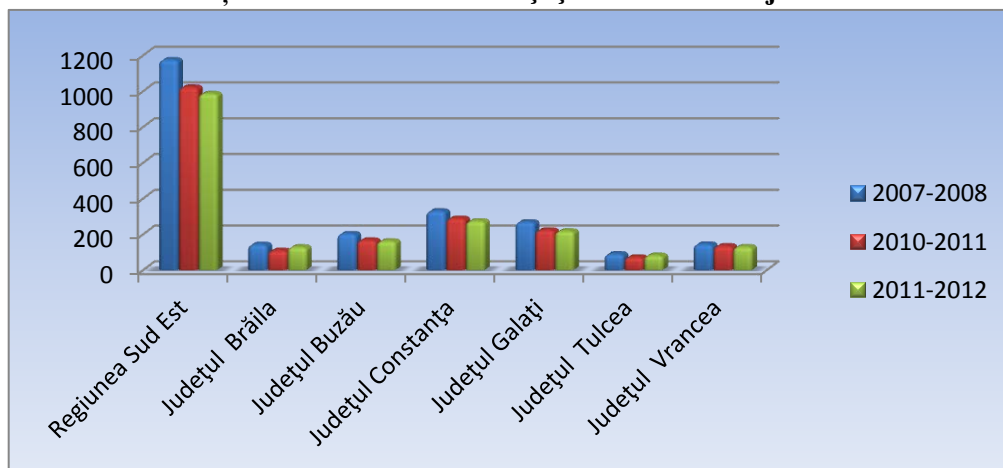
În contextul reformelor impuse prin legea educației naționale s-au definit și clasificat universitățile și s-a demarat procesul de descentralizare din învățământul preuniversitar. De asemenea s-a introdus principiul "Finanțarea urmează elevul încurajând competiția la nivelul unităților de învățământ, precum și programul "Școală după școală", ce oferă oportunități de învățare formală și nonformală pentru consolidarea competențelor. Totodată a fost regândit sistemul de evaluare al elevilor și a fost instituit portofoliul organizațional ce încurajează stimularea învățării pe tot parcursul vieții.

Urmare a modificărilor legislative, în perioada 2000-2011, se constată un trend descendent al unităților de învățământ la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare.

În ceea ce privește numărul de unități școlare din cadrul Regiunii Sud Est, se constată că tendința generală de scădere se menține și la nivelul anului școlar 2011-2012, aceasta fiind a patra regiune în funcție de numărul de unități școlare, înregistrând 12,6% din unitățile de învățământ din România. Cel mai mare număr de unități școlare se înregistrează în cadrul Regiunii Nord-Est, (1.234 de unități).

Se remarcă faptul că dintre județele Regiunii Sud-Est cele mai multe unități de învățământ se regăsesc în județele Constanța și Galați. Numărul mic de unități școlare răspândite pe toată suprafața regiunii poate genera un acces dificil al elevilor la școli, dar pe de altă parte numărul în scădere al acestora nu permite din punct de vedere economic înființarea a noi unități.

Evoluția numărului de unități școlare la nivel județean

Sursa: date prelucrate din Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

La nivelul anului școlar 2011/2012, funcționau 985 unități școlare de învățământ preuniversitar și universitar, regiunea noastră situându-se pe locul 5 în comparație cu celelalte regiuni.

Tabel 2.5.45

Analiza comparativă a numărului de unități școlare pe regiuni de dezvoltare, pentru anul școlar 2011-2012

Regiunea/Județul	TOTAL	%din total național/regional	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal	Profesional	Postliceal	De maiștri	Instituții de învățământ superior	Facultăți
România (total)	7.818	100%	1.367	4.022	1.615	6	86	0	108	614
Regiunea Nord Est	1.234	15.8%	156	710	260	1	17	0	15	75
Regiunea Sud Muntenia	1.098	14.0%	145	684	216	1	12	0	4	36
Regiunea Vest	707	9.0%	136	315	166	1	4	0	14	71
Regiunea Nord Vest	1.124	14.4%	199	537	263	0	13	0	16	96
Regiunea Centru	1.098	14.0%	239	545	213	0	12	0	13	76
Regiunea București-Ilfov	803	10.3%	232	227	134	0	4	0	35	171
Regiunea Sud Vest Oltenia	780	10.0%	96	476	160	0	8	0	4	36
Regiunea Sud-Est	985	12.6%	173	528	209	3	12	0	7	53
Județul Brăila	128	13.0%	29	69	24	2	1	0	-	3
Județul Buzău	161	16.3%	19	101	34	1	4	0	-	2
Județul Constanța	273	27.7%	69	99	68	0	4	0	5	28
Județul Galați	217	22.0%	41	114	39	0	3	0	2	18
Județul Tulcea	81	8.2%	5	55	20	0	1	0	-	-
Județul Vrancea	129	13.1%	10	90	24	-	3	0	-	2

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Analizând numărul de unități școlare la 100.000 de locuitori se constată faptul că Regiunea Sud-Est are aproximativ același număr de unități școlare la 100.000 de locuitori față de media națională, situându-se pe locul 3 în România din acest punct de vedere. Astfel, în anul școlar 2011-2012 Regiunea Sud-Est înregistra un număr de 35,2 unități școlare la 100.000 de locuitori, în timp ce media națională era de 36,6 unități școlare la 100.000 de locuitori. Dintre județele regiunii se remarcă județul Constanța, cu o valoare de 37,7 de unități la 100.000 de locuitori, urmată de județul Brăila, cu 36 unități școlare la 100.000 de locuitori.

Tabel 2.5.46

Număr de unități școlare la 100.000 de locuitori în anul școlar 2011-2012

2011-2012	Nr. unități școlare	Nr. unități școlare/100.000 locuitori
România	7.818	36.6
Regiunea Nord Est	1.234	33.4
Regiunea Nord Vest	1.098	40.5
Regiunea Centru	707	28.0
Regiunea Nord Est	1.124	30.4
Regiunea Sud Muntenia	1.098	33.9
Regiunea București-Ilfov	803	35.6
Regiunea Sud Vest Oltenia	780	35.1
Regiunea Sud-Est	985	35.2
Județul Brăila	128	36.0
Județul Buzău	161	33.7
Județul Constanța	273	37.7
Județul Galați	217	35.9
Județul Tulcea	81	33.2
Județul Vrancea	129	33.2

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012 și calcule ale autorilor

În ceea ce privește evoluția numărului de unități școlare din Regiunea Sud-Est comparativ cu evoluția națională, în perioada 2003-2012, se constată o scădere accentuată a numărului de unități școlare, la nivel regional fiind în scădere pe perioada studiată 854 de unități de învățământ, iar la nivel național 4.871. Nivelele de instruire care au înregistrat creșteri au fost nivelul liceal cu 205 unități la nivel național, dintre care 33 în Regiunea Sud-Est, și nivelul postliceal, unde s-au înființat un număr de 8 unități la nivel național, dintre care 1 în Regiunea Sud-Est. Important este și următorul fapt: în anul școlar 2007-2008, numărul de unități școlare aferente învățământului liceal a fost de 1.426, iar în anul școlar 2011-2012, numărul acestora a crescut la 1.615, în scădere însă față de anul 2010-2011. Cea mai drastică scădere a numărului de unități de învățământ, se înregistrează la nivelul de instruire profesional și preșcolar. Învățământul profesional în ultimii ani școlari, a scăzut atât la nivel național (de la 147 în anul școlar 2007-2008, la 3 în școlar 2011-2012), cât și la nivel regional, unde de la 26 de unități au rămas doar 3. Acest fapt se datorează modificărilor impuse prin legea învățământului, formarea tehnică și profesională realizându-se prin liceele tehnologice. Demn de semnalat este faptul că județul Tulcea, deși are cele mai puține unități de învățământ raportat la nivelul regional, în anul școlar 2011-2012 a înregistrat o creștere cu 10 unități de învățământ primar și gimnazial.

Tabel 2.5.47

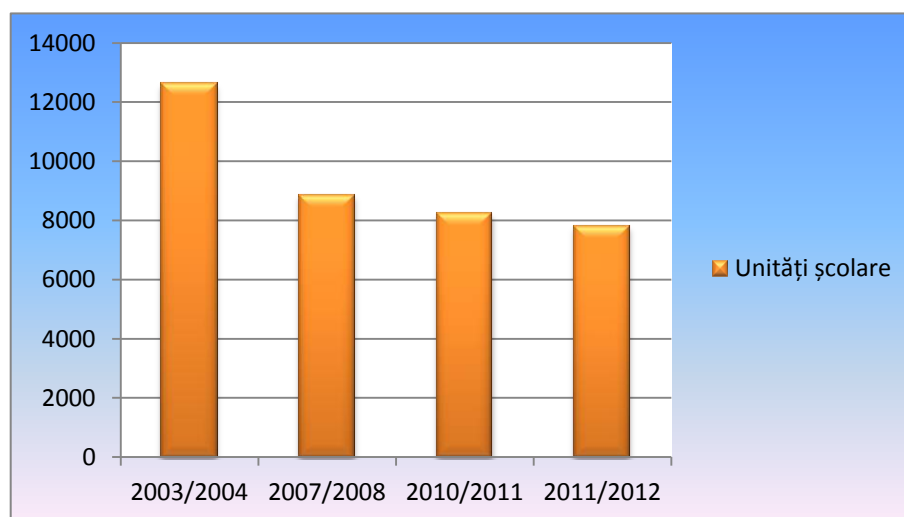
**Evoluția numărului de unități școlare în Regiunea Sud-Est, comparativ cu România
în perioada 2003-2012**

Unități școlare		Nivel de instruire								
		TOTAL	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal	Profesional	Postliceal	De maiștri	Instituții de învățământ superior	Facultăți
2003/2004	România	12.635	3.769	6.411	1.410	90	78	0	107	770
	Regiunea Sud Est	1.839	570	1.000	176	9	11	0	7	66
2007/2008	România	8.858	1.731	4.734	1.426	147	83	0	106	631
	Regiunea Sud Est	1.174	259	636	178	26	14	0	7	54
2010/2011	România	8.217	1.498	4.248	1.643	5	86	0	108	629
	Regiunea Sud Est	1.021	195	533	213	2	17	0	7	54
2011/2012	România	7.818	1.367	4.022	1.615	6	86	0	108	614
	Regiunea Sud Est	985	173	528	209	3	12	0	7	53

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

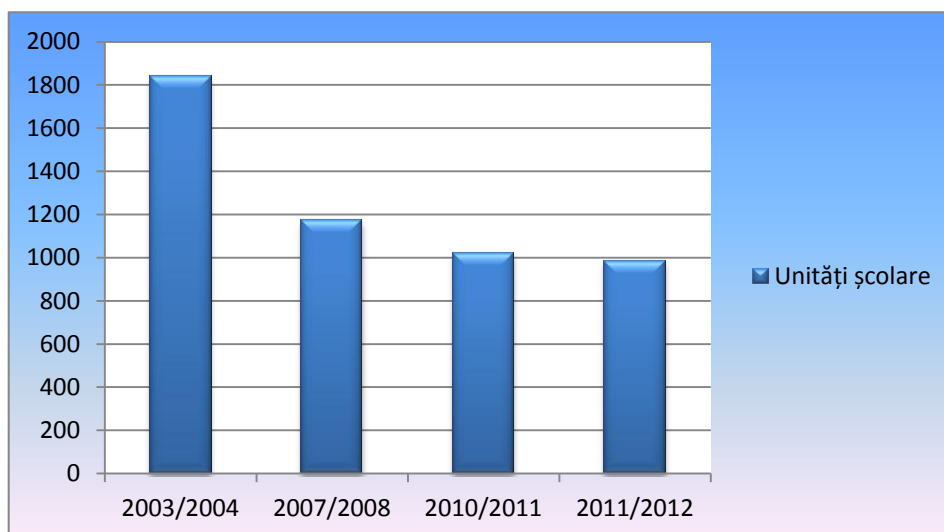
Grafic nr. 2.5.29

Evoluția numărului de unități școlare la nivel național

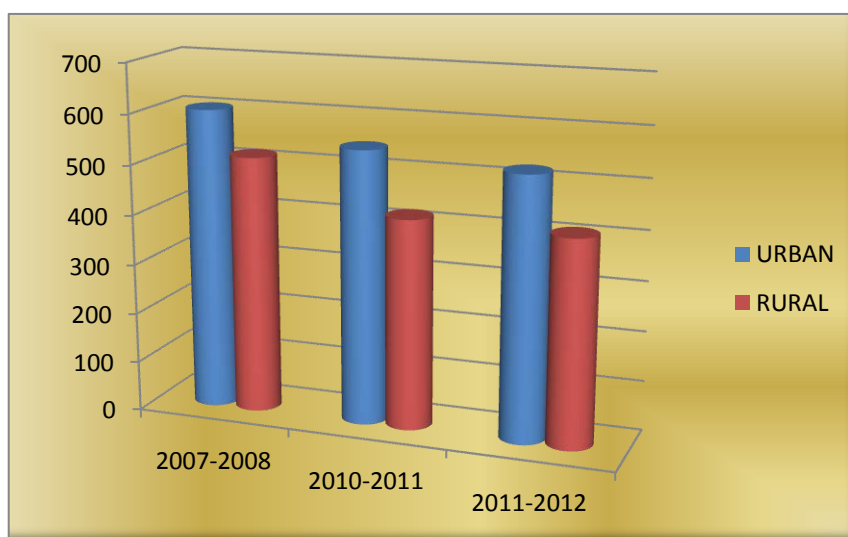
Sursa: date prelucrate din Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Atât la nivel național cât și la nivel regional, evoluția numărului de unități școlare este în continuă scădere (analizând cele două grafice), având în vedere faptul că multe din școli au fost comasate dar și schimbările permanente care au avut loc în procesul de restructurare a sistemului de educație din România.

Evoluția numărului de unități școlare la nivelul Regiunii Sud-Est

Sursa: date prelucrate din Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

În ceea ce privește repartizarea unităților de învățământ pe medii de rezidență în Regiunea Sud-Est, se remarcă o scădere a unităților de învățământ situate în mediul rural, cu 20,15% în anul școlar 2011-2012, față de anul școlar 2007-2008. Această situație se datorează și faptului că în mediul rural s-a realizat comasarea unităților școlare din cauza scăderii numărului de elevi.

Evoluția unităților școlare pe medii de rezidență, la nivel regional

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila - date prelucrate

În anul școlar 2011-2012, numărul de unități școlare situate în mediul rural a fost de 412 din cele 936 la nivel regional, reprezentând 44% din totalul unităților școlare.

Demn de semnalat este faptul că județul Brăila are cea mică pondere de unități școlare în mediul rural (33,6%), față de numărul total de unități școlare ale județului. Județul se situează pe penultimul loc raportat la numărul total de unități școlare existente la nivelul regiunii, la nivelul anului școlar 2011-2012, primul loc fiind ocupat de Constanța, urmat de Galați, Buzău, Vrancea și

Tulcea.

Tabel 2.5.48

**Numărul de unități școlare în Regiunea Sud-Est în anul școlar 2011-2011
pe medii de rezidență**

REGIUNEA/ JUDEȚUL	TOTAL	URBAN	RURAL
Regiunea Sud-Est	936	524	412
Județul Brăila	125	83	42
Județul Buzău	159	69	90
Județul Constanța	245	171	74
Județul Galați	199	119	80
Județul Tulcea	81	35	46
Județul Vrancea	127	47	80

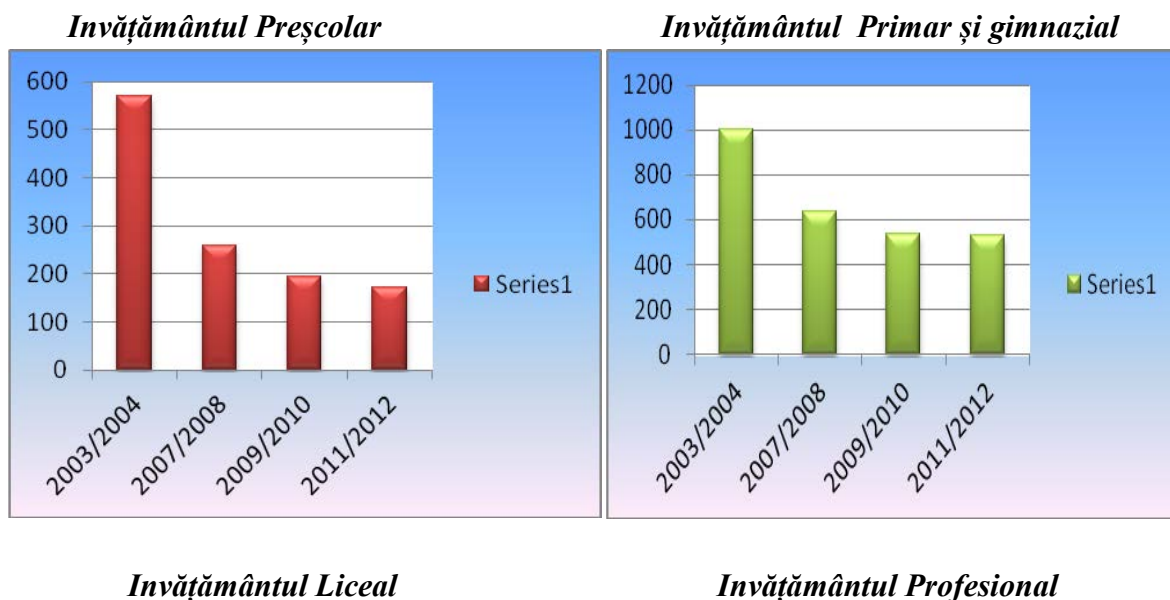
Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

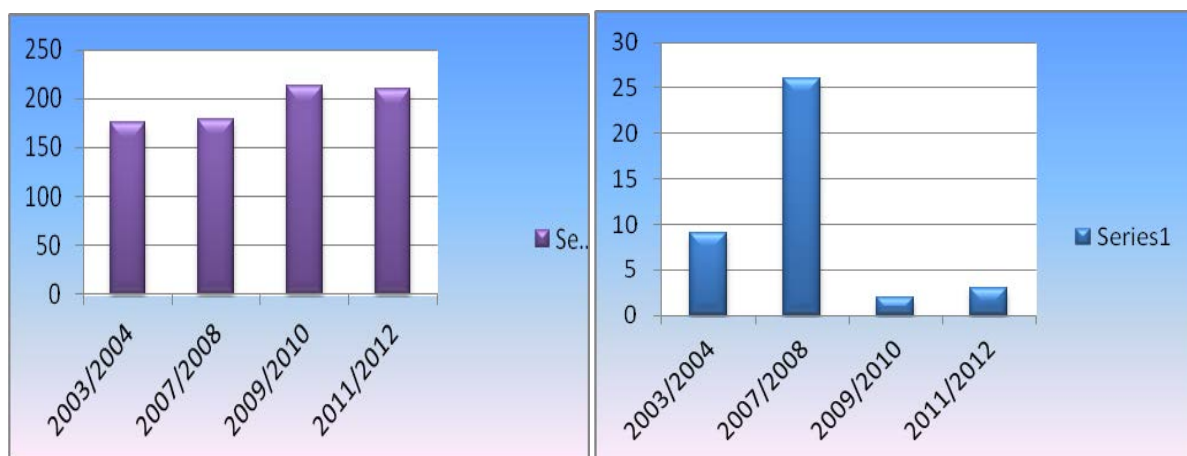
Domeniul preșcolar a fost foarte afectat în ultimii ani, cu diminuări de 63,73% la nivel național și 69,65% la nivel regional.

Nivelul de studiu cu cea mai mare creștere a numărului de unități școlare a fost nivelul liceal (14,54% la nivelul național și 18,75% la nivel regional), așa cum reiese și din reprezentările grafice de mai jos.

Grafic 2.5.32

Evoluția numărului de unități școlare la nivel regional pe nivele de instruire

Sursa: date prelucrate din Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Așa cum se vede din reprezentările grafice (Grafic nr 2.5.32) și din tabelul de mai jos, cele mai afectate domenii sunt învățământul preșcolar unde grupa pregătitoare s-a transformat în clasa 0 și a fost inclusă în învățământului primar, iar învățământul profesional datorită modificărilor impuse prin legea învățământului.

Tabel 2.5.49

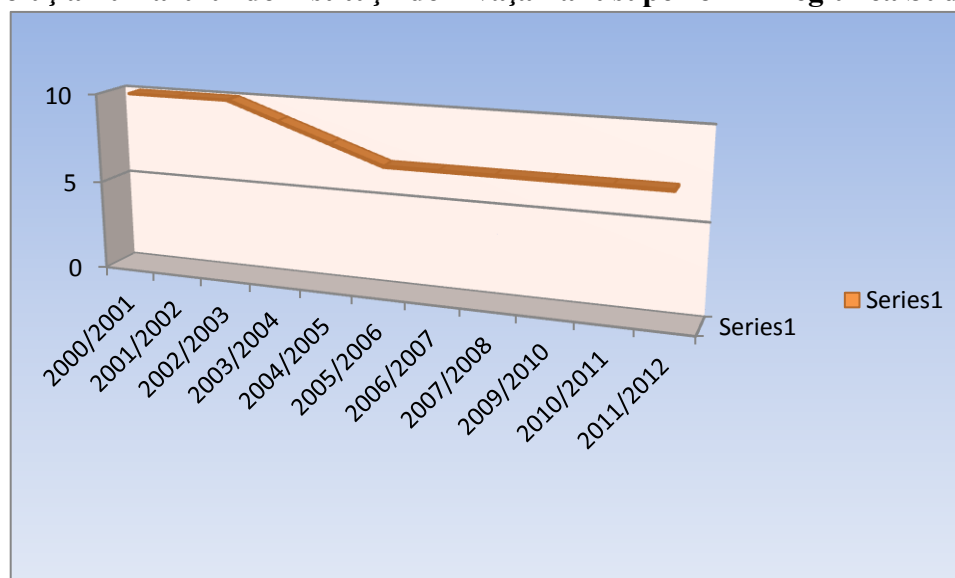
Variația numărului de unități școlare în Regiunea Sud-Est, comparativ cu România în perioada 2003-2012

Variație unități școlare		Nivel de instruire								
		TOTAL	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal	Profesional	Postliceal	De maiștri	Instituții de învățământ superior	Facultăți
Δ 2011/2012-2003/2004	România	-4817	-2402	-2389	+205	-84	+8	0	+1	-156
	Regiunea Sud Est	-854	-397	-472	+33	-6	+1	0	0	-13
Δ 2011/2012-2003/2004	România	-38,12%	-63,73%	-37,26%	+14,54%	-93,33%	+10,26%	-	+0,93%	-20,26%
	Regiunea Sud Est	-46,44%	-69,65%	-47,20%	+18,75%	-66,67%	+9,09%	-	-	-19,70%

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Numărul instituțiilor de învățământ superior a cunoscut o evoluție neuniformă între anii universitari 2003/2004 și 2011/2012 (graficul 2.5.49). În anul universitar 2011/2012, în România funcționau 108 instituții de învățământ superior, dintre care 7 în Regiunea Sud-Est: Universitatea "Ovidius", Universitatea Maritimă, Academia Navală Militară "Mircea cel Bătrân", "Andrei Șaguna", Universitatea "Dunărea de Jos", Universitatea "Danubius" și Universitatea "Tomis".

Evoluția numărului de instituții de învățământ superior în Regiunea Sud-Est

Sursa: date prelucrate din Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Instituțiile de învățământ superior din Regiunea Sud-Est sunt repartizate în județe, astfel: în Județul **Constanța** funcționează universitățile Ovidius, Universitatea Maritimă, Academia Navală Militară "Mircea cel Bătrân", Universitatea "Andrei Șaguna" și Universitatea "Tomis", cele două din urmă fiind universități private, la **Galați** se regăsesc Universitatea "Dunărea de Jos" și Universitatea "Danubius"-universitate privată, la **Brăila** se regăsesc Universitatea "Constantin Brâncoveanu"-universitate privată și Facultatea de Inginerie din cadrul Universității "Dunărea de Jos" Galați. În județele Buzău, Tulcea și Vrancea funcționează filiale ale marilor universități de stat sau private. Acestea fiind repartizate astfel: la **Buzău** funcționează ASE București-Centrul Teritorial ID, Universitatea București cu Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea Bioterra cu facultăți în domeniul ingineriei produselor alimentare, agroturismului și mediului și Institutul Militar "Aurel Vlaicu"-Boboc, la **Tulcea** se regăsesc Universitatea Ecologică București cu Facultatea de Științe Economice și ASE București cu Centrul Teritorial ID cu 3 facultăți (Comerț; Finante, Asigurari, Banci și Burse de Valori Economice; Gestiunea Producției Agricole și Alimentare), iar la **Vrancea** se regăsesc filiale ale universităților de stat cum ar fi: "Dunărea de Jos" Galați-Centrul Teritorial ID, "Transilvania" Brașov-Centrul Teritorial ID, Universitatea din București și filiale ale universităților private, cum ar fi: "Danubius" Galați, "Bioterra" București, "George Barițiu" Brașov, "Spiru Haret" București, "Petre Andrei" Iași.

Tabel 2.5.50

Evoluția numărului de instituții de învățământ superior în Regiunea Sud-Est comparativ cu România, 2000/2001 – 2011/2012

Nr instituții	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012
România	126	125	122	122	117	107	104	106	108	108	108
Regiunea Sud Est	10	10	10	9	8	7	7	7	7	7	7

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012- Date prelucrate

În ceea ce privește numărul facultăților din cadrul instituțiilor de învățământ superior, s-a observat o creștere, de asemenea, susținută până în anul 2000/2001, urmată de o creștere mai moderată până în anul 2005/2006, după care numărul acestora a început să scadă. Pentru anul universitar 2012/2013, Regiunea Sud-Est avea acreditate 53 dintre cele 614 de facultăți din România.

La nivelul regiunii cele mai multe facultăți se găsesc în Constanța (28 de facultăți reprezentând 53,8% din totalul regiunii) și în Galați (19 facultăți reprezentând 33,9%).

Ca urmare a dezvoltării domeniului învățământului superior, pe piața educațională românească au apărut o serie de facultăți private care, în anul universitar 2012/2013, reprezentau 51 dintre cele 204 de facultăți la nivel național și 4 dintre cele 16 la nivelul Regiunii Sud-Est. Aceste cifre demonstrează succesul de care se bucură și eficiența economică de care dă dovadă învățământul superior privat în România și în Regiunea Sud-Est.

Tabel nr. 2.5.51

**Învățământul superior din instituțiile private, pe localități
în anul universitar 2011/2012**

Învățământ superior privat						
2012/2013	Instituții	Facultăți	Studenți înscriși		Personal didactic	
			total	feminin	total	feminin
România	51	204	140.388	74.922	3.993	2.106
Regiunea Sud Est	4	16	12.111	6.227	203	110
Brăila	-	2	705	420	28	18
Buzău	-	1	91	63	-	-
Constanța	3	8	7.387	3.741	88	42
Galați	1	4	3.647	1.855	87	50
Tulcea	-	-	-	-	-	-
Focșani	-	1	281	148	-	-

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012; www.aracis.ro

Infrastructura educațională preuniversitară, universitară și infrastructura pentru formare profesională este finanțată la nivel regional, în perioada de programare 2007-2013, din fonduri europene, prin **REGIO** (Programul Operațional Regional 2007-2013). Domeniul major de intervenție 3.4, finanțează reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă și are o alocare financiară, la nivelul Regiunii Sud-Est, de 36,9 milioane euro (buget alocat FEDR + buget stat).

Obiectivul specific al acestui domeniu major de intervenție îl constituie îmbunătățirea calității infrastructurii de educație, a dotării școlilor, a structurilor de cazare pentru studenți și a centrelor pentru formare profesională pentru asigurarea unui proces educațional la standarde europene și a creșterii participării populației școlare și a adulților la procesul educațional.

Până la data suspendării depunerii de cereri de finanțare în cadrul acestui domeniu major de intervenție, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (16 octombrie 2009), au fost depuse 107 proiecte (valoare solicitată totală de 112,26 milioane euro), din care 12 proiecte au fost respinse/retrase de solicitant, valoare solicitată de 12,75 milioane euro iar 46 proiecte au fost contractate, valoare solicitată de 43,68 milioane euro.

Cele 46 proiectele finanțate până în prezent vizează modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale, pentru un număr semnificativ de beneficiari finali pe mai multe tipuri de învățământ.

În domeniul învățământului universitar se implementează proiectul de Reabilitarea, modernizarea, echiparea infrastructurii educaționale pre-universitare și universitare – un proiect al Universității Dunărea de Jos din Galați.

În domeniul învățământului special, se afla în implementare un număr de 10 proiecte de reabilitarea și modernizare a infrastructurii școlilor speciale, respectiv 3 proiecte în municipiul Constanța, 3 proiecte în Municipiul Buzău, în județul Vrancea fiind în proces de reabilitare și modernizare 3 școli speciale; 1 școală specială în județul Galați.

În domeniul învățământului obligatoriu se afla în implementare un număr 35 proiecte dintre care:

- **19 proiecte în mediul urban** prin care se modernizează și dotează următoarele: 9 școli în Județul Brăila din care 7 școli în municipiul Brăila, 2 școli în orașul Insurăței; 5 școli în Județul Galați, din care 4 școli în municipiul Galați, 1 proiect în municipiul Tecuci; 4 școli în Județul Vrancea din care 2 proiecte în municipiul Focsani și 1 proiect în Orașul Panciu; 1 școală în Județul Buzău, în municipiul Ramnicu Sărat;
- **16 proiecte în mediul rural** prin care se modernizează și dotează următoarele: 2 școli în județul Vrancea în comunele Campineanca și Găgești, 2 școli în județul Tulcea în comunele Topolog și Greci, 3 școli în județul Brăila în comunele Maxineni, Râmniceleu și Grădiștea, 2 școli în județul Buzău în comunele Săpoca și Glodanu, 5 școli și un campus școlar în județul Constanța, respectiv 2 școli în Comuna 23 August și câte una în Comuna Valu lui Traian și Comuna Poarta Alba din județul Constanța și Campusul școlar în Comuna Cumpăna, 2 școli în județul Galați în comunele Liești și Scînteiești.

Până în prezent, au fost modernizate 31 de școli (în cadrul a 30 de proiecte), după cum urmează:

- 11 școli din învățământul obligatoriu în Județul Brăila – 6 în municipiul Brăila, 2 în orașul Însurăței, câte una în comunele: Grădiștea, Măxineni și Râmniceleu;
- 3 școli în Județul Buzău, din care 2 școli speciale în Municipiul Buzău și 1 școală în Comuna Glodanu Sărat;
- 5 școli în județul Constanța – 3 școli speciale în municipiul Constanța și două școli din rețeaua învățământului obligatoriu în comuna 23 August;
- 8 școli în județul Galați – 1 școală specială în municipiul Galați, 3 instituții școlare pentru învățământul obligatoriu în municipiul Galați, 1 în municipiul Tecuci, 1 în Comuna Scînteiești, 2 școli în comuna Liești;
- 3 școli în județul Vrancea – o școală specială în comuna Mihălceni și alte două școli, în comunele Campineanca și Găgești;
- 1 școală în Județul Tulcea – Comuna Topolog.

În urma implementării acestor proiecte, un număr de peste 10.600 de elevi beneficiază de noile condiții create.

Concluzii:

Analiza evoluției învățământului din Regiunea Sud-Est, arată că în ultimii 10 ani învățământ s-a dezvoltat, deoarece apropierea instituțiilor de casa elevilor sau studenților au avut influențe importante asupra performanței școlare a acestora, dar și asupra disponibilității de a-și continua educația. Dacă în mediul urban, distanța școlii față de casă nu este o problemă foarte stringentă, existând posibilitatea găsirii unei școli la o distanță rezonabilă pe care copilul să o poată parcurge fără să ajungă la școală deja obosit, în mediul rural distanțele pot fi considerabile și reprezintă în unele cazuri motivul abandonului școlar.

Dacă în perioada 2000/2011, trendul unităților de învățământ la nivelul tuturor regiunilor era descendent, acesta se menține și în anului școlar 2011/2012 pentru Regiunea Sud-Est, (aceasta fiind a patra regiune în funcție de numărul de unități școlare), înregistrând în acest an școlar, 12,6% din unitățile de învățământ din România.

Având în vedere indicatorii analizați, se remarcă necesitatea unor investiții care trebuie orientate către creșterea atractivității educației primare și secundare, sporirea accesului și sprijinirea participării la educația terțiară, sporirea accesului la oportunitățile pentru învățare a adulților, inclusiv dezvoltarea abilităților TIC. Toate acestea vor trebui susținute prin îmbunătățirea infrastructurii educaționale la toate nivelele, astfel:

- promovarea accesului egal la o educație de calitate și reducerea ratei de abandon timpuriu;
- creșterea atractivității sistemului educațional și a celui vocațional, inclusiv campanii de informare și consiliere pentru a sprijini tinerii să cunoască viitoarele locuri de muncă, calificări și oportunități pentru dezvoltarea carierei;
- încurajarea și creșterea participării în sistemul LLL (învățarea pe tot parcursul vieții);
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale preuniversitare și a infrastructurii care vizează cursuri de formare, laboratoare, ateliere, la nivel local/regional;
- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale universitare, inclusiv resurse TIC, laboratoare, ateliere, la nivel regional;
- corelarea ofertei sistemului educațional și de formare profesională cu noile cerințe ale pieței muncii;
- dezvoltarea de platforme e-learning pentru formare profesională continuă;
- dezvoltarea parteneriatelor între unitățile de învățământ și mediul de afaceri, universități și administrația publică și susținerea cercetării și inovării;
- dezvoltarea acțiunilor inovative în vederea îmbunătățirii tranziției de la școală la piața muncii;
- dezvoltarea de programe educaționale specifice și promovarea tehnicilor TIC în educație;
- dezvoltarea și susținerea cercetării din universități pentru creșterea inovării.

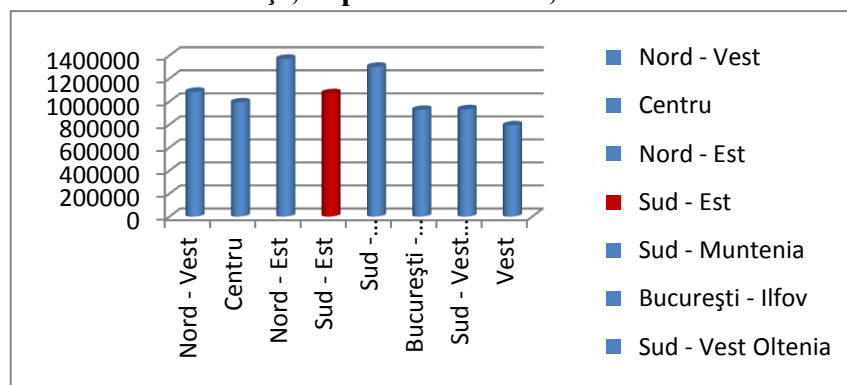
2.5.15 Infrastructura de locuințe

Indicatorii care se referă la fondul de locuințe sunt foarte relevanți în evaluarea calității vieții cât și pentru analiza evoluției acesteia.

Din graficul de mai jos putem vedea ca Regiunea Sud-Est se situează la mijlocul clasamentului pe regiuni la acest capitol cu un număr total de 1.071.126 locuințe.

Grafic nr. 2.5.34

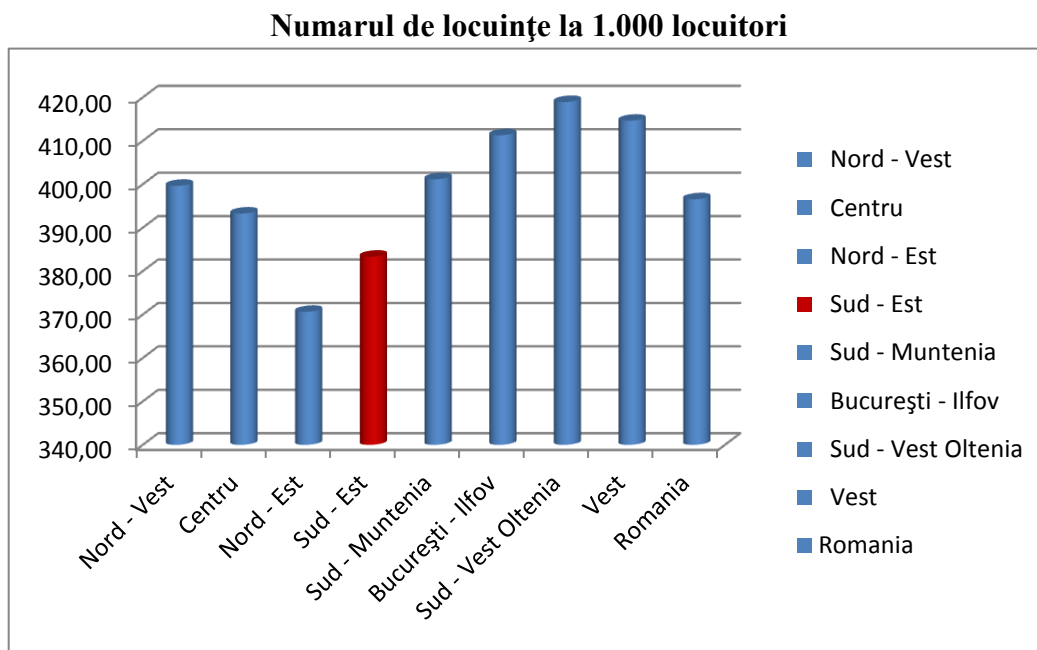
Numarul de locuințe, în profil teritorial, la 31 decembrie 2011

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Ediția 2012

Evident, numărul de locuințe are o legătură directă cu numărul populației din aceste regiuni. Un indicator mult mai relevant este numărul de locuințe la 1000 de locuitori. Astfel, Regiunea Sud-Est se clasează pe penultimul loc la acest capitol fiind cu mult depășită de unele regiuni cum ar fi București-Ilfov, Sud-Vest Oltenia sau Regiunea Vest.

Grafic nr. 2.5.35

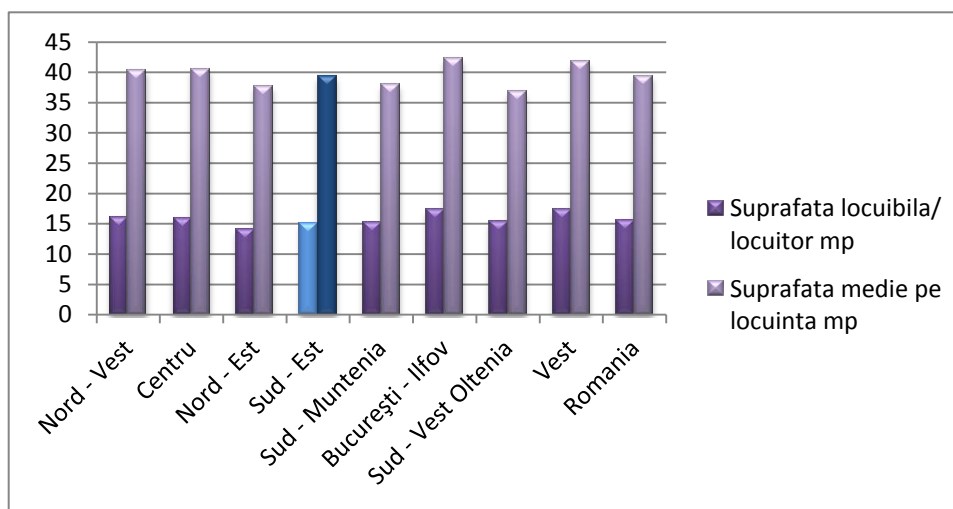

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Ediția 2012

Situația este mult mai uniformă în ceea ce privește suprafața medie a unei locuințe sau suprafața care revine fiecărei persoane. În Regiunea Sud-Est unei persoane îi reveneau în anul 2011, 15,06 mp de spațiu locativ față de media națională care era de 15,61 mp. O locuință avea în medie 39,29 mp în Regiune față de 39,37 mp la nivel național.

Grafic nr. 2.5.36

Suprafață locuibilă pe cap de locuitor și pe locuință, 2011

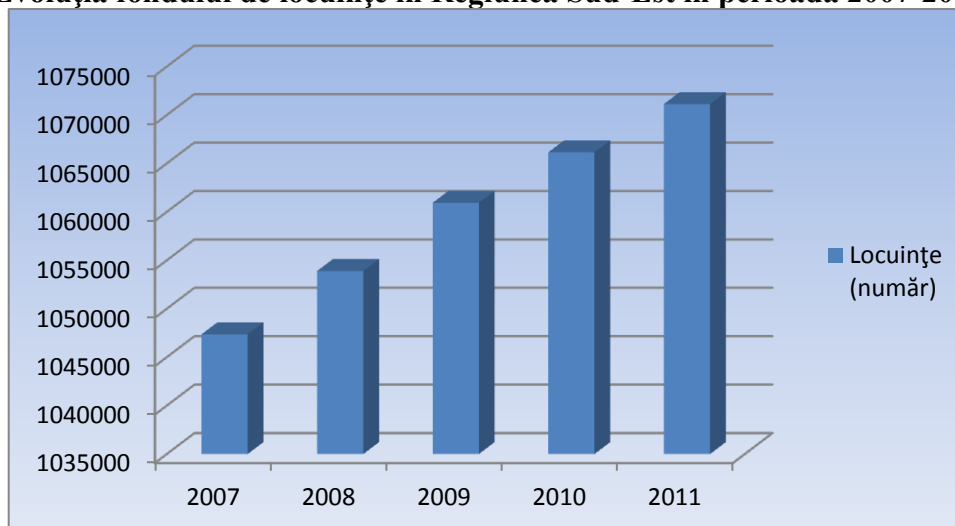

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Ediția 2012

Evoluția fondului de locuințe în ultimii ani a fost una pozitivă, în trend cu evoluția fondului de locuințe la nivel național. După cum se observă din graficul de mai jos, în perioada 2007-2011 numărul de locuințe a crescut constant în regiune de la 1.047.354 în anul 2007, la 1.071.126 în anul 2011.

Grafic nr. 2.5.37

Evoluția fondului de locuințe în Regiunea Sud-Est în perioada 2007-2011

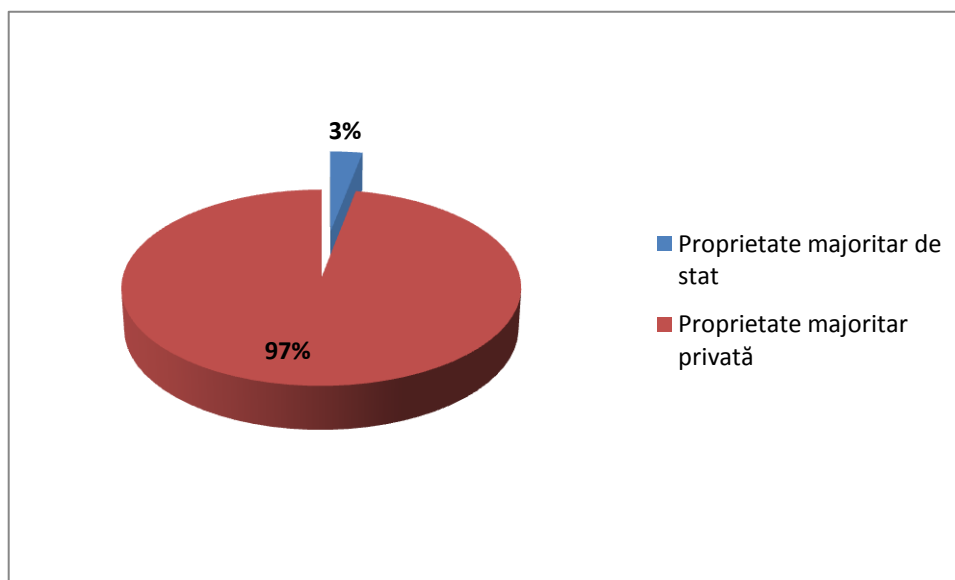

Sursa: Anuarul Statistic al României. Ediția 2012

Majoritatea locuințelor sunt în proprietate privată. În anul 2011, doar cca 3% din numărul total de locuințe mai era în proprietate de stat.

Grafic nr. 2.5.38

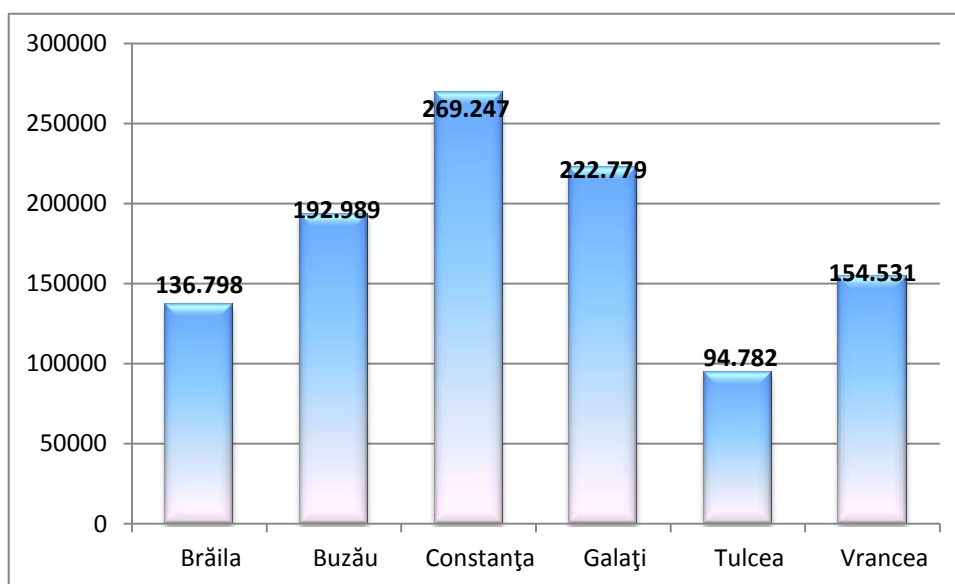
Formele de proprietate ale fondului de locuințe în Regiunea Sud-Est, în 2011

Sursa: Anuarul Statistic al României. Ediția 2012

La nivel județean numărul de locuințe este proporțional cu numărul populației județelor. Astfel, județele Constanța și Galați au cel mai mare fond de locuințe, Tulcea situându-se pe ultimul loc datorită numărului mic al populației din acest județ.

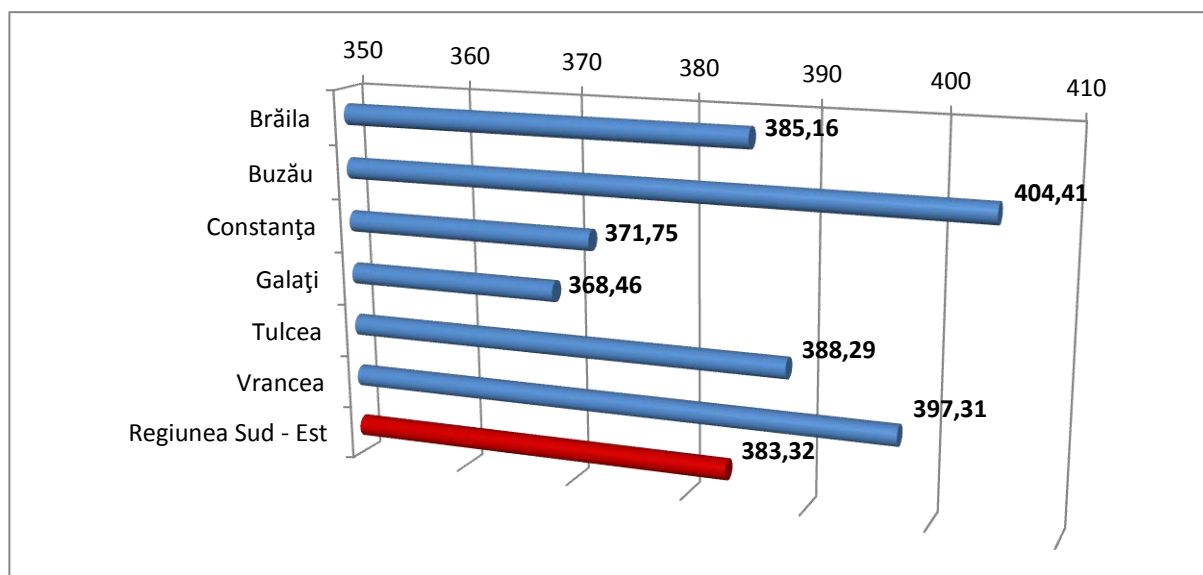
Fondul de locuințe, pe județe, la 31 decembrie 2011

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Editia 2012

Numărul de locuințe la 1000 locuitori este un indicator în creștere. Regiunea Sud-Est se situa în anul 2011 cu 14 locuințe sub nivelul înregistrat de nivelul național (383 locuințe în Regiunea Sud-Est față de 397 locuințe pe țară). Cel mai ridicat nivel se înregistra în județul Buzău (404 locuințe) și cel mai scăzut în județul Galați (368,46 locuințe).

Numărul de locuințe la 1000 locuitori în Regiunea Sud-Est

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Ediția 2012

În anul 2011, suprafața locuibilă într-o locuință, în Regiunea Sud-Est, era în medie 39,29 mp, valoare aproape similară celei la nivel național de 39,37. Cel mai ridicat nivel se înregistra în județul Tulcea (41,32 mp) iar cel mai scăzut în județul Brăila (37,25 mp). Situația se prezintă

diferit în ceea ce privește suprafața medie pentru o cameră, în Regiunea Sud-Est; suprafața unei camere de locuit era în anul 2011, în medie, de 13,9 mp față de 15 mp la nivel național. Nivelul maxim este atins în județele Constanța (14,4 mp) și Vrancea (14,3 mp) iar nivelul minim în județul Buzău (13,1 mp).

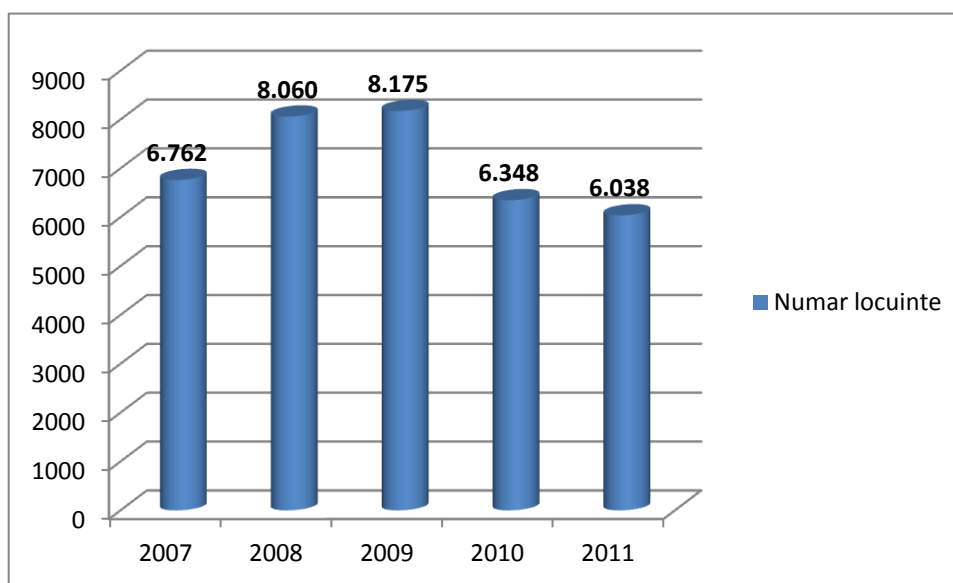
Locuințele cu două camere rămân tipul de locuință cel mai răspândit, în anul 2011 numărul mediu de camere aferente unei locuințe în Regiunea Sud-Est fiind 2,8, depășind nivelul înregistrat la nivel național de 2,6. Acest lucru nu reprezintă neapărat și un grad mai mare de confort având în vedere suprafețele mici ale locuințelor din regiune față de media națională. De asemenea, din lipsa de date este dificil de evaluat gradul de confort al acestor locuințe, starea în care se află, gradul de modernizare etc.

Construcții

În perioada 2007-2011 construcția de locuințe în Regiunea Sud-Est a avut aceeași evoluție ca și economia țării. Numărul de locuințe terminate a fost în creștere până în anul 2009, dar ca urmare a crizei economice care a urmat, numărul locuințelor construite a scăzut semnificativ în anii 2010 și 2011.

Grafic nr. 2.5.41

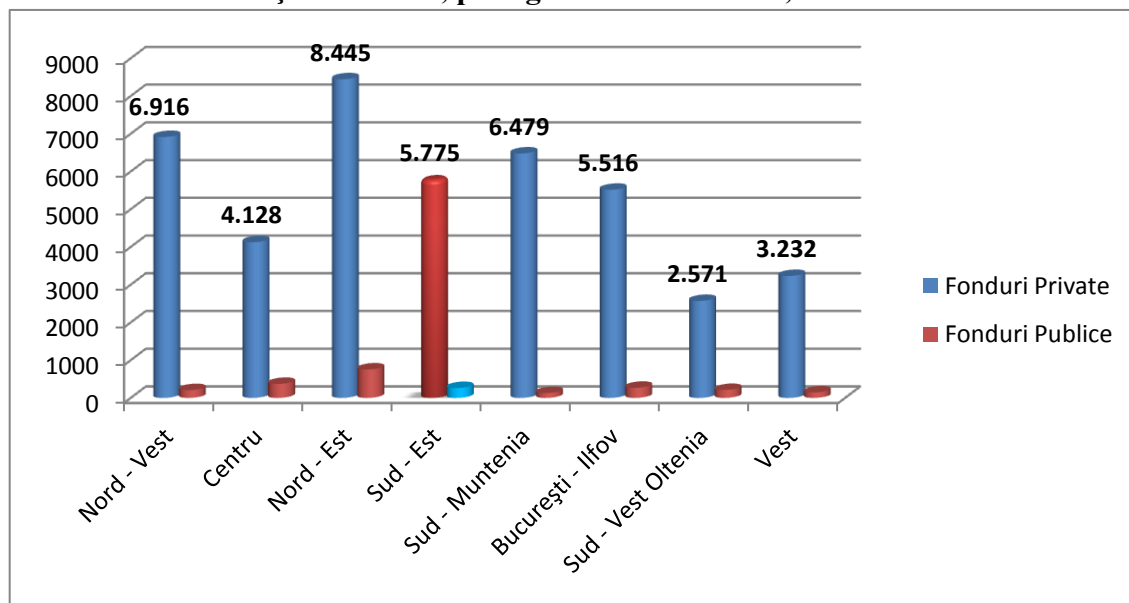
Numar de locuințe terminate în perioada 2007-2011 în Regiunea Sud-Est

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Editia 2012

Din totalul locuințelor construite la nivel național, Regiunea Sud-Est a avut un număr de 6.038 locuințe finalizate în anul 2011, ceea ce reprezintă circa 13,3%. Astfel, Regiunea Sud-Est ocupa locul 4 fiind depășită de Regiunile Sud-Muntenia și Nord- Vest dar mai ales de regiunea Nord-Est, regiune în care au fost construite cca 1/5 din numărul total de locuințe la nivel național. Marea majoritate au fost construite în anul 2011 din fonduri private. Doar 4,4% din locuințe au fost finanțate din fonduri publice la nivelul regiunii Sud-Est.

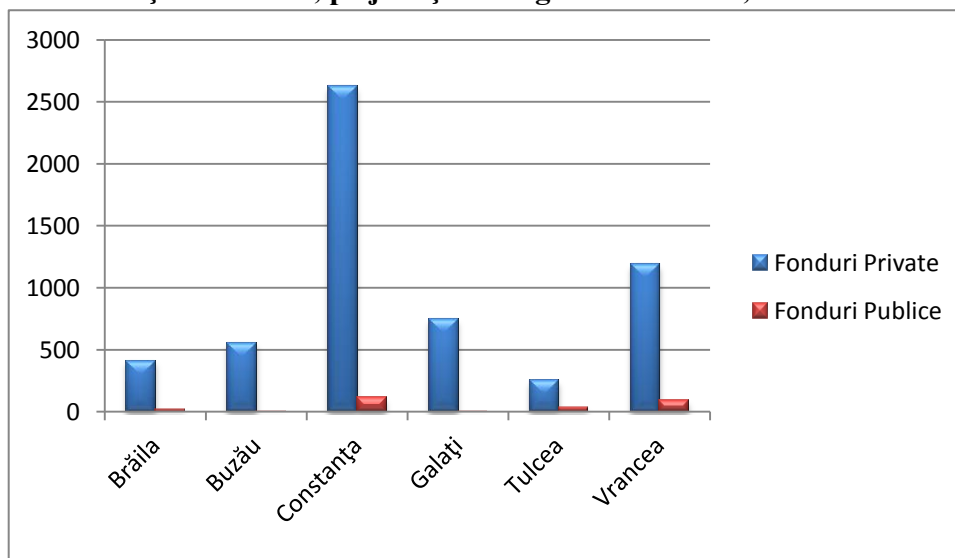
Locuințe terminate, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Ediția 2012

În ceea ce privește situația pe județe, se remarcă Constanța. În acest județ au fost construite cca 45% din numărul total de locuințe din regiune în anul 2011, fapt ce denotă puterea economică a acestui județ și probabil tendința mai puțin pronunțată a migrării populației în afara regiunii.

Locuințe terminate, pe județe în Regiunea Sud-Est, în anul 2011

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei. Ediția 2012

Ca și la nivel național, numărul de locuințe construite din fonduri publice este unul foarte mic. În anul 2011, conform datelor statistice, în județele Galați și Buzău au fost finalizate doar 2 și respectiv 4 locuințe din fonduri publice. Situația se prezintă mult mai bine în Constanța dar și aici numărul de locuințe construite din fonduri publice a fost de doar 117 în anul 2011. Numărul total de 263 locuințe construite din fonduri publice este unul prea mic pentru a satisface necesitățile categoriilor de populație din regiune care au nevoie de locuințe sociale.

Concluzii:

Regiunea Sud-Est se situează la mijlocul clasamentului pe regiuni la numărul de locuințe cu un număr de 1.071.126 locuințe. Un alt indicator important este numărul de locuințe la 1.000 de locuitori. Astfel, Regiunea Sud-Est se clasează pe penultimul loc la acest capitol fiind cu mult depășită de unele regiuni cum ar fi București-Ilfov, Sud-Vest Oltenia sau Regiunea Vest.

Situația este mult mai uniformă în ceea ce privește suprafață medie a unei locuințe sau suprafața care revine fiecărei persoane. În Regiunea Sud-Est unei persoane îi reveneau în anul 2011, 15,06 mp de spațiu locativ față de media națională care era de 15,61mp. O locuință avea în medie 39,29 mp în Regiune față de 39,37 mp la nivel național.

Evoluția fondului de locuințe în ultimii ani a fost una pozitivă, în trend cu evoluția fondului de locuințe la nivel național. În perioada 2007-2011 numărul de locuințe a crescut constant în regiune de la 1.047.354 în anul 2007, la 1.071.126 în anul 2011. Majoritatea locuințelor sunt în proprietate privată. În anul 2011, doar cca 3% din numărul total de locuințe mai era în proprietate de stat.

Numărul de locuințe la 1000 locuitori este un indicator în creștere. Regiunea Sud-Est se situa în anul 2011 cu 14 locuințe sub nivelul înregistrat de nivelul național (383 locuințe în Regiunea Sud-Est față de 397 locuințe pe țară). Cel mai ridicat nivel se înregistra în județul Buzău (404 locuințe) și cel mai scăzut în județul Galați (368,46 locuințe).

În anul 2011, suprafața locuibilă într-o locuință, în Regiunea Sud-Est, era în medie 39,29 mp, valoare aproape similară celei la nivel național de 39,37.

Locuințele cu două camere rămân tipul de locuință cel mai răspândit.

În perioada 2007-2011 construcția de locuințe în Regiunea Sud-Est a avut aceeași evoluție ca și economia țării. Numărul de locuințe terminate a fost în creștere până în anul 2009, dar ca urmare a crizei economice care a urmat, numărul locuințelor construite a scăzut semnificativ în anii 2010 și 2011.

Din totalul locuințelor construite la nivel național, Regiunea Sud-Est a avut un număr de 6.038 locuințe finalizate în anul 2011, ceea ce reprezintă circa 13,3%. Astfel, Regiunea Sud-Est ocupa locul 4. Marea majoritate au fost construite în anul 2011 din fonduri private. Doar 4,4% din locuințe au fost finanțate din fonduri publice la nivelul Regiunii Sud-Est.

2.6 Mediu

Mediul înconjurător reprezintă un element esențial al existenței umane și este rezultatul interferențelor unor elemente naturale – sol, aer, apă, climă, biosferă – cu elemente create prin activitatea umană. Toate acestea interacționează și influențează condițiile propice de existență a biocenozelor și posibilitățile de dezvoltare viitoare a societății. Fără ocrotirea mediului, nu se poate asigura dezvoltarea durabilă. Dezvoltarea durabilă include protecția mediului, iar protecția mediului condiționează dezvoltarea durabilă.

Analiza situației actuale a regiunii în ceea ce privește aspectele legate de mediu este deosebit de importantă, ea oferind o vedere de ansamblu a stării actuale, a cauzelor ce au condus la această stare, identifică problemele existente și poate conduce la găsirea unor soluții pentru rezolvarea sau eliminarea acestora, în vederea valorificării durabile a capitalului natural.

În acest subcapitol vor fi tratate aspecte legate de infrastructura de mediu (rețeaua de canalizare, rețeaua de alimentare cu apă, infrastructura de gaze naturale, rețeaua de termoficare, energia electrică), calitatea factorilor de mediu (apă, aer, sol, surse de poluare, biodiversitate și zone protejate), amenajări în agricultură, gestionarea deșeurilor menajere și industriale, riscuri naturale.

Profilul regiunii

Pe teritoriul regiunii se întâlnesc toate formele de relief al României:

- munte: Munții Măcinului în partea de sud-est a regiunii, o parte a Carpaților de Curbură (Munții Buzăului și Munții Vrancei, zonă puternic seismică) și a Subcarpaților de Curbură în partea de nord-vest;
- podiș: Podișul Dobrogei în sud-est;
- deal: Dealurile Covurluiului și Nicoreștilor în nord-est, Dealurile Buzăului;
- câmpie: Lunca Dunării și Câmpia Bărăganului în centru, Lunca Siretului Inferior în nord, Lunca Prutului Inferior și Câmpia Covurluiului în nord-est.

Mai mult de 2/3 din suprafața totală a regiunii o reprezintă câmpia și dealurile joase. Regiunea este străbătută de fluviul Dunărea, pe parcursul căruia regăsim confluența cu cei doi mari afluenți ai săi, râurile Siret și Prut (joncțiunea unor vechi și importante drumuri comerciale) și bifurcația în cele trei brațe, Chilia, Sfântu Gheorghe și Sulina, care formează a doua deltă ca mărime din Europa, Delta Dunării.

Programul Operațional Sectorial de Mediu 2007-2013 a reprezentat o oportunitate de finanțare pentru autorităților publice locale ce au avut ca obiectiv de dezvoltare crearea și/sau modernizarea rețelelor de canalizare, investiții ce au dus la îmbunătățirea infrastructurii rețelei de canalizare. Astfel, la nivelul anului 2012, Regiunea Sud-Est prin Programul Operațional Sectorial de Mediu, avea 40 de proiecte în implementare, cu o valoare totală de 907,14 milioane Euro. După finalizarea acestor proiecte, va crește numărul localităților racordate la rețeaua de canalizare, în special în mediul rural, și vor fi construite și stații de epurare, activitățile prevăzute la nivel de proiect ducând astfel la creșterea calității apelor și implicit a întregului mediu înconjurător.

La nivelul anului 2012, Regiunea Sud-Est prin Programul Operațional Sectorial de Mediu, avea 40 de proiecte în implementare cu o valoare totală de 907,14 milioane Euro.

Proiecte POS Mediu pentru Regiunea Sud-Est

Număr total de proiecte din care:	Proiecte în implementare	Proiecte în pregătire
62	40	22
Valoare (mil.euro)	907,14	424,20

Sursa: Organismul Intermediar POS MEDIU Regiunea Sud-Est date 2012

2.6.1 Infrastructura de utilități

2.6.1.1 Rețele de alimentare cu apă potabilă

Într-o regiune bogată în resurse hidrice, accesul la apa potabilă este încă problematic pentru un procent însemnat de populație. România și-a luat angajamentul față de CE să realizeze obiectivele în aplicarea Directivei CE 98/83/CE, în ceea ce privește calitatea apei folosite pentru consum. Până la data de 31 decembrie 2015 România trebuie să înceapă să aplice toate măsurile necesare astfel încât să se asigure faptul că alimentarea cu apă potabilă se face în concordanță cu prevederile Directivei, înțelegând prin aceasta că se stabilește cererea de apă potabilă, se inspectează sistemele de alimentare cu apă, se urmărește și se monitorizează calitatea apei potabile, se diseminează informația și se raportează.

La nivelul localităților, alimentarea cu apă a populației se asigură prin sisteme centralizate de alimentare cu apă sau din instalații locale - fântâni și captări de izvoare.

Indicatorii care sunt monitorizați de către autoritățile competente sunt următorii:

- Numărul de localități care dispun de o rețea de distribuție a apei potabile și lungimea rețelei în km, în mediu urban și rural.
- Populația racordată la rețelele de apă.
- Intensitatea consumului de apă pe cap de locuitor.

În România, în anul 2012, nivelul de conectare a populației la sistemele centralizate de alimentare cu apă este de 56,7% (12.103.555 locuitori).⁵⁰

Ținând cond de existența unor date punctuale despre procentul de pierderi de apă din rețea și numărul de avarii la sistemele existente, se poate concluziona faptul că sunt necesare investiții considerabile nu doar pentru a garanta racordarea în proporție de 100% a populației la rețelele de apă, dar și pentru a îmbunătăți nivelele de eficiență ale sistemelor de distribuție existente (ținând sub control costurile de distribuție și în consecință și tarifele pentru consumatorii de apă potabilă).

Tabel nr. 2.6.2

Număr de localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă și lungimea rețelei în Regiunea Sud Est, în anul 2011

Județul	Număr de localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă			Localități rurale (comune) neacoperite	Lungimea totală simplă a rețelei (km)*
	Urban	Rural	TOTAL		
Brăila	4/4	34/40	38/44	6	1.353
Buzău	5/5	63/82	68/87	19	1.806

⁵⁰ Acordul de parteneriat pentru perioada de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014

Constanța	12/12	57/58	69/70	1	2.779
Galați	4/4	50/61	54/65	11	1.998
Tulcea	5/5	46/46	51/51		1.557
Vrancea	5/5	56/68	61/73	12	1.615
Total Regiunea Sud-Est	35/35	306/355	341/390	49	11.108

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Analizând datele din tabelul nr. 1 din Anexa 1 Mediu pentru anii 2000-2008-2011, se observă că la sfârșitul anului 2011, numărul de localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă a fost de 341. Raportat la totalul localităților din regiune (390), rezultă că numărul de localități acoperite de sistemele de alimentare cu apă potabilă în regiunea Sud Est (la sfârșitul anului 2011) a fost de 87.43%.

Lungimea totală simplă a rețelei de distribuție a apei potabile (km) a crescut în toate județele între anii 2000 și 2011 cu următoarele procente: Regiunea Sud-Est - 50,3%, Județul Brăila - 13,1%, Județul Buzău - 58%, Județul Constanța - 33,8%, Județul Galați - 102,8%, Județul Tulcea - 61,2% și Județul Vrancea - 58%.

Se remarcă faptul că ponderea populației cu acces la apa potabilă a înregistrat un trend crescător în ultimii ani.

Tabel nr. 2.6.3

**Regiunea Sud-est, procent de racordare a locuințelor la rețelele de apă,
în anul 2011**

	Total județ %
Județul Brăila	61,7
Județul Buzău	47,1
Județul Constanta	84,7
Județul Galați	62,6
Județul Tulcea	58,6
Județul Vrancea	50,8

Sursa: Direcția Regională de Statistică Brăila

După cum se observă din tabelul de mai sus (2.6.3), gradul de racordare la rețelele de distribuție a apei potabile, în regim centralizat este semnificativ mai ridicat în zona urbană față de zona rurală. Mai mult, se remarcă faptul că ponderea populației cu acces la apa potabilă a înregistrat un trend crescător în ultimii ani.

Datele respective sunt prezentate în tabelul nr. 2 din Anexa 1 Mediu. Indicatorul „Ponderea populației cu acces la apă potabilă” reprezintă numărul de locuitori care sunt racordați la rețeaua de alimentare cu apă potabilă raportat la numărul total de locuitori.

În paralel cu accesul crescător al populației la serviciile de apă potabilă (inclusiv extinderea programului de distribuție de la câteva ore pe zi la 24 ore/24 ore), precum și creșterea gradului de contorizare (număr de apometre funcționale în cadrul regiunii), lucrările de îmbunătățire au redus considerabil volumul de pierderi în sistem, înregistrându-se, în timp, volume descrescătoare de apă potabilă distribuită consumatorilor (a se vedea tabelul nr. 3 din Anexa 1 Mediu).

Intensitatea consumului de apă pe cap de locuitor reprezintă consumul total anual de apă în sectorul public, raportat la populația totală.

Tabel nr. 2.6.4

Consumul total anual de apă în sectorul public, raportat la populația totală

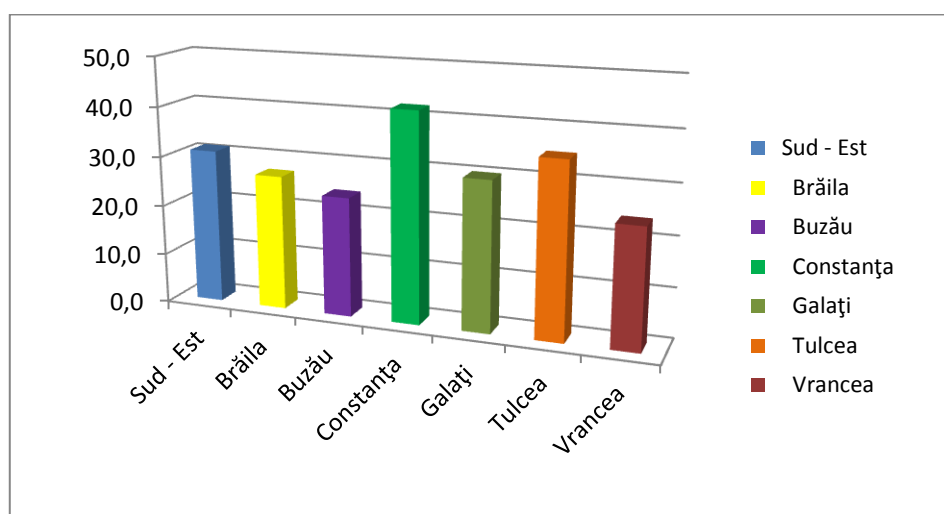
Consumul total anual (mc/cap locuitor)/judet	2007	2008	2009	2010	2011
Brăila	34,5	39,4	28,8	29,3	70,08
Buzău	33,4	31,5	26,3	30,6	28,8
Constanța	88,3	85,4	67,2	79,72	70,83
Galați	39,14	38,11	33,78	37,35	37,35
Tulcea	70,9	77,9	81,5	76,08	67,89
Vrancea	31,29	34,38	49,79	41,46	34,58

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

În statele membre ale UE, consumul de apă potabilă pentru uz menajer variază între 100 și 200 de litri pe om/zi, 110 litri pe om/zi fiind cantitatea-obiectiv, considerată sustenabilă. Județul Constanța are consumul cel mai ridicat, Buzău și Vrancea fiind județele unde se înregistrează valorile cele mai scăzute (tabelul nr. 4 din Anexa 1 Mediu). În județul Vrancea nivelul de contorizare a consumului de apă prin apometre este încă foarte scăzut.

Grafic nr. 2.6.1

Consumul de apă potabilă în anul 2011, m³/cap de locuitor

Sursa datelor: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

În județul Vrancea, programul de distribuție a apei în mediul rural este în general fracționat pe anumite zone și intervale de timp astfel încât toată comunitatea să poată beneficia de aceste servicii. În general, consumul de apă este mai mare în perioada caldă a anului, reprezentând 60% din volumul total 2,5 m³/lună/loc.

La nivelul anului 2013 în cadrul POS MEDIU, pe Axa 1 – Sector apă, Regiunea Sud-Est avea 8 proiecte în implementare, valoare aproximativă de 854,2 mil.Euro pentru județele:

Valoare proiecte Axa 1 POS Mediu (2012)

Județe	Valoare mil.Euro
Tulcea	111,5
Vrancea	117,5
Brăila	92,4
Regiunea Constanța – Ialomița	227,6
Constanța Eforie Sud	29,1
Constanța Valu lui Traian	5,9
Buzău	117,3
Galați	152,9

Sursa: Raport luna decembrie 2013 POS Mediu

Concluzii

Rețelele de alimentare cu apă potabilă. Analizând datele din Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012, pentru anii 2000-2008-2011, se observă că la sfârșitul anului 2011, numărul de localități cu instalații de alimentare cu apă potabilă a fost de 341. Raportat la totalul localităților din regiune (390), rezultă că numărul de localități acoperite de sistemele de alimentare cu apă potabilă în regiunea Sud Est (la sfârșitul anului 2011) a fost de 87,43% din totalul localităților. Lungimea rețelelor de distribuție a apei potabile a crescut în perioada 2000 și 2011 cu 50,31%.

Populația racordată la rețele de apă În Regiunea Sud Est, gradul de racordare la rețelele de distribuție a apei potabile în regim centralizat, este semnificativ mai ridicat în zona urbană față de zona rurală. Mai mult, se remarcă faptul că ponderea populației cu acces la apă potabilă a înregistrat un trend crescător în ultimii ani. Diferențele între mediul urban și rural rămân semnificative.

Intensitatea consumului de apă pe cap de locuitor. Județul Constanța are consumul cel mai ridicat, Buzău și Vrancea fiind județele unde se înregistrează valorile cele mai scăzute.

2.6.1.2 Rețele de canalizare

În România, în decembrie 2013 rata de conectare la sistemele de canalizare era de 59,95% (față de 69% cât era prevăzut) și cea de tratare de 49,89% (față de 61% cât era prevăzut) (% din încărcătura biodegradabilă totală în e.l.). Ca reflectare a dispozițiilor DTAUU și a faptului că România și-a declarat întreg teritoriul drept zonă sensibilă (2005), toate zonele urbane cu peste 10 000 e.l. trebuie să efectueze o tratare avansată (tratare terțiară), în special în ceea ce privește îndepărtarea nutrienților (azotului și fosforului) până în 2015. Această obligație va necesita investiții suplimentare substanțiale.

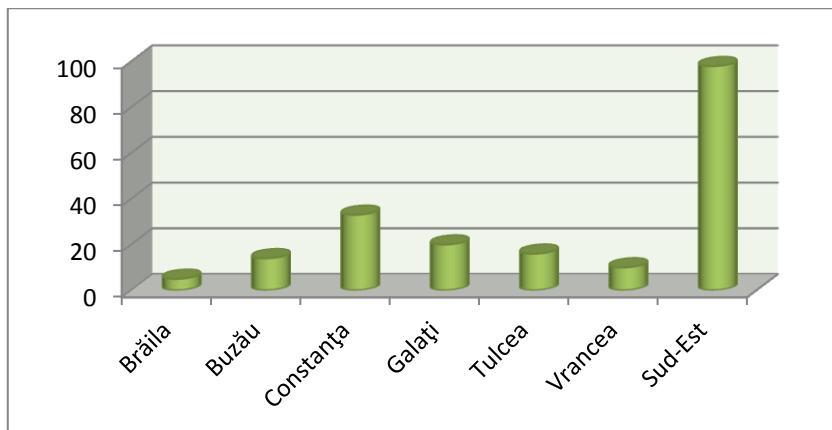
Populația tot mai mică, în special în mediul rural, contribuie la o creștere semnificativă a numărului de aglomerări cu mai puțin de 2 000 e.l. Pentru a asigura o „tratare adecvată” la nivelul aglomerărilor de acest tip, în principal din cauza dificultăților economice din aceste zone, este nevoie de sprijin financiar, însă este evident că se va acorda prioritate aglomerărilor de dimensiuni mai mari.⁵¹

⁵¹ Acordul de Parteneriat pentru viitoarea perioadă de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014

Din datele disponibile pentru anul 2011, se observă că județul Brăila are cel mai scăzut număr de localități racordate la rețeaua de canalizare publică, însumând 11,36%, media fiind de 24,59% pe teritoriul Regiunii.

Grafic nr. 2.6.2

Numărul de localități racordate la rețeaua de canalizare publică în anul 2011

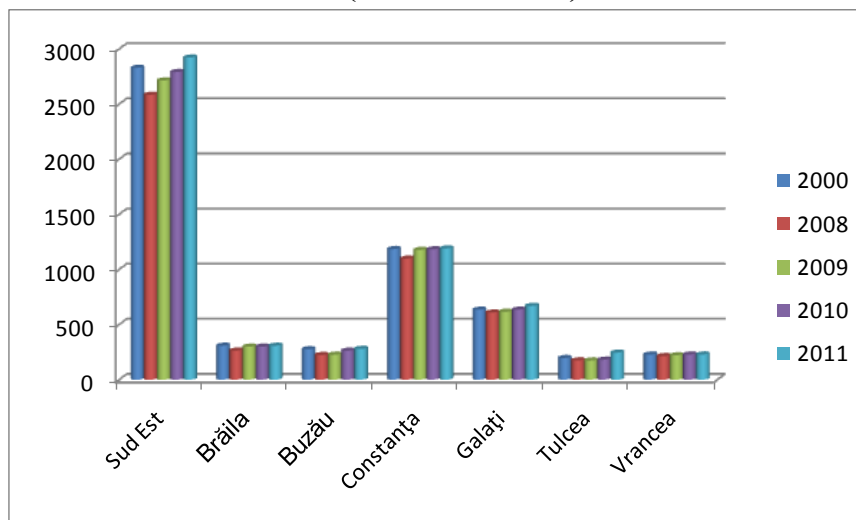

Sursa datelor: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Cu toate acestea județul Brăila ocupă locul trei în Regiune la lungimea totală simplă a conductelor de canalizare publică (tabelul nr. 5 din Anexa 1 Mediu). De asemenea, din graficul nr. 2.6.3 se observă că în județul Constanța se găsește cea mai extinsă rețea de conducte canalizare, lucru reliefat și de faptul că în județ se află cele mai multe localități racordate la rețeaua de canalizare publică.

Grafic nr. 2.6.3

**Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare publică (municipii și orașe)
km (2000-2008-2011)**

Sursa datelor: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Așa cum se observă și din tabelul nr. 2.6.6, din totalul localităților Regiunii Sud-Est, doar 25%, adică un sfert dintre acestea, beneficiază de canalizare publică.

Tabel nr. 2.6.6

Numărul de localități cu canalizare publică în Regiunea Sud Est, 2010

Județ	Total localități urbane	Total localități urbane cu canalizare publică	Total localități rurale	Total localități rurale cu canalizare publică	Total localități urban plus rural	Total localități (urban plus rural) cu canalizare publică
Brăila	4	4	40	1	44	5
Buzău	5	5	82	9	87	14
Constanța	12	12	58	21	70	33
Galați	4	4	61	16	65	20
Tulcea	5	5	46	11	51	16
Vrancea	5	5	68	5	73	10
Sud-Est	35	35	355	63	390	98

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

În mediul rural, în general, nu există rețele de canalizare, gradul de acoperire fiind de 35,7%. Gradul de acoperire cu rețele de canalizare în mediul urban este nesatisfăcător, necesitând în continuare investiții pentru extinderea acestora sau retehnologizarea și modernizarea celor existente. Conform tabelului de mai jos, la nivelul Regiunii Sud-Est, gradul de racordare la rețeaua de canalizare publică este în medie de 43%, ca și în cazul datelor analizate mai sus, județul Constanța ocupă primul loc, având cel mai mare grad de racordare dintre județele Regiunii.

Tabel nr. 2.6.7

Gradul de acoperire cu rețele de canalizare în Regiunea Sud Est, în anul 2011

Județul	Rețele de canalizare publică (nr. localități)		Lungimi totale km	Număr de locuitori (pers)		
	Mediu urban	Mediu rural		Total	Număr utilizatori racordați la rețeaua de canalizare	Grad de racordare (%)
Brăila	4	1	308	355.173	183.950	52%
Buzău	5	9	280	477.215	165.994	35%
Constanța	12	21	1.191	724.276	424.404	59%
Galați	4	16	669	604.627	292.180	48%
Tulcea	5	11	245	244.103	90.579	37%
Vrancea	5	5	229	388.943	29.512	8%
TOTAL	35	63	2.922	2.794.337	1.186.619	43%

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012 și Raportul anual de mediu al ARPM, 2011

Concluzii

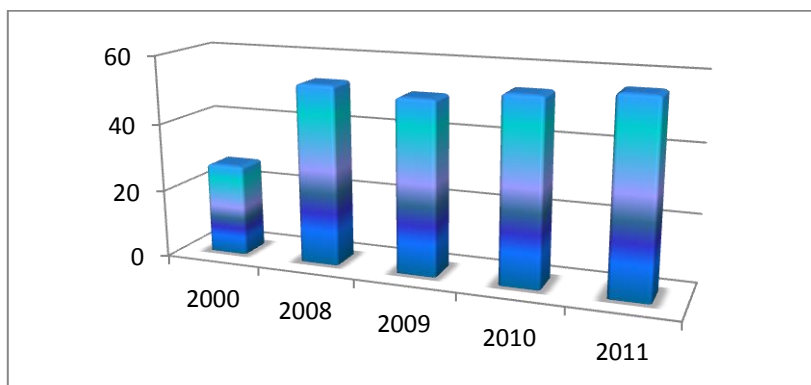
Rețele de canalizare. Gradul de acoperire cu rețele de canalizare în mediul urban este nesatisfăcător, necesitând investiții pentru extinderea acestora sau retehnologizarea și modernizarea celor existente. În mediul rural, în general, nu există rețelele de canalizare.

2.6.1.3 Infrastructura de gaze naturale

Infrastructura pentru distribuția de gaz este prezentă în 56 de localități din regiune din care 19 sunt municipii sau orașe, un număr dublu față de anul 2000 când localitățile deservite erau în număr de 27 (tabelul nr. 6 din Anexa 1 Mediu).

Grafic nr. 2.6.4

Evoluția rețelei de gaze naturale în Regiunea Sud-Est

Sursa datelor: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Lungimea totală a rețelei a fost de 2.712 km, reprezentând 7,6% din rețeaua națională, în creștere cu 143% față de anul 2000. În anul 2011, gazul a fost distribuit în 14 localități din județul Buzău, 9 din județul Brăila, 10 din județul Galați și 9 din județul Vrancea. Județul Constanța, are însă rețeaua cea mai extinsă, cu 768 km de conducte (Distribuitor ”Congaz S.A Constanța”) (conform tabelului nr. 6 din Anexa 1 Mediu). În județul Tulcea, infrastructura pentru distribuția gazelor există doar în 4 localități, lungimea conductelor fiind de doar 130 km (Distribuitor ”Tulcea gaz ”S.A.). Celelalte 4 județe ale Regiunii sunt deservite de către ”GDF SUEZ Energy România”.

2.6.1.4 Rețeaua de termoficare

Serviciul public de alimentare cu energie termică în sistem centralizat reprezintă totalitatea activităților privind producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei termice, desfășurate la nivelul unităților administrativ teritoriale sub conducerea, coordonarea și responsabilitatea autorităților administrației publice locale sau a asociațiilor de dezvoltare comunitară, după caz, în scopul asigurării energiei termice necesare încălzirii și preparării apei calde de consum pentru populație, instituții publice, obiective social-culturale și operatori economici.

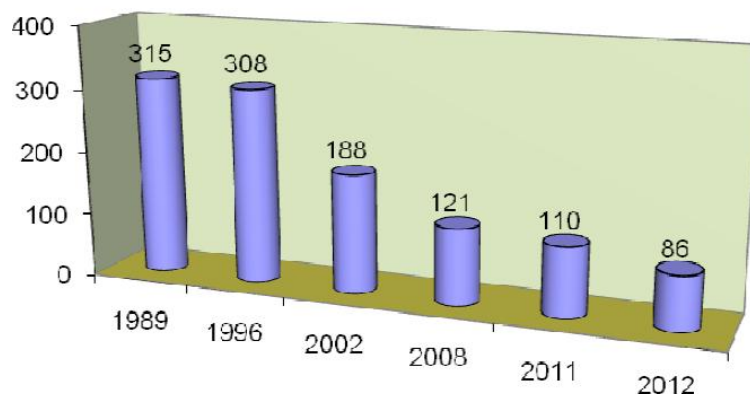
Serviciul public de alimentare cu energie termică în sistem centralizat se realizează prin intermediul infrastructurii tehnico-edilitare specifice aparținând domeniului public sau privat al autorității administrației publice locale ori asociației de dezvoltare comunitară, care formează sistemul de alimentare centralizată cu energie termică al localității sau al asociației de dezvoltare comunitară.

Numărul localităților care au beneficiat de sisteme centralizate de producere și distribuție a energiei termice a fost într-o continuă scădere după cum se vede și din graficul de mai jos, de la **315** localități cu sisteme centralizate în anul 1989 s-a ajuns ca în 1996/1997 să fie numai **308**

localități beneficiare, iar în perioada 2002/2003 la **188** localități și respectiv **121** în 2008/2009 ajungându-se la nivelul anului 2011 la doar **110** localități, iar în 2012 la doar 86.

Graficul nr. 2.6.5

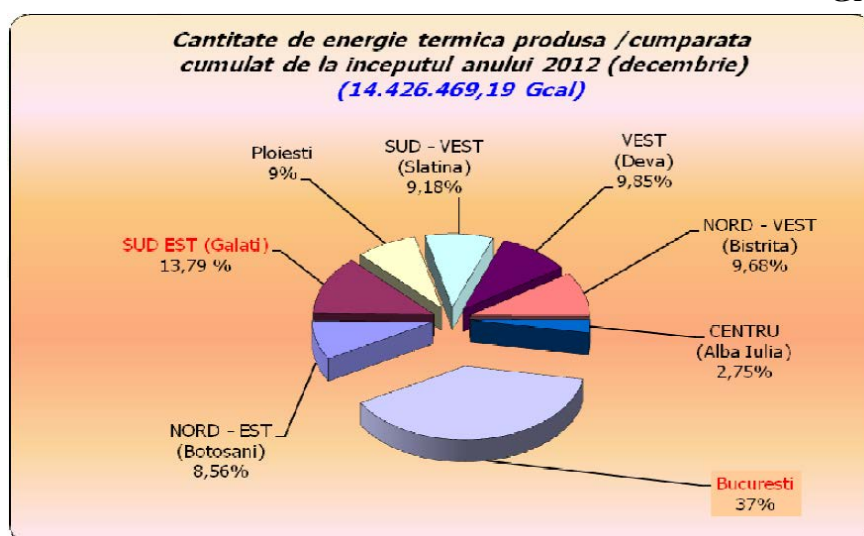
Numărul de localități cu sisteme de alimentare centralizată cu energie termică la nivel național

Sursa: Raportul anual al ANRSC

Numărul localităților care au beneficiat de sisteme centralizate de producere și distribuție a energiei termice a fost într-o continuă scădere. În graficul de mai jos, este prezentată cantitatea de energie termică repartizată pe cele 8 regiuni ale României.

Graficul nr. 2.6.6

Sursa: Raportul anual al ANRSC

Astfel, se evidențiază faptul că în București se furnizează 37% din întreaga cantitate de energie termică produsă la nivel național, următoarea regiune fiind Sud-Est, în care se furnizează aproximativ 13,8% din cantitatea de energie termică produsă la nivel național.

În anul 2011, în Regiunea Sud-Est alimentarea centralizată cu energie termică funcționa în 19 localități, din care: 1 în județul Brăila, 5 în județul Buzău, 8 în județul Constanța, 1 în județul Galați, 2 în județul Tulcea și 2 în județul Vrancea.

La nivelul anului 2013, în Regiunea Sud-Est alimentarea cu energie termică se realiza în 13 localități, din care 2 în județul Buzău, 6 în județul Constanța, 1 în județul Galați, 2 în județul Tulcea și 2 în județul Vrancea.

Numărul de localități în care se distribuie energia termică a scăzut progresiv de la 22 localități în anul 2007 la 19 localități în anul 2011 și la 13 localități în 2013.

La nivel național lungimea rețelilor de transport era de aproximativ 2.719,5 km, iar a celor de distribuție de aproximativ 6.946,48 km. În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, aceasta deținea în anul 2011, 18% din totalul lungimii rețelei de termoficare națională, respectiv 11,3% din lungimea rețelilor de transport și 20,6 % din cea a rețelilor de distribuție .

La nivelul Regiunii Sud-Est, cele mai multe localități racordate la energie termică se aflau în județul Constanța (8) și cele mai puține în județul Galați (1), iar în Brăila după trecerea în insolvență a S.C. CET S.A. Brăila ce deservea municipiul, nici o localitate nu mai este racordată la alimentarea centralizată cu energie termică.

Tabel nr. 2.6.8

Localități în care se distribuie energie termică

2013	Localități în care se distribuie energie termică	
	Total	Din care:municipii și orașe
Regiunea Sud-Est	13	13
Brăila	0	0
Buzău	2	2
Constanța	6	6
Galați	1	1
Tulcea	2	2
Vrancea	2	2

Sursa: Raport anual ANRSC, date 2013

La nivelul Regiunii Sud-Est, cei mai mulți operatori de energie termică se aflau în județul Constanța (6), urmată de județele Tulcea, Vrancea și Buzău (cu câte 2 operatori) în timp ce în județul Galați operează o singură companie, iar în județul Brăila nu mai este nici un operator de energie termică. Lista operatorilor de energie termică în Regiune este prezentată în tabelul nr. 7 din Anexa 1 Mediu.

În ceea ce privește structura rețelilor de termoficare la nivel județean, disparitățile interregionale sunt semnificative. Cea mai mare lungime a rețelilor se înregistrează în județul Constanța (691,36 km, 39,8% din totalul regional), urmat de Galați (596,82 km, 34,4% din totalul regional), în timp ce județul Tulcea se află pe ultimul loc cu doar 3,9% din lungimea totală a rețelilor de termoficare.

Din punct de vedere al tipului rețelei de transport, Constanța păstrează primul loc atât la rețeaua de distribuție cât și la cea de transport, urmată de județul Brăila ca lungime a rețelei de transport (95,47 km) și de județul Buzău (26,53 km)., în timp ce Tulcea este pe ultimul loc, cu doar 3,7% din lungimea rețelei de transport. După Constanța, Județul Galați ocupă locul 2 la lungimea rețelilor de distribuție, pe ultimul fiind județul Tulcea (3,9%).

Tabel nr. 2.6.9

Lungimea rețelilor de termoficare în anul 2011

2011	Lungimea rețelilor de termoficare (Km.)		
	Transport	Distribuție	Total
România	2719,5	6946,5	9666

Regiunea Sud-Est	306.13	1431.30	1737.43
Brăila	95.47	58.95	154.42
Buzău	26.53	77.20	103.73
Constanța	149.46	541.90	691.36
Galați	0	596.82	596.82
Tulcea	11.4	56.1	67.50
Vrancea	23.27	100.33	123.60

Sursa: Raportul anual al ANRSC și calculele autorilor

Tabel nr. 2.6.10

Lungimea rețelelor de termoficare – ponderea față de nivelul Regional

2011	Lungimea rețelelor de termoficare(%)		
	Transport	Distribuție	Total
Regiunea Sud-Est	11.3	20.6	18.0
Brăila	31.2	4.1	8.9
Buzău	8.7	5.4	6.0
Constanța	48.8	37.9	39.8
Galați	0.0	41.7	34.4
Tulcea	3.7	3.9	3.9
Vrancea	7.6	7.0	7.1

Sursa: Raportul anual al ANRSC și calculele autorilor

În ceea ce privește numărul de apartamente racordate la sistemul centralizat, se observă o tendință de scădere a acestuia conform celor mai recente rapoarte ale Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice. Astfel dacă la nivelul anului 2012 în Regiunea Sud-Est aveam 236.134 apartamente racordate, la nivelul anului 2013, numărul acestora a scăzut cu aproape 8% la 216.902.

La nivelul anului 2012, Regiunea Sud-Est, prin Programul Operațional Sectorial de Mediu, pentru sectorul termoficare (Axa 3), avea în implementare 1 proiect, valoare aproximativă 35,4 mil.Euro, pentru Municipiul Focșani.

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică prezintă față de alte sisteme de încălzire, mai multe avantaje. Astfel, există posibilitatea utilizării unor tehnologii a producerii energiei din surse, cu eficiență energetică și economică foarte ridicate (de exemplu cogenerarea) cu randamente de aprox. 100%. Se reduce și se concentrează numărul surselor de căldură cu foc deschis și se reduce poluarea prin posibilitatea instalării echipamentelor de filtrare și neutralizare a gazelor de ardere cu costuri și investiții eficiente reducând considerabil poluarea în aglomerările urbane. Prin plasarea surselor în afara construcțiilor de locuit se evită riscurile de explozii și incendii. Procurarea combustibililor se face la prețuri mai avantajoase, fiind cumpărate în cantități foarte mari. Se pot utiliza game largi și diversificate de combustibili (de exemplu: deșeuri menajere, biomasă etc.).

Principalele aspecte cu care se confruntă serviciile energetice de interes local sunt:

- În perioada 1997 – 2003, în cca. 40% din localitățile urbane s-au desființat în totalitate serviciile publice de alimentare cu energie termică furnizate în sistem centralizat;

- În ultimii ani se constată o scădere a cererii de energie termică pentru încălzirea urbană. Mai mult, din cauza scăderii activității pe platformele industriale, a scăzut și cererea generală de energie termică sub forma de abur tehnologic și apă fierbinte. Toate aceste aspecte conduc la funcționarea instalațiilor energetice de producere transport și distribuție sub capacitățile instalate. În consecință, serviciile sunt prestate cu costuri mari, parametri tehnici scăzuți, randamente mici și pierderi ridicate;
- Activitatea prestatorilor/furnizorilor serviciului public de alimentare cu energie termică în sistem centralizat a fost subfinanțată;
- Reducerea producției fizice, conduce la imposibilitatea întreținerii și modernizării tehnologiilor, pierderile mari de energie termică din rețelele de distribuție au contribuit la creșterea accelerată și uneori excesivă a tarifelor.

Sistemele centralizate de producere a energiei termice existente trebuie adaptate la noile consumuri de energie termică, mai reduse, fiind necesară modernizarea și dezvoltarea acestora cu încadrarea în normele de protecția mediului.

Lipsa stimulării operatorilor care, coroborată cu neimplicarea majoră a factorilor de decizie locali, a condus la degradarea prematură a sistemelor de încălzire centrală și, mai mult, la dispariția în unele zone a serviciilor energetice de interes local.

2.6.1.5 *Energia electrică*

Pentru crearea unui sector energetic modern, corespunzător principiilor Uniunii Europene de liberalizare a piețelor de energie electrică și gaze naturale capabil să satisfacă cererea consumatorilor, în anul 2011 activitatea de reglementare s-a axat, în principal, pe creșterea transparenței piețelor de energie electrică și gaze naturale, promovarea producerii de energie electrică produse din surse regenerabile, promovarea producerii de energie electrică produsă în capacități noi de cogenerare.

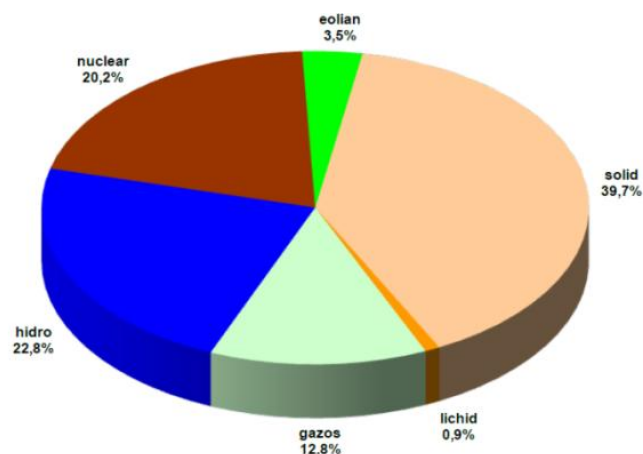
În anul 2012, producția de energie electrică a scăzut cu aproximativ 6,1% față de anul 2011, iar energia electrică livrată în rețele de principalii producători, a scăzut cu aproximativ 6,3%, ajungând la aproximativ 52,11 TWh.

În vederea realizării etichetei de energie electrică aferentă anului 2011, pe lângă datele transmise lunar de producătorii dispecerizabili, au fost colectate și date referitoare la producția anuală de energie eoliană, biomasă, solară și din alte surse neconvenționale, obținută de producătorii nedispecerizabili care au introdus în Sistemul Energetic Național energie electrică produsă din respectivele surse primare.⁵² Astfel, structura energiei electrice livrate în 2012 pe tipuri de resurse convenționale și neconvenționale este prezentată în graficul următor:

⁵² Raport 2011 privind activitatea activitatea ANRE

Grafic nr. 2.6.7

Structura energiei electrice livrate în 2012 pe tipuri de resurse convenționale și neconvenționale

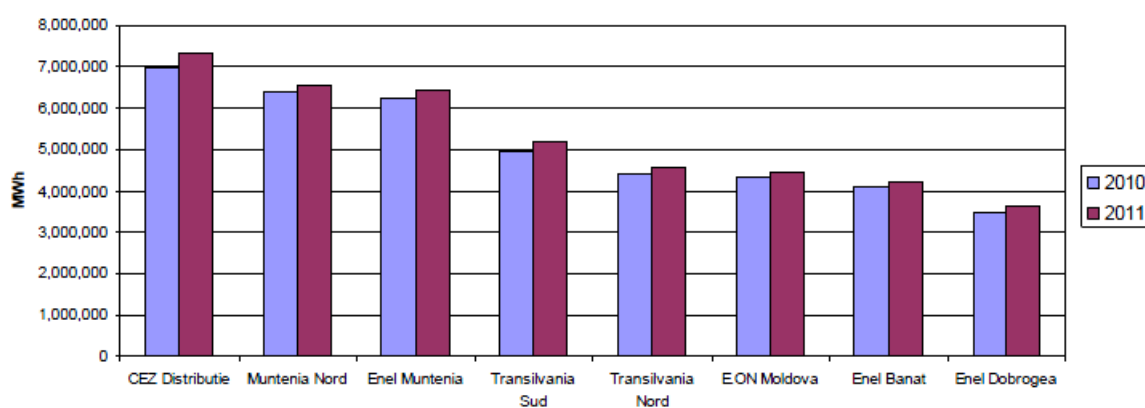

Sursa: Raport monitorizare piață de energie electrică – luna decembrie 2012, ANRE

Din comparația cu datele anului 2010 referitoare la energia electrică produsă, se poate constata că, exceptând producătorul SC Hidroelectrica SA, care în anul 2011 s-a confruntat cu o situație hidrologică dificilă fără precedent, producătorii mari de energie electrică au produs mai mult în anul 2011.

Grafic nr. 2.6.8

Evoluția cantităților de energie electrică distribuită de operatorii principali de distribuție în anii 2010-2011

Sursa: Raport anual al Autorității Naționale de Reglementare în domeniul Energiei privind determinarea prețurilor și tarifelor reglementate, 2012

Regiunea Sud-Est se caracterizează prin prezența unei infrastructuri energetice complexe. În ceea ce privește **energia electrică**, sunt localizate pe teritoriul regional infrastructuri de producție a energiei electrice, care utilizează diferite tipologii de combustibili. Producătorii principali de energie electrică sunt descriși în Anexa 3 Mediu.

În ceea ce privește ponderea energiei electrice distribuite în anul 2011, de operatorii principali de distribuție, FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord și Enel Distribuție Dobrogea, se poate

obeserva că FDEE Electrica Distribuție Muntenia Nord cu capital integral de stat, ocupă locul 2 în ierarhia societăților regionale de distribuție a energiei electrice, cu o valoare de 15,47% din totalul energiei distribuite la nivel de țară.

Rețeaua națională de transport a energiei electrice în România poate fi vizualizată în harta nr. 1 din Anexa 1 Mediu.

2.6.1.5.1 Surse alternative de energie

Energia eoliană a ajuns să fie pe primul loc printre sursele de energie alternativă din România, fiind considerată una dintre cele mai tentante destinații pentru investiții în energie regenerabilă, în domeniul energiei eoliene. De altfel, producătorii de energie regenerabilă din România beneficiază de cea mai atractivă schemă de sprijin din UE. Legislația României sprijină proiectele în energii regenerabile prin sistemul certificatelor verzi, ce permite investitorilor recuperarea investițiilor. Certificatele verzi sunt acordate pentru energia electrică produsă din surse regenerabile și livrate consumatorilor. În anul 2011, pe fondul secetei, ele au căpătat o importanță strategică, producând, în unele perioade, mai mult decât produce Hidroelectrică. La sfârșitul anului 2011, capacitatea totală instalată era de 1.000 de MW, iar capacitatea totală va crește la aproape 1.600 MW, dublu față de anul 2011⁵³. În tabelul nr. 8 din Anexa 1 Mediu se poate observa capacitatea parcurilor eoliene în Europa

Potrivit datelor RWEA⁵⁴, dezvoltarea parcurilor eoliene s-a făcut masiv în Dobrogea, în anii următori urmând a fi extinse și în alte regiuni ale țării, conform studiilor de prognoză eoliană efectuate.

Capacitatea totală a parcurilor eoliene în funcțiune a crescut la 469 MW la sfârșitul lunii mai a anului 2011. La momentul actual, cele mai importante proiecte de energie eoliană sunt⁵⁵: Fântânele (347,5 MW), Casimcea, Topolog, Dăieni (532 MW), Județul Tulcea (174 MW), zona Moldova și Dobrogea (200 MW), Cogeaș (252,5 MW), Mihai Viteazu (80 MW), Județul Constanța (118 MW), Cernavodă (138 MW), Județul Galați (100 MW), Mitoc (100 MW), Borșa (56 MW), Topolog (168 MW), Casimcea (40 MW).

Regiunea Sud-Est are un potențial foarte bun pentru producția de energie din surse regenerabile, în mare parte rămas încă neexploatat. În zona de litoral și, mai ales, în județul Tulcea, condițiile sunt foarte favorabile pentru producerea de energie eoliană, de asemenea potențialul este foarte ridicat pentru aplicațiile electroenergetice ale energiei solare, precum și pentru producția de energie din biomasă (în special în județele Brăila și Constanța). Primele proiecte pentru exploatarea resurselor neconventionale au apărut, însă valorificarea lor este încă într-o fază de început.

Datorită caracteristicilor vânturilor, zona litorală prezintă caracteristici foarte favorabile pentru producerea de **energie eoliană**: în Dobrogea, numărul de ore pe an în care viteza vântului depășește 4 m/secundă este de 4000, putând atinge 5000 ore/an în nord-estul județului Tulcea care este unul din siturile cu cel mai mare potențial din Europa. Parcurile eoliene operaționale din România sunt în principal situate în zona Dobrogea, pe coasta Mării Negre, unde viteza medie a vântului poate ajunge la 7 m/s la o altitudine de 100 m. Zona este de câmpie și puțin

⁵³ Raport național privind starea mediului pentru anul 2011

⁵⁴ Asociația Română pentru Energie Eoliană

⁵⁵ http://rwea.ro/wp-content/uploads/2011/09/Wind_Energy_2011.pdf

populată, ceea ce facilitează instalarea unui număr mare de turbine eoliene. Pe lângă acestea, în România mai sunt două regiuni cu potențial eolian ridicat, și anume: Moldova și Caraș Severin (Banat).

Tabelul nr. 2.6.11

Parcuri eoliene în regiunile din România

Locație / Location	Capacitate în perioada 2009-2013 / Capacity for the period 2009-2013
Dobrogea / Dobrogea	2 789
Moldova / Moldova	1 000,5
Banat / Banat	56
Diferite localități-deja funcționale / Different localities-already running	17,1
Total / Total	3 862,6

Sursa: http://rwea.ro/wp-content/uploads/2011/09/Wind_Energy_2011.pdf

Mai mult, Dobrogea face parte din arealul din România cu cel mai ridicat potențial pentru aplicațiile electroenergetice ale **energiei solare**, iar în județele Brăila, Constanța și Buzău sunt condiții bune pentru producția de energie, în special din **biomasă** agricolă (peste 57.000 Terajoule)⁵⁶.

Județul Tulcea are un potențial energetic eolian net superior altor județe ale țării, fiind situate în Podișul Dobrogei care reprezintă una din cele cinci zone cu potențial energetic eolian identificate la nivelul țării. Folosit foarte puțin în trecut, prin mori de vânt, în prezent acest potențial atrage atenția unor investitori cu potențial economic mare. Vânturile predominante bat 270 zile pe an cu viteze de peste 7 m/sec. Potențialul energetic eolian a început să fie valorificat prin derularea unor investiții de construire de parcuri eoliene în diferite zone ale județului, respectiv amplasarea centralelor eoliene în zona comunei Baia, comunei Valea Nucarilor, comunei Topolog, zona orașului Măcin. Sunt în derulare alte investiții pentru construirea de parcuri eoliene mari cu turbine eoliene de mare capacitate în zonele Agighiol, Casimcea, Stejaru, Cerna, Mahmudia, Bestepe.

Județul Constanța este singurul loc din țară deocamdată, unde se produce energie nucleară în cadrul Centralei Nucleare-Electrice Cernavodă cu Unitățile 1 și 2 funcționale. Activitatea de producere a energiei electrice din energie eoliană nu generează impact asupra calității aerului. Această activitate este benefică pentru mediu, având în vedere că utilizează ca materie primă energia regenerabilă, evită emisiile de gaze de seră și nu utilizează resurse naturale epuizabile.

În nordul județului Constanța urmează a fi implementat cel mai amplu proiect de parc eolian construit în zona comunelor Fântânele, Cogeașca și Grădina, construit de Grupul CEZ și care va însuma o capacitate de 600 MW.⁵⁷

Parcul Eolian CEZ va avea capacitatea aproximativ egală cu cea a unui reactor de la Centrala Nucleară Electrică de la Cernavodă și dublul capacității instalate a celui mai mare parc operațional în prezent pe bătrânul continent (Parcul eolian Whitelee, Scoția, 322 MW).

⁵⁶ Studiu privind evaluarea potențialului energetic actual al surselor regenerabile de energie în România (solară, vânt, biomasă, microhidro, geotermie), identificarea celor mai bune locații pentru dezvoltarea investițiilor în producerea de energie electrică neconvențională. <http://www.minind.ro/>

⁵⁷ http://rwea.ro/wp-content/uploads/2011/09/Wind_Energy_2011.pdf

Construcția parcului amplasat în regiunea Dobrogei, la aproximativ 17 kilometri de țărmul Mării Negre, se desfășoară în două etape și a fost demarată în octombrie 2008. Prima etapă a construcției, la Fântânele, va avea o putere totală instalată de 347,5 MW și presupune instalarea și conectarea a 139 de turbine eoliene de tip General Electric, cu o capacitate de 2,5 MW fiecare și o înălțime de 100 metri. Turbinele eoliene construite la Fântânele pe parcursul a mai bine de 1 an și jumătate au început să fie puse în funcțiune din luna iunie 2010 și au produs până la finele anului, în timpul perioadei de probe, nu mai puțin de aproximativ 0,3 TWh. A doua etapă a Parcului Eolian CEZ se desfășoară pe teritoriul comunelor Cogeaș, Fântânele și Grădina, va avea capacitate totală de 252,5 MW și va cuprinde 101 turbine eoliene de același tip (GE 2,5 MW) ca și cele instalate în cadrul primei părți a proiectului. Construcția etapei Cogeaș a fost demarată în iulie 2010 și este preconizată să devină operațională până la sfârșitul anului 2012. În vederea îndeplinirii directivei UE de a asigura proveniența a 20% din producția totală de energie electrică din surse regenerabile până în anul 2020, investiția derulată de Grupul CEZ în Dobrogea este una deosebit de importantă. La sfârșitul anului 2009, România avea o capacitate totală instalată de numai 14 MW pentru valorificarea potențialului eolian. În 2010 CEZ Group a contribuit deja cu 300 MW instalați la atingerea țintei asumate de energie regenerabilă - prin punerea în funcțiune a primelor turbine din etapa întâia a Parcului Eolian CEZ.⁵⁸

Concluzii

Infrastructura energetică regională este complexă. În Regiunea Sud-Est există mari producători de energie electrică din diferite surse, care includ termocentralele și hidrocentralele localizate în diferite județe, precum și Centrala Nucleară de la Cernavodă, județul Constanța. Extraordinar, și în mare parte încă neexploatat, este potențialul Regiunii Sud-Est pentru producția de energie din surse regenerabile. În zona de litoral și, mai ales, în județul Tulcea, condițiile sunt foarte favorabile pentru producerea de energie eoliană, de asemenea potențialul este foarte ridicat pentru aplicațiile electroenergetice ale energiei solare, precum și pentru producția de energie din biomasă (în special în județele Brăila și Constanța). Primele proiecte pentru exploatarea resurselor neconvenționale au apărut, însă valorificarea lor este încă într-o fază de început. Infrastructura pentru distribuția de gaze există în toate județele, fiind totuși prezentă doar în localitățile principale (reședințe de județ, municipii și orașe mai mari). În ceea ce privește eficiența energetică, se remarcă faptul că Regiunea Sud-Est este caracterizată printr-un consum scăzut de energie în gospodărie.

2.6.2 Calitatea factorilor de mediu

2.6.2.1 Calitatea apei⁵⁹

Noua strategie și politică europeană în domeniul gospodăririi apelor pornește de la premiza că „apa nu este un produs comercial ca oricare altul, ci o moștenire care trebuie păstrată curată, protejată și tratată ca atare”.

Apa reprezintă o resursă naturală regenerabilă, vulnerabilă și limitată, element indispensabil pentru viață și pentru societate, materie primă pentru activități productive, sursă de energie și cale de transport, factor determinant în menținerea echilibrului ecologic.

⁵⁸ <http://www.cez.ro/ro/despre-noi/companiile-cez/productie-energie/parcul-eolian-cez.html>

⁵⁹ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

Directiva Cadru 60/2000/CEE în domeniul apei, constituie o abordare nouă în domeniul gospodăririi apelor, bazându-se pe principiul bazinal și impunând termene stricte pentru realizarea programului de măsuri. Bună gospodărire a apei prezintă o importanță deosebită în condițiile în care resursele de apă ale României sunt relativ reduse, cifrându-se doar la aproximativ 1.700 m³ de apă timp de un an pentru un locuitor, în timp ce în alte țări din Europa aceste rezerve sunt, în medie, de 2,5 ori mai mari.

Resursele de apă, cantități și fluxuri⁶⁰

Resursele de apă ale Regiunii Sud-Est sunt constituite din:

- apele de suprafață, reprezentate de râuri (ape curgătoare) și lacuri (ape stătătoare);
- apele subterane, asigurate de apele freatice în apele de adâncime.

Resursele de apă- cantități

- **Surse de apă de suprafață**
 - **teoretice:** 4.919.357,1 mii m³
 - **utilizabile:** 1.259.326,8 mii m³
- **Surse de apă subterană**
 - **teoretice:** 2.964.105,3 mii m³
 - **utilizabile:** 1.198.631,1 mii m³

2.6.2.1.1 Surse de poluare

Poluarea cu substanțe organice

Poluarea cu substanțe organice se datorează emisiilor/evacuărilor de ape uzate provenite de la sursele punctiforme și difuze, în special aglomerările umane, sursele industriale și agricole. Lipsa sau insuficiența epurării apelor uzate conduce la poluarea apelor de suprafață cu substanțe organice, care odată ajunse în apele de suprafață încep să se degradeze și să consume oxigen. Poluarea cu substanțe organice produce un impact semnificativ asupra ecosistemelor acvatice prin schimbarea compoziției speciilor, scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea populației piscicole sau chiar mortalitate piscicolă în contextul reducerii drastice a concentrației de oxigen.⁶¹

Sursele majore de poluare care deversează în fluviul Dunărea în județul Galați sunt următoarele: S.C. Apă Canal S.A., S.C. Arcelor Mittal S.A., S.C. Zahărul S.A. Liești.

Conform datelor furnizate de ABA Buzău-Ialomița și S.G.A. Vrancea, principalele surse de poluare a apelor de suprafață, din județul Buzău, în anul 2012, sunt următoarele : SC Compania de Apă SA Buzău – Centrele operaționale nr. 4 și 7 și Stațiile de epurare Buzău, Chiojdu, Lera, Păltineni, Nehoiașu, Pogoanele, SC Gospodărire Comunală S.A. Întorsura Buzăului, Igoserv SA Berca, Consiliile Locale Sita Buzăului, Beceni, Merei, Spitalele Nifon, Ojasca, Săpoca, Smeeni, S.C. ROMCARBON S.A. Buzău, S.C. DUCTIL STEEL S.A. Buzău, S.C. AGRANA ROMÂNIA S.A. – Sucursala Buzău, SC BUNGE ROMÂNIA S.A. Buzău, S.C. MARTELLI EUROPE S.R.L. Buzău, S.C. SOUFFLET MALT ROMANIA S.A. Buzău, S.C. AVIS LIPIA S.A. Lipia, S.C. AVICOLA S.A. Buzău – Fermele Verguleasa și Săhăteni etc.

Dintre agenții economici de tip industrial din județul Vrancea ce evacuează ape uzate epurate în receptori naturali cel mai important este S.C. Vrancart S.A. Adjud, cu evacuare în râul Siret. Alți

⁶⁰ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud-Est pe anul 2011

⁶¹ Planul de management al fluviului Dunărea, Deltei Dunării, spațiului hidrografic Dobrogea și apelor costiere

agenți economici care au evacuat ape uzate industriale: S.C. Vincon S.A. Odobești, S.C. Cramele Odobești S.A., SNTFM CFR S.A. Depoul Adjud.

Sursele majore de poluare și indicatorii de poluare a apelor uzate pot fi observate în tabelul nr. 17 din Anexa 1 Mediu.

Poluarea cu nutrienți

O altă problemă importantă de gospodărirea apelor în bazinul Dunării este poluarea cu nutrienți (azot și fosfor). Ca și în cazul substanțelor organice, emisiile de nutrienți se datorează atât surselor punctiforme (ape uzate urbane, industriale și agricole neepurate sau insuficient epurate), cât și surselor difuze (în special, cele agricole: creșterea animalelor, utilizarea fertilizanților), din țările din bazinul superior al Fluviului Dunărea, cât și funcționării necorespunzătoare a stațiilor de epurare din țările central și est-europene.

Nutrienții conduc la eutrofizarea apelor (îmbogățirea cu nutrienți și creșterea algală excesivă), în special a corpurilor de apă stagnante sau semi-stagnante (lacuri de acumulare), ceea ce determină schimbarea compoziției speciilor, scăderea biodiversității speciilor, precum și reducerea utilizării resurselor de apă (apă potabilă, recreere, etc.). Se precizează că, pentru Delta Dunării și Marea Neagră, Dunărea contribuie substanțial cu nutrienți, fiind colectorul a 801.463 km², acoperind total sau parțial teritoriul a 19 țări cu sursele de poluare aferente.

Concentrația ridicată de nutrienți, provenită din întregul bazin al fluviului Dunărea, a contribuit în timp la modificarea semnificativă a valorilor concentrație de azot și fosfor dizolvat în apele de suprafață din Delta Dunării. Impactul acestor modificări ale concentrațiilor de nutrienți a determinat amplificarea fenomenului de eutrofizare, chiar dacă o parte din cantitatea de nutrienți este reținută de stuf. Dinamica procesului de eutrofizare analizat prin prisma variabilității fosforului scoate în evidență faptul că procesul de eutrofizare este mai accentuat și mai vizibil în cazul lacurilor decât în cel al canalelor sau a brațelor Dunării.

Presiunile difuze datorate activităților agricole sunt greu de cuantificat. Presiunile agricole difuze afectează atât calitatea apelor de suprafață, cât mai ales calitatea apelor subterane.

În ceea ce privește poluarea apelor în agricultură în România, utilizarea îngrășămintelor și pesticidelor agricole a scăzut (cu peste 70 % în perioada 2005-2011, în comparație cu nivelul din 1989), fapt ce a dus la îmbunătățirea calității apelor de suprafață. Cu toate acestea, având în vedere nivelul nitraților acumulați (zonele de pe teritoriul României desemnate ca fiind vulnerabile la nitrați au crescut de la 58 % la 100 % din teritoriu), în special în apele subterane, sunt necesare măsuri suplimentare de conservare a solurilor și a apelor, în special prin implementarea bunelor practici agricole. Acest lucru va fi deosebit de important în contextul trecerii la o agricultură mai intensivă, prevăzută pentru perioada următoare.⁶²

Poluarea cu substanțe periculoase Poluarea cu substanțe prioritare/prioritare periculoase se datorează evacuărilor de ape uzate din surse punctiforme sau emisiilor din surse difuze ce conțin poluanți nesintetici (metale grele) și/sau poluanți sintetici (micropoluanți organici). Se precizează că datele de monitoring arată că, atât la intrarea în țară, cât și pe tot parcursul până la Marea Neagră, Dunărea conține substanțe periculoase, ceea ce a condus la evaluarea acestor corpuri ca fiind la risc din punct de vedere al atingerii stării chimice bune în anul 2015. Substanțele periculoase produc toxicitate, persistență și bioacumulare în mediul acvatic.

⁶² Acordul de Partenariat pentru perioada de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014

În județele Tulcea și Constanța se pot enumera următoarele surse de poluare industrială:

- **S.C. ALUM S.A. TULCEA** – are ca profil de activitate procesarea bauxitei și obținerea aluminei calcinate, având o capacitate de 600 000 t/an. Apele chimic impure sunt neutralizate cu acid sulfuric și evacuate în Dunăre.
- **SC CARNIPROD SRL jud. Tulcea – fabrica de preparate din carne, abator și ferma porci** are în dotare stație de epurare treaptă mecanică, ce a fost modernizată prin dotarea acesteia cu filtre parabolice tip COANDA și site suplimentare, realizându-se și trepte de epurare suplimentare care să minimizeze concentrația de solubile;
- **S.C. LEGMAS S.A., NĂVODARI jud Constanța** - are ca profil de activitate producerea mașinilor agricole și pieselor de schimb pentru mașini agricole și tractoare. Apele uzate menajere se stochează în 6 fose septice. Vidanajarea foselor se realizează de către RAJA Constanța. Evacuarea apelor uzate industriale epurate de la decantor se realizează în Valea V3;
- **S.C. OSTROVIT S.A., OSTROV jud. Constanța** - profilul de activitate este preponderent viticol. Apele uzate se evacuează în Dunăre – braț Ostrov. Unitatea are un decantor cu grătar în cadrul cramei, iar pentru apele uzate rezultate de la cantină și sediu: un separator de grăsimi și un decantor Inhoff.
- **S.C. SÂRMĂ ȘI CABLURI S.A., Hârșova jud. Constanța** - are ca profil de activitate fabricarea sârmei, produselor din sârma, și a cablurilor. Unitatea are ca investiții necesare pentru protecția calității apelor următoarele lucrări: stabilirea tipului stației de modulare, montarea stației modulare, stabilirea soluției finale pentru modernizarea stației de neutralizare.
- **Rompetrol Rafinare S.A.** - Platforma Petromidia are ca profil de activitate prelucrarea țițeiului din import, cu conținut ridicat de sulf (în medie 1,6%), rezultând produse petroliere comercializabile și produse de chimizare a unor fracțiuni petroliere. Platforma cuprinde complexul RAFINĂRIE, complexul PETROCHIMIE, surse și rețele de utilități, parcuri de rezervoare, rampe de încărcare-descărcare, faclă, gospodării de apă, instalații de epurare și dispersie a poluanților, depozite, laboratoare, drumuri și căi ferate, anexe tehnico-administrative etc. Apele tehnologice, chimic impure, provenind din sectoarele Rafinării și Petrochimie, precum și apele menajere constituie influența principală ce este epurată în stația de epurare finală unde se fac tratamentele: tratament primar – mecano-chimic, tratament secundar – biologic cu 2 trepte, tratament terțiar mecano - chimic. Apele uzate epurate mecano-chimic și biologic, sunt pompate prin două conducte de azbociment pe o distanță de 12 km în zona Vadu pentru tratamentul terțiar. Treapta terțiară a epurării apelor uzate se realizează într-un iaz de liniștire (50 ha) și într-un iaz biologic (30 ha). Din iazul de liniștire (autoepurare) apa este evacuată prin 41 de canale deschise mici, dalate, într-un canal deschis mai mare ce asigură iazul biologic cu apă. Evacuarea apei din iaz se face prin intermediul unui prag deversor și printr-un canal în Marea Neagră.
- **S.C. Oil Terminal S.A. Constanța** – este specializată în încărcarea – manipularea, depozitarea și tratarea produselor petroliere.

În județul Brăila principalii agenți economici ce pot influența calitatea apei și a aerului sunt SC PROMEX SA și SC LAMINORUL SA.

Pe lângă presiunile punctiforme exercitate, activitățile agricole pot conduce la poluarea difuză a resurselor de apă. Căile prin care poluanții (în special nutrienții și pesticidele, dar și alți poluanți) ajung în corpurile de apă sunt diverse (scurgere la suprafață, percolare, etc.). Sursele de poluare difuză sunt reprezentate în special de:

- Stocarea și utilizarea îngrășămintelor organice și chimice;
- Creșterea animalelor domestice;
- Utilizarea pesticidelor pentru combaterea dăunătorilor.

Cauzele contaminării acviferului freatic cu azotați sunt multiple și au un caracter cumulativ. Cele două surse majore ale contaminării cu azotați sunt:

- spălarea permanentă a solului impregnat cu compuși cu azot proveniți din aplicarea îngrășămintelor chimice pe unele categorii de terenuri arabile, de către precipitațiile atmosferice și apa de la irigații;
- evacuarea de ape uzate încărcate cu azotați în apele de suprafață .

În Regiunea Sud-Est, acviferele puternic contaminate cu azotați sunt concentrate, în special, în jurul platformei industriale a SC VRANCART Adjud, județul Vrancea (din datele monitorizate de către APM Vrancea la evacuarea apelor uzate de către operatori economici nu rezultă depășiri la acest indicator).

În Regiunea Sud-Est s-au înregistrat depășiri ale valorilor de prag la *cloruri și sulfați* în bazinele hidrografice: Siret, Ialomița-Buzău, depășiri datorate fondului natural mare al acestora, fond generat de prezența cutelor diapire sau a apelor de tip clorosulfuroase, a litologiei straturilor, etc.

Astfel de cazuri au fost identificate și în exemplele următoare:

- poluarea cu produse petroliere a apelor subterane din zonele rafinăriilor precum și a conductelor de transport produse petroliere din toată țara (degradări, spargerii, etc.), a depozitelor de hidrocarburi de la diferite obiective industriale;
- poluarea cu produse rezultate din procesele industriale - apare în zonele din jurul marilor platforme industriale din Galați și Constanța;
- poluarea cu produse utilizate pentru fertilizare și combatere a bolilor și dăunătorilor în agricultură (azotați și compuși azotici, fosfați, etc.) - se regăsește în zonele agricole, unde se produce și fenomenul de concentrare (poluare suplimentară) din cauza administrării incorecte a acestor fertilizatori. Poluarea difuză a acviferelor freatice produsă în acest fel a afectat în special fântânile individuale din zonele rurale dar și alte captări de ape subterană.

Managementul necorespunzător al deșeurilor menajere la nivelul localităților, constituie o sursă de poluare difuză locală. De asemenea, modul de colectare/eliminare al nămolului provenit de la stațiile de epurare poate conduce la poluarea resurselor de apă. Dezvoltarea zonelor urbane necesită o mai mare atenție din punct de vedere al colectării deșeurilor menajere prin construirea unor depozite de gunoi ecologice și eliminarea depozitării necontrolate a deșeurilor, întâlnită deseori pe malurile râurilor și a lacurilor.

Calitatea resurselor de apă este influențată într-o anumită măsură și de **poluările accidentale**, care reprezintă alterări bruște de natură fizică, chimică, biologică sau bacteriologică a apei, peste

limitele admise. În funcție de tipul poluărilor accidentale, acestea pot avea magnitudini și efecte diferite (locale, bazinale, transfrontaliere) asupra resurselor de apă.

Producerea de poluări accidentale se explică atât prin neglijența manifestată de unii operatori economici în timpul desfășurării proceselor tehnologice, cât și prin lipsa modernizării proceselor tehnologice la unele unități industriale, spargeri de conducte de transport produse petroliere datorită furturilor de combustibil sau uzurii acestora. Evenimentele au fost de amploare mică și medie, fără efecte severe asupra resurselor de apă sau asupra utilizatorilor.

Pentru a preîntâmpina degradarea calității apelor de suprafață și subterane și de a acționa în caz de poluări accidentale, de a îndepărta cauzele și a diminua efectele poluărilor se are în vedere identificarea la timp a potențialelor surse de poluare precum și monitorizarea lunară, semestrială sau trimestrială a acestora, cu o frecvență care depinde de impactul sursei de poluare asupra receptorului.

În anul 2011, prin rețeaua de monitoring de supraveghere s-a urmărit starea calitativă a corpurilor de apă. În urma analizei calitative au rezultat următoarele:

- Calitatea apelor de suprafață a fost în mare măsură influențată de evacuările de ape uzate ale principalelor localități și folosințe.
- Calitatea apei în majoritatea secțiunilor nu a suferit modificări esențiale față de anul anterior, aceasta prezentând o tendință de conservare.

Pentru protecția calității apelor se consideră necesar:

- Alocarea fondurilor de către Consiliile Locale, necesare pentru promovarea investițiilor (finalizarea programelor de etapizare) în vederea realizării lucrărilor de extindere și modernizare a stațiilor și instalațiilor de epurare;
- Execuția la termen a măsurilor și lucrărilor prevăzute în Programele de etapizare;
- îmbunătățirea randamentelor de funcționare a stațiilor de epurare orășenești printr-o exploatare corespunzătoare conform prevederilor regulamentelor de funcționare, întreținere și exploatare;
- îmbunătățirea prin investiții de reabilitare și modernizare a randamentelor de funcționare a stațiilor de preepurare a folosințelor de apă din județul Galați;
- înlocuirea tehnologiilor de evacuare hidraulică a dejecțiilor din zootehnie cu sisteme tip uscat;
- dotarea laboratoarelor utilizatorilor la nivelul necesar pentru controlul și supravegherea calității apelor, în conformitate cu prevederile legale și ale directivelor europene;
- perfectarea mecanismului financiar cu privire la obligativitatea de plată a penalităților și amenzilor contravenționale aplicate;
- conformarea folosințelor de apă la prevederile Planurilor Locale de Acțiune pentru Mediu;
- implicarea autorităților locale pentru îndepărtarea surselor de poluare locale.

2.6.2.1.2 Calitatea apelor de suprafață

Apele dulci de suprafață reprezintă majoritatea rezervei de apă dulce lichidă.

Apele de suprafață se clasifică în *ape stătătoare* (mări și oceane, lacuri, bălți, mlaștini etc.), și *ape curgătoare* (izvor, pârâu, râu, fluviu).

Apele dulci de suprafață diferă după foarte multe caracteristici: debitul și variațiile sale, temperatura, concentrația și natura substanțelor dizolvate sau aflate în suspensie, conținutul

biologic și microbiologic etc., fiecare masă de apă lichidă, cu albia ei și viețuitoarele din ea, fiind un ecosistem distinct. Apele dulci de suprafață, spre deosebire de cele subterane, sunt de regulă mai puțin mineralizate, mai bogate în elemente biologice, mai influențabile de către alți factori (naturali și antropici), mai ușor poluabile, mai puțin stabile în caracteristici, dar totodată au și capacități mai crescute de a-și automenține calitatea.

În România, apele de suprafață constituie sursa principală pentru necesitățile umane, inclusiv pentru apa potabilă.

Calitatea apei dulci este influențată de factori antropici și naturali.

Utilizările casnice ale apelor aduc aport de material organic nedegradat, exemplu: gunoi menajer, grăsimi etc., material organic parțial degradat cum ar fi materiale fecale trecute parțial sau deloc prin proces de epurare, bacterii, inclusiv patogene, virusuri, ouă de viermi, hârtie, plastic, detergenți etc.

Utilizarea industrială generează un input de materiale organice solide, biodegradabile, și anorganice, reziduuri chimice extrem de diverse, ioni de metale.

Folosințele agricole aduc în apele de suprafață cantități suplimentare de săruri și ioni, resturi de îngrășăminte chimice, insecticide și erbicide, particule de sol, resturi organice în descompunere.

Apele de suprafață pot avea compoziție variabilă și fără a fi "poluate" de om. Principalele substanțe ce se găsesc în mod natural dizolvate în apă au și influență considerabilă asupra calității ei și a posibilelor folosințe umane, lucru de care trebuie ținut cont înainte de a analiza nivelul și impactul poluanților de origine antropică.

Apele de suprafață în Regiunea Sud-Est⁶³

Supravegherea calității apelor curgătoare de suprafață se realizează prin urmărirea în cadrul monitoringului de supraveghere (campanii lunare și trimestriale) a indicatorilor fizico-chimici, biologici și bacteriologici.

Evaluarea stării ecologice și chimice a apei se realizează pe corpuri de apă, în conformitate cu metodologia ICIM, elaborată pe baza cerințelor Directivei cadru a Apei, atât pentru corpurile de apă monitorizate cât și pentru corpurile de apă nemonitorizate (prin procedura de grupare a corpurilor de apă).

Directiva Cadru Apa definește în Art.2 starea apelor de suprafață prin *starea ecologică* și *starea chimică*.

Pentru fiecare dintre elementele de calitate pentru care s-au elaborat limite, se stabilește starea ecologică și respectiv scorul aferent: **stare foarte bună, stare bună, stare moderată, stare slabă, stare proastă**. În cazul **stării chimice** clasificarea se face astfel: **stare chimică bună, stare chimică proastă**.

Analizând datele aferente stării de calitate a apelor curgătoare pentru anul 2011, transmise de către A.N. APELE ROMÂNE - Administrația Bazinală de Apă Buzău-Ialomița, Administrația Bazinală de Apă Siret, Administrația Bazinală de Apă Dobrogea-Litoral, Administrația Bazinală de Apă Prut – Bârlad Iași, se constată următoarele:

- *starea ecologică a râurilor din bazinele hidrografice corespunzătoare Regiunii Sud Est este preponderent moderată, excepție făcând Putna și Milcovul de pe teritoriul județului Vrancea, a căror stare ecologică este foarte bună;*
- *starea chimică este preponderent bună.*

⁶³ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud-Est pe anul 2011

Din punct de vedere al lacurilor, analizând datele aferente stării de calitate a lacurilor pentru anul 2011, furnizate de către A.N. APELE ROMÂNE - Administrația Bazinală de Apă Buzău-Ialomița, Administrația Bazinală de Apă Siret, Administrația Bazinală de Apă Dobrogea-Litoral, Administrația Bazinală de Apă Prut – Bârlad Iași, se constată următoarele:

- *au fost monitorizate un total de 35 lacuri naturale/de acumulare, a căror stare ecologică este preponderent moderată, iar starea chimică este preponderent bună, excepție făcând lacurile de pe teritoriul județului Tulcea, 4 dintre corpuri având starea chimică proastă.*

2.6.2.1.2.1 Indicatori pentru evaluarea stării ecologice a corpurilor de apă de suprafață

Nitrații și fosfații în râuri și lacuri⁶⁴

Nitrații și fosfații sunt evaluați calitativ în cadrul grupei „Nutrienți.” Nutrienții sunt elemente chimice și compuși ai acestora care se găsesc în mediul înconjurător, de care plantele și animalele au nevoie pentru a crește sau supraviețui. Prezența nutrienților în apă, sol și subsol este normală, poluarea reprezentând încărcarea cu substanțe nutritive a factorilor de mediu peste concentrațiile determinate de mecanismele de funcționare a ecosistemelor. Nutrienții includ următoarele elemente fizico-chimice: N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃, P-PO₄, Ptotal. Starea ecologică dată de „nutrienți” se obține aplicând principiul „cel mai defavorabil caz”.

Lista localităților pe județe unde există surse de nitrați din activitățile agricole a fost aprobată prin Ordinul comun nr.1552/743/2008 al Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile respectiv Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Raportat la nivelul întregii țări, există un nr. de 1963 localități constituite în zone vulnerabile la poluarea cu nitrați, repartizate în cele 8 regiuni de dezvoltare economică astfel: în regiunea 1 = 338; **în regiunea 2 = 261**; în regiunea 3 = 378; în regiunea 4 = 298; în regiunea 5 = 240; în regiunea 6 = 238; în regiunea 7 = 170 și 40 în regiunea 8.

În vederea reducerii potențialului de poluare cu nitrați în zonele vulnerabile se impun următoarele măsuri:

- utilizarea metodelor specifice sistemelor de agricultură durabilă și biologică: rotația culturilor. Culturile de leguminoase perene (dar și anuale) sunt preferate pentru îmbunătățirea bilanțului azotului în sol, utilizarea de materiale organice reziduale provenite de regulă din sectorul zootehnic (de preferință a celor solide compostate), în combinație cu îngrășămintele minerale pentru asigurarea cu nutrienți a culturilor dar și pentru conservarea stării de fertilitate a solului. Dozele de îngrășămintă, ce urmează a fi aplicate, sunt stabilite pe baza calculelor de bilanț a elementelor nutritive din sol în scopul evitării supradozării, mai ales în cazul azotului, atât pentru reducerea cheltuielilor de producție, cât și a poluării mediului;
- depozitarea reziduurilor zootehnice trebuie să respecte anumite reguli, în scopul minimizării poluării; depozitarea acestora în afara zonelor sensibile și departe de sursele de apă;
- utilizarea de tehnici de irigare care să nu ducă la infiltrarea fertilizanților în subsol;
- protecția solului împotriva eroziunii;

⁶⁴ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

În conformitate cu Ordinul comun 296/216/2005 al Ministrului Mediului și Gospodăririi Apelor și al Ministrului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, în zonele declarate vulnerabile la poluarea cu nitrați este necesară elaborarea unor Programe de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, în care trebuie prevăzut ca managementul fermelor agricole să fie orientat în acord cu principiile Codului de Bune Practici Agricole. Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole a fost elaborat și aprobat prin Decizia nr. 221 983/GC/12 06 2013 emisă de Comisia pentru aplicarea Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole. Urmează întocmirea planurilor locale de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, de către autoritățile administrației publice locale pe teritoriul cărora există exploatații agricole. La APM Vrancea nu a fost înregistrat vreun plan local de acțiune pentru parcurgerea procedurii de reglementare și obținerea avizului de mediu.

Continuarea la scară națională a proiectului pilot se realizează prin Proiectul „Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți”. Obiectivul general al acestuia îl reprezintă acordarea de sprijin Guvernului României în vederea alinierii la cerințele Directivei Nitraților a UE prin: (a) reducerea deversărilor de nutrienți în corpurile de apă, (b) promovarea schimbărilor comportamentale la nivel regional, și (c) sprijin pentru întărirea cadrului de reglementare și a capacității instituționale. Obiectivul global de mediu este reducerea pe termen lung a deversărilor de nutrienți în apele ce se varsă în Dunăre și Marea Neagră, printr-un management integrat al solului și apelor.

În cadrul acestui proiect⁶⁵, în județul Buzău au fost realizate trei platforme de depozitare și gospodărire a gunoiului de grajd în comuna Balta Albă, urmând să fie construite și alte platforme în comuna Vernești.

Oxigenul dizolvat, materiile organice și amoniu în apele râurilor⁶⁶

Oxigenul din apă provine din dizolvarea din aerul atmosferic și prin procesul de fotosinteză. Cantitatea de oxigen care se dizolvă într-un volum de apă depinde de temperatură, presiunea atmosferică, salinitatea și numărul de plante acvatice din sistem. Pe măsură ce temperatura, salinitatea sau presiunea atmosferică cresc nivelul oxigenului dizolvat scade. Plantele acvatice influențează cantitatea de oxigen din apă deoarece în timpul zilei aceste plante produc oxigen prin fotosinteză, pe când în timpul nopții aceleași plante consumă oxigen. O astfel de problemă se întâlnește adesea în delte și în lacurile superficiale în timpul sezonului calduros.

Oxigenul dizolvat este indispensabil faunei și florei acvatice dar și proceselor aerobe de autoepurare, respectiv bacteriilor aerobe care oxidează substanțele organice și care, în final, determină autoepurarea apei. Concentrația de oxigen dizolvat variază în funcție de categoria de folosință, coborârea sub o anumită limită având ca efect oprirea proceselor aerobe, cu consecințe foarte grave. De asemenea scăderea cantității de oxigen din apă duce la pierderea caracterului de prospețime al acestuia, dându-i un gust fad și făcând-o nepotabilă și reduce capacitatea de autopurificare a apelor naturale, favorizând persistența poluării, cu consecințe nedorite.

⁶⁵ <http://www.inpcp.ro/ro/page/13/welcome.html>

⁶⁶ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

Conform datelor furnizate de Administrația Națională Apele Române, starea ecologică dată de „nutrienți” în Regiunea Sud Est este predominant moderată, excepție făcând bazinul hidrografic Siret în județul Vrancea, pentru care calitatea apei este bună și foarte bună. La analiza evoluției indicatorilor, constatăm menținerea concentrațiilor de oxigen dizolvat și azot amoniacal în jurul categoriilor I și II de calitate și o ușoară tendință de scădere a concentrației de materii organice în principal pentru lacuri.

Urmare a măsurilor introduse prin legislația națională ce transpune legislația europeană, tendința este de scădere continuă a concentrațiilor de nitrați și fosfați în apele râurilor și lacurilor.

2.6.2.1.3 Apele subterane⁶⁷

Apele subterane constituie o resursă importantă datorită calității lor fizico-chimice și biologice, dar fiind o resursă mai puțin văzută, evaluarea ei este dificilă.

Atenția acordată apelor subterane s-a referit în principal la utilizarea ca apă potabilă, însă s-a recunoscut de asemenea că acestea constituie o importantă resursă pentru industrie (ex. ape de răcire) și agricultură (irigații).

Deoarece apele subterane circulă încet prin subsol, impactul activităților umane le poate afecta pe o durată lungă de timp. Sistemele de ape de suprafață primesc apele subterane care le alimentează, calitatea apelor subterane reflectându-se în final în calitatea apelor de suprafață.

Calitatea apelor subterane depinde de sursele difuze de poluare provenite din agricultură și practicile ei neconforme (pesticide, dejecții de la porcine și păsări), nămoluri de la stațiile de epurare, reziduurile menajere și industriale și de slaba epurare sau lipsa de epurare a apelor uzate.

În Regiunea Sud-Est, s-a urmărit calitatea apelor subterane din straturile acvifere amplasate în 9 bazine hidrografice (Prut, Bârlad, Dunărea, Litoral, Siret, Putna, Milcov, Râmna, Râmnicu Sărat). Analiza calității apelor subterane freatice se face prin foraje de observație de adâncime sau de mare adâncime, monitorizate trimestrial sau semestrial. Indicatori pentru care sunt stabilite valori de prag conform Ordinul MM nr.137/2009 sunt: NH_4 , Cl, SO_4 , NO_2 , PO_4 , Cd și Pb și valori standard de calitate conform H.G. nr.53/2009: NO_3 , pesticide.

Pentru evaluarea stării chimice a corpurilor de ape subterane, dacă cel puțin 20% din punctele de monitorizare de pe un corp de apă subterană sunt poluate, se consideră că acesta se află în stare chimică slabă pentru parametrul sau parametrii chimici la care s-au înregistrat depășiri.

Pe baza datelor analizate, se constată că la nivelul Regiunii Sud-Est s-au înregistrat depășiri ale valorilor de prag la indicatorii Cl, NH_4 , PO_4 , SO_4 , NO_2 , iar starea calitativă (chimică) a corpurilor de apă subterană este slabă și bună.

În ceea ce privește *contaminarea apelor subterane freatice cu fosfați*, numărul forajelor care înregistrează depășiri ale valorii de prag este foarte mic, 2,65% din totalul forajelor monitorizate.

Poluarea freaticului este cel mai adesea un fenomen aproape ireversibil având consecințe importante asupra folosirii rezervei subterane la alimentarea cu apă în scop potabil, depoluarea surselor de apă din pânza freatică fiind un proces foarte anevoios.

⁶⁷ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

2.6.2.1.4 Calitatea apei potabile distribuite⁶⁸

Conform NTPA 013/2002 - H.G. nr. 100/2002 modificată și completată prin H.G. nr. 567/2004 și H.G. nr. 662/2005, apele de suprafață destinate potabilizării sunt clasificate, în funcție de valorile limită, în trei categorii: A1, A2 și A3. În funcție de caracteristicile fizice, chimice și microbiologice, fiecărei categorii de apă îi corespunde o tehnologie standard adecvată de tratare, iar încadrarea în categoriile de calitate se efectuează doar după indicatorii fizico-chimici și analizele microbiologice.

În Regiunea Sud-Est, secțiunile de potabilizare s-au încadrat în categoria de calitate A1 - A2, după valoarea medie anuală a indicatorilor fizico-chimici și microbiologici.

Apa potabilă trebuie să fie sanogenă și curată, îndeplinind următoarele condiții:

- a) să fie lipsită de microorganisme, paraziți sau substanțe care prin număr și concentrație pot constitui un pericol pentru sănătate,
- b) să îndeplinească cerințele minime prevăzute în Legea nr. 458/2002, republicată în decembrie 2011.

Conform analizelor efectuate de direcțiile de sănătate publică din regiune se trage concluzia că nitrații (indicatori chimici toxici care reflectă o poluare veche), constituie o problemă majoră, concentrația lor în apa potabilă peste limitele admise fiind frecventă în Regiunea Sud-Est.

În **Regiunea Sud-Est** în anul 2011 nu s-au semnalat cazuri de epidemii hidrice. S-au semnalat doar cazuri de methemoglobinemie acută infantilă, legate de calitatea apei din fântâni în județul Brăila – 5, județul Constanța – 2.

În anul 2011 s-a acordat o atenție specială aprovizionării cu apă potabilă a populației care locuiește în zonele rurale, cu atât mai mult cu cât este în derulare **Programul Național privind instalațiile mici de apă din mediul rural**, coordonat de către Institutul de Sănătate Publică Cluj. Atunci când apa de băut și-a modificat, din varii motive, parametrii, populația consumatoare din zona rurală a fost informată prin deplasări la fața locului a specialiștilor D.S.P, prin intermediul angajaților primăriei locale, afișarea la loc vizibil a informării cu privire la interdicția folosirii apei în scop potabil cu îndrumarea către sursele alternative autorizate sanitar din zona respectivă.

În **județul Constanța** s-au recoltat 47 de probe bacteriologice din apa de fântână și foraj din care 26 au înregistrat depășiri la parametrii bacteriologici și 46 de probe chimice de apă de fântână și foraj din care au fost luate un număr de 344 analize din care 12 au fost necorespunzătoare.

În **județul Galați**, probele necorespunzătoare chimic s-au înregistrat la stații de apă care prezintă depășiri la fier, turbiditate, amoniac. Aceste stații de apă sunt cu program de conformare până în 2015 conform Directivei 98/83/CE a Consiliului din 3.11.1998 privind calitatea apei destinate consumului uman, modificată prin Regulamentul (CE) al Parlamentului European și al Consiliului 1831/2003, din 29.09.2003.

În anul 2011 în **județul Tulcea** s-au recoltat:

- a. în cadrul monitorizării calității apei din sisteme publice de alimentare cu apă potabilă:
 - un număr total de 1647 probe pentru laboratorul de microbiologie, efectuându-se un număr de 5.078 analize; probele necorespunzătoare au fost în număr de 155 (9,4%);

⁶⁸ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011

- un număr total de 1.825 probe pentru laboratorul de chimie, efectuându-se un număr de 6.423 analize fizico-chimice; probele necorespunzătoare au fost în număr de 248 (13,5%).

b. în cadrul monitorizării calității apei din fântânile publice s-au recoltat un număr de 134 de probe chimice și microbiologice.

- probe necorespunzătoare din punct de vedere chimic – 77, reprezentând 54,4% din probele recoltate;

- probe necorespunzătoare din punct de vedere microbiologic – 48, reprezentând 35,8% din probele recoltate.

În cazul depășirii valorilor la parametri analizați s-au transmis adrese autorităților locale și producătorilor de apă.

În județul Tulcea, într-un număr de 7 localități se înregistrează depășiri ale valorilor la parametrul nitrați peste 100 mg/l (VN=50mg/l) în apa distribuită în sistem centralizat populației. Ord. MS / MMP nr. 299/638/2010 prevede necesitatea acordării autorizației sanitare de funcționare a respectivului sistem de alimentare cu apă cu derogare, în baza unei documentații depuse la DSPJ. Deasemenea, într-un număr de 11 localități s-au înregistrat depășiri ale valorilor la parametrul nitrați, peste 50 mg/l (pana la 100 mg/l) în apa distribuită în sistem centralizat populației. În aceste localități se efectuează o monitorizare suplimentară în ceea ce privește parametrii nitriți, nitrați.

Concluzie: Nitrații, indicatori chimici toxici care reflectă o poluare veche, pot constitui o problemă majoră, concentrația lor în apa potabilă peste limitele admise fiind frecventă în Regiunea Sud-Est.

2.6.2.1.5 Apa de îmbăiere⁶⁹

Prin apa de îmbăiere se înțelege orice tip de apă de suprafață, curgătoare (râu, fluviu), sau stătătoare (lac) inclusiv apa marină, în care este permisă de către autoritățile locale îmbăierea, prin amenajarea acestor zone sau prin folosința unor zone neamenajate, dar utilizate în mod tradițional de un număr mare de persoane. Apa din aceste zone pentru îmbăiere este monitorizată de către autoritățile locale autorizate, conform reglementărilor în vigoare.

Institutul Național de Sănătate Publică, prin Centrul Național de Monitorizare a Riscurilor din Mediul Comunitar, este coordonatorul național al elaborării raportului referitor la evaluarea calității apei de îmbăiere. Raportul este efectuat în colaborare și pe baza datelor furnizate de Direcțiile teritoriale de sănătate publică, conform metodologiei transmise în anul precedent raportării.

DSP Constanța și DSP Tulcea au transmis, în formatul solicitat de CE, datele aferente calității apei de îmbăiere din 49 de zone de îmbăiere situate în zona costieră a Mării Negre, respectându-se frecvența de prelevare a probelor. **Rezultatele monitorizării calității apei au fost în concordanță cu prevederile valorilor din legislația actuală, neînregistrându-se depășiri ale acestor valori care să ducă la luarea de măsuri imediate.**

⁶⁹ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

2.6.2.1.6 Apele uzate⁷⁰

2.6.2.1.6.1 Tratarea apelor uzate

În raport cu proveniența lor, apele uzate se clasifică astfel:

- apă uzată menajeră, este apa de evacuare după ce a fost folosită pentru nevoi gospodărești în locuințe și unități de folosință publică și provine din descărcări de la operații de igienă corporală, de la pregătirea alimentelor, de la spălarea îmbrăcăminte ori prin evacuări de produși fiziologici (closețe cu apă).

- ape uzate industriale, sunt cele care se evacuează în mod concentrat după folosirea lor în procesele tehnologice de obținere a materiilor prime sau a produselor finite.

Apele uzate industriale sunt însoțite aproape întotdeauna de apele uzate menajere.

Poluarea apelor cauzată de aglomerările umane (orașe și sate) se datorează în principal următorilor factori:

- Rata redusă a populației racordate la sistemele de colectare și epurare a apelor uzate;
- Funcționarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare existente;
- Managementul necorespunzător al deșeurilor;
- Dezvoltarea zonelor urbane și protecția insuficientă a resurselor de apă.

Monitorizarea subsistemului “Ape uzate”, abordează într-un mod integrat apa captată, modul de utilizare, epurarea și evacuarea apelor. În general, activitatea de monitorizare a apelor uzate are în vedere:

- evaluarea apelor captate de către utilizatori;
- automonitoringul apelor uzate (conformarea cu standardele și reglementările, frecvențele de analizare a apelor uzate, eficientizarea stațiilor de epurare, etc.);
- cunoașterea permanentă a cantităților de poluanți evacuați, remedierea stațiilor de epurare, încadrarea în limitele admise în conformitate cu capacitățile de recepție a emisarilor;
- prevenirea, combaterea și alarmarea în caz de poluări accidentale.

2.6.2.1.6.2 Epurarea apelor uzate

Prin legislație este interzisă evacuarea în receptorii naturali a apelor uzate care conțin pesticide, a apelor uzate conținând patogeni sau viruși, provenind de la spitale, unități zootehnice, abatoare și a afluenților stațiilor de epurare orășenești.

Apele uzate epurate evacuate depășesc, în general, limitele la indicatorii de calitate impuși prin legislație. Principalii indicatori de calitate la care s-au înregistrat depășiri ale limitelor autorizate au fost următorii: suspensii totale, CBO₅, CCOCr, substanțe extractibile, reziduu fix, azot total, fosfor total. Aceste depășiri se datorează exploatării necorespunzătoare a echipamentelor existente, dar și necesității de re tehnologizare a acestora. Majoritatea stațiilor de epurare sunt dotate doar cu treaptă mecanică, nu și biologică, calitatea apelor evacuate fiind necorespunzătoare.

Unele localități (de ex. Mun. Galați și Mun. Tulcea) nu au stație de epurare, apele uzate fiind deversate direct în Dunăre.

Nu există date cu privire la gradul de epurare a apelor uzate.

⁷⁰ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

Situația stațiilor de epurare municipale și industriale în Regiunea Sud-Est este prezentată în Anexa 4 Mediu.

În **județul Brăila** stațiile de epurare din Ianca, Însurăței, Făurei și Movila Miresii au un grad de epurare redus, iar pentru Municipiul Brăila stația de epurare a fost inaugurată la sfârșitul anului 2011.

În cadrul POS MEDIU la nivelul județului Brăila se implementează proiectul: **”Reabilitarea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată în județul Brăila”**. Obiectivul este reabilitarea sistemelor de distribuție și tratare a apei și a sistemelor de colectare și tratare a apei uzate în aglomerările Brăila, Făurei, Ianca, Însurăței, Viziru, Tufești, valoare acestuia fiind de 92,4 mil euro.

Pe teritoriul județului **Buzău**, în anul 2011 s-a acționat pentru modernizarea stațiilor de epurare existente din județ (stația de epurare a municipiului Buzău), realizarea de noi stații de epurare (stația de epurare a comunei Mărăcineni) și promovarea de noi investiții în acest domeniu, în conformitate cu programele de etapizare existente pentru acest domeniu. Este necesară reabilitarea și modernizarea stațiilor de epurare ale localităților Nehoiu, Pătârlagele, Berca, Pogoanele, Râmnicu Sărat. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară ”A.D.I. Buzău are în curs de implementare proiectul ”Extinderea și Reabilitarea Infrastructurii de Apă și Apă Uzată în județul Buzău“, cofinanțat din Fondul de coeziune, prin Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu) 2007-2013. În prezent se află în derulare proiectul ”Modernizare și extindere sistem alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate pentru aglomerarea Râmnicu Sărat”, finanțat prin POS MEDIU-AXA 1, precum și **”Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Buzău”**. Obiectivul general al proiectului îl reprezintă îmbunătățirea infrastructurii în sectorul de apă/apă uzată din 5 localități din Județul Buzău, valoare acestuia fiind de 117,3 mil. Euro.

S.C. RAJA S.A. **Constanța** asigură colectarea, transportul și epurarea apelor uzate menajere și industriale prin 9 sisteme de canalizare, cuprinzând tot atâtea stații de epurare. Această activitate se desfășoară în 9 orașe și 8 comune, majoritatea amplasate în zona litorală. Instalațiile în funcțiune au următoarele caracteristici:

- 8 stații de epurare (în funcțiune) cu o capacitate totală de 4.860 l/s, cu treaptă mecanică și biologică;
- 52 stații de pompare a apelor uzate, însumând o capacitate de pompare de 16.268 mc/h.

În prezent, Operatorul Regional S.C. RAJA S.A. Constanța, în calitate de beneficiar are în implementare două proiecte:

1. **”Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în regiunea Constanța – Ialomița”**, valoare 192,3 mil Euro;
2. **”Reabilitarea Stației de epurare ape uzate Eforie Sud”**, valoare 26,47 ,mil euro.

În **județul Galați**, 4 stații de epurare ale gospodăriilor locale au funcționează corespunzător (Consiliul Local TG. Bujor, Consiliul Local Berești, SC TERMSAL SA Tecuci, SC APĂ CANAL SA Galați). În Municipiul Galați la sfârșitul anului 2011 a fost pusă în funcțiune doar treapta mecanică a stației de epurare, până atunci apele fiind evacuate fără a fi epurate.

S.C. Apă Canal S.A. Galați este în plin proces de implementare a unui proiect co-finanțat prin Fondul de Coeziune: „GL-CL1- Extinderea Stației de epurare din Galați” în cadrul proiectului „Reabilitarea și extinderea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Galați”⁷¹ cu o valoare de 129,8 mil. euro.

Municipiul Tulcea nu are stație de epurare. În prezent operatorul SC AQUASERV SA Tulcea în calitate de beneficiar implementează proiectul ”Reabilitarea și extinderea sistemelor de apă și apă uzată în județul Tulcea” cu o valoare de 113,78 mil euro.

Orașul Focșani dispune de o stație de epurare reabilitată și extinsă pentru a corespunde cerințelor de epurare a unui debit maxim de 2200l/s, iar ceea ce este excedentar se va deversa în mod automat în râul Milcov. În prezent, sunt în execuție lucrările prevăzute în proiectul „Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Vrancea”, finanțat prin Programul Operațional Sectorial Mediu – Axa Prioritară 1.

2.6.2.1.7 Concluzii și tendințe

Problemele legate de calitatea apelor de suprafață și a celor subterane sunt cauzate în general de:

- rata redusă a populației racordate la sistemele de colectare și epurare a apelor uzate;
- existența, în zonele neracordate la canalizare, a surselor punctiforme de contaminare care cresc riscul de eutrofizare a receptorilor naturali și riscul de îmbolnăvire al populației;
- eficiența de epurare scăzută a stațiilor de epurare existente;
- managementul necorespunzător al deșeurilor municipale și industriale;
- dezvoltării zonelor urbane și protecției insuficiente a resurselor de apă;
- utilizarea nerațională a îngrășămintelor chimice și a produselor de uz fitosanitar;
- exploatarea neautorizată a agregatelor minerale din albiile minore și majore ale râurilor etc.

Un aspect important, însă mai dificil de analizat este acela ce privește regimul natural al apelor care a suferit în timp o serie de modificări cantitative și calitative, datorită poluării și executării unor lucrări hidroameliorative și hidrotehnice, inclusiv captări. De exemplu, este greu de stabilit dacă scăderea, în unele zone ale județului, a nivelului pânzei de apă freatică/subterană este datorată secetei sau anumitor lucrări de îmbunătățiri funciare, de captare sau exploatărilor de țiței, gaze naturale sau agregate minerale.

În legătură cu modificările calitative ale apelor subterane, poluarea se produce cu substanțe impurificatoare care alterează calitățile fizice, chimice și biologice ale acestora. De exemplu, un număr mare de hidrostructuri au suferit în timp procesul de contaminare cu azotați (NO_3^-).

O situație cu totul aparte o reprezintă contaminarea acviferelor cu substanțe organice, amoniu și bacterii, întâlnită mai ales în zonele de intravilan rural, unde datorită lipsei de dotări cu instalații edilitare, apele uzate menajere ajung direct sau indirect în subteran.

Pentru protecția calității apelor din bazinele hidrografice ale Regiunii Sud-Est sunt necesare următoarele măsuri:

- reabilitarea și modernizarea stațiilor de epurare municipale;

⁷¹ <http://www.apa-canal.ro/>

- execuția la termen a măsurilor și lucrărilor prevăzute în Programele de etapizare parte integrantă a autorizațiilor de gospodărire a apelor;
- îmbunătățirea randamentelor de funcționare a stațiilor de epurare printr-o exploatare corespunzătoare conform prevederilor regulamentelor de funcționare, întreținere și exploatare;
- dotarea laboratoarelor operatorilor din sectorul de apă la nivelul necesar pentru controlul și supravegherea calității apelor, în conformitate cu prevederile legale și ale directivelor europene;
- implicarea autorităților administrației publice locale în elaborarea proiectelor și obținerea finanțărilor pentru realizarea sistemelor centralizate de alimentare cu apă, canalizare și a stațiilor de epurare;
- continuarea proiectului Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile ”Controlul integrat al poluării cu nutrienți”, finanțat prin Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Fondul Global de Mediu - Programul GEF, care a avut ca scop alinierea la cerințele Directivei Nitraților prin: reducerea deversărilor de nutrienți în corpurile de apă, promovarea schimbărilor comportamentale la nivel regional, și sprijin pentru întărirea cadrului de reglementare și a capacității instituționale. Obiectivul global de mediu al acestui proiect este reducerea pe termen lung a deversărilor de nutrienți în apele ce se varsă în Dunăre și Marea Neagră, printr-un management integrat al solului și apelor;
- continuarea procesului de regionalizare a operatorilor existenți în sectorul de apă;
- extinderea razei de acțiune a companiei regionale înființate pentru creșterea ratei de racordare a populației la sisteme de alimentare cu apă și canalizare și respectiv a capacității de absorbție a fondurilor europene prin POS MEDIU – axa prioritară 1.

Elementul cheie pentru rezolvarea, într-un termen rezonabil, a problemelor acestui sector și pentru dezvoltarea sa ulterioară este trecerea de la un număr mare de furnizori de servicii de o calitate scăzută la un număr limitat de operatori puternici, capabili să furnizeze servicii durabile la tarife acceptabile, care vor asigura recuperarea costurilor de investiții și accesarea cu succes a fondurilor europene.

Calitatea apelor. Calitatea apelor de suprafață și subterane depinde de sursele difuze de poluare provenite din agricultură și practicile ei neconforme (pesticide, dejecții de la porcine și păsări), nămoluri de la stațiile de epurare, reziduurile menajere și industriale și de slabă epurare sau lipsa de epurare a apelor uzate. Calitatea apei freatice din Regiunea Sud-Est este majoritar necorespunzătoare. Indicatorii care au valori depășite sunt: duritatea totală la toate forajele analizate, cloruri, fier, azotați și substanțe organice.

Calitatea apei potabile distribuite. În cazul distribuirii apei potabile în sistem centralizat, calitatea apei potabile se încadrează în parametrii de potabilitate. În ceea ce privește consumul de apă de fântână, există depășiri frecvente atât la indicatorii microbiologici, cât și la cei chimici, precum amoniacul, nitriții și nitrații.

2.6.2.2 Calitatea aerului ambiental

La nivelul anului 2011, calitatea aerului în Regiunea Sud-Est a fost monitorizată atât prin intermediul analizelor efectuate cu ajutorul aparaturii din dotarea laboratorului de analize fizico-chimice din cadrul agențiilor județene pentru protecția mediului (rețeaua manuală), cât și prin intermediul rețelei automate de monitorizare a calității aerului, constituită din stații fixe de măsurare a concentrațiilor de poluanți în aerul înconjurător (rețeaua automată).

În Regiunea Sud-Est **rețeaua automată de monitorizare** a calității aerului ambiental este formată din 22 de stații automate, care fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a

Calității Aerului. La nivelul Regiunii Sud-Est, în cadrul **rețelei manuale de monitorizare** constituită la nivelul fiecărui județ se realizează monitorizarea permanentă a următoarelor categorii de poluanți: pulberi în suspensie (PM10); pulberi sedimentabile; precipitații atmosferice.

2.6.2.2.1 Emisii de poluanți atmosferici⁷²

Deoarece studiile de dispersie a emisiilor în atmosferă se elaborează doar la nivel național, nu există date reprezentative pentru Regiunea Sud-Est. În acest context, putem considera că evoluția poluanților emiși în aer la nivel național este reprezentativă și la nivel de regiune. Conform Raportului național privind starea mediului pentru anul 2011, în urma analizei evoluției cantităților de poluanți emiși în aer, în perioada 2007-2010 s-a înregistrat tendința descrescătoare a cantităților totale de poluanți la nivel național pentru gazele cu efect de seră (CO₂, CO, NH₃) și a precursorilor (SO_x), a emisiilor de NO_x, PM10, CH₄, NMVOC cât și a emisiilor de metale grele.

Date privind evoluția emisiilor de SO₂ și NO_x, centralizate la nivel de regiune sunt evidențiate în următoarele tabele:

Tabel nr. 2.6.12

Emisii anuale de dioxid de sulf SO₂ (tone /an)

JUDEȚUL	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Brăila	4300	1373	1461	983	1020	280	315
Buzău	228	119	213,6	151,3	20,3	29,33	221,66
Constanța	17931,9	38374,4	14757,7	26613,6	65351,2	4405,1	1987,6
Galați	19273	18098	21285,3	12365,02	6824,88	429,83	903,05
Tulcea	4763	4488	593,95	304,22	346,96	15,421	10,18
Vrancea	452	686	415	533	354,43	290,49	403,26
Total Regiune	46947,9	63138,4	38726,57	40950,14	73917,77	5450,17	3840,75

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Emisiile anuale de dioxid de sulf au înregistrat un trend descrescător la nivelul Regiunii Sud-Est în ultimii ani, iar valorile înregistrate s-au diminuat din 2006 până în 2011 cu aproximativ 90%.

Tabel nr. 2.6.13

Emisii anuale de oxizi de azot NO_x (tone /an)

JUDEȚUL	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Brăila	4059	4053	4383	3251	4078	740	4539
Buzău	734	818	801	824	506,5	583,68	11204,95
Constanța	5766	22675	7527	7068	12204,6	3857,4	6619,8
Galați	13624	14786	18827	12613	7221,29	2868,85	3801,07
Tulcea	2834	2705	1323	1139	1200	1671,49	971,39
Vrancea	885	957	900	1576	1438,75	1078,76	1357,69
Total Regiune	27902	45994	33761	26471	26649,14	10800,18	28493,9

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

⁷² Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

Concentrațiile medii anuale de NO_x s-au situat sub valoarea limită anuală de $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ pentru protecția sănătății umane.

Pulberi în suspensie

Pulberile în suspensie sunt poluanți primari eliminați în atmosfera din surse naturale (erupții vulcanice, eroziunea rocilor, furtuni de nisip și dispersia polenului) sau surse antropice (activități industriale, procese de combustie, traficul rutier) și poluanți secundari formați în urma reacțiilor chimice din atmosferă în care sunt implicați și alți poluanți primari ca SO_2 , NO_x și NH_3 .

Rețeaua manuală de monitorizare a pulberilor în suspensie, în Regiunea Sud-Est cuprinde 2 puncte, amplasate la nivelul județului Buzău și Vrancea.

În **Județul Vrancea** nu s-a depășit valoarea limită zilnică pentru protecția sănătății umane, conform Legii nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător.

Județul Buzău: În cursul anului 2011, s-au înregistrat 75 de depășiri ale valorii limită zilnice pentru protecția sănătății umane conform Legii nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, care au avut drept cauze:

- emisiile în aer rezultate de la sursele de suprafață (asociate activității de încălzire rezidențială, distribuite atât pe orizontală cât și pe verticală);
- emisiile în aer, rezultate de la surse liniare (trafic intens) și condiții meteorologice nefavorabile dispersiei (calm atmosferic, secetă).

Județul Constanța

S-au înregistrat 38 depășiri ale limitei pentru sănătate la valorile medii zilnice. Majoritatea depășirilor s-au înregistrat în lunile de iarnă, principalele cauze fiind: traficul intens, resuspensia pulberilor ca urmare a împrăștierei de material antiderapant, încălzirea rezidențială, condițiile climatice specifice zonei costiere, surse industriale.

Monoxidul de carbon

Monoxidul de carbon, la temperatura mediului ambiental, este un gaz incolor, inodor și insipid, care provine din surse naturale (arderea pădurilor, emisiile vulcanice și descărcările electrice) sau din surse antropice (arderea incompletă a combustibililor fosili, dar și de la producerea oțelului și a fontei, rafinarea petrolului și din trafic). Se poate acumula la un nivel periculos în special în perioada de calm atmosferic din timpul iernii și primăverii (fiind mult mai stabil din punct de vedere chimic la temperaturi scăzute), când arderea combustibililor fosili atinge un maxim.

Fata de valoarea maximă zilnică a mediilor pe 8 ore pentru protecția sănătății umane de $10 \text{mg}/\text{m}^3$, prevăzută în Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, **nu** s-au înregistrat depășiri la indicatorul monoxid de carbon.

Benzenul

Ca și poluant primar emis de Valorile medii anuale ale măsurătorilor efectuate în cursul anului 2011 s-au situat sub valoarea limită anuală pentru sănătatea umană, conform Legii nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător. Față de anul anterior, s-au înregistrat valori mai scăzute în toate stațiile de monitorizare, cu excepția stațiilor BR5, CT1, CT4, CT6 și TL1. Benzenul reprezintă un reper pentru alți poluanți emisi de trafic, cum ar fi monoxidul de carbon, oxizii de azot și compușii organici volatili.

Ozonul

Ozonul este un gaz foarte oxidant, foarte reactiv, cu miros înecăcios. Se concentrează în stratosferă și asigură protecția împotriva radiației UV dăunătoare vieții. Ozonul prezent la nivelul solului se comportă ca o componentă a "smogului fotochimic". Se formează prin intermediul unei reacții fotochimice, având ca precursori oxizii de azot și compuși organici volatili.

Nu s-a înregistrat depășirea valorii țintă pentru protecția sănătății umane de $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, prevăzută în Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător. Nu s-au depășit pragul de informare de $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$ și pragul de alertă de $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Față de anul anterior, s-au înregistrat valori mai scăzute în toate stațiile de monitorizare, cu excepția stației TL2.

Judetul Constanta - S-a înregistrat o depășire a valorii țintă ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, maxima zilnică a mediilor pe 8 ore) în data de 12 februarie 2011, la stația de fond urban CT2.

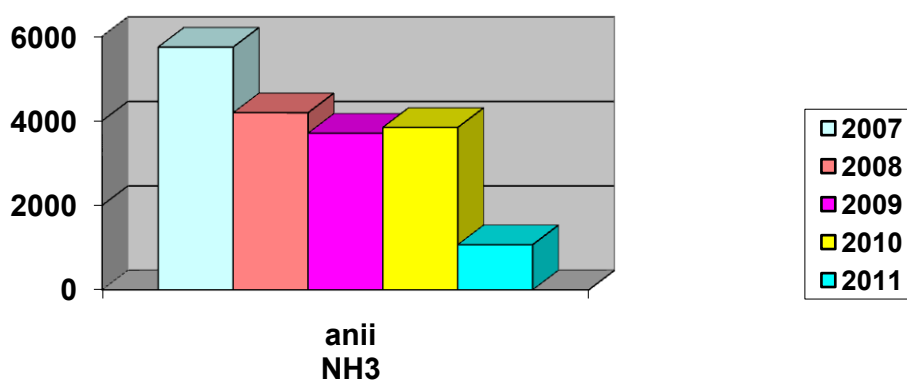
Emisiile de dioxid de sulf, oxizi de azot și amoniac sunt principalele surse de emisii în aer, care pot produce acidifierea. Acești poluanți sunt transportați la distanțe mari de la locul emisiei și formează ploile acide, care la rândul lor conduc la acidifierea apelor de suprafață și a solului. Acidifierea atmosferei este produsă de transformarea emisiilor de oxizi de sulf, oxizi de azot și amoniac în substanțe acide (acid sulfuric, acid azotic). Efectul sinergic al acestor poluanți are un impact semnificativ asupra factorilor de mediu: aer, apă și sol.

Ponderea cea mai mare a emisiilor este reprezentată de emisiile provenite din instalații de ardere (din industria energetică, din instalații neindustriale și din industria de prelucrare).

Evoluția emisiilor anuale de SO_2 , NO_x (tone/an) (graficele nr. 1 și 2 din Anexa 1 Mediu) are un puternic trend descendent, excepție făcând anul 2011 când se înregistrează o ușoară creștere a valorilor, în timp ce evoluția emisiilor anuale de NH_3 (tone/an) înregistrează o scădere semnificativă în anul 2011 față de valorile înregistrate în anii anteriori:

Grafic nr. 2.6.9

Evoluția emisiilor anuale de NH_3 (tone/an)

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Emisii de compuși organici volatili nemetanici (COV)

Compuși organici volatili (COV) sunt compuși chimici care au o presiune a vaporilor crescută, de unde rezultă volatilitatea lor ridicată. Aceste emisii sunt generate preponderent din traficul auto și din activitățile de stocare și distribuție a combustibililor fosili. Trebuie avut în vedere că valorile se calculează pe baza cantităților de carburanți utilizați/tranzitați.

Creșterea nivelului acestor emisii se poate pune mai mult pe seama creșterii în ultimii cinci ani a numărului total de autovehicule. Stațiile de distribuție a carburanților sunt dotate cu instalație de captare a COV.

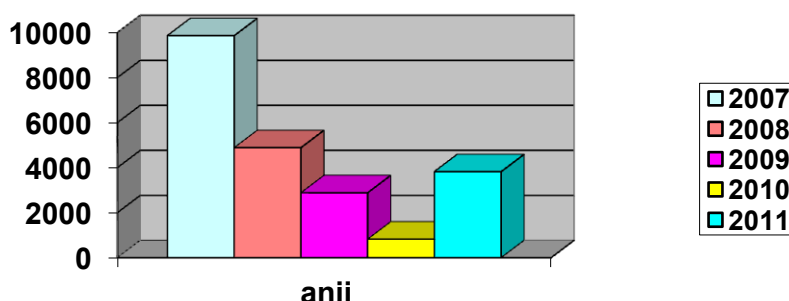
Surse de emisie:

- arderi în centrale termice, indiferent de categorie: instalații mari de ardere, arderi rezidențiale și comercial/instituționale
- extracția și distribuția combustibililor fosili
- arderi în industria de prelucrare
- utilaje/echipamente dotate cu motoare cu ardere internă
- locomotive și automotoare
- utilizarea solvenților și a altor produse similare

Grafic, evoluția emisiilor anuale de compuși organici volatili nemetanici (NMVOC tone/an) a înregistrat un trend descrescător până în anul 2010, pentru ca în anul 2011 valorile înregistrate să crească, așa cum se poate observa și mai jos.

Grafic nr. 2.6.10

Evoluția emisiilor anuale de compuși organici volatili nemetanici (NMVOC tone/an)

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Emisii de metale grele (mercur, cadmiu, plumb)

Plumbul și alte metale toxice (cadmiu, arsen, mercur) provin din combustia cărbunilor, carburanților, deșeurilor menajere și din anumite procedee industriale. Se găsesc în general sub formă de particule (cu excepția mercurului care este gazos). Metalele se acumulează în organism și provoacă efecte toxice de scurtă și/sau lungă durată. În cazul expunerii la concentrații ridicate ele pot afecta sistemul nervos, funcțiile renale, hepatice, respiratorii.

Concentrațiile medii anuale de plumb, nichel, cadmiu, arsen s-au situat sub valorile țintă, neînregistrându-se depășiri.

La nivelul Regiunii Sud Est principala sursă responsabilă de emisiile de plumb este industria metalurgică. De asemenea, o altă sursă importantă este traficul rutier. Plumbul se adăugă în benzină ca aditiv antidetonant.

Evoluția emisiilor anuale pentru mercur, cadmiu și plumb prezintă o ușoară scădere a concentrațiilor în perioada 2007-2010, iar în anul 2011 se observă o ușoară creștere a valorilor analizate (graficele nr. 3,4 și 5 din Anexa 1 Mediu).

Emisii totale anuale de gaze cu efect de seră

Acest indicator indică tendințele emisiilor antropogene de gaze cu efect de seră: dioxid de carbon (CO₂), protoxid de azot (N₂O), metan (CH₄), hidrofluorocarburi (HFCs), perfluorocarburi (PFCs) și hexafluorură de sulf (SF₆), exprimate în echivalent CO₂, transformare realizată pe baza coeficienților de încălzire globală (GWP).

Evaluarea emisiilor de gaze cu efect de seră s-a realizat având la bază activitățile dezvoltate de operatorii economici în instalațiile pe care le dețin, funcție de sectoarele din economie, respectiv: sectorul energetic, procesele industriale, utilizarea solvenților și a altor produse, agricultura, extracția și distribuția combustibililor fosili, tratarea și depozitarea deșeurilor și transportul rutier.

Scăderea emisiilor de CO₂ echivalent este cauzată de criza actuală în economie, oprirea temporară a unor instalații, sau scoaterea lor totală din funcție, în principal, și într-o mai mică măsură datorită utilizării echipamentelor de depoluare.

Evoluția cantității de emisii de dioxid de carbon echivalent pe cap de locuitor la nivelul Regiunii SE, pe ultimii cinci ani, se prezintă astfel:

Tabel nr. 2.6.14

Evoluția emisiilor de CO₂ echivalent pe cap locuitor Regiunea Sud-Est

REGIUNEA SUD EST / Anii	2007	2008	2009	2010	2011
Cantitate de emisii totale pe Regiune (mii tone CO ₂ Eq)	11.590	12.044	12.522	13.969	11.993
Populație Regiunea* SE (număr locuitori)	2.834.335	2.825.756	2.818.346	2.812.755	2.545.923
Cantitatea de emisii pe cap de locuitor (Tone CO ₂ Eq / cap locuitor)	4,09	4,26	4,44	4,97	4,71

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

În anul 2011, cantitatea emisiilor de dioxid de carbon a scăzut, însă diferența înregistrată în ceea ce privește cantitatea de emisii pe cap de locuitor nu este foarte mare, deoarece în urma recensământului din 20 octombrie 2011, s-a înregistrat o scădere a numărului de locuitori cu aproximativ 270.000 de persoane în comparație cu datele anterioare.

Emisii totale brute de CO₂ echivalent

Emisiile monitorizate sunt cele rezultate din Inventarul anual al emisiilor de poluanți în atmosferă, respectiv emisiile de dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄) și protoxid de azot (N₂O), emisii totale anuale de gaze cu efect de seră calculate în CO₂ echivalent (mii de tone CO₂ Eq) rezultate din activități antropice desfășurate pe teritoriul județelor și al regiunii.

Cantitatea emisiilor totale anuale de gaze cu efect de seră (mii tone CO₂ Eq) este prezentată în tabelul de mai jos, de unde se observă că aceasta aproape că s-a înjumătățit în perioada 2007-2011.

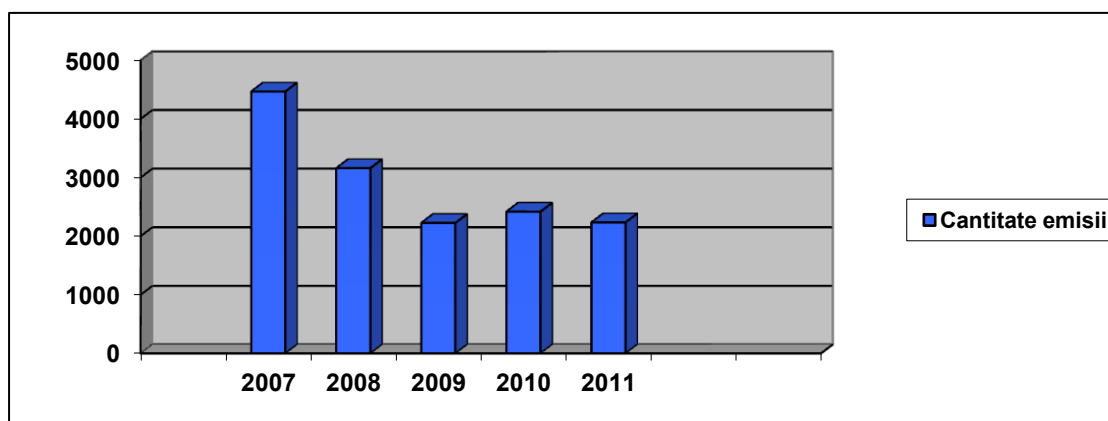
Tabel nr. 2.6.15

Cantitatea emisiilor totale anuale de gaze cu efect de seră

Anii	2007	2008	2009	2010	2011
Cantitate de emisii totale (mii tone CO ₂ Eq)	4.465	3.158	2.224	2.416	2.233

În anul 2011, emisiile anuale de CO₂ echivalent au înregistrat o valoare de 2.233 mii tone, ceea ce reprezintă o scădere de 7,57 % față de anul precedent.

Emisii totale anuale de gaze cu efect de seră

Tre

ndul descendent al emisiilor totale anuale de gaze cu efect de seră este evidențiat în graficul de mai sus.

2.6.2.2.2 Surse de poluare

Industria este una din principalele surse de poluare a mediului înconjurător prin amploarea procesului tehnologic, cantitatea mare de poluanți solizi și lichizi degajați.

La nivelul Regiunii Sud-Est sursele de poluare industriale cu pondere semnificativă sunt: industria siderurgică, industria construcțiilor și reparațiilor de nave, producția de energie electrică și termică, extracția, rafinarea și prelucrarea petrochimică a țițeiului, activitățile de manipulare și depozitare a mărfurilor pulverulente vrac, industria maselor plastice, industria alimentară, industria ușoară, industria de prelucrare a lemnului.

Sectorul **energetic** reprezintă o sursă de poluare importantă, ca urmare a extracției, prelucrării și arderii combustibililor fosili. Din arderea combustibililor pentru producerea de energie în instalațiile mari de ardere rezultă în principal următorii poluanți în atmosferă: NO_x, SO₂, pulberi. Pentru instalațiile mari de ardere s-au întocmit Programe de Reducere Progresivă a Emisiilor de NO_x, SO₂ și pulberi.⁷³

Traficul rutier afectează mediul în măsură tot mai mare prin creșterea numărului de autovehicule. Un sistem eficient și flexibil de transport este esențial pentru economie și calitatea vieții. Sistemul de transport este unul dintre cei mai amenințători factori asupra mediului înconjurător și sănătății umane.

Volumul, natura și concentrația poluanților emiși depind de tipul de autovehicul, de natura combustibilului utilizat și de condițiile tehnice de funcționare. Se evidențiază în mod deosebit gazele cu efect de seră (CO, CO₂, CH₄, N₂O), acidifiante (NO_x, SO₂), metale grele (Cd, Pb), hidrocarburi policiclice aromatice, compuși organici volatili, pulberi sedimentabile. Nu numai aerul este poluat de emisiile auto, dar și solul prin depunerile de substanțe chimice și apele, prin pătrunderea acestora în cursurile de suprafață sau subterane.

Transportul va trebui să se orienteze spre mijloace mai puțin poluante, și să se folosească mai rar automobilele personale și să fie utilizat mai mult transportul public (care ar trebui să devină extrem de atractiv, ca frecvență, preț și confort).

Cele trei surse principale de emisie a gazelor cu efect de seră din agricultură sunt:

⁷³ Raport privind starea mediului 2011 – Regiunea Sud-Est

- fertilizarea cu îngrășăminte pe bază de azotați, care are ca efect emisia de N_2O (protoxid de azot);
- fermentația enterică provenită de la efectivele de animale din sectorul zootehnic, având ca efect emisia de CH_4 (metan);
- gestionarea reziduurilor din sectorul zootehnic (dejecțiile solide), care sunt responsabile de emisiile de CH_4 și N_2O .

În cazul depozitelor de deșuri, aerul este un vector de propagare a unor particule de deșuri în toți factorii de mediu. Datorita fenomenului de autoaprindere a gazelor pot avea loc incendii ce poluează puternic cu CO_x , NO_x , dioxine, furani, pulberi în suspensie și sedimentabile. Poluarea aerului cu mirosuri neplăcute și cu suspensii antrenate de vânt este evidentă în zona depozitelor orășenești actuale, în care nu se practică exploatarea pe celule și acoperirea cu materiale inerte.

Deșeurile, în special cele industriale, constituie surse de risc pentru sănătate și mediu din cauza conținutului lor în substanțe toxice, pesticide, solvenți, produse petroliere etc. Prin natura lor, deșeurile periculoase au cel mai mare impact asupra mediului înconjurător și sănătății populației. Ținând cont de proprietățile lor specifice (de exemplu: inflamabilitate, corozivitate, toxicitate), este necesar ca activitățile de gestionare a deșeurilor periculoase să fie abordate într-un mod riguros.

Structura etanșă a depozitelor de deșuri face ca materialele, în special cele biodegradabile, să nu se poată descompune în totalitate și, în absența oxigenului, să emane metan, un gaz cu efect de seră periculos.

În prezent, în Regiunea Sud-Est principala opțiune de eliminare a deșeurilor urbane este depozitarea, care este însă soluția aflată la nivelul cel mai de jos al ierarhiei opțiunilor de eliminare a deșeurilor.

2.6.2.2.3 Concluzii și tendințe

Deși s-au înregistrat reduceri semnificative ale concentrațiilor particulelor în suspensie provenite de la emisiile din trafic și din sectorul energetic, cea mai importantă sursă antropogenă rămâne arderea combustibililor fosili pentru generarea energiei termice/electrice și încălzirea domestică. În mediul urban, gazele de eșapament, resuspensia prafului de pe partea carosabilă și arderea combustibililor fosili pentru încălzirea domestică sunt surse locale semnificative.

Starea generală de calitate a aerului este bună, în ultimii ani înregistrându-se diminuări ale concentrațiilor de poluanți din aer, fapt datorat în principal sistării activității firmelor din industrie pe fondul crizei economice.

Diferența dintre emisiile totale din anul 2011 față de anul 2010, se datorează schimbării metodologiei de elaborare a inventarului de emisii pentru anul 2011 luându-se în calcul și consumurile de combustibili pentru arderile rezidențiale.

Pentru reducerea emisiilor de poluanți în atmosferă, autoritățile pentru protecția mediului vor trebui să continue implementarea măsurilor de reducere a emisiilor în atmosferă și de contracarare a efectelor negative generate de poluarea atmosferei, după cum urmează:

- evaluarea emisiilor de poluanți în atmosferă pentru toate proiectele supuse procedurii de reglementare și impunerea măsurilor de reducere și de creștere a eficienței energetice încă din faza de studiu de fezabilitate;
- evaluarea rezultatelor automonitorizării emisiilor generate de surse fixe și impunerea, după caz, a măsurilor de reducere a concentrațiilor poluaților specifici determinați;

- promovarea tehnologiilor „curate” (cu emisii de carbon scăzute) și a sistemului de plafonare și comercializare a cotelor de emisii de CO₂ și de alte gaze cu efect de seră;
- continuarea acțiunilor de reducere a intensității carbonului în județ prin: scăderea ponderii utilizării combustibililor fosili și îmbunătățirea eficienței în sectorul energetic, creșterea producției de electricitate din surse regenerabile și îmbunătățirea în continuare a eficienței energetice în sectoarele economice de utilizare finală, reducerea emisiilor de metan din agricultură și sectorul managementul deșeurilor, creșterea capacității de sechestrare a CO₂ prin împăduriri;
- economisirea energiei prin modernizarea și reabilitarea punctelor și rețelelor termice, a rețelei de transport a apei calde, îmbunătățirea izolației termice a clădirilor, modernizarea și reabilitarea tehnologiilor existente și îmbunătățirea managementului energiei;
- modernizarea agriculturii prin creșterea eficienței mașinilor agricole și modernizarea fermelor zootehnice;
- schimbarea politicii forestiere prin împiedicarea despăduririi și extinderea spațiilor verzi;
- promovarea unui transport durabil prin creșterea performanțelor vehiculelor rutiere, dezvoltarea transportului public urban și interurban și folosirea combustibililor alternativi;
- intensificarea acțiunilor de informare și conștientizare a populației și mediului economic în domeniul protecției atmosferei, schimbărilor climatice, necesității creșterii eficienței energetice și promovării producerii energiei „verzi”;
- angrenarea societății civile și a altor instituții implicate în acțiunile de educare/conștientizare;
- impunerea măsurilor de automonitorizare a emisiilor în scopul reducerii impactului negativ al sectorului energetic asupra mediului înconjurător;
- monitorizarea implementării măsurilor din Programele/Programele Integrate de Gestionare a Calității Aerului;
- extinderea rețelei de monitorizare a calității aerului.

2.6.2.3 *Calitatea solului*

Solul are multiple funcții economice și biologice deoarece determină producția agricolă și starea pădurilor, este sursă de materii prime dar și de biodiversitate, habitate, specii, condiționează învelișul vegetal, precum și calitatea apei, reglează scurgerea lichidă și solidă în bazinele hidrografice și acționează ca o geomembrană pentru diminuarea poluării aerului și a apei prin reținerea, reciclarea și neutralizarea poluanților, cum sunt substanțele chimice folosite în agricultură, deșeurile și reziduurile organice și alte substanțe chimice. Solul reprezintă un patrimoniu geologic și arheologic.

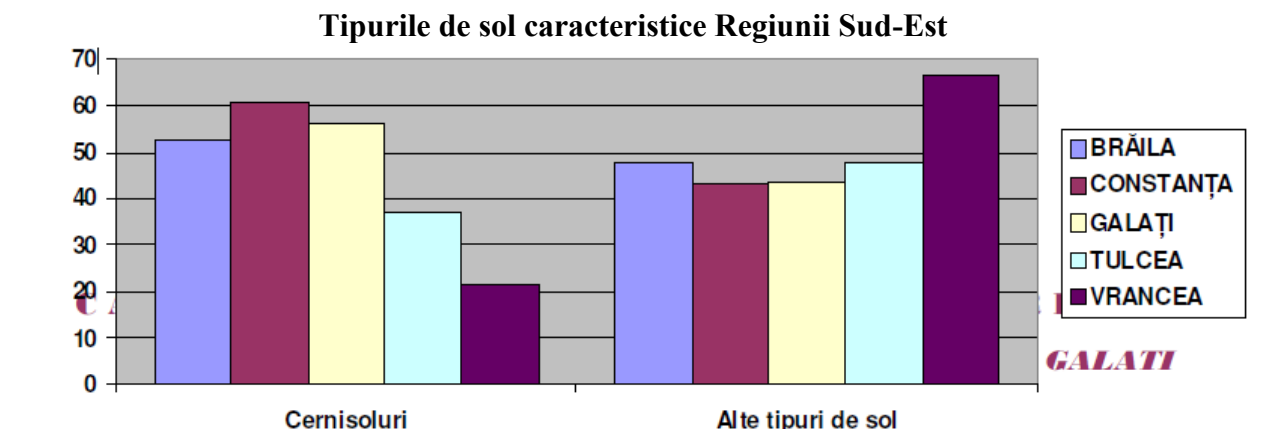
Fondul funciar reprezintă cea mai importantă resursă naturală a țării și cuprinde totalitatea terenurilor, indiferent de destinație, de titlul pe baza căruia sunt deținute sau de domeniul public sau privat din care fac parte. Fondul funciar a fost reglementat prin Legea nr. 18/1991, cu modificările și completările ulterioare.

Dupa destinație, fondul funciar este alcătuit din:

- terenuri cu destinație agricolă (arabile, pășuni și fânețe, vii, livezi și pepiniere etc.);
- păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră;
- construcții, drumuri și căi ferate;

- ape și bălți; alte suprafețe.

Grafic nr. 2.6.12

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

2.6.2.3.1 Presiuni asupra stării de calitate a solurilor

Solul este principalul suport al tuturor activităților socio-economice și constituie factorul de mediu expus cel mai ușor la poluare. Deversările de substanțe chimice periculoase, depozitățile de deșeuri de toate categoriile, tratamentele și fertilizările necorespunzătoare, făcute fără fundamentare agro-pedologică, agrotehnică, la care se adaugă degradările naturale ale calității solului (eroziune, alunecări, tasări, rupturi și prăbușiri) conferă imaginea completă a impactului produs de activitatea antropică asupra acestui factor de mediu.

Îngrășăminte

Îngrășămintele sunt substanțe care se aplică în sol, la suprafața lui și pe plante cu scopul de a completa hrana necesară plantelor cultivate în vederea creșterii cantitative și calitative a producției agricole. Cantitățile de îngrășămintă chimice și/sau îngrășămintă organice naturale trebuie să fie în acord cu cerințele plantelor.

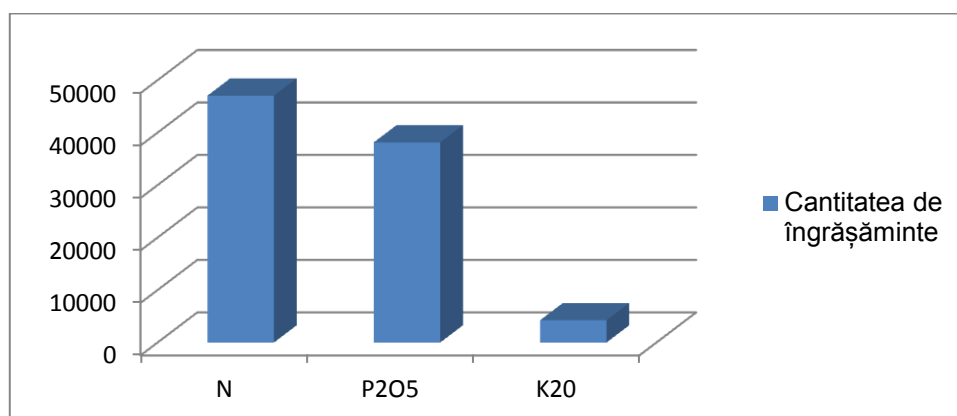
Surse valoroase de materie organică, azot, fosfor, potasiu și alte minerale indispensabile culturilor agricole sunt asigurate prin utilizarea îngrășămintele organice de diferite proveniențe și cu o consistență variată: gunoi de grajd, must de gunoi de grajd, nămoluri de canalizare, etc. Din graficul nr. 2.6.13 se observă că azotul este principalul îngrășământ utilizat, urmat de oxidul de fosfor.

În agricultura ecologică sunt utilizate ca surse de îmbogățire a terenului, reziduuri vegetale (miriște, resturi de porumb, cartofi, resturi rezultate în urma curățatului pomilor etc.) care sunt combinate într-o proporție adecvată cu îngrășămintă organice (de preferat gunoi de grajd sau compost matur) și încorporate în sol în timpul lucrărilor de pregătire a terenurilor prin intermediul arăturii la 25-30 cm.

Grafic nr. 2.6.13

Situția utilizării îngrășămintelor pe anul 2011 la nivelul Regiunii Sud-Est

-Tone substanță activă-

N = Azot

P₂O₅ = Oxid de FosforK₂O = Oxid de Potasiu

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

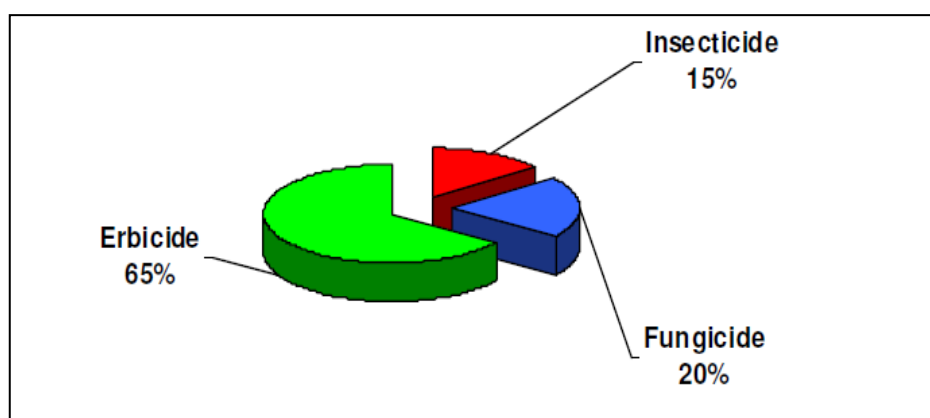
Produse pentru protecția plantelor (fitosanitare)

Produsele de protecția plantelor, cunoscute și ca produse fitosanitare sau pesticide, sunt produse de natură chimică, biologică sau biotehnică, destinate prevenirii pagubelor cauzate de agenți patogeni, dăunători, buruieni și alte organisme dăunătoare culturilor agricole, vegetației forestiere precum și produselor agricole depozitate. Tot cu aceeași denumire sunt și produsele cu efect regulator de creștere, cu efect repelent, sinergic dar și produsele a căror utilizare are ca scop îmbunătățirea stării fitosanitare a culturilor agricole, vegetației forestiere și a produselor depozitate.

Deoarece aceste produse pot fi periculoase pentru sănătatea omului și mediul înconjurător toate activitățile cu produsele de protecția plantelor sunt reglementate de legislația națională și actele comunitare cu aplicare directă. Conform graficului 2.6.14, cele mai utilizate pestigide în Regiunea Sud-Est sunt erbicidele, urmate de fungicide și insecticide.

Grafic nr. 2.6.14

Situția utilizării pesticidelor în Regiunea Sud Est în perioada 2007- 2011

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

2.6.2.4 Zone protejate si biodiversitate

Regiunea Sud-Est este cap de listă în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață din ariile protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare suprafață ocupată de arii naturale protejate (aproximativ 32 % din suprafața regiunii).

Pe teritoriul său se află 144 de arii naturale protejate de interes național - aproximativ 680.463,74 ha – inclusiv o rezervație a biosferei, un parc național și 3 parcuri naturale – precum și 108 situri care fac parte din rețeaua comunitară Natura 2000.

Tabel nr. 2.6.16

Suprafața ariilor protejate* în anul 2011

Județe	Suprafața ariilor protejate (ha)
Brăila	60936.2
Buzău	49524.1
Constanța	140549.1
Galați	63465.5
Tulcea	618889.5
Vrancea	95842.2

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

**S-au evitat suprapunerile diferitelor tipuri de arii naturale protejate*

Suprafața însumată a acestor arii este de aproximativ 1.029.206.6 ha, ariile protejate fiind localizate în toate județele. Datorită varietății de condiții geoclimatice existente, fiecare județ prezintă trăsături specifice în ceea ce privește habitatele și speciile de floră și faună.

Prin apariția Ord. M.M.P. 2387/2011 pentru modificarea Ord. M.M.D.D. nr. 1964/2007 *privind declararea siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România și a H.G. 971/2011 pentru modificarea H.G. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România*, numărul siturilor de importanță comunitară la nivelul Regiunii Sud-Est a ajuns la 67, iar al ariilor de protecție specială avifaunistică a crescut la 41.

Siturile Natura 2000 includ în **județul Brăila** 9 arii de protecție specială avifaunistică, precum și 9 Situri de Importanță Comunitară.

Suprafața totală a ariilor naturale protejate de interes național din județul Brăila este de 25.486,3 ha, cea mai mare parte fiind situată în lunca inundabilă a Dunării - Parcul Natural Balta Mică a Brăilei (PNBMB). Suprafața parcului – 17.529 ha, conform Legii 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, a fost recalculată în 2005 la 20.562,39 ha. Conform Planului de Management aprobat prin HG nr. 538 din 18 mai 2011 suprafața calculată la cota maximă de inundație este de 24.123 ha, stabilită în urma reevaluării din 2010 de către OCPI.

Parcul Natural Balta Mică a Brăilei (PNBMB) este singura zonă rămasă în regim hidrologic natural (zonă inundabilă), după îndiguirea, în proporție de cca. 75%, a fostei Bălți a Brăilei și crearea incintei agricole Insula Mare a Brăilei, și conservă importante valori ecologice fiind o importantă componentă a Sistemului Dunării Inferioare, situată în amonte de Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Zona de mare importanță din punctul de vedere ornitologic - avifauna existentă reprezintă 53% din cea a României – Balta Mică a Brăilei este situată pe cel mai important culoar de migrație al păsărilor din bazinul inferior al Dunării de Jos și a fost declarată în anul 2001 sit RAMSAR, conform Convenției Ramsar prin care se protejează zonele umede de importanță internațională ca habitat al păsărilor acvatice. Mai mult, în anul 2007, Balta Mică a Brăilei a fost declarată atât ca arie de protecție specială avifaunistică, cât și ca sit de importanță comunitară.

Alte arii naturale protejate de interes național sunt:

- Rezervația Naturală Pădurea Camenița care are o suprafață de 1,2 ha și este amplasată în comuna Râmnicelu între DJ 221 și râul Buzău. Această rezervație este situată în cuprinsul pădurii Camenița, ce ocupă cca 550 ha, care este un arboret natural de frasin în amestec cu salcâm și constituie o raritate în peisajul județului Brăila.
- Rezervația Naturală Lacul Jirlău Vișani situată în vestul județului Brăila, pe teritoriul comunelor Jirlău, Vișani și Galbenu, având o suprafață de 838,66 ha. Lacul asigură habitate de pasaj, hrănire, și cuibărire pentru o serie de specii de păsări migratoare și sedentare, de zonă umedă. Prezența unor habitate și specii de interes comunitar a motivat includerea lacului în aria de protecție specială avifaunistică “Balta Albă-Amara-Jirlău” precum și din situl de importanță comunitară “Balta Albă-Amara-Jirlău-Lacul Sărat Căineni”.

Tabel nr. 2.6.17

Ariile naturale protejate de interes național în județul Brăila

Nr crt	Denumire	Suprafața (ha)	COD
1	Parcul natural Balta Mică a Brăilei	24.555*	R
2	Rezervația naturală Lacul Jirlău Vișani	930	2.259
3	Rezervația naturală Pădurea Camenița	1,3	2.260
Total suprafață		25.486,3	

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

* incluzând brațele Dunării și zonele dig-mal; Sursa: http://www.bmb.ro/index_files/Page266.htm

Rezervațiile naturale și monumentele naturii de interes județean în județul Brăila sunt:

- Rezervația Forestieră Pădurea Vișoara, situată în sudul județului Brăila, a fost declarată rezervație forestieră prin H.C.J. 20/1994. Rezervația are o suprafață de 1.897,8 ha.
- Popina Blasova, declarată monument al naturii prin H.C.J. 20/1994. Situată în NE Insulei Mari a Brăilei, în apropierea Lacului Blasova, Popina Blasova face parte din Patrimoniul geologic fiind un martor de eroziune hercinică. Situl are o suprafață de 2,3 ha.

Județul Brăila deține o mare varietate de **ecosisteme terestre și acvatice** (păduri specifice de luncă, pajiști, bălți și lacuri, canale cu maluri aluviale), caracteristice regiunii biogeografice stepice. Vegetația naturală de stepă se mai găsește în prezent pe versanții depresiunilor de tasare, în spațiile dintre parcelele agricole, pe marginile drumurilor, în zonele necultivate temporar. Substituirea pădurilor aluviale naturale din Balta Brăilei prin culturi plopicele și salicicole, îndiguirile, desecările și întinsele monoculturi agricole practicate în ultimii 50 de ani ai secolului trecut au adus profunde modificări calitative și cantitative **biodiversității** județului. În prezent starea de conservare a biodiversității poate fi afectată prin supraexploatarea resurselor naturale ca urmare a stării de pauperizare a populației. Habitatele caracteristice județului Brăila includ habitatele de pădure (habitate forestiere și habitatele de pajiști), habitatele acvatice (lacuri sărate

și dulci, bălți, mlaștini și zone mlăștinoase, canale); în special, conform OUG 57/2007 au fost identificate 13 habitate de interes comunitar.

Din cele 230 specii de floră sălbatică inventariate în județul Brăila sunt de remarcat existența de specii rare, cum sunt nuferii albi și galbeni, care fac parte din vegetația palustră a ostroavelor. În fauna județului au fost inventariate 305 specii de vertebrate, din care 208 specii de păsări; 160 de specii necesită o protecție strictă, din care 121 de specii sunt de interes comunitar, iar 39 de interes național.

În **județul Buzău**, zonele protejate se întind pe cca. 49.524 ha, reprezentând aproximativ 8 % din suprafața județului, care cuprinde ariile desemnate prin Legea nr. 5/2000, dintre care 12 rezervații naturale și 3 monumente ale naturii de interes național, precum și siturile Natura 2000 (tabelul nr. 11 din Anexa 1 Mediu).

Teritoriul județului Buzău este bine reprezentat din punct de vedere al biodiversității (aici regăsindu-se trei din cele cinci regiuni biogeografice existente la nivel național și un număr important de specii de floră, faună și habitate protejate). Pe teritoriul județului au fost declarate 11 situri de importanță comunitară, precum și 4 arii de protecție specială avifaunistică.

În județul Buzău există în prezent 3 mari categorii de arii naturale protejate și anume:

1. **Arii naturale protejate incluse în Rețeaua Ecologică Europeană „Natura 2000”:** 11 situri de importanță comunitară (declarate prin Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 1964/2007, modificat și completat prin Ordinul nr. 2387/2011) și 4 situri de protecție avifaunistică (declarate prin H.G. nr. 1284/2007, modificată și completată prin H.G. nr. 971/2011);
2. **Arii naturale protejate de interes național:** 15 rezervații și monumente ale naturii (declarate prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate)
3. **Arii naturale protejate de interes județean:** 9 rezervații și monumente ale naturii (declarate prin Hotărârea Consiliului Județean nr. 13/1995).

Dintre acestea, rezervațiile Culmile Siriului și Milea Viforâta sunt cuprinse în siturile de importanță comunitară ROSCI0229 Siriu, respectiv ROSCI0190 Penteleu.

În ceea ce privește elaborarea de noi proiecte pentru desemnarea unor noi arii naturale protejate, Consiliul Județean Buzău împreună cu Universitatea din București și Muzeul Grigore Antipa au realizat în anul 2006 documentația pentru **Geoparcul „Ținuturile Buzăului”**, care va cuprinde localitățile: Beceni, Berca, Bisoca, Bozioru, Brăiești, Cănești, Colți, Cozieni, Lopătari, Mânzălești, Odăile, Sărulești, Scorțoasa, Vintilă-Vodă, Chiliile, Valea Salciei, totalizând o suprafață de 109826 ha și o populație de aprox. 52500 locuitori. Proiectul care urmează a fi realizat din fonduri europene, a fost asumat de Consiliul Județean Buzău împreună cu primăriile din 18 comune buzoiene printr-un parteneriat public-privat, în cooperare cu ANTREC (Asociația Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural Buzău) filiala Buzău în data de 28 Octombrie 2010, în așteptarea finanțării prin Programul Operational Regional 2007-2013 - Axa prioritară 5 - Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului, având ca termen de finalizare anul 2015. Împuternicită pentru implementarea lui a fost Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Ținutul Buzăului”

În **județul Constanța**⁷⁴ există un număr de 38 de arii naturale protejate, cu o suprafață totală de 19405,58 ha, ceea ce reprezintă 2,74% din suprafața județului (suprafața de referință de 707.129 ha înregistrate în evidența statistică a terenurilor conform recensământului din anul 2010) (tabelul nr. 12 din Anexa 1 Mediu).

În 2006, rezervația naturală Lacul Terchighiol a fost declarat situl Ramsar, fiind încadrat în categoria zonelor umede de importanță internațională prin H.G. 1586/2006. Situat lângă litoralul Mării Negre, lacul este unic în țară fiind împărțit prin diguri construite în anii '80 în 3 porțiuni, una puternic sărată, una salmastră și una cu ape dulci. Existența de diferite habitate a permis dezvoltarea unei mari varietăți de specii: în special situl asigură condiții bune de iernat pentru păsările migratoare și un loc ideal pentru păsări acvatice.

Pe teritoriul județului se găsește o parte din Rezervația Biosferei Delta Dunării, arie de interes internațional remarcabilă prin suprafața și varietatea ecosistemelor.

Biodiversitatea ce caracterizează județul Constanța este valorizată prin instituirea regimului de protecție pentru un număr de 22 **Situri de Importanță Comunitară (SCI)** declarate prin Ord. MMDD nr.1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările ulterioare și un număr de 20 de **Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA)** declarate prin HG 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție avifaunistică ca parte integrantă a rețelei Natura 2000 în România, cu modificările ulterioare. Mai multe situri Natura 2000 sunt identificate în zona marină a județului, inclusiv:

- Aria de Protecție Specială Avifaunistică “Marea Neagră” - cu suprafața totală de 147.242,9 ha din care aproximativ 50% (73.621,45 ha) aferentă jud. Constanța;
- Sit de Importanță Comunitară “Delta Dunării – zona marină” - din care aproximativ 40% (48.678,8 ha) aferentă jud. Constanța;
- Sit de Importanță Comunitară “Izvoarele sulfuroase submarine de la Mangalia” - 362 ha;
- Sit de Importanță Comunitară “Plaja submersă Eforie Nord - Eforie Sud” - 141 ha;
- Sit de Importanță Comunitară “Vama Veche - 2 Mai” – 5.272 ha;
- Sit de Importanță Comunitară “Zona marină de la Capul Tuzla” – 1.738 ha.

Teritoriul județului Constanța se caracterizează printr-un număr important de **habitate** naturale și seminaturale cu o vastă diversitate: habitate acvatice (habitate acvatice dulcicole, salmastre, marine și costiere), habitate terestre (habitate de pădure, de pajiști stepice și tufărișuri, habitate de silvostepa, habitate de mlaștini și turbării) și habitate subterane (habitate cavernicole sau de peșteră). Din cele 58 de habitate identificate, 4 sunt peisaje artificiale legate de comunități omenești, pe când 54 sunt habitate naturale. 6 habitate naturale sunt considerate prioritare la nivel european, și 25 necesită măsuri de conservare la nivel național. **Flora sălbatică** se caracterizează printr-un grad ridicat de complexitate, datorat interferențelor climatului temperat continental cu cel temperat -oceanic și sub - mediteranean: cele peste 700 de specii existente în zona litorală reprezintă aproximativ 18 % din speciile și subspeciile de floră spontană în România.

Fauna județului Constanța se caracterizează printr-o deosebită bogăție, consecință a varietății habitatelor fiind reprezentată de un număr de peste 345 specii de vertebrate (45 specii de

⁷⁴ Informații prezentate din „Raportul privind starea factorilor de mediu, județul Constanța 2012”, APM Constanța.

mamifere, 243 specii de păsări, 19 specii de reptile, 10 specii de amfibieni și 28 specii de pești) și un număr considerabil de nevertebrate.

Având o suprafață totală de cca. 9.431 ha, ariile protejate de interes național în **județul Galați** cuprind un parc natural și 16 rezervații naturale de importanță națională precum și 6 rezervații de tip dendrologic - peisagistic care au fost declarate prin HCJ nr. 46/1994 arii naturale protejate de interes județean.

În 2004, 4 rezervații naturale de importanță națională (Balta Vlăsca, Balta Pochina, Ostrovul Prut și Lunca Joasă a Prutului) au intrat să facă parte din **Parcul Natural „Lunca Joasă a Prutului Inferior”**, nouă zonă protejată, declarată prin HG nr.2151/2004. Având o suprafață totală de 8.247 ha, parcul este o zonă naturală de mare valoare științifică cu rol de conservare a biodiversității care include 4.925 ha zone umede, 2.627 ha păduri și pajiști umede precum și alte habitate naturale. Parcul Natural „Lunca Joasă a Prutului Inferior” se află pe traseul a trei coridoare majore de migrație a păsărilor. Bogăția tipurilor de habitate se revărsă în numărul de specii de floră și faună sălbatică - 228 specii de păsări, 24 specii de mamifere, 13 specii de reptile, 14 specii de amfibieni, 50 specii de pești - multe fiind cu statut special – ocrotite, endemice, rare, foarte rare, vulnerabile sau pe cale de dispariție. Din numărul total al speciilor de păsări din zona Prutului inferior, 50 de specii, cu un diferit grad de periclitate și vulnerabilitate, sunt incluse în Cartea Roșie a vertebratelor din România (2005). Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior constituie poarta de intrare în Rezervația Biosferei Delta Dunării, și importanța ecologică a sitului este recunoscută pe plan internațional, parcul fiind propus pentru a fi inclus în programul Coridorul Verde a Dunării de Jos, desfășurat cu susținerea WWF⁷⁵.

La nivelul județului Galați există 6 rezervații de tip dendrologic - peisagistic care au fost declarate prin HCJ nr. 46/1994 ca arii naturale protejate de interes județean (tabelul nr. 2.6.18)

Tabel nr. 2.6.18

Ariile naturale protejate de interes județean

Nr. crt.	Denumire	Suprafața (ha)
1.	Grădina Botanică Galați	22.2
2.	Grădina Publică Galați	16
3.	Faleză Dunării	30
4.	Parcul CFR Galați	2.92
5.	Parcul Mihai Eminescu	0.8
6.	Parcul Turn TV	0.6
Suprafața totală		72,52 ha

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud-Est pe anul 2011, ARPMG

Din Rețeaua Ecologică Europeană Natura 2000, fac parte 19 arii localizate în întregime sau în parte în județul Galați, dintre care 14 sunt situri de importanță comunitară și 5 arii de protecție specială avifaunistică, suprafața ocupată de acestea fiind de cca. 14% din suprafața județului Galați.

Galați, se caracterizează prin prezența a 3 **zone biogeografice**, care cuprind zona stepei, care se întinde în partea sudică a județului pe cca. 60 % din teritoriu, zona silvostepii care cuprinde cca

⁷⁵ Informații privind Parcul Natural „Lunca Joasă a Prutului Inferior” din website www.luncaprut.ro

30 % din teritoriu și este situată în partea nordică precum și o zonă foarte redusă de păduri de foioase. Vegetația intrazonală este reprezentată prin puține zăvoaie și arinișuri, mai ales în luncile râurilor Siret, Bârlad și Prut. Județul cuprinde zone umede de mare interes avifaunistic, cum ar fi văile râurilor Prut și Siret, și bazinul inferior al Dunării. Bogăția fondului natural și a biodiversității a fost recunoscută prin identificarea, în Galați, a 19 **habitate** de interes comunitar. Varietatea condițiilor geografice, climatice, hidrologice specifice teritoriului județului Galați au dus la formarea unei bogate **diversități biologice floristice și faunistice**; activitățile omenești din ultimele decenii – în special prin desecare masivă a importantelor suprafețe acvatice din bazinele inferioare ale Prutului și Siretului, a defrișărilor pădurilor, a practicării pășunatului, braconajului – au afectat în mod semnificativ habitatele existente, cu efecte negative asupra speciilor existente.

În conformitate cu datele incluse în Formularele standard Natura2000 pentru desemnarea siturilor de interes comunitar (cu excepția Deltei Dunării deoarece suprafața situată pe teritoriul județului Galați este < 1%), menționăm că pe teritoriul județului Galați există: **45** specii de păsări , **4** specii de mamifere, **4** specii de reptile, **3** specii de amfibieni, **12** specii de pești. Speciile menționate sunt enumerate în AnexaII a Directivei 92/43CEE - Directiva Habitats, menținerea și/sau atingerea stării de conservare favorabilă reprezentând obiectivul principal.

Flora județului Galați cuprinde 1.442 de specii și 305 subspecii, aparținând la 502 genuri și 108 familii de plante superioare. 9 sunt speciile de plante protejate la nivelul județului.

Datorită poziției sale geografice, **județul Tulcea** are aproape toate formele de relief din România plecând de la Munții Măcinului - cei mai vechi munți din România și printre cei mai vechi din Europa și până la Delta Dunării - teren încă în formare, cel mai nou pământ al țării.

În ansamblul României, județul Tulcea reprezintă o zonă extrem de importantă din punct de vedere biogeografic prin marea varietate staționară și altitudinală a zonei, care a determinat concentrarea unui număr de specii de floră și faună. În mod specific, din punct de vedere faunistic, județul este bine cunoscut prin numărul important de specii de păsări existente în Delta Dunării, dar și pentru faptul că prin Dobrogea trec mai multe căi importante de migrație a păsărilor, dintre care cel mai important culoar de migrație din Sud-Estul Europei format din Delta Dunării, zona lagunară și zona litorală românească.

În județul Tulcea există un număr de 49 de arii naturale protejate de interes național, care includ 34 rezervații naturale și un parc național, o rezervație a biosferei și 17 situri Natura 2000 declarate la nivelul județului Tulcea prin Ord. MMDD 1964/2007 modificat prin Ord 2387/2011 și H.G. 1284/2007 modificat prin H.G. 971/2011. Siturile Natura 2000 ocupă aproximativ 72 % din întreaga suprafață a județului (696.269,55 ha), în timp ce zonele protejate de interes național împreună cu rezervația biosferei Delta Dunării acoperă o suprafață de 600.825,25 ha, Tulcea fiind primul județul din România în ceea ce privește întinderea zonelor protejate.

Situl protejat cu valoare universală, **Rezervația Biosferei Deltei Dunării** are o suprafață totală de circa 580.000 ha. Unica deltă din lume declarată rezervație a biosferei, Delta Dunării este un adevărat „muzeu viu” al biodiversității - care cuprinde 30 tipuri de ecosisteme, 5.137 specii din care 1.689 specii de floră și 3.448 specii de faună - și una dintre cele mai mari zone umede din lume, habitat ideal pentru păsările de apă.

Teritoriul rezervației cuprinde câteva unități fizico-geografice deosebite atât din punct de vedere morfologic cât și genetic:

- Delta Dunării propriu-zisă;

- Complexul lagunar Razim-Sinoe;
- Litoralul Mării Negre, până la izobata de 20 m;
- Dunărea maritimă până la Cotul Pisicii cu zona inundabilă Isaccea-Tulcea;
- Sărăturile Murighiol-Plopu.

Limita continentală a Rezervației este reprezentată de contactul Podișului Dobrogean cu zonele umede și palustre. Delta Dunării propriu-zisă este cea mai mare componentă a Rezervației și are o suprafață totală de circa 4.178 km², din care cea mai mare parte se găsește pe teritoriul României, adică 3.446 km², reprezentând circa 82%, restul, de circa 732 km², fiind situată pe partea stângă a brațului Chilia, inclusiv delta secundară a acestuia, în Ucraina.

Din septembrie 1990, Rezervația Biosferei Delta Dunării a fost recunoscută ca **Zonă umedă de importanță internațională**, în special ca habitat al păsărilor de apă⁷⁶.

Mai mult există în județ un număr de 34 **arii naturale protejate de interes național** declarate prin legea 5/2000 sau prin HG 2151/2004, care cuprind Parcul Național Munții Măcinului precum și 31 de rezervații naturale, o rezervație natural-forestieră și o rezervație natural - geologică.

Parcul Național Munții Măcinului se situează pe cei mai bătrâni munți ai României, Munții Măcinului, caracterizați printr-un peisaj și relief deosebit și interesant prin microrelieful bizar rezultat în urma dezagregării naturale a granitului, martori geologici ai străvechilor munți hercinici.

Parcul Național ocupă zona centrală cea mai înaltă a Munților Măcin și se întinde pe o suprafață de 11.321 ha, din care 3.651 ha reprezintă zonele strict protejate, zonele tampon totalizând 7.670 ha. Munții Măcinului reprezintă o zonă cu biodiversitate de importanță mondială și cu o alternanță accentuată a tipurilor de ecosisteme, care includ ecosistemele submediteraneene și balcanice și de stepă. Marea bogăție a florei și vegetației Munților Măcin este reprezentată de peste 1.770 specii de plante din care 72 de specii sunt protejate ca specii rare sau vulnerabile, iar 27 specii sunt endemice pentru regiune.

Fauna Munților Măcin se caracterizează printr-o mare diversitate cu o importanță deosebită, datorită prezenței unor specii rare și protejate prin reglementările internaționale. S-au identificat: 1436 specii de insecte, 11 specii de reptile și 7 specii de amfibieni, 47 specii de mamifere, 181 specii de păsări, din care 37 specii strict protejate și menționate în Convenția de la Berna⁷⁷, motiv pentru care Munții Măcinului au fost incluși în "Lista zonelor importante pentru păsări din Europa".

Având în vedere importanța floristică și faunistică a zonei, pe teritoriul județului Tulcea au fost legiferați 17 **situri Natura 2000**, dintre care 9 sunt arii de protecție specială avifaunistică, declarate prin H.G. 1284/2007 modificată de H.G. 971/2011 și 8 situri de importanță comunitară, instituite prin Ord. M.M.D.D. 1964/2007 modificat prin Ord. M.M.P 2387/2011.

Pe suprafața județului au fost identificate 38 de tipuri de habitate naturale de interes comunitar pentru care s-au instituit cele 8 Situri de Importanță Comunitară. Delta Dunării adăpostește 18 dintre aceste habitate care nu se regăsesc în celelalte zone ale județului; de asemenea, în zona marină există habitatul "Structuri submarine create de scurgeri de gaze" unic la nivel de țară.

În conspectul **florei** Dobrogei se enumeră 1770 specii (care în anumite studii se ridică până la 1911) de plante pentru acest județ, ceea ce reprezintă 52 % din flora României și aproape 19 %

⁷⁶ <http://www.ddbra.ro>.

⁷⁷ Aderarea României la Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa, adoptată la Berna în data de 19 septembrie 1979 a fost declarată prin legea 13/1993.

din flora europeană. Flora județeană cuprinde și 9 specii de plante de interes comunitar care necesită desemnarea ariilor speciale de conservare precum și 136 de specii de floră sălbatică pe diferite categorii de periclitate.

Din punct de vedere **faunistic** la nivelul județului Tulcea se întâlnește un număr important de specii de interes conservativ la nivel național și European. Astfel au fost identificate un număr de 163 de specii de interes comunitar a căror conservare necesită desemnarea ariilor speciale de conservare și a ariilor de protecție specială avifaunistică⁷⁸ și 110 specii de interes național care necesită o protecție strictă⁷⁹.

Mai în detaliu, speciile de interes comunitar cuprind:

- 9 specii de invertebrate, care includ trei specii noi pentru știință;
- 7 specii de amfibieni și reptile;
- 100 de specii de păsare;
- 10 specii de mamifere, care cuprind, între altele, lupul, vulpea, nurca, vidra.

27 de specii de mamifere sunt incluse în Lista Roșie a Parcului Național Munții Măcinului, dintre care 5 sunt vulnerabile, 6 cu statut conservativ mai puțin îngrijorător, celelalte nefiind suficient de studiate pentru a stabili statutul conservativ al speciei.

O mențiune specială trebuie făcută pentru **avifauna** județului. 331 de specii de păsări au fost identificate până în prezent în cadrul Rezervației Biosferei Delta Dunării din care 172 de specii sunt cuibăritoare, iar restul de 57 sunt sedentare sau parțial migratoare, 9 specii fiind declarate monument al naturii. Doar un număr de 7 nu au fost cuprinse în Lista Roșie a Rezervației Biosferei Delta Dunării, întrucât sunt specii frecvente și abundente pe acest teritoriu, iar toate celelalte specii sunt incluse în una sau mai multe convenții internaționale, chiar dacă o bună parte din acestea actualmente nu sunt periclitate pe teritoriul Rezervației Biosferei Delta Dunării. În Delta Dunării și Dobrogea de Nord se întâlnesc aproximativ 97 de specii de păsări enumerate în Anexa 1 a Directivei Păsări⁸⁰, printre care specii rare de răpitoare (acvila de câmp, acvila tipătoare mare, erete alb, șoim dunărean) și o multitudine de specii legate de mediul acvatic (pelican creț, lebăda de vară, egreta mică și egreta mare, gâsca cu gât roșu) care sunt prezente și în “Lista Roșie a Vertebratelor din România”.

Eforturile din ultimii ani privind conservarea cadrului natural și a biodiversității **județului Vrancea**⁸¹ au permis atingerea unor rezultate remarcabile: în primul rând, mărirea suprafeței totale a ariilor protejate până la dimensiunile actuale⁸² și, mai mult, înființarea recentă a unui parc natural (2008), înființarea a 19 site-uri Natura 2000, conturarea unei rețele ecologice locale de protecție a carnivorelor mari, dar și îmbunătățirea managementului acestora prin implicarea custozilor în administrarea și prin schimbarea atitudinii comunităților locale.

Există în prezent în județul Vrancea 23 de arii protejate de interes național (rezervații naturale) excepție făcând Parcul Natural Putna Vrancea (tabelul nr. 13 din Anexa 1 Mediu)

Zona naturală cu cea mai mare întindere este **Parcul Natural Putna Vrancea**. Desemnat prin HG 2151/2004, Parcul se suprapune sectorului central-nord-vestic al Munților Vrancei, acoperind în totalitate bazinul hidrografic montan al râului Putna, la care se adaugă spre sud-vest

⁷⁸ Anexa 3 a OUG nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

⁷⁹ Anexa 4B a OUG nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

⁸⁰ 79/409/EEC

⁸¹ Din „Raportul privind starea factorilor de mediu, județul Vrancea, 2008”, Agenția de Protecție a Mediului Vrancea.

⁸² Prin Legea nr. 5/2000 privind amenajarea teritoriului național, suprafața totală a ariilor protejate din județul Vrancea s-a redus de la 17 000 ha (arii protejate declarate prin Hotărârea Consiliului Județean Vrancea nr. 12/1992) la doar 2800 ha. Eforturile mari în direcția conservării diversității biologice au permis reechilibrarea situației, astfel încât, în prezent suprafața ariilor protejate din județ totalizează cca 44.040 ha.

masivele Mordanu și Goru. Aproape 80% din suprafața ocupată de parc revine habitatelor forestiere, fiind incluse aici și o serie de arii protejate și zone de conservare specială ce ocupă 19,23% din suprafața parcului.

Parcul Natural Putna Vrancea joacă un rol cheie în protecția și conservarea populației de urs, lup și râs: constituit în baza studiului de fundamentare științifică întocmit în cadrul Proiectului LIFE02NAT/RO/8576 “Conservarea in situ a carnivorelor mari din județul Vrancea”, parcul adăpostește pe lângă cele 14 tipuri de habitate de interes comunitar circumscrise parcului, populații reprezentative de carnivore mari din speciile *Ursus arctos*, *Canis lupus* și *Lynx lynx*.

Județul Vrancea contribuie la **rețeaua comunitară Natura 2000** cu un număr de 4 **Arii de Protecție Specială Avifaunistică** precum și 15 **Situri de Importanță Comunitară**, localizate în totalitate sau în parte pe teritoriul județului.

Au fost identificate în Vrancea 15 **habitate de interes comunitar**. Teritoriul județului se caracterizează prin prezența unor areale cu habitate forestiere extrem de compacte, inaccesibile, ideale pentru carnivorele mari, Vrancea fiind al doilea areal din țară ca densitate a exemplarelor de lup, râs, urs. Mai mult, zonele Măgurii Odobești, Lunca Siretului Inferior și a Subcarpaților Vrancei reprezintă areale de mare însemnătate pentru avifaună.

Flora spontană a județului cuprinde 1.375 de specii. **Fauna** este tot atât de bogată atât sub aspectul numărului cât și al varietății speciilor, începând cu lumea mărunță a insectelor până la cea mai cunoscută lume a vertebratelor: există în Vrancea 117 specii de păsări, 34 de mamifere, 15 de amfibii, 10 de reptile și 8 de pești.

Situația siturilor de importanță comunitară și a ariilor de protecție specială avifaunistică din Regiunea Sud – Est poate fi regăsită în tabelele nr. 15, respectiv 16 din Anexa 1 Mediu.

În anul 2013, în cadrul Programului Operațional Sectorial de Mediu pe Axa 4 – Sector protecția naturii și biodiversitate se aflau în implementare 38 proiecte, cu valoare aproximativă de 362,6 mil. lei, iar 2 proiecte au fost finalizate financiar, cu valoare aproximativă de 27,3 mil. Lei (Anexa 2 Mediu).

2.6.2.4.1.1 Zonele strict protejate

Zonele strict protejate sunt zone cu regim strict de protecție, unde impactul antropic direct este eliminat sau redus la acele activități ce contribuie la dezvoltarea cunoașterii stării actuale și a tendințelor de evoluție a ecosistemelor pentru definirea capacității productive și a cerințelor de conservare a biodiversității. Zonele strict protejate au regimul de protecție și conservare al rezervațiilor științifice.

Pentru **Rezervația Biosferei Delta Dunării**, se pot identifica 18 zone strict protejate cu rolul de a conserva vegetația caracteristică și de a asigura un refugiu pentru diferite specii de animale. Aceste zone acoperă circa 9 % din teritoriu Rezervației.⁸³

➤ **Roșca-Buhaiova** (9.625 ha) este situată în nordul complexului lacustru Măța Merhei și este constituită din lacuri, gârle și japșe. Aria prezintă importanță ornitofaunistică deoarece găzduiește cea mai mare colonie de pelican comun - *Pelecanus onocrotalus* - din Europa, precum și colonii mixte de ardeide și zonele de cuibărit ale anatidelor și passeriformelor.

⁸³ Planul de management al Rezervației Biosferei Delta Dunării

➤ **Pădurea Letea** (2.825 ha) este așezată pe grindul cu același nume. Pădurea Letea a fost declarată arie cu regim strict de protecție pentru conservarea acestui tip de ecosistem (ce cuprinde numeroase elemente floristice și faunistice speciale: balcanice, mediteraneene, subtropicale, stepice), ocrotirea bogatei flore și faune, precum și datorită valorii peisagistice (pădure cu aspect subtropical, cu plante cu tulpini volubile ce se dezvoltă luxuriant pe copaci seculari grupați în fâșii paralele cu dunele de nisip) a zonei. Pădurea Letea reprezintă un refugiu ideal pentru taxoni notabili (specii pe cale de dispariție din Europa - *Haliacetus albicilla*, *Bubo bubo*; specii rare - *Eremias arguta*, *Vipera ursinii*; specii declarate monumente ale naturii - *Convallaria majalis*, *Corvus corax*; specii protejate prin convenții internaționale). Alături de cea mai mare colonie de pelican comun din Europa, zona adăpostește câteva sute de pelicani creți, lebede, cormorani, țigănuși, lopătari, stârci, rațe.

➤ **Lacul Răducu** (2.500 ha) este situat în partea centrală a deltei maritime și în sudul formațiunilor de grinduri Letea. Aria declarată ca având regim de protecție strictă cuprinde atât lacul Răducu (cu o ihtiofaună specifică zonei), precum și grindurile Răducului și arii depresionare inundabile cu floră și faună tipic deltaică. În zonă sunt și arii de reproducere pentru specii de pești caracteristice biotopului deltaic și a unor specii periclitate: văduviță, lin, caracudă, țipar.

➤ **Lacul Nebunu** (115 ha) este situat în complexul lacustru Șontea-Furtuna. A fost declarat arie cu regim de protecție strictă în special pentru că reprezintă o zonă de cuibărit și de hrănire pentru numeroase specii de păsări (anatidae, limicole); de asemenea, lacul, datorită izolării sale, asigură condiții optime de reproducere și creștere pentru ihtiofauna specifică lacurilor de întindere redusă și adâncime mică. Lacul Nebunu este un loc de hrănire deosebit de important pentru păsările din colonia polispecifică (țigănuș, cormoran mic) situată în imediata apropiere a lacului (partea nord - nord-vestică).

➤ **Vătafu-Lunguleț** (1 625 ha) – zona este situată în complexul lacustru Roșu-Puiu cuprinzând bazine acvatice naturale, lacurile Porcu, Porculeț, Lacul Iacob, Lacul Lunguleț. Aria a fost selecționată pe considerentul că aceasta cuprinde forme diverse de relief: grinduri, japșe, depresiuni, formațiuni de plauri plutitori și fixați, pajiști halofile și este caracterizată, în principal, prin existența biocenozelor adaptate la condițiile de viață eurihaline. Complexul de lacuri și grinduri fluvio-marine reprezintă, de asemenea, prin formațiunile de plauri, floră și faună specifice acestor biotopi preponderent stuficoli, un important loc de cuibărit pentru stârcul pitic și cormoranul mic în colonii mixte de ardeidae, precum și pentru conservarea pajiștilor halofile. Aria este puțin deranjată de prezența omului, starea ecologică a zonei este deosebit de favorabilă existenței unor specii de plante rare (*Aldrovanda vesiculosa*, *Utricularia*), numeroase specii de păsări găsind refugiu în această regiune ce reprezintă zonă de cuibărit, de hrănire, de pasaj.

➤ **Pădurea Caraorman** (2 250 ha) – ocupă partea centrală a grindului cu același nume, grind de origine marină. Aria a căpătat acest statut pentru protejarea celor mai dezvoltate și mai reprezentative dune denudate din Delta Dunării și a pădurii Caraorman, cu o structură caracteristică, formată din arboret de luncă, plop, frasin, exemplare monumentale de stejar (cu diametre de 4,2 - 4,7 m), subarboret de zălog (*Salix cinerea*), amarix ramossissima. Sunt prezente specii de păsări rare, cum ar fi codalbul, corbul sau specii vulnerabile ca *Driocopus martius* (ciocănitoare neagră). Calitatea conservativă a sitului este deosebită, pe grindul Caraorman existând condiții de viață optime pentru numeroase specii stepice, eremiale, mediteraneene și

balcanice. De asemenea, ornitofauna zonei cuprinde specii declarate “Monumente ale Naturii” (de exemplu *Corvus corax*) și numeroase specii protejate prin convenții internaționale.

➤ **Sărături Murighiol** (87 ha) – zona este situată între localitățile Murighiol și Plopu. Lacul Sărături Murighiol a fost declarat zonă cu regim de protecție strictă în special pentru a asigura protecția coloniei mixte de păsări de pe insulele din mijlocul lacului. Lacul reprezintă zona de cuibărit a numeroase specii de păsări acvatice, dintre care unele sunt declarate “Monumente ale Naturii” (*Himantopus himantopus*, *Recurvirostra avosetta*). În timpul iernii înghețul mai tardiv al lacului (datorat caracterului salmastru), determină o mare concentrare (pentru hrană și adăpost) a limicolelor, gâștelor (*Branta rufficollis*, *Anser albifrons*, *Anser erythropus*), lebede de iarnă (*Cygnus cygnus*).

➤ **Arinișul Erenciuc** (50 ha) – cuprinde arinișul situat de o parte și de alta a canalului de acces în lacul Erenciuc. Aria a căpătat acest statut pentru protecția singurului ariniș compact (*Alnus glutinosa*) din Delta Dunării, și a avifaunei (cuibărește vulturul codalb - *Haliaeetus albicilla*); are și o certă valoare peisagistică. Calitatea conservativă a sitului este deosebită, aici existând singura pădure formată aproape în exclusivitate din anin negru (*Alnus glutinosa*). În pădure cuibăresc specii rare în țară (*Haliaeetus albicilla*).

➤ **Insula Popina** (98 ha) este situată în nordul lacului Razim, în apropierea amenajărilor piscicole Iazurile, Sarinasuf și a localității Iazurile. A fost declarată arie cu regim de protecție strictă, deoarece ea reprezintă un loc important de popas al păsărilor migratoare, fiind și zonă de cuibărit a unor specii declarate Monumente ale Naturii (de ex. *Tadorna tadorna*). Pe insulă există și izvoare termale (la limita nordică a insulei) precum și ruinele unei cetăți antice. Presiunea antropică asupra insulei se rezumă la prezența periodică a unor pescari; nu există animale domestice care să degradeze stepa prin pășunat (sau suprapășunat). Insula adăpostește endemite și reprezintă locul de cuibărire ale unor specii de păsări declarate monumente ale naturii (de ex. *Tadorna tadorna*), în același timp fiind locul de pasaj și refugiu a numeroase specii protejate prin convenții internaționale.

➤ **Sacalin-Zătoane** (21 410 ha) - zona cuprinde tot complexul de lacuri, gârle și grinduri, situate în partea de sud a insulei Dranov, în suprafață de cca.19.340 ha și zona de melea de cca. 2.070 ha. Zona a fost desemnată drept arie de interes conservativ pentru bogăția ei ornitofaunistică; constituie zonă de cuibărit, hrănire, pasaj și iernare pentru numeroase specii de păsări. Pe insula Sacalin se află cea mai mare colonie de chire de mare și de pelican creț. Zona are de asemenea o certă valoare peisagistică, fiind formată dintr-o succesiune de grinduri marine tinere, lacuri puțin adânci, zone sărăturate, stufărișuri întinse. Calitatea conservativă a sitului este deosebită, majoritatea habitatelor păstrându-și caracteristicile ce definesc aceste tipuri de habitate speciale. Fauna este relativ ferită de factorul uman (în zonă existând două cherhanale-Perișor și Ciotica) cu personal redus și cu activitate limitată strict la zona imediată a cherhanalelor.

➤ **Periteașca-Leahova** (4 125 ha) - este situată în zona sudică a rezervației. Conservarea în ansamblu a acestei arii de importanță peisagistică (mozaic de grinduri halofile și lacuri puțin adânci) și protejarea ei ca loc de cuibărit, hrănire, pasaj și iernare pentru numeroase specii de păsări (diferite limicole, călifari, gâște cu gât roșu, laride, sternide) au constituit motivele pentru care această zonă a căpătat statutul actual. Această arie este un important refugiu de popas și hrănire pentru specii de păsări oaspeți de iarnă (*Branta ruficollis*) și loc de cuibărit pentru un număr mare de păsări (limicole, călifari, laride, sternide). Starea ecologică a zonei (lacuri, grinduri) este bună.

➤ **Capul Doloșman** (125 ha) – aria este reprezentată de extremitatea estică a promontoriului Doloșman din apropierea localității Jurilovca cuprinzând amplasamentul ruinelor cetății greco-romane Argamum (sec. V d.Hr.) și zona de abrupt a falezei acestui promontoriu. Zona deține faună valoroasă, aici cuibărind specii ca lăstunul mare (*Apus apus*), pietrarul negru (*Oenanthe pleschanka*). În același timp în această zonă au fost identificați dihorul pătat (*Vormela peregusna*), șarpele rău (*Coluber jugularis*), un număr impresionant de șerpi de apă (*Natrix tessellata*), precum și o specie de plantă endemică (albăstrița-*Centaurea jankae*). În această arie există specii tipice zonelor continentale ale Dobrogei (*Lacerta taurica*, *Coluber caspius*), aglomerări impresionante de indivizi din specia *Natrix tessellata* (nu numai în perioada de reproducere). În această zonă au fost semnalate specii rare în fauna României (de ex. *Bubo bubo*, *Tadorna tadorna*, *Apus apus*), aici existând și planta endemică *Centaurea jankae*, și specii vegetale rare ca *Paliurus spina christi* (păliur), *Ziziphus jujuba* (măslin dobrogean).

➤ **Grindul Lupilor** (2 075 ha) este situat în partea de sud a rezervației. Partea nord-estică a grindului Lupilor a fost desemnată arie cu regim de protecție strictă pentru rolul său deosebit de important ca refugiu de cuibărire și hrănire a ornitofaunei, fiind și zonă de pasaj și iernare pentru numeroase specii de păsări. Zona are certă valoare peisagistică, vegetația specifică solurilor nisipoase-sărăturoase fiind bine conservată. Pe Grindul Lupilor au fost observate un număr deosebit de mare de specii de păsări (300), dintre care multe limicole și caradriforme care folosesc mai ales ariile sărăturate ca zone de cuibărit, iar bălțile temporare (în special cele din partea nordică a grindului) drept zone de hrănire. Zonele nisipoase din partea nord-vestică a grindului sunt folosite ca zone de depunere a ponte de către reptilele acvatice (*Emys orbicularis*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*). Stepele (de tip pontic) din partea centrală și sudică a zonei cu regim de protecție strictă sunt formate dintr-un număr mare de specii vegetale xerotermofile, entomofauna zonei fiind și ea extrem de bogată, reprezentând baza trofică a numeroaselor specii de păsări insectivore și omnivore identificate pe Grindul Lupilor.

➤ **Istria-Sinoie** (400 ha) – zona este amplasată în partea sud-vestică a rezervației, în extremitatea nord-estică a grindului Saele și cuprinde promontoriul constituit din șisturile verzi pe care este situat ansamblul arheologic Histria și o porțiune din Grindul Saele, situată între șoseaua Cetatea Histria-Satul Nuntași și partea estică a grindului Saele. Zona are o deosebită importanță ca loc de cuibărire, hrănire, pasaj sau de iernare pentru numeroase specii de păsări. Pe Grindul Saele a fost observat un număr deosebit de mare de specii de păsări (298), dintre care multe limicole și caradriforme care folosesc mai ales ariile sărăturate ca zone de cuibărit, iar bălțile temporare (în special cele din partea nordică a grindului) drept zone de hrănire (de ex. *Recurvirostra avosetta*, *Himantopus himantopus*, *Burhinus oedicnemus*, *Glareola pratincola*, *Glareola nordmanni*). În partea nordică a grindului există una din cele două populații de *Testudo graeca* cunoscute în aria RBDD; de asemenea pot fi întâlnite și alte specii de reptile tipic continentale (*Podarcis taurica*, *Coluber caspius*).

➤ **Grindul Chituc** (2 300 ha) este situat în extremitatea sudică a rezervației. Cuprinde partea nordică, cea mai recentă parte (în formare) a grindului cu același nume, cel mai mare grind care fragmentează și delimitează Complexul lacustru Razim-Sinoie. Aria este protejată în ansamblul ei, datorită importanței sale în cursul migrației și iernării a numeroase specii de păsări (apele salinizate din această regiune îngheață la temperaturi mai joase) și a reprezentativității peisagistice (aglomerare de lacuri mici mărginite de o succesiune de cordoane, dune, lacuri, vegetație de sărătură).

➤ **Lacul Rotundu** (228 ha) este situat în Complexul lacustru Somova-Parcheș, în partea vestică a complexului. Lacul Rotund a fost declarat arie cu regim de protecție integrală pentru reprezentativitatea sa ca lac tipic de luncă din zona inundabilă a Dunării fiind singura zonă din sectorul complexului lacustru Somova – Parcheș neafectată de îndiguiri. Este o arie importantă pentru avifauna acvatică din regiune (în special ca loc de cuibărit, nidificație și hrănire), dar lacul este afectat de eutrofizare. Pe fundul cuvetei lacustre există acumulări masive de sedimente care generează intense procese de putrefacție (mălul este gros, de culoare neagră, cu miros caracteristic reacțiilor de reducere care produc hidrogen sulfurat).

➤ **Lacul Belciug** (110 ha) este situat în insula Dranov, în ultima meandă a brațului Sfântu Gheorghe (Km 20 - Km 25). Conservă specii de pești periclitate, cum ar fi caracuda (*Carassius carassius*), lin (Tinca tinca), văduvița (*Leuciscus idus*), și reprezintă un loc de hrănire pentru o serie de specii de păsări (stârci, egrete, rațe și rareori - cocori). Situl este relativ bine izolat (accesul persoanelor neautorizate este îngreunat de lungimea canalelor pe care se poate ajunge cu ambarcațiuni la lac; poteca ce leagă lacul de malul Dunării este greu practicabilă) și neinfluențat de acțiunea directă a apelor eventual supraîncărcate supraliminar cu diferite substanțe antropogene (nutrienți, metale grele). Lacul este zonă de hrănire a speciilor de păsări acvatice (care cuibăresc în stufărișul de la marginea lacului sau în zone vecine cu lacul Belciug, de exemplu cormoranul mare și mic, lebede) și zonă de reproducere a diferitelor specii de pești.⁸⁴ Mai multe detalii cu privire la zonele de protecție strictă pot fi accesate în anexa II a Planului de management al Rezervației Biosferei Delta Dunării.

Pe teritoriul **Parcului Național Munții Măcinului** se află două zone cu protecție strictă cu suprafața totală de 448,6 ha. Acestea cuprind **Rezervația "Moroianu"** cu o suprafață de 293,7 ha și **Rezervația "Valea Fagilor"** cu o suprafață de 154,9 ha. Aceste zone sunt de mare importanță, întrucât sunt zone naturale mari.

Munții Măcinului reprezintă limita nordică a zonei submediteraneene a Peninsulei Balcanice și constituie o unitate distinctă a provinciei floristice macedo-tracice. Trăsătura de unicitate a vegetației din Dobrogea în comparație cu celelalte de pe teritoriul României este dată de compoziția acesteia: o combinație de specii Pontic-Balcanice (26,4%) și Pontice (16,7%), la care pot fi adăugate specii de origine Euro-Asiatice (12,5%), Balcanice (11,1%), Mediteraneene (8,3%), Mediteraneo-Pontice (6,9%), precum și alte specii Caucaziene, Asiatice, Africane și Comopolite (18,1%).

Fauna Munților Măcin nu a fost studiată atât de mult ca și flora, dar studiile efectuate sunt semnificative, dată fiind marea diversitate și prezența unor specii rare, protejate prin legislația internațională. De exemplu aici se găsesc speciile *Cerambix cerdo*, *Morinus funereus* - Croitor cenușiu, *Rosalia alpina* - Croitor alpin, *Saga pedo*, specii ce se regăsesc pe lista roșie a Directivei Habitate.

➤ În Rezervația „Moroianu” au fost identificați și studiați până în prezent 4 cenotaxoni, din care 2 asociații și 2 subasociații. Una dintre aceste asociații, *Gymnospermio altaicae* – *Celcetum glabratae*, este extrem de rară, aici putând fi considerată unica stațiune din țară în care poate fi întâlnită pe o suprafață de aproximativ 0,2 ha. În fauna rezervației au fost identificate până în prezent mai multe specii amenințate cu dispariția cuprinse în listele convențiilor internaționale la care România a aderat și în listele naționale. Aceste specii necesită o protecție strictă și măsuri de

⁸⁴ Planul de management al Rezervației Biosferei Delta Dunării

conservare a habitatelor în care se găsesc (mai multe detalii pot fi accesate în anexa Planului de Management al Parcului Național Munții Măcinului).

➤ În Rezervația „Valea Fagilor” au fost identificate și studiate până în prezent 2 asociații extrem de rare, aici putând fi considerată unica stațiune din țară în care pot fi întâlnite pe o suprafață de aproximativ 154,9 ha. Aceste asociații sunt: *Tilio-Corydali-Fagetum*; *Carpino-Fagetum-Tilietosum tomentosae*. În fauna rezervației au fost identificate până în prezent mai multe specii amenințate cu dispariția cuprinse listele convențiilor internaționale la care România a aderat și în listele naționale. Aceste specii necesită o protecție strictă și măsuri de conservare a habitatelor în care se găsesc. (mai multe detalii pot fi accesate în anexa Planului de Management al Parcului Național Munții Măcinului).

În continuare sunt descrise cele 2 zone strict protejate din cadrul **Parcului Natural Balta Mică a Brăilei**.

Zonele cu protecție strictă sunt reprezentate de două complexe de ecosisteme : „Vulpașu”, aproximativ 127,9 ha, și „Jigara”, 290,3 ha, situate în sudul Insulei Mici a Brăilei. Zona de protecție integrală Jigara, este importantă pentru complexe de ecosisteme terestre și acvatice nealterate antropice de pe lacul Jigara împreună cu sălcetul natural din jurul lacului și pentru pădurea aluvială, cvasivirgină, de pe grindul Prințul - OS Lacu Sărat.

În zona de strictă Vulpașu, formată din lacul Vulpașu împreună cu sălcetul natural limitrof, poate fi întâlnită cea mai mare colonie mixtă de egrete, stârci, cormorani și lopătari de pe cursul inferior al Dunării, instalată pe un arboret de *Salix cinerea*, unde se regăsesc 10 dintre speciile înscrise, înscrise pe Anexa nr. I a Directivei „Păsări” a Uniunii Europene 74/409/ CCE. În cele două zone de protecție strictă este conservată evoluția biodiversității în mod maximal, indiferent de succesiunea acestora după calamități naturale majore cum ar fi: incendii devastatoare, doborâturi de vânt și altele asemenea. În rezervațiile naturale Jigara și Vulpașu este interzisă orice activitate umană, cu excepția cercetării științifice.⁸⁵

În ceea ce privește **Parcul Natural Putna-Vrancea** zona de protecție strictă este situată în partea de sud a parcului, și reprezintă un procent din fosta zonă de conservare specială Muntele Goru. Aceasta cuprinde zona sălbatică din treimea mijlocie superioară a Vf. Goru în care nu au existat intervenții antropice sau nivelul acestora a fost foarte redus. Suprafața zonei este de 60,41 hectare, determinată în GIS.⁸⁶ Este o zonă de gol alpin acoperită cu vegetație de jneapăn (*Pinus mugo*) și grohotiș. Asociațiile vegetale dominate de ienupăr (*Juniperus communis*) și jneapan (*Pinus mugo*) atestă situarea în etajul alpin.

Obiectivul central ocrotit de această arie protejată este vegetația caracteristică etajului subalpin, componenta principală fiind unicul jnepeniș din Munții Vrancei, precum și alte numeroase specii de plante și animale endemice sau rare.

2.6.2.4.1.2 Impactul antropic asupra biodiversității

Vulnerabilitatea ariilor protejate este determinată în principal de factorii antropici, prin activități de tip industrial (cariere – cariera de granit de la limitele Parcului Național Munții Măcinului,

⁸⁵ Planul de management al Parcului Natural Insula Mică a Brăilei

⁸⁶ Planul de management al Parcului Natural Putna-Vrancea

generatoare eoliene – Delta Dunării), agricol, pășunat, braconaj, construcții, desecarea sau regularizarea cursurilor de apă, turism și managementul silvic.

Având în vedere faptul că patrimoniului natural al regiunii este bogat și diversificat cuprinzând numeroase ecosistemele naturale și seminaturale, pentru care în mare parte s-au instituit diferite regimuri de protecție (monumente ale naturii, rezervații naturale de interes național și județean, situri de importanță comunitară), este inerentă apariția unor presiuni antropice asupra biodiversității, dintre care menționăm:

- afectarea echilibrului ecologic și a posibilităților naturale de regenerare a speciilor de floră și faună sălbatică datorate unor activități antropice excesive (braconaj, distrugerea habitatelor, capturări excesive, practicarea turismului neorganizat și neecologic, poluarea apelor și a solurilor prin depozitări necontrolate de deșeuri, prin utilizarea nerațională a îngrășămintelor chimice și produselor de uz fitosanitar în detrimentul produselor naturale etc.);
- reducerea diversității biologice (diminuarea numărului de exemplare sau chiar dispariția unor specii de plante și animale, modificarea relațiilor trofice) ca urmare a dezechilibrelor ecologice generate de schimbarea condițiilor climatice (secetă, inundații, furtuni, geruri puternice), incendiarea vegetației (au loc mai ales primăvara, când localnicii curăță prin incendieri voluntare terenurile agricole), schimbarea proprietăților fizico-chimice ale solului etc.;
- distrugerea cuiburilor, a pontei sau a puilor - deranjarea păsărilor în timpul cuibăritului sau hrănirii poate avea drept cauză pășunatul, lucrări agricole, câinii nesupravegheați;
- reducerea și fragmentarea habitatelor din cauza urbanizării și conversiei terenurilor;
- introducerea deliberată sau accidentală de specii alohtone în ecosistemele naturale sau agricole;
- diminuarea rolului de protecție a pădurilor prin exploatarea extensivă a masei lemnoase, mai ales în pădurile proprietate privată, unde se aplică tratamente adeseori rase sau cu perioadă scurtă de regenerare naturală, scopul prioritar fiind extragerea arborilor de mari dimensiuni cu procent mare de lemn de lucru;
- destructurarea pădurilor sub aspectul compoziției, consistenței, stării de vegetație, capacității de producție, caracteristicilor calitative, stării de sănătate etc.;
- supraexploatarea resurselor naturale regenerabile și neregenerabile pentru a alimenta procesele de producție sau domeniul construcțiilor;
- declinul anumitor populații de faună sălbatică datorat fundamentării atribuirii cotelor de captură pe baza unor evaluări nerealiste a efectivelor populaționale;
- depozitarea necontrolată a deșeurilor menajere - pe marginea drumurilor ce traversează aria protejată, în locurile de odihnă și popas sunt prezente adesea resturi de mâncare, deșeuri menajere (hârtii, pungi, sticle, sticle PET, resturi, etc.); unii localnici sau turiști nu conștientizează importanța ecologizării/curățirii zonei în care au poposit sau au luat masa;
- amplasarea de generatoare eoliene a cunoscut o tendință pozitivă în ultimii ani, ca urmare a interesului crescut al investitorilor pentru energiile regenerabile, cele mai afectate fiind ariile protejate din județul Tulcea ce se află în zona II a potențialului eolian al României, fiind practic cea mai accesibilă din punct de vedere tehnic și financiar datorită condițiilor geografice locale (zonă de podiș cu dealuri de joasă înălțime și multe terenuri stepice-pășuni).

Pentru îndeplinirea dezideratelor privind conservarea biodiversității și utilizarea durabilă a componentelor sale autoritățile de mediu trebuie să aibe în vedere o serie de acțiuni, dintre care menționăm:

- aplicarea principiilor de evaluare adecvată a impactului planurilor, proiectelor și activităților asupra biodiversității, în cadrul procedurilor SEA (evaluarea strategică de mediu), EIA (evaluarea impactului asupra mediului) și AA (autorizarea funcționării);
- intensificarea eforturilor pentru asigurarea unor structuri de management corespunzătoare pentru toate ariile naturale protejate;
- participarea activă a specialiștilor noștri la elaborarea planurilor de management a ariilor naturale protejate și a liniilor directe pentru managementul siturilor Natura 2000;
- participarea activă la elaborarea unor strategii de vizitare a ariilor naturale protejate bazate pe principiile de conservare a biodiversității ca și condiție esențială pentru dezvoltarea unui turism durabil;
- sprijinirea autorităților locale pentru dezvoltarea și aplicarea politicilor de amenajare a teritoriului în sprijinul conservării biodiversității;
- impunerea standardelor de bune practici agricole la autorizarea activităților desfășurate în acest domeniu;
- organizarea de acțiuni de conștientizare privind importanța conservării biodiversității, majorării suprafeței terenurilor ocupate cu păduri, reconstrucției ecologice a pădurilor deteriorate structural, creerii perdelelor forestiere de protecție etc.;
- sprijinirea acțiunilor voluntare ale societății civile pentru conservarea și restabilirea diversității biologice, pentru promovarea utilizării durabile a resurselor naturale etc.;
- asigurarea funcționării optime a rețelei de comunicare cu toți factorii responsabili cu conservarea biodiversității de la nivelul autorităților publice locale.

Concluzii

Protecția și conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice sunt probleme de interes public major, deoarece componentele diversității biologice care formează capitalul natural asigură cea mai mare parte a produselor, bunurilor și serviciilor necesare societății, fiind suportul fundamental al unei dezvoltări durabile.

Principalele căi prin care omul contribuie la degradarea biodiversității sunt: modificarea și distrugerea habitatelor, a peisajelor naturale, transferul voluntar și involuntar de specii, supraexploatarea și utilizarea nerațională a solului, ocuparea terenurilor pentru organizarea activităților socio-economice, supraconcentrarea activităților în zone sensibile și cu mare valoare ecologică, etc.

2.6.3 Amenajări agricultură

2.6.3.1 *Situația amenajărilor de îmbunătățiri funciare/agricole*

Amenajările de îmbunătățiri funciare, pe lângă aportul la producția agricolă, contribuie la siguranța obiectivelor sociale și economice, a vieții oamenilor și animalelor, reconstrucția ecologică și protecția mediului.

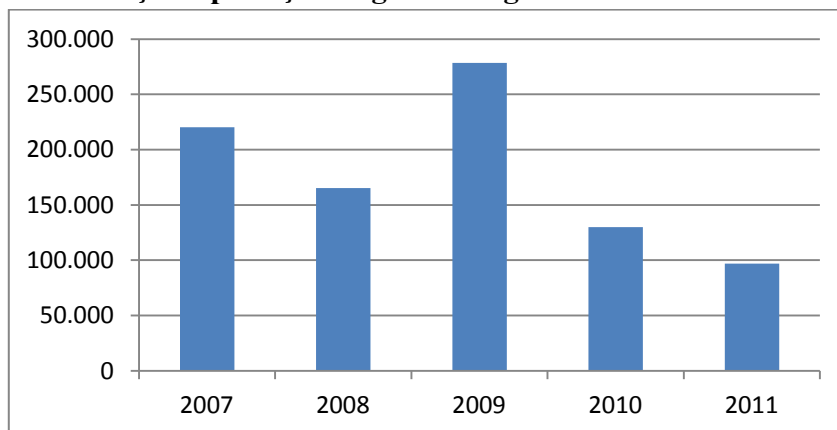
Suprafața agricolă irigată este suprafața amenajată pentru irigații, pe care a fost distribuită apa pe cale artificială, într-un an, în vederea dezvoltării plantelor în condiții optime.

În Regiunea Sud-Est situația suprafețelor agricole irigate este reprezentată grafic în figura de mai jos și în tabelul 14 din Anexa 1 Mediu. Astfel se observă o diminuare drastică a suprafeței irigate

în anul 2011 față de anul 2007 datorată degradării sistemului de irigații, a costurilor mari de irigații corelate cu fragmentarea terenului agricol ca formă de proprietate.

Grafic nr. 2.6.15

Evoluția suprafețelor agricole irigate în anii 2007-2011

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

2.6.3.2 Zone critice sub aspectul deteriorării solurilor

Solul poate fi afectat fie de factori naturali (climă, forme de relief, etc.), fie de acțiuni antropice agricole și industriale. Factorii menționați pot acționa sinergic în sens negativ, având ca efect scăderea calității solului și chiar anularea funcțiilor acestuia. Activitățile antropice produc dereglarea funcționării normale a solului ca biotop în cadrul diferitelor ecosisteme naturale sau artificiale, afectând fertilitatea și capacitatea sa bioproductivă, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ.

Deoarece reprezintă o resursă limitată și neregenerabilă, degradarea solului are un impact puternic asupra altor zone de interes, precum: apa, sănătatea populației, schimbările climatice, protecția naturii, supraviețuirea ecosistemelor, securitate alimentară.

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese, la nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2011 este descris după cum urmează:

Județul Brăila

La sfârșitul anului 2008 a fost emis Ordinul nr. 1.552/743 al Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile și al Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole. În județul Brăila această listă cuprinde 40 de localități.

Pentru exploatarea agricolă cu un număr de animale cuprins între 8 și 100 UVM de pe raza localităților vulnerabile la poluarea cu nitrați este obligatorie aplicarea măsurilor din *Programul de acțiune pentru zonele vulnerabile la nitrați din surse agricole*. Consiliile locale au elaborat planuri de acțiune locale care cuprind măsuri pentru protecția apelor și solului împotriva poluării cu nitrați pentru localitățile respective.

Tabelul nr. 2.6.19

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese

Tip de proces	Slab		Moderat		Puternic		Foarte puternic		Total
	suprafata ha	%	suprafata ha	%	suprafata ha	%	suprafata ha	%	
Salinizate	48047	52,16	35732	38,79	35	0,03	6295	9,02	92109
Sodizate	11058	58,39	-	-	-	-	7879	41,61	18937
Eroziune	-	-	770	100	-	-	-	-	770
Exces de umiditate	-	-	10486	22,32	36477	77,68	-	-	46,963
Total									158779

Sursa: Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Brăila

Din suprafața totală de 158.779 ha de teren afectat, procesul de salinizare a afectat cea mai mare zonă, asupra aproximativ jumătate din aceasta acționând cu o intensitate slabă.

Pentru o mai bună gospodărire a solului în zonele identificate drept vulnerabile se aplică obligatoriu „Codul de bune practici agricole”. Totodată, s-a organizat „Sistemul național de monitoring integrat al solului, de supraveghere, control și decizii pentru reducerea aportului de poluanți proveniți din surse agricole și de management al reziduurilor organice provenite din zootehnie în zone vulnerabile și potențial vulnerabile la poluarea cu nitrați”.

Județul Buzău

Activitățile antropice produc dereglarea funcționării normale a solului ca biotop în cadrul diferitelor ecosisteme naturale sau artificiale, afectând fertilitatea și capacitatea sa bioproductivă, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ.

Deoarece reprezintă o resursă limitată și neregenerabilă, degradarea solului are un impact puternic asupra altor zone de interes, precum: apa, sănătatea populației, schimbările climatice, protecția naturii, supraviețuirea ecosistemelor, securitate alimentară.

Unul din principalele procese ce au un impact negativ asupra solului este cel de sărăturare a solului prin salinizare și alcalinizare, ca și în cazul județului Brăila. De asemenea, terenurile mai sunt afectate și de eroziunea solului prin apă, prezintă o rezervă mică de humus în sol și o asigurare slabă cu fosfor mobil, potasiu mobil, azot.

Tabelul nr. 2.6.20

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese în anul 2011

Nr crt	Terenuri afectate de:	Suprafață cartată județul Buzău	
		Suprafața (ha)	%
1	Exces de umiditate	19.175	8,5
2	Eroziunea solului prin apă	38.408	16,9
3	Alunecări de teren din care:	5.974	2,7
	- alunecări în brazde	2.057	
	- alunecări în valuri	3.405	
	- alunecări în trepte	512	
4	Risc de eroziunea solului prin vânt (terenuri nisipoase)	4.303	1,9

5	Sărăturarea solului (salinizare + alcalizare)	39.529	17,4
6	Rezervă mică de humus în sol	91.179	81
7	Aciditatea moderată și puternică	5.926	2,6
8	Asigurarea slabă cu fosfor mobil	74.063	65,8
9	Asigurarea slabă cu potasiu mobil	13.090	11,7
10	Asigurarea slabă cu azot	30.869	27,4
11	Acoperirea terenurilor cu deșeuri și reziduuri solide	157	0,1

Sursa: *Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice Buzău*

Județul Constanța

La nivelul județului Constanța se observă că principalul proces ce afectează cea mai mare suprafață este eroziunea hidrică în suprafață, urmată de excesul periodic de umiditate în sol și de sărăturare.

Tabelul nr.2.6.21

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese în anul 2011

Factor limitativ	Suprafața afectată (ha)
Exces periodic de umiditate în sol	16637
Eroziunea hidrică în suprafață	395917
Eroziunea eoliana	892
Eroziunea în adâncime	16244
Distugerea solului prin diverse excavări la zi	249
Sărăturarea	16514

Sursa: *O.S.P.A Constanta (suprafața raportată la suprafața cartată)*

Județul Galați

La nivel de județ, principalele restricții ale calității solurilor sunt: alunecările de teren și prăbușirile, pseudogleizarea, gleizarea, eroziunea de suprafață și în adâncime, poluarea cu deșeuri organice și anorganice, sărăturarea secundară, acidifierea, carența de elemente nutritive, fertilizări neraționale, tehnici agricole necorespunzătoare, împăduriri pe terenuri de calitate superioară fără întocmirea de studii pedologice.⁸⁷

În scopul obținerii unei utilizări durabile a solului la nivelul județului Galați, s-au aplicat măsuri de fertilizări cu îngrășăminte organice pe o suprafață de 6748 ha.⁸⁸

Tabelul nr. 2.6.22

Degradarea solurilor la nivelul județului Galați pe anul 2011

Nr. crt.	Suprafața cartată ha	Terenuri afectate de:							
		alunecări în brazde		alunecări în valuri		alunecări în trepte		salinizare	
		suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	(ha)
1	13764	-	-	55,23	0,40	-	-	-	-

Sursa: *Oficiul Județean pentru Studii pedologice și Agrochimice Galați*

⁸⁷ Sursa: *Oficiul Județean pentru Studii pedologice și Agrochimice Galați*

⁸⁸ Sursa: *Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Galați*

Județul Tulcea

Studiile pedologice și agrochimice efectuate de OSPA Tulcea, au arătat faptul că terenurile agricole ale județului sunt afectate de o serie de restricții, conducând la deteriorarea caracteristicilor și funcțiilor solurilor, respectiv a capacității bioproductive. Aceste restricții sunt determinate fie de factori naturali (climă, forme de relief), fie de acțiuni antropice agricole și industriale.

În general lipsa de precipitații și îngrășămintele chimice care nu sunt folosite la potențialul optim afectează gradul de fertilitate al solurilor.

Sărăturarea se manifestă în zonele în care apa freatică este deasupra nivelului critic, unde are loc o ascensiune a apelor freatice cu conținut de săruri și în urma fenomenului de evaporare, apa depune sărurile la suprafața solului sau la nivelul de întrerupere a capilarelor. Acumularea sărurilor în sol împiedică înmulțirea bacteriilor fixatoare de azot și nitrificare prin acțiune negativă.

Excesul de umiditate afectează calitatea solurilor începând cu arătura care pe un sol cu umiditate ridicată provoacă compactarea și tasarea acestuia. În acest sens este necesară creșterea resurselor financiare pentru efectuarea lucrărilor de ameliorare – cerința majoră a promovării și dezvoltării agriculturii durabile.

Județul Vrancea

Pentru anul 2011 se remarcă o creștere a diversificării factorilor de degradare.

Din suprafața totală a județului zonele critice sub aspectul degradării solurilor la nivelul anului 2011 reprezintă 29,54 %.

Inventarul terenurilor afectate de diferite procese este prezentat în tabelele următoare.

Tabelul nr. 2.6.23

Soluri afectate de alunecări de teren

Suprafața cartată		Tipuri de alunecări:					
		alunecări stabilizate (în valuri)		alunecări semistabilizate (în brazde)		alunecări active(în trepte)	
suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%
45 759	31,89	26 839	18,70	15 292	10,66	3628	2,53

Date furnizate de OSPA Vrancea și ANIF

Tabelul nr. 2.6.24

Soluri afectate de eroziune de suprafață

Suprafața cartată		Tipuri de eroziune de suprafață:							
		eroziune slabă		eroziune moderată		eroziune puternică		eroziune f.puternică și excesivă	
suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%
66 483	46,34	20 695	14,42	15 003	10,46	15 257	10,64	15 528	10,82

Date furnizate de OSPA Vrancea

Tabelul nr. 2.6.25

Soluri afectate de eroziune în adâncime

Suprafața cartată		Tipuri de eroziune în adâncime:					
		Șiroiri,rigole		ogașe		ravene	
suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%	suprafața (ha)	%
29 435	20,51	10 025	6,98	12 917	9,00	6493	4,53

Date furnizate de OSPA Vrancea

Tabelul nr. 2.6.26

Soluri afectate de salinizare

Suprafața cartată	
suprafața (ha)	%
1.800	1,26

Sursa ANIF și OSPA Vrancea

Pentru Axa 5 - Sector inundații și eroziune costieră în cadrul POS Mediu 2007-2013 la nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2013 se aflau în implemetare 6 proiecte cu o valoare de aproximativ 204,4 mil.Euro:

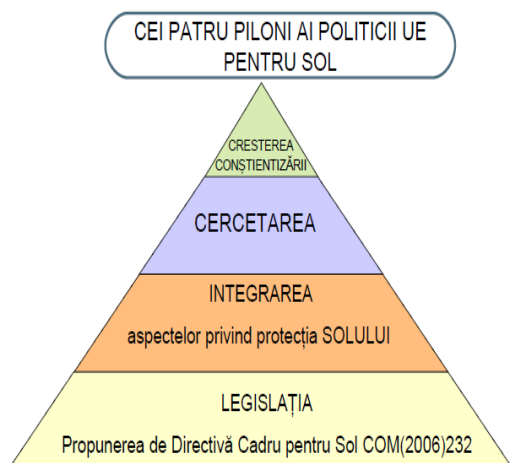
- ✓ AT pentru pregătirea unei aplicații pentru sectorul eroziune costieră, valoare 6,1 mil. Euro (3 contracte de lucrări și servicii);
- ✓ Protecția și reabilitarea părții sudice a litoralului românesc al Mării Negre în zona municipiului Constanța și Eforie Nord, valoare 139,6 mil. Euro;
- ✓ Plan pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în spațiul hidrografic Dobrogea- Litoral, valoare 3,3 mil.Euro (4 contracte de lucrări și servicii);
- ✓ Plan pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în bazinul hidrografic Buzău-Ialomița, valoare 3 mil. Euro (10 contracte de lucrări și servicii);
- ✓ Lucrări pentru reducerea riscului la inundații în bazinul hidrografic Prut – Bârlad, valoare 51,9 mil. Euro;
- ✓ Apărarea împotriva inundațiilor a localității Babadag, județul Tulcea, valoare 0,5 mil. Euro.

2.6.4 Managementul siturilor contaminate

Ca urmare a politicii economice socialiste, bazată pe industrializarea intensivă și datorită lipsei unui cadru legislativ specific pentru domeniului de protecție a solului și subsolului, s-a ajuns la

înregistrarea unui număr mare de cazuri de terenuri și ape subterane afectate de activitățile antropice. Impactul acestora asupra mediului și sănătății umane poate fi semnificativ în condițiile în care nu se iau de urgență măsuri corective de remediere.

În lipsa unei legislații specifice pentru protecția solului la nivelul Uniunii Europene, România, ca și celelalte state ale Uniunii Europene, acționează pentru identificarea, cartografierea, evaluarea riscului și prioritizarea acțiunilor corective de remediere a solului,

conform propriei politici naționale. În septembrie 2006 Comisia a adoptat comunicarea COM(2006) 231 privind strategia tematică pentru protejarea solului și comunicarea COM(2006) 232 privind propunerea unei directive cadru pentru sol. Strategia tematică pentru protecția solului are la bază un proces de consultare a părților interesate din 2003 și cuprinde aspecte precum eroziunea, pierderile de materie organică, contaminarea, alunecările de teren, tasarea, salinizarea, etanșarea, precum și alte aspecte ale degradării solului.

În anul 2007, țara noastră a făcut primul pas în crearea instrumentelor legislative de aplicare a principiului „poluatorul plătește” în domeniul terenurilor contaminate, prin adoptarea Hotărârilor de Guvern nr. 1403/2007 și nr. 1408/2007. Prin acestea au fost introduse cerințe de refacere a terenurilor contaminate și de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului.

Ulterior, s-a trecut la redactarea Strategiei Naționale de Gestionare a Siturilor Contaminate⁸⁹ (SNGSC), a cărei primă versiune a fost finalizată și supusă dezbaterii publice în luna iunie 2011. Scopul acestei strategii naționale este acela:

- de a trasa politicile publice în domeniul gestionării siturilor contaminate până în 2013 (definit ca termen scurt);
- de a rezolva problema siturilor care necesită acțiune urgență până în 2020 (definit ca termen mediu);
- de a finaliza acțiunile până în 2050 (definit ca termen lung).

SNGSC stabilește modul în care România va aborda acțiunea de reabilitare a terenurilor afectate de contaminare istorică, măsurile ce trebuie luate pentru a investiga terenul și a decide dacă acesta este sau nu un sit contaminat, clarificând în același timp răspunderea financiară și modul în care vor fi reglementate acțiunile corective.

Ca aspecte vulnerabile și probleme ce necesită a abordare mai atentă au fost identificate următoarele activități, respectiv fenomene cu un potențial impact:

- exploatarea agregatelor minerale;
- depozitarea neconformă a deșeurilor menajere și industriale;
- depozitarea neconformă a dejecțiilor animaliere;
- exploatarea țițeiului;
- utilizarea nerațională a solului;
- practicarea unei agriculturi intensive;
- utilizarea nerațională a îngrășămintelor chimice și produselor de uz fitosanitar;
- fenomene de alunecări de teren și respectiv eroziunea solului.

Pe baza chestionarelor completate de operatori economici, administrația publică locală și a investigațiilor efectuate în cadrul procedurilor de autorizare din punct de vedere al protecției mediului, au fost identificate, în Regiunea Sud-Est 105 situri potențial contaminate, după cum urmează:

Tabelul nr. 2.6.27

Situri potențial contaminate la nivelul Regiunii Sud-Est în anul 2011

NR. CRT	JUDEȚ	NUMĂR DE SITURI
1	Braila	21
2	Buzău	35

⁸⁹ <http://www.mmediu.ro/legislatie/legislatie.htm>

3	Constanța	10
4	Galați	30
5	Tulcea	4
6	Vrancea	5
Total Regiunea Sud-Est		105

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Concluzii și tendințe

Datorită așezării geografice a Regiunii Sud-Est, aspectele de vulnerabilitate a solului identificate acoperă aproape toată gama de probleme datorate impactului antropic sau natural, înregistrându-se însă, în ultimii ani, o reducere a presiunilor din punct de vedere ecologic.

Soluțiile de reducere a impactului asupra solului presupun în principal o utilizare durabilă a acestuia prin combinarea tehnologiilor și a activităților, astfel încât să se realizeze concomitent: bioproductivitatea, securitatea alimentară, protecția calității solului, viabilitatea economică și acceptabilitatea socială, prin respectarea următoarelor cerințe:

- practicarea culturilor în concordanță cu pretabilitatea solului;
- zonarea culturilor care pe lângă pretabilitatea solului să țină cont și de condițiile climatice: temperatură, precipitații etc.;
- practicarea rotației culturilor astfel încât să se cultive plante premergătoare care favorizează obținerea unor producții ridicate ale culturilor viitoare și care elimină unele probleme legate de boli, dăunători, buruieni, asigură surse alternative de azot în sol; reduce eroziunea solului; evită riscul poluării apelor;
- lucrarea solului pe curba de nivel, benzi înierbate, terasarea cu înființarea de perdele forestiere;
- combaterea bolilor și dăunătorilor mai ales prin tehnici biologice (combaterea biologică, bacterizarea plantelor, micorizarea rădăcinilor);
- derularea unor proiecte de combatere a alunecărilor de teren și a eroziunii solurilor;
- limitarea defrișărilor, a excavării bazei versanților;
- refacerea și modernizarea lucrărilor de irigații din arealele cu cerințe stringente, refacerea amenajărilor antierozionale și extinderea acestora, modernizarea lucrărilor de apărare - îndiguire și desecări și extinderea acestora conform cerințelor, modernizarea lucrărilor de ameliorare a terenurilor sărăturate, a nisipurilor și a solurilor nisipoase;
- refacerea stării fizice a solurilor prin afânarea adâncă și combaterea crustei;
- corectarea reacției solului, refacerea rezervei de materie organică și refacerea rezervei de elemente nutritive (în special de fosfor și microelemente);
- prevenirea și reducerea poluării chimice a solurilor cu metale grele, sulf, fluor, reziduuri petroliere, deșeuri, nămoluri, produse de uz fitosanitar etc.;
- executare lucrărilor de remediere/reconstrucție ecologică a siturilor contaminate;
- reducerea permanentă a suprafețelor destinate depozitării deșeurilor;
- promovarea unor măsuri fiscale prohibitive pentru eliminarea prin depozitare a deșeurilor.

2.6.5 Gestionarea deșeurilor menajere și industriale

Gestionarea deșeurilor cuprinde toate activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor, inclusiv monitorizarea acestor operații.

Responsabilitatea pentru activitățile de gestionare a deșeurilor revine generatorilor acestora în conformitate cu principiul „poluatorul plătește” sau după caz, producătorilor, în conformitate cu principiul „responsabilitatea producătorului”.

Organizarea activităților de colectare, transport și eliminare a deșeurilor municipale este una dintre obligațiile administrațiilor publice locale.

La nivelul anului 2011, lipsa facilităților necesare pentru managementul corect al deșeurilor, poate conduce la concluzia că deșeurile creează o anumită presiune asupra mediului.

În 2011, s-au constatat întârzieri în procesul de pregătire a documentației la nivelul tuturor județelor din regiune pentru proiectele ce vizează implementarea unui sistem de management integrat de gestiune a deșeurilor, în vederea accesării de fonduri europene.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, situația serviciului de salubritate - activitatea de precolectare, colectare se prezintă astfel:⁹⁰

Număr prestatori cu sediul în aria regiunii:

- 26 prestatori

Număr prestatori cu sediul în aria altor regiuni de dezvoltare, dar care prestează în Regiunea Sud-Est:

- 3 prestatori – societăți comerciale cu capital privat
- 1 prestator – persoană juridică comunitară din Spania

Structura prestatorilor cu sediul în Regiune după forma de organizare:

- 19 societăți comerciale
- 7 servicii publice / compartimente de specialitate

Structura societăților comerciale după forma capitalului:

- capital privat: 5
- capital integral al unităților administrativ teritoriale: 12
- capital mixt: 2

Asigurarea activității de precolectare, colectare :

- urban: grad de acoperire 100% se prestează în 35 municipii și orase din total 35
- rural: grad de acoperire 86,44% se prestează în 306 de comune din total 354⁹¹

2.6.5.1 Tipuri de deșuri

Deșuri municipale

România se află în proces de implementare a gestionării deșeurilor la standarde europene. Se așteaptă ca proiectele planificate în cadrul POS Mediu 2007-2013 să ofere o acoperire de 100 % pentru județele unde sunt implementate sisteme de management integrat al deșeurilor. Responsabilitatea pentru separarea și colectarea deșeurilor revine autorităților publice locale, care pot contracta serviciile necesare de la companii private (firme de salubritate).⁹²

La nivelul anului 2011, în Regiunea Sud-Est au fost generate 770.644 tone de deșuri municipale de la populație și agenți economici, cât și din serviciile publice (pentru județul Buzău nu au fost disponibile date).

Față de cantitatea de deșuri municipale generată în anul 2009, în 2010 aceasta a înregistrat o scădere de aproximativ 15%, tendință ce a continuat și în anul 2011.

⁹⁰ Starea Serviciului de Salubritate a Localităților Anul 2011- Raportul anual ANRSC

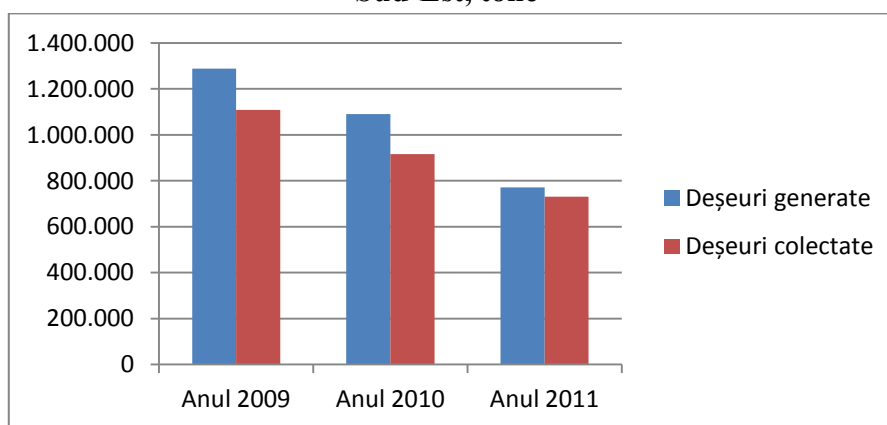
⁹¹ Starea Serviciului de Salubritate a Localităților Anul 2012- Raportul anual ANRSC

⁹² Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014

Pe fondul crizei economice, consumul mai redus a dus la generarea unei cantități mai mici de deșeuri atât de la populație cât și din sectorul economic.

Grafic nr. 2.6.16

Cantitatea de deșeuri municipale generate și colectate în perioada 2009-2011, în Regiunea Sud-Est, tone*

*Sursa: Rapoarte anuale privind starea mediului în județele Regiunii Sud Est pe anul 2011
pentru județul Buzău nu au fost disponibile date la nivelul anului 2011

De asemenea se observă că diferența dintre cantitatea de deșeuri municipale generată față de cea colectată s-a micșorat în ultimii ani, ceea ce arată o îmbunătățire a sistemului de colectare la nivel municipal.

Gestionarea altor fluxuri de deșeuri:

➤ **Deșeuri periculoase din deșeurile municipale**

Cu toate că reprezintă un procent destul de mic din totalul deșeurilor menajere generate, deșeurile menajere periculoase prezintă probleme serioase pentru municipalități, inclusiv pentru administratorii localităților, angajați și locuitori. Cele mai multe ajung la gropile de gunoi sau în sistemul de canalizare.

Datorită lipsei infrastructurii necesare pentru colectarea selectivă a deșeurilor, în prezent, în cadrul Regiunii Sud-Est, nu se cunosc exact cantitățile de deșeuri periculoase din deșeurile municipale generate. Din același motiv, acestea nu pot fi separate de celelalte deșeuri și ajung la depozite. Cu toate acestea, o parte din aceste deșeuri periculoase, cum ar fi uleiurile uzate, acumulatori auto, echipamentele electrice și electronice, sunt colectate de la populație prin stațiile de benzină, service auto, distribuitori, puncte de colectare special înființate.

În județul Constanța sunt autorizate din punct de vedere al protecției mediului două instalații în care pot fi valorificate deșeurile periculoase din deșeuri menajere.

- S.C. ECO FIRE SISTEMS S.R.L, comuna Lumina, județul Constanța - Instalație pentru incinerarea ecologică a deșeurilor periculoase și nepericuloase cu capacitatea de 1.200 kg/oră;
- S.C. LAFARGE CIMENT S.A., uzina Medgidia – Instalație pentru obținerea cimentului, unde se valorifică prin co-incinerare deșeuri.

➤ **Deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE)**

Conform HG 1037/2010, autoritățile executive ale UAT trebuie să asigure existența și funcționarea cel puțin a unui punct de colectare selectivă a DEEE provenite de la gospodăriile

particulare la 50.000 de locuitori, dar nu mai puțin de un punct de colectare în fiecare localitate. Începând cu 2008, rata medie de colectare a DEEE trebuie să fie de cel puțin 4 kg/locuitori/an. În Regiunea Sud Est, în 2011, au asigurat colectarea DEEE, 95 de operatori economici autorizați conform prevederilor legale. Conform datelor furnizate de agențiile locale cantitatea de DEEE-uri colectată în anul 2011, a fost de aproximativ 7.500 tone, majoritatea deșeurilor fiind colectate în județul Buzău. Cantitatea colectată la nivel regional a fost insuficientă pentru atingerea obiectivului anual de colectare.

➤ **Vehicule scoase din uz**

În Regiunea Sud-Est, pe parcursul anului 2011, 32 agenți economici autorizați pentru colectarea și/sau tratarea vehiculelor scoase din uz au asigurat colectarea a 16.755 vehicule scoase din uz și tratarea a 15.067 de bucăți.

Pentru stimularea înnoirii parcului național de autoturisme prin scoaterea din circulație a celor vechi, Guvernul României, în colaborare cu MMSC, a inițiat un program, cunoscut sub numele de „Programul Rabla”. Acțiunea a demarat în anul 2005 și a fost reluată în fiecare an, inclusiv în anul 2011.

➤ **Deșeuri de baterii și acumulatori**

În Regiunea Sud-Est există 132 operatori economici autorizați pentru colectarea deșeurilor de baterii și acumulatori. Dintre aceștia, doar 95 de operatori au colectat astfel deșeuri în anul 2011, cantitatea colectată fiind de 5.314 tone. Deșeurile colectate au fost predate în vederea tratării operatorilor economici autorizați.

Singurii operatori economici din regiune autorizați pentru tratarea deșeurilor de baterii și acumulatori sunt SC SETCAR SA Brăila și SC GreenWeee Internațional SA Țințești, județul Buzău.

➤ **Nămoluri de la epurarea apelor uzate orășenești**

La nivelul Regiunii Sud-Est au fost inventariate 45 de stații de epurare a apelor uzate orășenești în care, în anul 2011, s-au generat 17.708 tone nămol din care aproximativ 15% a fost valorificat în agricultură și 39% eliminat prin depozitare.

➤ **Deșeuri din construcții și demolări**

Din informațiile pe care le deținem, până la această dată, marea majoritate a deșeurilor din construcții și demolări se utilizează pe amplasamente indicate de primării prin autorizațiile de construcție pentru aducerea la cotă a unor terenuri, pentru acoperirea periodică a straturilor de deșeuri menajere depuse zilnic în depozitele de deșeuri municipale, conforme sau neconforme, sau la închiderea celulelor epuizate sau a depozitelor neconforme. O altă practică este utilizarea în gospodării, pentru pavări alei, construire anexe gospodărești etc.

Deșeurile provenite din construcțiile și demolările casnice ar trebui gestionate de autoritățile locale, în timp ce celelalte intră în responsabilitatea producătorilor de deșeuri.⁹³

Conform datelor prelucrate din Rapoartele de mediu ale Agențiilor de Mediu Județene, în anul 2011, la nivelul regiunii au fost colectate, prin operatorii de salubritate, 48.912 t de la populație de la diferiți agenți economici generatori. Au fost valorificate 32.326 t, diferența de 16.586 t

⁹³ Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014

fiind eliminată prin depozitare, din care 8.981 t în cadrul depozitului conform de deșeuri inerte din localitatea Ovidiu, jud. Constanța.

Din anul 2008, în localitatea Ovidiu, județul Constanța, a fost autorizată funcționarea depozitului de deșeuri inerte, operat de S.C. OVI PREST CON S.R.L., unde sunt eliminate deșeurile din construcții și demolări generate în județul Constanța.

S.C. OIL DEPOL SERVICE S.R.L. Constanța, punct de lucru Incinta S.C. Oil Terminal S.A., aplică, conform Autorizației de Mediu nr. 31/19.01.2011 o tehnologie de tratare a deșeurilor din construcții și demolări, în combinație cu soluri contaminate cu produse petroliere (tehnologie promovată de Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Protecția Mediului).

În județul Buzău funcționează o instalație autorizată din punct de vedere al protecției mediului pentru valorificarea deșeurilor din construcții și demolări (concasare), deținută de un operator economic privat S.C. RECYCLING CD 2007 S.R.L. Buzău, însă inexistența unor reglementări privind utilizarea acestor deșeuri, după tratare în domeniul construcțiilor face ca piața de desfacere să fie aproape inexistentă. În prezent se află în derulare proiectul „Valorificarea deșeurilor din construcții și demolări din județul Buzău”, proiect finanțat prin Programul LIFE și al cărui beneficiar este Consiliul Județean Buzău, care, odată implementat va rezolva mare parte din problemele generate prin depozitarea necontrolată a acestor deșeuri, asigurând în același timp valorificarea potențialului util al acestora.

Prin proiectul derulat de Primăria orașului Panciu „Eco-Sistem Panciu - proiect pentru implementarea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări”, finanțat prin Programul PHARE CES 2006, au fost achiziționate utilaje pentru colectarea și tratarea prin concasare a acestor tipuri de deșeuri.

Deșeuri industriale

Principalele activități economice generatoare de deșeuri de producție, la nivelul regiunii, sunt industria metalurgică, industria extractivă, industria alimentară, construcțiile și reparațiile navale, precum și industria de prelucrare a lemnului (tabelul nr. 10 din Anexa 1 Mediu).

În cursul anului 2011, cantitatea de deșeuri provenite din activitățile industriale desfășurate în regiune a fost de aproximativ 2.219.404 tone, din care, doar 3,2% sunt reprezentate de deșeurile periculoase.

Tabel nr. 2.6.28

Deșeuri industriale generate, valorificate și eliminate în Regiunea Sud Est, în anul 2011

Cantități deșeuri industriale	Generate	Valorificate	Eliminate
Total Regiune SE	2.219.404 t	1.218.220 t	926.980 t

Sursa: Rapoarte anuale privind starea mediului în județele Regiunii Sud Est pe anul 2011 și 2012

Din totalul cantității de deșeuri de producție generate, aproximativ 71.541 tone au reprezentat deșeuri de producție periculoase.

- deșeuri metalice;
- deșeuri din materiale plastice (PET, PE, PP, PVC);
- deșeuri de hârtie și carton ;
- deșeuri de lemn;

- deșeuri textile;
- deșeuri din construcții și demolări.

Principala categorie de deșeuri periculoase generate pe teritoriul județului Brăila este cea rezultată din activitatea de foraj și extracție petrol desfășurată de OMV PETROM S.A. Sucursala Brăila care efectuează activitatea de extracție țiței pe structurile: Jugureanu -Padina; Lișcoteanca; Stăncuța; Bordei Verde și Oprișenești, fiind vorba de șlamuri rezultate în activitățile de procesare țiței premergătoare trimiterii spre rafinare.

În județul Buzău principalii agenți economici generatori de *deșeuri periculoase* au fost: PETROM SERVICE S.A. Berca, SNP PETROM – SCHELA Berca, DUCTIL STEEL S.A. Buzău, DUCTIL S.A. Buzău, CORD S.A. Buzău, DEPOUL CFR Buzău, SNCFR - SECȚIA L3 Buzău, METAL SOMET S.A. Buzău.

În cea mai mare parte, deșeurile periculoase generate în județul Galați, provin din industria metalurgică, din activitatea de construcții și reparații nave, transport.

Principalele activități generatoare de deșeuri industriale, la nivelul județului Constanța sunt: construcțiile și reparațiile navale, agricultura, prelucrarea țițeiului, fabricarea de substanțe și produse chimice, transportul produselor petroliere, metalurgia termică a metalelor neferoase.

În ultimii ani, la nivelul regiunii s-au dezvoltat pe piața valorificării diferitelor tipuri de deșeuri mai mulți agenți economici.

Depozitarea deșeurilor industriale

La nivelul Regiunii Sud-Est au fost identificate **6 depozite industriale de deșeuri periculoase** neconforme, și alte **4 depozite de deșeuri periculoase din industria extractivă a petrolului**, aparținând Petrom, care, în conformitate cu calendarul aprobat în HG 349/2005 privind depozitarea deșeurilor, anexa nr. 5, aveau obligația de a sista depozitarea până la 31 decembrie 2006, obligație ce a fost respectată în totalitate.

Situația actuală a acestor depozite este prezentată în tabelul nr. 9 din Anexa 1 Mediu.

Situația **depozitelor conforme de deșeuri industriale** ce au fost autorizate în Regiunea Sud-Est este următoarea :

- **S.C. CORD S.A. jud. Buzău** administrează un depozit de deșeuri nepericuloase (nămoluri inertizate) cu o suprafață de 0,5 ha. Pe acest depozit s-a început depozitarea în luna mai 2008; în 2011 s-au depozitat aproximativ 100 t de nămoluri.

- **S.C. DUCTIL STEEL S.A. Buzău** deține depozit propriu conform pentru depozitarea nămolurilor tehnologice cu caracter periculos, în suprafață de 0,71 ha. În 2011, au fost depozitate 492 t deșeuri de nămol.

- În anul 2011, **S.C. ARGUS S.A., jud. Constanța** a eliminat în depozitul propriu, în celula conformă, o parte dintre deșeurile tehnologice rezultate din activitate. Depozitul conform de deșeuri tehnologice nepericuloase (celula 2) a fost autorizat în anul 2008. Capacitate de stocare a acestei celule este de aproximativ 7.800 tone.

În anul 2011, cantitatea de grit uzat provenit din activitatea șantierelor navale ce a fost depozitată a fost de 1.654,64 tone. O parte din această cantitate a fost eliminată prin depozitare în depozitele S.C. IRIDEX GROUP IMPORT EXPORT BUCUREȘTI FILIALA COSTINEȘTI SRL și S.C. ECO GOLD INVEST S.R.L. (în celula pentru deșeuri periculoase stabile).

- În anul 2011, OMV Petrom S.A. - Grup Zăcămintele Independența Opreșenești a solicitat și obținut acord de mediu pentru construirea unui depozit de deșeuri nepericuloase, în extravilanul comunei Smârdan, jud. Galați. Acest depozit va avea capacitatea de aprox. 900.000 m³ și va permite depozitarea deșeurilor proprii Petrom, cu caracter nepericulos, rezultate din activitatea de extracție și procesare primară a țițeiului și din cele de dezafectare a unor sonde.

Incinerarea/coincinerarea deșeurilor industriale

Singura instalație autorizată la nivel regional pentru incinerarea diferitelor tipuri de deșeuri industriale, periculoase și nepericuloase este cea a **S.C. ECO FIRE SYSTEMS S.R.L.** amplasată în localitatea Lumina, jud. Constanța.

Instalația are o capacitate de incinerare de 1.200 kg/oră (10.080 t/an) și incinerează deșeuri periculoase și nepericuloase, inclusiv deșeuri medicale. În anul 2011 au fost incinerate 978,39 de tone de deșeuri.

Alternativa eliminării deșeurilor de la sortarea maculaturii și a nămolurilor de la epurarea apelor uzate după închiderea depozitelor neconforme la S.C. VRANCART S.A. Adjud, este coincinerarea acestora, în cazanul de abur tehnologic, având capacitatea de incinerare deșeuri de 17.200 tone/an, pus în funcțiune în anul 2008.

În anul 2012, a fost incinerată o cantitate totală de 8.288,625 tone deșeuri, din care 5.775,365 tone de nămol deshidratat, mai mult decât în anul precedent (6.729, 97 tone deșeuri, din care 4.608,49 tone nămol). În prezent, cantitățile generate de nămoluri deshidratate și reziduiile de la sortare maculatură sunt coincinerate integral).

S.C. LAFARGE CIMENT (ROMANIA). – punct de lucru MEDGIDIA, cu o capacitate de coincinerare de 200.000t/an, asigură preluarea pentru valorificarea energetică prin coincinerare în cuptorul de ciment, a numeroase tipuri de deșeuri provenite atât de la generatori din județul Constanța, cât și de la operatori economici din alte județe. În anul 2011, cantitatea de deșeuri coincinerată a fost de 61.573,54 tone.

Deșeuri provenite din activități medicale

Din totalul de deșeuri produse în unitățile sanitare 75-80% sunt deșeuri nepericuloase asimilabile cu cele menajere, iar 20-25% sunt deșeuri periculoase. Atât cantitățile, cât și tipurile de deșeuri rezultate din activități medicale variază în funcție de mai mulți factori: mărimea unității sanitare, specificul activității și al serviciilor prestate, numărul de pacienți asistați sau internați.

Colectarea și transportul deșeurilor medicale periculoase rezultate de la unitățile spitalicești care și-au închis incineratoarele, au fost realizate de operatori autorizați, iar eliminarea finală a fost realizată la incineratorul aparținând S.C. ECO FIRE SYSTEMS S.R.L. Constanța.

Din datele furnizate de agențiile județene, în anul 2011 au fost generate la nivel de regiune aproximativ 795 tone deșeuri medicale periculoase (tabelul de mai jos), care au fost eliminate prin incinerare prin intermediul unor agenți economici autorizați.

Tabel nr. 2.6.29

Cantitatea medie de deșeuri medicale, în anul 2011

Județ	Cantitatea generată (tone)
Brăila	124,09

Buzău	96,134
Constanța	203,62
Galați	176,6
Tulcea	50,133
Vrancea	144,118
Total regiune SE	794,7

Sursa: Rapoarte privind starea mediului în județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea pentru anul 2011 și 2012

În Regiune mai funcționează patru instalații de sterilizare a deșeurilor medicale periculoase: la Spitalul Județean de Urgență Buzău, la Spitalului Clinic Județean de Urgență Constanța, la Spitalul Municipal Mangalia și la Spitalul Județean de Urgență, Tulcea. În urma procesului de sterilizare, deșeurile periculoase devin deșeuri asimilabile celor menajere, fiind ulterior eliminate prin depozitare.

La nivelul anului 2012, Regiunea Sud-Est prin Programul Operațional Sectorial de Mediu, avea în implementare în cadrul axei 2 - Sector deșeuri, 1 proiect, valoare aprox. 36,5 mil.Euro, pentru județul Vrancea și 5 proiecte în pregătire pentru județele:

- Brăila, valoare aproximativă de 21,6 mil.euro
- Constanța, valoare aproximativă de 44,6 mil.euro
- Tulcea, valoare aproximativă de 17,8 mil.euro
- Buzău, valoare aproximativă de 26,2 mil.euro
- Galați, valoare aproximativă de 30,2 mil.euro

2.6.5.2 Colectarea si transportul deșeurilor

În anul 2012, în regiune și-au desfășurat activitatea un număr de 75 operatori de salubritate ce au asigurat deservirea a jumătate din populația regiunii. Conform datelor prelucrate ce au rezultat din ancheta statistică pe anul 2012, în regiune, gradul de acoperire cu servicii de salubritate a fost de **82,71%**, respectiv **90,04% în mediul urban și 74,27 % în mediul rural**. Gradul de acoperire cu servicii de salubritate în mediul rural a continuat să crească în 2012 datorită înființării la nivelul comunelor a serviciilor proprii de salubritate dar și autorizării de noi agenți privați de salubritate.

Tabelul nr. 2.6.30

Operatori de salubritate din Regiunea Sud Est in anul 2012

JUDEȚ	AGENTI SALUBRITATE	POPULAȚIE DESERVITĂ ÎN 2012	
		urban	rural
Brăila	9	152.691	120.076
Buzău	5	108.209	111.020
Constanța	22	500.713	187.587
Galați	18	293.518	198.813
Tulcea	9	84.051	69.940
Vrancea	12	87.282	191.860
Total Regiunea SE	75	1.226.464	879.298

Sursa: Rapoartele anuale privind starea mediului în județele Regiunii Sud Est pe anul 2012

În anul 2011 au fost colectate de către municipalități, prin intermediul operatorilor de salubritate autorizați sau al serviciilor de gospodărire din cadrul unor primării, o cantitate de 878.314 tone deșeuri.

Tabelul nr. 2.6.31

Deșeuri colectate în anul 2011 (tone)

Județ	Deșeuri municipale colectate (tone)			
	Deșeuri menajere	Deșeuri din servicii municipale (stradale, piețe, grădini, parcuri și spații verzi)	Deșeuri din construcții și demolări	Total
Brăila	48.439	11.917	10.853	71.209
Buzău	89.375	52.262	6.689	148326
Constanța	283.589	64.800	3.915	352.304
Galați	158.960	10.680	16.640	186.280
Tulcea	46.838	2.404	452	49694
Vrancea	60.928	2.158	7.415	70.501
Total Regiunea SE	688.129	144.221	45.964	878.314

Sursa: Rapoartele anuale privind starea mediului în județele Regiunii Sud Est pe anul 2012

Având în vedere că a existat obligația închiderii tuturor spațiilor de depozitare din mediul rural până la 16 iulie 2009, se așteaptă ca autoritățile publice locale să se preocupe cu prioritate de rezolvarea problemei deșeurilor generate de populație, în sensul de a încheia contracte cu operatori autorizați de salubritate sau de a-și înființa propriul serviciu de salubritate.

Tabelul de mai jos (2.6.32) prezintă detaliat, pe județe, ponderea populației care beneficiază de servicii de salubritate, și evoluția populației deservite în anul 2011 comparativ cu anul 2009.

Tabelul nr. 2.6.32

Ponderea populației ce beneficiază de servicii de salubritate, în anii 2009 și 2011

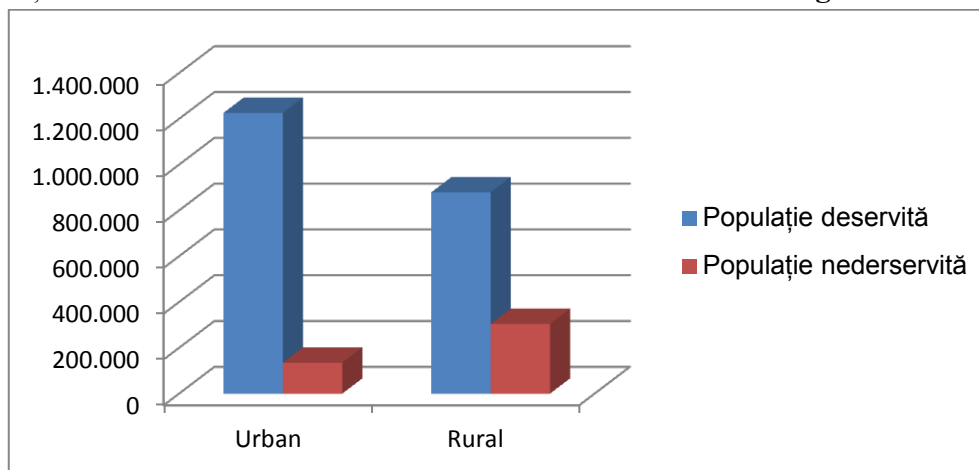
Județ	Populație totală 2009	Populație deservită 2009	Procent populație deservită din total populație 2009	Populație totală 2011	Populație deservită 2011	Procent populație deservită din total populație 2011
Brăila	361414	176967	48,97%	359119	216756	60,36%
Buzău	483988	182323	37,67%	481694	219229	45,51%
Constanța	721896	587561	81,39%	724.276	657.574	90,79%
Galați	611040	406447	66,52%	609398	417320	68,48%
Tulcea	248367	200477	80,72%	201.462	153.991	76%
Vrancea	391641	179544	45,84%	390526	274507	70,29%
Total Regiune Sud Est	2.818.346	1.733.319	61,50%	2.811.218	1.930.315	68,68%

Sursa: Rapoartele anuale privind starea mediului în județele Regiunii Sud Est pe anul 2012

La nivel regional, în 2011, față de anul 2009 s-a înregistrat o creștere cu aprox. 7% a gradului de acoperire cu servicii de salubritate. Dacă în mediul urban ponderea populației nedeservite este destul de redusă (aprox. 10%), în mediul rural procentul populației nedeservite este de aprox. 25%).

Grafic nr. 2.6.17

Populația care beneficiază de servicii de salubritate la nivel de regiune în anul 2012

Sursa: Rapoartele anuale privind starea mediului în județele Regiunii Sud Est pe anul 2012

2.6.5.3 Transferul deșeurilor

În județul Buzău, stațiile de transfer de la Cislău și Beceni au obținut finanțare externă (Fonduri PHARE CES 2005) pentru implementarea proiectelor. În anul 2010 a fost finalizată construirea acestora. În prezent acestea se află în funcțiune și dețin autorizații de mediu.

În cursul anului 2013, a fost pusă în funcțiune și stația de transfer de la Râmnicu Sărat, realizată de către operatorul de salubritate S.C. RER ECOLOGIC SERVICE S.A. prin fonduri provenite de la Administrația Fondului de Mediu.

Prin proiectul „Implementarea sistemului integrat de management al deșeurilor urbane în orașul Cernavodă și comunele limitrofe Seimeni, Saligny, Rasova în partea estică a drumului de centură” în orașul Cernavodă, în anul 2011, au fost finalizate stația de transfer și stația de sortare. Capacitatea acestora este de 50 tone/zi. În anul 2011 au fost recepționate numai deșeurile provenite din orașul Cernavodă, deșuri care sunt eliminate în depozitul neconform din Cernavodă. S.C. Utilități Publice Cernavodă S.R.L. gestionează stația de transfer și stația de sortare de la Cernavodă.

2.6.5.4 Tratarea și valorificarea deșeurilor

Principalele operații de tratare/valorificare a deșeurilor municipale sunt:

a) Sortarea deșeurilor municipale – principalele materiale sortate sunt: hârtia, plasticul, sticla, metalele și lemnul.

Din anul 2005, în **municipiul Constanța** funcționează o instalație pentru sortarea deșeurilor reciclabile din deșuri menajere, cu o capacitate de sortare de 9 tone/oră. În anul 2011, au fost sortate 973.303 tone deșuri reciclabile din deșuri menajere. Din cantitatea de 362.497 t de deșuri generată la nivelul municipiului Constanta a fost supusă sortării o cantitate de 17.196,46 tone. Procentual, aceasta reprezintă 4,74 % din cantitatea de deșuri generată în municipiul

Constanța. Totodată, cantitatea de deșeuri sortată a crescut semnificativ în anul 2011 față de anul 2010, respectiv de la 216,3 tone în anul 2010, la 976,3 tone în anul 2011. Cantitatea de deșeuri sortată reprezintă un procent de 5,66% din cantitatea de deșeuri menajere supuse sortării. De asemenea mai sunt stații de sortare și în Cumpăna și Cernavodă - sortează deșeurile colectate selectiv în containerele pentru hârtie și carton, plastic, metal și sticlă - și în Cumpăna - o capacitate de sortare de 450 tone/an.

În **județul Galați**, în municipiul Tecuci, în anul 2009 a fost finalizată investiția finanțată prin fondurile Phare CES 2004 „Eco Tecuci- Valorificarea deșeurilor menajere - Platforma de compostare, stație de sortare și transfer. Stația de sortare are o capacitate de 20.000 t/an și realizează sortarea din deșeurile municipale a hârtiei/cartonului, plasticului și sticlei.

Spre sfârșitul anului 2011 a fost finalizată stația de sortare ce va deservi municipiul Galați, investiție ce a fost construită prin Proiectul ISPA „Managementul integrat al deșeurilor urbane solide în municipiul Galați și împrejurimi" (Măsura ISPA 2003 RO 16/P/PE/027) derulat de Primaria Municipiului Galați. Stația de sortare are o capacitate de 6000 t/an .

În cadrul depozitului zonal pentru deșeuri nepericuloase și periculoase stabile, nereactive, din **Tulcea**, aparținând S.C. ECOREC S.A. București, funcționează o stație de sortare semiautomată cu o capacitate de 9 tone deșeu/oră. În anul 2011, din cele 788 t de materiale ce au fost recuperate în urma sortării, ponderea cea mai mare o reprezintă deșeurile de plastic/PET, aproximativ 71%.

În **județul Vrancea**, deșeurile menajere nu sunt supuse unor procese de tratare prealabilă eliminării finale, acestea sunt doar compactate zilnic în platformele de deșeuri de la orașe.

La Focșani, lângă fosta rampă de deșeuri menajere a orașului, este autorizată o stație de sortare, unde deșeurile din raza localităților Focșani și Câmpineanca, după o sortare prealabilă a deșeurilor reciclabile, sunt transferate în autotransportatoare de mare capacitate și duse la rampa Haret. În orașele Panciu, Adjud și Mărășești, în urma proiectelor PHARE, au fost finalizate construcțiile, însă din diverse motive stațiile de sortare nu și-au început activitatea.

La nivelul județului Vrancea s-a aprobat în trim III al anului 2011, **portofoliul de proiecte al Planului de management integrat al deșeurilor**, care prevede: un depozit zonal, conform, la Haret, comuna Movilița; o stație de sortare și tratare a deșeurilor solide (mecanic și biologic); o stație de epurare a apelor uzate; stații de transfer pe teritoriul localităților Adjud, Vidra, Focșani. Capacitatea depozitului zonal va fi de 1 800 000 m³ , va ocupa o suprafață de cca. 11.5 ha și va asigura minimum 20 de ani de funcționare. Proiectul prevede ca ținte: rata de colectare a deșeurilor municipale amestecate să fie de 100% pentru populația din mediul urban și 90% pentru populația din mediul rural, față de media de colectare de 39 % înregistrată în 2006. Reducerea cantităților de deșeuri biodegradabile depozitate trebuie să ajungă la 65% în 2016.

b) Reciclarea deșeurilor municipale - colectarea, separarea și procesarea unora dintre componentele deșeurilor în vederea transformării lor în produse utile.

La nivelul regiunii au fost identificați 36 de agenți economici autorizați pentru reciclarea diferitelor tipuri de deșeuri de ambalaje.

c) Compostarea deșeurilor biodegradabile

În urma procesului de compostare rezultă compostul, care este utilizat în agricultură.

Stația de compostare a gunoiului de grajd din orașul Ianca, realizată în cadrul programului Phare CES 2004, are o capacitate de 4.253 t/an și poate prelua un volum de 17.000 m³ deșeu

biodegradabil, rezultând o cantitate de peste 5.000 tone de compost/ciclu de producție (6 luni), din care un procent de peste 50% poate fi valorificat ca fertilizator agricol de către fermele locale, iar 50% este oferit populației pentru fertilizarea terenurilor.

Prin proiectul *PHARE, Sistemul integrat de management al deșeurilor pentru orașul Însurăței și satele componente, jud. Brăila* au fost amenajate: 20 de platforme de precollectare deșeurilor dotate cu un număr de 80 europubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor, a fost construită o stație de compost și de sortare a deșeurilor colectate dotată cu un cântar electronic tip basculă, iar pentru transportul și compactarea deșeurilor au fost achiziționate două autogunoiere și un încărcător frontal. Capacitatea totală a platformei este de 1417 tone / an. Beneficiarii proiectului sunt locuitorii orașului și ai satelor componente (7.338 loc.) ce locuiesc atât în zona de blocuri cât și în zona gospodăriilor individuale (2.800 de gospodării), locuitorii comunelor Zăvoaia (3.600 loc.) și Viziru (6.400 loc), instituțiile publice, turiștii, agenții economici din zonă.

În anul 2011 a fost pusă în funcțiune stația de compostare de la Corbu, jud. Constanța. Capacitatea stației de compostare este de 1.000 tone/an, dar din lipsa deșeurilor stația nu a funcționat.

Urmare a implementării proiectului ISPA „Managementul integrat al deșeurilor urbane solide în municipiul Galați și împrejurimi” (Măsura ISPA 2003 RO 16/P/PE/027) derulat de Primaria Municipiului Galați, la sfârșitul anului 2011 a fost finalizată stația de compostare din Galați cu o capacitate de 10000 t/an și a fost autorizată din punct de vedere al protecției mediului.

Stația de compostare a deșeurilor din orașul Târgu Bujor (Programul PHARE 2004 "Schema de investiții pentru proiecte mici de gestionare a deșeurilor") – este în funcțiune din iunie 2009. În anul 2011, cantitatea de deșeurii supusă compostării a fost de aprox. 2.000 t.

În Măcin, urmare a implementării proiectului Phare “Îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor menajere din orașul Măcin și comunele partenere din județul Tulcea” a fost realizată o platformă de compostare cu o capacitate de 5.500 t/an.

În județul Vrancea - Sistemul integrat de gestionare prin separare în municipiul Adjud și orașul Mărășești, inclusiv zonele rurale limitrofe, proiect PHARE CES 2005, care include și o stație de compostare deșeurii biodegradabile a fost finalizat și autorizat în anul 2011, însă deocamdată nu și-a început efectiv activitatea.

d) Tratarea mecano-biologică

e) Tratarea termică a deșeurilor municipale

Tratarea mecano-biologică precum și **tratarea termică** a deșeurilor municipale nu au fost considerate ca opțiuni viabile din punct de vedere economic la nivelul Regiunii Sud Est, pentru actuala perioadă de planificare (până în 2013).

2.6.5.5 *Depozitarea deșeurilor*

Depozitarea deșeurilor a continuat să reprezinte principala opțiune de eliminare a deșeurilor municipale. În cadrul Regiunii Sud-Est, aproximativ 90% din deșeurile municipale sunt eliminate prin depozitare.

Deși în anul 2009 a fost sistată depozitarea și au fost ecologizate toate spațiile neconforme pentru eliminarea deșeurilor din zona rurală, nemaiavând opțiunea depozitării deșeurilor în acele gropi, populația fie arde deșeurile, fie le utilizează ca fertilizanți pe terenurile agricole. Aceasta reflectă necesitatea unei mai bune informări în vederea conștientizării de către populație a problemelor și

riscurilor ridicate de aceste practici și nevoia impetuoasă de a sorta și colecta rațional deșeurile în vederea reciclării, a valorificării lor ca resurse secundare.

Controalele efectuate în anul 2011, de către Comisariatele Județene ale Gărzii de Mediu au identificat noi spații de depozitare necontrolată la nivelul unor comune din regiune. Există în continuare suspiciunea că practica depozitării necontrolate a deșeurilor continuă, în special în comunele în care primăriile nu au încheiat un contract pentru preluarea deșeurilor menajere de către operatori economici autorizați pentru salubritate sau pentru eliminarea deșeurilor și nici nu și-au înființat propriile servicii de salubritate.

O parte dintre primăriile din mediul rural au încheiat contracte pentru preluarea deșeurilor menajere de către operatori economici autorizați pentru salubritate sau pentru eliminarea deșeurilor sau și-au înființat propriile servicii de salubritate.

În prezent, din totalul de 28 de depozite zonale neconforme existente la sfârșitul anului 2005, în regiune mai sunt în funcțiune 10 depozite municipale neconforme care ar trebui să se închidă eșalonat până în 2017.

Tabel nr. 2.6.33

Situația depozitelor neconforme în anul 2011

DENUMIRE DEPOZIT	OPERATOR	AN ÎNCHIDERE
<i>Județul Brăila</i>		
Făurei	Consiliul Local Făurei	2017
<i>Județul Buzău</i>		
Depozit mixt municipal Rm. Sărat/Rm. Sărat	S.C. RER SERVICII ECOLOGICE BUZĂU	2017
<i>Județul Constanța</i>		
Depozit deșeuri Cernavodă	S.P.C.G. Cernavodă	2012
Depozit deșeuri Murfatlar	Primăria Murfatlar	2015
Depozit Techirghiol	GOSSERV Techirghiol	2012
<i>Județul Galați</i>		
Rateș-Tecuci	SC SERVICII ZONE VERZI ECOTEC SRL Tecuci	2017
<i>Județul Tulcea</i>		
Măcin	SPGCL- Primăria Măcin	2016
Sulina	ASPL Sulina SRL	2017
<i>Județul Vrancea</i>		
Depozit mixt Haret-Mărășești	I.L.G.O. S.A Mărășești	2017
Depozit orășenesc Adjud/Adjud	URBIS S.A. Adjud	2017
TOTAL REGIUNEA SUD EST	10 depozite neconforme în funcțiune la 31.12.2012	

Sursa: Raport anual privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPM Galați

La nivelul Regiunii în anul 2012 există 6 depozite conforme⁹⁴ pentru deșeuri menajere nepericuloase:

- județul Brăila, localitatea Muchea, operator SC Tracon SRL funcționează din anul 2002, deservind practic tot județul. Suprafața totală proiectată a depozitului este de 18.08 ha. Depozitul a fost proiectat să funcționeze până în anul 2026.

⁹⁴ Raport Anual ANRSC 2012, Starea serviciului de salubritate a localităților

- județul Buzău, localitatea Galbinași, operator RER Servicii Ecologice S.R.L. Are o suprafață totală de 14,7 ha.
- județul Constanța, localitatea Ovidiu, operator SC Tracon SRL - are o capacitate proiectată de depozitare de 1.700.000 m³.
- județul Constanța, localitatea Costinești, operator SC Iridex Group Import Export SRL - are o capacitate de depozitare de 1.200.000 m³.
- județul Constanța, localitatea Albesti, operator SC Eco Gold Invest Mangalia SA – are o capacitate de depozitare de 1.400.000 m³.
- județul Tulcea, zona Vărărie, operator SC ECOREC SA. – are o suprafață de 220.000 m² care va fi divizată în 8 celule de depozitare - 4 celule în care vor fi depozitate deșeuri municipale, nepericuloase și alte 4 celule în care vor fi depozitate deșeuri periculoase stabile nereactive. În prima etapă au fost construite, în partea de est a amplasamentului, doua celule de depozitare din care: o celulă pentru deșeuri nepericuloase (27.041 mp) și una pentru deșeuri periculoase stabile, nereactive (13.522 mp), Capacitatea totală de depozitare va fi de 1.700.000 mc, reprezentând cca. 850.000 tone și are o durată de funcționare preconizată de 20 ani.

Se observă că județul Vrancea încă nu dispune de depozit conform, iar cel din județul Galați a fost închis.

În cele 6 depozite municipale conforme din cadrul Regiunii Sud-Est au fost depozitate, la nivelul anului 2012, 557.329 tone de deșeuri municipale nepericuloase.

Localizarea depozitelor conforme la nivel național se poate realiza în Anexa 1 Mediu, la harta nr. 2.

Problemele de mediu generate de nerezolvarea într-un termen rezonabil a aspectelor vulnerabile din domeniul gestionării deșeurilor pot fi prezentate sintetic după cum urmează:

- poluarea aerului cu mirosuri neplăcute și cu suspensii antrenate de vânt (în zona depozitelor neconforme, în care nu se practică exploatarea pe celule și acoperirea periodică cu straturi de materiale inerte);
- poluarea cu substanțe organice și suspensii a apelor de suprafață (datorită scurgerilor de ape pluviale de pe versanții depozitelor care nu au rigole perimetrare);
- poluarea cu nitrați, nitriți, substanțe organice și alte elemente poluante a apelor subterane (datorită exfiltrațiilor din depozitele neimpermeabilizate);
- influențarea negativă a calității solului și subsolului de pe terenurile ocupate cu deșeuri și limitrofe depozitelor de deșeuri;
- și nu în ultimul rând, consumarea unor cantități mari de resurse naturale neregenerabile (acestea ar putea fi economisite prin reutilizarea părților recuperabile din deșeuri).

Câteva din soluțiile de rezolvare a problemelor din domeniul managementului deșeurilor ar putea fi:

- intensificarea accesării fondurilor europene pentru proiectele din acest domeniu;
- lansarea unor programe naționale pentru finanțarea/cofinanțarea proiectelor mici, ca de exemplu cele ce privesc înființarea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor;
- intensificarea acțiunilor de îndrumare și control privind:
 - respectarea de către administrația publică locală a legislației din domeniul gestionării deșeurilor (cu accent pe colectarea selectivă);

- respectarea de către operatorii economici care desfășoară activități cu impact nesemnificativ (ex. comercianți care funcționează pe bază de declarație pe proprie răspundere) a obligațiilor privind colectarea selectivă și valorificarea deșeurilor;
 - verificarea modului în care operatorii economici care introduc pe piață produse ambalate în ambalaje reutilizabile realizează programul de colectare a ambalajelor reutilizabile de pe piață și informarea consumatorilor cu privire la acesta;
- cointeressarea populației pentru colectarea selectivă prin aplicarea de către operatorii serviciilor de salubritate a unor tarife diferențiate pentru modul de colectare a deșeurilor (selectiv sau în amestec);
- emiterea unui act normativ prin care să se extindă „**sistemul – depozit**” la mai multe tipuri de produse/mărfuri care după utilizare pot deveni deșeuri (ex. baterii și acumulatori non-auto, ambalaje, categorii de echipamente electrice și electronice care nu intră sub incidența HG.448/2005 etc.), astfel încât sumele încasate din aplicarea acestuia să fie utilizate direct de către administrația publică locală pentru organizarea activității de colectare selectivă a deșeurilor;
- acordarea de facilități fiscale operatorilor economici care activează în domeniul colectării/valorificării acelor tipuri de deșeuri mai puțin atractive din punct de vedere al rentabilității economice.

Concluzii

Deoarece sintagma „managementul deșeurilor” definește un ansamblu de activități pornind de la identificarea, colectarea, transportul, tratarea, reciclarea, valorificarea energetică sau materială și depozitarea sau eliminarea prin alte metode (de ex. incinerarea) a deșeurilor, aspectele vulnerabile din acest domeniu sunt multiple și complexe. În urma analizării situației existente, cele mai importante aspecte vulnerabile s-ar încadra în domeniul managementului deșeurilor municipale și ar fi următoarele:

- nivelul scăzut de educare a populației în ceea ce privește impactul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor asupra mediului;
- rata redusă de acoperire cu servicii de salubritate a localităților urbane mici și a celor rurale;
- inexistența stațiilor de transfer a deșeurilor;
- număr insuficient sau, după caz, inexistența punctelor de colectare selectivă a deșeurilor;
- eliminarea în spațiile destinate eliminării deșeurilor menajere și a deșeurilor rezultate din activitatea de creștere a animalelor;
- inexistența unei strategii coerente în ceea ce privește gestionarea deșeurilor biodegradabile;
- apariția unor disfuncționalități în funcționarea lanțului „colectare – valorificare” a deșeurilor, datorate în principal inexistenței unor facilități fiscale pentru operatorii economici care activează în acest domeniu;
- lipsa din bugetele autorităților administrației publice locale a resurselor financiare pentru înființarea sistemelor de gestionare a deșeurilor și uneori slaba implicare a acestora în înființarea serviciilor de salubritate.

Pe fondul crizei economice, consumul mai redus a dus la generarea unei cantități mai mici de deșeuri atât de la populație cât și din sectorul economic. Scăderea cantității de deșeuri industriale s-a datorat și diminuării, sistării sau închiderii activității unor agenți economici

Diferența dintre cantitatea de deșeuri municipale generată față de cea colectată s-a micșorat în ultimii ani, ceea ce arată o îmbunătățire a sistemului de colectare la nivel municipal.

La nivelul Regiunii în anul 2012 există 6 depozite conforme⁹⁵ pentru deșeuri menajere nepericuloase și 10 depozite neconforme ce urmează să fie închise în următorii ani.

2.6.5.6 *Nevoi viitoare*

Extinderea colectării selective

Din cauza procentului foarte scăzut de colectare selectivă a deșeurilor de la populație, componentele reciclabile din deșeurile menajere (hârtie, carton, sticla, materiale plastice, metale) se recuperează în proporție mică, majoritatea ajungând să fie eliminate prin depozitare finală împreună cu celelalte deșeuri municipale.

Neînstituirea la nivelul întregii regiuni a colectării selective a deșeurilor, conduce la un impact negativ asupra mediului prin prezența deșeurilor reciclabile (hârtie, plastic) pe terenurile virane sau în zonele limitrofe localităților.

La nivelul regiunii, cu toate că procesul de colectare selectivă a deșeurilor municipale în vederea valorificării materialelor reciclabile nu a fost introdus în fiecare localitate, acesta a înregistrat un progres vizibil în ultimii ani.

Astfel, spre deosebire de anul 2010 când existau 118 localități din regiune în care au fost înființate puncte de colectare selectivă a deșeurilor municipale (pentru hârtie-carton, mase plastice, PET, sticlă), în anul 2011 numărul localităților a crescut la 163, iar numărul locuitorilor deserviți este mult mai mare.

În zonele urbane s-a optat pentru amplasarea containerelor tip, în zone cu trafic intens (intersecții, piețe), colectarea făcându-se pe 3-4 fracții (hârtie-carton, PET, sticlă, metal.)

Obligativitatea închiderii tuturor depozitelor de deșeuri menajere din mediul rural la 16 iulie 2009 a determinat un număr mare de primării din regiune să creeze sisteme de colectare selectivă, în special a ambalajelor, reducând astfel volumul de deșeuri ce trebuie depozitat.

În anul 2011, la nivelul regiunii, a fost colectată o cantitate totală dublă față de 2010, de aproximativ 5.000 tone deșeuri reciclabile din care cea mai mare cantitate este reprezentată de hârtie și carton (2.500 t).

Complexitatea în continuă creștere a problemelor și standardelor în domeniul gestionării deșeurilor conduc la creșterea cerințelor privind instalațiile de reciclare, tratare și/sau eliminare. În multe cazuri, aceasta presupune facilități de reciclare, tratare și/sau eliminare a deșeurilor mai mari și mai complexe, ceea ce implică cooperarea a mai multor unități regionale privind stabilirea și operarea acestor facilități.

La nivel de regiune, în cadrul planurilor județene de gestionare a deșeurilor, au fost identificate o serie de măsuri viitoare ce vor duce la îmbunătățirea situației actuale în ceea ce privește managementul deșeurilor:

⁹⁵ Raport Anual ANRSC 2012, Starea serviciului de salubritate a localităților

- închiderea depozitelor existente și construirea, în conformitate cu standardele UE, a unor depozite ecologice multi-municipale. În general vor fi necesare unul sau două depozite și stații de transfer județene;
- extinderea rețelei de colectare a deșeurilor la nivel rural;
- exploatarea echipamentelor în condiții stricte de protecție a mediului;
- recurgerea la soluții cu costuri scăzute, acolo unde este posibil (de exemplu, încurajarea compostării biodegradabilului în propria gospodărie în zonele rurale, simpla compostare locală pentru deșeurile din parcuri și grădini, etc.);
- îmbunătățirea continuă și planificată a colectării vehiculelor uzate, ambalajelor, deșeurilor de echipamente electrice și electronice, precum și a facilităților de tratare și eliminare a acestora;
- creșterea semnificativă a colectării selective a deșeurilor în propria gospodărie, în comerț și instituții prin interzicerea amestecării deșeurilor și promovarea reciclării și recuperării;
- stabilirea de locații pentru noi centre de colectare separată, pe fluxuri de deșeuri;
- creșterea participării publicului și a sectorului privat;
- noi instrumente financiare și tarife promoționale pentru reducerea și reciclarea deșeurilor;
- monitorizarea și raportarea către public a planului de implementare și a rezultatelor obținute.

Trendul descrescător al evoluției populației nu influențează negativ generarea deșeurilor. Trendul deșeurilor municipale este crescător ceea ce reflectă faptul că în generarea deșeurilor un rol important îl are consumul – puterea economică.

De asemenea au fost identificate o serie de acțiuni cu privire la reciclarea și valorificarea deșeurilor:

- organizarea de centre de colectare de ambalaje reciclabile pentru: hârtie/carton, sticle de plastic/PET, metale, recipiente de aluminiu, textile, sticlă;
- înființarea unor puncte speciale destinate colectării deșeurilor menajere periculoase, baterii, deșeuri menajere voluminoase, vehicule scoase din uz, DEEE (obiecte albe și brune), anvelope uzate;
- înființarea unor centre județene sau regionale de sortare care vor expedia rapid materialele companiilor de reciclare sau altor întreprinzători privați;
- colectare separată, pentru compostare, a deșeurilor biodegradabile din gospodării și grădini - deșeuri verzi (se încurajează compostarea în mediul rural în „spatele casei”);
- deșeurile din construcții și demolări (beton, cărămizi, ciment, tencuieli, țigle, lemne) – nu vor fi admise decât în depozitele conforme și se va încuraja reciclarea lor;
- compostarea nămolului provenit din epurarea apelor uzate;
- elaborarea de materiale informative pentru o corectă eliminare a deșeurilor menajere, atât din gospodării cât și din sectorul comercial, instituțional, industrial privat sau de stat, în special în ceea ce privește colectarea separată a diferitelor fluxuri de deșeuri și modalități de evitarea a amestecării deșeurilor menajere.

Managementul viitor al nămolului necesită opțiuni diferite, însă din punct de vedere economic, energetic și de mediu nămolul generat de stațiile de epurare trebuie refolosit. Cea mai mare parte

a statelor europene practică folosirea nămolului în agricultură. Pentru atingerea acestui obiectiv, este necesar să se elaboreze un sistem de management de calitate pentru asigurarea faptului că nivelul de calitate a nămolului este conform cu legislația română și europeană.

În următorii ani, trebuie să se dezvolte și să se realizeze un sistem de management integrat al deșeurilor bine pus la punct care să exploateze la maxim posibilitățile de minimizare a generării, refolosirii, reciclării și compostării deșeurilor. Sistemul trebuie să fie construit pe etape, iar la construcție să fie folosite module care se pot lărgi și/sau extinde pentru preluarea altor sarcini viitoare. Se cere folosirea tehnologiei recuperării și trebuie să se producă bunuri pentru care există deja o piață de desfacere, sau aceasta să poată fi creată în viitorul apropiat.

Principalul aspect al întregului sistem de management al deșeurilor este acela că locuitorii trebuie să îl accepte împreună cu componentele sale și prin urmare să-l sprijine și să-l folosească. Acest lucru e posibil numai dacă populația înțelege ce trebuie să facă astfel încât să-și îmbunătățească standardele de viață. Va apărea includerea beneficiilor economice și sociale pe termen lung, ca rezultat al apariției piețelor durabile pentru deșeuri derivate din reciclabile și compost.

2.6.6 Riscuri naturale

Conform Legii 575 din 22 octombrie 2001, zonele de risc natural sunt arealele delimitate geografic, în interiorul cărora există un potențial de producere a unor fenomene naturale distructive, care pot afecta populația, activitățile umane, mediul natural și cel construit și pot produce pagube și victime umane. Obiectul legii sunt zonele de risc natural cauzat de cutremurele de pământ, inundații și alunecări de teren.

În Regiunea Sud Est, patru județe sunt expuse unui risc ridicat în ceea ce privește **cutremurele de pământ**. Intensitatea seismică, echivalată pe baza parametrilor de calcul privind zonarea seismică a teritoriului României, de 9,1 grade MSK în județele Vrancea și Buzău, 8,1 grade MSK în județele Galați și Brăila, 7,1 grade MSK în județele Tulcea și Constanța.

Zona Dobrogea de Nord este străbătută de o importantă linie tectonică: falia Focșani – Galați – Tulcea - Insula Șerpilor. Mai la sud de această falie se află un alt accident tectonic important falia Peceneaga- Camena care nu a generat până acum cutremure de intensitate mai mare decât 5MM. În sudul Dobrogei se află cele mai multe epicentre ce au zguduit Dobrogea.⁹⁶

Fiind traversată de Dunăre, Regiunea Sud-Est este una din regiunile românești cu risc ridicat de **inundații**. Despăduririle masive de după 1990 au amplificat gravitatea fenomenului, inundațiile având un caracter torențial în multe zone. Având în vedere frecvența și pierderile cauzate, inundațiile se află pe primul loc în ceea ce privește riscurile naturale care prezintă un pericol pentru populație și pentru activitățile economice. „Directiva în materie de inundații” 2007/60/CE din 23 Octombrie 2007 a Parlamentului European și a Consiliului privind evaluarea și managementul riscurilor de inundații (publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene OJ L288, p.27), a intrat în vigoare în data de 26 noiembrie 2007. Directiva prevede ca Statele membre să adopte o abordare pe termen lung pentru a reduce riscurile de inundații în trei etape:

- Statele membre vor efectua până în anul 2011 o evaluare preliminară a riscului de inundații din bazinele hidrografice și zonele de coastă asociate.

⁹⁶ Dezvoltare teritorială durabilă a teritoriului Dunării din România

- În cazul în care riscurile reale de daune produse prin inundații există, ele trebuie să elaboreze până în anul 2013 hărți de risc de inundații.
- În cele din urmă, până în anul 2015, planurile de management al riscurilor de inundații trebuie să fie întocmite pentru aceste zone. Aceste planuri urmează să cuprindă măsuri pentru a reduce probabilitatea producerii de inundații și a consecințelor potențiale ale acestora. În cazul bazinelor hidrografice internaționale, statele membre trebuie să se coordoneze astfel încât problemele să nu fie transmise de la o zonă la alta.

Strâns dependent de regimul apelor Dunării, gradul de inundabilitate susține atât procesele de aluvionare, cât și alimentarea cu apă a depresionilor lacustre interioare. Prin asigurarea unei ritmicități a gradului de primenire a apei vehiculate într-un sistem optim de circulație, se asigură evoluția normală a ecosistemelor terestre și acvatice.

Studiile complexe efectuate în ultimele decenii au evidențiat faptul că perioadele de inundație (de amplitudine și durată diferită) au favorizat întotdeauna dezvoltarea corespunzătoare a biocenozelor, în paralel cu îndepărtarea poluanților de diverse proveniențe. Procesul de inundație corespunde, evident, fazelor de creștere a nivelului Dunării.

Cauzele naturale și cele antropice ale producerii inundațiilor sunt:

- relieful accidentat, cu posibilități de concentrare a scurgerilor;
- lipsa lucrărilor de regularizare (colectare și evacuare) a scurgerilor de pe versanții învecinați ai localităților;
- lipsa rețelei de canalizare a apelor pluviale și subdimensionarea celei existente;
- lipsa plantațiilor forestiere pe formațiunile torențiale nepermanente, în bazinele de recepție a acestora și lipsa zonelor de protecție împădurite pe cursurile de apă permanente;
- neamenajarea (regularizarea) și neîntreținerea cursurilor de apă.

Mecanismul producerii **alunecărilor de teren** a fost studiat și descris de către geomorfologi. Urmările acestor procese de versant sunt negative pentru relief, vegetație și om. În situația existenței unui surplus de umiditate, provenit din creșterea nivelului apelor subterane sau precipitații bogate, se va produce îmbibarea cu apă a argilelor și marnelor transformându-le într-o suprafață alunecoasă. Straturile de rocă de deasupra argilei sau marnei, sub acțiunea gravitației, se vor deplasa lent spre baza versantului declanșând astfel alunecarea. Activitatea antropică, în zonele cu condiții potențiale, conduce la agravarea efectelor și duratei alunecărilor de teren.

Conform PATN, profilul de risc privind alunecările de teren este ridicat pentru județele Vrancea și Buzău, mediu pentru județele Constanța și Tulcea, scăzut pentru județele Brăila și Galați.

În ceea ce privește **seceta**, prognozele arată că frecvența și severitatea acesteia, în strânsă legătură cu schimbările climatice, vor crește semnificativ. În sudul și estul României s-a estimat o reducere cu 20% a resurselor de apă. Este de așteptat ca regiunile care sunt în prezent uscate, vor fi afectate de deșertificare în viitor. Zona cea mai afectată a Regiunii este Câmpia Bărăganului, localizată în sudul județului Brăila, aici înregistrându-se un deficit mare de apă. Câmpia Bărăganului este o importantă zonă agricolă, efectele schimbărilor climatice putând afecta securitatea alimentară. Producțiile medii ale diverselor culturi în anii de secetă sunt de numai 35-60% din potențial. Această situație afectează veniturile fermierilor.

Seceta afectează debitul apelor și capacitatea de furnizare regulată a apei publice.

Rezervația Biosferei Delta Dunării a fost și ea afectată de secetă, înregistrându-se până la 56 km de canale colmatate, o reducere a suprafeței de apă, o scădere a adâncimii apelor din lacuri și bazine și un pericol sporit de eutrofizare a acestor lacuri.⁹⁷

Consecința directă a evoluției procesului de **eroziune a malurilor** apelor este apariția zonelor de teren instabile și nesigure, a căror soluție de remediere este proiectarea și executarea unor lucrări de stabilizare, consolidare și apărare a malurilor, bazate pe studii de teren suplimentare. Unul dintre cele mai grave efecte ale construcției barajelor transversale pe Dunăre, cât și pe afluenții acesteia este eroziunea albiei. Efectul negativ al blocării sedimentelor în baraje este accentuat de exploatarea exagerată a nisipului din patul albiei, folosit ca material de construcție. Cu toate că amplificarea eroziunii albiei Dunării este dovedită, datorită complexității dinamicii mediului fluvial este foarte dificilă separarea zonelor în care predomină eroziunea de cele în care predomină depunerea.

*Starea mediului marin și a zonei costiere*⁹⁸

Litoralul Mării Negre a avut de suferit de pe urma gravelor probleme de **eroziune costieră** din ultimele trei decenii. Pe baza cercetărilor efectuate de Institutul Național de Cercetare Dezvoltare Marină “Grigore Antipa”, se apreciază că litoralul românesc se află într-o stare gravă sub raportul extinderii eroziunii, pe cca. 60 – 80 % din lungimea țărmului, lățimea plajei se diminuează în fiecare an. În zona Rezervației Biosferei Delta Dunării, plaja a pierdut din suprafață, în ultimii 35 ani peste 2.400 ha (cca. 80 ha/an) în timp ce acumulările au fost de numai 200 ha (cca. 7 ha/an). **Linia țărmului s-a retras** pe distanțe variabile de la un sector de țărm la altul, cu valori cuprinse între **180 și 300 m**, iar valoarea maximă de retragere, în unele puncte, a depășit 400 m. Pe unele porțiuni în care lățimea cordonului litoral este mai redusă, la furtuni, marea acoperă complet țărmul, uneori formând breșe, care se unesc cu apele lacurilor litorale, în acest fel fiind afectat ecosistemul specific al lacului respectiv. Procesul de eroziune costieră s-a accentuat deosebit de mult în prezent, ca urmare a schimbărilor climatice la nivel planetar care determină creșterea nivelului mării. O altă cauză constă în amenajările hidrotehnice de pe Dunăre și de pe principalii săi afluenți, precum și de pe zona de coastă a mării, care duce la scăderea în continuare a aportului de material nisipos transportat de ape pe mal. De asemenea, reducerea stocurilor de crustacee a contribuit la reducerea nisipului bio-organic depus pe țărmul românesc. Acțiunea de eroziune a mării a provocat dispariția completă a unor întinse zone de plajă. Administrația Națională „Apele Române” (ANAR) este autoritatea responsabilă pentru administrarea zonei costiere a Mării Negre.

În anul 2011 s-au continuat și dezvoltat studiile și cercetările în domeniul Planificării Spațiale Maritime (PSM), amplu proces de adaptare, integrare, abordare ecosistemică pentru amenajare teritorială, bazată pe date științifice și analiza activităților și utilizărilor actuale pentru protejarea și utilizarea durabilă a zonelor costiere și marine pentru generațiile viitoare.

Obiectivele realizate în anul 2011 au fost legate de crearea suportului științific și tehnic pentru elaborarea planului de acțiune necesar strategiei și politicilor marine integrate și studiile de caz

⁹⁷ Acordul de Parteneriat pentru perioada de programare 2014-2020

⁹⁸ Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011

din zona central-sudică litorală, principalele orașe, stațiuni turistice și arii protejate: Baia Mamaia, Eforie Nord, Eforie Sud, Vama-Veche.

În 2011 au fost abordate patru studii de caz, complexe din punctul de vedere al Planificării Spațiale Maritime, zone care se află sub dubla și directă influență a factorilor continentali și marini: 1. Zona Mamaia, 2 și 3 Eforie Nord și Sud, 4. Mangalia – Vama Veche. Evaluarea funcțiilor dominate și a activităților economice, pentru evaluarea tipurilor de relații (conflictuale, negociabile, compatibile) în zonele studiate (orașele Năvodari, Mamaia, Constanța, Eforie Nord și Sud, Limanu și Mangalia) s-a bazat pe principalele activități și utilizări costiere și marine: activitatea portuară, turistică, ariile terestre și marine protejate, zonele de deversări sau depozitare de deșeuri, rutele de navigație, pescuit, protecție costieră, turism și recreere, servicii, zone terestre militare.

Rezultatele obținute în anul 2011 contribuie la validarea cunoașterii situației actuale a proceselor naturale, structurii teritoriale costiere, a unor aspecte de tip industrial, portuar, turistic, specifice zonei maritime. Progresele înregistrate și contribuția INCDM în domeniul PSM sunt esențiale mai ales în delimitarea liniei de țărm, cu efect asupra stabilirii spațiului construibil de la linia de țărm spre zona terestră și delimitării proprietății private de proprietatea de stat.

Unitatea nordică a litoralului românesc (între Sulina și Capul Midia) nu este considerată o prioritate din punct de vedere al **riscului de eroziune**, iar linia de coastă este în general naturală. O parte semnificativă a aliniamentului asigură protecția mediului și, prin urmare, permite continuarea proceselor naturale care este preferabilă asumării unor lucrări de amenajare complexe. Singura locație preconizată a constitui o prioritate în privința lucrărilor de refacere a coastei este reprezentată de zona centrală, dintre Sulina și Sfântul Gheorghe, unde eroziunea este cauzată de impactul antropic asupra aportului de sedimente din Dunăre (îndiguiri, baraje, etc). Exista posibilitatea aducerii de material dragat la o locație din apropierea țărmului, pentru a permite sistemului să revină la o stare mai naturală prin refacerea unei conexiuni litorale peste gura Sulina. Spre deosebire de Unitatea nordică, Unitatea sudică (între Portul Midia și Vama Veche) prezintă mai multe puncte critice de eroziune, unde majoritatea aliniamentului este în prezent apărută artificial. Multe din aceste elemente de protecție sunt în stare precară, iar plajele se erodează în prezent. Punctele fierbinți cheie sunt reprezentate de plajele Mamaia, Tomis Nord, Eforie, Costinești, Olimp - Venus, Balta Mangalia și Saturn.

Factorii cheie care au determinat intensificarea eroziunii începând din anul 1980 sunt următorii:

- Frecvența și variabilitatea, pe scala decadală, a furtunilor marine. Numărul și intensitatea furtunilor au fost mai ridicate în perioada 1970-1980 dar s-au diminuat de atunci. Aceasta explică scăderea ratelor de eroziune pe coasta deltaică.
- Reducerea aportului de sediment, ca urmare a construirii barajelor din Bazinul Dunării.
- Structurile de coasta au determinat eroziunea în direcția deplasării litoralului (țărmul Sulina - Sf. Gheorghe suferă eroziuni datorate digurilor de la Sulina) și un fenomen de acumulare în direcția opusă driftului litoral.

Rezultatele măsurătorilor din anii 2010 și 2011 au fost influențate în mare măsură de condițiile excepționale din cei doi ani – inundații care au dus la creșterea nivelului mării și inundarea plajei în anul 2010 și secetă - scăderea nivelului mării și înaintarea liniei țărmului în 2011. În lunile septembrie și noiembrie din anul 2011, când s-au realizat o parte din măsurători, nivelul mării a fost foarte scăzut (9.64 cm în septembrie și 1.82 cm în noiembrie) față de 25.98 cm și 26.92 cm

în anul 2010, raportat la aceleași luni. Conform măsurătorilor și ținând cont de cele de mai sus s-a constatat o situație atipică pentru perioada 2010-2011, procesele de acumulare fiind mai intense decât cele de eroziune.

În zona țărmului deltaic și lagunar s-au constatat următoarele:

- Zona Sulina – avansare a liniei țărmului cu 7-10 m (până la 80 m în vecinătatea sudică a digului);
- Gârla Impuțită-Casla Vadanei – retrageri ale liniei țărmului de 5-10 m, până la 70 m în zona Canal Sonda;
- Sf. Gheorghe-Sahalin – avansări ale liniei țărmului de 10 până la 20 m; în zona centrală a peninsulei Sahalin linia țărmului s-a retras cu 10 m până la 40 m, în sud predominând procesele acumulative;
- Zona Ciotica-Perișor-Gura Portiței s-a menținut în echilibru relativ
- Portița-Vadu – linia țărmului s-a retras cu până la 12 m în zona Far Portița, 10-12 m în zona Gura Periboina, până la 20-25 m în zona Edighiol și până la 30 m în zona Grindului Chituc și a avansat în zona Vadu cu 10-12 m; aceste zone se intercalează cu zone de acumulare sau unde, în timpul măsurătorilor, lățimea plajei s-a mărit datorită pantei mici și nivelului scăzut al mării din anul 2011 comparativ cu anul 2010.

Pentru sectorul nordic al țărmului suprafețele acumulate au reprezentat ~60 ha, iar cele cu procese de eroziune ~50 ha. Avansarea liniei țărmului pe distanțe >10 m s-a înregistrat pe ~ 35% din lungimea totală, retragerea liniei țărmului cu mai mult de 10 m pe ~ 25%, în rest țărmul fiind în echilibru dinamic – linia țărmului s-a retras sau a avansat mai puțin de +/- 10 m.⁹⁹

În partea de sud a litoralului au predominat de asemenea procesele de acumulare:

- zona Mamaia – linia țărmului a avansat cu valori cuprinse între 2 m și 13 m;
- Eforie Nord – linia țărmului a avansat cu până la 7 m, totuși în cazul stațiunii Eforie Sud s-au constatat retrageri până la 7-8 m;
- În partea de sud a litoralului (Costinești-Vama Veche) – procesele de acumulare au fost predominante, linia țărmului înaintând cu până la 10-13 m în zona Olimp Neptun și Vama Veche.

Evaluarea permanentă a riscurilor și impactului condițiilor naturale, tradițional instabile se completează continuu cu informațiile privind impactul antropic, care influențează negativ, ecologic și economic zona costieră. Principalele presiuni antropice identificate în zona costieră românească cu impact semnificativ asupra mediului provin din desfășurarea unor activități socio-economice în dezvoltare. **Dintre acestea amintim următoarele activități:**

- Turism și recreere;
- Agricultură și industrie alimentară;
- Porturi și navigație. Transport naval industrial;
- Construcții de nave;
- Extindere modernizare porturi turistice existente: activități de dragaj;
- Construcții/cartiere de case de vacanță în zone turistice;
- Industria petrochimică, rafinării;
- Industria extractivă: de minereu, nisip din arii costiere de mică adâncime;

⁹⁹ Raport privind starea mediului marin și costier în anul 2011

- Industria energetică nucleară;
- Industria manufacturieră;
- Aeroport și transport aerian;
- Activități militare și de apărare (trageri pe uscat-mare, instalare antene înaltă frecvență etc.).

Problemele de mediu importante identificate în anul 2011 în zona costieră românească, ca efect al factorului antropic sunt următoarele:

- Modificările înregistrate în mineralizarea apei de mare ca urmare a procesului îndelungat de îndulcire datorat Dunării, variațiile de salinitate intensificate în special în timpul inundațiilor necontrolate;
- Dinamica sedimentelor de la gurile Dunării (închiderea/colmatarea Băii Musura);
- Poluarea apei/ aerului;
- Poluarea cu deșeuri solide provenind din surse difuze, acumulate în zone de atracție turistică, pe plaje, în arii de înbăiere, devenind surse de contaminare considerabilă;
- Spargerea necontrolată a cordonului litoral la grindul Chituc (malul estic), în timpul furtunilor;
- Eroziunea costieră, intensificată în zone turistice (ex: Mamaia, Eforie, etc.);
- Construcții hidrotehnice, ex: pontonul din zona Mamaia – Cazinou;
- Implementarea unor soluții de protecție contra eroziunii plajelor;
- Extracția resurselor naturale/nisip de plajă (ex: zona Mamaia, Eforie Nord, Mangalia);
- Transportul maritim și rutier în spații costiere. Execuții și creșteri de trafic în drumuri tehnologice de protecție costieră (ex: zona Constanța Nord, Tuzla, Costinești);
- Infiltrarea apei de mare în acvifere costiere;
- Zone de impact asupra habitatelor și periclitarea speciilor – prin terasare de faleze, executare de lucrări costiere de protecție și colmatarea cu pământ/ materiale de construcții a habitatelor costiere (ex: Eforie Nord și Sud, Tuzla, Costinești, Tatlageac, Olimp);
- Expansiunea urbană/acoperirea spațiului plajelor cu construcții (ex: zona Mamaia);
- Dezvoltarea necontrolată a construcțiilor turistice și a activităților de turism, recreere și agrement peste capacitatea de suportabilitate a mediului;
- Aglomerarea demografică a populației în zona costieră, în timpul sezonului estival;
- Exploatarea excesivă a stocurilor unor populații de pești (ex. calcanul).

Se mai pot menționa:

- Poluarea cu hidrocarburi provenind de la automobile/ATV-uri/ambarcațiuni vechi, intrate și alimentate cu combustibil direct pe plajă;
- Execuții/funcționări ale stațiilor de epurare; localități fără stații de epurare (ex: reducerea epurării la nivel de conductă de evacuare la Eforie Sud).

Pot fi planificate studii care pot asocia și alte riscuri și pericole, în zonele coastiere, referitoare la managementul cutremurelor, gestionarea inundațiilor, răspunsul scurgerii deșeurilor toxice, impactul insecticidelor, pericolul biotehnologic cu impact asupra comunității, pericolul chimic asupra comunității în perioade de secetă, deșertificare, degradarea terenurilor, schimbările climatice (încălzirea globală), evaluarea riscurilor la alunecări de teren și de zone mâloase, tornade.

Prin POS Mediu, în cadrul axei 5 - Sector inundații și eroziune costieră, la nivelul Regiunii Sud-Est, se află în implementare 6 proiecte:

- **”Planul pentru prevenirea, protecția și diminuarea efectelor inundațiilor în spațiul hidrografic „Dobrogea – Litoral”** beneficiar Administrația Națională Apele Române, valoare 3,3 mil Euro .
Obiectivul proiectului este reducerea riscului de producere a dezastrelor naturale cu efect asupra populației, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone până în 2015
- **”Plan pentru Prevenirea, Protecția și Diminuarea Efectelor Inundațiilor în bazinul hidrografic Buzău – Ialomița”** beneficiar Administrația Bazinală de Apă Buzău-Ialomița, valoare 3 mil. Euro;
- **„Protecția și reabilitarea părții sudice a litoralului românesc al Mării Negre în zona municipiului Constanța și Eforie Nord”**, valoare 139,6 mil. Euro;
- **„Lucrări pentru reducerea riscului la inundații în bazinul hidrografic Prut – Bârlad”**, valoare 51,9 mil. Euro;
- **„Apărarea împotriva inundațiilor a localității Babadag, județul Tulcea”**, valoare 0,5 mil. Euro.
- **”Asistență tehnică pentru pregătire de proiecte, Axa prioritară 5 – Implementarea structurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc. Domeniul major de intervenție 2 – Reducerea eroziunii costiere”** valoare 6,1 mil Euro beneficiar Administrația Națională Apele Române (prin Administrația Bazinală de Apă “Dobrogea – Litoral”)

2.7 Economia regiunii

Acest subcapitol prezintă o analiză a situației existente la nivel regional și local și comparații la nivel european/național/regional/local a economiei d.p.d.v a produsului intern brut, investițiilor străine directe, exportului, importului, dinamica întreprinderilor cu accent pe IMM-uri din sectoarele relevante ale regiunii (construcții, industrie, servicii), productivitatea muncii, activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare și structurile de sprijinire a afacerilor.

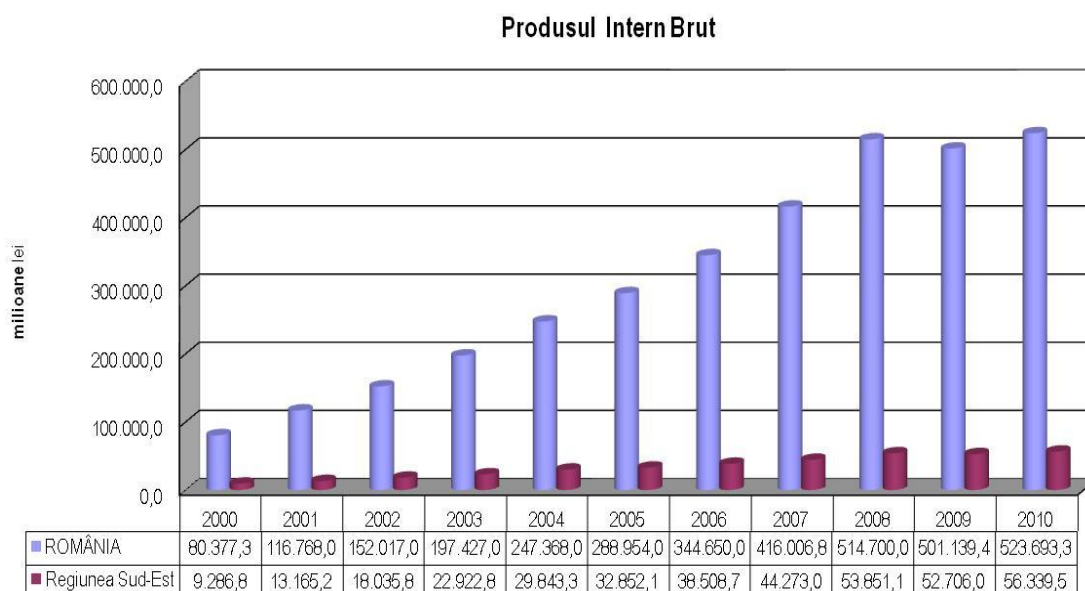
2.7.1 Structura economiei: PIB și conturi regionale

2.7.1.1 Produsul intern brut

Indicatorul tradițional pentru compararea regiunilor din punct de vedere al nivelului de dezvoltare la nivelul Uniunii Europene este PIB regional pe locuitor. Conform datelor Eurostat, anul 2010 arată că Regiunea Sud-Est are un PIB/locuitor (standardul puterii de cumpărare) de 38%, fiind a șasea regiune din România după Regiunile București Ilfov, Vest, Centru, Nord Vest și Sud Muntenia. Valoarea acestui indicator în Regiunea Sud-Est, o clasează în categoria regiunilor mai puțin dezvoltate, deoarece PIB-ul regional pe locuitor trebuie să fie mai mic decât 75% din PIB-ul mediu al UE-27, conform Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului pentru perioada de programare 2014-2020¹⁰⁰.

Reprezentând aproximativ 15% din teritoriul țării și 13,09% din populația totală, Regiunea Sud-Est a contribuit, în anul 2010, cu 10,76% la formarea PIB-ului național (în valoare absolută de 56.339,5 milioane de lei (prețuri curente), fiind a cincea regiune din România după Regiunile București Ilfov, Sud Muntenia, Centru și Nord Vest.

Grafic nr. 2.7.1

Sursa: calculat pe baza datelor INS "Conturi naționale Regionale", ediția 2012

Caracterizată în perioada 2000-2008 de un trend pozitiv de creștere, regiunea nu a egalat totuși nivelele de dinamism ale economiei naționale (creșterea nominală a fost +314,66% versus

¹⁰⁰ [www.ec.europa.eu/Policies_and_legislation/Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului pentru perioada de programare 2014-2020](http://www.ec.europa.eu/Policies_and_legislation/Regulamentului_Parlamentului_European_si_al_Consiliului_pentru_perioada_de_programare_2014-2020), Bruxelles, 14.03.2012 (cf. Dispoziții generale aplicabile FEDR, FSE și FC, pag.11).

+328,79% înregistrat la nivelul întregii țări), contribuția la formarea PIB-ului național fiind, în același timp, în descreștere în ultimii ani.

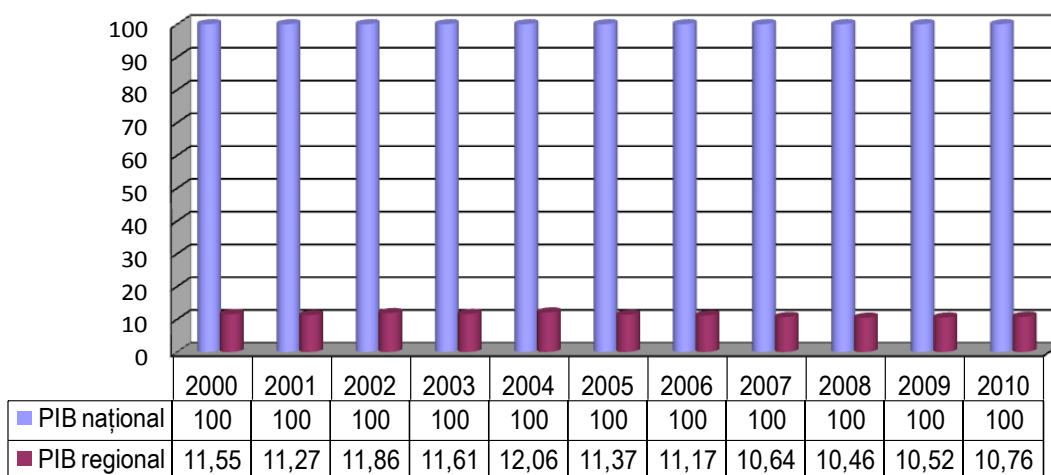
În 2009¹⁰¹, în clasamentul celor mai sărace 20 de regiuni dintre toate regiunile UE-27 se află 6 regiuni de dezvoltare din România: Nord-Est (locul 3), Sud-Vest (locul 6), Sud-Est (locul 8), Sud Muntenia (locul 10), Nord-Vest (locul 15) și regiunea Centru (locul 19).

Dacă în anul 2009, toate regiunile au cunoscut un regres, în anul 2010 s-a înregistrat o creștere semnificativă a acestui indicator.

Regiunea de Dezvoltare Sud-Est a participat la realizarea PIB-ului României într-o proporție cuprinsă între 11,55 la începutul perioadei analizate, ajungând în 2010 la 10,76%.

Grafic nr. 2.7.2

**Raportul dintre PIB regional și PIB național (procente)
(nivel PIB național=100)**

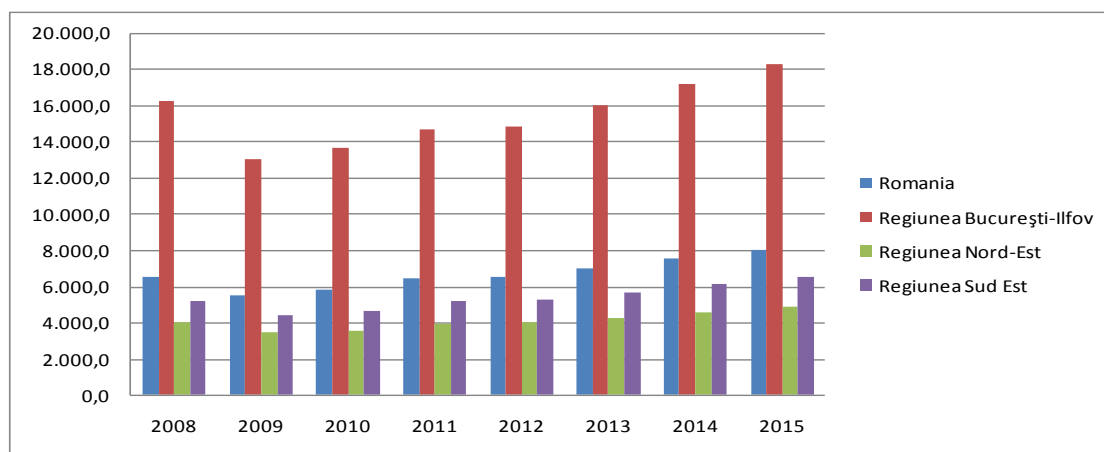
Sursa: calculat pe baza datelor INS "Conturi naționale Regionale", ediția 2012

Comisia Națională de Prognoză preconizează, până în anul 2015, un trend de creștere a PIB-ului în același ritm cu creșterea așteptată la nivel național, care totuși nu va avea efecte consistente asupra diminuării disparităților interne. Conform previziunii, creșterea negativă din anul 2009 (-6,1%) și 2010 (-2,1%) va fi urmată de un trend progresiv pozitiv în 2011 (+4,1%), în 2012 (+1,2%) și în 2015 (+3,8%).

Grafic nr.2.7.3

**Evoluția PIB pe cap de locuitor, prognoza până 2015
comparativ cu alte regiuni și cu nivelul național, euro**

¹⁰¹ Date Eurostat. PIB-ul pe cap de locuitor, exprimat în termeni de standardul puterii de cumpărare, la nivelul celor 271 regiuni din UE-27, variază între minim 27% din media europeană –regiunea Severozapaden –Bulgaria, fiind cea mai săracă regiune și 332% pentru centrul Londrei – Marea Britanie.

Sursa: Proгноza în profil teritorial 2012-2015, Comisia Națională de prognoză

PIB-ul regional pe cap de locuitor s-a ridicat în anul 2008 la 5.186 euro, reprezentând 79,8% din media națională, Regiunea Sud-Est clasificându-se pe locul 6 la nivel național conform acestui indicator. Calculat pe baza parității puterii de cumpărare (PPC), PIB/locuitor la nivel regional a reprezentat, în 2009¹⁰², 38% din media UE27, regiunea poziționându-se printre ultimele 10 regiuni din UE conform acestui parametru.

2.7.1.2 Formarea PIB-ului sectorial

Specificul Regiunii Sud-Est îl reprezintă disparitățile dintre nodurile de concentrare a activităților industriale și terțiare (Brăila - Galați; Constanța - Năvodari), centrele industriale complexe, areale cu specific turistic (litoralul și Delta) și întinsele zone cu suprafețe de culturi agricole și viticole (Buzău, Focșani).

La nivelul anilor 2005-2006, se remarcă o scădere accentuată a sectorului „Agricultură, vânătoare și silvicultură” față de nivelul anului 2004. Industria deține cel mai mare procent din PIB în fiecare an, iar ponderea aferentă anului 2006 (23,7%) este mai mare decât ponderea aferentă anului 2004. Următorul sector cu pondere ridicată în PIB-ul regional al anului 2006 este reprezentat de „Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal firmelor”(12,95%). „Construcțiile”, „Comerțul”, „Hotelurile și restaurantele” înregistrează în anul 2006 ponderi mai mari decât în anul 2004, cea mai mare creștere fiind cea aferentă sectorului „Comerț”(9,11% față de 6,83%).

În anul 2008, se remarcă o creștere semnificativă a tuturor sectoarelor economiei față de nivelul celorlalți ani, iar în anul 2009 se remarcă o scădere a tuturor sectoarelor economiei, comparativ cu anul 2008.

Se constată că evoluția alternantă a valorii PIB-ului a fost rezultatul direct al privatizării, cât și al lichidării acelor întreprinderi de stat care s-au dovedit lipsite de viabilitate economică, al efortului investițional intern și extern în restructurări, modernizări și re tehnologizări și nu în ultimul rând, al mutațiilor structurale majore din economia națională și a regiunii.

2.7.2 Investițiile Străine Directe și comerțul exterior

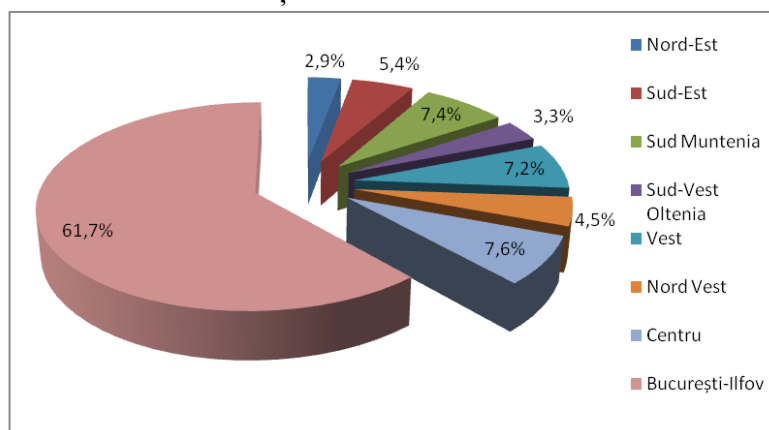
La nivel național, soldul final al ISD la 31 decembrie 2011, rezultat din adăugarea la soldul inițial a fluxului net de ISD, a înregistrat nivelul de **55.139 milioane euro**, mai mare cu 4,9 % decât soldul final ISD al anului 2010.

¹⁰² Date Eurostat.

La nivel teritorial se observă orientarea cu precădere a ISD spre Regiunea de Dezvoltare București-Ilfov (61,7%), alte regiuni de dezvoltare beneficiare de ISD fiind Regiunea Centru (7,6%), Regiunea Sud Muntenia (7,4%), Regiunea Vest (7,2%) și **Regiunea Sud-Est (2.977 milioane euro reprezentând 5,4%)**, situându-se pe locul 5 în topul regiunilor.

Grafic nr. 2.7.4

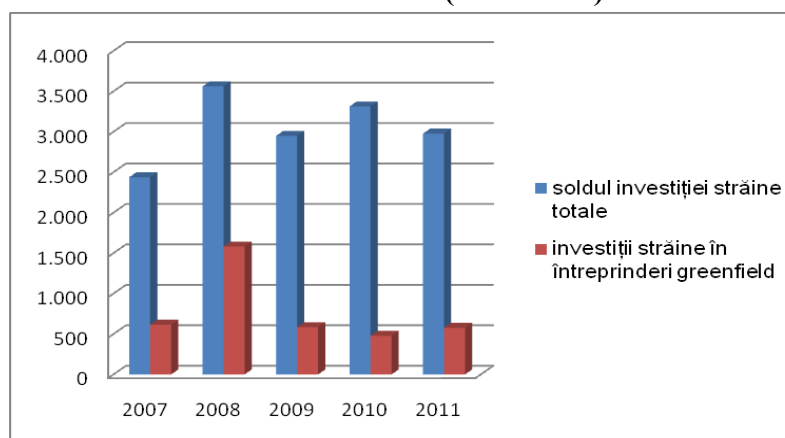
Structura Investițiilor Străine Directe în anul 2011

Sursa: calcule realizate pe baza datelor din Raport pentru anul 2012, BNR

Grafic nr. 2.7.5

ISD în Regiunea Sud-Est, din care „greenfield” milioane de Euro (2007-2011)

Sursa: calcule realizate pe baza datelor din Raport pentru anul 2012, BNR

La nivel național, în anul 2011, *investițiile greenfield* au înregistrat un nivel foarte redus, de numai 27 milioane euro. Pentru a aprecia impactul de durată al *investițiilor greenfield* asupra economiei, au fost evidențiate și *acumulările de investiții străine directe (solduri)* în întreprinderile înființate prin investiții greenfield, denumite *întreprinderi greenfield*. Cea mai mare parte a investițiilor străine directe în *întreprinderi greenfield* se concentrează, ca și ansamblul ISD, în Regiunea București-Ilfov (60,5%), Regiunile Centru (11%) și Vest (9,3%) și Sud-Muntenia (6,3%), Regiunea Sud-Est fiind pe penultimul loc cu 2,2%, cu o valoare a investițiilor de tip „greenfield” de 525 milioane euro.

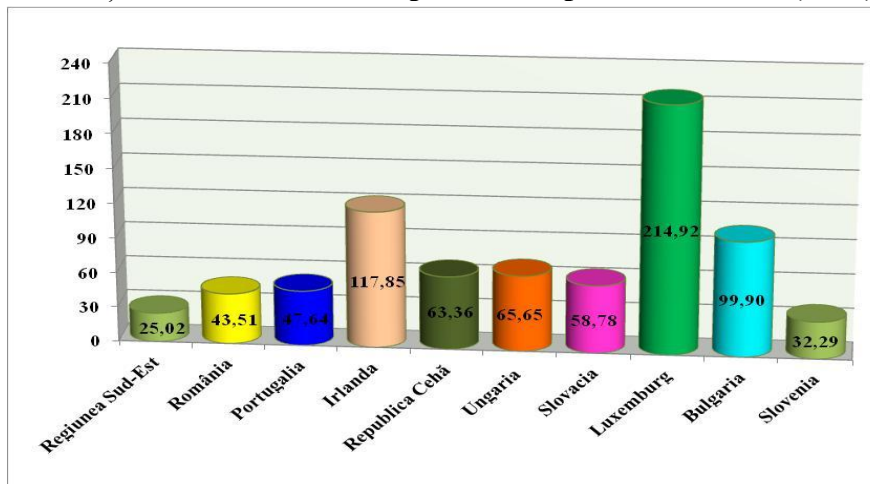
În anul 2010, în termeni procentuali, investițiile străine directe s-au ridicat la 25,02% din PIB-ul regional¹⁰³, fiind în creștere cu 5,26% față de procentul aferent anului 2007. Investițiile străine

¹⁰³ Calcule realizate în baza datelor furnizate de Banca Națională a României și Anuarul Statistic al României, 2012

directe la nivel național au atins 43,51% din PIB-ul național (70.327,62 milioane de dolari), procent comparabil cu procente calculate pentru alte țări din Uniunea Europeană al căror PIB înregistrează valori similare: Republica Cehă (aproximativ 63%), Ungaria (aproximativ 65%), Slovacia (aproximativ 59%).¹⁰⁴

Grafic nr. 2.7.6

Investițiile Străine Directe exprimate ca procent din PIB (2010)

Sursa: Calcule realizate în baza datelor furnizate de United Nations Conference on Trade and Development

În cazul Poloniei, deși înregistrează un procent similar celui din România, ponderea se calculează în funcție de o valoare a PIB-ului cu 262% mai ridicată decât cea a PIB-ului României. Fenomenul invers se observă în cazul investițiilor străine directe din Bulgaria: procentul este de 101,35% din PIB-ul național, dar valoarea PIB-ului respectiv este mai redus decât PIB-ul României (cu 48.569 milioane de dolari).

Exporturile FOB din regiune au crescut de aproximativ 3 ori în perioada 2001-2011 (+263,76%, față de +255,87% la nivelul întregii țări), atingând în anul 2011 o valoare totală de 4.838.727 mii de euro. În anul 2011 exporturile au crescut în regiune cu aproximativ 21% față de nivelul anului 2010.

În perioada 2001-2011, importurile CIF au crescut într-un ritm mai susținut decât exporturile, înregistrând o creștere de 293%, creșterea înregistrată la nivelului României fiind de 216,1%.

Atât pentru exporturile FOB cât și pentru importurile CIF, la nivel regional, se observă un trend ascendent constant în perioada anilor 2001-2008, o ușoară scădere în anul 2009 (-0,25% pentru exporturi; -0,36% pentru importuri) și o creștere a valorilor începând cu anul 2010, exporturile ajungând în anul 2011 să depășească valorile aferente anului 2008 (+7,24%) și importurile situându-se aproape de nivelul anului 2008 (-3,85% în anul 2011).

Trendul descris se reflectă în mod evident în balanța comercială care a înregistrat un deficit progresiv, la nivel regional, în perioada 2001-2008 și 2009-2011, cu mici excepții în perioada 2002-2003. În anul 2011, rata de acoperire export - import este de 86,09% și surprinde o situație mai favorabilă decât la nivel național unde exportul acoperă doar 82,39% din import.

Tabel nr.2.7.1

Total Import-Export în Regiunea Sud-Est în perioada 2000-2011
(mii de euro)

¹⁰⁴ Calcule realizate în baza datelor furnizate de website-ul oficial al United Nations Conference on Trade and Development, <http://unctadstat.unctad.org>.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Exporturi FOB	1.330.186	1.970.470	2.233.753	2.697.863	3.163.075	3.454.861	3.969.609	4.512.095	3.374.317	4.001.299	4.838.727
Importuri CIF	1.430.406	1.756.036	2.024.485	2.877.388	3.376.084	3.836.500	4.737.783	5.845.316	3.736.371	4.701.495	5.620.464
Balanța	-100.220	214.434	209.268	-179.525	-213.009	-381.639	-768.174	-1.333.221	-362.054	-700.196	-781.737
Rata de acoperire Exporturi- importuri	92,99%	112,21%	110,34%	93,76%	93,69%	90,05%	83,79%	77,19%	90,31%	85,11%	86,09%
Rata de acoperire export-import (România)	73,19%	77,72%	73,65%	72,05%	68,33%	63,44%	57,58%	58,92%	74,66%	79,67%	82,39%

Sursa: Calculele pe baza datelor din Anuarele Statistice ale Regiunii Sud-Est – Edițiile 2002- 2013 - furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

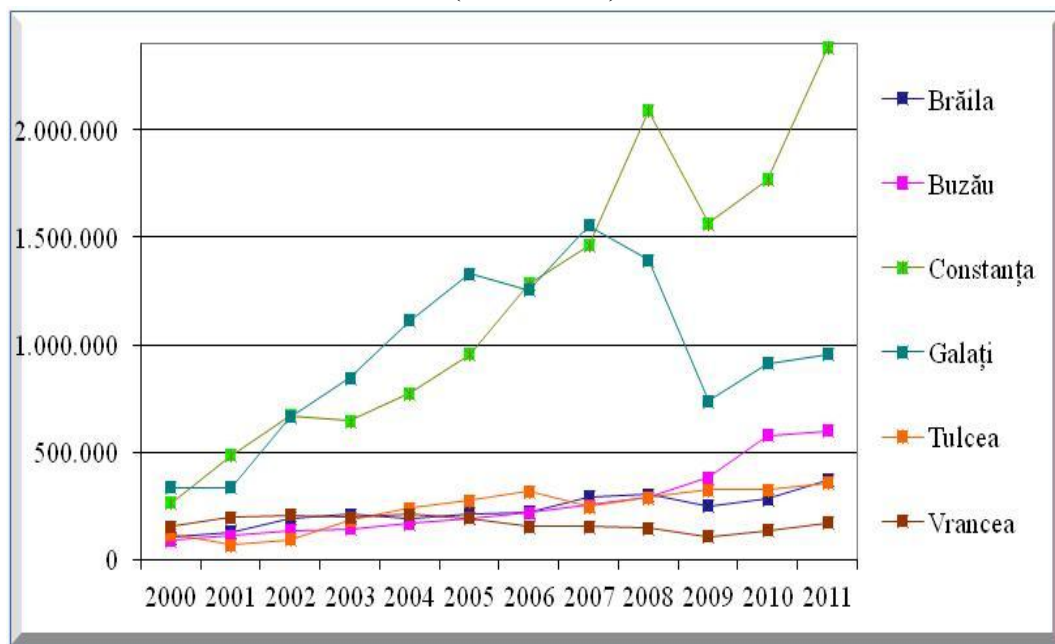
Regiunea Sud-Est totalizează 10,69% din bunurile exportate la nivelul țării, precum și 10,23% din importuri.

Se observă o tendință generală la nivelul județelor din regiune: exporturile și importurile urmează un trend ascendent, afectat de criza economică începând cu anul 2009.

O analiză detaliată pe bază teritorială arată faptul că Galați și Constanța sunt atât județele care aduc o contribuție mai importantă la importurile și exporturile regionale, cât și județele care înregistrează ratele de creștere cele mai remarcabile.

Grafic nr. 2.7.7

**Exporturi FOB la nivel de județ în perioada 2000-2011
(mii de Euro)**

Sursa: Calculele pe baza datelor din Anuarele Statistice ale Regiunii Sud-Est – Edițiile 2001- 2013 - furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Aproximativ jumătate din activitatea de comerț exterior a Regiunii se desfășoară în județul Constanța care totalizează 49,22% din exporturi, precum și 57,93% din importuri. În anii 2000-2008 a fost înregistrată o creștere formidabilă de +690,11% pentru export și, respectiv +1.554,51% pentru import. Efectele crizei s-au reflectat în valorile aferente anului 2009, când exporturile scad cu aproximativ 25% față de anul anterior, iar importurile scad cu 28,22%. În anul 2011 față de anul 2010 exporturile FOB cresc cu 52% și importurile CIF cresc cu 42,31% , depășind astfel valorile aferente anului 2008.

Mai modestă, însă semnificativă, este activitatea de comerț exterior în județul Galați în anul 2011, care realizează 19,4% din totalul importurilor regionale și respectiv cu 19,76% din totalul exporturilor.

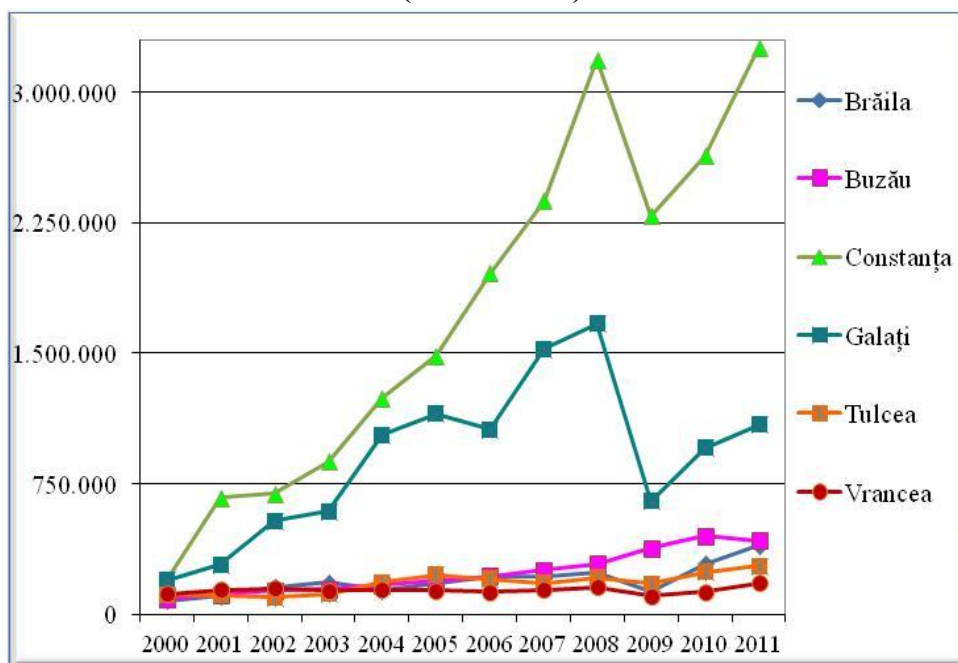
În perioada 2000-2008 s-au înregistrat creșteri de +759,65% la exporturi și +315,17% la importuri.

Față de anul 2008, valorile aferente anului 2009 sunt mai reduse cu 46,95% pentru exporturi și cu 61,08% pentru importuri.

În anul 2011 față de anul 2010 exporturile FOB cresc cu 29,24% și importurile CIF cresc cu 67,65%.

Grafic nr. 2.7.8

**Importurile CIF la nivel de județ în perioada 2000-2011
(mii de Euro)**

Sursa: Calculele pe baza datelor din Anuarele Statistice ale Regiunii Sud-Est – Edițiile 2001- 2013 - furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Trenduri de creștere mai modeste caracterizează celelalte 4 județe. Județele Tulcea, Buzău și Vrancea se pot bucura de un surplus comercial: nivelul importurilor nu depășește nivelul exporturilor. Singurul județ care nu a înregistrat nicio scădere a importurilor și a exporturilor în perioada 2000-2010 este județul Buzău. Valorile înregistrate în perioada 2009-2011 în județul Buzău cresc progresiv față de trendul celorlalte trei județe.

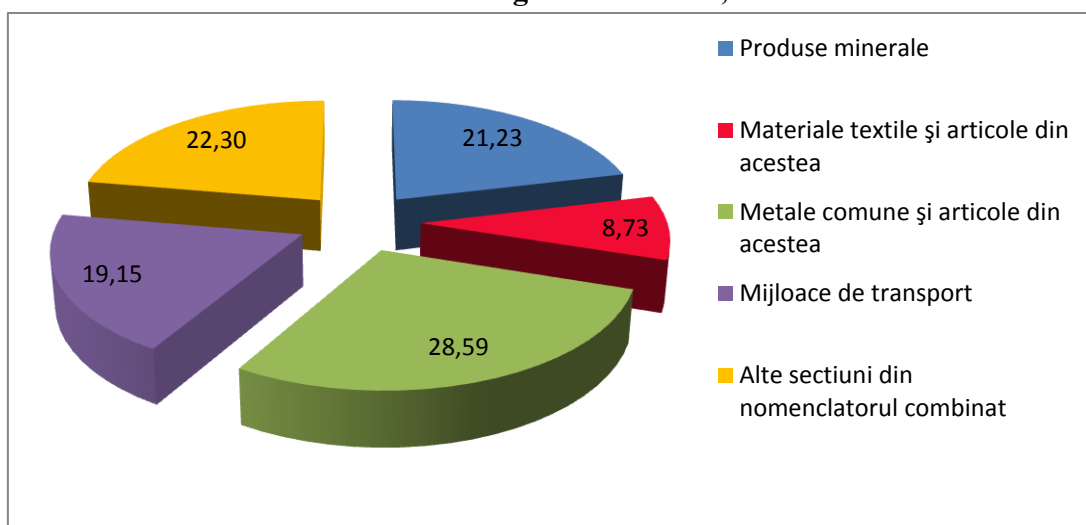
Un trend negativ relativ constant caracterizează doar exporturile aferente județului Vrancea în perioada 2004-2010, înregistrând o scădere totală de 48,55%. În anul 2011, deși valorile aferente județului Vrancea sunt cele mai scăzute din regiune, exporturile FOB au crescut până la valoarea de 171.215 mii euro (+58% față de anul 2010), iar importurile CIF au crescut până la valoarea de 180.497 mii euro (+68,38% față de anul 2010).

Diversificarea sectorului industrial nu se reflectă în activitățile de comerț exterior care sunt, conform analizei sectoriale, concentrate pe un număr redus de categorii de bunuri. În anul 2011, patru secțiuni ale nomenclatorului combinat dețineau împreună 77,7% din totalul exporturilor, și anume: “Metale comune și articolele din acestea” sunt produsele din fontă, oțel, fier și produse

din fontă, oțel, fier (28,59% din totalul exporturilor), “Produse minerale” (21,23%), “Mijloace de transport” (19,15%) și “Materiale textile și articolele din acestea” (8,73%).

Grafic nr. 2.7.9

**Exporturile FOB pentru principalele secțiuni din nomenclatorul CAEN
combinat în Regiunea Sud-Est, 2011**

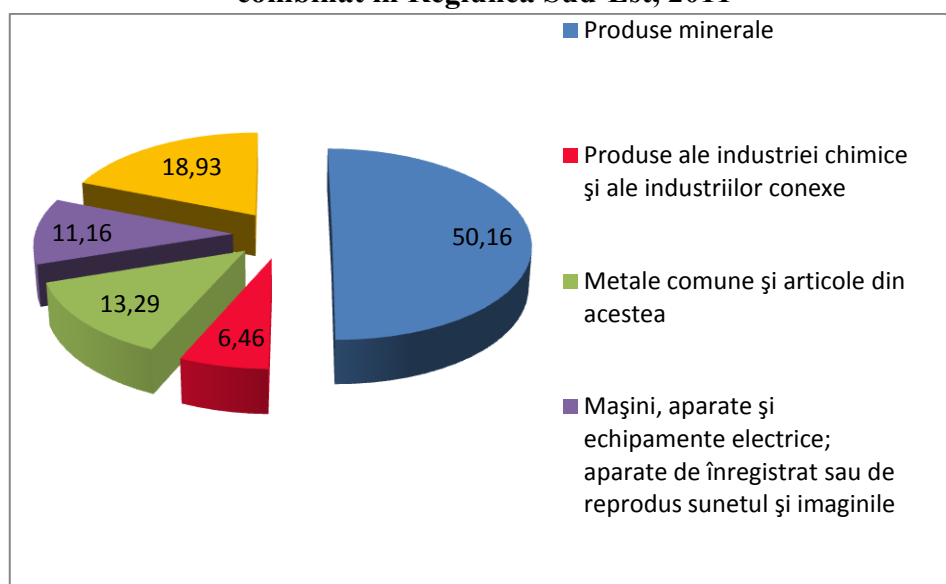

Sursa: Calculele pe baza datelor din Anuarele Statistice ale Regiunii Sud-Est – Edițiile 2001- 2013 - furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Activitățile de import prezintă o concentrare asemănătoare: secțiunile “Produse minerale” (50,16%), “Metale comune și articolele din acestea” (13,29%), “Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile” (11,16%) și “Produse ale industriei chimice și ale industriilor conexe” (6,46%) totalizează împreună 81,07% din totalul importurilor. Categoria “Materiale textile și produse din acestea”, care deținea o cotă remarcabilă a importurilor în anul 2000 (peste 25%) și-a diminuat ponderea relativă, ajungând să totalizeze în anul 2011, aproximativ 4% din importuri.

Grafic nr. 2.7.9

**Importurile CIF pentru principalele secțiuni din nomenclatorul CAEN
combinat în Regiunea Sud-Est, 2011**

Sursa: Calculele pe baza datelor din Anuarele Statistice ale Regiunii Sud-Est – Edițiile 2001- 2013 - furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

În anul 2011, Regiunea Sud-Est s-a clasificat pe locul al cincilea în țară pentru volumul de investiții străine directe.

În perioada 2001-2011, exporturile FOB au crescut de aproximativ 3 ori, cu 263,76%, față de 255,87% la nivelul întregii țări, atingând în anul 2011, o valoare totală de 4.838.727 mii de euro. În aceeași perioadă, importurile CIF au crescut într-un ritm mai susținut, înregistrând o creștere de 292,93%, față de creșterea înregistrată la nivelul României (216,10%). Balanța comercială în surplus, în anul 2000, a înregistrat în anii următori un deficit progresiv mai mare: având o rată de acoperire export-import în anul 2011 de 86,09%, regiunea se află într-o situație mai favorabilă decât nivelul național (82,39%). Județele care au o contribuție mai importantă atât importurile CIF, cât și la exporturile FOB sunt Constanța și Galați.

2.7.3 Dinamica întreprinderilor

2.7.3.1 Structura și dinamica întreprinderilor

Cu 51.371 **unități locale active**, Regiunea Sud-Est se situează în anul 2011, pe locul IV la nivel național, după Regiunile București-Ilfov, Nord-Vest și Centru, păstrându-și același loc ca în anul 2010.

În perioada 2002-2008, numărul de unități active crește la nivel regional, dinamica acestei creșteri fiind pozitivă și la nivel național, dar începând cu anul 2009, numărul unități active la nivel regional înregistrează o scădere de 6,26%, iar în 2010 și 2011 cu aproximativ 9%/an. Ca o consecință, ponderea întreprinderilor din Regiunea Sud-Est în totalul național s-a redus progresiv, de la 13,00% în anul 2002 până la 11,60% în anul 2011.

Tabel nr. 2.7.2

Numărul unităților active la nivel regional și național (2002-2011)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Variația % 2002/2011
Nivel regional	43.294	46.834	52.059	55.906	58.930	62.953	66.492	62.332	56.387	51.371	18,66%
Nivel național	332.952	370.576	416.458	455.672	485.576	524.619	561.137	532.873	482.430	443.013	33,06%
%regional fata de national	13,00%	12,64%	12,50%	12,27%	12,14%	12,00%	11,85%	11,70%	11,69%	11,60%	

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2003-2012

La nivel regional, în perioada 2000-2008, numărul de unități active a crescut pentru toate categoriile de mărime, în afară de întreprinderile mari care au scăzut de la 269 la 217 (-24,13%). Dinamica microîntreprinderilor, precum și a întreprinderilor mici, a fost pozitivă +53,58% și respectiv +55,21%, creșterea fiind însă mai mică decât la nivel național, unde ambele categorii de întreprinderi au crescut cu aproximativ 70%. De asemenea, în perioada 2008-2010, numărul de unități active a scăzut semnificativ pentru toate categoriile de mărime, atât la nivel regional cât și la nivel național.

În anul 2011, numărul de unități locale active a înregistrat o scădere cu 10.961 unități, față de anul 2009 și cu 5.016 unități față de anul precedent, o consecință fiind începutul crizei economice și declinul economic la nivel european și mondial. Atât la nivel național cât și la nivel regional, scăderea cea mai mare au înregistrat-o întreprinderile mari, (cu 45% pentru regiune, în anul 2011 comparativ cu 2002).

Din punctul de vedere al repartiției unităților active pe clase de mărime, în anul 2011, cea mai mare pondere o deținea la nivel regional, microîntreprinderile (86,80%), care au în medie, o

durată de viață mai scurtă decât a celorlalte clase de mărime. Întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezentau 10,94% din totalul unităților active, pe când întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezentau 1,96% iar întreprinderile mari (peste 250 angajați) doar 0,30% din totalul unităților active.

Tabel nr. 2.7.3

Numărul unităților active pe clasa de mărime (2002 – 2011)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011-2002	%
România												
Total unități local active	336.019	374.054	420.826	460.558	491.194	530.997	567.146	532.873	482.430	443.013	106.994	31,84%
0-9	290.052	322.872	368.426	404.607	430.364	465.807	501.398	473.565	426.058	382.414	92.362	31,84%
10-49	34.395	39.018	40.058	43.466	48.141	52.121	52.593	48.137	45.984	49.602	15.207	44,21%
50-249	9.100	9.743	10.014	10.250	10.574	10.955	11.077	9.450	8.756	9.346	246	2,70%
250 și peste	2.472	2.421	2.328	2.235	2.115	2.114	2.078	1.721	1.632	1.651	-821	-33,21%
Regiune Sud-Est												
Total unități local active	43.294	46.834	52.059	55.906	58.930	62.953	64.739	62.332	56.387	51.371	8.077	18,66%
0-9	37.969	40.860	45.822	49.215	51.799	55.462	57.500	55.597	50.143	44.589	6.620	17,44%
10-49	3.941	4.510	4.773	5.208	5.640	5.984	5.798	5.481	5.121	5.618	1.677	42,55%
50-249	1.098	1.175	1.189	1.232	1.254	1.272	1.235	1.077	962	1.008	-90	-8,20%
250 și peste	286	289	275	251	237	235	206	201	161	156	-130	-45,45%

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București—edițiile 2003-2012

La nivel național, în anul 2011, cea mai competitivă regiune este București-Ilfov, care asigură un procent de 37,37% din valoarea națională a cifrei de afaceri, urmată de regiunile Sud-Muntenia, Centru și Sud-Est.

La nivel regional, **cifra de afaceri**, deși în creștere cu 230% în perioada 2002 – 2008 (creștere nominală)¹⁰⁵, procentual vorbind, a înregistrat o scădere față de nivelul național în ultimii 6 ani, de la 11,46% până la 10,51%, o ușoară inversiune de tendință fiind înregistrată în 2008.

În anul 2009, cifra de afaceri a înregistrat o scădere semnificativă atât la nivel regional cât și la nivel național, ceea ce înseamnă că performanța economică a firmelor a scăzut datorită crizei înregistrată la nivel european dar și mondial, iar în perioada 2010-2011, acest indicator cunoaște o creștere ușoară, atât la nivel regional cât și la nivel național.

¹⁰⁵ Analiza rezultatelor atinse în termeni de creșterea cifrei de afaceri trebuie să țină seama de variația ratei de inflație. România, în perioada 2000 – 2008 a fost caracterizată de o rată de inflație anuală din ce în ce mai mică, care totuși ramane la un nivel semnificativ, după cum arată tabelul următor:

Tabelul A – Rata de inflație anuală în 2000 – 2008 (variația anuală față de anul precedent)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
45,70%	34,50%	22,50%	15,30%	11,90%	9,00%	6,56%	4,84%	7,85%

Sursa: <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>.

Rata de inflație cumulată a atins 92,46% în perioada 2002-2008.

Tabelul B – Rata de inflație cumulată (2002 – 2008)

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Δ % 2002-2008
100,00	122,50	141,24	158,05	172,27	183,58	192,46	92,46%

Sursa: Calculele pe date Insse <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>.

Tabel nr. 2.7.4

**Cifra de afaceri a unităților active locale, la nivel regional și național
(2002-2011)**

milioane de lei prețuri curente

	2002	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2002-2011 %
Nivel regional	30.476	58.264	66.670	79.452	100.851	86.943	93.476	103.380	239,22%
Nivel național	265.900	514.070	625.275	772.262	959.414	850.834	903.238	1.007.151	278,77%
% regional față de național	11,46	11,33	10,66	10,29	10,51	10,22	10,35	10,26	

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București—edițiile 2003-2012

Date la nivel județean au fost furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

La nivel regional, în anul 2011, ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri a fost generată, în ciuda scăderii lor numerice, de întreprinderi mari (31,18%), urmate de întreprinderi mici (25,21%), mijlocii (23,37%) și micro (20,24%). De remarcat că dinamica cifrei de afaceri înregistrată în perioada 2002-2010, a fost mai puțin pozitivă decât la nivel național pentru toate categoriile de întreprinderi. Deși IMM-urile sunt un factor de competitivitate atât la nivel național cât și regional, firmele mari au deținut ponderea în sectoare ca industria extractivă și industria prelucrătoare, la nivel regional.

Analiza la nivel județean arată că în anul 2011, comparativ cu anul 2010, cifra de afaceri a crescut aproape la toate categoriile de unități active, în toate domeniile. Astfel, pentru județul Brăila, cifra de afaceri a înregistrat o creștere semnificativă în domenii ca Industrie prelucrătoare, construcții, agricultură. La nivelul județului Buzău, cifra de afaceri a înregistrat o creștere semnificativă pentru domeniul Industrie prelucrătoare (creștere dublă pentru întreprinderile micro), iar domeniile Industrie extractivă, construcții și agricultură au înregistrat scăderi moderate. La nivelul județului Constanța, aproape toate unitățile locale active au înregistrat creșteri a cifrei de afaceri în toate domeniile, excepție făcând domeniul Construcții pentru întreprinderile mici și domeniul Turism pentru întreprinderile micro. La nivelul județului Galați, cifra de afaceri a înregistrat o creștere semnificativă pentru domeniul Industrie prelucrătoare (creștere dublă pentru întreprinderile mici) și creșteri moderate pentru celelalte domenii. Pentru județul Tulcea, cifra de afaceri a cunoscut creșteri moderate pentru aproape toate domeniile, întreprinderile micro și mijlocii înregistrând scăderi pentru domeniul Construcții.

Pentru județul Vrancea, cifra de afaceri a înregistrat o creștere pentru domeniile Industrie prelucrătoare, Construcții, Agricultură iar domeniul Turism a cunoscut o scădere, mai ales pentru întreprinderile micro.

Cu 19,67 unități active la 1000 de locuitori (în anul 2011), Regiunea Sud-Est se menține pe locul V în ultimii doi ani, după regiunile București-Ilfov, Nord Vest, Vest și Centru, **densitatea întreprinderilor** în regiunea noastră fiind sub media națională de 21,77 unități/1000 locuitori. Județul mai dens populat și singurul care se situează peste media națională este Constanța cu 27,54 întreprinderi/1000 locuitori, pe când Vrancea a înregistrat densitatea cea mai mică dintre județele regiunii, cu 15,21 întreprinderi/1000 locuitori (2011).

Tabel nr. 2.7.5

Densitatea întreprinderilor la nivel național/regional/local (2011)

	Locuitori (nr. persoane la 1 iulie 2011)	Unități active (număr) conform CAEN Rev.2	Densitate unități / 1000 locuitori (%)
România	21.354.396	464.983	21,77
Regiunea București Ilfov	2.253.827	110.365	48,97
Regiunea Nord Est	3.695.831	50.432	13,65
Regiunea Sud Est	2.794.337	54.972	19,67
Județul Brăila	355.173	6.056	17,05
Județul Buzău	477.215	8.397	17,60
Județul Constanța	724.276	19.950	27,54
Județul Galați	604.627	10.435	17,26
Județul Tulcea	244.103	4.219	17,28
Județul Vrancea	388.943	5.915	15,21

Sursa: date furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Analizând numărul de salariați la nivel regional, se observă o dinamică pozitivă a acestui indicator în perioada 2000-2008, această dinamică înregistrându-se și la nivel național, creșterea mai importantă observându-se pentru nr. de salariați din întreprinderile micro și mici (+22,66% în perioada 2005-2008).

Numărul de salariați în 2009 a înregistrat o scădere care s-a menținut și în anul 2010, acest indicator ajungând în 2010 la valoarea de 415.426, foarte apropiată de valoarea anului 2000. La nivel național acest trend descrescător al anului 2010 a fost și mai accentuat, scăderea fiind de -7,01%, comparativ cu anul 2000.

Numărul de salariați în 2011, la nivel regional a reprezentat 10,77% din totalul național, în scădere cu 6,21% față de anul 2002, dar în creștere cu 2% față de anul 2010. Dinamica pozitivă a acestui indicator înregistrată la nivel regional, în anul 2011, a fost aceeași înregistrată și la nivel național, semn că firmele încep să-și revină din criza economică.

Tabel nr. 2.7.6

**Numărul salariaților din unitățile locale active
la nivel regional și național (2000-2011)**

	număr persoane										Variația % 2002/2011
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Nivel regional	453.311	459.785	475.325	482.230	490.175	505.679	515.902	459.199	415.426	425.151	-6,21%
Nivel național	3.909.858	4.014.666	4.110.085	4.293.151	4.378.362	4.562.530	4.654.718	4.075.959	3.829.840	3.948.498	0,99%
% regional față de național	11,59%	11,45%	11,56%	11,23%	11,20%	11,08%	11,08%	11,27%	10,85%	10,77%	

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București— edițiile 2003-2012

Gradul de ocupare în întreprinderi mari a scăzut cu -15% în perioada 2005-2010, având totuși, în anul 2010, 102.914 salariați. În anul 2011, numărul de salariați în cadrul întreprinderilor mari a scăzut ajungând la 100.231 persoane (reprezentând 23,57% din numărul total al salariaților din regiune). Firmele mari din regiune din domeniile metalurgic, șantiere navale, construcții, panificație dețin o pondere însemnată a numărului de salariați.

În creștere cu 53% în perioada 2004-2008¹⁰⁶, investițiile brute ale întreprinderilor din regiune au reprezentat o pondere variabilă din investițiile realizate la nivel național (8,06% în anul 2008). Anul 2009 a fost un an de declin d.p.d.v. investițional, nivelul investițiilor înregistrând o scădere semnificativă atât la nivel regional (25%), cât și la nivel național (32%). În 2010, nivelul investițiilor brute a cunoscut o creștere, la nivel regional, dar acest lucru nu s-a întâmplat și la nivel național.

Având în vedere nivelul investițiilor brute din anul 2011, Regiunea Sud-Est s-a clasat pe locul IV, după regiunile Centru, București-Ilfov și Sud-Muntenia.

La nivel regional, în anul 2011, 30,34% din investițiile au fost efectuate de întreprinderi de mari dimensiuni, deținând și ponderea cea mai mare în investiții. Liderul sectorului a fost sectorul metalurgic, care a realizat investiții în tehnologia modernă. La nivelul firmelor mijlocii, investițiile în sectorul "Construcții", dețin ponderea cea mai mare. Pentru firmele micro această dezvoltare s-a datorat investițiilor în energia verde (eoliene).

Tabel nr. 2.7.7

Investiții brute ale unităților locale active, la nivel regional și național

milioane lei prețuri curente

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2002-2011 %
Regiunea Sud-Est	19.100	12.600	6.419	6.670	8.446	11.219	11.952	8.867	10.776	10.724	-43,85%
România	130.900	112.700	61.842	79.671	93.088	146.696	148.349	99.928	94.673	143.530	9,65%
% regional față de național	14,59%	11,18%	10,38%	8,37%	9,07%	7,65%	8,06%	8,87%	11,38%	7,47%	

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2003-2012

2.7.3.2 Sectorul IMM

O activitate antreprenorială cu o creștere rapidă joacă un rol deosebit de important în echilibrarea economiilor din întreaga lume și de aceea, stimularea firmelor este mai necesară ca niciodată. Un ritm rapid de creștere ar contura un potențial tot mai mare de creare de locuri de muncă într-o perioadă în care multe țări se confruntă cu șomaj ridicat.

Dacă analizăm distribuția IMM-urilor pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011, se observă că Regiunea Sud-Est ocupă locul 4, după regiunile București-Ilfov, Nord-Vest și Centru.

¹⁰⁶ Analiza rezultatelor atinse în termeni de creștere a investițiilor brute trebuie să țină seama de variația ratei de inflație. România, în perioada 2000 – 2008 a fost caracterizată de o rată de inflație anuală din ce în ce mai mică, care totuși rămâne la un nivel semnificativ, după cum arată tabelul următor:

Tabelul A – Rata de inflație anuală în 2000 – 2008 (variația anuală față de anul precedent)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
45,70%	34,50%	22,50%	15,30%	11,90%	9,00%	6,56%	4,84%	7,85%

Sursa: <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>.

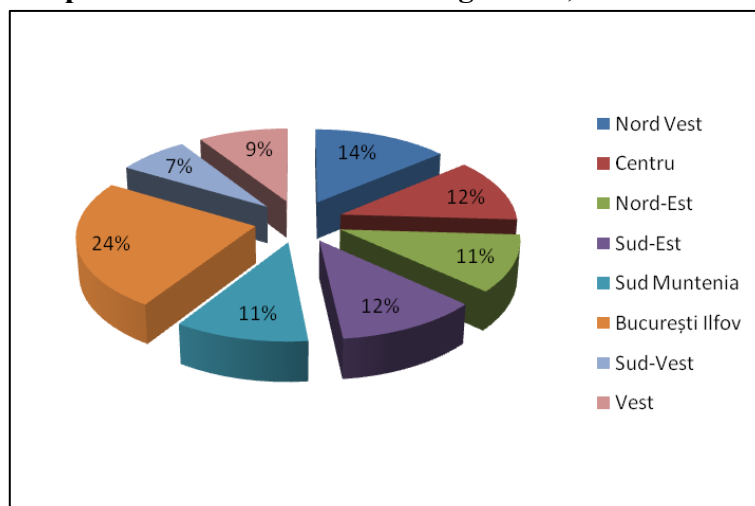
Rata de inflație cumulată a atins 179,18% în perioada 2000-2008.

Tabelul B – Rata de inflație cumulată (2000 – 2008)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Δ % 2000-2008
100,00	134,50	164,76	189,97	212,58	231,71	246,91	258,86	279,18	179,18%

Sursa: Calculele pe date Insse <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>.

Repartizarea IMM la nivelul regiunilor, în anul 2011

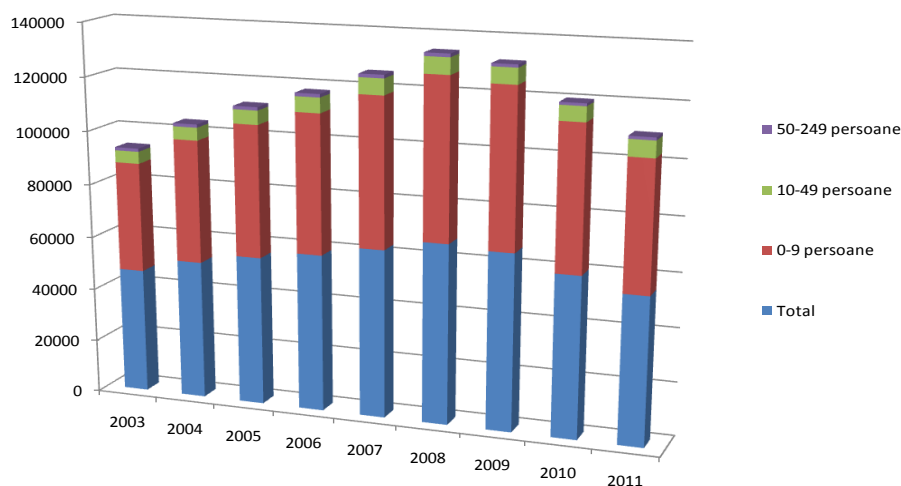
Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

În anul 2011, în Regiunea Sud-Est s-au înregistrat un număr total de 54.972 unități active locale (în scădere față de anul 2010 cu 8,9%), din care 93,16 % erau IMM-uri, iar din totalul acestora, 87,06% microîntreprinderile erau preponderente, celelalte categorii fiind net inferioare: întreprinderile mici 28,77%, iar cele mijlocii 1,97%.

Din totalul de 54.809 de IMM-uri din regiune (conform CAEN Rev.2), în anul 2011, cea mai mare parte (44%) activau în domeniul comerțului, 9,86% în ”Industria prelucrătoare”, 8,66% în domeniul ”Transport și depozitare”, 8,06% în „Construcții”. În mod firesc, dinamica IMM-urilor trebuia să fie pozitivă pentru întreprinderile regionale în ansamblu: creșterea de 54,1% în perioada 2002-2008 scoate totuși în evidență un dinamism redus, sub nivelul național, unde numărul de IMM-uri s-a mărit cu 69,17%. După această perioadă, din cauza crizei economice înregistrate la nivel internațional, numărul IMM-urilor a scăzut cu 18,56% în următorii trei ani (2009-2011). Această scădere a numărului de IMM-uri, în perioada 2009-2011, se înregistrează și la nivelul Regiunii Sud-Est, conform graficul de mai jos.

Grafic nr. 2.7.12

Numărul IMM-urilor, pe clase de mărime la nivelul Regiunii Sud-Est

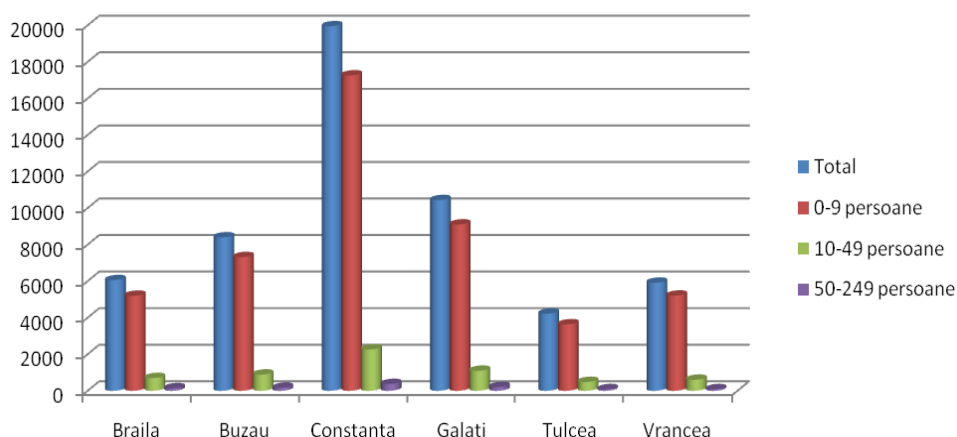

Sursa: date furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Analizând situația IMM-urilor la nivel județean, în anul 2011, ponderea cea mai mare a acestora o deține județul Constanța, cu 36,30%, urmat de Galați cu 18,98%, Buzău cu 15,27%, Brăila cu 10,98%, Vrancea cu 10,76% și Tulcea cu 7,68%. Din punctul de vedere al repartiției IMM-urilor pe clase de mărime, la nivel județean, în anul 2011, cea mai mare pondere o dețineau microîntreprinderile. În județul Constanța, microîntreprinderile reprezentau 86,51% din totalul IMM-urilor, existente la nivelul regiunii, ocupând primul loc.

Grafic nr. 2.7.13

**Numărul IMM-urilor, pe clase de mărime
la nivel județean, în anul 2011**

Sursa: date furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

În perioada 2008-2011, întreprinderile mici și mijlocii s-au confruntat cu mari probleme, datorită declinului economic accentuat. Ca și în alte țări din lume și UE, acestea au făcut greu față crizei economice, situație ce se explică prin faptul că IMM-urile sunt în general mai vulnerabile la turbulențele contextuale decât firmele mari.

Tabel nr. 2.7.8

Dinamica activității IMM-urilor în perioada 2008 – 2011

%

Nr. crt.	Dinamica activității	IMM-urile grupate pe regiuni de dezvoltare							
		Nord Est	Sud Est	Sud	Sud Vest	Vest	Nord Vest	Centru	Bucuresti-Ilfov
1.	IMM-uri care și-au redus activitatea	42,25	48,73	47,08	56,74	47,06	37,79	35,67	39,20
2.	IMM-uri care funcționează la aceiași parametri	38,73	43,65	43,30	32,58	42,65	39,53	50,88	48,74
3.	IMM-uri care și-au amplificat activitatea	19,01	7,61	9,62	10,67	10,29	22,67	13,45	12,06

Sursa: CNIPMMR, Carta Albă a IMM-urilor din România, Editura Sigma, 2011

Analiza IMM-urilor în funcție de apartenența regională, relevă următoarele aspecte mai importante¹⁰⁷:

- companiile din Regiunea Sud-Vest înregistrează o proporție mai ridicată de întreprinderi care au avut o evoluție descendentă (56,74%);
- Regiunea Centru deține ponderea cea mai mare de IMM-uri care și-au menținut afacerile la același nivel (50,88%) și consemnează cel mai redus procent al întreprinderilor aflate în recesiune (35,67%);
- dacă avem în vedere organizațiile care s-au dezvoltat în perioada 2008 - 2011, firmele din Regiunea Sud-Est, dețin o pondere mai scăzută (7,61%), iar unitățile din Regiunea Nord-Vest înregistrează un procentaj mai ridicat (22,67%).

Tabel nr. 2.7.9

**Comparația indicatorilor între nivelul național și cel regional
în sectorul IMM, anul 2011**

			Unități active (număr)	IMM-uri (număr)	Cifra de afaceri (milioane de lei prețuri curente)	Personal angajat (nr. persoane)	Investiții brute (milioane de lei prețuri curente)
2011	Nivel național	Total	464.983	463.279	1.035.234	4.077.312	149.858
		Industrie	51.578	50.654	362.568	1.387.822	79.493
		Construcții	43.982	43.851	77.554	423.101	17.915
		Servicii	354.022	353.423	567.029	2.137.575	46.122
	Nivel regional	Total	54.972	54.809	108.884	446.486	12.035
		Industrie	5.899	5.814	43.226	149.685	5.205
		Construcții	4.427	4.408	7.142	47.091	2270
		Servicii	41.828	41.708	53.012	228.375	3.249

Sursa: date furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila, conform CAEN Rev.2

La nivel regional, în anul 2011, prin comparație cu anul 2010 se constată o scădere a numărului de IMM-uri (situație asemănătoare și la nivel național) și o creștere a personalului angajat, a cifrei de afaceri și a investițiilor brute, atât la nivel regional cât și la nivel național. Având în vedere vecinătatea regiunii cu țări pentru care dezvoltarea sectorului IMM-urilor reprezintă de asemenea o prioritate, s-au dezvoltat o serie de proiecte de cooperare transfrontalieră între Regiunea de Dezvoltare Sud-Est și regiunile învecinate, proiecte care au condus la dezvoltarea IMM-urilor din aceste regiuni și implicit la dezvoltarea acestor regiuni în ansamblul lor.

REGIO sprijină dezvoltarea microîntreprinderilor productive și a celor prestatoare de servicii care utilizează potențialul endogen al regiunilor (resurse naturale, materii prime, resurse umane etc). Mai mult, microîntreprinderile vor fi încurajate să utilizeze noi tehnologii, echipamente IT, având un rol primordial în creșterea competitivității și productivității. Pot beneficia de fonduri europene, proiecte care prevăd achiziționarea de echipamente și tehnologii noi, moderne pentru activitatea de producție, prestare servicii, construcții a microîntreprinderii, achiziționarea de sisteme IT (hardware și/sau software) și construirea/extinderea/modernizarea spațiilor de producție/prestare servicii ale microîntreprinderii.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, Domeniul Major de Intervenție 4.3 Sprijinirea dezvoltării microîntreprinderilor, finanțat din POR 2007-2013, reprezintă cel mai atractiv domeniu pentru aplicanți,

¹⁰⁷ CNIPMMR, *Carta Albă a IMM-urilor din România*, Editura Sigma, 2011

fiind depuse 526 de proiecte, în cadrul celor două apeluri de proiecte, valoarea totală solicitată depășind de peste trei ori valoarea alocată regiunii pentru 2007-2013 (conform Anexa capitol "Economia").

Bugetul alocat Regiunii Sud-Est pentru acest domeniu de intervenție este de 29,64 milioane Euro, (buget alocat FEDR + Buget stat).

Din prelucrarea datelor furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului pe perioada 2008-2012, reiese că în anii 2009 și 2010 au fost înregistrate cele mai multe radieri, ceea ce implică un regres în privința nivelului de dezvoltare al firmelor.

Criza economică cu care s-au confruntat firmele românești și diversele măsuri luate de Guvernul României au frânat dezvoltarea firmelor (ex impozitul forfetar), astfel încât, în anul 2010, aceste firme au fost foarte sensibile la șocurile pieței, ceea ce a dus la 183.227 de firme înregistrate care, din diferite motive (faliment, nedeplinirea situațiilor financiare, fuziune, schimbarea sediului în alt județ. etc) au dispărut de pe piață, fiind radiate. Dintre aceste firme, cele mai multe își desfășurau activitatea în sectorul comerțului en gros și en detail, urmat de sectorul industriei prelucrătoare, precum și cele implicate în tranzacțiile imobiliare. În Regiunea Sud-Est cele mai multe firme au fost radiate în anul 2010. În 2011, situația începe să se schimbe, deoarece numărul firmelor radiate din România a revenit la o valoare sub jumătate din cea înregistrată la nivelul anului 2010 (71.970 firme radiate), dar net superioară cu 9.489 firme față de 2009.

Cele mai multe firme au fost radiate în mediul urban. Dacă în perioada 2008-2010, firmele sunt radiate în mod progresiv, cu o creștere de două ori sau de 3 ori față de anul anterior, după această perioadă numărul firmelor radiate sunt în creștere, dar cu o rată descrescândă față de perioada anterioară. Din punct de vedere al numărului firmelor radiate, creșterea cea mai mare s-a înregistrat în mediul rural, în 2010, în Regiunile Nord-Est, Sud-Muntenia și Nord-Vest cu peste 40% față de anul anterior. Și în Regiunea Sud-Est numărul firmelor radiate în anul 2010, din mediul urban, a fost foarte mare, această creștere începând cu anul 2009, an în plină criză economică.

Tabel nr. 2.7.10

Numarul firmelor radiate										
	2008		2009		2010		2011		2012	
	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural	Urban	Rural
NE	4,509	1,643	8,556	2,969	18,262	13,252	6,766	2,750	4,295	1,561
SE	5,860	1,850	8,957	2,498	15,162	7,986	7,390	2,083	3,802	1,176
SM	4,128	2,054	6,416	3,235	14,132	12,911	4,965	2,392	3,010	1,665
SV	4,015	1,570	5,048	1,698	11,183	7,439	4,363	1,283	1,986	664
V	5,457	1,257	6,072	1,474	13,922	5,472	5,041	1,369	2,710	801
NV	7,230	2,152	7,754	2,551	22,883	10,893	7,744	2,594	4,722	1,593
C	5,894	1,618	8,264	2,612	18,167	7,717	7,053	1,825	3,403	1,243
BI	5,748	334	9,769	557	20,341	1,271	16,403	620	7,148	417
	42,841	12,478	60,836	17,594	134,052	66,941	59,725	14,916	31,076	9,120
Sursa: ONRC, 2008-2012										

În 2010 la nivel național, au fost create cca 130.000 întreprinderi, ceea ce reprezintă o creștere față de 2009; dintre acestea, numai 68% rămân active după primul an de funcționare. La nivel regional, regiunile Centru, Sud-Muntenia și **Sud-Est** au cea mai mare rată de supraviețuire a întreprinderilor la un an, de 77,1%, de 71,6%, respectiv 70,1%. Proporția celor care și-au încetat definitiv activitatea este de 9,8%, iar ponderea întreprinderilor inactive la un an după înființare se situează în jurul valorii de 22%.

Analizând structura întreprinderilor pe forme juridice pe regiuni, în anul 2010 comparativ cu anul precedent, domeniul "**industrie**" era mai atractiv în Regiunile Sud-Muntenia, Nord-Vest și

Sud-Est; “construcțiile” au fost favorizate în regiunile București-Ilfov, Nord-Est și Centru; “comerțul” a fost domeniul majoritar de orientare a întreprinderilor din regiunile Sud-Muntenia, Sud-Vest Oltenia și Centru; “**transporturile**” au avut ponderi mai ridicate în regiunea Nord-Est, **Sud-Est** și București-Ilfov; “hoteluri și restaurante” a fost un domeniu cu rezultate semnificative în regiunile Nord-Vest și București-Ilfov; “alte servicii” au avut ponderi mult mai ridicate în regiunile Sud-Vest Oltenia, Vest și Centru, comparativ cu anul precedent.¹⁰⁸

Concluzii

Cu locul IV pe țară, în anul 2011, din punctul de vedere al numărului de întreprinderi, Regiunea Sud-Est a fost caracterizată printr-o dinamică negativă, în ceea ce privește numărul de unități active, precum și cifră de afaceri generată, dinamică care a fost însă mai puțin pozitivă decât la nivel național. Din acest motiv, ponderea întreprinderilor, precum și a cifrei de afaceri produsă, față de nivelul național, a fost în scădere, în ultimii ani. Densitatea întreprinderilor este sub media națională și în mod semnificativ sub media UE: doar județul Constanța are mai multe unități active/1000 locuitori față de nivelul național. Numărul de salariați a scăzut comparativ cu nivelul național (-6,21%, față de 0,99% în țară, în perioada 2002-2011). 86,81% din unitățile active sunt de dimensiuni micro, urmate de întreprinderi mici (10,98%), mijlocii (1,91%) și mari (0,30%). În ciuda dinamicii negative înregistrate (-33,21% în perioada 2002-2011), segmentul întreprinderilor mari are un rol central în economia regională, concentrând, în anul 2011, aproximativ 23,57% din numărul total al salariaților din regiune și aproape 30,34% din investițiile brute efectuate. Întreprinderile mici și mijlocii sunt concentrate, în cea mai mare parte, în domeniul comerțului, al tranzacțiilor imobiliare precum și în industria prelucrătoare. Chiar dacă indicatorii privind IMM-urile arată variații negative, scăderea fiind totuși mai slabă decât la nivel național.

Măsurile care trebuie puse în aplicare pentru dezvoltarea IMM-urilor sunt:

- continuarea pregătirii sectoriale a IMM din punct de vedere al preluării standardelor europene;
- dezvoltarea serviciilor destinate micro-întreprinderilor, prin centrele de dezvoltare a IMM;
- susținerea orientării IMM-urilor în faza de inițiere a afacerilor, în special prin incubatoare de afaceri și tehnologice;
- specializarea, pe sectoare economice, a programelor destinate IMM (finanțate de bănci, din surse guvernamentale sau fonduri structurale);
- susținerea IMM inovative în special prin sistemul de garantare și de capital de risc;
- continuarea acțiunilor de dezvoltare a spiritului antreprenorial;
- continuarea acțiunilor de dezvoltare a serviciilor de consultanță specializate orientate către nevoile IMM-urilor;
- simplificarea și îmbunătățirea cadrului legislativ și administrativ;
- diminuarea fiscalității asupra IMM-urilor;
- stimularea exporturilor și implementarea tehnologiilor și tehnicilor de vârf;
- dezvoltarea parteneriatului public-privat;
- dezvoltarea unor rețele naționale de incubatoare de afaceri și parcuri științifice.

Dezvoltarea sistemului bancar și un acces din ce în ce mai liber la credite (chiar dacă dobânzile sunt încă mari comparativ cu alte state membre UE) conduc la o creștere a investițiilor brute urmate de o creștere a personalului angajat în IMM-uri.

¹⁰⁸ Studiul “Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor din România”, INS, 2012

Problema-cheie a IMM-urilor în următorii ani va fi creșterea concurenței din partea firmelor de pe piața comună care nu a existat până la aderare. Creșterea competitivității va fi o condiție obligatorie pentru supraviețuirea agenților economici.

Industria și Construcțiile

Sectorul industrial concentra în anul 2010, un număr de 5.842 întreprinderi iar 94,72% din totalul regional erau active în domeniul industriei prelucrătoare (5.534 întreprinderi).

În anul **2011**, numărul de unități active din industrie a înregistrat o creștere ușoară față de perioada anterioară, ajungând la 5.899 întreprinderi iar 86,56% din totalul regional erau active în marea majoritate în domeniul industriei prelucrătoare (5.106 întreprinderi), acest sector înregistrând o scădere de la un an la altul. 38,35% din cifra de afaceri regională a fost generată de către sectorul industrial, acest sector înregistrând o creștere față de nivelul național (33,10%). Restructurarea tuturor sectoarelor a determinat o scădere a numărului de salariați care, în anul 2010, a reprezentat 32,69% din totalul angajaților din regiune.

Tabel nr. 2.7.11

**Structura întreprinderilor din industrie și construcții
pe clasă de mărime la nivel regional, în anul 2011**

	Total	din care: pe clasa de mărime			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste
INDUSTRIA	5.899	3.997	1.394	423	85
<i>din care:</i>					
Industrie extractivă	142	84	44	9	5
Industrie prelucrătoare	5.106	3.472	1.211	366	57
Producerea și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă și aer condiționat	156	110	22	9	15
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	495	331	117	39	8
CONSTRUCȚII	4.427	3.565	706	137	19
TOTAL INDUSTRIE ȘI CONSTRUCȚII	10.326	7.562	2.100	560	104
Total întreprinderi în Regiunea Sud-Est	54.972	47.722	6.035	1052	163

Sursa: date furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila, conform CAEN Rev.2

Activitățile industriale sunt concentrate mai ales în centrele urbane, în special de mari dimensiuni, și sunt foarte puțin prezente în mediul rural. Aproape toate sectoarele fiind reprezentate, iar primele 5 sub-sectoare de producție industrială din Regiunea Sud-Est scot în evidență preponderența industriei tradiționale precum și a mecanicii grele. Industria alimentară (CAEN 10) și industria mobilei (CAEN 31) sunt sectoarele tradiționale principale concentrând 12,45%, respectiv 7,3% din întreprinderile industriale; sectorul mecanic concentrează aproximativ 24% din întreprinderi, ramurile de vârf fiind industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (CAEN 25) cu 10,3%, repararea, întreținerea și instalarea de mașini și echipamente (CAEN 33) cu 7,42%, precum și fabricarea altor mijloace de transport (CAEN 30) cu 7,35%: de remarcat că mijloacele de transport fabricate sunt aproape în totalitate construcții navale. Cu tradiție și caracterizată prin calitatea produselor sale apreciate atât pe piața internă cât și pe cea externă, industria construcțiilor navale este specifică acestei regiuni unde se constituie

ca un „cluster” în forma incipientă¹⁰⁹, iar șantierele navale de la Brăila, Galați, Mangalia, Tulcea și Constanța pun în valoare avantajul poziționării la Marea Neagră sau pe malul Dunării.

În anul 2008, firmele din sectorul industrial au realizat 43,81% din totalul investițiilor brute realizate la nivel regional, în timp ce în anul 2010, firmele din sectorul industrial au înregistrat o creștere ajungând la 57,09% din totalul investițiilor brute realizate la nivel regional. Jumătate din investițiile brute din anul 2010, au fost efectuate de către firmele din sectorul industrial. În perioada 2005-2008 tendința a fost pozitivă: investițiile nete s-au dublat trecând de la 2.600 milioane lei, la 5.236 milioane de lei prețuri curente și ajungând la 7.358 milioane lei, în anul 2010.

În anul 2011, firmele din sectorul industrial au realizat 48,53% din totalul investițiilor brute realizate la nivel regional, înregistrând o scădere, comparativ cu anul 2010.

De asemenea, industria alimentară este prezentă în aproape toate orașele și industria construcțiilor metalice și a produselor din metal sunt sectoarele industriale care concentrează o mare pondere de firme în toate județele. Mai mult, analiza localizării operatorilor din sectorul industrial pe teritoriu scoate în evidență următoarele concentrări:

- Industria petrochimică, este reprezentată prin Combinatul de la Năvodari (județul Constanța);
- Industria metalurgică este localizată în Galați și Tulcea;
- Industria constructoare de mașini în Brăila, Buzău, Constanța, Tecuci (județul Galați);
- Industria construcțiilor navale și platforme de foraj marin la Galați, Constanța, Brăila, Tulcea, Mangalia;
- Industria materialelor de construcție în Medgidia;
- Industria confecțiilor (tradițională) în Brăila, Buzău, Focșani.
- Industria lemnului în Vrancea, Buzău.

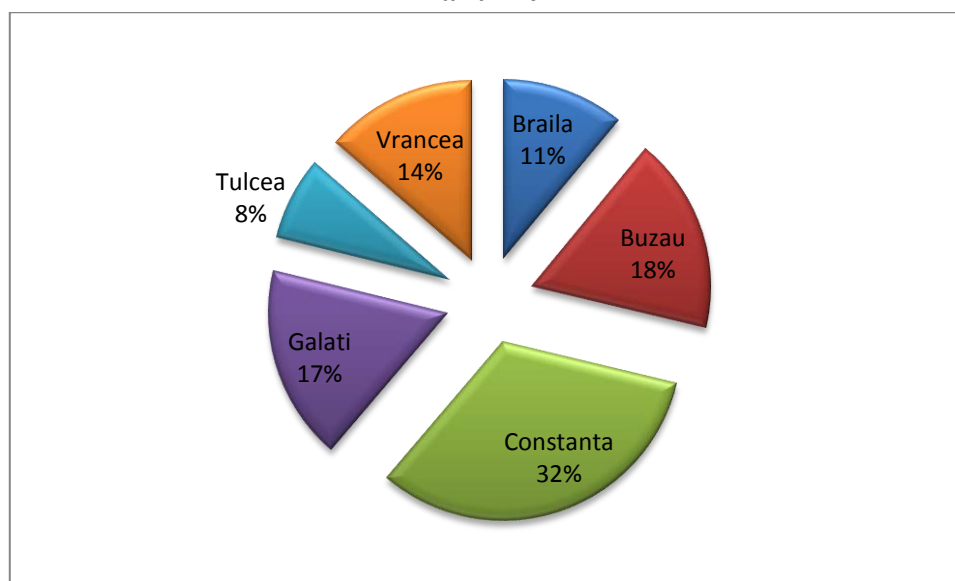
Numărul salariaților din industrie, a scăzut semnificativ în perioada 2008-2010, având în vedere influența crizei economice existentă la nivel mondial, dar înregistrează o creștere ușoară în anul 2011 (conform Anexa capitol ”Economia”).

Angajații din sectorul industriei prelucrătoare reprezintă aproximativ o cincime din angajații din sectoarele economiei regionale (19,26 %) dar ponderea acestora se situează peste media națională (18,3%).

Activitatea industrială este concentrată în toate județele din regiune. În Constanța, Buzău și Galați, această activitate concentrează 32%, 18% și respectiv 17% din unitățile active în domeniu și 11%, 14% și 8% în județele Brăila, Vrancea și Tulcea.

¹⁰⁹ „Către o politică industrială bazată pe aglomerări economice competitive – cluster (II) Identificarea clusterelor emergente în România”. Grupul de Economie Aplicată. <http://www.gea.org.ro/documente/ro/clustere/identificareclusteredragospislaru.pdf>

**Ponderea numărului unităților în industrie, pe județele din regiune
în anul 2011**

Sursa: Unitati locale active pe activitati ale economiei nationale la nivel de clase CAEN Rev.2, INS, București, 2012

În afară de aceasta, analiza datelor la nivel de județ pune în evidență diferențe și trăsături tipice. În **județul Vrancea**, în cadrul industriei, dominante sunt confecțiile (industrie cu tradiție), aproape 50% din totalul producției, dar și 50% din totalul de resurse umane angajate, iar industria alimentară are o pondere de aproape 20% în total industrie și angajați 30% din total resurse umane. Alte sectoare relevante sunt prelucrarea lemnului și sectorul industriei metalice și a produselor din metal. Bine dezvoltat este și sectorul construcțiilor, unde județul concentrează 11% din întreprinderile active în acest domeniu din regiune.

Activitățile tradiționale joacă un rol important și în **județul Tulcea**: industria alimentară concentrează mai mult de 20% din agenții economici ai sectorului industrial.

Municipiul Tulcea este încă un important centru industrial, principalele sectoare de activitate economică fiind reprezentate de industria de construcții și reparații de nave, industria metalurgică, industria de construcții, industria prelucrării materialelor de construcții, industria prelucrării lemnului, industria ușoară (confecții și pielărie), industria alimentară (pește, carne, lactate, vin, legume, fructe). Activitățile industriale se desfășoară pe două platforme: de est și de vest. Pe platforma industrială de vest își desfășoară activitatea cele mai importante societăți comerciale din municipiu din punct de vedere economic, dar și al numărului de angajați. În ultimii ani întreprinderi industriale importante din municipiul Tulcea, unele energofage, și-au redus activitatea, conducând la o scădere semnificativă a producției industriale a municipiului. În industria extractivă numărul de angajați la nivelul anului 2011 a înregistrat o dinamică pozitivă față de anul 2007.¹¹⁰

Sectorul mecanic este mai dezvoltat în **județul Galați**, unde întreprinderile sunt concentrate îndeosebi în industria construcțiilor metalice și a produselor din metal; fabricarea altor mijloace de transport, în special transport naval; repararea întreținerea și instalarea de mașini și echipamente.

¹¹⁰ <http://www.primariatulcea.ro/zi-de-zi,Strategia de Dezvoltare a Municipiului Tulcea 2014-2020;>

O pondere remarcabilă este deținută însă de industria alimentară, cu 14,4% și producția de mobilier.

Județul Galați este cel de-al patrulea centru industrial al țării ca mărime. Industria metalurgică din județul Galați realiza în anul 2008 aproximativ 55,6% din producția de oțel a României, 55% din cea de laminate și 90,4 % din producția de tablă și benzi laminate la rece, mai mult de jumătate din producția metalurgică fiind exportată. Astfel, combinatul siderurgic a devenit parte a celui mai mare grup mondial din industria de profil, ce operează în peste 60 de țări și care a avut în 2009 o cifră de afaceri de 65,1 miliarde dolari și o producție de oțel de 73,2 milioane tone, reprezentând aproximativ 8% din producția mondială de oțel. Combinatul a încheiat anul 2011 cu o cifră de afaceri de 280 milioane euro, în scădere față de anul 2010, un profit de aproximativ 14 milioane euro și o producție de 25% din totalul grupului.¹¹¹

Șantierul naval, ramură de tradiție în zonă, furnizează flotei fluviale și maritime nave de până la 65.000 tdw (barje, vrachiere, mineraliere, remorchere, petroliere, containere, nave pentru transport pasageri, bacuri) și platforme de foraj marin.

În ceea ce privește contribuția ramurilor în totalul valorii adăugate brute (componenta PIB), la nivelul județului Galați industria și agricultura dețin cea mai mare pondere în totalul VAB, iar celelalte ramuri au contribuții modeste.

În prezent, pe ansamblul economiei naționale, județul Galați este principalul producător de cocs metalurgic, de fontă, de oțel brut și de laminate finite pline; este al doilea producător din țara în domeniul construcției de nave maritime, de asemenea, se situează printre primele județe la producția de legume și fructe conservate¹¹².

De asemenea, în **județul Constanța**, profilul industrial este mai orientat spre activitățile din sectorul mecanic și chimic. Producția de nave și de mijloace de transport acvatice este un sector de vârf, concentrând 12,21% din firmele județului. O pondere importantă de firme operează în industria metalică și a produselor din metal, în prelucrarea cauciucului și a maselor plastice precum și în repararea, întreținerea și instalarea de mașini și echipamente.

Industria alimentară este singurul sector al industriei tradiționale în care operează un procent însemnat de firme, ridicându-se până la 15%.

Foarte diversificat este sectorul industrial al **județului Buzău**. Activitățile industriale tradiționale concentrează un număr remarcabil de firme, cum ar fi industria alimentară și producția de mobilier.

Relevante sunt însă și producția de echipamente electrice, alte tipologii de utilaje și echipamente, repararea, întreținerea și instalarea de mașini și echipamente.

Domeniile industriale principale în **județul Brăila** sunt domeniul alimentar, cu care se ocupă aproape 20% din întreprinderile localizate pe teritoriul județului și producția de îmbrăcăminte.

Alt sector important este industria construcțiilor metalice și a produselor din metal care concentrează 11,26% din totalul întreprinderilor. Sectoare cu potențial de dezvoltare existente la nivelul județului sunt: metalurgic, mașini și echipamente, producția și distribuția de energie electrică, alimentară și băuturi, mobilier și articole de mobilă, etc.

Chiar dacă nu egalizează rata de creștere înregistrată la nivel național, **Sectorul construcțiilor** a avut la nivel regional, în ultimii 9 ani, un trend foarte pozitiv: numărul de întreprinderi a crescut cu 228%, cifra de afaceri mărindu-se cu 239%.

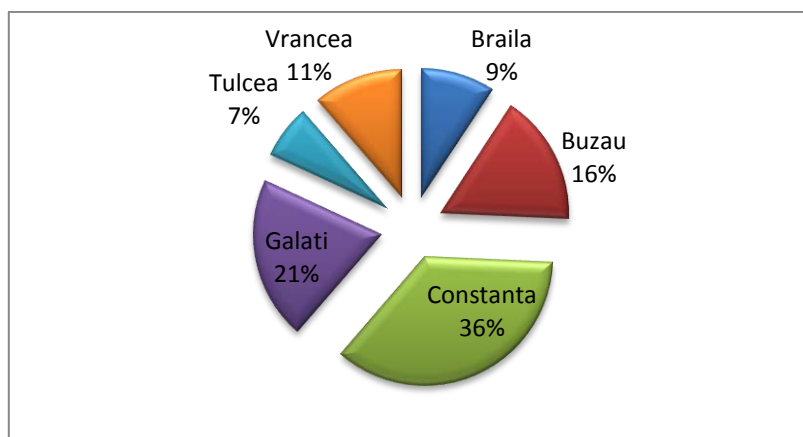
¹¹¹ www.arcelormittal.com/galati

¹¹² www.cjgalati.ro, Strategia de Dezvoltare a Județului Galați 2010-2015

Primul județ din regiune pentru activitatea industrială, Constanța concentrează și cea mai mare pondere de întreprinderi active în domeniul construcțiilor (36% din totalul regional). 21% din operatorii economici din sectorul construcțiilor sunt localizați în județul Galați. În Județul Vrancea bine dezvoltat este și sectorul construcții, unde sunt concentrate 11% din întreprinderile active în acest domeniu la nivel regional. 16 % din firme de construcții regionale sunt active în județul Buzău. În județul Brăila, funcționează 9% din întreprinderile active din acest domeniu. Tulcea fiind un important centru industrial, unul din principalele sectoare de activitate economică îl reprezintă domeniul construcții (7%).

Grafic nr. 2.7.15

**Ponderea numărului unităților în sectorul construcții, pe județele din regiune
în anul 2011**

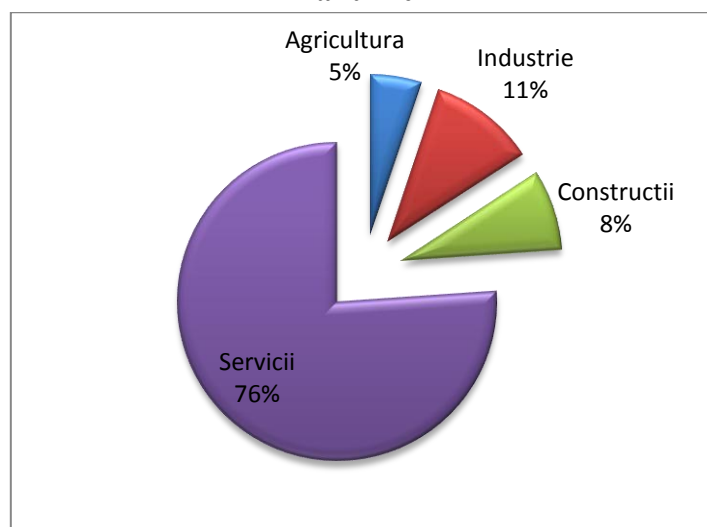
Sursa: Unități locale active pe activități ale economiei naționale la nivel de clase CAEN Rev.2, INS, București, 2012

Perioada 2009-2011 a cunoscut un regres d.p.d.v. al evoluției numărului de firme, dar și al IMM-urilor în domeniul construcții, așa cum reiese și din tabelul nr.7.26. Astfel, în anul 2011, numărul firmelor care au activat în sectorul construcții a scăzut de la 5.000 în anul 2010, la 4.427 în 2011, reprezentând 8,05% din totalul firmelor regiunii, generând o cifră de afaceri de 7.142 milioane de lei (6,55% din totalul regional). 10,54% din salariați din regiune lucrează în domeniul construcțiilor, în creștere cu 44,96% față de anul 2002.

În anul 2011, doar 6,31% din investițiile brute realizate în Regiunea Sud-Est au fost efectuate de firmele din sectorul construcțiilor (570 milioane lei prețuri curente), în creștere față de anul 2010 (500 milioane lei prețuri curente).

Sectorul serviciilor concentrează 76% din întreprinderile care activează în Regiunea Sud-Est. Cea mai mare pondere a acestora o au microîntreprinderile care reprezintă 90,3%.

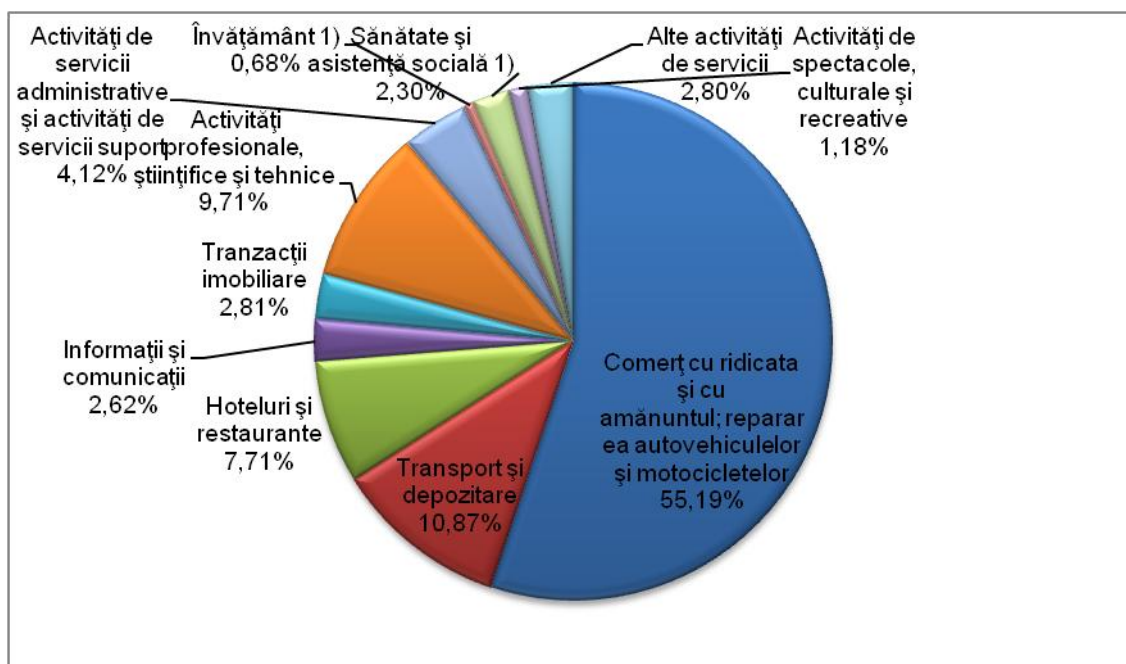
**Distribuția unităților locale active pe sectoare, la nivelul Regiunii Sud-Est
în anul 2011**

Sursa: Unități locale active pe activități ale economiei naționale la nivel de clase CAEN Rev.2, INS, București, 2012

Cea mai mare pondere (55,19%) din sectorul terțiar o au firmele din sectorul comerțului, alte sub-sectoare de activitate importante fiind „Transport și depozitare” care concentrează 10,87% din firmele active, „Activități profesionale, științifice și tehnice” cu 9,71 % și „Hoteluri și restaurante” cu 7,71%.

**Distribuția nr. unităților locale active din sectorul servicii, pe domenii de activitate
la nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2011**

Sursa: Unități locale active pe activități ale economiei naționale la nivel de clase CAEN Rev.2, INS, București, 2012

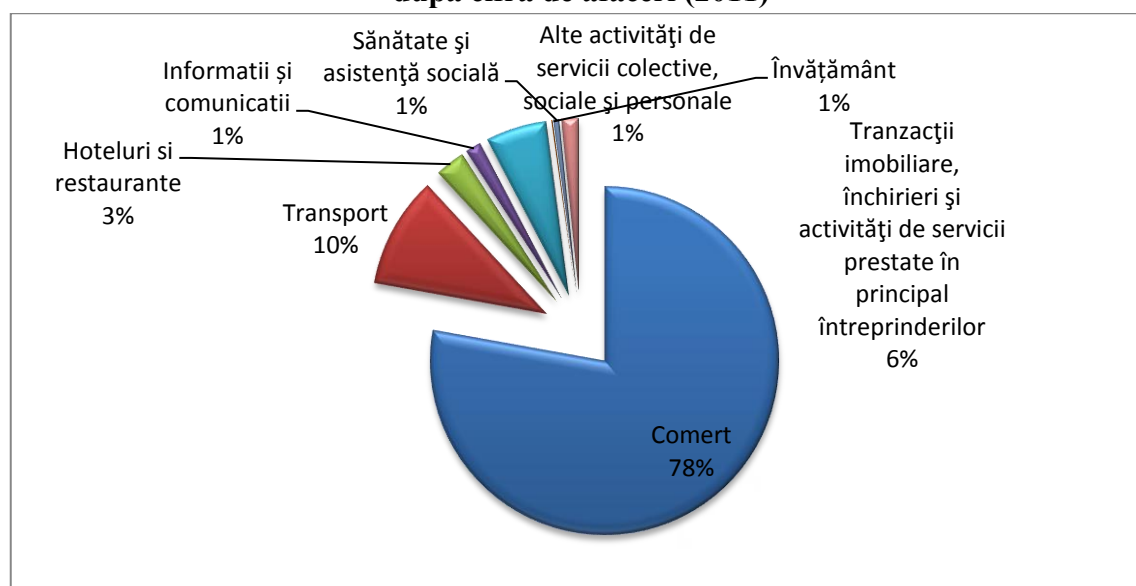
Sectorul cel mai dinamic din economia regională, după construcții, terțiarii înregistrează însă un trend de creștere mai moderat decât la nivel național. Sector în dezvoltare, în perioada 2002-2011, domeniul servicii a cunoscut o creștere de +82,14% în ceea ce privește numărul de unități active, precum și de +277% în ceea ce privește cifra de afaceri generată. Trendul a fost ascendent în perioada 2002-2009, după această perioadă, nr. de firme din acest sector a cunoscut o ușoară scădere, datorită crizei economice mondiale, de la 45.095 firme în 2010, la 41.045 firme în 2011. Important rezervor de ocupare, domeniul servicii a concentrat jumătate din salariații din regiune, numărul lor fiind în creștere cu 39,74% în perioada 2002-2011. Variația în perioada observată a fost pozitivă, dar mai slabă decât la nivel național, unde a depășit +58%: este totuși de remarcat faptul că ponderea de salariați care au lucrat în acest sector a fost la același nivel cu media națională.

Toate domeniile au înregistrat scăderi, cea mai semnificativă fiind domeniul „Transport și depozitare”, de aceea, aceste aspecte au condus la scăderea numărului de salariați.

La nivelul regional, în domeniul serviciilor cifra de afaceri cea mai mare au înregistrat-o unitățile din comerț (78%), procent superior unităților din comerț la nivel național (71%), (conform Anexa capitol ”Economia”). De asemenea, activitățile din domeniile ”Transport” și ”Hoteluri și restaurante” din regiune, dețin un procent al cifrei de afaceri superior celui național (10% și 3% la nivel regional, comparativ cu 9% și 2% la nivel național).

Grafic nr. 2.7.18

Distribuția nr. unităților locale active în sectorul serviciilor la nivel regional după cifra de afaceri (2011)

Sursa: Unitati locale active pe activitati ale economiei nationale la nivel de clase CAEN Rev.2, INS, București, 2012

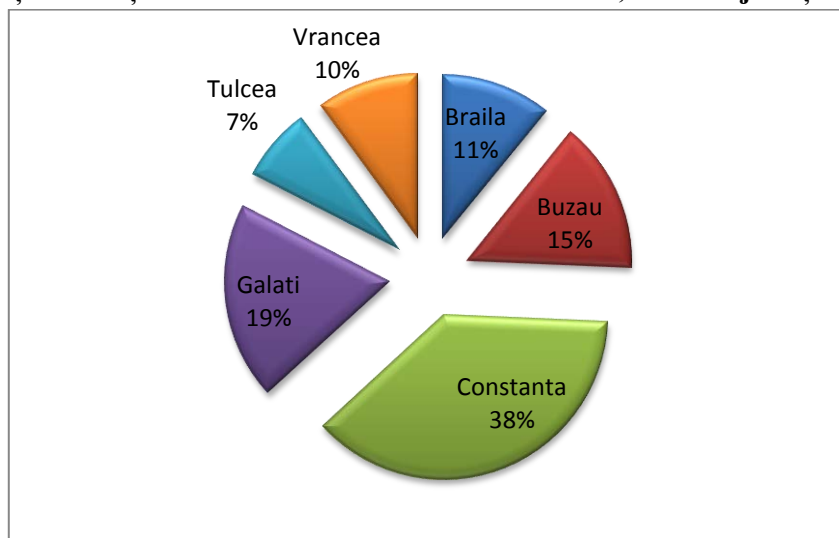
Analiza teritorială scoate în evidență o dezvoltare diferențiată a sectorului serviciilor.

Creșterea numărului de unități active în perioada 2002-2011 a fost de 70%, cu 5 puncte procentuale peste media națională, pe când cifra de afaceri a crescut cu 300%. Principalele subsectoare de activitate în afară de comerț, în care activează aproape 45% din întreprinderile din sectorul terțiar, sunt „Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor” cu 9%, „Transport, depozitare și comunicații” cu 16%. Dinamica pozitivă a sectorului este corelată cu buna dezvoltare a țesutului antreprenorial în județ precum și cu activitatea infrastructurilor portuare din Portul Maritim Constanța, precum cu porturile fluviale

de la Medgidia, Basarabi, Cernavoda, Ovidiu și Luminița¹¹³. În sub-sectorul „Hoteluri și restaurante” activează 10% din firmele județene din terțiar.

Grafic nr. 2.7.19

Repartiția unităților locale active în sectorul servicii, la nivel județean (2011)

Sursa: Unitati locale active pe activitati ale economiei nationale la nivel de clase CAEN Rev.2, INS, București, 2012

În anul 2011, în Regiunea Sud-Est, 38% din firmele active în terțiar, erau localizate în **județul Constanța**.

Județul Constanța deține 45,88% din firmele din domeniul ”Comerț”. Fiind un centru universitar puternic, domeniul ”Activități profesionale științifice și tehnice” înregistrează o valoare importantă de 11,64%, în activitatea acestui județ. 10,10% din firmele din ”Hoteluri și restaurante”, 13,36% din firmele din transport și 3,36 % din firmele cu activități imobiliare (conform Anexa capitol ”Economia”).

Peste 8.100 de firme active, respectiv 19% în domeniul serviciilor sunt localizate în **județul Galați**, din care 62,56% funcționează în domeniul comerțului. Fiind un centru universitar puternic, domeniul ”Activități profesionale științifice și tehnice” înregistrează și în acest județ o valoare importantă de 8,59%. Alte domenii importante pentru acest județ sunt ”Transport și depozitare” (7,38%), ”Hoteluri și restaurante” (6,14%). Sectorul terțiar în județ prezintă o rată de creștere modestă și în mod sensibil sub media regională și națională, fie în ceea ce privește numărul de unități active, fie în ceea ce privește cifra de afaceri (conform Anexa capitol ”Economia”).

La nivel regional, județul **Buzău** concentrează 15% din întreprinderile regionale active în domeniul serviciilor. Fiind singurul județ în care creșterea cifrei de afaceri a depășit media națională în perioada 2002-2011, Buzău prezintă totuși un număr ridicat de firme active în domeniul comerțului (61,46%). 11,63% din firme activează în domeniul ”Transport și depozitare”, 9,14% în domeniul ”Activități profesionale științifice și tehnice”, 4,13% în domeniul ”Hoteluri și restaurante” (conform Anexa capitol ”Economia”).

Dezvoltarea sectorului serviciilor în **județele Brăila și Vrancea** este modestă, în aceste județe fiind localizate 11% și, respectiv, 10% din întreprinderile regionale active în sectorul terțiar, din care aproximativ 61% , respectiv 60% sunt active în comerț. 8,61% și, respectiv 9,65% în

¹¹³ De la <http://www.worldportsource.com/ports/ROM.php> .

domeniul „Transport și depozitare”. Județul Brăila deține 6,78% din unitățile din domeniul „Hoteluri și restaurante” și 7,55 % în domeniul „Activități profesionale științifice și tehnice”, fiind un centru universitar mai mic, comparativ cu Constanța și Galați. Județul Vrancea deține 5,88% din unitățile din domeniul „Hoteluri și restaurante” (conform Anexa capitol „Economia”). Caracteristicile deosebite ale **județului Tulcea** se reflectează în mod inevitabil în structura economiei județene: județul concentrează 7% din întreprinderile regionale din sectorul serviciilor. De remarcat faptul că județul prezintă cea mai scăzută pondere de firme în sectorul comerțului (52,93%), în timp ce sectorul hotelier deține o pondere importantă de 10,68% apropiindu-se de județul Constanța. 2,65% din firme activează în „Tranzacții imobiliare”. Strâns legată de activitatea portuară desfășurată în Portul Industrial Tulcea, precum și în porturile de la Chilia și de la Isaccea, este subsector „Transport, depozitare și comunicații”, care este domeniul principal de activitate pentru 7,38% din firmele județene din terțiar (conform Anexa capitol „Economia”).

Concluzii:

Sectorul terțiar concentrează 80% din întreprinderile din Regiunea Sud-Est și jumătate din salariații din regiune (53,71%). Dinamica sectorului este pozitivă confirmând evoluția treptată a Regiunii Sud-Est către o economie post-industrială, în care terțiarul este sectorul principal. Rata de creștere rămâne însă sub media națională. În termeni generali, subsectorul comerțului concentrează ponderea cea mai mare de firme din terțiar, urmat de sub domeniile „Transport și depozitare”, „Activități profesionale, științifice și tehnice”, având în vedere existența a 3 centre universitare în regiune și „Hoteluri și restaurante”. În județele Tulcea și Constanța, procentul de firme active în domeniul hotelier și al alimentației publice este relevant. În ciuda tendinței de creștere, terțiarul este slab orientat spre activități bazate pe cunoaștere intensivă, ocuparea în astfel de activități fiind în general sub media națională.

2.7.4 Productivitatea muncii

Productivitatea muncii pentru IMM-uri în Regiunea Sud-Est a cunoscut un trend ascendent, ca și celelalte regiuni, în perioada 2000-2011, (calcul realizat ca raport dintre cifra de afaceri din IMM-uri și numărul de salariați din întreprinderi). Astfel, în pofida crizei economice, doar trei regiuni au înregistrat creșteri semnificative ale productivității muncii în perioada 2010-2011, respectiv Regiunea București-Ilfov, Regiunea Sud-Est și Regiunea Sud-Muntenia, celelalte regiuni având creșteri moderate în aceeași perioadă.

Tabel nr. 2.7.12

Productivitatea muncii, mii lei prețuri curente/pers, în anul 2010					
Activitatea (secțiuni CAEN Rev. 2)	Total	din care: pe clase de mărime, după numărul de persoane			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste
TOTAL REGIUNEA Sud - Est	225	173	234	214	282
Industrie extractivă	678	205	144	96	1257
Industrie prelucrătoare	240	110	132	152	385
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	398	745	1944	286	358
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	204	429	213	281	95
Construcții	151	110	140	158	205
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	366	249	430	605	428
Transport, depozitare și activități de poștă și de curier	123	168	234	131	63
Hoteluri și restaurante	75	58	86	88	-
Informații și comunicații	143	112	165	162	-
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	67	100	80	37	33
Învățământ ²⁾	34	29	31	67	-
Sănătate și asistență socială ²⁾	67	50	83	121	-
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	97	52	170	112	-
TOTAL ROMÂNIA	236	185	243	265	251
Industrie extractivă	161	189	206	231	144
Industrie prelucrătoare	210	128	126	186	286
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	699	2893	2060	840	525
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	178	360	274	237	90
Construcții	180	170	159	198	205
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	408	255	439	617	692
Transport, depozitare și activități de poștă și de curier	139	153	220	175	95
Hoteluri și restaurante	71	55	69	95	106
Informații și comunicații	246	147	191	263	350
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	110	139	157	87	56
Învățământ ²⁾	42	40	44	45	66
Sănătate și asistență socială ²⁾	78	48	89	111	151
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	114	59	169	147	147

2) Include numai unitățile locale cu activitate de învățământ sau sănătate și asistență socială, organizate ca societăți comerciale.

Sursa: calcule realizate pe baza datelor statistice culese din Anuarul Statistic al României, INS, 2012

Nota: Productivitatea s-a calculat luând în considerare cifra de afaceri realizată de întreprinderi și efectivul de personal din aceste unități.

Din analiza datelor referitoare la productivitatea muncii se constată că valorile înregistrate pentru acest indicator de către firmele din Regiunea Sud-Est sunt mai mici decât mediile naționale cu patru excepții, (industria extractivă 678 mii lei/persoană la nivelul regiunii față de 161 mii lei/persoană la nivel național; industria prelucrătoare 240 mii lei/persoană la nivel regional față de 210 mii lei/persoană la nivel național, distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare 204 mii lei/persoană la nivel regional față de 178 mii lei/persoană la nivel național și hoteluri și restaurante 75 mii lei/persoană față de 71 mii lei/persoană la nivel național). La nivel regional cea mai ridicată productivitate o au întreprinderile din industria extractivă, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor și industrie prelucrătoare. Cea mai redusă productivitate se înregistrează în tranzacții imobiliare,

închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor; sănătate și asistență socială; învățământ, sănătate și industrie extractivă.

2.7.5 Cercetare, Dezvoltare, Inovare

2.7.5.1 Activități de cercetare, dezvoltare, inovare

Inovarea și dezvoltarea economică reprezintă un efort social colectiv în care capacitatea de colaborare și în special abilitatea de identificare a unor soluții comune la probleme comune este cel mai important avantaj. Echilibrul între măsurile pentru crearea locurilor de muncă și măsurile orientate spre inovare este necesar, deoarece regiunile mai puțin favorizate au nevoie în egală măsură să promoveze coeziunea socială și dezvoltarea economică. Noile programe de inovare regională (mai ales cele prevăzute în agenda de inovare a UE) necesită un nivel ridicat de maturitate politică din partea autorităților regionale, deoarece câștigurile, dacă există, apar pe termen lung, care depășește un ciclu electoral.

La nivelul Uniunii Europene¹¹⁴, pentru anul 2013, România este inclusă în grupa ultimelor state privind **cel mai scăzut grad al inovării**, în categoria inovatorilor modești, ultima dintre cele patru categorii ale clasamentului împreună cu Polonia, Bulgaria, Lituania și Letonia. Există, riscul să se accentueze discrepanțele de inovare dintre statele membre, dacă țările cu inovare modestă nu își mențină recente angajamente pozitive, pe când țările cu inovare medie sunt îndemnate să nu își reducă și mai mult investițiile publice în cercetare și dezvoltare și să înceapă să recupereze dinamismul pierdut.

Conform indicelui Comisiei Europene din 2011, Bulgaria, Estonia, **România**, Portugalia și Slovenia sunt lideri de creștere cu o creștere anuală de peste 5%.

Inobarometrul este un raport despre inovare la nivelul regiunilor de dezvoltare care analizează și ierarhizează capacitatea regiunilor de a crea și menține un mediu care susține inovarea la nivelul operatorilor economici. Gradul de inovare al regiunilor este prezentat comparativ pe cele 8 regiuni de dezvoltare, având la bază 68 de criterii de analiză (care includ și indicatorii folosiți de European Innovation Scoreboard) și o metodologie elaborată de Centrul de Informare Tehnologică IRECSO.

Pentru a obține o imagine cât mai de ansamblu a inovării la nivelul regiunilor a fost elaborat un model de evaluare bazat pe 5 factori de inovare: potențialul de conducere a inovării, potențialul de creare a cunoștințelor, capacitatea de inovare și de integrare într-un sistem relațional, performanța activităților de inovare și proprietatea intelectuală. Fiecare factor a fost divizat în subfactori de caracterizare, obținând un număr de 16 subfactori de inovare, iar fiecărui subfactor i-au fost atribuite criterii (indicatori) de evaluare. Un număr de 68 de criterii (indicatori) de analiză au fost incluse în Inobarometru: 65 criterii cantitative și 3 criterii calitative. Prin agregarea rezultatelor pe cei 16 subfactori s-a obținut gradul de inovare la nivel regional.¹¹⁵

Indicele Dezvoltării Regionale/Regional Innovation Scoreboard, este un indice care identifică regiunile campioane în domeniul inovării și se bazează pe 3 dimensiuni ale inovării: potențiatorii de inovare, activitățile firmelor și rezultatele activității de inovare.

Indicatorul analizat mai jos indică rezultatele activităților întreprinderilor care sunt exprimate prin măsurarea ratei IMM-urilor care au introdus inovații tehnologice (produse și procese) și ne-tehnologice (marketing și organizare).

¹¹⁴ conform raportului nr 19 „Innovation Union Scoreboard”

¹¹⁵ Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2014-2020, MDRAP, 2012

Gradul de inovare cel mai ridicat, atât per ansamblu, cât și pe fiecare factor de inovare în parte, îl are Regiunea București Ilfov. Pentru celelalte regiuni de dezvoltare, în general, pentru factorii de inovare clasamentele sunt diferențiate, Regiunea Sud-Est ocupând locul 5.

Macroregiunea 2 formată din Regiunile Nord-Est și Sud-Est a fost cea mai inovatoare macroregiune.¹¹⁶

În Regiunea Sud-Est, în ceea ce privește tipologia de inovare, în anul 2010, un procent de 43,89% din întreprinderi au fost inovatori de produs și de proces, 40,72% au fost inovatori numai de proces, în timp ce 10,86% au introdus inovări numai de produs.

Tabel nr. 2.7.13

**Întreprinderi cu inovări tehnologice, pe tipuri de inovări
și clase de mărime, la nivel regional**

	2002-2004				2004-2006				2006-2008				2008-2010			
	Total	Inovatori numai de produs	Inovatori numai de proces	Inovatori de produs și de proces	Total	Inovatori numai de produs	Inovatori numai de proces	Inovatori de produs și de proces	Total	Inovatori numai de produs	Inovatori numai de proces	Inovatori de produs și de proces	Total	Inovatori numai de produs	Inovatori numai de proces	Inovatori de produs și de proces
Total întreprinderilor	921	40	300	581	1.306	96	332	878	1154	91	475	586	663	72	270	291
Mici	516	7	181	328	870	75	232	563	841	62	337	440	463	51	184	199
Mijlocii	285	29	88	168	344	14	76	254	232	21	111	100	157	13	70	73
Marii	120	4	31	85	92	7	24	61	81	8	27	46	43	8	16	19
Industrie	623	26	212	385	709	50	191	468	674	71	293	310	393	50	181	146
Servicii	298	14	88	196	597	46	141	410	480	20	182	276	270	22	89	145

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2009,2010,2011, 2012

Cu toate că numărul de întreprinderi inovatoare¹¹⁷ a înregistrat o scădere în ultimii ani: din penultima regiune din țară în perioada 2000-2002, sub media națională cu doar 15% întreprinderi inovatoare (394 din total), în perioada 2008-2010¹¹⁸, Regiunea Sud-Est a urcat pe a doua poziție cu 36,90% întreprinderi inovative (1054 din total), depășind nivelul național. Ceea ce înseamnă că în Regiune Sud-Est scăderea numărul de întreprinderi inovatoare a fost mai lentă decât în celelalte regiuni în perioada 2006-2010.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în mod firesc, întreprinderilor inovatoare de dimensiuni mari dețin ponderea cea mai mare: inovarea privește 60% din firmele mari, 45,70% din întreprinderile mijlocii și coboară până la 33,7% în cazul întreprinderilor mici.

Tabel nr. 2.7.14

Ponderea Întreprinderilor inovatoare pe categorii de mărime

	2002-2004				2004-2006				2006-2008				2008-2010			
	Total	Mici	Mijlocii	Mari	Total	Mici	Mijlocii	Mari	Total	Mici	Mijlocii	Mari	Total	Mici	Mijlocii	Mari
Romania	19,90%	15,90%	25,10%	42,30%	21,10%	17,40%	27,40%	42,10%	33,31%	29,85%	40,85%	58,90%	30,80%	27,50%	38,80%	56,40%
Regiune Nord Est	22,70%	15,90%	35,10%	44,20%	26,70%	21,90%	37,70%	50,60%	47,19%	44,91%	52,32%	69,04%	42,60%	39,90%	51,40%	62,50%
Regiune Sud Est	34,20%	28,20%	41,90%	66,70%	43,20%	39,30%	52,00%	62,60%	44,60%	42,80%	46,57%	68,18%	36,90%	33,70%	45,70%	60,00%
Regiune Sud Muntenia	17,90%	14,50%	19,40%	38,60%	19,90%	13,90%	28,30%	48,00%	30,65%	27,04%	36,06%	61,35%	33,00%	28,60%	41,80%	68,70%
Regiune Sud Vest Oltenia	14,70%	11,40%	16,00%	38,50%	13,80%	11,00%	17,90%	32,70%	25,97%	20,42%	38,71%	63,15%	30,90%	28,50%	36,70%	48,60%
Regiune Vest	13,00%	9,60%	17,30%	28,10%	11,10%	8,70%	14,90%	25,20%	20,52%	15,60%	32,81%	43,80%	18,50%	15,30%	22,90%	47,60%
Regiune Nord Vest	17,30%	13,90%	21,70%	43,00%	21,20%	17,40%	28,30%	47,10%	27,63%	23,69%	38,70%	59,09%	27,70%	24,70%	38,60%	50,40%
Regiune Centru	19,60%	18,50%	18,00%	36,00%	20,10%	17,10%	23,60%	42,00%	30,57%	25,94%	41,37%	57,73%	24,40%	19,00%	37,10%	55,10%
Regiune Bucuresti Ilfov	19,10%	14,60%	28,20%	43,30%	15,10%	11,70%	21,90%	35,40%	35,80%	33,10%	40,60%	56,00%	32,70%	29,90%	38,50%	56,60%

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2009,2010,2011, 2012

¹¹⁶ Comunicat de presă nr.171/27 iulie 2012, Inovarea în industrie și servicii în perioada 2008-2010, rezultate definitive, www.insse.ro;

¹¹⁷ Întreprinderile inovative sunt întreprinderile care au lansat produse (bunuri sau servicii) noi sau semnificativ îmbunătățite pe piață sau au introdus procese noi sau semnificativ îmbunătățite sau noi metode de organizare sau de marketing. Termenul acoperă toate tipurile de inovatori, inovatorii de produs, de proces, de metode de organizare sau de metode de marketing, precum și întreprinderile cu inovări nefinalizate sau abandonate și se referă la întreprinderile active. (Anuarul Statistic al României 2012, INS, pag.370)

¹¹⁸ Întreprinderi active cu peste 9 salariați și care au activitatea economică principală în domeniile: industrie (domenii CAEN Rev.2: 05-09, 10-33, 35, 36-39) și servicii (domenii CAEN Rev.2: 46, 49-53, 58, 61, 62, 63, 64-66, 71)

Analiza din punct de vedere sectorial arată că în perioada 2008-2010, la nivelul Regiunii Sud-Est, sunt inovative 36,30% din întreprinderile industriale, precum și 37,80% din întreprinderile din terțiar, în scădere față de intervalele 2006-2008 și 2004-2006, regiunea situându-se pe locul doi, după Regiunea Nord-Est și peste media națională, numărul firmelor inovatoare din industrie fiind de 621, iar cele din servicii de 433, din totalul de 1.054 de firme inovatoare existente la nivel regional.

Tabel nr. 2.7.15

Ponderea Întreprinderilor inovatoare pe sectoare de activitate

	2002-2004			2004-2006			2006-2008			2008-2010		
	Total	Industrie	Servicii	Total	Industrie	Servicii	Total	Industrie	Servicii	Total	Industrie	Servicii
Romania	19,90%	21,60%	17,10%	21,10%	21,90%	19,80%	33,31%	34,78%	31,31%	30,80%	30,10%	31,70%
Regiune Nord Est	22,70%	25,10%	16,40%	26,70%	26,40%	27,30%	47,19%	45,91%	51,08%	42,60%	38,80%	49,40%
Regiune Sud Est	34,20%	37,70%	28,70%	43,20%	38,50%	50,50%	44,60%	46,00%	42,67%	36,90%	36,30%	37,80%
Regiune Sud Muntenia	17,90%	19,20%	15,00%	19,90%	20,80%	17,90%	30,65%	33,75%	25,13%	33,00%	36,90%	26,10%
Regiune Sud Vest Oltenia	14,70%	15,40%	13,40%	13,90%	15,20%	11,70%	25,97%	29,52%	20,39%	30,90%	30,90%	30,90%
Regiune Vest	13,00%	15,40%	7,90%	11,10%	12,10%	9,20%	20,52%	22,70%	16,70%	18,50%	19,10%	17,50%
Regiune Nord Vest	17,30%	19,40%	12,50%	21,20%	23,60%	16,40%	27,63%	28,84%	25,68%	27,70%	28,60%	26,40%
Regiune Centru	19,60%	20,20%	18,20%	20,10%	21,20%	17,10%	30,57%	33,05%	25,89%	24,40%	25,60%	22,50%
Regiune Bucuresti Ilfov	19,10%	20,30%	18,20%	15,50%	16,30%	14,90%	35,80%	38,40%	34,20%	32,70%	27,10%	35,70%

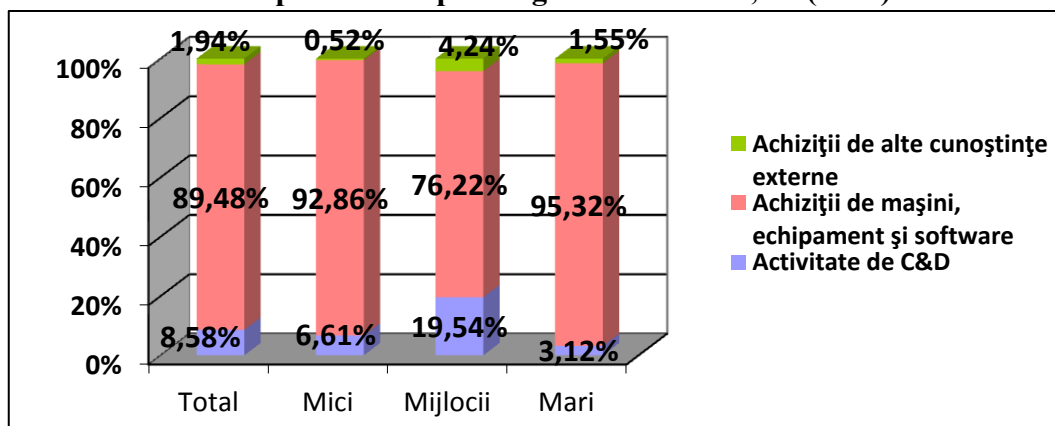
Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2009,2010,2011, 2012

Activitatea de cercetare și dezvoltare nu reprezintă totuși principala sursă de inovare în întreprinderile inovative: doar 8,58% din cheltuielile de inovare din anul 2010, au privit activitatea de C&D, pe când achizițiile de mașini, echipament și software au reprezentat 89,48%. Ponderea cheltuielilor de C&D este deosebit de scăzută în cadrul întreprinderilor mari, scăderea fiind de 25 de ori față de anul 2008, ajungând la 3,12%, în anul 2010 (de la 122.503 mii lei la 4.782 mii lei), ceea ce a dus și la o scădere drastică a cheltuielilor în achiziții de mașini și echipament și software (de la 451.548 mii lei la 145.912 mii lei).

Cu toate că întreprinderilor mari dețin ponderea cea mai mare din numărul total de întreprinderi inovatoare, acestea investesc foarte puțin în activități de cercetare și dezvoltare. Cele mai multe cheltuieli ale acestor întreprinderi mari sunt direcționate în achiziții de mașini, echipament și software.

Grafic nr. 2.7.20

**Cheltuielile pentru inovare tehnologică
a întreprinderilor pe categorii de mărime, % (2010)**

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Reducerea activităților de cercetare și dezvoltare reflectă capacitatea redusă și interesul scăzut al agenților economici pentru activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare - atât pentru cele proprii, cât și pentru cele desfășurate în parteneriat cu instituțiile de profil C&D, precum și capacitatea redusă de absorbție a rezultatelor cercetării.

Costurile scăzute rămân principala sursă de competitivitate și nu inovarea produselor și a tehnologiilor. În mare parte, tehnologiile noi provin din import sau din investiții străine directe și nu prin efort local: o mare parte din întreprinderi desfășoară activități de asamblare, în regim de subcontractare și este în general puțin orientată spre producerea unor mărci proprii.

În perioada 2005-2008, cheltuielile totale pentru cercetare-dezvoltare (C&D) au înregistrat un trend crescător, de la 42.504 mii de lei la prețuri curente în anul 2005, până la 99.211 mii de lei în anul 2008 (+133%): creșterea a fost mai mică decât cea înregistrată la nivel național, determinând o scădere progresivă a ponderii cheltuielilor de C&D efectuate în regiune din totalul național, de la 6,59% în anul 2000 până la 3,33% în 2008.

În anul 2009, cheltuielile de cercetare și dezvoltare au înregistrat scăderi aproape în toate regiunile, cu o singură excepție, Regiunea Centru unde aceste cheltuieli s-au dublat.

În anii 2010 și 2011, cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare au crescut ușor în toate regiunile, excepție făcând Regiunea Sud-Est, unde aceste cheltuieli au scăzut, regiunea în anul 2011, situându-se pe ultimul loc. Județele Constanța și Galați sunt pe primul loc în regiune, deoarece mediul de afaceri este stimulat prin încheierea de parteneriate cu mediul academic și cu instituțiile statului. În Județul Galați funcționează cele mai multe centre de cercetare acreditate CNCIS, din regiune (un număr total de 27), centrele de cercetare funcționând pe lângă Universitatea Dunărea de Jos din Galați. Și în județul Constanța, funcționarea un număr important de institute și centre de cercetare care au activitatea strâns legată de diversitatea și specificul universităților.

Cea mai mare scădere a cheltuielilor de cercetare o înregistrează județul Brăila, deoarece o parte din institutele de cercetare existente s-au desființat (Stațiunea Centrală de Cercetări pentru Ameliorarea Solurilor Sărăturate - SCCASS), iar alta are activitatea de cercetare destul de redusă (Ceprohart SA). Ceprohart SA Brăila fiind cel mai mare producător român de hârtie folosită la realizarea de diplome, certificate sau alte documente cu caracter special și deține 60-70% din piața românească, cu intenții de a lansa oferta de produse și pe alte piețe din Europa.

Tabel nr. 2.7.16

Cheltuielile totale din activitatea de C&D, în perioada 2005-2011

Cheltuielile totale din C&D (mii lei prețuri curente)							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Romania	1.183.659	1.565.802	2.177.335	2.980.674	2.356.907	2.413.467	2.786.830
Regiune Nord Est	65.326	107.503	163.561	214.619	157.865	158.149	172.243
Regiune Sud Muntenia	134.192	145.750	231.770	229.496	220.772	240.751	265.842
Regiune Sud Vest Oltenia	45.023	53.961	67.793	88.164	75.738	70.137	125.644
Regiune Vest	52.788	69.434	111.583	153.300	89.026	115.808	125.813
Regiune Nord Vest	88.971	116.664	193.458	253.612	194.256	197.378	301.779
Regiune Centru	53.172	60.920	74.256	80.256	170.057	110.483	123.901
Regiune Bucuresti Ilfov	701.683	957.267	1.254.284	1.862.016	1.357.602	1.431.666	1.608.195
Regiune Sud Est	42.504	54.303	80.630	99.211	91.591	89.095	63.413
Brăila	3.515	2.324	3.305	2.636	2.601	2.910	707
Buzău	1.249	2.580	1.945	1.068	4.093	3.943	1.634
Constanța	10.581	14.654	19.764	25.379	28.091	27.299	26.054
Galați	18.735	25.932	39.678	56.084	45.475	38.196	18.941
Tulcea	8.210	8.383	15.120	13.583	9.625	14.998	15.788
Vrancea	214	430	818	461	1.706	1.749	289

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

La nivel european, în cea mai mare parte a perioadei 2000 – 2010, ponderea cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare în PIB a rămas destul de stabilă, înregistrând un tren ascendent, între 1,8 și 2,0%. Pe de altă parte, „cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare” au crescut, deoarece anumite țări au crescut cheltuielile, în tentativa de a sprijini relansarea economică și creșterea pe termen mai lung.¹¹⁹

În anul 2010, regiunile României au o valoare a ponderii cheltuielilor cu cercetarea dezvoltarea din PIB, sub media națională de 0,46%, cu excepția Regiunii București-Ilfov care înregistrează o valoare peste media națională.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în pofida creșterii valorii absolute, trendul cheltuielilor de C&D exprimate ca procent al PIB, nu este foarte pozitiv: reprezentând în anul 2007, 0,18% din PIB-ul regional, iar cheltuielile de C&D au scăzut până la 0,16% din PIB în anul 2010. În aceasta privință, regiunea se situează sub media națională de 0,46%din PIB și mult sub media UE27 de 2,00% din PIB, fapt ce conduce, contrar aspirațiilor, la accentuarea decalajelor.

Tabel nr. 2.7.17

Ponderea cheltuielilor totale cu Cercetarea & Dezvoltarea în PIB

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
UE27	1,82%	1,85%	1,85%	1,92%	2,01%	2,00%
Romania	0,41%	0,45%	0,52%	0,58%	0,47%	0,46%
Regiune Sud Est	0,12%	0,14%	0,18%	0,18%	0,17%	0,16%
Brăila	0,10%	0,06%	0,06%	0,04%	0,04%	0,05%
Buzău	0,03%	0,05%	0,03%	0,01%	0,06%	0,05%
Constanța	0,08%	0,10%	0,12%	0,13%	0,14%	0,13%
Galați	0,29%	0,36%	0,46%	0,53%	0,47%	0,35%
Tulcea	0,33%	0,28%	0,47%	0,33%	0,25%	0,34%
Vrancea	0,01%	0,01%	0,02%	0,01%	0,03%	0,03%

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – edițiile 2007- 2012 și date EUROSTAT

O altă caracteristică nefavorabilă derivă din structura acestor cheltuieli, în anul 2011, la nivel național, doar 36,6% din acestea au fost realizate de către sectorul mediului de afaceri, principalele cauze fiind subcapitalizarea firmelor românești și lipsa unor stimulente fiscale care să sprijine activitățile de cercetare dezvoltare.

Pentru susținerea activităților de cercetare dezvoltare, raportat la bunele practici la nivel european, s-au formulat unele propuneri:

- creșterea plafonului deducerii suplimentare la calculul impozitului pe profit pentru cheltuielile de cercetare – dezvoltare de la 20% la:
 - 50 % pentru întreprinderile mari și
 - 75 % pentru IMM-uri;
- deducerea suplimentară din baza impozabilă a 50% din totalul veniturilor obținute din valorificarea brevetelor de invenție rezultate din activitățile de C-D derulate în regie proprie sau subcontractate;
- reglementarea deductibilității totale a cheltuielilor cu investiții (echipamente, licențe software) la momentul achiziției, dacă acestea sunt efectuate în scopul desfășurării activităților de cercetare-dezvoltare¹²⁰.

¹¹⁹Epp.eurostat.ec.europa.eu / Dezvoltarea durabilă în Uniunea Europeană, Raport de monitorizare pentru anul 2011 a Strategiei de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene

¹²⁰ www.immromania.ro /Soluții formulate de CNIPMMR privind dezvoltarea activităților de cercetare dezvoltare din România în consonanță cu Strategia UE 2020

La nivel național, în anul 2011, din cei 42.363 salariați existenți în activitatea de cercetare-dezvoltare, lucrau în sectorul învățământ superior, 11.575 lucrau în sectorul mediului de afaceri, 11.106 în sectorul guvernamental și doar 221 în sectorul privat non-profit. Din totalul de 19.596 femei salariate în activitatea de cercetare-dezvoltare, 4.681 lucrau în sectorul mediului de afaceri, 5.301 în sectorul guvernamental, 9.511 în sectorul învățământ superior și 103 în sectorul privat non-profit.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2011, își desfășurau activitatea în sectorul cercetare-dezvoltare 1.515 salariați, mai puțin cu 198 salariați față de anul anterior, regiunea situându-se în ultimii 5 ani, pe ultimul loc în România, cu doar 15,4 salariați din C&D la 10.000 persoane ocupate, fiind sub media națională de 50,6.

Tabel nr. 2.7.18

Salariați în cercetare și dezvoltare, în perioada 2005-2011

	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile	Nr. salariați în C&D	Salariați din C&D/10.000 persoane ocupate civile
România	41.035	48,9	42.220	49,9	42.484	48,7	43.502	49,7	42.420	50,4	39.065	46,7	42.363	50,6
Regiunea Nord Est	3.704	29,3	3.891	31,9	4.156	32,9	4.172	33,4	4.044	33,5	3.376	28,0	3.561	29,9
Regiunea Sud Muntenia	3.850	32,4	3.794	32,0	4.376	36,0	4.484	37,3	3.676	31,7	3.543	30,7	2.253	19,5
Regiunea Sud-Vest Oltenia	2.569	30,0	2.491	29,2	2.506	28,6	2.321	26,8	2.290	27,4	2.315	27,8	2.282	27,5
Regiunea Vest	1.855	22,2	1.587	18,9	2.321	26,7	2.186	25,5	3.051	37,4	4.055	50,0	3.183	39,1
Regiunea Nord Vest	2.690	23,5	3.484	30,2	3.923	33,1	4.146	34,9	4.185	36,2	4.018	34,8	3.809	32,9
Regiunea Centru	2.419	24	2.865	28,0	2.641	25,2	2.897	27,7	3.732	37,3	3.113	31,1	3.526	35
Regiunea București Ilfov	22.050	207,6	21.937	194,1	20.360	168,0	21.366	166,7	19.577	160,4	16.932	139,4	22.234	181,6
Regiunea Sud-Est	1.898	18,5	2.081	20,1	2.201	20,8	1.930	18,2	1.865	18,4	1.713	17,2	1.515	15,4
Brăila	122	9,7	114	8,9	92	7,0	83,0	6,3	73	5,7	30	2,4	13	1,1
Buzău	70	3,9	51	2,8	53	2,9	33,0	1,8	38	2,2	63	3,6	73	4,2
Constanța	454	15,8	600	20,4	620	20,5	672	21,7	735	24,9	663	22,7	787	27,4
Galați	1.136	55,6	1.204	59,3	1.307	63,3	900	43,6	794	41,4	812	44,2	458	25,2
Tulcea	98	11,2	98	11,1	118	13,4	226	26,0	210	25,4	127	15,8	176	22,0
Vrancea	18	1,3	14	1,0	11	0,8	16	1,1	15	1,1	18	1,3	8	0,6

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2007- 2012 și date EUROSTAT

Salariații din activitatea de cercetare-dezvoltare sunt concentrați mai ales în județele Constanța (27,4/10.000 persoane ocupate civile), Galați (25,2/10.000 persoane ocupate civile) și Tulcea (22,0/10.000 persoane ocupate civile), având în vedere că primele două orașe sunt importante centre universitare iar în Tulcea mai funcționează centre de cercetare.

Tabel nr. 2.7.19

Cercetători în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007 – 2011

	Cercetători ca % a populației ocupate					Cercetători ca % de salariați				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
România	0,35%	0,35%	0,36%	0,37%	0,30%	72,36%	70,95%	72,24%	78,60%	60,17%
Regiunea Sud-Est	0,17%	0,11%	0,13%	0,13%	0,11%	80,69%	65,65%	71,37%	76,01%	72,34%
Brăila	0,03%	0,02%	0,02%	0,01%	0,00%	44,57%	33,73%	36,99%	56,67%	46,15%
Buzău	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%	0,01%	49,06%	36,36%	78,95%	46,03%	20,55%
Constanța	0,13%	0,15%	0,19%	0,17%	0,21%	64,84%	66,96%	76,73%	76,02%	76,87%
Galați	0,59%	0,34%	0,33%	0,36%	0,22%	93,96%	78,11%	80,10%	82,39%	86,68%
Tulcea	0,08%	0,08%	0,07%	0,08%	0,08%	60,17%	29,20%	28,10%	51,18%	37,50%
Vrancea	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,00%	72,73%	50,00%	100,00%	100,00%	87,50%

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2008- 2012

La nivel regional, cercetătorii au reprezentat, în anul 2011, 0,11% din populația ocupată civilă, fiind sub media națională de 0,30%. Datele disponibile permit efectuarea unei comparații cu nivelul european doar pentru anul 2010, când Regiunea Sud-Est a fost printre ultimele din Uniunea Europeană cu 0,14 cercetători la 100 de persoane ocupate.

Dupa nivelul de pregatire profesionala, din numarul salariatilor existenti la sfarsitul anului 2011, in activitatea de cercetare-dezvoltare au avut pregatire superioara 1096 persoane si alt nivel de pregatire (exclusiv superioara) 184 persoane.

Salariile reduse, resursele materiale total neadecvate pentru realizarea de performanțe, ca și oportunitățile oferite de programele de cercetare din alte țări, au condus treptat la creșterea mediei de vârstă a personalului înalt calificat din activitatea de CD, astfel încât cei cu vârste de peste 40 de ani reprezintă, în prezent, aproximativ 55,4% din totalul cercetătorilor la nivel național.

Ponderea dominantă a cercetătorilor din domeniul științelor tehnice și de inginerie reprezintă o premisă favorabilă pentru adaptarea la cererea din mediul economic.

La nivel național, în anul 2011, pe activități economice, ponderea cercetătorilor în totalul salariatilor din cercetare-dezvoltare în sectorul mediului de afaceri este de peste 40% în următoarele sectoare de activitate: industria alimentara, fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice, fabricarea echipamentelor electrice, fabricarea autovehiculelor, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat.

Distribuția cercetătorilor pe grupe de vârstă arată că în sectorul guvernamental ponderea cea mai mare este detinută de cercetătorii cu vârste cuprinse între 25-34 ani în timp ce, în sectorul învățământ superior cea mai mare pondere o dețin cercetătorii cu vârsta de 35-44 ani.

Domeniile științifice în care activează cel mai mare număr de cercetători și tehnicieni sunt reprezentate de științele ingineresti și tehnologice, urmate de științele naturale și exacte, iar cei mai puțini activează în domeniul științelor umaniste.

Activitatea de invenție, care prezintă variații sensibile de la an la an, are în general o tendință pozitivă atât la nivel național cât și regional. În perioada 2008-2011, numărul de brevete depuse către OSIM în regiune a crescut cu 61%: în anul 2008, la nivelul regiunii, s-au depus doar 50 de brevete, reprezentând 5% din numărul depunerilor la nivel național, iar în anul 2011 s-au depus 81 brevete, reprezentând 5,02% din numărul depunerilor la nivel național 5,6%.

Numărul de cereri de înregistrări de marcă au înregistrat scăderi în fiecare an, în perioada 2006 – 2011, atât la nivel național cât și la nivel regional, Regiunea Sud-Est situându-se în anul 2011, pe locul VI (cu 502 cereri de marcă), locul I fiind ocupat de Regiunea București-Ilfov (cu 4.593 cereri de marcă), iar ultimul loc ocupându-l regiunea Sud-Vest Oltenia (cu 281 cereri de marcă).

Concluzii

Activitatea de cercetare și dezvoltare este slabă în regiune. Toți indicatorii observați (numărul de cercetători, de angajați în sectorul C&D, cheltuieli în C&D) pun în evidență fie un mediu de cercetare relativ puțin dezvoltat, fie o performanță scăzută a actorilor din domeniu: regiunea este sub media națională și se clasifică pe ultimele poziții din Uniunea Europeană. Disparitățile intra-regionale sunt importante, județele mai active în cercetare și dezvoltare fiind Constanța, Galați și Tulcea. Cu toate că numărul de întreprinderi inovative a înregistrat o scădere ușoară în perioada 2008-2010, în mod surprinzător, Regiunea Sud-Est fiind a doua regiune din țară în această privință. În contextul inovării, activitățile de dezvoltare rămân totuși mai puțin importante decât achiziționarea de mașini, echipamente și software.

Există în regiune un număr important de centre de cercetare, localizate în Constanța remarcându-se în cercetări specifice mării (privind tehnica marină, precum și ecologia marină), Galați, un centru de importanță regională, care se remarcă prin specializări tehnice specifice, în special

arhitectură navală și metalurgie, iar două centre de cercetare sunt localizate în Brăila, în cadrul Facultății de Inginerie.

2.7.6 Analiza activității sectoarelor economice

2.7.6.1 Structuri de Sprijin pentru Afaceri

În România, funcționează structuri de sprijinire a afacerilor care sunt monitorizate de către anumite instituții, cum ar fi: parcurile industriale cu titlu, parcurile științifice și tehnologice, centrele incubatoare tehnologice și de afaceri, centre de transfer tehnologic, centre de informare tehnologică și incubatoarele de afaceri. În 2012, existau 55 de parcuri industriale înființate potrivit¹²¹ Ordonanței Guvernului nr. 65/2001, cu modificările și completările ulterioare privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale. Dintre aceste structuri 2 **Parcuri industriale** funcționează pe teritoriul Regiunii Sud-Est.

Dacă ne raportăm la anul de referință 2005 (an analizat în Programul Operațional Regional 2007-2013), în 2012, au primit titlul de parc industrial, încă 16 proiecte, ceea ce reprezintă o creștere cu 44,5%. Dacă în unele regiuni de dezvoltare numărul parcurilor s-a redus (Sud-Est, Sud-Vest și București Ilfov), în celelalte a crescut, chiar s-a dublat (Sud Muntenia, Nord-Vest) sau chiar triplat (Vest). Aceasta demonstrează rolul pe care-l joacă aceste structuri în dezvoltarea economiei regionale. În 2012, cel mai mare număr de angajați se menține în Regiunea Sud Muntenia, în creștere cu 80,6% față de anul de referință 2005, iar cel mai mic în Regiunea Sud-Est.¹²²

REGIO sprijină finanțarea mediului de afaceri regional și local. Obiectivul acestui domeniu major de intervenție îl reprezintă crearea și modernizarea structurilor regionale și locale de sprijinire a afacerilor având ca scop atragerea investițiilor, revigorarea și dezvoltarea economiilor locale și regionale.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, prin Domeniul major de intervenție 4.1. Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor de importanță regională și locală, susținut din POR 2007-2013, se finanțează construirea/ modernizarea/ extinderea de cladiri, care asigură o serie de facilități și spații pentru desfășurarea de activități economice, spații care vor fi utilizate de către operatorii economici, cu precădere micro-intreprinderi și IMM-uri, pentru activități de producție și/sau prestare de servicii. În acest fel, s-au finanțat proiecte de realizare a centrelor de afaceri sau a parcurilor industriale, nefiind eligibile activitățile de construire/extindere de centre comerciale.

Aspecte legate de principalele activități realizate în cadrul proiecte derulate în Regiunea Sud-Est, în cadrul DMI 4.1, Axa 4 în cadrul POR 2007-2013, sunt detaliate în Anexa capitolului "Economia".

Amplasat în apropierea Municipiului Galați a cărei denumire o preia, **Parcul Industrial Galați** este o investiție de tip greenfield, este operațional, are trei angajați și se întinde pe o suprafață de 21,8 ha. Începând cu anul 2013, se analizează cererile firmelor ce doresc să desfășoare activități economice în parcul industrial. SC Industrial Parc SRL are acord de parteneriat încheiat cu Universitatea Dunărea de Jos Galați și Universitatea Danubius Galați. Societatea este membră a

¹²¹ criterii: acces la un drum național și European, posibilitatea de a se conecta la infrastructura de bază, suprafața de cel puțin 10 ha.

¹²² Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2014-2020, MDRAP, 2013

Asociației Parcurilor Industriale, Tehnologice, Științifice și a Incubatoarelor de Afaceri din România (A.P.I.S.I.A.R.) și a Asociației Incubatoarelor și Centrelor de Afaceri din România (A.I.C.A.R.).

Avantajul acestui parc industrial este că facilitățile vor fi stabilite de Consiliul Local iar concesiunea va avea un preț foarte mic de 0,5euro/mp. Această structură urmărește îmbunătățirea mediului economic local și dezvoltarea de sectoare de activitate generatoare de produse cu valoare adăugată mare (biotehnologia și tehnologia informației, industria audio-video, industria alimentară, industria navală, industria de procesare a produselor siderurgice etc.), precum și a sectoarelor de activitate nepoluante a căror realizare necesită tehnologii moderne și o forță de muncă superior calificată. Oferă facilități de transport intermodal, inclusiv acces direct pe fluviul Dunărea, precum și pe drumul național DN2B Galați-Giurgiuilești, calea ferată în vecinătate (100 m) și acces ușor către 3 aeroporturi, inclusiv aeroportul internațional “Henri Coandă” din București (240km).

Parcul Industrial Mangalia este situat în orașul Mangalia și are o suprafață de 13,1 ha din care 0,785 ha suprafață construită, în care există 28 clădiri, dispune de o rețea de căi de acces asfaltate sau betonate și de platforme amenajate pentru desfășurarea în bune condiții a procesului de muncă. Parcul este amplasat la 5 km de portul comercial Mangalia, la 1,5 km de drumul național DN39, la 3 km de calea ferată precum și la o distanță de mai puțin de 70 km de aeroportul din Constanța “Mihai Kogălniceanu”. Parcul urmărește dezvoltarea industriei prelucrătoare, a construcțiilor metalice, a șantierelor navale, a industriei ușoare și textile, dar și a sectorului terțiar – dezvoltatori de afaceri, consultanță, servicii bancare și de intermediere financiară. Clădirile sunt amenajate cu toate utilitățile și în mod adițional cu alimentare cu aer industrial și oxigen industrial, distribuția de acetilenă-butan. Parcul industrial este public, fondatorul fiind Consiliul Local din Mangalia.

Infrastructura de transfer tehnologic și inovare, respectiv organizațiile specializate pentru difuzarea, transferul și valorificarea în economie a rezultatelor de cercetare-dezvoltare, este slab dezvoltată. Procesul de înființare a acestor organizații a cunoscut însă o ușoară revigorare începând din anul 2003, după adoptarea Hotărârii de Guvern nr. 406/2003 privind constituirea, evaluarea și acreditarea entităților din infrastructura de inovare și transfer tehnologic, respectiv: centre de transfer tehnologic, centre de informare tehnologică, centre incubatoare de afaceri inovative, oficii de legătură cu industria.

De asemenea, pentru a stimula inovarea bazată pe absorbția rezultatelor CD și dezvoltarea parteneriatelor între unitățile cu profil CD, instituțiile de învățământ superior și partenerii industriali, a fost stimulat și susținut procesul de înființare a parcurilor științifice și tehnologice¹²³.

Pornind de la legislația în vigoare, Ordonanța 14 din 2002 privind constituirea și funcționarea parcurilor științifice și tehnologice, aprobată prin legea 50/2003, cu modificările și completările ulterioare, sunt constituite și funcționează în mediul urban **6 parcuri științifice și tehnologice**¹²⁴, localizate fiecare în altă regiune: Nord-Est, Nord-Vest, Vest, București Ilfov și Sud-Est. Inițial, în 2003, au fost create 7 asemenea structuri (cu autorizație provizorie/temporară) în: Galați, Brăila, Slobozia, Brașov, București, Timișoara și Iași. În anul 2012, numărul acestora a fost redus la 4 (cu o scădere de 43%), iar în 2013, numărul lor a crescut cu 2.

¹²³ www.mangaliaparc.ro

¹²⁴ Parcuri științifice și tehnologice (PST): PST Iași- Tehnopolis, PST Timișoara – TIM Science Park, PST pentru Micro și Nano Tehnologii București, PST Galați – Parc de Software Galați, PST Tetapolis – Cluj Napoca, PST IGIP – București, administrator INCD ICPE-CA.

În prezent structuri cu denumirea de parc științific funcționează în Iași, **Galați**, București, Timișoara și Cluj.

În Municipiul Galați funcționează **Parcul pentru Tehnologia Informației** care este o inițiativă comună a Guvernului României și a autorităților locale. Această structură s-a constituit ca inițiativa a consorțiului format din Consiliul Județului Galați, Consiliul Local Galați, Universitatea “Dunarea de Jos” Galați și S.C. Navrom – Centru de Afaceri S.A. Galați. Clădirea oferă, 64 de birouri, o sală de conferințe cu o capacitate de 60 de locuri, o sală multimedia, o sală de protocol, dar și spații destinate consultanței, cercetării și instruirii. Este situat în imediata vecinătate a Zonei Libere Galați, având facilități de acces rutiere, feroviare și navale¹²⁵.

2.7.6.2 Incubatoare de afaceri

Această componentă importantă a infrastructurii de afaceri, cu rol major în impulsionearea micilor întreprinzători, sunt de asemenea, slab reprezentate, îndeosebi în anumite Regiuni. Incubatorul de afaceri este un program de susținere, care oferă micilor afaceri posibilitatea de dezvoltare prin acordarea de asistență tehnică, administrativă și consultativă în domeniul afacerilor. Incubatorul este constituit în vederea încurajării IMM-urilor nou înființate și cu un istoric de funcționare de maxim doi ani, să se dezvolte și să devină profitabile pe piața din România. Dacă la nivelul anului 2006, în România, erau 21 de incubatoare de afaceri, monitorizate de către ANIMMC¹²⁶, în anul 2012, la nivelul aceluiași program¹²⁷, sunt funcționale 10 incubatoare de afaceri¹²⁸. În perioada curentă, din cele 10 incubatoare cele mai multe se găsesc în regiunea Centru, cu 4 incubatoare (40% din total), urmată cu câte 2 incubatoare de afaceri în Regiunile de dezvoltare Nord-Est și Nord-Vest și câte **1 incubator în Regiunea Sud-Est și în Regiunea Vest**.¹²⁹

Incubatorul de Afaceri Mangalia este un proiect înființat prin Programul național multianual pe perioada 2002-2012 de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri, finanțat de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și sprijinit de Primăria Municipiului Mangalia.

Beneficiile puse la dispoziția beneficiarilor sunt: spații de birouri, spații de producție în limita disponibilității acestora în cadrul incubatorului de afaceri, servicii administrative prestate prin intermediul administratorului incubatorului, asistență și consultanță de specialitate acordată contra cost, la prețuri avantajoase, de către sau prin intermediul administratorului incubatorului, precum și alocații financiare nerambursabile. Serviciile administrative prestate de administratorul incubatorului urmăresc buna funcționare a incubatorului de afaceri, menținerea în condiții optime a spațiilor individuale puse la dispoziția beneficiarilor Programului, precum și a spațiilor comune, incluzând spațiile destinate pentru întâlniri de afaceri, expoziții, instruiți etc., prin asigurarea acestora cu utilități (energie termică, electrică, apă, gaz etc.), servicii de telecomunicații, servicii de pază, curățenie etc. De asemenea, administratorul incubatorului va presta beneficiarilor Programului, pe întreaga perioadă de incubare, servicii comune referitoare

¹²⁵ Sursa: www.softwarepark-galati.ro

¹²⁶ ANIMMC-Agenția Națională a Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Cooperatie

¹²⁷ incubAT - Proiectul Incubatoarelor de Afaceri și Tehnologice - face parte din Programul Național Multianual de Înființare și Dezvoltare de Incubatoare Tehnologice și de Afaceri în România și este o inițiativă coordonată de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri (AIPPIMM) și implementată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP), în colaborare cu Autoritățile Locale și Regionale.

¹²⁸ Cele 10 incubatoare de afaceri sunt localizate în: Alba Iulia, Bacău, Brașov, Câmpia Turzii, Dorohoi, Mangalia, Vetiș, Sfântul Gheorghe, Vidrasău, Timișoara.

¹²⁹ Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2014-2020, MDRAP, 2013

la cooperarea dintre investitori în cadrul incubatorului, prevenirea actelor ce ar putea avea un impact negativ asupra mediului, servicii de informare, documentare și secretariat etc.¹³⁰

2.7.6.3 *Clustere*

O altă categorie de structuri de sprijinire a afacerilor sunt clusterelor sau poli de competitivitate, monitorizate de Ministerul Economiei și Asociația Clusterelor din România.

Clusterul este descris ca o "concentrare geografică (regiune, țară) de companii interconectate (în special IMM), furnizori specializați, furnizori de servicii, firme din industrii înrudite, universități, institute de cercetare și asociații de comerț, administrații publice locale din domenii specifice, care se concurează dar și cooperează".

Ministerul Economiei monitorizează 40 de structuri și clusterelor la nivel național, în Regiunea Sud-Est fiind create un număr de 4 clusterelor.

Clusterul Asociația "Tradiții – Manufactura – Viitor TMV Sud-Est"¹³¹ a dobândit personalitatea juridică în anul 2010. Membrii care fac parte din cluster sunt în număr de 15, numărul salariaților din firmele cuprinse în cluster sunt de aproximativ 12.000 persoane (estimare în anul 2010) iar cifra de afaceri a atins în anul 2010, 420 milioane lei, volumul exporturilor a fost de 252 milioane euro, investițiile străine directe au fost de 5 milioane euro și sau realizat cheltuieli de investiții de 12,6 milioane lei. Au fost 3 întreprinderi (fără certificat) ce au introdus inovare de proces și 2 întreprinderi ce au introdus inovare de produs (fără certificat).

Scopul Asociației este să promoveze și să apere interesele companiilor comerciale producătoare de confecții textile, tricotaje, pielărie, furnizori de materiale, servicii prin acțiuni care să contribuie la întărirea și dezvoltarea pe termen lung a membrilor săi.

Ariile de inovare pentru tehnologiile destinate prelucrării mecanice a fibrelor și firelor, se încadrează în concepția actuală generală de armonizare a tehnologiilor cu ecosistemul.

Obiectivele asociației au în vedere următoarele activități principale:

- creșterea competitivității industriei textile în Regiunea Sud-Est, printr-un efort susținut al partenerilor
- concentrarea pe activități și produse cu o componentă importantă de creație și tehnologie care să

asigure o valoare adăugată crescută;

- creșterea atractivității industriei textile din Regiunea Sud-Est;
- stabilizarea și perfecționarea forței de muncă din domeniu;
- atragerea de noi firme în regiune;
- crearea unui brand regional;
- reprezentarea, susținerea și promovarea intereselor membrilor asociați în relațiile cu autoritățile publice pentru creșterea competitivității domeniului de activitate;
- inițierea și elaborarea de programe de dezvoltare, modernizare-retehnologizare, perfecționare a forței de muncă, care se pot realiza mai eficient prin intermediul organizației, în interesul desfășurării unei activități economice profitabile a membrilor săi;
- participarea, prin reprezentanții săi, în structurile de coordonare și gestionare a programelor cu UE.

Membrii acestei structuri sunt firmele: SC SORSTE SA, SC ARTIFEX SA și SC TEXTILE BLUE WASH SRL.

¹³⁰ www.cleverconsulting.ro

¹³¹ www.clustero.eu

Principalele produse/servicii/proiecte pe care le dezvoltă clusterul sunt:

- derularea de proiecte de marketing și management social;
- desfășurarea de programe de formare profesională;
- derularea de proiecte pt protecția mediului înconjurător;
- acorda consultanța în domeniile serviciilor sociale, dezvoltarea resurselor umane, mediului, organizării de evenimente;
- organizarea de grupuri de lucru în țară și străinătate;
- organizează și participa la conferințe, seminarii cu caracter intern și internațional de profil;
- editează cărți, reviste, materiale informative despre proiecte;

Principalele piețe de desfacere sunt confecții textile.

Organizații naționale și internaționale cu care clusterul se afla în parteneriat sunt:

- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est;
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Buzău;
- Asociația Bucharest Fashion Alliance;
- Universitatea de Arte și Design Cluj-Napoca;
- Facultatea de Textile Pielărie și Management Industrial Iași;
- Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Textile și Pielărie București;
- SC STEINBEIS TRANSFER MANAGEMENT SRL;
- SC EX AEQUO SRL.

Al doilea cluster din Regiunea Sud-Est care funcționează este **Clusterul Maritim Românesc**, care s-a înființat în anul 2011. Clusterul Maritim Românesc are locația în Baza Nautică UMC, Constanța și a fost realizat de către o rețea informală care a consolidat relațiile dintre actorii importanți din acest sector de activitate. Aceasta rețea deja existentă urmărește să promoveze Clusterul Maritim Românesc în România, dar și la nivel mondial. Rețeaua ar putea deveni un canal de cooperare, în scopul de a sprijini membrii săi, prin activitatea de lobby, dar, de asemenea, pentru a oferi membrii clusterului informațiile necesare și expertiză pentru inițiativele sectoriale. Membrii care fac parte din cluster sunt în număr de 42, iar dintre aceștia, 22 sunt firme, 3 universități, 1 institut de cercetare. Numărul salariaților din firmele cuprinse în cluster sunt de aproximativ 40.000 persoane (estimare în anul 2011) iar cifra de afaceri (agregat) a atins 3 miliarde euro, în anul 2011 iar valoarea exporturilor fiind de aproximativ 60%¹³².

Membrii acestui cluster sunt firme, universități, institute de cercetare, autorități publice, fundații și asociații. Principalele piețe acoperite sunt naval și maritim. Acest cluster se află în parteneriat cu Asociația Clusterelor din România.

Principalele produse/servicii/proiecte pe care le oferă:

- promovarea politicii orientată spre industria clusterului, în zonele naționale și europene;
- promovarea activității Cluster Maritim Românesc;
- întărirea cooperării între diferiți actori implicați în sectorul maritim, prin contacte, schimburi de idei, de informații și dezvoltarea de activități comune;
- pentru sprijinirea asociațiilor de afaceri și profesionale pentru a-și îndeplini obiectivele sale specifice;
- sprijin pentru inovație și spirit antreprenorial, în sectorul maritim;
- sprijinul pentru IMM-uri și productivitatea acestora;
- asistență specifică pentru companii pentru a se conforma cu cerințele de protecție a mediului;
- stabilirea de contacte cu alte cluster maritime;

¹³² www.cluster-maritim.org, www.clustero.eu

- atragerea de finanțare, subvenții și alte surse de venit¹³³.

Al treilea cluster înregistrat în Regiunea Sud-Est este **Clusterul Asociația Monteoru Renaissance**¹³⁴ (**Clusterul Turism Carpatic**), este asociația non-profit și neguvernamentală înființată în iulie 2010, ce are ca scop preservarea mostenirii istorice și promovarea dezvoltării durabile regionale în turism, cu precădere în zona subcarpatilor Buzăului și Prahovei. Asociația s-a născut din dorința membrilor fondatori de a dezvolta și promova turismul regional, în special regiunea subcarpatică buzoiană și regiunea prahoveană, atât la nivel național cât și internațional. Fondatorii asociației își au rădăcinile în această regiune și aduc asociației o experiență internațională în proiectele de dezvoltare turistică.

Organizații naționale și internaționale cu care clusterul se afla în parteneriat sunt:

- Asociația pentru Dezvoltarea și Promovarea Turismului din Județul Brașov;
- Cross mondo;
- M.C.G. Servconstruct SRL.

Principalele produse/servicii/proiecte pe care le oferă:

- promovarea turistică a regiunii;
- consultanță pentru decizionarii ce activează la nivel regional și național;
- promovarea tradițiilor culturale regionale;
- dezvoltarea de trasee tematice;
- renașterea Băilor Monteoru;
- organizarea de evenimente regionale.

Al patrulea cluster înregistrat în Regiunea Sud-Est, este **Cluster pentru promovarea afacerilor specializate în ecotehnologii și surse alternative de energie – MEDGreen (Regiunea Sud-Est și Regiunea București-Ilfov)**

Acest cluster s-a înființat în martie 2013. Clusterul are un număr total de 6 membri, iar dintre aceștia 5 sunt firme, al șaselea membru fiind o autoritate publică locală. Numărul de salariați ai firmelor din cluster sunt de 189.

- Cifra de afaceri = nu este cazul
- Locația: Medgidia, Județul Constanța
- Produse/servicii pe care le oferă: nu au dezvoltat portofoliul de servicii și produse.

Membrii acestui cluster sunt:

- Municipiul Medgidia
- S.C. Apollo Ecoterm S.R.L.
- S.C. ET Innovative Solutions S.R.L.
- S.C. ET Audit Energetic S.R.L.
- S.C. Solarom S.R.L.
- S.C. Ecohorneț S.R.L.

Asociația va acționa în vederea atingerii următoarelor obiective:

- Sprijinirea, promovarea și participarea la elaborarea politicilor, managementului și ingineriei competitivității integrate în domeniul ecotehnologiilor și surselor alternative de energie;
- Promovarea și dezvoltarea competitivă a următoarelor domenii: cercetare, educație, inovare, producție, comercializare și utilizare eficientă a ecotehnologiilor și surselor alternative de energie;

¹³³ www.clustero.eu

¹³⁴ www.monteoru.net

- producția de energie ecologică / verde prin valorificarea potențialului și resurselor regenerabile existente, a tehnologiilor de colectare și procesare a deșeurilor, în vederea valorificării acestora prin reciclare și reducerea impactului asupra mediului înconjurător;
- cercetarea-dezvoltarea și inovarea în domeniul de activitate al clusterului;
- promovarea tehnologiilor inovative și sustenabile, a eficienței energetice în domeniul construcțiilor clădirilor, administrării și întreținerii acestora, a materialelor și echipamentelor, managementul fluxului de materiale;
- promovarea conceptelor de dezvoltare durabilă și de economie verde prin metode și politici de planificare spațială și dezvoltare regională.
- creșterea interacțiunilor dintre firme, instituții și mediul academic precum și alte entități implicate în dezvoltarea tehnologiilor noi sustenabile și eco-eficiente, susținerea utilizării resurselor de energie regenerabilă și creșterea eficienței energetice;
- încurajarea cooperării și facilitarea accesului la informații, precum și crearea unor baze de date comune;
- reprezentarea intereselor membrilor Asociației, în conformitate cu mandatul oferit de aceștia;
- implicarea activă la nivel legislativ, prin propuneri de proiecte, strategii locale/naționale/internaționale și participarea la elaborarea Asociației, managementului și ingineriei competitivității integrate în domeniul ecotehnologiilor și surselor alternative de energie;
- organizarea misiunilor tehnico-economice și a programelor de schimb de experiență în vederea facilitării transferului de cunoștințe și formarea unor parteneriate strategice internaționale;
- contribuția la consolidarea capacității instituționale a membrilor Asociației prin sprijin acordat în identificarea de surse de finanțare nerambursabilă, elaborarea de propuneri de proiecte și implementarea coordonată a acestora;
- Sprijinirea dezvoltării firmelor din domeniu, înființării noilor firme și atragerea de investiții noi în domeniul economic de interes.
- oferirea de consultanță și asistență specializată pentru membrii Asociației și pentru terți.

Scopul Asociației îl reprezintă facilitarea și promovarea cooperării dintre întreprinderi, oameni de afaceri, instituții de cercetare și învățământ, precum și alte organizații care să contribuie sau să sprijine activitățile inovative pentru realizarea de produse și servicii competitive pe plan național și internațional, cu valoare adăugată ridicată și pentru a genera locuri de muncă și oportunități de dezvoltare durabilă a orașului Medgidia și a zonelor limitrofe.

Activități principale:

- a) Elaborarea și implementarea strategiei de competitivitate a clusterului;
- b) Elaborarea și implementarea de proiecte cu finanțare europeană, națională și/sau din surse terțe, cu scopul de a dezvolta clusterul și de a realiza progresul entităților componente ale Asociației;
- c) Promovarea și realizarea de parteneriate public-private în domeniile de interes al asociației;
- d) Asigurarea diseminării informațiilor privind progresul tehnologic și a instruirii profesionale continue a membrilor clusterului;
- e) Desfășurarea unor acțiuni de lobby (promovare) pe lângă instituțiile guvernamentale, în vederea adoptării de acte normative în domeniul de activitate al clusterului;
- f) Desfășurarea unor acțiuni de lobby (promovare) pe lângă persoane fizice sau juridice a căror participare în cadrul clusterului ar putea aduce beneficii acestuia;
- g) Asigurarea unei infrastructuri corespunzătoare dezvoltării clusterului;
- h) Capacitarea autorităților publice locale pentru susținerea dezvoltării clusterului;

- i) Stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare între firme membre ale clusterului într-un climat de afaceri propice, respectând regulile concurenței loiale, prin mijloace proprii cât și prin efortul membrilor;
- j) Colaborarea cu instituțiile guvernamentale naționale și internaționale pentru a facilita misiunile economice și vizitele de afaceri în domeniul de activitate al clusterului, în vederea dezvoltării colaborării economice reciproc avantajoase;
- k) Identificarea grupurilor de interese specifice din interiorul clusterului și organizarea acestora pentru derularea de programe și proiecte specifice în domenii de interes, care să faciliteze colaborarea în cadrul clusterului și în afara acestuia;
- l) Elaborarea și exploatarea unui sistem informațional comun și derularea unor proiecte complementare comune;
- m) Susținerea și promovarea înființării megaclusterelor (clustere de clustere) și a rețelelor de firme de succes în Uniunea Europeană;
- n) Susținerea și promovarea activităților de cercetare și inovare ale agenților economici în zonă, facilitând transferul de politici, management, tehnologie avansată;
- o) Organizarea de evenimente tehnico-economice cu impact major în mediul de afaceri și socio-cultural;
- p) Promovarea surselor noi și regenerabile de energie pe piața națională și regională;
- q) Promovarea realizării unor lucrări/investiții în domeniul infrastructurii energetice care să țină seama de programele Uniunii Europene, de cele naționale și regionale;
- r) Managementul unor structuri de promovare și susținere a afacerilor din domeniul specific de interes al asociației;
- s) Promovarea și armonizarea activităților comune în domeniul de protecție a mediului;
- t) Crearea și promovarea brand-ului pentru cluster;
- u) Organizarea cadrului de colaborare între membrii clusterului prin creșterea volumului schimburilor de informații, prin implementarea unei conexiuni permanente între bazele de date și promovarea constantă a relațiilor de afaceri între firme;
- v) Informarea publicului larg cu privire la domeniul energiei provenite din surse regenerabile;
- w) Oferirea de consultanță și asistență pentru membrii Asociației și pentru terți, contra unei taxe diferențiate în funcție de beneficiarul acestor servicii, respectiv în funcție de deținerea de către acesta a calității de Membru fondator, Membru asociat, Membru de onoare sau terț;
- x) Asocierea cu alte organizații din țară și din străinătate;
- y) Desfășurarea unor activități comerciale generatoare de venituri, cu caracter accesoriu;
- z) Alte activități care să asigure realizarea scopului și a obiectivelor Asociației.

2.7.6.4 *Zone libere*

Zonele libere se înființează și funcționează în baza Legii nr. 84 din 21.07.1992 privind regimul zonelor libere, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 182/30.07.1992, prin Hotărâre de Guvern la propunerea ministerelor interesate și a autorităților publice locale. Administrarea zonelor libere se realizează de către administrațiile acestora, care se organizează și funcționează ca regii autonome pe baza de gestiune economică și autonomie financiară. Loturile din zonele libere sunt concesionate către operatorii economici, oferind facilități de stocare a mărfurilor și manipularea lor în regim facilitat din punct de vedere fiscal și al formalităților vamale.

În Regiunea Sud-Est funcționează 4 din cele 6 zone libere înființate în România.

Importantă pentru dezvoltarea economică a regiunii este existența acestor “**zone libere**”, localizate în Brăila, Galați, Sulina și Constanța.

Zona Liberă Brăila a fost înființată prin H.G. nr. 330/1994, are o suprafață totală de 110 ha și este formată din 4 perimetre, dispunând de o zonă portuară însemnată (perimetrele 1 și 4 sunt situate în zona trecerii Bac Smârdan, echipate cu infrastructura necesară încărcării/descărcării navelor maritime și fluviale); perimetrul 2 în suprafață de 34,3 ha este amplasat în zona Vărsătura, la intrarea sudică în municipiul Brăila; perimetrul 3, în suprafață de 8,3 ha, situat în sectorul portuar existent, între Gara Fluvială și Pescărie, care dispune de platforme, construcții, utilități care pot fi ușor adaptate activităților specifice de zonă liberă. De asemenea, Regia Autonomă ”Administrația Zonei Libere Brăila” are în vedere crearea unui Incubator de Afaceri și al unui Centru de Afaceri și Expoziții care să conducă la dezvoltarea locală și regională¹³⁵.

În incinta Zonei Libere Brăila își desfășoară activitatea un număr de 17 societăți, după cum urmează:

- Perimetrul I - 4 firme (toate acestea sunt firme mari);
- Perimetrul II - 2 firme (toate acestea sunt firme mari);
- Perimetrul III - 10 firme (2 firme mari și 8 firme mici);
- Perimetrul IV - 1 firmă mare.

Domeniile de activitate a firmelor care își desfășoară activitatea în Zona Liberă Brăila¹³⁶:

1) Perimetrul I – depozitare;

- manipulare;
- comercializare;
- demontare și dezasamblare;
- recuperarea materialelor reciclabile;
- transport pe căi navigabile;
- 2 societăți sunt în etapa de realizare a investițiilor;

2) Perimetrul II – ambalare;

- producție;
- servicii publice;

3) Perimetrul III – depozitare;

- comercializare;
- producție;

4) Perimetrul IV – depoluare

Zona Liberă Sulina din județul Tulcea, înființată prin H.G.nr. 156/1993, este situată la extremitatea estică a Dunării, respectiv la varsarea bratului Sulina în Marea Neagră și are o suprafață de 100,89 ha, împărțite în 7 perimetre amplasate atât în zona orașului cât și în jurul bazinului maritim de tranzit Sulina, dispunând de o infrastructură și o dotare portuară deosebit de complexă; activitățile preponderente desfășurate în această zonă fiind cele comerciale, din cauza lipsei drumurilor, cailor ferate sau a unui aeroport în apropiere, orientându-se și spre alte sectoare cum ar fi cel al producției și cel al serviciilor¹³⁷.

Zona Liberă Galați înființată prin H.G.190/1994, are o suprafață de 136,98 ha teren din care o suprafață portuară de 6,98 ha cuprinzând 3 dane de acostare dotate cu toate instalațiile. Zona liberă se situează pe malul stâng al fluviului Dunarea, la mila 80 în zona digului Badalan în

¹³⁵ Sursa: www.mt.ro, www.zonaliberabraila.ro

¹³⁶ Sursa: www.zonaliberabraila.ro

¹³⁷ Sursa: www.azlsulina.3x.ro, www.mt.ro

partea de est a municipiului Galați în apropiere de frontiera cu Republica Moldova și Ucraina, aflându-se în legătura directă cu linia ferată largă folosită în țările fostei URSS, având deci, acces direct la piețele Comunității Statelor Independente.¹³⁸ La momentul decembrie 2009, suprafața totală concesionată către clienți era de 586.638 mp. Fără a lua în considerare suprafețele închiriate, gradul de ocupare față de totalul disponibil spre concesiune a fost de aproximativ 75%. În restul de 25% sunt incluse și suprafețele amenajate din fonduri proprii sau atrase de către regie însumând aproximativ 10.500 mp sub forma de facilități de depozitare (hale acoperite, platforme betonate, platforme lidonit). Zona Liberă Galați are o poziție strategică la granița de Est a Uniunii Europene, oferind facilități economico-fiscale avantajoase pentru dezvoltarea afacerilor. Poziția acestei zone facilitează utilizarea ei ca punct important de depozitare, antrepozitare și tranzit între piețele Europei și Orientului, punct ce poate deservi un număr însemnat de consumatori.¹³⁹

În baza H.G. 410/1993 și a Legii 84/1992 privind regimul zonelor libere din România, în continuarea sudică a Portului Constanța a luat ființă *Zona Liberă Constanța-Sud*. În 1997, în Portul Basarabi, a fost înființată *Zona Liberă Basarabi* cu facilități specifice firmelor care își desfășoară activitatea în zone portuare. Administratorul celor două zone libere este Regia Autonomă Administrația Zonei Libere Constanța Sud și a Zonei Libere Basarabi. În Constanța-Sud, regia administrează 134,6 ha împărțite în 3 platforme. Zona Liberă Basarabi este situată în Complexul Portuar Basarabi, pe Canalul Dunare- Marea Neagră, între km 39,5 și km 40,5 și cuprinde o suprafață de 10,7 ha teren (din care 7,6 ha teritorii portuare) și 0,7 ha acvatoriu. Zona este destinată îndeosebi pentru activități industriale de procesare.¹⁴⁰

¹³⁸ www.mt.ro

¹³⁹ www.zlgalati.ro/lazi.html

¹⁴⁰ www.ccina.ro/zl.php

2.8 Turism

Regiunea Sud-Est cuprinde aproape toate formele de relief: lunca Dunării, câmpia Bărăganului, podișul Dobrogei cu Munții Măcinului, în nord-vest o parte a Carpaților și Subcarpaților de Curbură și este mărginită la est de întreg litoralul românesc al Mării Negre. Pe lângă bogățiile naturale enumerate mai sus, aceasta regiune conține cea mai frumoasă formă de relief a României și anume Delta Dunării.

Aici există lacuri naturale cu proprietăți terapeutice, vulcanii noroioși, rezervația din Delta Dunării, Insula Mică a Brăilei și litoralul Mării Negre. În zona Soveja - Lepșa din Vrancea se remarcă, pe lângă un peisaj pitoresc, un aer nepoluat, cu concentrație mare de ozon.

Cel mai bine reprezentat este turismul de litoral, litoralul Mării Negre cuprinzând 13 stațiuni situate de-a lungul a 70 km de coastă între stațiunile Năvodari și Mangalia. Regiunea prezintă un cadru propice pentru dezvoltarea agroturismului, înființarea tipurilor de structuri de primire specifice, luând amploare în județele Buzău, Tulcea și Vrancea.

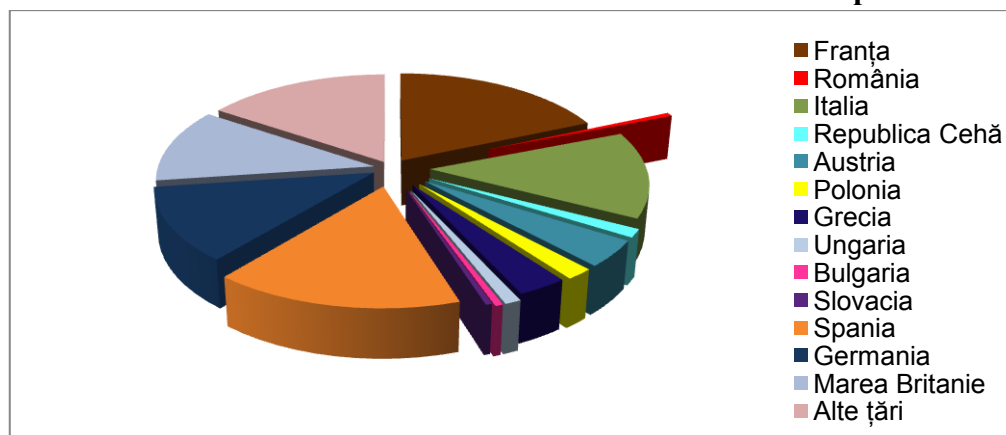
2.8.1 Turism regional în context national și european

Regiunea Sud-Est este caracterizată printr-un potențial turistic ridicat. Patrimoniul bogat de resurse naturale precum și patrimoniul cultural reprezentat prin vestigii istorice, mănăstiri – au favorizat dezvoltarea sectorului. Varietatea resurselor existente a permis un nivel bun de diversificare: există în regiune multe tipuri de turism, cum ar fi turism de litoral, montan, de croazieră, turism rural și ecologic, turism cultural și religios, care totuși prezintă grade diferite de dezvoltare.

La nivelul anului 2011, contribuția totală a turismului din Uniunea Europeană la PIB-ul mondial a fost de 1.393,1 miliarde de dolari, aproximativ 1.080,84 miliarde de euro¹⁴¹. Turismul din România reprezintă 0,59% din această sumă, situându-se pe locul al XVIII-lea între țările Uniunii Europene. Conform unui studiu elaborat de World Travel and Tourism Council – Autoritatea Mondială pentru Călătorii și Turism, se consideră că România deține destinații de călătorie competitive cu destinații din Italia, Austria, Grecia, Republica Cehă, Ungaria, Bulgaria și Slovacia.

Grafic nr.2.8.1

Structura sectorului turistic în economia Uniunii Europene

Sursa: Calcule realizate în baza datelor furnizate de website-ul World Travel and Tourism Council – Autoritatea Mondială pentru Călătorii și Turism

¹⁴¹ Sursa: www.wttc.org. Pentru transformarea sumelor din dolari în euro s-a utilizat cursul oficial al euro din luna ianuarie 2012, 1 Euro=1,2889 USD, curs publicat pe website-ul oficial al Uniunii Europene, <http://ec.europa.eu>.

În Regiunea Sud-Est, contribuția turismului alături de alte categorii de activități conform CAEN Rev.2, la PIB-ul regional se ridică la 12,22% (2010) și situându-se aproape de valoarea la nivel național de 13,32%.

Tabelul nr. 2.8.1

Ponderea turismului în PIB-ul regional în anul 2009 și în anul 2010

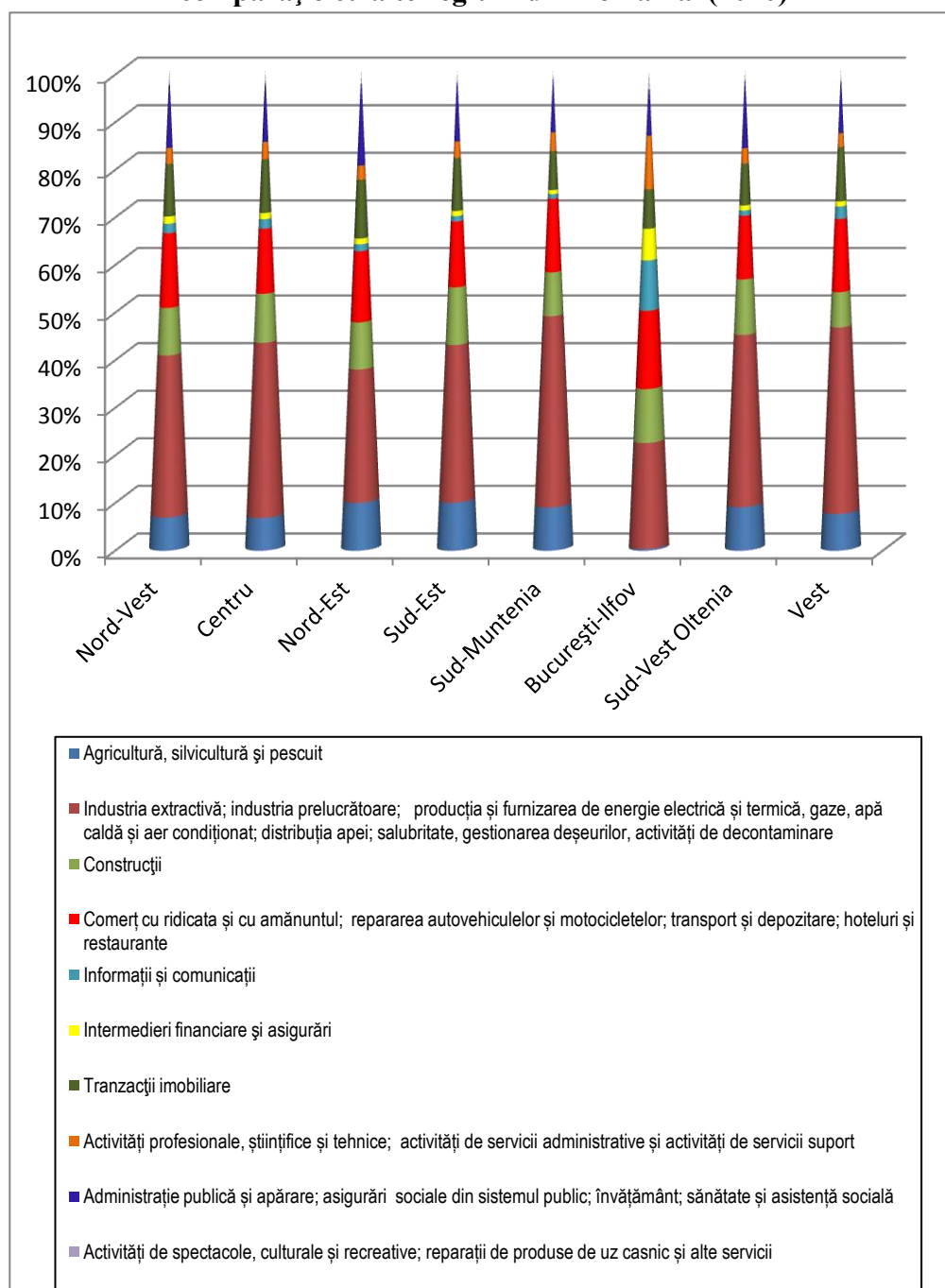
	Anul 2009			Anul 2010		
Nivel regional și național	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante - exprimat în lei	Produs intern brut regional (PIBR) - total - lei	Ponderea activităților descrise anterior în PIB - exprimată în procente	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante - exprimat în lei	Produs intern brut regional (PIBR) - total - lei	Ponderea activităților descrise anterior în PIB - exprimată în procente
Regiunea Nord-Vest	11.589,70	57.900,20	20,02	8.205,60	59.292,50	13,84
Regiunea Centru	10.469,80	57.100,90	18,34	7.125,20	59.120,10	12,05
Regiunea Nord-Est	10.182,10	54.408,40	18,71	7.337,40	55.669,00	13,18
Regiunea Sud-Est	9.749,30	52.706,00	18,50	6.885,60	56.339,50	12,22
Regiunea Sud-Muntenia	11.102,60	65.141,80	17,04	9.016,40	66.114,80	13,64
București-Ilfov	25.218,00	124.288,80	20,29	19.023,10	131.579,20	14,46
Regiunea Sud-Vest Oltenia	6.765,80	39.953,80	16,93	4.951,20	41.941,20	11,81
Regiunea Vest	9.282,20	49.200,20	18,87	7.195,90	52.983,30	13,58
TOTAL RO	94.359,50	501.139,40	18,83	69.740,40	523.693,30	13,32

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București— ediția 2012

Atât la nivel național cât și la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare se constată o scădere de aproximativ 5-6% a turismului și a celorlalte activități din cadrul aceleași grupe de categorii CAEN, în ponderea PIB-ului regional față de ponderile aferente anului 2009.

Situarea Regiunii Sud-Est printre primele locuri în ierarhia națională la numărul structurilor de cazare implică un nivel ridicat al turismului, reprezentând un factor semnificativ pentru obținerea procentului de 12,22% din PIB-ul regional.

**Structura PIB-ului pe activități conform CAEN Rev.2 în Regiunea Sud-Est
comparație cu alte regiuni din România (2010)**

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

2.8.2 Patrimoniul natural protejat

Patrimoniul de **resurse naturale** al regiunii este foarte bogat și cuprinde zone protejate, singura zonă de litoral din România, lacuri naturale și izvoare cu funcțiuni terapeutice, zone montane și locații naturale unice cum ar fi vulcanii noroioși. Mai mult, tradiția bogată agricolă precum și peisajul rural plăcut oferă un cadru potrivit pentru practicarea agroturismului.

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață din ariile protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare

suprafață ocupată de arii naturale protejate (cca. 32 % din suprafața regiunii).¹⁴² Pe teritoriul său se află 144 de arii naturale protejate de interes național - aproximativ 680.463 ha – inclusiv o rezervație a biosferei, un parc național și 3 parcuri naturale – precum și 108 situri care fac parte din rețeaua comunitară Natura 2000.

Tabelul nr. 2.8.2

Suprafața ariilor protejate¹⁴³ în anul 2011

Județe	Suprafața ariilor protejate (ha)
Brăila	60.936,2
Buzău	49.524,1
Constanța	140.549,1
Galați	63.465,5
Tulcea	618.889,5
Vrancea	95.842,2

Sursa: Raport privind starea mediului 2011 - Regiunea Sud-Est

Suprafața însumată a acestor arii este de aproximativ 1.029.206 ha, ariile protejate fiind localizate în toate județele. Datorită varietății de condiții geoclimatice existente, fiecare județ prezintă trăsături specifice în ceea ce privește habitatele și speciile de floră și faună.

Ariile protejate includ Rezervația Biosferei din Delta Dunării, un parc național și 3 parcuri naturale, unele dintre acestea fiind situate doar parțial pe teritoriul regiunii.

Tabelul nr. 2.8.3

Situația Parcurilor Naționale, Naturale și a Rezervației Biosferei din Regiunea Sud-Est

Denumire	Suprafața și descriere	Localizare
Rezervații ale Biosferei din Delta Dunării	Din rețeaua națională de arii naturale protejate Delta Dunării se distinge, atât ca suprafață (580.000 ha), cât și ca nivel al diversității biologice, având triplu statut internațional: Rezervația Biosferei Delta Dunării; Sit Ramsar (zonă umedă de importanță internațională), Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural.	Parcul se extinde pe suprafața județelor Tulcea și Constanța, în nord-est al regiunii.
Parcul Natural Balta Mică a Brăilei	Parcul se extinde pe o suprafață de 17.529 ha. Pe teritoriu au fost identificate numeroase tipuri de habitate, clasificate în 13 grupe, dintre care amintim: păduri de sălcii, lacuri eutrofe naturale, zăvoaie cu plop și sălcii, mlaștini cu Typha, tufărișuri, mlaștini cu Phragmites, pajiști umede de luncă, pajiști stepice. Din cele 13 tipuri de habitate identificate, în Balta Mică a Brăilei sunt 7 pe Lista Directivei Habitats Fauna și Flora.	Parcul este situat integral în județul Brăila, în lunca inundabilă a Dunării, între Câmpia Brăilei și Insula Mare a Brăilei.
Parcul	Parcul are o suprafață de 11.321 hectare și este	Parcul este situat în

¹⁴² Sursa: "Raport privind starea mediului 2011 - Regiunea Sud-Est"

¹⁴³ S-au evitat suprapunerile diferitelor tipuri de arii naturale protejate. Mai multe informații despre ariile protejate se regăsesc în capitolul "Mediu" al PDR Sud-Est 2014-2020.

Denumire	Suprafața și descriere	Localizare
Național Munții Măcinului	Împărțit în două zone: Culmea Pricopanului și Munții Măcinului, cei mai vechi munți din România rezultat ai orogenezei Hercinice. Climatul deosebit care caracterizează zona parcului face posibil ca pe mai puțin de 1% din teritoriul țării, să se întâlnească peste 50% din speciile de floră și faună ale României.	nord-vestul Dobrogei, în județul Tulcea
Parcul Natural Lunca Joasă a Prutului Inferior	Parcul, având o suprafață de 8.247 ha, a fost constituit pentru protecția și conservarea biodiversității din lunca inundabilă a râului Prut. Cuprinde pe teritoriul său 4 rezervații naturale și zone de protejare specială.	Lunca Prutului Inferior se află situată în partea de est a județului Galați
Parcul Natural Putna - Vrancea	Suprafața Parcului Natural Putna-Vrancea este de 38.204 ha. Parcul se suprapune sectorului central-nord-vestic al Munților Vrancei. Acest parc se înscrie în grupa externă a Carpaților de Curbură, acoperind în totalitate bazinul hidrografic montan al râului Putna, și se caracterizează prin prezența unor habitate forestiere extrem de compacte, inaccesibile, habitate ideale pentru carnivorele mari, fiind al doilea areal din țară ca densitate a carnivorelor mari (lup, râs, urs).	Situat în întregime în județul Vrancea, parcul cuprinde 41,32% din suprafața montană a județului.

Sursa: Date furnizate de "Raport privind starea mediului 2011 - Regiunea Sud-Est", webiste-urile oficiale ale parcurilor naturale din regiune¹⁴⁴

În regiune există numeroase rezervații naturale, localizate în toate județele, dintre care se remarcă rezervația Vulcanii norioși (30 ha), una dintre cele mai interesante rezervații mixte (geologică și botanică) din România, situată în județul Buzău.

Singură porțiune de coastă maritimă existentă în țară, **litoralul românesc** al Mării Negre, se întinde între brațul Chilia al Dunării, la nord, și granița cu Bulgaria, la sud. Este împărțit în două mari sectoare: cel de nord, cu relief caracteristic de deltă, cordoane litorale și lagune (între Musura și capul Midia) și cel de sud, cu țărm ridicat, dominat de faleze, golfuri și promontorii (între capul Midia și localitatea Vama Veche). Plajele se întind pe mai bine de 82 de km și au o lățime de 120 m la Mangalia, 100 m la Techirghiol și 50-200 de m în celelalte zone. Litoralul românesc cuprinde 13 stațiuni, cu unități de cazare turistică, tratament și agrement, și atrage fluxuri remarcabile de turiști (1.044.043 sosiri în anul 2010, reprezentând 17,2% din totalul sosirilor în țară)¹⁴⁵. În anul 2011 se constată o scădere semnificativă a numărului de sosiri: 735.881 de sosiri, reprezentând 10,47% din totalul sosirilor în România.¹⁴⁶

Principalele lacuri naturale din România sunt localizate în procent de 93,66% în Regiunea Sud-Est, conform unei analize realizate de Institutul Național Statistică în anul 2011 (așa cum se observă în Anexa 1 Lacuri naturale, Tabelul nr.1), ceea ce subliniază încă o dată potențialul

¹⁴⁴ Sursa: <http://www.parcmacin.ro>; <http://www.luncaprut.ro>; www.vrancea.com.ro; <http://www.bmb.ro>

¹⁴⁵ Sursa: "Turismul României – Breviar Statistic 2011"

¹⁴⁶ Sursa: "Turismul României – Breviar Statistic 2012"

turistic ridicat al regiunii. Până în prezent, aceste peisaje naturale deosebite au fost foarte puțin amenajate și foarte puțin promovate.

2.8.2.1 *Patrimoniul natural valorificat prin turism balnear*

Lacurile și izvoarele terapeutice sunt localizate în județele Brăila, Buzău și mai ales în județul Constanța, care concentrează 6 stațiuni balneoclimaterice amenajate cu baze de tratament și servicii de agrement.

Principalele stațiuni specializate în tratament pentru bolile reumatismale sunt¹⁴⁷:

- Eforie Nord (Constanța), situată pe zona litorală, datează din 1894 și are două baze de tratament pe bază de apă sărată și nămol terapeutic, indicate pentru afecțiuni reumatismale și ginecologice;
- Costești (Constanța), stațiune balneoclimaterică estivală, amenajată pentru thalaserapie și helioterapie;
- Mangalia (Constanța), singura stațiune maritimă care deține izvoare minerale – sulfuroase, mezotermale și radioactive – folosite din antichitatea romană;
- Neptun-Olimp (Constanța), care dispune de o bază modernă de tratament pentru electroterapie, hidroterapie și tratamente cu nămol;
- Techirghiol (Constanța), stațiune balneoclimaterică permanentă, pe malul lacului cu același nume. Principalii factori naturali terapeutici sunt apa sărată și nămolul sapropelic al lacului Techirghiol. Stațiunea dispune de cinci baze de tratament în cadrul cărora există numeroase instalații (pentru băi calde la vane sau bazine cu apă sărată concentrată provenită din lac, pentru băi calde cu nămol și pentru împachetări calde cu nămol, pentru aerosoli, hidroterapie) ;
- Sărata Monteoru (Buzău), stațiune balneoclimaterică, înconjurată de dealuri împădurite și terase pe care se cultivă vița de vie. Factorii terapeutici naturali sunt reprezentați de izvoare cu ape minerale sărate, iodurate, bromurate, calcice, magneziene, sulfuroase și de nămolul mineral de depunere din izvoarele naturale sulfuroase. Baza de tratament a stațiunii oferă facilități pentru: băi calde cu apă minerală și bazine aflate în aer liber, hidroterapie, electroterapie, magnetoterapie, ultrasunete, aerohelioterapie, cure interne cu apă minerală, gimnastică medicală, masaj, activități sportive.
- Balta Albă (Buzău), stațiune balneoclimaterică (la 30 m altitudine), Stațiune balneoclimaterică așezată pe malul lacului Balta Albă (1 012 ha), cel mai mare liman fluvial de pe cursul inferior al râului Buzău. Factorii naturali sunt: apa minerală din lac; nămolul sapropelic; bioclimatul de stepă. Din nămolul lacului se produce extractul numit Pelt-Amar, utilizat în produse cosmetice și preparate medicale.
- Lacu Sărat (Brăila), stațiune balneoclimaterică permanentă care funcționează încă din prima jumătate a sec. XIX. Fundul lacului este acoperit de un nămol terapeutic cu grad foarte ridicat de mineralizare, considerat unul din cele mai valoroase nămoluri sapropelice din România. Factorii naturali de cura sunt: apa minerală din lac clorurosodică, sulfatată, magneziană concentrată; nămolul sapropelic din lac; bioclimatul excitant de stepă.

¹⁴⁷ Surse: <http://www.turism-constanta.ro>, <http://www.primariatechirghiol.ro>, <http://www.mangalia.ro>, <http://www.portal-braila.ro>, <http://www.cbuzau.ro> ("Strategia de dezvoltare durabilă a județului Buzău 2007-2013")

- Stațiunea Soveja (Vrancea) a fost oficial închisă în anul 2000.¹⁴⁸

În actualul Program Operational Regional 2014 - 2020, prin Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului, în vederea asigurării concentrării teritoriale, implementarea acțiunilor se va realiza numai în stațiunile turistice definite conform HG 852 din 2008 și în stațiunile balneoclimaterice. Lista cu aceste stațiuni se regăsește în Anexa 3 turism.

2.8.3 Peisajul natural al zonei și principalele puncte de atracție turistică

Arealul muntos al regiunii este localizat în județele Buzău și Vrancea. Prin înălțimile lor remarcabile față de vecinătăți, munții Vrancei predomină Carpații de Curbură. Zonă încă sălbatică și nepoluată, munții Vrancei au o înălțime medie de 1.500 m: cu toate că vârful cel mai înalt este Goru (1785 m), Vârful Lăcăuți cu stația sa meteorologică este cel mai cunoscut și vizitat. Mai spre vest, Munții Buzăului se desfășoară pe o suprafață de aproape 1.900 kmp, cel mai mare masiv fiind Masivul Penteleu cu o înălțime de 1.772 m. Pe Masivul Siriu, cu cele două vârfuri: Mălăia 1663 m. și Bocârnea 1657 m. se găsește Lacul Vulturilor - sau Lacul fără Fund - obiectiv turistic de o frumusețe deosebită. Fluxurile de vizitatori sunt limitate în acest areal încă puțin cunoscut: facilitățile turistice sunt limitate și o parte din trasee pot fi parcurse doar cu ghid, având în vedere prezența faunei sălbatice.¹⁴⁹

Regiunea mai prezintă un cadru propice pentru practicarea **agroturismului**, care a luat amploare în județele Buzău (Gura-Teghii, Lopătari, Bisoca, Cătina, Calvinii), Tulcea (Delta Dunării) și Vrancea (Lepșa, Soveja). În momentul de față, totuși dezvoltarea agroturismului rămâne încă limitată: la nivelul anului 2010, doar 7,5% din structurile de cazare din regiune sunt clasificate ca pensiuni rurale, care sunt concentrate în județele Buzău, Constanța, Vrancea și Tulcea. Agroturismul s-a dezvoltat în regiune în jurul zonelor cu obiective turistice aparținând atât patrimoniului natural, dar și celui cultural.

Peisajul natural în județul Buzău și trasee turistice

Geoparcul „Ținutul Buzăului” reprezintă un areal geografic din județul Buzău cu structură de administrare proprie, proiectul fiind inițiat și coordonat de Consiliul Județean Buzău în vederea conservării, promovării și valorificării elementelor naturale deosebite din zonă, a valorilor de patrimoniu cultural și istoric, și pentru susținerea dezvoltării sociale și economice a comunelor pe principiul dezvoltării durabile.¹⁵⁰

Proiectul beneficiază de implicarea Consiliul Județean Buzău în colaborare cu ANTREC (Asociația Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural Buzău) și cu primăriile din 18 comune buzoiene, iar pentru centrul geoparcului a fost desemnată comuna Berca. S-au întreprins studii și s-a analizat potențialul turistic, arhitectural și economic al județului. A început astfel procedura prin care Buzăul să-și poată depune candidatura pentru a fi acceptat în Rețeaua UNESCO a Geoparcurilor și în Rețeaua Europeană a Geoparcurilor. La nivelul anului 2010, sursa de informare menționează că punctele de atracție turistică ale parcului, sunt răspândite în arealul a 18 comune (Beceni, Berca, Bozioru, Bisoca, Brăești, Chiliile, Cănești, Colți, Cozieni, Lopătari, Mânzălești, Odăile, Pârscov, Pănătau, Scorțoasa, Sărulești, Valea Salciei, Vintilă Vodă), pe o suprafață de 109.826 ha, în care locuiesc 52.500 persoane.

¹⁴⁸ Sursa: <http://ro.wikipedia.org>

¹⁴⁹ Sursa: <http://ro.wikipedia.org>

¹⁵⁰ Informații preluate de pe website-ul <http://ro.wikipedia.org>

Principalele puncte de atracție turistică sunt: Platoul Meledic, peșterile de sare, Muntele de sare, Vulcanii Noroioși, Muzeul chihlimbarului, etc.

Platoul Meledic este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (arie de management pentru habitat/specie), situată în județul Buzău, pe teritoriul administrativ al comunelor Lopătari și Mânzălești. Este o rezervație naturală mixtă geologică, speologică, botanică și zoologică, incluzând Lacul Mare cu o suprafață de 0,72 ha de apă dulce, și adâncimea maximă de 20 m.

Peștera "6S" se găsește cu intrarea într-o dolină, ce face parte dintr-o uvală în care au fost identificate alte 4 peșteri. Este situată la nord de Lacul Mare, la baza unui versant abrupt cu înălțimea de 15m. A obținut în 1980 recordul mondial pentru cea mai lungă peșteră în sare. În 1983 însă peștera ICRC (MALHAM) din Israel a fost descoperită, devenind cea mai lungă - peștera 6S de la Mânzalesti trecand pe locul al doilea in lume ca lungime. Aceasta peșteră se mai remarcă și prin abundența, varietatea și frumusețea concrețiunilor de sare.

Versantul cu o înălțime de 15 m, amintit anterior, numit și Muntele de Sare, Grunjul sau mai nou Muntele Alb, este un monument al naturii de o frumusețe impresionantă¹⁵¹. În vârful acestui monument de sare, este situată o cruce, iar trecerea spre munte este facilitată de o punte amplasată la baza muntelui.

Vulcanii Noroioși de la Pâclele Mici este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală, tip botanic și geologic) aflată pe raza comunei Berca din județul Buzău.¹⁵² Vulcani noroioși reprezintă formațiuni create de gazele naturale provenind de la peste 3.000 de metri adâncime, care trec printr-un sol argilos, în combinație cu apa din pânza freatică. Gazele împing spre suprafață apa amestecată cu argilă. Nămolul format de acestea iese la suprafață și, în acele locuri, se usucă în contact cu aerul, formând niște structuri conice asemănătoare unor vulcani. În Europa sunt foarte puțini vulcani noroioși pe continent, cum ar fi cei din Azerbaidjan, mai mulți există însă sub mări, cum ar fi spre exemplu vulcanii noroioși din apele Norvegiei, cei din mările Caspică și Barents. În afara Europei, fenomene similare se pot observa în Siberia, Australia și insula Trinidad din Caraibe.

Zidul Uriașilor se află spre izvoarele râului Călnău, în comuna Valea Salciei. Este vorba despre un zid din roci masive dure și relativ netede care includ scoici - resturi ale unei plaje de acum 11 milioane de ani a mării preistorice Paratethys. Ansamblul (în aparență un martor de eroziune diferențială) dă impresia că a fost construit de mâna omului. Se întinde pe o lungime de aproximativ zece kilometri și are destul de multe întreruperi.

"Zidurile ciclopice" se află în zona Nucă - Bozioru și sunt formate pe alternanțe de straturi dure (gresie cu ciment silicios , calcare) cu altele moi (marne, pietrișuri slab consolidate), dispuse vertical.

Rezervația naturală „Chihlimbarul de Buzău" a fost declarată arie protejată prin *Legea Nr.5 din 6 martie 2000* (privind aprobarea *Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate*) și reprezintă o arie naturală (monument al naturii) de interes geologic și paleontologic aflată în zona Carpaților de Curbură, pe teritoriul administrativ al comunei Colți. În arealul rezervației naturale, în stratele dezvelite sau în sol, s-au descoperit roci de chihlimbar (ambră galbenă), unele dintre acestea având un bogat conținut de resturi fosile de arahnide, coleoptere, diptere, crustacee, miriapode sau hymenoptere.¹⁵³

¹⁵¹ Informații preluate de pe website-ul <http://www.dinbuzau.ro>

¹⁵² Informații preluate de pe website-ul <http://ro.wikipedia.org>

¹⁵³ Sursa: <http://ro.wikipedia.org>

Datorită frumuseții sale și a celor peste 160 de culori în care se înfățișează, chihlimbarul de la Colți (romanit, cu o vechime de 40-60 milioane de ani) este unul dintre cele mai valoroase din lume. Cea mai mare pepita de chihlimbar extrasă de la Colți este expusă la Muzeul Județean Buzău. La Colți este amenajat un mic Muzeu al Chihlimbarului și o expoziție cu vânzare.¹⁵⁴

Drumul de acces până la muzeul din comuna Colți necesită lucrări de reabilitare și modernizare.¹⁵⁵

Focurile vii sunt localizate în Subcarpații Buzăului pe versantul vestic a culmii Breazău, aflat pe stânga văii Slănicului lângă satul Terca (Comuna Lopătari) din Județul Buzău, la o altitudine de aproximativ 1030 m.¹⁵⁶

Zona de străbătut până la Focurile este dificil de parcurs, iar puținele indicatoare ce fac trimitere la miracolul naturii sunt greu de observat.¹⁵⁷

Este de remarcat concentrarea pensiunilor turistice în zonele de interes turistic descrise anterior.

Harta nr.2.8.1

Sursa: Studiul "Particularități și perspective în turismul de pensiune", editat de Fundația Națională a Tinerilor Manageri în cadrul proiectului "Întreprinzători în turism – Pensiuni în România" finanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Barajul de la Siriu este realizat din anrocamente – al doilea din lume după cel din Retezat, construit fără a fi folosit cimentul. Are o înălțime de 155 m, o capacitate de 150 milioane metri cubi de apă și o lungime de 14 km.¹⁵⁸

Drumul Cramelor este un produs turistic lansat de ANTREC Buzau în 2008, prin care turiștii care vizitează județul au posibilitatea de a degusta vinurile buzoiene la Stațiunea de cercetări Pietroasa, crama La Certa (Fințești-Năeni), Domeniile Săhăteni, Domeniile Franco-Romane (Săhăteni) sau Pensiunea La Butoaie (Pietroasele).

Echitația poate fi practică la cele două herghelii pentru creșterea cailor de rasă (la Rușetu - rasele semigreul românesc, trapașul românesc, și la Cislău - rasa pur sânge englez). Caii Pur Sânge Englez de la Herghelia Cislău au fost și sunt în mod constant principalii competitori în

¹⁵⁴ Sursa: <http://www.cjbuzau.ro/>

¹⁵⁵ Sursa: www.turismbuzau.ro

¹⁵⁶ Sursa: <http://ro.wikipedia.org>

¹⁵⁷ Sursa: <http://www.turistderomania.ro>

¹⁵⁸ Sursa: website-ul Consiliului Județean Buzău – Secțiunea Centrul de Informare Turistică al Județului Buzău - <http://www.citbuzau.ro/>

cursele de galop organizate pe Hipodromul Mangalia, fiind în același timp și de departe câștigătorii celor mai multe reuniuni de derby.¹⁵⁹

Traseele turistice promovate de Centrul de Informare Turistică Buzău¹⁶⁰ sunt trasee pentru cicloturism și trasee turistice montane.

Trasee pentru cicloturism:

- Măgura, Hales, Izvorul, Leiculești, Sărata Monteoru, Merei, Ciobănoaia, Zorești, Vernești, Căndești, Sătuc, Unguriu, Măgura;
- Măgura, Hales, Izvorul, Leiculești, Sărata Monteoru, Merei, Ciobănoaia, (drum forestier) Grăjdana, Bărbuncești, Izvoranu, Măgura;
- Cislău (Cătun Baresti), drum forestier amplasat la limita județului Buzău cu județul Prahova, vf. Neaga până la localitatea Buda-Crăciunești, vf. Seciu Scarasoara, drum forestier, localitatea Cislău;

Trasee turistice montane:

- Băile Siriu – Valea Neagră – Dosul Muntelui – Poarta Vânturilor – Obârșia Crasnei – Culmea Tătărușu – Vf. Tătaru Mare – Tabla Butii – Poiana Stânei.
- Siriu – Gura Milei – Valea Milei – Cabana și Lacul Vulturilor
- Cabana și Lacul Vulturilor – Lacul Sec – Săua Poarta Vânturilor
- Băile Siriu – Valea Bradului – Colții Balei – Vf. Bocarnea – Poarta Vânturilor – Lacul Vulturilor – Culmea Blojii – Stearpa – Valea Siriului – Gura Milei.
- Dosu Muntelui – Vf. Bocarnea – Poarta Vânturilor – Vf. Malaia.
- Gura Cernatului – Stâna Cernatu – Vf. Penteleu – Vf. Crucea Fetei – Vf. Bălescu Mare – Vf. Bălescu – Musa.
- Gura Cernatului – Valea Milei – rezervația Viforata – pârâul Caseria – Șăua Căprioarei – Piciorul Caprei – Șapte Izvoare – Secuiu.
- Brebu – Lacul Negru – Brebu.
- Gura Teghii – Poiana Teghii – Vf. Podul Calului.
- Gura Teghii – Valea Fulgerișului – Vf. Ivănețu – Plaiul Nucului – Lacul Mociaru – Lopătari.

Peisajul natural în județul Vrancea și trasee turistice

Turiștii se pot caza la pensiuni localizate în zona Soveja-Lepșa-Tulnici, pentru a parcurge traseele turistice marcate de peisaje mirifice, declarate arii protejate.

Vrancea are un relief remarcabil de variat, cu o reprezentare echilibrată a tuturor formelor de relief și cu o specificitate județeană dată de existența unei depresiuni intra-deluroase înalte, bine irigate¹⁶¹: bazinul Putnei cu afluenții săi. Este demn de remarcat faptul că toate formele de relief se pretează activității turistice:

- Zona de câmpie prezintă Valea Siretului, cu unele porțiuni de luncă preservând un habitat natural bine conservat, propice unei faune diverse și atractive pentru iubitorii de păsări sălbatice;
- Zona dealurilor externe se caracterizează prin suprafețe extinse de podgorii nobile și renumite, care pot fi valorificate prin turismul uval;
- Zona dealurilor înalte estice/interne încă mai prezintă arii de pădure seculară, relativ bine conservate (Pădurea Dălhăuți) și oferă un fundal atractiv atât pentru zona viticolă, cât și pentru depresiunile interne;

¹⁵⁹ Sursa: <http://dsbuzau.rosilva.ro>

¹⁶⁰ Sursa: <http://www.citbuzau.ro>

¹⁶¹ Sursa: Strategia de Dezvoltare a Județului Vrancea 2007-2013

- Depresiunile intradeluroase (transversal sau de-a lungul văilor Șușiței, Putnei și Milcovului, precum și la cumpăna apelor între bazinul Milcovului și Râmnei) cuprind zonele turistice cu cel mai ridicat potențial din județ și se desfășoară pe albiile de râu, oferind în același timp o multitudine de puncte de observare pitorești, care necesită amenajare;
- Zona montană a județului are un specific diferit de majoritatea zonelor montane din județ, fiind caracterizate de o împădurire abundentă – unii geografici caracterizând zonele respective ca fiind cele mai dense păduri montane din România. Zonele de pajiști alpine și stâncărie au o suprafață limitată, doar pe culmile cele mai înalte (culmea Goru). Munții se desfășoară în etaje, oferind un amfiteatru pitoresc bine observabil din majoritatea punctelor depresiunilor intra-deluroase – probabil cel mai atractiv punct de observație situându-se pe drumul care leagă Lepșa de Soveja (“peste Coasă”).

Prezența masivă a zonelor protejate (19 arii protejate și un parc natural - cea mai extinsă suprafață totală din Regiunea Sud-Est, dacă se exclude Biosfera Delta Dunării), concentrate în special în zona dealurilor înalte interne, a depresiunilor intradeluroase și a zonei montane, dar cu o prezență semnificativă și în Lunca Siretului. Aceste arii protejate cu un relief complex au o atractivitate turistică deosebită, incluzând fenomene rare în România (“Focul Viu” de la Andreiașu de Jos, păduri de tisa – Pădurea Cenaru, turbării active – Lacul Negru, etc). Majoritatea acestor arii protejate se caracterizează nu doar printr-o floră naturală specifică diversă, ci și printr-o prezență bogată a faunei, inclusiv a cervidelor mari și a carnivorelor mari. Căile de acces în aceste arii protejate sunt bine definite și există trasee turistice delimitate – deși insuficient marcate și întreținute. În general infrastructura de observare și de protejare a mediului (cum ar fi colectarea deșeurilor) în aceste zone sensibile ecologic este slab dezvoltată în ariile protejate.

Biodiversitatea ridicată poate oferi pasionaților de vânătoare un fond cinegetic bogat. Acest tip de resursă poate atrage turiști cu venituri ridicate, principala provocare fiind reprezentată de capacitatea oferirii de atracții turistice și/sau infrastructuri turistice adecvate, pentru a determina extinderea duratei sejurului turistic. Un alt mod de valorificare turistică durabilă a acestui capital este eco-turismul și turismul activ de tip foto-safari / bird-animal watching, în județ existând observatoare amenajate pentru studierea faunei sălbatice, atât în Lunca Siretului (pentru păsări) cât și în zona montană (în Parcul Natural Putna-Vrancea, în zona “peste Coasă”, pentru mamiferele mari).

Poluarea antropică este foarte puțin prezentă pe teritoriul județului, crescând atractivitatea turistică a acestuia. Demnă de remarcat este calitatea ridicată a aerului – care se adaugă specificului natural al județului, ducând la apariția unor zone cu o calitate terapeutică ridicată a aerului, cum ar fi bine cunoscuta zonă Soveja. Cu toate acestea, în momentul actual nu funcționează nici o stațiune / bază de tratament care să exploateze acest capital climateric și – corelat cu această sub-exploatare – nu există o promovare coerentă care să mențină și să extindă gradul de conștientizare al acestui specific al zonei respective. Bazinele hidrografice superioare sunt în general foarte puțin sau deloc poluate, fiind caracterizate de o faună piscicolă abundentă și diversă.

Alături de aria protejată “Lacul Negru”, în județul Vrancea există de asemenea o serie de lacuri care se pot presta amenajării pentru agrement. Aceste lacuri sunt localizate atât în zona de câmpie (în Valea Siretului – în special în apropierea Adjudului), cât și în zona de munte, pe teritoriul

comunei Vintileasca. Aceste lacuri au în momentul actual doar amenajări minimale și sunt utilizate exclusiv pe plan local pentru relaxare în sezonul estival. Deosebit de atractive – cu un potențial turistic foarte ridicat, datorită peisajului înconjurător – sunt lacurile de la Vintileasca, acestea având însă handicapul accesului rutier dificil.

Județul prezintă de asemenea o serie de izvoare cu potențial balnear semnificativ (cum ar fi la Vizantea, Jitia, Vintileasca, Lepșa – debit redus, în zona montană, etc), fiind însă practic nevalorificate și posibil chiar incomplet identificate / înregistrate.

Potențialul natural al județului prezintă însă și factori limitativi pentru turism, datorită incidenței relativ ridicate a riscurilor climatice și geomorfologice, care impun analizarea cu prudență a investițiilor planificate, eforturi financiare susținute pentru menținerea/refacerea în bune condiții a infrastructurii (în special a infrastructurii de acces turistic) și crearea unui sistem adecvat de avertizare și gestionare a riscurilor naturale.

La fel ca în cazul județului Buzău, se observă concentrarea pensiunilor turistice în zonele de interes turistic descrise anterior.

Harta nr.2.8.2

Sursa: Studiul "Particularități și perspective în turismul de pensiune", editat de Fundația Națională a Tinerilor Manageri în cadrul proiectului "Întreprinzători în turism – Pensiuni în România" finanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Remarcându-se prin bogăția podgoriilor, județul Vrancea îmbie turiștii la vizitarea cramelor de la Panciu și Odobești.

Situată pe treptele piemonteze ale Subcarpaților de Curbură, localitatea Sârbi se găsește în mijlocul viilor din nordul județului Vrancea și formează **Podgoria Panciu**. Scăldată de apele Putnei la vest și cele ale Șușitei la est, Dealul Sârbilor este un paradis al viței de vie, unde Galbena, Băbeasca neagră, Plăvaia, Feteasca Neagră și Fetească albă au fost reginele acestei podgorii mii de ani. Faima vinurilor din Dealul Sârbilor nu l-au lăsat indiferent de domnitorul Eustație Dabija (1661-1665), care și-a cumpărat vii în Podgorie și a construit în apropierea acestora o superbă reședință domnească, la Oleșești, pe malul Putnei.¹⁶²

Podgoria Odobești, aflată în partea de est a Subcarpaților de Curbură, între Valea Putnei la nord și Valea Milcovului la sud, are o suprafață de 7.000 ha, iar în alcătuirea acesteia intră centrele

¹⁶² Sursa: <http://www.casapanciu.ro>

viticole Odobești, Jariștea și Bolotești. Este cea mai mare și una dintre cele mai renumite și mai vechi podgorii românești astfel încât poate fi considerată o podgorie dacică. Marele cărturar și enciclopedist, domnitorul Dimitrie Cantemir, notează în “Descriptio Moldavie” că Odobeștii ocupă locul al treilea, având înaintea Cotnari și podgoria Hușilor.¹⁶³

Sectorul vinificației este în continuă dezvoltare în această zonă, în special în localitățile rurale – inclusiv cu sprijinul programului Sapard – prin înființarea de noi combinate de vinificație, noi crame și centre de degustare și unele pensiuni agro-turistice. În Odobesti există o concentrare ridicată de crame istorice, inclusiv “Beciul Domnesc” și “Beciurile Bahamat” – monumente de patrimoniu, la care se adaugă vinoteca Vincon. Iar la Panciu, Veritas Panciu are un sistem bine dezvoltat și atractiv de beciuri și un punct de degustare pentru vinurile șampanizate, alături de beciurile de patrimoniu Vlădoianu, Marin Ștefan și Domnesc.¹⁶⁴

Peisajul natural în județul Constanța și trasee turistice

Principalul punct de atracție turistică în județul Constanța îl constituie litoralul cu activitățile estivale specifice. În plus față de acestea peisajul natural oferă obiective turistice care pot fi structurate în trei propuneri de trasee turistice, trasee reprezentând o combinație de obiective aparținând atât patrimoniului natural cât și patrimoniului cultural¹⁶⁵:

- Traseul Murfatlar - Adamclisi - Ion Corvin – Oltina
- Traseul Constanța - Ovidiu - Gura Dobrogei - Casian - Istria
- Traseul Mamaia - Eforie Nord - Eforie Sud - Techirghiol - Costinesti - Olimp - Neptun - Jupiter - Cap Aurora - Venus - Saturn - Mangalia - Hagieni - Vama Veche - 2 Mai

Traseul Murfatlar - Adamclisi - Ion Corvin – Oltina

Orașul Murfatlar este înconjurat de dealuri calcaroase, acoperite cu vie din viță nobilă. Legenda spune că însuși Dionysus, Zeul Vinului, s-ar fi născut pe aceste meleaguri mirifice aparținând străvechii Tracia. După ce Dacia a fost cucerită de romani, în anul 106 d.Hr, pe monezile bătute de către cuceritori, noua Provincie romană Dacia Felix (Dacia Bucuroasă) era reprezentată de o femeie căreia doi copii îi ofereau struguri. De-a lungul vremii, aici au fost cultivate soiuri nobile precum Chardonnay, Pinot Gris și Pinot Noir, Riesling Sauvignon, Cabernet sau Traminer Rosé.

Podgoriile Murfatlar organizează sesiuni de degustări și prezintă o istorie a vinului dobrogean în incinta muzeului propriu.¹⁶⁶

La baza acestor dealuri tocite de vreme au fost descoperite mai multe biserițe și cripte săpate în cariera de cretă de la Murfatlar (Basarabi). Datând din secolele IX - XI d.Hr., acest monument arheologic este considerat a fi de o inestimabilă valoare datorită inscripțiilor cu caractere gotice, germanice, grecești și slavone din interior, ce atestă prezența creștinismului pe pământurile dobrogene încă din cele mai vechi timpuri.

Adamclisi este satul care păstrează urmele procesului de formare a poporului român, unde împăratul Traian a hotărât ridicarea unui monument în cinstea victoriilor raportate: Monumentul Tropaeum Traiani.

Peștera Sf Andrei, situată în pădurea din vecinătatea comunei Ion Corvin, în inima unui deal, este locul în care a sihăstrit Sfântul Andrei, singurul Apostol al lui Iisus Hristos care a predicat

¹⁶³ Sursa.: <http://www.odovitis.ro>

¹⁶⁴ Sursa: Strategia de Dezvoltare a Județului Vrancea 2007-2013

¹⁶⁵ Sursa: website-ul Consiliului Județean Constanța - Direcția de Comerț, Turism, Servicii Publice și Agrement - <http://www.turism-constanta.ro>. Traseul II - Medgidia - Capidava - Topalu – Hârșova nu include elemente ale patrimoniului natural și a fost abordat separat în cadrul documentului.

¹⁶⁶ Sursa: <http://www.murfatlar.com/site/>

Evangelhia geto-daco-romană și care i-a botezat pe strămoșii noștri. De aceea, în acest loc considerat „Mecca ortodoxiei românești”, an de an, de Sf. Andrei, zeci de mii de credincioși vin în pelerinaj din toată țara pentru a cinsti cum se cuvine memoria sa. Datorită activității desfășurate pentru creștinarea strămoșilor noștri, Sfântul Andrei a devenit patronul spiritual al României.

Mănăstirea Dervent se află la aproximativ 20 de kilometri, pe drumul spre Ostrov, în jurul unei pietre cu efecte tămăduitoare, care crește de la an la an. Cu ocazia mării sărbători a Izvorului Tămăduirii, mii de credincioși vin aici să se reculeagă și să ia apă de la izvorul care curge doar în această zi. Călătorul care dorește să se odihnească și să se reculeagă în acest loc încărcat de credință poate cere găzduire în complexul monahal din vecinătatea bisericii.

Păcuiul lui Soare este o insulă localizată la poalele podișului Oltina, în mijlocul unui braț al Dunării. Pe această insulă, a fost construită între anii 971 – 972 de către împărații Bizanțului, cetatea Vicina, în scopul reinstaurării puterii lor la gurile Dunării de Jos. O parte a ruinelor fostei cetăți se mai văd și astăzi, dar cea mai mare parte se află sub apele vechiului fluviu și se arată doar în verile secetoase atunci când acestea scad și scot la iveală urme ale fortificațiilor și chiar scheletul unei corăbii din vechime. Legenda spune că o ființă mitologică, “Samca Samodiva”, un amestec de zână și dragon subacvatic stă de strajă și astăzi în adâncuri pentru apărarea cetății înghițită de apele Dunării.

Traseul Constanța - Ovidiu - Gura Dobrogei - Casian - Istria

Pentru toți cei atrași de turismul ecologic și cel istoric, traseul format din localitățile Constanța, Ovidiu, Gura Dobrogei, Casian și Istria este unul care ar trebui marcat cu majuscule. Iar acest lucru se datorează faptului că acest traseu oferă posibilitatea ca pe lângă vizitarea Muzeului și a Cetății Histria, turistul să poată cunoaște secretele și specificitatea ecologică a Complexului Lacunar Razim – Sinoe și a Rezervației ornitologice Histria – Sinoe, inclusă în marea Rezervație Ecologică a Deltei Dunării.

Peștera „Sf. Ioan Cassian” se află între satul Cheia și Comuna Târgușor. Pe aceste meleaguri s-a născut și a trăit unul dintre Sfinții Părinți ai Bisericii, Ioan Cassian, despre care se știe că a întemeiat monahismul în Franța, el fiind de altfel înmormântat la Marsilia. Istoricii au stabilit că peștera a constituit loc de rugăciune pentru comunitățile creștine din sec. IV – X.

Cetatea Histria a fost întemeiată pe la mijlocul secolului al VII-lea î.Hr. (657 după Eusebiu), de coloniștii veniți din Milet (un oraș de pe coasta egeeană a Asiei Mici), fiind atestată ca cel mai vechi oraș de pe teritoriul românesc. Marele zid de apărare al cetății, construit în parte la sfârșitul secolului III d.Hr., reparat și întărit în cursul secolelor IV-VI, înconjură cetatea ridicată în epoca romană târzie.

De pe turnul cel mare al cetății, se văd unele din cartierele orașului Histria scoase la lumină de săpăturile arheologice: cartierul comercial situat în sectorul de sud și cartierul bogaților, la est, într-o poziție frumoasă. Spre nord-est este situat sectorul sacru al marilor temple grecești din sec. V-III î. Hr.

În apropierea porții mici a cetății de lângă terme, în afara incintei, este situat muzeul, construit de Vasile Pârvan. În sala acestuia sunt expuse reliefuri votive, funerare și decorative, de exemplu friza cu victorii înaripate, obiecte grecești de sticlă, de metal, de os sau de fildeș și vase ceramice pictate. În pereți sunt încastrate inscripții votive din vremea romană, atestând numele vechilor sate din jurul cetății, unele din ele aduse de la Ulmetum și din teritoriul rural al Histriei.

Rezervația Ornitologică Histria – Sinoe face parte din complexul lacustru Razim – Sinoe și este constituită din lacurile Sinoe, Istria, Nuntași, Tașaul, având o suprafață de 16.500 ha.

Peisajul lacustru deosebit de pitoresc, unic în țara noastră, precum și rezervația naturală „Cheile Dobrogei” situată pe cursul inferior al pârâului Casimcea (285 ha), fac din această regiune o comoară inestimabilă din punct de vedere geologic, istoric și botanic (572 specii identificate).

Traseul Mamaia - Eforie Nord - Eforie Sud - Techirghiol – Costinești - Olimp - Neptun - Jupiter - Cap Aurora - Venus - Saturn - Mangalia - Hagieni - Vama Veche - 2 Mai - Stațiunea Mamaia, perla rivierei românești, situată pe cordonul de nisip ce separă apele sărate ale mării de cele dulci ale lacului Siutghiol. Plaja stațiunii – cea mai mare a litoralului românesc – se întinde pe circa 8 km, iar lățimea variază între 100 – 200 m, în nord, și 50 – 100 m, în sud. Stațiunea deține, pe lângă hoteluri și restaurante elegante, cea mai mare bază de agrement de pe litoralul românesc, constând în terenuri de sport, baze nautice, parcuri de distracții, parc acvatic, telegondolă, teatru de vară, cinematograful, baruri, discoteci, centre de recuperare, înfrumusețare și relaxare.

Stațiunea Eforie Nord este a doua ca mărime de pe litoral, în privința numărului de locuri de cazare, după Mamaia. Este situată pe o faleză înaltă de 30 m, pe porțiunea de uscat dintre lacul Techirghiol și Marea Neagră. Plaja se întinde pe o lungime de 4 km, atingând în partea de sud, o lățime de 100 m. Prezența lacului Techirghiol, cu calitățile sale curative, și a altor factori terapeutici, precum și bazele sale de tratament au oferit stațiunii un caracter de odihnă și recuperare.

Stațiunea Eforie Sud este cea mai întinsă stațiune de pe litoral și a fost declarată stațiune balneară în anul 1928. Plaja se întinde pe o lungime de 1 km, fiind adăpostită de două diguri de larg. Sectorul de tratament este organizat sub formă de sanatorii balneare de profil pentru reumatici, ginecopatii, boli de piele, îmbolnăviri ale sistemului nervos periferic.

Techirghiolul, la fel ca Eforie Sud, se recomandă pentru odihnă și tratament. Stațiunea este cunoscută pentru calitățile miraculoase, curative ale nămolului sapropelic și ale apei sărate a lacului, dar și pentru mănăstirea „Sfânta Maria”, construită în sec. XVIII, în Maramureș, loc de referință și de pelerinaj al ortodoxiei românești.

Stațiunea Costinești este localizată la 31 km de Constanța, pe un țărm însorit 10 – 12 ore pe zi în perioada de vară și a fost denumită „Capitala vacanțelor estivale ale tineretului”. Dezvoltarea rapidă a stațiunii s-a datorat unui număr mare de elevi și studenți care aleg ca destinație de vacanță Costineștiul, ce oferă, pe lângă plajă, bungalow-uri și discoteci, o mulțime de manifestări artistice și culturale (festivaluri, gale, spectacole, etc.).

Stațiunea Olimp, construită într-o manieră occidentală, are hoteluri de 3 și 2 stele și campinguri. Aici se găsește ansamblul „Amfiteatru, Panoramic, Belvedere”, cel mai mare și mai frumos complex turistic de pe litoralul românesc.

Stațiunea Neptun se încadrează între plajă (care separă marea de cele două lacuri amenajate pentru agrement) și pădurea Comorova. Structurile de cazare, restaurantele, barurile și discotecile sunt plasate într-o zonă cu vegetație bogată.

Cap Aurora este cea mai tânără stațiune ce se înscrie într-o fâșie de teren de circa 250 m lățime, pe o lungime de aproximativ 1 km, între stațiunea Jupiter la nord și Venus la sud, fără să existe o delimitare de natură geografică a acesteia. Hotelurile au o concepție arhitecturală originală și rafinată, exprimată prin descreșteri volumetrice până la nivelul plajei, sub forma unor amfiteatre.

Stațiunea Venus este localizată în partea sudică a litoralului, între Cap Aurora și Saturn. Venus își merită pe deplin numele inspirat de zeița frumuseții: lacul central (împrejurul căruia au fost dispuse zeci de vile și căsuțe de vacanță într-o atmosferă de liniște și intimitate). Cât privește vegetația, aceasta face din stațiune, în întregul său, o grădină botanică.

Mangalia oferă peste 600 de locuri de cazare. Plaja are dimensiuni destul de mari (100 m lățime și 500 m lungime), cu nisip fin. Lacul Mangalia, cu numeroase izvoare sulfuroase și ușor termale, este situat la marginea sudică a localității, fiind un liman maritim.

Ca obiective turistice de interes enumerăm: Muzeul de Arheologie „Callatis”, care ilustrează în mod convingător interferența spirituală a civilizației grecești cu influențele romane, grefate pe un fond autohton geto-dacic; ruinele orașului antic grecesc „Callatis” și mormântul cu papirus, care a fost descoperit în 1959.

Regiunea costieră Vama Veche – 2 Mai se remarcă prin existența de-a lungul multor ani a unei singure categorii de structuri de cazare: pensiunile amenajate concomitent pentru cazarea în incinta clădirilor, dar și pentru camparea corturilor în curțile proprii. Datorită acestui fenomen, turiștii aleg special să-și petreacă vacanța în cele două stațiuni, pentru a se simți mai aproape de natură, petrecând timpul în aer liber.

Rezervația naturală ”Pădurea Hagieni”, situată la 10 km de Mangalia, se ramifică un drum asfaltat ce duce până la vestita rezervație naturală “Pădurea Hagieni”, este un loc în care se concentrează, într-o diversitate de forme și culori, originala vegetație a sălbaticelor stepe dobrogene de odinioară.

Herghelia Mangalia este situată la 3 km nord de Municipiul Mangalia și la numai 500 m de malul vestic al Mării Negre. Condițiile de climă deosebite au permis formarea unui cal arab de Mangalia având calități deosebite. În afara profilului zootehnic, Herghelia constituie și un excelent centru de agrement și atracție turistică. Complexul dispune de un hipodrom de trap și galop bine amenajat, iar în incinta unității se practică echitația, se pot efectua plimbări de agrement – călare sau cu trăsura – de-a lungul Mării Negre. Herghelia de la Mangalia este cea mai mare din sud-estul Europei și este populată numai de cai de rasă: pursânge arab, semigrei și câțiva ponei. Hipodromul Mangalia, unicul din țară special conceput pentru cursele de galop, se întinde pe o suprafață de 19 hectare. Aici se desfășoară, pe timpul verii, în lunile iulie-septembrie, curse de cai la care participă herghelii și crescători particulari din toată țara.¹⁶⁷

Peisajul natural în județul Tulcea și trasee turistice

Relieful județului Tulcea se caracterizează prin existența a două unități fizico-geografice distincte: una mai înaltă, în partea central-vestică, în cadrul căreia se întâlnesc elemente ale celui mai vechi relief de pe teritoriul României (respectiv unități de orogen vechi, hercinic/kimmeric), și alta mai joasă și mai nouă (din Cuaternar), în N, NE și E, respectiv lunca și Delta Dunării, precum și nordul Complexului Lagunar Razim-Sinoe.¹⁶⁸

Județul Tulcea îmbie la vizitarea integrală sau parțială a unui amplu traseu turistic constituit din următoarele rezervații naturale:

- **Parcul Național Munții Măcinului**¹⁶⁹ - Munții Măcinului se încadrează altitudinal între 7 și 467 m, reprezentând zona cea mai înaltă a Podișului Dobrogean, fiind situați în apropierea limitelor vestice ale Rezervației Biosferei Delta Dunării. Parcul Național ocupă zona centrală cea mai înaltă a Munților Măcin, cuprinzând cea mai mare parte din culmea principală (cunoscută sub denumirea de Culmea Măcinului), precum și o culme secundară a acestora, respectiv Culmea Pricopanului. Parcul Național Munții Măcinului se întinde pe o suprafață de 11.321 ha, din care 3.651 ha reprezintă zonele strict protejate, zonele tampon totalizând 7.670 ha. Cele mai întinse și compacte zone strict protejate se află pe rama vestică a culmii Măcinului în zona comunei Greci.

¹⁶⁷ Sursa: website-ul Primăriei Municipiului Mangalia - <http://www.mangalia.ro>

¹⁶⁸ Sursa: website-ul Consiliului Județean Tulcea - <https://www.cjtulcea.ro>

¹⁶⁹ <http://www.parcmacin.ro>

-Pădurea "Valea Fagilor" - Rezervație naturală de tip forestier, reprezintă o insulă relictară de fagi ascunsă într-o vale îngustă și umedă, la peste 300 km distanță de făgetele carpatice, exemplarele întâlnite aici atingând dimensiuni de 1 m grosime și 38 de m înălțime.

-Rezervația Naturală "Dealul Bujorului" - Arie protejată mixtă¹⁷⁰

Rezervația este amplasată pe versantul sudic al Dealului Bujorului care face parte din Podișul Babadag. Obiectivul principal al ocrotirii rezervației îl constituie prezența uneia dintre cele mai reprezentative populații de bujor (*Paeonia peregrina*), specie ce figurează în Lista Roșie a plantelor superioare din România, în categoria „vulnerabil și rar”, fiind ocrotită prin lege și monument al naturii. Alături de această plantă obiectivele ocrotirii se mai referă și la conservarea unui eșantion reprezentativ de pădure submediteraneană împreună cu speciile caracteristice.

-Rezervația de liliac "Valea Oilor" - Arie protejată botanic

Rezervația, aflată pe teritoriul administrativ al comunei Ciucurova, este amplasată pe un versant inferior al Văii Oilor, sudic cu înclinare de 30 grade pe substrat calcaros. Aceasta face parte din podișul Babadag, unitate sedimentară de vârstă cretacică constituită din calcare marnoase, calcare grezoase și conglomerate. Păcul de liliac are o structură compactă, deasă cu drajonare perimetrală abundentă, stare de vegetație foarte bună. Diametrul maxim al exemplarelor de liliac este de 8 cm iar înălțimea maximă de 3 m.

-Rezervația de liliac "Fântâna Mare" - Arie protejată botanic

Rezervația, aflată pe teritoriul administrativ al comunei Ciucurova, este amplasată pe un versant al Văii Bașpunarului, cu expoziție Sud -Vestică și înclinare de 20 grade. În Podișul Babadag, datorită infiltrării apelor în substratul calcaros, rețeaua hidrografică este slab dezvoltată. La baza versantului se află Valea Bașpunarului, curs de apă permanent.

-Rezervația botanică "Körüm Tarla" - Arie protejată botanic

Rezervația este amplasată pe un platou ce face parte din Podișul Babadag, unitate sedimentară de vârstă cretacică constituită din calcare marnoase, calcare grezoase și conglomerate. Rezervația a fost constituită pentru protejarea speciei mărgelușă(*Sophora jaubertii*), plantă de origine ponto-anatoliană, aflată aici în singura stațiune cunoscută din România.

-Rezervația naturală "Vârful Secaru" - Arie protejată mixtă

Vârful Secaru reprezintă unul din puținele zone granitice din podișul calcaros al Babadagului. În poienile din zona strict protejată predomină asociațiile ierboase de stepă pontică și petrofilă pe soluri superficiale, vegetație saxicolă, arbustivă, alături de arbori termofili izolați sau în păcuri. Pentru această zonă argumentul cel mai important pentru constituirea acestei rezervații îl constituie identificarea până în prezent a unui număr de 9 taxoni ce figurează în Lista Roșie a plantelor superioare din România.

-Rezervația geologică "Agighiol" - Arie protejată geologic și paleontologic

Rezervația paleontologică este reprezentată printr-un celebru punct fosilifer din Dobrogea de Nord, care adăpostește o bogată faună mediotriasică. Aici se întâlnesc Triasicul mediu în dezvoltare complexă. Vegetația este caracterizată prin existența pajiștilor de stepă pontică, stepă petrofilă și vegetație saxicolă, însă nu au fost efectuate studii sistematice. Obiectul protecției îl constituie fauna fosilă din Triasicul mijlociu (Cephalopoda, Brachiopoda, Bivalva).

-Rezervația naturală "Muchiile Cernei - Iaila" - Arie protejată peisagistic

Pe teritoriul rezervației au fost identificate două tipuri de habitate de interes comunitar. Acestea sunt reprezentate prin două tipuri de păduri dobrogene, rare la nivel național, fiind răspândite predominant în Dobrogea, ce corespund etajelor de vegetație ale pădurilor din nordul Dobrogei,

¹⁷⁰ Sursa: website-ul Consiliului Județean Tulcea - <https://www.cjtulcea.ro>

păduri de silvostepă (*Galio dasypodi - Quercetum pubescentis*) și păduri submediteraneene (*Paenion-Carpinetum orientalis*). Câteva dintre speciile de păsări rare identificate în această rezervație sunt: acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), șorecarul mare (*Buteo rufinus*), șoimul călător (*Falco peregrinus*), pietrarul răsăritean (*Oenanthe isabellina*).

-Rezervația naturală "Beidaud"

Rezervația prezintă o importanță deosebită datorită identificării aici a unui tip de habitat prioritar respectiv situri importante pentru orhidee. Aceasta reprezintă singura arie protejată din județul Tulcea în cadrul căreia a fost citată asociația *Elymetum asperi*, una din puținele rezervații în care au fost identificate speciile de orhidee *Platanthera chlorantha* și *Orchis morio*.

-Rezervația naturală "Călugăru - Iancina"

Rezervația prezintă o mare valoare științifică întrucât conservă litoralul fosil al Mării Negre, dinaintea închiderii lagunelor litorale. Aspectul original al rezervației constă în falezele sau malurile stâncoase erodate în forme spectaculoase de apele lacului Razim, în care se dezvoltă câteva grote. Aceste promontorii alternează cu mici plaje de nisip sau pietriș respectiv cu zone joase aluvionare. Aria protejată reunește 9 cenotaxoni, ceea ce reprezintă cel mai mare număr de asociații de pajiști stepice și stâncării, în comparație cu restul rezervațiilor din nordul Dobrogei.

-Rezervația naturală "Mănăstirea Cocoș" - Arie protejată mixtă

Rezervația prezintă o valoare bioistorică deosebită, fiind locul în care, conform tradiției, cântau cocoșii sălbatici, fapt ce a stat la originea numelui mănăstirii. Aceasta este importantă pentru reconstituirea habitatului speciei respective, presupusă a fi cocoșul de mestecăn silvostepic (*Lyrurus tetrix viridanus*), în prezent dispărut din Dobrogea. Rezervația reprezintă una dintre puținele arii protejate din România în care a fost identificată o asociație de sâmbovină (*Gymnospermio altaicae - Celtetum glabratae*), extrem de rară, endemică pentru Dobrogea.

-Rezervația naturală "Carasan - Teke"

Din punct de vedere peisagistic rezervația prezintă o valoare remarcabilă, aceasta fiind constituită dintr-un munte de origine vulcanică cu o altitudine de 340 m, înconjurat de dealuri și platouri calcaroase. Vegetația este diversă și reprezentativă pentru toate etajele și zonele de vegetație din Podișul Dobrogei. Aici se întâlnesc cele mai reprezentative pajiști stepice de colilie (*Stipa ucrainica*), specie amenințată, inclusă în Lista roșie europeană. Din fauna rezervației amintim: ciocârlia de pădure, cuâiocănitorea neagră, dumbrăveanca, șorecarul mare, viesparul, ghionoaia sură, erete vânat.

-Rezervația naturală "Valea Ostrovului"

Dintre cele mai importante habitate ale rezervației putem aminti pajiștile de stepă pe substrat pietros (*Festucetum callierii*, *Sedo hillebrandtii - Polytrichetum*) precum și diferitele tipuri de păduri dobrogene, din care cea mai mare parte sunt endemice pentru această regiune și/sau sunt rare la nivel național. Acestea sunt reprezentate în special prin pădurile de stejar pufos (*Galio dasypodi - Quercetum pubescentis*), pădurile de stejar pufos cu cărpiniță (*Paenion peregrinae - Carpinetum orientalis*) și șleaurile dobrogene cu cărpiniță (*Nectaroscordo-Tilietum tomentosae*).

În Rezervația Biosferei Delta Dunării, traseele se structurează în două categorii: trasee de vizitare pe căi navigabile și trasee terestre (drumeții):¹⁷¹

-Trasee de vizitare pe căi navigabile :

Traseul 1: Tulcea – Gârla Șontea – Mila 23 – Crișan – Tulcea; acest traseu poate fi făcut și pe varianta: Tulcea – Gorgova – Mila 23 – Crișan – Tulcea

¹⁷¹ Sursa: <http://www.ddbra.ro>

Traseul 2: Tulcea – Canalul Litcov – Crișan – Tulcea
 Traseul 3: Tulcea – Canalul Stipoc – Chilia Veche – Tulcea
 Traseul 4: Tulcea (Lacul Câșla) – Gârla Somova – Mănăstirea Saon (lacul Telincea) – Tulcea
 Traseul 5: Murighiol – Canalul Dranov – Gura Portiței – Canalul Dunăvăț – Murighiol
 Traseul 6: Murighiol – Canalul Dunăvăț – Canalul Cocos – Canalul Mustaca – Canalul de Centură – Canalul Dranov – Murighiol (prelungire pe Canalul de Centură spre Canalul Lipoveni și pe Canalul Mustaca până în Lacul Razim, de unde se poate continua pe traseul 5 spre Gura Portiței)
 Traseul 7: Murighiol – Uzlina – Lacul Uzlina – Lacul Isac – Gârla Perivolovca – Murighiol
 Traseul 8: Murighiol – Uzlina – Canalul Litcov – Canalul Crișan – Lacul Puiu – Lacul Erenciuc – Murighiol
 Traseul 9: Crișan – Lacul Roșu – Sulina – Crișan
 Traseul 10: Crișan – Mila 23 – Lacul Trei Iezere – Crișan
 Traseul 11: Crișan – Canalul Magearu – Sulina – Crișan
 Traseul 12: Chilia Veche – Canalul Sulimanca – Lacul Matia – Canalul Rădăcinoasele – Chilia Veche
 Traseul 13: Sulina – Canalul Cardon – Periprava – Golful Musura – Sulina
 Traseul 14: Sulina – Canalul Busurca – Lacul Roșu – Lacul Erenciuc – Sf. Gheorghe – Canalul Cordon Litoral – Sulina
 Traseul 15: Sf. Gheorghe - Gârla Turcească, până la intrarea în Meleaua Sf. Gheorghe – Sf. Gheorghe
-Trasee terestre (drumeții)
 Traseul D1: Letea (Sfiștofca) – Lacul Nebunu - Letea
 Traseul D2: Caraorman – Pădurea Caraorman
 Traseul D3: Murighiol – Lacul Sărături – Murighiol
 Traseul D4: Tulcea (Tudor Vladimirescu) – Canalul Sireasa – Canalul Mila 35 – Tulcea
 Traseul D5: Nuntași – Cetatea Histria – Nuntași
 Traseul D6: Sulina – Plaja Sulina
 Traseul D7: Plaja Sulina
 Traseul D8: Natura Trail (Sf. Gheorghe)
 Traseul D9: Sfântu Gheorghe- Câșla Vădanei.

Pădurea Letea și Pădurea Caraorman sunt zone de protecție integrală, care pot fi vizitate numai în scopuri științifice, accesul fiind permis doar cercetătorilor și grupurilor specializate, însoțite de reprezentanți ai Administrației Rezervației. Pot fi vizitate de turiști numai zonele aflate în afara zonei de protecție integral.

Un traseu interesant pentru obiectivele turistice ale județului este traseul Babadag - Jurilovca – Gura Portiței care îmbină obiective turistice ale patrimoniului cultural cu obiective ale turismului de agrement și ale turismului bazat pe activități de pescuit.

Un alt traseu important îl constituie vizitarea punctelor de atracție turistică situate pe plaja din Sulina și din apropierea acesteia: plaja cu nisip fin și specii protejate de plante, Farul Vechi, uzina de apă, Pădurea Letea.

Sulina este locul sensibilelor daruri făcute de natură, e locul în care Dunărea, fluviul cu adevărat european, își încheie misiunea. Spiritul Dunării, de la izvoare la vărsarea în Marea Neagră ne animă cu istoria și prezentul său. Poziția geografică o recomandă ca fiind favorabilă și fezabilă

organizării de activități de turism intern și/sau internațional. **Plaja Sulina** a fost amenajată și modernizată la standarde optime, având în dotare o scenă tip amfiteatru, locuri de joacă, dușuri, un punct salvamar, un drum de acces care leagă localitatea de plajă cu o pistă de bicicliști din pavele, o alee pietonală din pavele din lemn, o parcare la intrarea pe pod, șase module chioșc – administrativ – comerț și spațiu închiriat obiecte de plajă, două grupuri sanitare de plajă, două pasarele acvatice amplasate la 50 de metri de la țărm, rețeaua de alimentare cu apă potabilă, rețeaua de canalizare și rețeaua de alimentare cu energie electrică în incinta amenajată, banchete din lemn, umbrare acoperite cu stuf, coșuri de gunoi. Plaja Sulina este o zonă de importanță ecologică, deoarece aici se dezvoltă Volbura de nisip, o plantă aflată pe lista roșie a speciilor protejate.¹⁷²

Plaja de pe litoralul marin deltaic constituie o motivație certă pentru vizitarea deltei fluviomaritime de la Sulina, Sfântu Gheorghe și Portița în scopul curei heliomarine. Condițiile de climă, favorizează practicarea turismului din primăvară până în toamnă, dar și iarna pentru peisaj, vânătoare și pescuit la copcă. Acest potențial turistic este valorificat, în prezent, prin excursii de 1-2 zile, sejur pentru odihnă și recreere, agrement nautic, turism specializat (științific pentru ornitologi, biologi, ecologi etc.), vânătoare și pescuit sportiv, cură heliomarină pe plajă litoralului deltaic de la Sfântu Gheorghe, Portița și Sulina combinată cu excursii în deltă și pescuit sportiv.¹⁷³

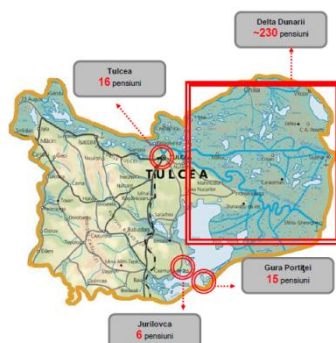
Farul observator (sau Farul Vechi), construit în perioada Comisiei Europene a Dunării, este cel la care s-au realizat filmări pentru filmul "Toate pânzele sus". Fascinant este faptul că încă mai păstrează inscripțiile celor care au participat la construcția sa.

Uzina de apă - Conform legendei, la Sulina s-ar fi oprit Regina Olandei care, coborând din vapor, a cerut un pahar de apă și a rămas mirată de faptul că într-un port cu activitate intensă apa de consum nu este filtrată. Astfel, a ordonat construcția castelului de apă, acesta fiind darul ei către Sulina. S-a construit în 1897 și funcționează și astăzi.

Pădurea Letea, cea mai nordică pădure subtropicală din lume și cea mai veche rezervație naturală declarată a României, merită vizitată și povestită. Caracteristica principală a pădurii este modul ciudat în care au crescut și s-au dezvoltat arborii din această pădure. Trunchiurile sunt aplecate și contorsionate, iar pădurea este singurul loc din Europa unde cresc liane.¹⁷⁴

Se remarcă o intensă activitate turistică în Delta Dunării în general și în zonele obiectivelor turistice, în special.

Harta nr.2.8.3

Sursa: Studiul "Particularități și perspective în turismul de pensiune", editat de Fundația Națională a Tinerilor Manageri în cadrul proiectului "Întreprinzători în turism – Pensiuni în România" finanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

¹⁷² Sursa: <https://www.cjtulcea.ro>

¹⁷³ Sursa: Sulina - Plan Integrat de Dezvoltare Urbană

¹⁷⁴ Sursa: <https://www.cjtulcea.ro>

Cramele din județul Tulcea sunt renumite prin podgoriile de la Niculițel, Măcin și Tulcea. După traversarea Dunării la Brăila, pe șoseaua principală către Tulcea, intrăm în cel mai vechi areal viticol cunoscut pe pământul Dobrogei - Podgoria Sarica Niculițel.¹⁷⁵ Măcin, Niculițel și Tulcea sunt centrele viticole care formează această podgorie, fiecare cu specificul lui, ceea ce oferă vinurilor trăsături distincte. centrul viticol Măcin cuprinde localitățile din jurul Munților Măcinului: Jijila, Garvăn, Luncavița, Măcin, Carcaliu, Greci, Cerna și Hamcearca. Dealurile Niculițelului formează un culoar paralel cu Munții Măcinului și al doilea centru viticol al podgoriei, unind, de la nord la sud, localitățile Isaccea, Niculițel, Telița, Valea Teilor și Izvoarele, în timp ce Dealurile Tulcei formează cel de-al treilea areal viticol ce cuprinde, de la vest la est, localitățile dintre Somova și Tulcea.

Peisajul natural în județul Brăila și trasee turistice

Pe teritoriul județului Brăila se întâlnesc totuși elemente geografice reprezentative pe seama cărora se poate fundamenta dezvoltarea unui turism durabil.¹⁷⁶ Aceste elemente sunt fluviul Dunărea cu lacurile adiacente și fondul piscicol aferent, resursele hidrominereale cu calități terapeutice dovedite, ariile protejate - dintre care Parcul Natural Balta Mică a Brăilei joacă un rol important și lacurile piscicole din bazinele râurilor Buzău și Călmățui.

Fluviul Dunărea dispune de un potențial de mare valoare turistică, constituit din luciul de apă, fondul piscicol al apelor, ostroavele și insulele formate de brațele desprinse din Dunăre, fondul forestier asociat, avifauna și fauna terestră, potențialul navigabil al fluviului în scop turistic. La extremitatea sudică a județului apele fluviului se ramifică, inițial în două brațe – Dunărea Veche și Cremenea, care închid între ele Insula Mare a Brăilei, apoi, Brațul Vâlcui, desprins din Dunărea Veche, delimitează, împreună cu Brațul Cremenea, Balta Mică a Brăilei, declarat teritoriu cu regim protectiv, sub numele de Parcul Natural Balta Mică a Brăilei. Din lungimea cursului Dunării, 80 km din malul stâng mărginesc spre est județul Brăila, prin Brațul Dunărea Veche sau Măcin. Valorificarea prin turism a resurselor fluviului deschide largi perspective dezvoltării turistice a județului; lansarea proiectului guvernamental „Croaziere pe Dunăre” ar contribui la introducerea în circuitul turistic european al județului și conectarea orașului Brăila la marile orase dunărene ale Europei.

„Parcul Natural Balta Mică a Brăilei” reprezintă în plan turistic o resursă importantă în dezvoltarea și promovarea turismului ecologic și științific. Pe plan mondial, un segment din ce în ce mai mare de turiști sunt interesați de aceste forme de turism, iar ariile protejate, cu medii de viață cât mai sălbatice, reprezintă destinații de excelență pentru foarte mulți tineri, oameni de știință sau iubitori ai naturii de toate vârstele. Balta Mică a Brăilei, declarată sit RAMSAR în anul 2001, conservă, pe o suprafață de peste 245 km², complexe de ecosisteme acvatice, terestre și mixte, în regim liber de inundație. Pe teritoriul parcului au fost identificate 19 tipuri de habitate (păduri de sălcii, lacuri eutrofe naturale, zăvoaie cu plop și sălcii, mlastini, tufărisuri, pajisti umede de luncă, pajisti stepice), din care 9 sunt pe Lista Directivei Habitare Faună și Floră.

Trasee turistice propuse de Administrația Parcului¹⁷⁷:

-Traseul Egreta (mai multe zile): Broscoi Verde – Mărașu (plimbare cu vaporasșul); Cabana Egreta – Mărașu (plimbare cu barca cu rame); traversarea cu barca a brațului Vâlcui în Insula

¹⁷⁵ Sursa: <http://www.curtearegala.ro>

¹⁷⁶ Sursa: Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Brăila 2010-2015

¹⁷⁷ <http://www.bmb.ro>

Mică a Brăilei; plimbare cu bărcile pe lacurile Lupoiu și Curcubeu; birdwatching (admirat populațiile de păsări) din turnul de observație 5; plimbare cu bărcile pe lacul Sbenghiosu; traversarea cu barcă a brațului Vâlcu din Insula Mică a Brăilei în Insula Mare a Brăilei, întoarcere la Mărașu; Mărașu – Ostrovu Constantin – Podul Giurgeni - Vadu Oii – Broscoi Verde.

-Traseul Cucova destinat pescuitului sportiv pe Dunăre și pe lacuri (mai multe zile): transport cu vaporeșul pe Dunărea Navigabilă de la Broscoi Verde pe brațul Mănușoaia până la punctul de campare La Mărăcini, tabăra de pescuit la punctul de campare La Mărăcini; zi de pescuit pe brațul Mănușoaia; transport cu vaporeșul pe brațul Mănușoaia și pe brațul Cremenea până la punctul de campare “Piscu Chiciului”; admirarea peisajului și a populațiilor de păsări din turnul de observație nr. 4; câteva ore de pescuit pe brațul Cremenea; tabăra de pescuit la punctul de campare Piscu Chiciulu; zi de pescuit pe brațul Orbu; transport cu vaporeșul pe brațul Mănușoaia – Dunărea Navigabilă – cherhanaua Năvodari, plimbare cu bărcile pe lacurile Popa și Cucova; vizitarea coloniei mixte de stârci, egrete și cormorani “Cucova”; transport cu vaporeșul pe Dunărea Navigabilă și pe brațul Vâlcu până la punctul de campare Cotu Manghelului; zi de pescuit pe brațul Vâlcu și pe lacul Cucova ; transport cu vaporeșul de la Cotu Manghelului – brațul Vâlcu – Dunărea Navigabilă – trecere bac Gropeni.

- **Traseu Padela** destinat amatorilor de caiac și canoe (mai multe zile): lansare la apă a ambarcațiunilor la Broscoi Verde; deplasare pe ruta brațul Mănușoaia – Gura Călmățui – Brațul Cremenea – punct de campare Chirchinețu; plimbare cu bărcile pe lacurile Gâsca și Jigara; birdwatching din turnul de observație 6; deplasare de la punct de campare Chirchinețu pe ruta brațul Cremenea – brațul Mănușoaia – Ostrovu Constantin – Casa tradițională “Nedeicu” – Băndoii; cazare la pensiunile agroturistice din comuna Mărașu; deplasare pe ruta Băndoii – Cabana Egreta – Băndoii; traversarea cu barca a brațului Vâlcu în Insula Mică a Brăilei; plimbare cu barca pe lacurile Lupoiu și Curcubeu; vizitarea ascunzătorii haiducului Terente de la Japșa Hoților; vizitarea cabanei “Egreta”; deplasare pe ruta Băndoii - Năvodari - Cucova-Năvodari - punct de campare Piscu Caliei; deplasarea de la punctul de campare Piscu Caliei la punctul de campare Patiu; vizitarea Zonei de protecție integrală Fundu Mare; deplasare de la punctul de campare Patiu la Baza nautică din Brăila.

-Traseul Balta lui Terente destinat cicloturismului, incluzând vizitarea ascunzătorilor haiducului Terente (mai multe zile): Broscoi Verde – Ostrovu Constantin – Nicoleşti – grindul Bejani – lacul Jigara – drumul Jigarii – punct de campare Chirchinețu; vizitarea insulei Cracanel și a lacurilor Gâsca și Jigara ; cicloturism : pescaria Chirchinetu – punctul de campare Mitricele; punct de campare Mitricele – cherhanaua Năvodari – lacul Cucova – (ascunzătoarea lui Terente de la Grindul Erimia) – Piscu Popii – punct de campare Piscu Caliei; punct de campare Piscu Caliei – Ascunzătoarea lui Terente de la Japșa Seicuta – punct de campare Patiu; vizitarea Zonei de protecție integrală Fundu Mare și a ascunzătorii lui Terente de la privalul Darnea ; cicloturism : punct de campare Misaila – Piscu Fundu Mare – privalul Darnea – Gura Paioasei – Chiscani; Chiscani – vadul Stancutei – insula Cracanel – fostul punct piscicol Chirchinetu – circuit Cracanel – punct de campare Gura Calmatui; Nicoletti – Casa tradițională Nedeicu – grindul Muta – grindul Bran – grindul Coitineasa (ascunzătoarea lui Terente) – stavilarul Milea; stavilarul Milea – Tarina Iepii – cabana Egreta – Ostrovul Constantin – Broscoi Verde.

-Traseu Sitaru destinat observării speciilor și a populațiilor de păsări (mai multe zile): Broscoi Verde – Ostrovu Constantin – colonia Vulpașu – Nicoleşti – lacul Jigara – Casa tradițională “Nedeicu” – Băndoii; Băndoii – lacul Sinetele – lacul Lupoiu – Cabana Egreta – lacul

Sbenghiosu – Bandoiu; Bandoiu - grindul Muta - grindul Bran - grindul Coitineasa – Bandoiu; Bandoiu – brațul Vâlcu – cherhanaua Năvodari – colonia Cucova – fostul braț Navigabil – Gropeni; Gropeni – insula Calia (lacul Tăbăcaru și japșa Seicuta) – fostul brat Navigabil – Brațul Navigabil – Chiscani; Chiscani – Colonia de lăstuni de mal “Harapu” – gura Păioasei – observatorul Darnea – lacul Misăila – piscu Fundu Mare – Chiscani; Chiscani – bratul Cravia – privalul Hogioaia – colonia Chiriloaia – Baza nautică din Brăila.

Rezervația naturală Pădurea Camenița¹⁷⁸, în suprafață de 1,30 ha, se află pe teritoriul comunei Suțesti; este importantă pentru turism prin aspectele peisagistice și valoarea florei și faunei adăpostite.

Rezervația naturală Lacul Jirlău – Visani, este un lac format pe cursul inferior al râului Buzău, situat pe teritoriul administrativ al comunelor Jirlău, Visani și Galbenul și are o suprafață a luciului de apă de 930 ha. Lacul are importanță turistică prin fondul piscicol pe care îl deține și prin aspectele peisagistice ale oglinzii de apă.

Pădurea Vișoara este situată pe teritoriul administrativ al orașului Însurăței și al comunei Bertestii de Jos, la circa 10 km de oras, în apropierea șoselei ce leagă municipiul Brăila de Slobozia (DN 21) și se întinde pe circa 600 hectare. Valoarea pentru turism este dată de speciile forestiere componente (stejarul brumăriu, stejarul, frasinul, arțarul tătareșc) și fondul cinegetic adăpostit (căprioare, fazani, mistreți, iepuri).

Lacurile de câmpie și de luncă de pe teritoriul județului Brăila sunt numeroase, peste 30 la număr, a căror geneză și caracteristici hidrochimice conduce la gruparea lor în mai multe categorii. Cele mai importante pentru dezvoltarea turismului sunt cele sărate, cu caracter terapeutic și cele foarte slab mineralizate, utilizate ca lacuri piscicole.

Lacurile piscicole sunt ca prezență cele mai numeroase, dar nu toate au amenajări specifice care să le recomande a fi de interes turistic. Cu toate acestea, prin poziția lor geografică și aspectele peisagistice date de oglinda de apă și cadrul natural înconjurător prezintă oportunități în dezvoltarea turismului.

Lacul Lutu Alb este situat pe teritoriul administrativ al comunei Movila Miresii, în apropierea DN 22 (Rm. Sărat – Brăila – Tulcea – Constanța), la circa 1 km este populat cu specii piscicole de genul caras, salău, stiuță, crap, plătică, somn, biban, soim, roșioară s.a. Lacul este alimentat permanent cu apă din Dunăre, ceea ce face să nu fie afectat de perioadele de secetă și prin urmare, în jurul lui se dezvoltă vegetația și avifauna specifică lacurilor de câmpie, ceea ce îi sporește atractivitatea peisagistică și implicit turistică. Au fost amenajate prin fonduri europene (SAPARD) standuri de pescuit pe mal sau pe platforme montate în larg și se asigură facilități pentru cazare și alimentație.

Lacul Blasova s-a format pe un vechi meandru părăsit al fluviului Dunărea – brațul Dunărea Veche sau Măcin. Este situat în Insula Mare a Brăilei (spre extremitatea sa estică), pe teritoriul administrativ al comunei Frecăței, având o suprafață de circa 400 ha. Atracția turistică a lacului este dată de oglinda de apă, cadrul natural pitoresc în care este așezat, având Vârful Turcoaia (341 m alt.) spre linia de est a orizontului și vegetația specifică de deltă, la care se adaugă fondul piscicol reprezentat prin specii valoroase precum cele de crap, caras, somn. Nu există amenajări specifice pentru pescuit și nici spații de primire turistică.

Lacul are în prezent un important rol piscicol, dar funcția de bază poate să fie cea turistică, prin oportunitățile și posibilitățile de amenajare pe terenul din jurul lacului, în zona construcțiilor deja

¹⁷⁸ Sursa: Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Brăila 2010-2015

existente (fostul Camping Blasova, Tabăra Blasova, structuri cu destinație turistică aparținând unor societăți comerciale).

Lacul Zăton, cunoscut și sub numele de „Japșa Plopilor”, de asemenea un meandru părăsit al Dunării / Brațul Dunărea Veche (sau Brațul Măcin), se află în extremitatea de sud-est a Insulei Mare a Brăilei, pe teritoriul administrativ al comunei Mărașu, având o suprafață de aproximativ 95 ha. Lungimea actualului meandru, în formă de potcoavă, este de circa 800 m, lățimea cuprinsă între 20 – 50 m, iar adâncimea de aproximativ 3,5 m. Lacul este populat cu specii piscicole precum caras, crap, sanger, novac, pretabile la piscicultură în sistem natural. Valoarea turistică a lacului este dată de oglinda de apă și vegetația aferentă de tip deltă (stufăriș) a căror asociație formează peisaje deosebit de atractive, completate cu fondul piscicol și faunistic. Nu există amenajări specifice turistice în jurul lacului, doar sediul unei ferme agricole în imediata vecinătate, dar prezența drumului de acces și a liniei de alimentare cu energie electrică se constituie în oportunități care susțin valorificarea turistică a lacului.

Dintre lacurile sărate ale Câmpiei Române, de pe teritoriul județului Brăila, s-au exploatat în diverse perioade sau se exploatează parțial, prin amenajări simple sau prin instalații corespunzătoare, resursele terapeutice ale lacurilor Balta Albă, Lacul Sărat / Brăila, Căineni și Movila Miresii.

Lacul Căineni – este situat spre extremitatea vestică a județului, pe partea stângă a râului Buzău. Aparține, din punct de vedere administrativ, satului Căineni – Băi, sat component al comunei Vișani, accesul spre lac se realizează pe cale rutieră. Caracteristici geomorfologice* – lacul are o formă alungită, suprafața lacului este în medie de 96 ha, din care aproape 2 ha sunt acoperite cu stuf. Caracteristicile hidrochimice ale apei lacului au suferit modificări determinate de regimul pluviometric și de perioadele de secetă. Apa minerală este de tip clorurată, sulfată, sodică, magneziană, calcică, hipertona. Caracterizarea calitativă a nămolului. Analizele fizico-chimice efectuate de-a lungul anilor de către Institutul Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie, asupra stratului de nămol ce se exploatează în mod curent pentru tratament balneologic, au evidențiat un nămol mineral cu următoarele caracteristici: (umiditatea - depășește cu puțin 50 %; substanțe minerale – în jurul valorii de 38 %; substanțe volatile – 5 - 6 % ; acizi humici - 0,6 %; conținut de H₂S), care îl apropie de nămolul Lacului Techirghiol din județul Constanța.

Lacul Movila Miresii – este situat pe teritoriul administrativ al comunei omonime (spre limita estică a acesteia). Accesul se face doar rutier, lacul fiind situat de-a lungul drumului național DN22. Caracteristici geomorfologice – lacul are o formă alungită, lățimea de 0,9 km și o suprafață a oglinzii de apă de circa 184 ha, variabilă în funcție de precipitații. Adâncimea maximă a apei nu depășește 0,5 m, zona cea mai adâncă fiind situată în partea central – sudică a cuvetei lacustre. Dimensiunile și implicit adâncimea lacului sunt influențate în mod direct de cantitatea de precipitații. Face parte din categoria lacurilor formate în depresiuni fără scurgere. Tipul hidrochimic de apă este cel clorurat, sulfatat, sodic, magnezian, concentrat. Factorul terapeutic cel mai utilizat este nămolul mineral, ale cărui caracteristici au fost determinate prin analize specifice de către Institutul Național de Recuperare, Medicină Fizică și Balneoclimatologie.

Lacul Balta Albă – se află la limita între județele Buzău și Brăila, cuveta lacustră fiind împărțită între cele două județe. Partea atribuită județului Buzău aparține teritorial de comuna Balta Albă, o veche stațiune renumită la început de secol XX, iar partea de lac atribuită județului Brăila este pe teritoriul administrativ al comunei Grădiștea. Depresiunea lacustră Balta Albă s-a format în

zona de confluență a râului Buzău cu valea unui afluent, a cărei obârșie este în zona de câmpie. Apa lacului este clorurată, sulfată, sodică, slab magneziană, cu o mineralizație totală care variază, în diverse puncte și adâncimi. Cercetările au pus în evidență un nămol sapropelic de lac, negru, onctuos, foarte valoros terapeutic prin conținutul în acizi humici.

Lacul Sărat (Brăila) – este situat în partea de SV a municipiului Brăila, la 7 km distanță. Pe seama acestei resurse naturale a luat naștere stațiunea turistică cu profil balnear, Lacul Sărat, aflată în administrarea municipiului. Depresiunea lacustră a fost inițial mai extinsă, de circa 172 ha, dar prin amenajarea terasamentului căii ferate industriale spre combinatul de la Chiscani (anul 1958), lacul a fost separat în două bazine: bazinul I, cu formă aproape circulară, al cărui diametru este de circa 1 km, pe marginea căruia s-a dezvoltat stațiunea și bazinul II, mai întins ca suprafață, alungit pe direcția aproximativă N-S, cu o lungime de circa 2 km și o lățime de aproximativ 0,5 km, nevalorificat prin turism. Apa este de tip sulfată, clorurată, sodică, magneziană, concentrată, cu o bună omogenitate a volumului de apă, atât pe verticală, cât și pe orizontală. Culoarea nămolului cu proprietăți terapeutice este negru și negru-cenusiu, iar sub aspectul compoziției chimice este de tip sulfuros, cu componentă minerală în proporție de până la 45 % și soluția de îmbibație puternic mineralizată (între 90 - 120,26 g/l). Calitățile terapeutice deosebite ale apei și nămolului recomandă utilizarea acestora în tratamentul balnear pentru tratare unor afecțiuni variate: reumatismale, posttraumatice, neurologice periferice, ginecologice, dermatologice, endocrine.

Apele termale

Prin lucrările de cercetare geologo-structurală a teritoriului județului, de către IFLGS București, în anii '80, au fost puse în evidență orizonturi de apă termominerală, prin forajele executate la Însurăței și Mihai Bravu. Forajul de la Însurăței, săpat până la 1.071 m adâncime, a interceptat un orizont acvifer între 941 m – 1.071 m, cu un debit artezian de 16 l/s (circa 1.300 m³/zi), cu o temperatură a apei de 60°C. După definitivarea lucrărilor sonda s-a stabilizat la un debit de 4,5 l/s (circa 400 m³/zi și o temperatură a apei de 60° C. Analizele fizico-chimice executate la laboratoarele întreprinderii de prospecțiuni geologice, au evidențiat o apă sulfuroasă, iodurată, sodică, cu o mineralizare totală de 3,64 g/l.

Oferta turistică a județului Brăila include croaziere pe Dunăre, cu cazare și programe speciale pentru turiști (pescuit, vânătoare, etc.) în Insula Mică a Brăilei, Fundu Mare, Coroișca, Blasova și Zăton.¹⁷⁹

Peisajul natural în județul Galați și trasee turistice

Județul Galați¹⁸⁰ se înscrie într-un relief predominant de câmpie (69%), aparținând unor subunități ale Câmpiei Române (Câmpia Covurlui, Câmpia Siretului Inferior, Câmpia Tecucelului), cu o extindere mare în părțile central – Sudică și Vestică. Zonele de Nord și de Nord-Vest sunt ocupate în proporție de 31% de prelungirile Podișului Moldovenesc (Podișul Covurlui în Nord și Colinele Tutovei în Nord-Vest). Colinele Tutovei se întind de o parte și de alta a Berheciului inferior, partea dinspre Vest mai este cunoscută și sub numele de Piemontul Nicoreștilor.

În cadrul Podișului Covurlui se disting trei subunități geomorfologice cu caractere proprii. La Nord de Oancea - Corod - Ghidigeni relieful se înalță până la 310 m, în dealul Poleitul. Paralel

¹⁷⁹ Sursa: Strategia de Dezvoltare a Municipiului Brăila 2008-2013

¹⁸⁰ Sursa: Strategia de Dezvoltare a Județului Galați 2010-2015

cu dealul Poleitul, pe partea stângă a pârâului Chineja se întinde și dealul Brăilei, până la Măstăcani. Între pârâul Gerului și Suhurlui se află dealul Corni, care ajunge până în dreptul comunei Pechea; în Nord - Estul județului se află dealul Tutcanilor și Silvanei. Partea vestică a Podișului, cea de a doua unitate geomorfologică, delimitată la Vest de pârâul Gerului și la Est de Lozovița, este fragmentată de văi largi.

Cea de a treia subunitate din Est, cuprinsă între Lozovița și valea Prutului, are un relief unitar, alcătuit din poduri întinse, mai puțin fragmentate. Câmpia Covurlui situată la Sud de culmile deluroase ale Podișului Covurlui, având în Vest Valea Gerului, la Est Valea Prutului, la Sud Câmpia Siretului. Este o zonă cu poduri largi, care face legătura între podiș și Valea Siretului. Pe latura Sudică a sa, la contactul cu Câmpia Siretului, apar mici trepte de abraziune. Terasa superioară, care predomină lunca Siretului cu 80-90 m, este dezvoltată la Sud pe linia comunelor Slobozia Conachi și Tulucești și se întinde până în dreptul satelor Vameș, Smârdan și Vânători. Terasa inferioară, cu o altitudine relativă de 50-60 m, se termină printr-o pantă mai bine conturată și este locul pe care este așezat parțial orașul Galați.

Câmpia Tecuciului este alcătuită dintr-un complex de patru terase : Podoleni (2-4 m), Tecuci (5-8 m), Cernicari (10-20 m), Ghidigeni (60-70 m), este delimitată de cursul Siretului, pârâul Gerului și o linie ce trece prin Cudalbi, Corni, Valea Mărului, Pochidina și Vizureni. Fiind situată în cursul inferior al Bârladului, ea cuprinde atât terasele și lunca acestuia, cât și pindenul piemontan, terasat al Cosmeștilor din Deal, dintre Siret și Bârlad. Valea Prutului se înscrie ca un culoar lat de circa 10 km, dezvoltat în lungul râului până în dreptul confluenței cu pârâul Chiajna. Câmpia Siretului inferior (10-20m altitudine) se caracterizează prin meandrarea puternică a râurilor, ce au albie mlăștinoase cu numeroase revărsări și inundații.

Flora județului Galați cuprinde 1.442 de specii și 305 subspecii, aparținând la 502 genuri și 108 familii de plante superioare; dintre acestea, nouă specii sunt ferigi, două specii sunt gimnosperme cultivate, iar 1431 specii sunt angiosperme dintre care 49 specii sunt hibride, iar 19 specii sunt subspontane.

Ariile naturale protejate din județul Galați sunt:

-arii naturale protejate de interes județean instituite prin Hotărârea Consiliului Județului Galați privind instituirea regimului de protecție oficială a unor zone și monumente, pe teritoriul județului Galați:

1. Grădina Botanică Galați;
2. Grădina Publică Galați;
3. Faleză Dunării;
4. Parc CFR Galați;
5. Parc Mihai Eminescu;
6. Parc Turn TV.

-arii naturale protejate de tip rezervație naturală de pe teritoriul județului Galați declarate prin Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a - zone protejate:

1. Dunele de nisip de la Hanu Conachi;
2. Pădurea Gârboavele;
3. Pădurea Breana – Roșcani;
4. Locul fosilifer Tirighina Barboși;
5. Locul fosilifer Rates;
6. Pădurea Fundeanu;

7. Pădurea Tălășmani;
8. Pădurea Buciumeni;
9. Ostrovul Prut;
10. Balta Potcoava;
11. Balta Tălăbasca;
12. Locul fosilifer Berești;
13. Lunca Joasă a Prutului (Mața-Rădeanu);
14. Balta Pochina;
15. Balta Vlășcuta;
16. Pădurea Pogănești.

În anul 2004, prin Hotărârea Guvernului 2151/2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone, în Galați a fost declarat Parcul Natural „Lunca Joasă a Prutului Inferior”.

Situri de importanță comunitară declarate, la nivelul județului Galați, prin Ordinul 1964/2007 privind declararea siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România:

1. Dunele de nisip de la Hanul Conachi;
2. Lunca Joasă a Prutului;
3. Pădurea Balta-Munteni;
4. Pădurea Breana-Roșcani;
5. Pădurea Gârboavele;
6. Pădurea Merișor - Cotul Zătuanului;
7. Pădurea Mogoș-Mâțele;
8. Pădurea Pogănești;
9. Pădurea Tălășmani;
10. Pădurea Torcești;
11. Râul Prut.

Ariile de protecție specială avifaunistică declarate, la nivelul județului Galați, prin Hotărârea Guvernului 1284/24.10.2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România:

1. Lunca Prutului – Vlădești – Frumușița;
2. Lunca Siretului Inferior.

Valorificarea patrimoniului natural în județul Galați se realizează cu precădere în principalele zone turistice descrise:

Pădurea Gârboavele

Aflată în administrarea Consiliului Județului Galați, aceasta dispune de o zonă de agrement și are statutul de arie naturală protejată. În zona de agrement se găsește Muzeul satului, o serie de locuri special amenajate pentru petrecerea timpului liber (terenuri de sport, spații speciale pentru relaxare, o tabără pentru elevi).

Lacul Vânători

Aflat în extremitatea de Nord-Est a municipiului Galați, pe o suprafață de 28 de hectare. Cuprinde un lac natural de 11 ha, un versant de 10 ha de pădure de salcâm și un versant de 8 ha parțial amenajat pentru agrement și supus unui plan intensiv de modernizare și reamenajare.

Faleza Dunării

Este una dintre zonele reprezentative ale Galațiului. Loc de promenadă pentru toți, unde au loc frecvent concerte muzicale și întreceri sportive. Reprezintă aproape singura zonă unde s-au valorificat resursele pentru agrement. Oferă un mare potențial de relaxare și agrement prin spații verzi. La malul falezei inferioare sunt multe vaporeșe transformate în restaurante, alături de o serie de lucrări realizate cu prilejul Taberei de sculptura în metal din 1978.

Grădina Publică

Este situată în apropierea Complexului Studentesc, reprezintă o zonă deosebit de frumoasă pentru odihnă și recreere. Este un punct de vedere excelent asupra Lacului Brateș, a triajului și a gării principale a Galațiului. Reprezintă unul din principalele locuri de promenadă unde se organizează și diferite evenimente, precum: Ziua Europei, 1 Iunie - Ziua Copilului din Tine! și multe alte concursuri și activități de divertisment.

Grădina Botanică

Grădina Botanică este parte componentă a Complexului Muzeal de Științe ale Naturii și dispune de colecții de plante din zonele tropicale și subtropicale (cactuși, euforbii, palmieri, crotoni, mușcate, begonii, etc.). Grădina Botanică este structurată pe șase sectoare: Ornamental, Serele, Plante utile, Rosarium, Flora și Vegetația României (5,3 ha), Flora Globului.

Până acum adăpostește peste 2.500 taxoni. Au fost deja organizate colecția de citrice, rozariul și grădina japoneză. În 1996 a fost elaborat și tipărit primul catalog de semințe cu contribuția specialiștilor din această instituție.

Parcul Eminescu

Amenajat în 1869, acest parc mai păstrează câțiva arbori contemporani cu Mihai Eminescu care a poposit aici de mai multe ori, mai ales în ultima parte a vieții. În parc există un mic lac artificial și un loc amenajat pentru recitalurile fanfarei militare în vechime.

Complexul de agrement Priza Dunării

Situat la ieșirea din Galați, pe drumul spre Brăila. Priza Dunării reprezintă o altă locație în care oamenii se pot relaxa, la doar 3 kilometri de oraș, pe digul dintre Galați și Brăila. Avantajul acestui loc este că spațiul alocat turiștilor este foarte mare, că sunt numeroase restaurante și terase. Există chiar și un club foarte interesant care oferă posibilitatea unor plimbări cu hidrobicicleta, posibilitatea practicării de fotbal, tenis, biliard. Se poate pescui pe plaja complexului.

Plaja Valurile Dunării

Situată în Sud-Vestul orașului, aceasta are în administrare 2 piscine mari, 3 piscine mici pentru copii dotate cu tobogane. Pe plajă sunt amenajate restaurante.

Plaja Brateș

Plajă privată, pe malul stâng al Lacului Brateș, mai mică decât Valurile Dunării.

Parcul Central Pazvante din Tecuci

Grădina publică "Colț de rai", concesionată și administrată de Vasile Dănăilă Pazvante, de-a lungul vremii și-a meritat pe deplin numele întrucât este unică prin frumusețile pe care le deține, respectiv fântâni arteziene, sculpturi, cascade, grădini japoneze, păsări exotice. Simfonia florilor

este alcătuită din peste 900 de specii de trandafiri, arbuști și arbori ornamentali achiziționați de peste hotare, nenumarate specii de magnolii.

Rezervația Paleontologică Tecuci

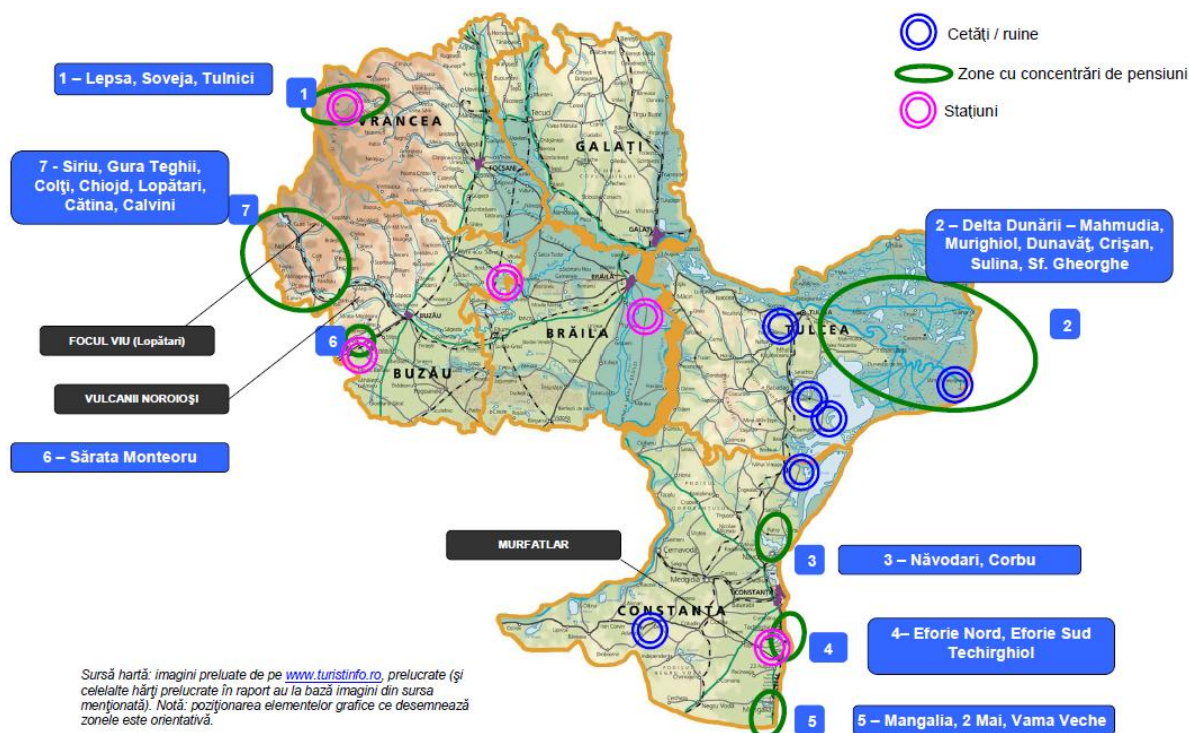
Având o suprafață de 1,50 ha, rezervația paleontologică se află în partea răsăriteană a orașului Tecuci, pe versantul stâng al râului Bârlad. Aici s-au descoperit numeroase moluște și fosile de mamifere din epoca cuaternară. Ca urmare a importanței sale științifice, punctul fosilifer a fost declarat monument al naturii.

Patrimoniul natural este reprezentat în mod diferit în cele șase județe ale regiunii, dar există și asemănări care fac posibilă gruparea unor obiective turistice și realizarea de trasee regionale:

- Traseu propus prin Strategia Sulina – Plan Integrat: traseu de croazieră pe Marea Neagră – Mangalia - Constanța – Sulina
- Traseu de croazieră pe Dunăre între Brăila-Galați-Tulcea-Sulina
- Trasee turistice combinate pentru vizitarea podgoriilor din județele Vrancea, Buzău, Tulcea și Constanța.

O imagine de ansamblu a activității turistice în domeniul turismului de pensiune este oferită de harta regională elaborată în cadrul studiului ”Particularități și perspective în turismul de pensiune” – Studiu de tip ”market intelligence” elaborat pentru Regiunea Sud-Est.

Harta nr.2.8.4

Sursa: Studiul ”Particularități și perspective în turismul de pensiune”, – Studiu de tip ”market intelligence” elaborat pentru Regiunea Sud-Est¹⁸¹

¹⁸¹ Sursa: Studiul editat de Fundația Națională a Tinerilor Manageri în cadrul proiectului ”Întreprinzători în turism – Pensiuni în România” finanțat prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

2.8.4 Patrimoniul cultural material și imaterial

2.8.4.1 Patrimoniul cultural material

Potențialul turistic al regiunii este legat de **patrimoniul cultural**, care cuprinde vestigii istorice, edificii religioase și culturale, monumente și muzee.

Obiectivele cu caracter religios cuprind un număr însemnat de mănăstiri, localizate în toate județele. Înființate în cea mai mare parte în secolele trecute, o parte din mănăstirile din Regiunea Sud-Est sunt adesea foarte valoroase din punct de vedere istoric și/sau artistic: punct de atracție pentru turiști și pelerini uneori oferă facilități de cazare. Lista mănăstirilor bisericilor și a vestigiilor istorice este prezentată în Anexa 2 Mănăstiri, Biserici, Vestigii, Tabelul nr. 2, Tabelul nr.3 și Tabelul nr.4.

În Regiunea Sud-Est existau 1.505 biblioteci în anul 2011 (13% din total național), înregistrând circa 592 mii cititori activi (14% din total național), în timp ce la reprezentațiile susținute în cele 16 instituții și companii de spectacole sau concerte s-au înregistrat circa 468 mii spectatori, iar cele 75 de muzee și colecții publice din regiune (10,6% din total național) au adunat peste 836 mii vizitatori (8,8% din total la nivel național).¹⁸²

A fost identificată nevoia de finanțare în continuare a lucrărilor de restaurare și conservare a ruinelor cetăților și ale altor monumente istorice din județele regiunii. Lista Monumentelor Istorice în vigoare poate fi consultată pe website-ul oficial Institutului Național al Monumentelor Istorice, <http://www.inmi.ro>.

În municipiile care dețin centre istorice, autoritățile publice se confruntă des cu fenomenul de retrocedare a clădirilor de interes arhitectural și turistic, clădiri asupra cărora nu se mai pot efectua lucrări de renovare finanțate din fonduri nerambursabile.

2.8.4.2 Patrimoniul cultural imaterial - concerte, festivaluri, concursuri și alte evenimente

Principalele evenimente organizate în Regiunea Sud-Est sunt:

Județul Brăila¹⁸³

- Concursul Internațional de Canto Hariclea Darclee
- Festivalul Național de Folk Chira Chiralina
- Festivalul Internațional de Muzică Ușoară "George Grigoriu"
- Concurs Internațional de Muzică Populară
- Festivalul Național de Muzică Folk "Omul cu o chitară"
- Concursul de pantomimă și teatru mimat.

Județul Buzău – sărbători tradiționale populare și religioase¹⁸⁴

- în orașul Buzău, în luna iunie – festivități ocazionate de Drăgaică
- în orașul Rm. Sărat, în luna mai, Festivitatea Floarea de salcâm

¹⁸² Sursa: Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014 - 2020

¹⁸³ Sursa: <http://www.portal-braila.ro>

¹⁸⁴ Sursa: Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Buzău 2007-2013

- în localitatea Bisoca, în luna august – Festivitatea „Pe plaiuri bisocene”
- în localitatea Cătina, în luna iunie - târg anual
- în localitatea Lopătari, în luna iulie - Târg la Plaiul Nucului.

***Județul Constanța*¹⁸⁵**

- Festivalul Național de Muzică Ușoară de la Mamaia
- Festivalul Național al Cântecului și Dansului Popular Românesc de la Mamaia
- Festivalul Callatis de la Mangalia
- Festivalul - concurs de interpretare al cantului, dansului si portului popular "Dan Moisescu" de la Topalu, județul Constanța
- Festivalul Național de Teatru pentru elevi “Mangalia – Art”, de la Mangalia
- Festivalului Internațional de dans Crazy Salsa Fest din Stațiunea Neptun, județul Constanța.

***Județul Galați*¹⁸⁶**

- Festivalul Național de Comedie
- Concertele "La Elice"
- "Zilele Muzicale Gălățene" (eveniment cultural anual)
- Sărbătoarea Teiului (organizată în pădurea Buciumeni)
- Sărbătoarea Bujorului (în luna mai, în pădurea din apropierea satului Roșcani, unde crește bujorul sălbatic – monument al naturii)
- Sărbătoarea Salcâmului (organizată anual în pădurea Conachi).

***Județul Tulcea*¹⁸⁷**

- Concursul Internațional de Interpretare instrumentală a muzicii clasice "George Georgescu" (Tulcea)
- Competiția nautică pescărească “Ivan Patzaichin” (Tulcea, Crișan, Sulina)
- Festivalul de teatru “TRAGOS” (Tulcea)
- “Zilele Tulcei” și Festivalul Internațional al Dunării (Tulcea)
- Festivalul Internațional de Folclor “Peștișorul de Aur” (Tulcea)
- “Sărbătoarea Teilor” la Luncavița,
- Festivalul Internațional de Film Independent “ANONIMUL” (Sf. Gheorghe)
- Festivalul “Serbările Deltei” (Sulina).

Județul Vrancea

- Concertele Orchestrei de Cameră Unirea la Focsani¹⁸⁸
- Conferințele publice "Athenaeum" la Focsani
- Concert Tradițional de Florii la Focsani
- Galele Teatrale Focsanene
- Festivalul–concurs interjudețean de interpretare vocal-instrumentală «Comoara Vrancei», Nuruja¹⁸⁹
- Festivalul-Concurs Interjudețean al Ansamblurilor Folclorice “Pe Plaiul Tojanului”, Paltin

¹⁸⁵ Sursa: website-ul Consiliului Județean Constanța <http://www.cjc.ro/>

¹⁸⁶ Sursa: Strategia de Dezvoltare a Județului Galați 2010-2015

¹⁸⁷ Sursa: <http://www.e-deltadunarii.ro>

¹⁸⁸ Sursa: <http://www.vrancea.djc.ro>

¹⁸⁹ Sursa: Strategia de Dezvoltare a Județului Vrancea 2007-2013

-Festivalul Folcloric “Focul Viu”, Andreiasu

-Festivalul International al Viei si Vinului-“Bachus”- Focsani - include si «Targul National al Mesterilor Populari»

-«Festivalul Datinilor si Obiceiurilor de iarna din Vrancea», Focsani, Bucuresti , Panciu, Odobesti, Dumitresti, Nereju, Adjud, Marasesti

-Concert extraordinar cu formatia corala traditionala- «Pastorala», la Patriarhia Romaniei- Bucuresti.

2.8.5 Structuri de primire turistică și fluxuri turistice

2.8.5.1 Infrastructura de turism – raportul nivel regional - nivel național

În anul 2011, Regiunea Sud-Est înregistrează mai puțin de un sfert din structurile de primire turistică ale țării, procentul exact fiind de 19,47%. În anul 2010 procentul era de 26,52%.

Până în anul 2010 Regiunea Sud-Est deținea primul loc la numărul structurilor de cazare, dar scăderea din anul 2011 a dus la schimbarea ierarhiei, Regiunea Centru devenind lider (aproximativ 24%). Structurile de primire turistică din regiune au înregistrat în anul 2011 o capacitate de cazare de 95.587 de locuri¹⁹⁰. În anul 2011, hotelurile și motelurile din regiune au reprezentat 40,76% din totalul acestor categorii existente în România.

În perioada 2001-2010 numărul de structuri din regiune a crescut cu aproximativ 32%: numărul de hoteluri și moteluri a crescut cu 24%, în timp ce pensiunile turistice au crescut cu 211% și hostelurile cu 2.500%. Valorile ridicate înregistrate pentru pensiuni și hosteluri se justifică și prin modificări în clasificarea și gruparea structurilor de cazare.

Tabel nr.2.8.4

Evoluția structurilor de primire turistică, număr (2001-2010)

	2001	2005	2008	2009	2010	2010-2001	% Variație 2010-2001
Hoteluri si moteluri	350	393	414	420	434	84	24,00
Hosteluri	1	5	7	20	26	25	2.500,00
Hanuri	3	1	1	1	1	-2	-66,67
Cabane turistice	5	5	5	4	3	-2	-40,00
Campinguri și unități de tip căsuță	57	51	53	49	52	-5	-8,77
Vile turistice și bungalouri	530	592	586	628	675	145	27,36
Tabere de elevi si preșcolari	27	27	22	23	20	-7	-25,93
Pensiuni turistice	53	140	154	156	165	112	211,32
Popasuri turistice	1	5	5	5	4	3	300,00
Sate de vacanta	0	1	1	2	1	1	
Spatii de cazare	1	5	4	3	4	3	300,00

¹⁹⁰ Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012. Datele se referă la capacitatea de cazare existentă, exprimată ca număr de locuri.

pe nave							
Total Regiunea Sud-Est	1.047	1.228	1.258	1.311	1.385	338	32,28

Sursa: Calcule Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2002- 2011

În perioada 2008-2010, în Regiunea Sud-Est, efectele crizei economice nu au influențat evoluția numărului de structuri de cazare, acestea fiind în continuă creștere, cu foarte mici excepții. Conform publicației Institutului Național de Statistică ”Turismul României - Breviar statistic- ediția 2012”, se remarcă la nivelul anului 2011, o scădere semnificativă a numărului de structuri de primire turistică față de anul anterior: diferența este de 29,68% (de la 1.395 de structuri, la 974 de structuri, în anul 2011). Aceeași publicație menționează că, deși numărul de structuri de primire turistică a scăzut față de anul 2010, numărul de sosiri a crescut cu 8,7% și numărul de înnopțări a crescut cu 8,46%.

Tabel nr. 2.8.5

Evoluția structurilor de primire turistică, număr (2008-2011)

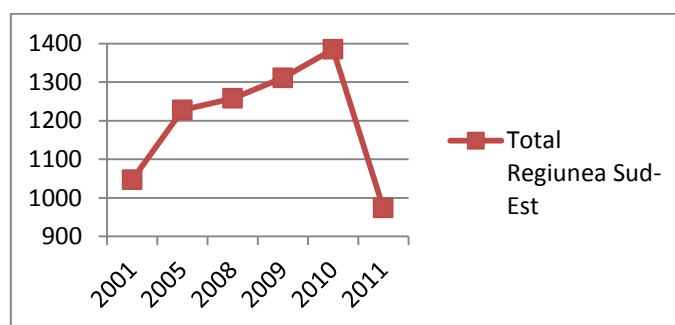
Structuri de cazare	2008	2009	2010	2011	2010-2008	% 2010-2008	2011-2010	% 2011-2010
Hoteluri si moteluri	414	420	434	397	20	4,83	-37	-8,53
Hosteluri	7	20	26	32	19	271,43	6	23,08
Hanuri	1	1	1	1	0	0,00	0	0,00
Cabane turistice	5	4	3	9	-2	-40,00	6	200,00
Campinguri si unitati de cazare de tip casuta	53	49	52	22	-1	-1,89	-30	-57,69
Vile turistice si bungalouri	586	628	675	387	89	15,19	-288	-42,67
Tabere de elevi si preșcolari	22	23	20	8	-2	-9,09	-12	-60,00
Pensiuni turistice si agroturistice	154	156	165	107	11	7,14	-58	-35,15
Popasuri turistice	5	5	4	8	-1	-20,00	4	100,00
Sate de vacanta	1	2	1	1	0	0,00	0	0,00
Spatii de cazare pe nave	4	3	4	2	0	0,00	-2	-50,00
Total Regiunea Sud-Est	1.258	1.311	1.385	974	127	10,10	-411	-29,68

Sursa: Calcule realizate pe baza informațiilor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2009-2012

Cele mai mari reduceri ale numărului de structuri de cazare se constată la următoarele categorii: vile turistice și bungalouri (-288 de structuri), pensiuni turistice și agroturistice (-58 de structuri), hoteluri și moteluri (-37 de structuri), campinguri și unități de cazare de tip căsuță (-30 de structuri).

Grafic nr. 2.8.3

Evoluția structurilor de primire turistică în perioada 2001-2011

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2011

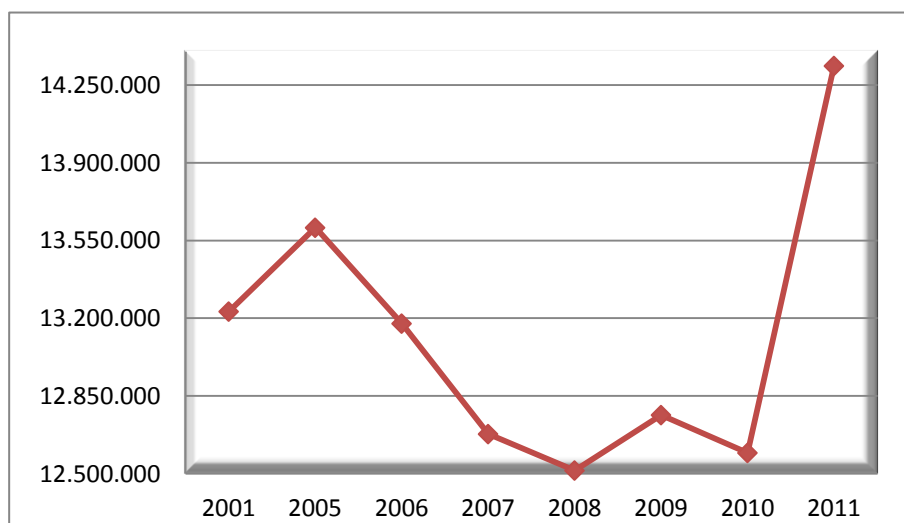
Sursa: Turismul României - Breviar statistic, INS, București -ediția 2012

Capacitatea de cazare în funcțiune a scăzut ușor în perioada 2001-2008 (-5,04%) ajungând la 12.515.116 locuri-zile. În anul 2009, indicatorul a înregistrat o creștere relativ redusă (12.764.600 locuri-zile), iar în anul 2010 nivelul a scăzut aproximativ până la nivelul anului 2008 (12.594.300 locuri-zile). În anul 2011 capacitatea de cazare a crescut cu 13,83% față de anul 2010, depășind chiar nivelul anului 2008 cu 14,55%, valoarea nominală fiind de 14.336.200 locuri-zile.

La nivelul anului 2011, peste 34% din totalul locurilor de cazare erau localizate în Regiunea Sud-Est, urmată de Regiunea Centru (peste 16%).

Grafic nr.2.8.4

Capacitate turistică în funcțiune în Regiunea Sud-Est în perioada 2001-2011

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

În urma accesării fondurilor europene, au fost realizate lucrări de modernizare la structurile de primire turistică. Totuși, calitatea bazei de cazare existente rămâne la un nivel redus: standardele de calitate sunt insuficiente pentru atragerea turismului internațional.

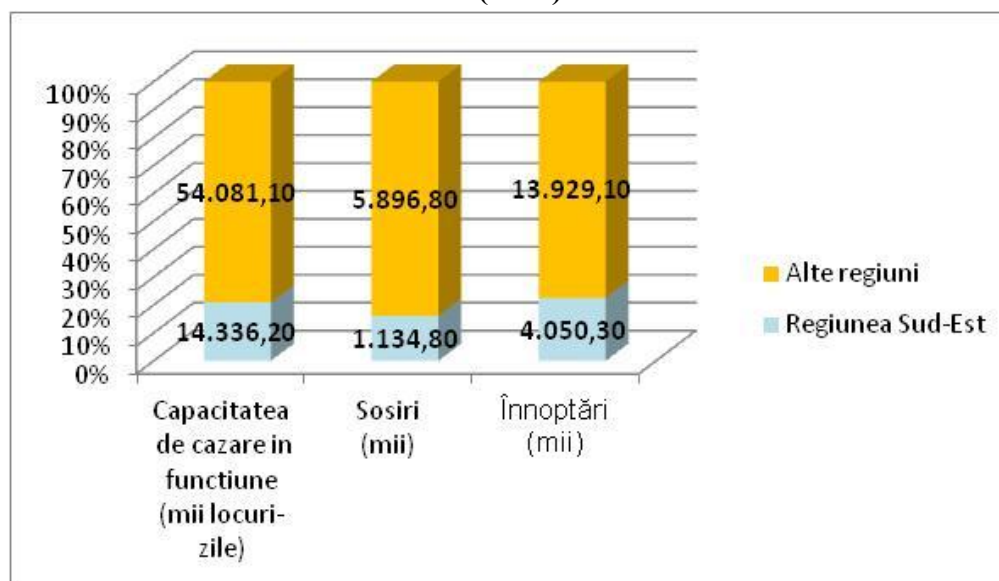
În anul 2011, hotelurile și motelurile reprezentau 43,74% din totalul structurilor de cazare din județul Constanța, iar ponderea hotelurilor din județul Constanța din totalul hotelurilor localizate în Regiunea Sud-Est era în valoare de aproximativ 74%.

În Delta Dunării turiștii au sosit cu precădere în hoteluri: 79,8% din totalul sosirilor în structurile de cazare din zonă.

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare din regiune se situează peste media națională: valoarea medie în anul 2011 a fost de 28,3%, față de media națională de 26,3%.

În anul 2011, Regiunea Sud-Est a avut un număr total de 1.134.800 turiști, reprezentând 16,14% din totalul sosirilor în România.

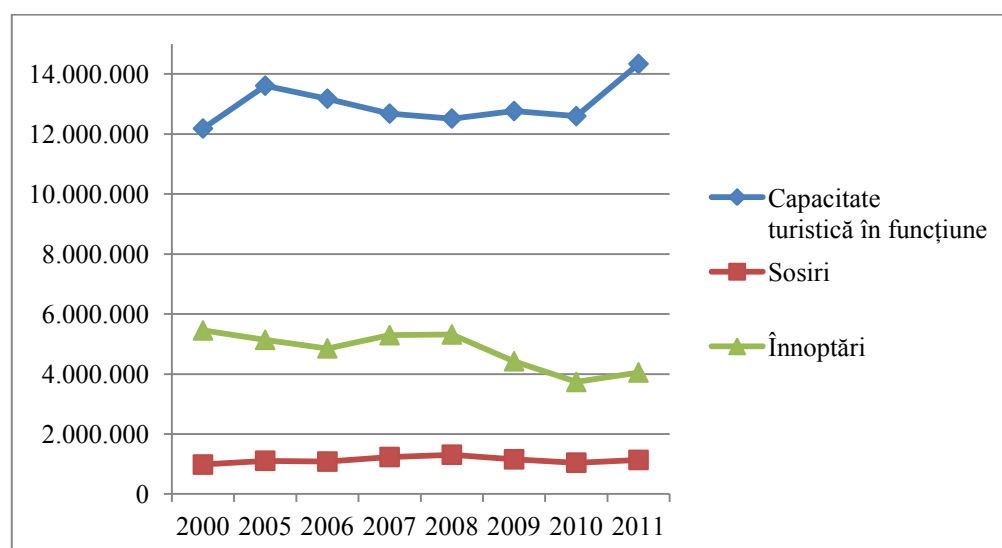
Capacitatea de primire în funcțiune, sosiri și înnoptări, comparația cu nivelul național (2011)

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

Spre deosebire de perioada anilor 2000-2008, când tendința a fost pozitivă referitoare la numărul de turiști, înregistrându-se o creștere de 33,42%, în perioada 2008-2010 numărul de turiști a scăzut cu 20,22%. În anul 2011 numărul de turiști a crescut cu 8,7% față de anul 2010.

Capacitatea de primire în funcțiune, sosiri și înnoptări, locuri-zile și număr (2000-2011)

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2002- 2012

Se observă o valoare relativ constantă a capacității de cazare în funcțiune în perioada 2008-2010, creșterea din anul 2010 reprezentând 0,63% din valoarea aferentă anului 2008. În acest context este semnificativă scăderea numărului de turiști cu 20,22% și scăderea numărului de înnoptări cu 29,78%, mai ales că numărul structurilor de cazare a crescut în anul 2010 cu 10,1% față de anul 2008.

Aproximativ 21% din capacitatea de cazare turistică în funcțiune a României se regăsește în regiune, cea mai mare parte fiind concentrată pe litoralul Mării Negre.

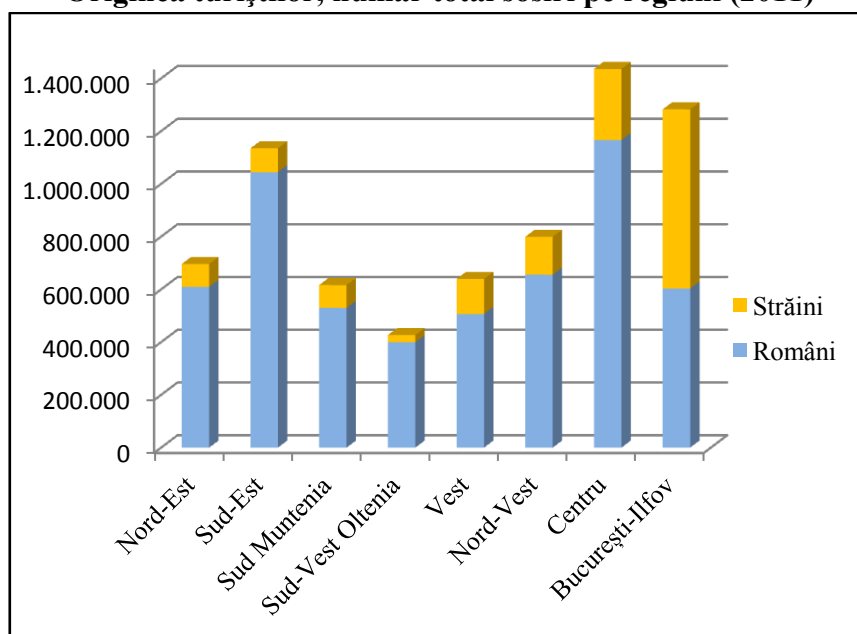
În anul 2010 față de anul 2008, indicele de utilizare netă a capacității nete în funcțiune a scăzut de la 42,5% la 29,7% în Regiunea Sud-Est. În anul 2011 indicele de utilizare netă a scăzut la 28,3%.

Cadrul general pentru anul 2011 comparativ cu cel al anului 2010 este unul deosebit de interesant: numărul structurilor de cazare a scăzut cu aproximativ 30%, capacitatea de cazare în funcțiune a crescut cu aproximativ 14%, numărul de sosiri a crescut cu aproximativ 9%, numărul de înnoptări a crescut cu aproximativ 9%.

Comparația cu nivelul național arată faptul că, în anul 2011, regiunea concentrează 22,53% din înnoptări la nivel național, 18,94% din sosirile de turiști români. Turiștii străini sosiți în regiune în anul 2011 reprezintă 5,96% din totalul sosirilor de turiști străini în România.

Grafic nr.2.8.7

Originea turiștilor, număr total sosiri pe regiuni (2011)

Sursa: Turismul României – Breviar Statistic 2012, elaborat de Institutul Național de Statistică

Scăderea numărului de sosiri ale turiștilor români pe litoralul românesc este influențată de nivelul ridicat al numărului de plecări ale turiștilor români în străinătate: la nivel național se înregistrau 10.905.164 de plecări în anul 2010 și 10.936.214 de plecări în anul 2011¹⁹¹. Comparativ cu aceste date, în Regiunea Sud-Est au sosit 1.044.043 de persoane în anul 2010 și 1.134.824 de persoane în anul 2011.

Analiza tuturor indicatorilor considerați scoate în evidență poziția de excelență deținută de Regiunea Sud-Est pe piața turistică națională: în anul 2011 regiunea este prima din țară în ceea ce privește capacitatea de cazare – atât în ceea ce privește cea existentă, cât și cea în funcțiune. Până în anul 2009 Regiunea Sud-Est se situa pe primul loc din țară la numărul de înnoptări precum și la numărul de sosiri. În anul 2011, regiunea se află pe locul doi la nivel național la numărul de structuri de cazare (după Regiunea Centru), pe locul trei la nivel național la numărul de sosiri (după Regiunea Centru și Regiunea București-Ilfov) și pe locul întâi la numărul de înnoptări.

¹⁹¹ Sursa: Turismul României – Breviar Statistic 2012, elaborat de Institutul Național de Statistică

La indicele de utilizare a capacității în funcțiune, regiunea ocupă locul doi după Regiunea Sud-Vest Oltenia.

2.8.5.2 *Infrastructura de turism – raportul nivel regional - nivel județean*

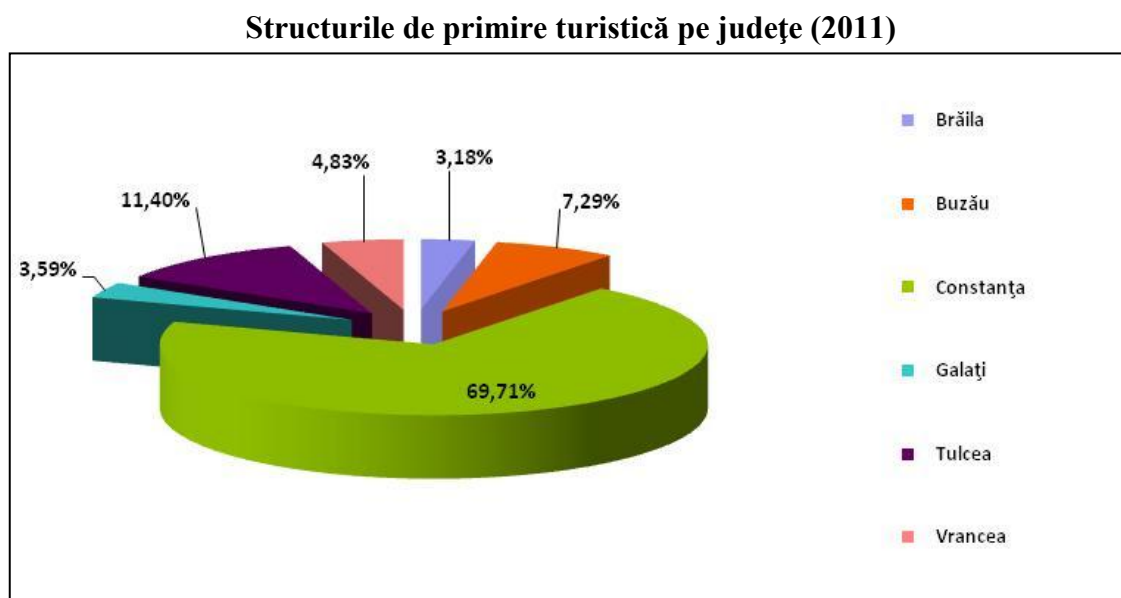
În **județul Constanța** este concentrată, în mare parte, activitatea turistică. În anul 2011, peste 87,62% din capacitatea de cazare turistică existentă (83.751 locuri) și 79% din capacitatea turistică în funcțiune (11.328.900 de locuri-zile) a Regiunii Sud-Est se regăsește în județ, fiind localizată, în cea mai mare parte, în stațiunile de pe litoralul Mării Negre (care nu este valorificat decât 2-3 luni/an). 844.800 de turiști au sosit în județ, reprezentând 74,44% din totalul sosirilor în regiune, precum și 12,01% din totalul sosirilor în România.

În anul 2010 față de anul 2008, indicele de utilizare netă a capacității nete în funcțiune a scăzut de la 45,3% la 31,8% în județul Constanța, iar în anul 2011 a continuat să scadă până 29,7%.

Din totalul categoriilor de sejururi pe litoralul românesc, durata sejurului de 4-7 zile reprezenta 60% în anul 2009, 64,8% în anul 2010 și 66,16% în anul 2011¹⁹².

Înnoptările din județul Constanța se ridicau la 82,98% din înnoptările din regiune.

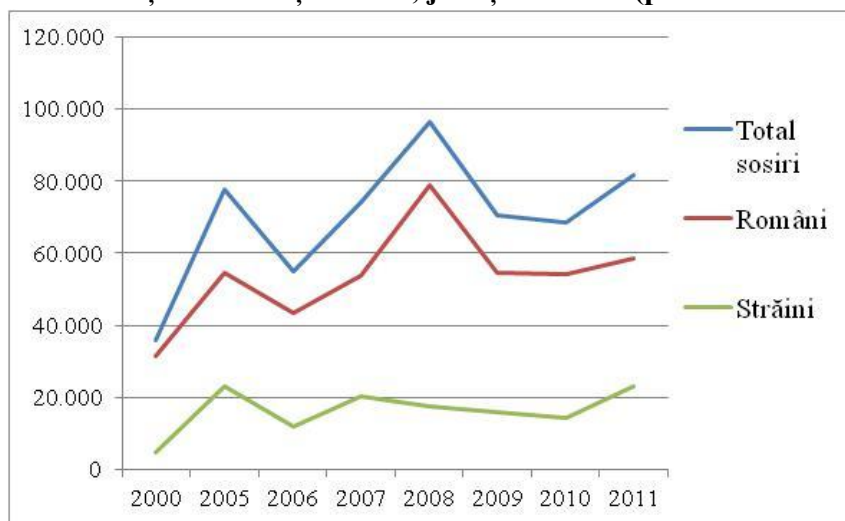
Grafic nr.2.8.8

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

Județul Tulcea, caracterizat prin resurse naturale unice, concentrează 111 structuri de primire turistică, cu precădere clasificate ca vile turistice, bungalouri și pensiuni, fiind al doilea județ în regiune în ceea ce privește capacitatea de cazare existentă (3.656 locuri) și numărul de sosiri (81.600).

¹⁹² Sursa: Turismul României – Breviar Statistic 2011, elaborat de Institutul Național de Statistică

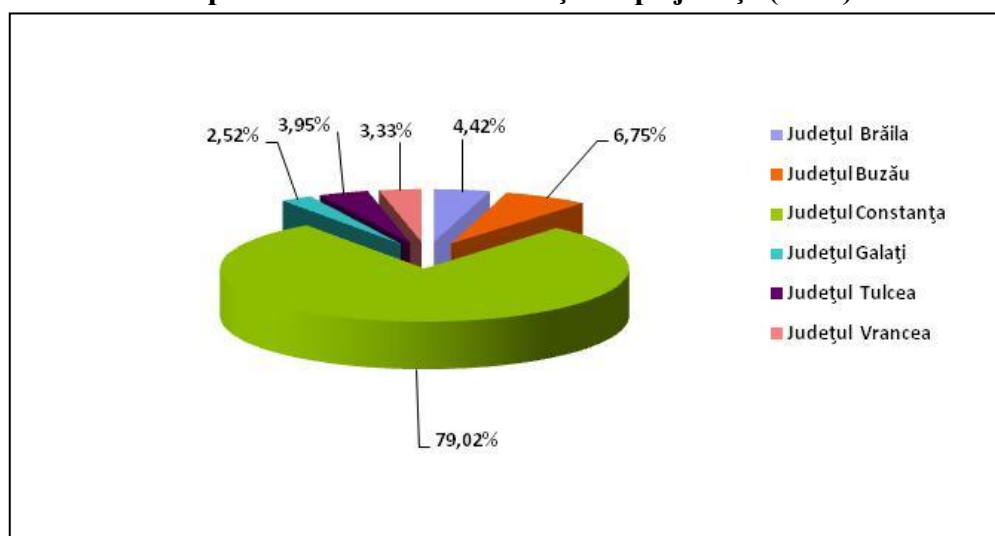
Fluxurile de turiști români și străini, județul Tulcea (perioada 2000 – 2011)

Sursa: Calculele pe baza datelor furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Fluxurile de turiști – și în special de turiști străini - au înregistrat un trend pozitiv în anii 2000-2008, dar au scăzut în perioada 2008-2010 cu 29% și, respectiv cu 18,5%. În anul 2011, numărul de turiști a crescut față de anul 2010 de la 68.414 de persoane la 81.600 de persoane (+19,27%). Nivelul sosirilor din anul 2011 se situează peste nivelul sosirilor din anul 2009, respectiv 70.479 de sosiri.

Sosirile turiștilor străini au crescut în anul 2011 cu aproximativ 62% față de anul 2010, depășind inclusiv nivelul anului 2008 cu aproximativ 32%. În anul 2011 se înregistrează cel mai ridicat nivel al sosirilor de turiști străini din ultimii 7 ani. Deși numărul total de turiști înregistrați în județul Tulcea în anul 2011 este cu 19,23% mai ridicat decât cel înregistrat în anul 2010, față de anul 2008 nivelul este cu 15,33% mai scăzut.

Indicele de utilizare netă a capacității în funcțiune în anul 2011 se situează sub media regională și națională (23%), dar este în creștere față de anul 2010 cu aproximativ 4 procente.

Capacitatea turistică în funcțiune pe județe (2011)

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

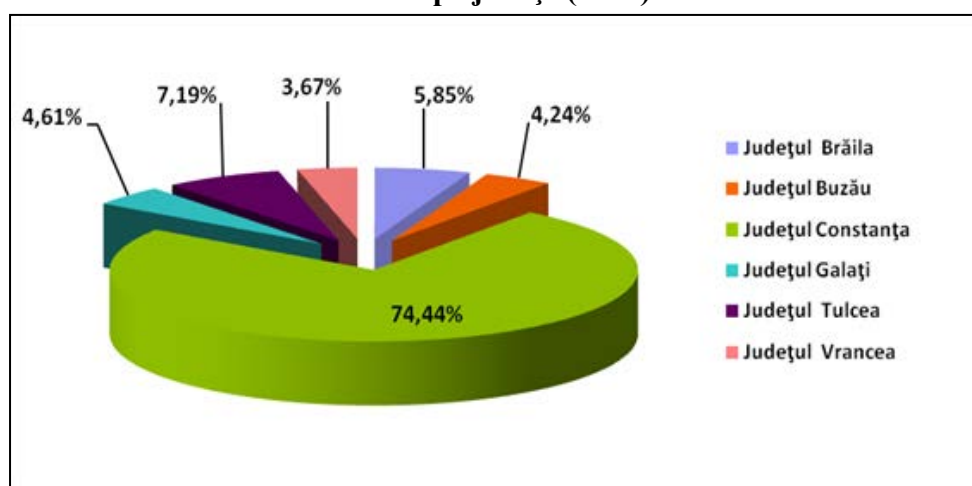
Numărul de structuri de primire în **Județul Buzău** este de 71 de unități, exact același număr ca în anul 2010 - în principal pensiuni agroturistice și hoteluri – și a înregistrat o creștere remarcabilă de 108,8% în anii 2000-2010. Se remarcă orientarea activității turistice spre segmentul agroturistic.

Față de anul 2008, numărul de structuri de primire turistică înregistrează o creștere de 7,58%.

În pofida investițiilor realizate reflectate în creșterea numărului de structuri de primire turistică, în comparație cu anul 2008, sosirile au scăzut cu aproximativ 33% și înnopțărilor au scăzut cu aproximativ 23%. Indicele de utilizare netă a capacității în funcțiune ocupă locul al cincilea în regiune (după județele Brăila, Constanța, Galați, Tulcea).

Grafic nr. 2.8.11

Sosiri pe județe (2011)

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– ediția 2012

Sectorul turismului deține un rol secundar în **județele Galați, Brăila și Vrancea**. În Brăila rata de ocupare depășește 30% în Brăila, iar în Galați se situează la 28,6% (peste media regională de 28,3%), unde totuși numărul de unități de primire turistică este scăzut. În județul Vrancea, deși capacitatea în funcțiune de 477,4 mii de locuri-zile este mai mare decât în județul Galați (361,8 mii de locuri-zile), prezintă indicele de ocupare cel mai scăzut în întreagă regiune, 15% în anul 2011. Cele 3 județe împreună au atras, în anul 2011, 14,13% din sosirile de la nivel regional, în creștere cu aproximativ 4% față de anul precedent.

Este de remarcat faptul că Brăila este singurul județ care înregistrează o creștere a sosirilor față de anul 2008, iar Vrancea înregistrează o scădere insignifiantă față de nivelul anului 2008 (aproximativ -1%). Celelalte 4 județe înregistrează diminuări al nivelului de sosiri cuprinse între 8% și 33%.

Tabel nr.2.8.6

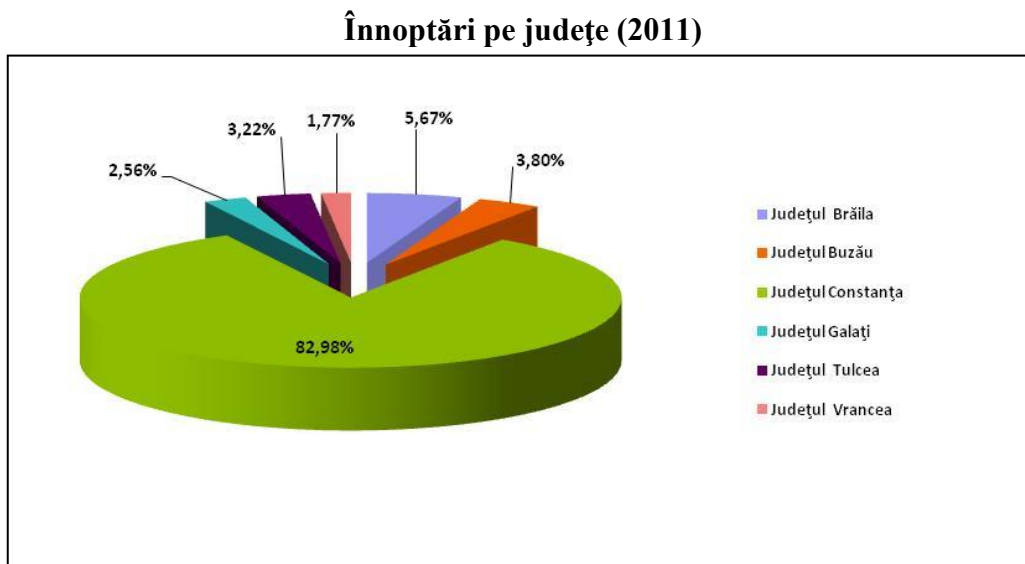
Evoluția numărului de înnopțări, număr (2008-2011)

	2008	2009	2010	2011	%2011-2008
Regiunea Sud - Est	5.317.647	4.423.728	3.734.288	4.050.309	-23,83
Județul Brăila	292.635	201.037	183.821	229.600	-21,54
Județul Buzău	199.428	181.488	148.591	153.900	-22,83
Județul Constanța	4.435.702	3.753.245	3.166.706	3.361.100	-24,23
Județul Galați	141.391	98.886	75.001	103.600	-26,73
Județul Tulcea	175.000	124.341	108.705	130.500	-25,43
Județul Vrancea	73.491	64.731	51.464	71.700	-2,44

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București– edițiile 2009-2012

Județul Vrancea se evidențiază net față de celelalte cinci județe ale regiunii prin faptul că numărul de înnoptări a crescut în anul 2011, aproximativ până la nivelul anului 2008 (diferența dintre numărul de înnoptări din cei doi ani situându-se la 2,44%). Deși toate județele regiunii înregistrează o creștere a numărului de înnoptări în anul 2011 față de anul 2010, nivelul anului 2011 se plasează cu aproximativ 20 de procente sub nivelul anului 2008.

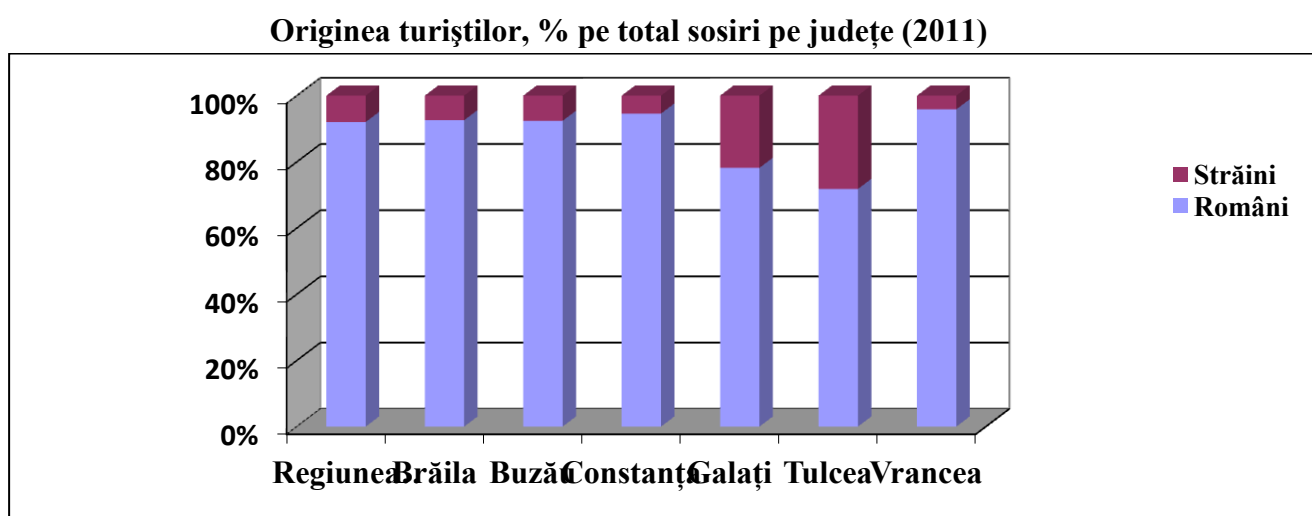
Grafic nr.2.8.12

Sursa: Calcule realizate pe baza datelor furnizate de Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Comparativ cu perioada 2000-2008, când numărul de turiști străini a crescut cu 68,62%, rămânând însă scăzut ca valoare absolută, în anul 2010 s-au înregistrat scăderi semnificative față de anul 2008, atât la nivel regional (-26,7%) cât și la nivel județean (diminuările ponderilor turiștilor străini variază de la 18,5% la 37,6%). Creșterile înregistrate în anul 2011 au atenuat parțial scăderile semnificative dintre nivelul anului 2010 și cel al anului 2008. Sosirile turiștilor străini în anul 2011 au crescut față de anul 2010 cu 8,7% la nivel regional. La nivel județean sosirile turiștilor străini din anul 2011 au crescut față de anul 2010 cu procente care variază de la 18,9% la 62%. Singurele județe care înregistrează diminuări ale sosirilor de turiști străini în anul 2011 sunt Buzău și Constanța.

Grafic nr. 2.8.13

Sursa: Calculele pe baza datelor furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

În Regiunea Sud-Est au sosit 1.044.043 de persoane în anul 2010, din care 78.552 erau turiști străini și 1.134.824 de persoane în anul 2011, din care 90.451 erau turiști străini.

Se remarcă în anul 2011 cea mai mare creștere de turiști străini înregistrată în interval de un an într-un județ, în cadrul evoluției sosirilor de turiști străini în județele Regiunii Sud-Est din anul 2000 și până în prezent: în județul Tulcea sosirile au crescut cu 62%. Pe locul II se situează județul Galați cu o creștere de 56,57%.

Tabel nr. 2.8.7

Sosiri ale turiștilor români și străini pe județe, 2008-2011						
	2008	2009	2010	2011	% 2011-2008	% 2011-2010
Regiunea Sud - Est						
Total sosirii, din care:	1.308.569	1.157.087	1.044.043	1.134.824	-13,28	8,70
Români	1.201.434	1.070.981	965.491	1.044.373	-13,07	8,17
Străini	107.135	86.106	78.552	90.451	-15,57	15,15
Județul Brăila						
Total sosirii, din care:	63.600	47.264	51.052	66.411	4,42	30,09
Români	57.427	42.919	46.905	61.481	7,06	31,08
Străini	6.173	4.345	4.147	4.930	-20,14	18,88
Județul Buzău						
Total sosirii, din care:	71.333	60.904	58.639	48.128	-32,53	-17,92
Români	66.476	56.109	54.779	44.463	-33,11	-18,83
Străini	4.857	4.795	3.860	3.665	-24,54	-5,05
Județul Constanța						
Total sosirii, din care:	977.975	897.677	803.096	844.802	-13,62	5,19
Români	912.923	847.586	755.376	799.091	-12,47	5,79
Străini	65.052	50.091	47.720	45.711	-29,73	-4,21
Județul Galați						
Total sosirii, din care:	57.242	44.130	32.236	52.291	-8,65	62,21
Români	45.557	34.814	24.949	40.882	-10,26	63,86
Străini	11.685	9.316	7.287	11.409	-2,36	56,57
Județul Tulcea						
Total sosirii, din care:	96.334	70.479	68.414	81.567	-15,33	19,23
Români	78.894	54.591	54.206	58.555	-25,78	8,02
Străini	17.440	15.888	14.208	23.012	31,95	61,97
Județul Vrancea						
Total sosirii, din care:	42.085	36.633	30.606	41.625	-1,09	36,00
Români	40.157	34.962	29.276	39.901	-0,64	36,29
Străini	1.928	1.671	1.330	1.724	-10,58	29,62

Sursa: Calculele pe baza datelor furnizate de Direcția Regională de Statistică Brăila

Județul Constanța deține primul loc în regiune atât la numărul de sosiri ale turiștilor români, cât și la numărul de sosiri ale turiștilor străini, însă valorile aferente sosirilor de turiști străini în anul 2011 se păstrează într-un trend continuu descendent începând cu anul 2008. Același trend se înregistrează la sosirile turiștilor români în perioada 2008-2010; în anul 2011 au sosit cu 5,8% mai mulți turiști români decât în anul precedent.

În județul Buzău au sosit cu aproximativ 18% mai puțini turiști în anul 2011 față de anul 2010:

-18,83% turiști români și -5,05% turiști străini.

Creșteri procentuale semnificative au înregistrat județele Brăila (+31,08% turiști români, + 18,88% turiști străini) și Vrancea (+36,29% turiști români, + 29,62% turiști străini), dar valorile absolute se situează la un nivel destul de scăzut, fiind comparative cu valorile aferente județului Buzău.

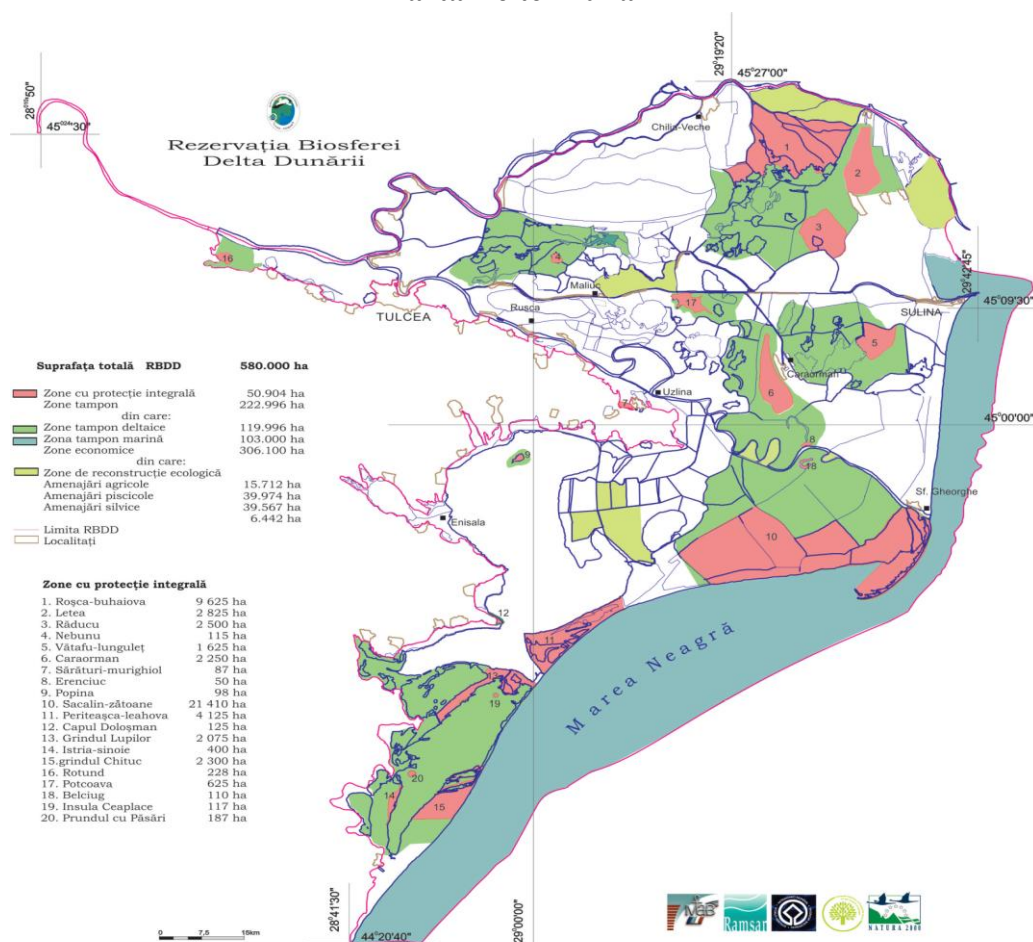
Marketingul produselor turistice necesită îmbunătățiri, promovarea ofertei turistice din regiune la nivel național și internațional fiind slabă. Oferta de pachete turistice complete, de itinerarii turistice organizate și dezvoltarea serviciilor extra-hoteliere conexe este la momentul de față limitată.

2.8.6 Zone receptoare de turiști - Delta Dunării

Delta Dunării reprezintă o atracție deosebită de o mare valoare științifică și cu un potențial turistic ridicat, în special după includerea sa în anul 1990, împreună cu alte zone naturale adiacente, în Rezervația Biosferei Delta Dunării.

Harta nr. 2.8.5

Harta Deltei Dunării

Sursa: <http://www.ddbra.ro/rezervatia/delta-dunarii/localizare>

Din rețeaua națională de arii naturale protejate, Delta Dunării se distinge atât ca suprafață (580.000 ha), cât și ca nivel al diversității biologice, având triplu statut internațional: Rezervația Biosferei Delta Dunării; Sit Ramsar (zona umedă de importanță internațională), Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural.

Unica deltă din lume declarată rezervație a biosferei, Delta Dunării este „un muzeu viu al biodiversității, cea mai întinsă zonă compactă de stuărișuri de pe planetă și una dintre cele mai mari zone umede din lume, de valoare inestimabilă pentru patrimoniul natural universal. Unul din motivele pentru care Delta Dunării a devenit rezervație a biosferei este acela că, în comparație cu alte delte ale Europei și chiar ale Terrei, a păstrat o biodiversitate mai ridicată. Mai mult decât atât, Delta Dunării frappează prin densitatea ridicată la multe specii, care sunt rare sau lipsesc din alte zone ale continentului, cu toate că din cauza efectelor activităților antropice din ultimele decenii și efectivele acestor specii ca și habitatele lor au fost grav afectate”¹⁹³.

Inventarierea florei și faunei din partea Administrației Biosferei Delta Dunării, care a început în anul 1991 și continuă și în prezent, a identificat 30 tipuri de ecosisteme și 5.429 specii – dintre care 1.839 specii de floră și 3.590 specii de faună. Trăiesc în Delta Dunării 331 specii de păsări de apă care includ cea mai mare parte a populației Europene de pelican comun (*Pelecanus onocrotalus*) și pelican creț (*Pelecanus crispus*), 60 % din populația mondială de cormoran mic (*Phalacrocorax pygmaeus*) precum și 50 % din populația mondială de gâscă cu gât roșu (*Branta ruficollis*) (pe perioada iernii).

Baza turistică, în Delta Dunării, este formată din hoteluri, moteluri, vile, pensiuni turistice, turiștilor fiindu-le oferită posibilitatea unor croaziere pe canale și ghioluri.

Tabel nr.2.8.8

Turismul în Delta Dunării (2011)

Tipuri de structuri de primire turistică - cel puțin 5 locuri-pat	Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare -număr-	Capacitate de cazare turistică existentă - locuri-	Capacitate de cazare turistică în funcțiune -locuri zile-	Sosiri (total)	din care: români	din care: străini	Innoptări (total)	din care: români	din care: străini
ROMANIA	5.003	278.503	68.417.259	7.031.606	5.514.907	1.516.699	17.979.439	14.912.557	3.066.882
Zona Delta Dunării, inclusiv orasul Tulcea									
Total	110	3.634	566.920	81.567	58.555	23.012	130.519	95.395	35.124
Hoteluri	17	1.589	422.295	65.077	43.360	21.717	94.375	61.507	32.868
Hosteluri	1	180	0	0	0	0	0	0	0
Moteluri	1	24	0	0	0	0	0	0	0
Hanuri	1	21	0	0	0	0	0	0	0
Vile turistice	71	516	54.860	8.485	7.734	751	16.749	15.440	1.309
Cabane turistice	1	8	0	0	0	0	0	0	0
Sate de vacanță	1	29	0	0	0	0	0	0	0
Campinguri	1	730	36.560	3.374	3.088	286	8.768	8.335	433
Popasuri turistice	1	88	7.320	78	70	8	397	370	27
Casute turistice	1	126	3.968	691	675	16	1.508	1.475	33
Tabere de elevi și prescolari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pensiuni turistice	2	85	13.152	638	573	65	799	716	83
Pensiuni agroturistice	10	208	28.165	3.122	2.960	162	7.623	7.272	351
Spatii de cazare de pe navele fluviale și maritime	2	30	600	102	95	7	300	280	20

Sursa: Turismul României – Breviar Statistic 2012, elaborat de Institutul Național de Statistică

În anul 2011, 81 de mii de turiști au vizitat Delta Dunării, mai mult de 55% din totalul înnoptărilor reprezentând sejurul cuprins între 4 și 7 zile. Se remarcă o creștere a duratei sejurului față de anul 2009 când predomina sejurul de 1-3 înnoptări: 54,46% din totalul înnoptărilor din Delta Dunării.

¹⁹³ <http://www.ddbra.ro>.

Această destinație de vacanță concentrează 1,16% din totalul sosirilor în România (în ușoară creștere față de anul precedent), ponderea turiștilor străini fiind de 1,52% din totalul sosirilor turiștilor străini în România. Se remarcă o dublare a acestei ponderi față de anul 2010. Indicele de utilizare netă a capacității turistice are valoarea de 31% pentru anul 2011.

Natura deosebită a Deltei, cere o dezvoltare atentă a sectorului turistic, capabilă să garanteze diversificarea economiei locale și în același timp prezervarea patrimoniului natural existent: în acest sens, dezvoltarea ecoturismului este o prioritate specifică pentru Delta Dunării, fiind caracterizată prin structuri de cazare de mică anvergură, locuri speciale pentru camping care să respecte exigențele impuse de conservarea și protecția mediului¹⁹⁴.

2.8.7 Zone receptoare de turiști - Litoralul Mării Negre

A treia mare ca suprafață din Europa, după Marea Mediterană și cea a Nordului, Marea Neagră scaldă cu valurile ei țărmul sud-estic al României¹⁹⁵. Este, de asemenea, cea mai izolată mare față de oceanul planetar - singura legătură cu restul oceanului mondial, via Marea Mediterana, fiind prin strâmtorile Bosfor, Dardanele și Gibraltar și cu Marea Azov în nord-est, prin strâmtoarea Kerch. Din acest motiv, Marea Neagră este foarte vulnerabilă în fața presiunilor exercitate de activitățile umane și starea sa de sănătate depinde atât de statele costiere, cât și de cele non-costiere.

Lungimea litoralului României este de 244 kilometri (din totalul de 4.340 km), reprezentând 7,65% din lungimea frontierei. Litoralul se împarte în două sectoare principale: nordic și sudic. Zona nordică (aproape 164 kilometri lungime) se întinde de la Golful Musura până la Capul Midia, incluzând Rezervația Biosferei Delta Dunării și complexul lagunar Razim-Sinoe. Este caracterizată prin plaje nisipoase, altitudini scăzute și pante submarine puțin abrupte.

Zona sudică (80 kilometri) se întinde între Capul Midia și Vama Veche, fiind acoperită predominant de faleze calcaroase de diferite înălțimi, între 3 și 35 metri, sectoare scurte de plaje nisipoase la gurile râurilor și în dreptul porturilor (Midia, Constanța, Mangalia) și pante submarine mai abrupte decât în zona nordică.

Litoralul românesc cuprinde 13 stațiuni, cu unități de cazare turistică, tratament și agrement.

¹⁹⁴ În această direcție merge proiectul „Conservarea biodiversității prin cultivarea ecoturismului și a tradițiilor locale ca alternative pentru dezvoltarea durabilă a comunităților locale de pescari din Delta Dunării”, care are un buget de aproximativ 100.000 dolari și este cofinanțat din fondurile GEF (Global Environmental Fund). Asociația „Salvați Dunărea și Delta”, în parteneriat cu Fundația Principesa Margareta a României, Asociația Pescarilor profesioniști „Fiii Deltei”, Comunitatea rusilor-lipoveni, Asociația pentru Dezvoltarea Societății Civile în Mediul Rural din Mahmudia, Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării și Primăria Mahmudia, implementează proiectul la Mahmudia. (sursa: www.salvatidelta.ro).

¹⁹⁵ Sursa: <http://www.mmediu.ro>

Stațiuni turistice pe Litoralul Mării Negre

Clima maritimă de litoral, cu influențe mediteraneene în sud, este extrem de favorabilă pentru iubitorii de veri lungi și însorite. Iulie și august sunt lunile cele mai fierbinți, cu o temperatură a aerului care poate atinge 34-38 de grade Celsius¹⁹⁷. Totuși, briza marină domolește căldura, făcând ca zilele să fie perfecte pentru plajă, iar nopțile plăcute și răcoroase. Temperatura medie în lunile verii se situează între 26 și 28 de grade Celsius.

Nisipul auriu, renumit prin finețea sa, atinge în timpul verii temperatura de 45 de grade Celsius, fiind ideal pentru aeroterapie și băi de nisip.

Îngemănarea dintre uscat și apă se face treptat, plajele coborând lin în mare și fiind adecvate copiilor sau celor care nu știu să înoate. Există zone late de 100-200 de m unde apa nu depășește 1 – 1,5 m adâncime, orice factor de risc fiind astfel eliminat. Farmecul litoralului este dat în primul rând de mare. Generozitatea Mării Negre constă în mai multe aspecte.

Având o salinitate redusă în comparație cu alte mări continentale (numai 17%), turiștii pot practica fără reținere sporturi sub-acvatice și nautice. Avantajele pentru înotători sunt legate de faptul că nu există marea și nici viețuitoare marine periculoase. În schimb, jocul delfinilor poate crea un adevărat spectacol pentru norocoșii aventurieri. Acest întreg complex format din apă, nisip, aer și soare are efecte terapeutice, face miracole pentru oamenii care caută un loc benefic pentru sănătate. Aerul este bine ionizat cu aerosoli marini care, împreună cu influența valurilor,

¹⁹⁶ Sursa: www.comune.ro

¹⁹⁷ Sursa: <http://www.ipedia.ro>

generează cure speciale de talasoterapie; mai mult, unele stațiuni sunt atât stațiuni de agrement cât și stațiuni balneoclimaterice.

Tabel nr. 2.8.9

Turismul pe litoralul Mării Negre (2011)

Tipuri de structuri de primire turistică - cel puțin 5 locuri-pat	Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare -număr-	Capacitate de cazare turistică existentă - locuri-	Capacitate de cazare turistică în funcțiune -locuri zile-	Sosiri (total)	din care: români	din care: străini	Innoptări (total)	din care: români	din care: străini
ROMANIA	5.003	278.503	68.417.259	7.031.606	5.514.907	1.516.699	17.979.439	14.912.557	3.066.882
Stațiuni din zona litorală exclusiv orașul Constanța									
Total	625	80.690	10.284.146	735.881	706.882	28.999	3.103.617	2.978.879	124.738
Hoteluri	256	61.148	8.527.533	640.053	613.450	26.603	2.716.418	2.600.497	115.921
Hosteluri	28	1.492	156.984	15.555	15.215	340	46.691	45.697	994
Moteluri	1	26	9.490	962	922	40	1.289	1.141	148
Hanuri	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vile turistice	165	3.547	335.550	22.216	21.832	384	109.326	107.764	1.562
Bungalouri	126	1.613	107.278	3.092	2.889	203	18.002	15.972	2.030
Cabane turistice	7	301	0	0	0	0	0	0	0
Sate de vacanță	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Campinguri	11	7.365	703.763	37.322	36.002	1.320	119.577	115.936	3.641
Popasuri turistice	2	194	18.718	872	859	13	6.564	6.509	55
Casute turistice	6	773	49.013	2.545	2.545	0	11.810	11.810	0
Tabere de elevi și prescolari	5	3.756	344.398	10.170	10.132	38	62.454	62.378	76
Pensiuni turistice	10	242	21.396	1.912	1.860	52	6.302	6.004	298
Pensiuni agroturistice	8	233	10.023	1.182	1.176	6	5.184	5.171	13
Spații de cazare de pe navele fluviale și maritime	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Turismul României – Breviar Statistic 2012, elaborat de Institutul Național de Statistică

În anul 2011, aproximativ 735 de mii de turiști au vizitat litoralul, 66,1% din totalul înnoptărilor reprezentând sejurul cuprins între 4 și 7 zile. Se constată o creștere a acestui procent față de cel al anului 2010, care era 64,8%.

Printre cele mai importante obiective turistice din țară, litoralul concentrează 10,47% din sosirile din România, redusă totuși atractivitatea pentru turiștii străini care reprezintă doar 1,91% din totalul sosirilor turiștilor străini în România.

Valorile menționate sunt în scădere față de anul 2010, când litoralul atrăgea 11,57% din totalitatea sosirile din România, iar numărul turiștilor străini reprezenta 4,84% din totalul sosirilor turiștilor străini în România. Procentul turiștilor străini sosiți pe litoral în anul 2011 s-a diminuat cu peste 50% față de anul 2010.

Diferențele dintre infrastructura de turism specifică unui hotel de pe litoralul Bulgariei, Greciei sau Turciei și infrastructura de turism specifică unui hotel de pe litoralul românesc, se remarcă în ofertele turistice de pe website-urile agențiilor de turism și ale hotelurilor, care descriu dotările și serviciile oferite în pachetele turistice. Hotelurile situate pe litoralul românesc necesită îmbunătățiri majore ale infrastructurii care sprijină serviciile oferite: piscine interioare și exterioare, piscine pentru copii echipate cu tobogane, cluburi pentru copii, spații de joacă, spații verzi amenajate pentru activități sportive în aer liber, dotări pentru servicii SPA și săli de fitness, etc.

Concluzii:

Varietatea resurselor existente a permis un nivel bun de diversificare: există în regiune multe tipuri de turism, cum ar fi turism de litoral, montan, de croazieră, turism rural și ecologic, turism

cultural și religios, turismul enologic (patru județe deținând podgorii importante), care totuși prezintă grade diferite de dezvoltare.

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață de arii protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare suprafață ocupată de arii naturale protejate (aproximativ 32 % din suprafața regiunii). Resursele patrimoniului natural care conferă regiunii un potențial turistic ridicat sunt: Delta Dunării (580.000 ha), cu triplu statut internațional (Rezervația Biosferei Delta Dunării, Sit Ramsar - zonă umedă de importanță internațională, Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural); litoralul românesc al Mării Negre, singura porțiune de coastă maritimă existentă în țară; principalele lacuri naturale din România sunt localizate în procent de 93,66% în regiune; Vulcanii noroioși (județul Buzău); Parcul Natural Putna-Vrancea (județul Vrancea), al doilea areal din țară ca densitate a carnivorelor mari; Balta Mică a Brăilei (județul Brăila), declarată sit RAMSAR în anul 2001, conservă complexe de ecosisteme acvatice, terestre și mixte, în regim liber de inundație; dunele de nisip de la Hanul Conachi (județul Galați); Lunca Joasă a Prutului (județul Galați); Pădurea Gârboavele (județul Galați).

Numărul de structuri din regiune a crescut în perioada 2001-2010 cu aproximativ 32%. În anul 2011, Regiunea Sud-Est înregistrează mai puțin de un sfert din structurile de primire turistică ale țării, procentul exact fiind de 19,47% (față de 26,52% în anul 2010). Până în anul 2010 Regiunea Sud-Est deținea primul loc la numărul structurilor de cazare, dar scăderea din anul 2011 a dus la schimbarea ierarhiei, Regiunea Centru devenind lider (aproximativ 24%). Se remarcă la nivelul anului 2011, o scădere semnificativă a numărului de structuri de primire turistică față de anul anterior: diferența este de 29,68% (de la 1.395 de structuri, la 974 de structuri, în anul 2011).

La nivelul anului 2011, peste 34% din totalul locurilor de cazare erau localizate în Regiunea Sud-Est, urmată de Regiunea Centru (peste 16%). Regiunea este prima din țară în ceea ce privește capacitatea de cazare – atât în ceea ce privește cea existentă, cât și cea în funcțiune.

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare din regiune se situează peste media națională: valoarea medie în anul 2011 a fost de 28,3%, față de media națională de 26,3%. La indicii de utilizare a capacității în funcțiune, regiunea ocupă locul doi după Regiunea Sud-Vest Oltenia.

Scăderea numărului de sosiri ale turiștilor români pe litoralul românesc este influențată de nivelul ridicat al numărului de plecări ale turiștilor români în străinătate: la nivel național se înregistrau 10.905.164 de plecări în anul 2010 și 10.936.214 de plecări în anul 2011.

În Regiunea Sud-Est, în anul 2011, au sosit 90.451 turiști străini. Se remarcă în anul 2011 cea mai mare creștere de turiști străini înregistrată în interval de un an într-un județ, în cadrul evoluției sosirilor de turiști străini în județele Regiunii Sud-Est din anul 2000 și până în prezent: în județul Tulcea sosirile au crescut cu 62%. Sosirile turiștilor străini în anul 2011 au crescut față de anul 2010 cu 8,7% la nivel regional. La nivel județean sosirile turiștilor străini din anul 2011 au crescut față de anul 2010 cu procente care variază de la 18,9% la 62%. Singurele județe care înregistrează diminuări ale sosirilor de turiști străini în anul 2011 față de anul anterior sunt Buzău și Constanța.

Cadrul general pentru anul 2011 comparativ cu cel al anului 2010 este unul deosebit de interesant: numărul structurilor de cazare a scăzut cu aproximativ 30%, capacitatea de cazare în funcțiune a crescut cu aproximativ 14%, numărul de sosiri a crescut cu aproximativ 9%, numărul de înnoptări a crescut cu aproximativ 9%.

Deși toate județele regiunii înregistrează o creștere a numărului de înnoptări în anul 2011 față de anul 2010, nivelul anului 2011 se plasează cu aproximativ 20 de procente sub nivelul anului 2008.

Până în anul 2009 Regiunea Sud-Est se situa pe primul loc din țară la numărul de înnoptări precum și la numărul de sosiri. În anul 2011, regiunea se află pe locul doi la nivel național la numărul de structuri de cazare (după Regiunea Centru), pe locul trei la nivel național la numărul de sosiri (după Regiunea Centru și Regiunea București-Ilfov) și pe locul întâi la numărul de înnoptări.

Infrastructura hotelurilor din regiune necesită îmbunătățiri pentru a deveni competitive cu structurile de cazare din alte regiuni ale țării sau din alte regiuni europene. Infrastructura structurilor turistice din zona litoralului românesc necesită îmbunătățiri pentru a deveni competitive cu hotelurile din regiunile litorale ale țărilor vecine (Bulgaria, Grecia, Turcia), care sunt deja dotate cu piscine interioare și exterioare, piscine pentru copii echipate cu tobogane, cluburi pentru copii, spații de joacă, spații verzi amenajate pentru activități sportive în aer liber, dotări pentru servicii SPA și săli de fitness, etc.

Marketingul produselor turistice necesită îmbunătățiri, promovarea ofertei turistice din regiune la nivel național și internațional fiind slabă. Oferta de pachete turistice complete, de itinerarii turistice organizate și dezvoltarea serviciilor extra-hoteliere conexe este la momentul de față limitată.

2.9 Agricultură și dezvoltarea rurală

Prin tradiție Regiunea Sud-Est este o zonă agricolă. Condițiile pedoclimatice din regiune favorizează cultivarea porumbului (mai ales în zona de nord), a grâului (în zona de centru a regiunii), a orzului, a plantelor industriale, a florii soarelui.

La nivelul anului 2011, Regiunea Sud-Est deține 15,86% din suprafața agricolă a țării, producția agricolă reprezentând 15,76% din producția națională.

Conform *Eurostat* România a înregistrat în ultimii 3 ani o evoluție relativ constantă la producția de cereale, poziționându-se în anul 2012 pe locul 5 în UE.

O mențiune specială merită sectorul viticol: Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară, în ceea ce privește suprafața viilor roditoare, deținând 40,3% din suprafața viticolă a țării în mare parte localizată în județul Vrancea.

Sectorul zootehnic este bine dezvoltat – în special creșterea de caprine, porcine și păsări – producția animală reprezentând 14,88% din totalul producției agricole a țării la nivelul anului 2011.

Disparitățile între județe sunt importante: în județul Constanța, structura proprietății, mai orientată către exploatarea de mari dimensiuni, sugerează o agricultură mai modernă, în timp ce în județele Buzău și Vrancea sectorul agricol, caracterizat printr-o pulverizare extremă a proprietății, rămâne încă legat de metodele tradiționale.¹⁹⁸

Suprafața agricolă reprezintă peste 65% din totalul suprafeței regiunii, iar suprafața arabilă reprezintă 78,58% din totalul suprafeței agricole.¹⁹⁹ La aceasta au contribuit și lucrările de îmbunătățiri funciare executate în Balta Brăilei, în special asanări, ce au permis reintroducerea în circuitul producției agricole a unei suprafețe importante de soluri aluvionare.

În pofida potențialului agricol ridicat, capacitatea de prelucrare a produselor agricole nu este foarte ridicată. Fragmentarea suprafețelor arabile în porțiuni mici este un alt obstacol în calea dezvoltării agriculturii. Potențialul economic scăzut al micilor ferme și managementul ineficient al exploatărilor agricole au determinat subdezvoltarea sectorului de prelucrare a produselor agricole.

2.9.1 Producția agricolă

Agricultura deține în anul 2011 o pondere importantă în economia regiunii, deoarece 25% din populația ocupată a regiunii este ocupată în acest sector. Sectorul privat deține cea mai mare pondere a terenului agricol și totodată produce cea mai mare parte a producției agricole (91% din producția agricolă totală a regiunii, în 2011).

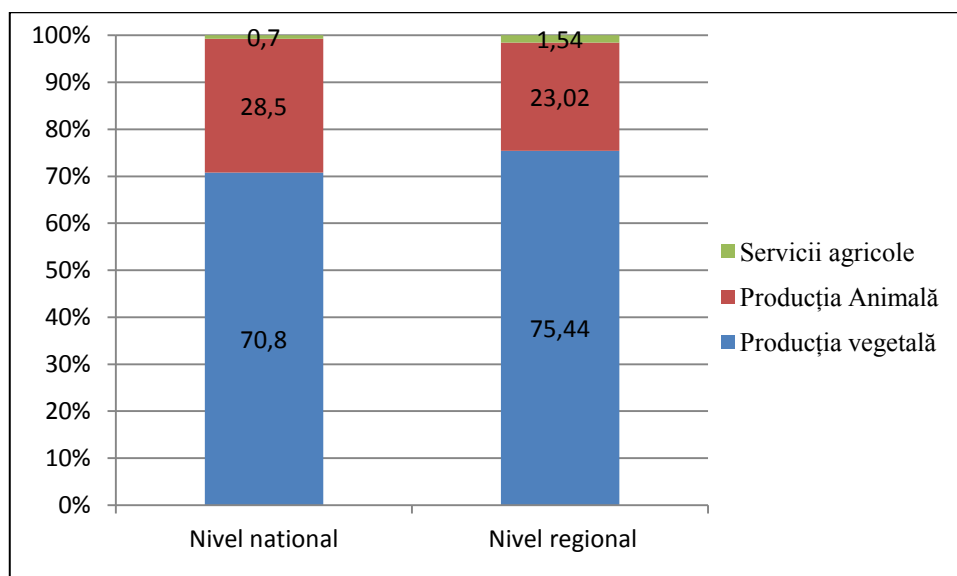
În anul 2011 producția agricolă în regiune a înregistrat o valoare de 76.508.656 mii lei, reprezentând 17,21 % din producția agricolă la nivel național. Componenta producției agricole regionale în ceea ce privește producția agricolă animală și vegetală a fost similară cu cea națională (graficul nr. 2.9.1).

¹⁹⁸ Sursa: Raport privind starea mediului, 2011 - Regiunea Sud-Est

¹⁹⁹ Sursa: Anuarul Statistic al României, ediția 2012

Grafic nr. 2.9.1

Structura agricolă regională comparativ cu producția agricolă națională (procente)

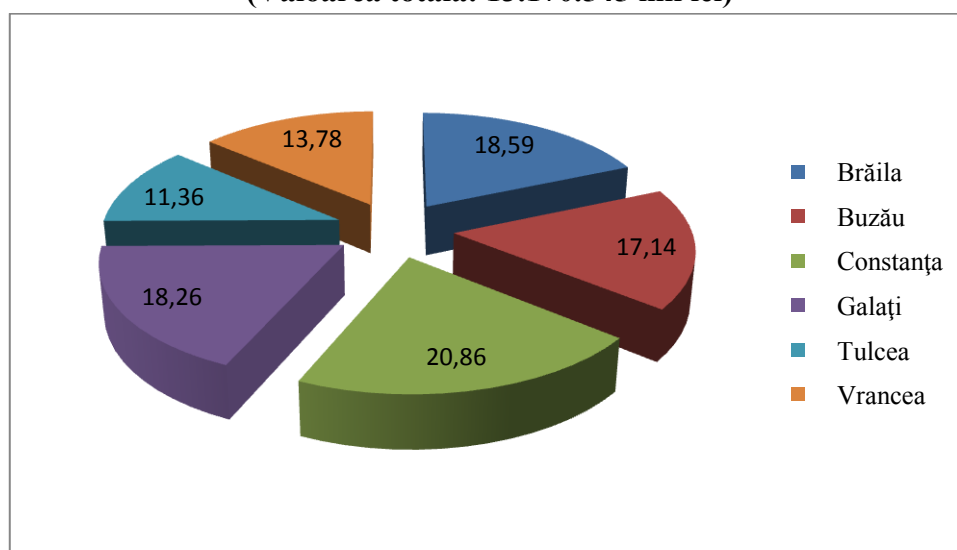
Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, INS, București – ediția 2012

Valoarea totală a producției agricole situează Regiunea Sud-Est în anul 2011, pe locul II la nivel național.

În anul 2011 producția agricolă regională era în proporție de aproximativ 95% în proprietate majoritar privată, situându-se sub valoarea procentuală corespunzătoare la nivel național (99%).

Grafic nr. 2.9.2

Contribuția județelor din regiune la producția agricolă (%) (2011)
(Valoarea totală: 13.170.545 mii lei)

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Județul Constanța ocupă prima poziție în ceea ce privește producția agricolă din regiune, pe ultima poziție situându-se județul Tulcea.

Culturile agricole reprezintă o caracteristică principală a regiunii, regiunea ocupând în anul 2011, primul loc la producția de porumb, locul doi la producția de grâu, leguminoase pentru boabe, legume și locul trei la producția de floarea soarelui.

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară, în ultimii ani, în ceea ce privește suprafața viilor pe rod, aproximativ 40% din suprafața viticolă a țării (numai județul Vrancea deține peste 14,4% din suprafața viticolă a țării). Regiunea Sud-Est este recunoscută, atât pe plan intern cât și pe plan extern, prin calitatea vinurilor provenite din podgorii renumite, care se găsesc pe tot cuprinsul regiunii: Panciu, Odobești, Pietroasele, Nicorești, Niculițel, Murfatlar, Însurăței.

Volumul de lemn recoltat în anul 2011 în regiune era de 1.297,5 mii m³, reprezentând 6,94% din volumul de materie lemnoasă exploatată la nivel național, regiunea situându-se pe penultimul loc între regiuni.

Agricultura are un rol deosebit de important în economia Regiunii Sud-Est dar, în pofida resurselor și a potențialului agricol ridicat, productivitatea sectorului este modestă. Productivitatea scăzută a sectorului este strâns corelată cu fragmentarea proprietății agricole, care determină o agricultură de tip tradițional cu un număr mare de exploatari de subzistență sau semi-subzistență.

Producția vegetală este în mare parte concentrată asupra **culturilor extensive**.

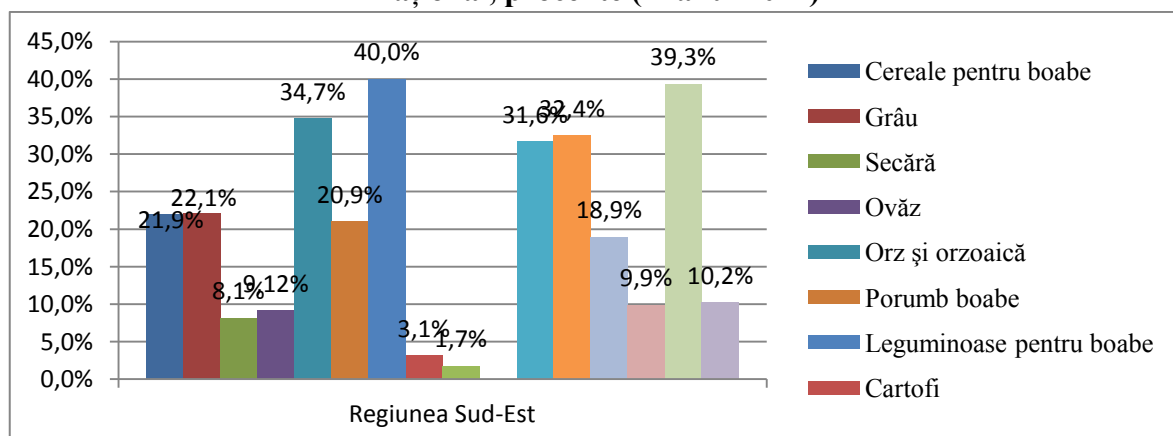
În anul 2011, producția de 4.571.034 tone cerealele pentru boabe reprezintă 21,9% din producția de cerealele pentru boabe la nivel național. Județul cu cea mai mare producție de cereale boabe din regiune a fost în anul 2011 Constanța urmat de județul Brăila și apoi de județul Buzău.

Producția de porumb reprezintă 55,6% din totalul producției de cereale pentru boabe la nivel regional, urmată de producția de grâu care a reprezentat 34,4%.

În Regiunea Sud-Est județul Buzău s-a situat în anul 2011 pe primul loc la producția de porumb cu un procent de 21,1 % din totalul producției de porumb pe regiune urmat de județul Galați cu 18,6% și apoi de județul Constanța cu un procent de 18,3%. Județul Constanța a fost cel mai mare producător de grâu, din Regiunea Sud-Est, pe locul doi s-a situat județul Brăila, iar pe locul trei județul Tulcea.

Grafic nr. 2.9.3

Componenta producției agricole vegetale la nivelul Regiunii Sud-Est, raportat la nivel național, procente (în anul 2011)

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Tabel nr. 2.9.1

Producția vegetală pe județe, tone (în anul 2011)

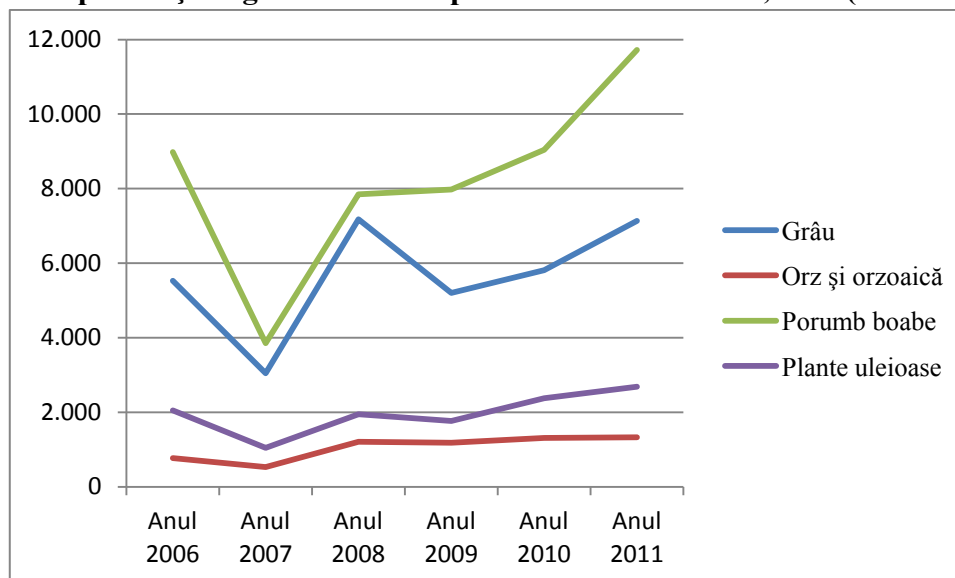
	Romania	Regiunea Sud Est	Judetul Braila	Judetul Buzau	Judetul Constanta	Judetul Galati	Judetul Tulcea	Judetul Vrancea
Cereale pentru boabe, din care:	20.842.160	4.571.034	903.395	745.492	1.295.890	710.153	514.434	401.670
<i>Grâu</i>	7131590	1.573.168	271.431	182.609	617.393	204.172	214.508	83.055
<i>Secara</i>	31382	2.557	408	125	818	151	364	691
<i>Ovaz</i>	375855	34.294	1874	1049	13938	5511	6746	5176
<i>Orz si orzoaica</i>	1329692	461.844	98309	40418	212369	41025	59433	10290
<i>Porumb boabe</i>	11717591	2.454.524	498.151	518.506	450.033	456.407	230.545	300.882
Leguminoase pentru boabe	76830	30696	5439	1410	17324	3555	2743	225
Cartofi	4076570	128.257	7689	18202	18803	28064	24608	30891
Sfecla de zahar	660497	11.333	0	0	3713	820	0	6800
Plante textile	9	0	0	0	0	0	0	0
Plante uleioase	2686860	849.719	270285	83366	197366	127648	144571	26483
Floarea soarelui	1789326	580.479	159559	71771	145219	84059	104537	15334
Legume	4176298	791.248	92583	116147	62810	343909	91075	84724
Furaje verzi din teren arabil	14033033	1.383.332	283952	227677	270080	201796	93794	306033
Vii pe rod	176616	69.414	4175	11577	7540	13762	6861	25499
Fructe	1479907	150.628	7221	66580	18918	1158	5230	41099

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Producția agricolă la principalele culturi extensive a fost în scădere la nivelul anului 2007, urmată de ascensiune până la nivelul anului 2008, apoi din nou o descreștere pentru culturile de porumb, grâu și plante oleaginoase până la nivelul anului 2009. Începând cu anul 2009 producțiile de porumb, grâu și plante oleaginoase înregistrează un trend ascendent până la nivelul anului 2011. Începând cu anul 2008 producția de orz și orzoaică rămâne relativ constantă până la nivelul anului 2011.

Grafic nr. 2.9.4

Trendul producției agricole – Principalele culturi extensive, tone (2006 - 2011)

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Valorile medii ale producției vegetale sunt, sub media națională. De remarcat, totuși, faptul că secara, cartofii și sfecla de zahăr sunt culturi de importanță marginală în regiune, cantitățile produse fiind mici sau inexistente. Producția medie de orz și orzoaică precum și cea de la viile pe rod sunt cele mai ridicate din regiune. Analiza județelor arată că producțiile medii pe ha sunt în general scăzute în județele Vrancea și Buzău, fiind situate în zonă de munte și utilizând metode agricole mai tradiționale, ceea ce arată legătura dintre productivitatea sectorului, practicile utilizate și structura unităților de producție.

Tabel nr. 2.9.2

Valorile medii ale producției raportate la nivel regional (100%) în anul 2011

	Județul Brăila	Județul Buzău	Județul Constanța	Județul Galați	Județul Tulcea	Județul Vrancea
Cereale pentru boabe, din care:	19,8%	16,3%	28,4%	15,5%	11,3%	8,8%
<i>Grâu</i>	<i>17,3%</i>	<i>11,6%</i>	<i>39,2%</i>	<i>13,0%</i>	<i>13,6%</i>	<i>5,3%</i>
<i>Secară</i>	<i>16,0%</i>	<i>4,9%</i>	<i>32,0%</i>	<i>5,9%</i>	<i>14,2%</i>	<i>27,0%</i>
<i>Ovăz</i>	<i>5,46%</i>	<i>3,06%</i>	<i>40,64%</i>	<i>16,07%</i>	<i>19,67%</i>	<i>15,09%</i>
<i>Orz și orzoaică</i>	<i>21,3%</i>	<i>8,8%</i>	<i>46,0%</i>	<i>8,9%</i>	<i>12,9%</i>	<i>2,2%</i>
<i>Porumb boabe</i>	<i>20,3%</i>	<i>21,1%</i>	<i>18,3%</i>	<i>18,6%</i>	<i>9,4%</i>	<i>12,3%</i>
Leguminoase pentru boabe	17,7%	4,6%	56,4%	11,6%	8,9%	0,7%
Cartofi	6,0%	14,2%	14,7%	21,9%	19,2%	24,1%
Sfeclă de zahar	0,0%	0,0%	32,8%	7,2%	0,0%	60,0%
Plante textile	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Plante uleioase	31,8%	9,8%	23,2%	15,0%	17,0%	3,1%
<i>Floarea soarelui</i>	<i>27,5%</i>	<i>12,4%</i>	<i>25,0%</i>	<i>14,5%</i>	<i>18,0%</i>	<i>2,6%</i>
Legume	11,7%	14,7%	7,9%	43,5%	11,5%	10,7%

Furaje verzi din teren arabil	20,5%	16,5%	19,5%	14,6%	6,8%	22,1%
Vii pe rod	6,0%	16,7%	10,9%	19,8%	9,9%	36,7%
Fructe	4,8%	44,2%	12,6%	7,7%	3,5%	27,3%

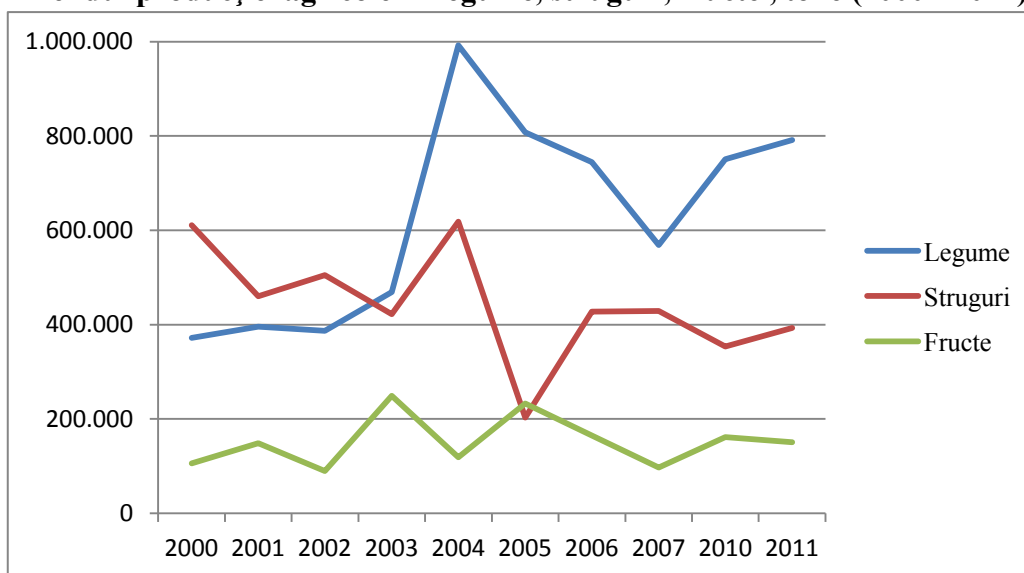
Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2011

2.9.2 Horticultura

Horticultura este bine dezvoltată în întreaga regiune (în special în județul Galați) care este primul județ din România, în ceea ce privește producția de legume. Pomicultura a cunoscut în ultimii ani un trend moderat pozitiv, cu mari variații la nivel de producție în perioada 2000-2011, ceea ce sugerează o vulnerabilitate ridicată la agenții externi. Regiunea deține totuși o poziție de excelență în segmente specifice cum ar fi, de exemplu, producția de piersici și nectarine, caise și zarzăre, cireșe și vișine, principalul județ producător fiind Constanța.

Grafic nr. 2.9.5

Trendul producției agricole – Legume, struguri, fructe, tone (2000 - 2011)

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2011

2.9.2.1 Pomicultura

La nivelul anului 2012, în Regiunea Sud-Est suprafața ocupată cu livezi de meri era de 2142,16 ha, iar cea ocupată cu livezi de peri era de 200,15 ha, ceea ce reprezintă 4,2% din suprafața livezilor de meri la nivel național, respectiv 6,2% din suprafața livezilor de peri la nivel național.

Tabel nr. 2.9.3

Suprafețele cu livezi de caiși, piersici și nectarini și ponderea acestora în suprafața livezilor la nivel național, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Suprafața livezilor de caiși - ha -	-%-	Suprafața livezilor de piersici - ha -	-%-	Suprafața livezilor de nectarini - ha -	-%-
Total	2712,94	100	1759,46	100	127,29	100
Sud-Est	1371,38	50,5	916,78	52,1	35,71	28

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește distribuția suprafeței cu livezi de caiși și piersici se observă că în Regiunea Sud-Est avem aproximativ jumătate din suprafața plantată la nivel național, iar în cazul livezilor de nectarini deținem 28% din suprafața cultivată la nivel național.

Livezile de caiși, piersici și nectarini se găsesc cu preponderență în Regiunea de dezvoltare Sud-Est unde condițiile pedoclimatice sunt foarte favorabile cultivării acestor specii.

Tabel nr. 2.9.4

Suprafața livezilor de măr pe grupe de vârstă, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Total	Grupe de vârstă			
		Sub 4 ani	5-14 ani	15-24 ani	25 ani și peste
	ha	ha	ha	ha	ha
Total	51.225,74	3.689,57	6.622,59	12.893,01	28.020,57
Sud-Est	2.142,16	75,25	393,99	809,47	863,45

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cea mai mare parte a suprafeței livezilor de măr (40,4% din suprafața totală) se găsește în grupa de vârstă 25 ani și peste, urmată de grupele de vârstă: 15-24 ani (37,6%), 5-14 ani (18,5%) și de livezile tinere, sub 4 ani (3,5%), ceea ce scoate în evidență gradul de îmbătrânire a livezilor de măr din regiunea noastră.

Tabel nr. 2.9.5

Suprafața livezilor de păr pe grupe de vârstă, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Total	Grupe de vârstă			
		Sub 4 ani	5-14 ani	15-24 ani	25 ani și peste
	ha	ha	ha	ha	ha
Total	3.216,99	296,99	593,59	839,84	1.496,95
Sud-Est	200,15	14,19	59,43	57,14	69,39

Sursa: Institutul Național de Statistică

În Regiunea Sud-Est, suprafețele livezilor din grupele de vârstă 5-14 ani, 15-24 ani și 25 ani și peste au o pondere de 92,9%. Suprafața livezilor tinere reprezintă 7,1% din suprafața livezilor de păr din regiune, observându-se același proces de îmbătrânire ca și în cazul livezilor de măr.

Tabel nr. 2.9.6

Suprafața livezilor de cais pe grupe de vârstă, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Total	Grupe de vârstă		
		Sub 4 ani	5-14 ani	15 ani și peste
	ha	ha	ha	ha
Total	2.712,94	202,13	1.088,20	1.422,61
Sud-Est	1.371,38	2,71	704,99	663,68

Sursa: Institutul Național de Statistică

În Regiunea Sud-Est, suprafața livezilor de cais este repartizată în grupele de vârstă: 5-14 ani și 15 ani și peste (99,8%). Suprafața livezilor tinere reprezintă 0,2% din suprafața livezilor de cais din regiune.

Tabel nr. 2.9.7

Suprafața livezilor de piersic pe grupe de vârstă, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Total	Grupe de vârstă		
		Sub 4 ani	5-14 ani	15 ani și peste
	ha	ha	ha	ha
Total	1.759,46	106,65	1.124,37	528,44
Sud-Est	916,78	12,41	800,54	103,83

Sursa: Institutul Național de Statistică

Ponderea cea mai mare a suprafeței livezilor de piersic (87,3% din suprafața totală) este cuprinsă în grupa de vârstă 5-14 ani, urmată de grupa de vârstă 15 ani și peste (11,3%) și de livezile tinere, sub 4 ani (1,4%).

La nivelul anului 2011, în Regiunea Sud-Est au fost produse 150.628 de tone de fructe. Dintre acestea, cea mai mare pondere au avut-o prunele, urmate de cireșe și vișine și caise și zarzăre.

Pomicultura și viticultura joacă un rol important în ansamblul agriculturii, datorită faptului că în România există condiții pedoclimatice favorabile și bazine pomicole/viticole consacrate, cu tradiție și cu potențial ridicat de productivitate.

În prezent, majoritatea plantațiilor de pomi fructiferi și arbuști sunt abandonate, îmbătrânite, au o productivitate scăzută și sunt dominate de doar două specii. Plantațiile îmbătrânite, cu randamente scăzute și gama sortimentală redusă afectează calitatea și cantitatea ofertei de fructe proaspete pe piețele interne, favorizează apariția produselor din import și diminuează exportul. Este necesară așadar înființarea de plantații pomicole, inclusiv în spații protejate și întinerirea plantațiilor pomicole existente.

De asemenea, pentru a putea asigura necesarul de material săditor, de calitate, adaptat la condițiile pedoclimatice din România, este nevoie de creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole.

Extinderea suprafețelor exploatate de plantațiile pomicole și de pepiniere și diversificarea gamei sortimentale ar avea un efect pozitiv asupra furnizării de fructe proaspete pentru piețele interne și externe, ar crește gradul de procesare a materiei prime produse pe plan intern și ar avea un efect pozitiv asupra dezvoltării sectorului pomicol în general.

Totodată, aceste acțiuni ar contribui secundar la protejarea solului de eroziune, la prevenirea alunecărilor de teren, dar și la creșterea cantității de carbon fixat în sol.

Sub-programul pomicol se adresează nevoilor principale ale sectorului, prin rezolvarea punctelor slabe ce caracterizează pomicultura românească, urmărind totodată dezvoltarea durabilă a acesteia. Strategia acestui sub-program tematic din cadrul PNDR 2014-2020 abordează într-o manieră integrată sectorul pomicol pornind de la producție și până la consumator.

În mod complementar, prin PNDR, se vor asigura îmbunătățirea accesului la acțiunile de informare și diseminare a rezultatelor, accesul la servicii de consultanță, reînnoirea generațiilor, restructurarea fermelor mici, conservarea habitatelor tradiționale și înființarea și dezvoltarea activităților nonagricole.

Prin intermediul sub-programului pomicol vor fi abordate următoarele obiective generale:

- i) Restructurarea sectorului pomicol și îmbunătățirea competitivității acestuia.;

- ii) Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și adaptarea la efectele schimbărilor climatice;
- iii) Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a comunităților rurale din arealele pomicole;

2.9.2.2 Viticultura

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară în ceea ce privește **cultivarea viței de vie**, deținând 40,4% din suprafața viticolă a țării reprezentată de vii și pepiniere viticole (numai județul Vrancea deține peste 12,7% din suprafața viticolă a țării). Regiunea Sud-Est este recunoscută, atât pe plan intern cât și pe plan extern, prin calitatea vinurilor provenite din podgorii renumite, care se găsesc pe tot cuprinsul regiunii: Panciu, Odobești, Pietroasele, Nicorești, Niculițel, Murfatlar, Însurăței. În ciuda existenței unor condiții excelente pentru cultivarea viței de vie, precum și a unei tradiții viticole consolidate, suprafețele cultivate și producția de vii pe rod s-au redus în mod considerabil în perioada 2000-2011.

Tabelul nr. 2.9.8

Suprafața cu viță de vie pentru struguri de masă și ponderea acestora la nivel național, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Plantații viticole pentru struguri de masă - ha -	- %-
Total	5219,08	100
Sud-Est	3977,55	76,2

Sursa: Institutul Național de Statistică

Regiunea Sud-Est se află pe primul loc în ceea ce privește suprafața cu viță de vie pentru struguri de masă, aici fiind cultivate 76,2% din suprafața totală la nivel național.

Tabelul nr. 2.9.9

Suprafața plantațiilor viticole destinate producției de struguri de masă pe grupe de vârstă, în Regiunea Sud-Est, în anul 2012

Regiunea de dezvoltare	Total	Grupe de vârstă			
		Sub 3 ani	3-9 ani	9-19 ani	20 ani și peste
	ha	ha	ha	ha	ha
Total	5.219,08	128,67	443,30	1.178,42	3.468,69
Sud-Est	3.977,55	80,1	203,43	903,16	2.790,95

Sursa: Institutul Național de Statistică

În Regiunea Sud-Est, cea mai mare suprafață cu vii pentru struguri de masă se cuprinde în grupa de vârstă 20 ani și peste (70,2%), celelalte grupe de vârstă: 9-19 ani și 3-9 ani dețin o pondere de 22,7%, respectiv 5,1%. Suprafața viilor tinere reprezintă 2% din suprafața cu vii pentru struguri de masă din regiune.

2.9.3 Îngrășăminte

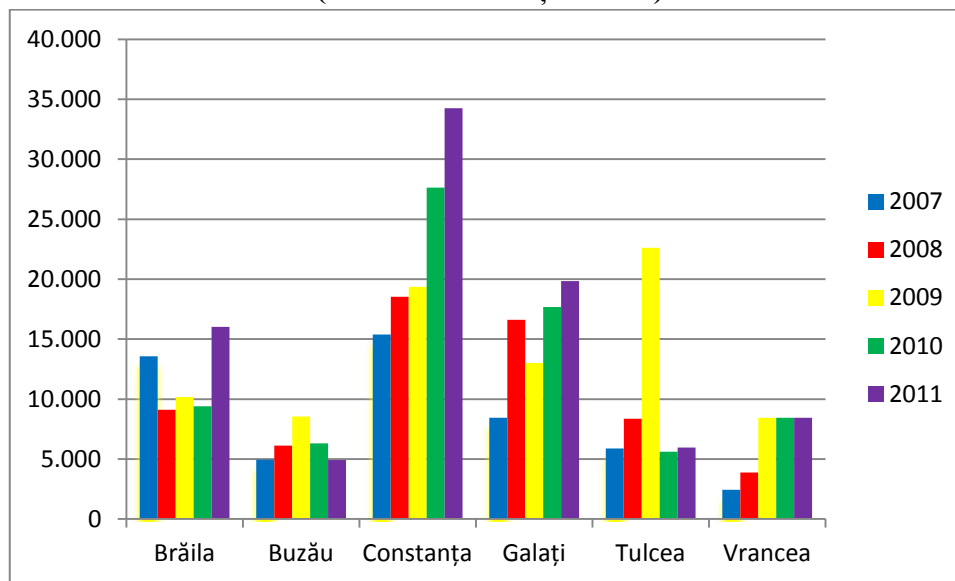
Utilizarea de **îngrășăminte chimice** a crescut cu 77% în perioada 2007-2011. Utilizarea de îngrășăminte chimice – 0,06 tone/ha - este în linie cu valorile medii la nivel național, înregistrând

în general mici diferențe între județe, cele mai scăzute valori înregistrându-se în județul Tulcea de 0,02 tone/ha, iar cea mai mare cantitate a fost aplicată în județul Vrancea de 0,10 tone/ha.

Județul Constanța utilizează cea mai mare cantitate de îngrășăminte chimice, în anul 2011 înregistrându-se un total de 34.253 tone substanță activă ceea ce înseamnă o creștere cu 122,7 % comparativ cu anul 2007. În anul 2011 în județul Buzău s-a utilizat cea mai scăzută cantitate de îngrășăminte chimice, reprezentând 5,49% din valoarea totală pe regiune, comparativ cu județul Constanța care a utilizat 38,30% din valoarea totală regională.

Grafic nr. 2.9.6

**Utilizarea îngrășămintelor chimice pe județe în perioada 2007-2011
(tone de substanță activă)**

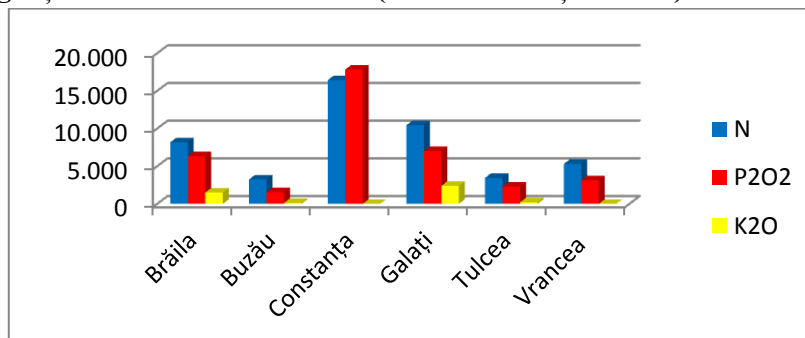
Sursa: Raport privind starea mediului 2011 Regiunea Sud-Est, ARPM

În anul 2011 județul Constanța ocupă primul în ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor chimice pentru agricultură din care P_2O_2 reprezintă 46,7% din cantitatea totală utilizată la nivelul regiunii și 34,9% din totalul de azot folosit la nivelul regiunii. Urmează județul Galați unde s-au utilizat 22,2 % din valoarea totală de îngrășăminte la nivel de regiune și județul Brăila cu 17,9 % din valoarea totală regională.

Județul Constanța utilizează cea mai mare cantitate de N, urmat de județul Galați și apoi județele Brăila și Vrancea. K_2O nu s-a utilizat în anul 2011 în județele Constanța și Vrancea, iar în județul Galați s-a folosit un procent de 56,6 % din totalul regional, urmat de județul Brăila cu 35,7 %, Tulcea cu 4,9% și apoi județul Buzău cu 2,8%.

Grafic nr. 2.9.7

Îngrășăminte chimice folosite (tone substanță activă) în anul 2011

Sursa: Raport privind starea mediului 2011 Regiunea Sud-Est, ARPM

Principalele surse ale emisiilor de gaze cu efect de seră sunt fermentația enterică (emisii de gaz metan), gunoiul de grajd (CH₄ și N₂O), culturile de orez (CH₄), solurile agricole (N₂O) și reziduurile în urma incinerărilor din agricultură (CH₄, N₂O, NO_x și CO). Principalii factori care au determinat reducerea emisiilor de GES din agricultură sunt reducerea șeptelului, restrângerea zonelor cultivate cu orez și scăderea utilizării îngrășămintelor. Alți factori semnificativi care contribuie la nivelul scăzut al emisiilor de GES în sectorul agricol sunt nivelul scăzut al mecanizării agriculturii românești și zonele reduse acoperite de sere.

2.9.4 Parcul de tractoare și mașini agricole

În ceea ce privește **nivelele de mecanizare**, numărul de mașini existente a rămas relativ stabil în perioada 2000-2011. O analiză mai detaliată arată că a crescut numărul de pluguri pentru tractor, cultivatoare mecanice și semănători mecanice, în timp ce parcul mașinilor de alte categorii – inclusiv tractoare agricole – s-a redus, cea mai diferență înregistrându-se în cazul combinelor autopropulsate pentru recoltat furaje.

Tabel nr. 2.9.10

Parcul de tractoare și principalele mașini agricole la nivel de județ, bucăți (2011) și variația 2000-2011

	Regiune a Sud- Est	Variația % 2000- 2011 Regiune	Județul Braila	Județul Buzau	Județul Constanța	Județul Galați	Județul Tulcea	Județul Vrancea
Tractoare agricole fizice	20.700	-6,05	3.550	3.233	4.316	3.595	2.690	3.316
Pluguri entru tractor	17.299	3,92	2.946	2.990	3.021	3.535	1.955	2.852
Cultivatoare mecanice	3.959	3,18	874	619	1.034	643	480	309
Semanatoare mecanice	9.117	12,26	1.754	1.157	2.428	1.570	1.149	1.059
Masini de stropi si prafuit cu tractiune mecanica	1.916	-20,83	46	205	223	146	119	1.177
Combine autopropulsat e pentru recoltat cereale	2.901	-13,48	630	369	832	394	420	256
Combine autopropulsat e pentru recoltat furaj	78	-71,00	6	9	40	4	10	9
Vindrovere autopropulsat e pentru recoltat furaje	316	-3,95	90	57	75	28	41	25
Prese pentru balotat paie si fan	1.067	-13,39	241	156	310	165	151	44

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

2.9.5 Producția animală

Producția animală reprezintă 14,8% din producția națională (anul 2011). La sfârșitul anului 2011 au existat în regiune:

- 317.218 mii de capete de caprine, reprezentând 25,66% din efectivele existente la nivel național. În perioada 2007-2011, populația de caprine a înregistrat o creștere semnificativă de 52%;
- 1.302.978 mii de capete de ovine, reprezentând 15,27% din efectivele existente la nivel național. În perioada 2007-2009 populația de ovine a scăzut, valorile cele mai mici înregistrându-se la nivelul anului 2010 și apoi o creștere ușoară până în anul 2011;
- 869.479 mii de capete de porcine, reprezentând 16,21% din animale existente la nivel național. În perioada 2007-2011 populația de porcine a avut un trend descrescător;
- 2.318.79 mii de capete de bovine. Populația bovină, a scăzut în perioada 2007-2011, înregistrând o variație de 28 %;
- 96.916 mii de capete de cabaline. Un trend negativ a caracterizat și efectivele de cabaline, care au scăzut cu 34% în perioada 2007-2011.

Tabel nr. 2.9.11

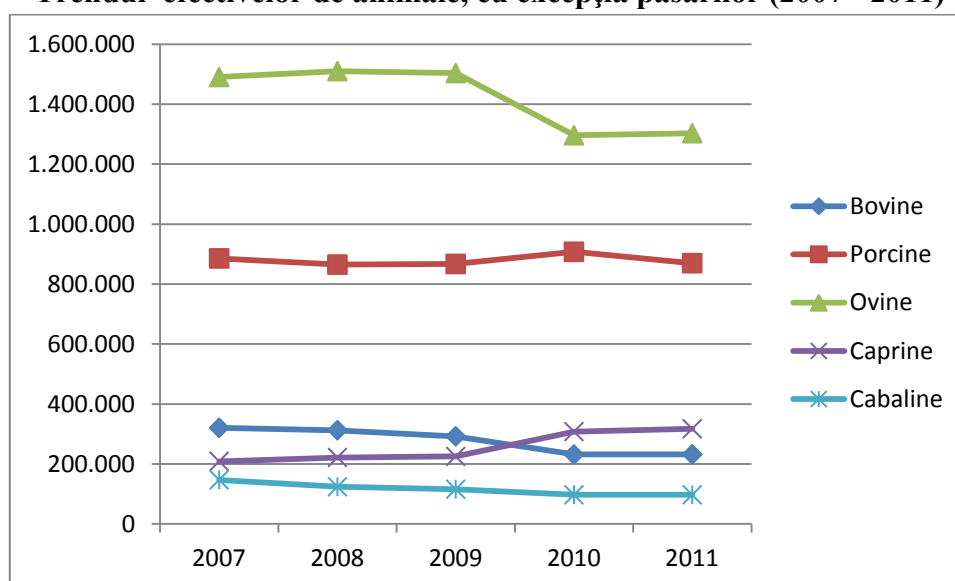
Efective de animale pe județe, capete (2011)

	Romania	Regiunea Sud Est	Judetul Braila	Judetul Buzau	Judetul Constanta	Judetul Galati	Judetul Tulcea	Judetul Vrancea
Bovine	1.988.939	231.879	41.412	54.604	33.382	30.077	28.988	43.416
Porcine	5.363.797	869.479	290.009	131.098	107.808	99.720	95.541	145.303
Ovine	8.533.434	1.302.978	232.004	202.712	271.756	190.558	272.369	133.579
Caprine	1.236.143	317.218	38.191	43.771	84.665	54.575	60.860	35.156
Cabaline	596.380	96.916	17.887	19.446	11.605	19.174	12.332	16.472
Pasari	79.841.651	12.488.619	2.265.330	3.504.479	1.944.507	2.170.197	769.729	1.834.377

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Grafic nr. 2.9.8

Trendul efectivelor de animale, cu excepția păsărilor (2007 - 2011)

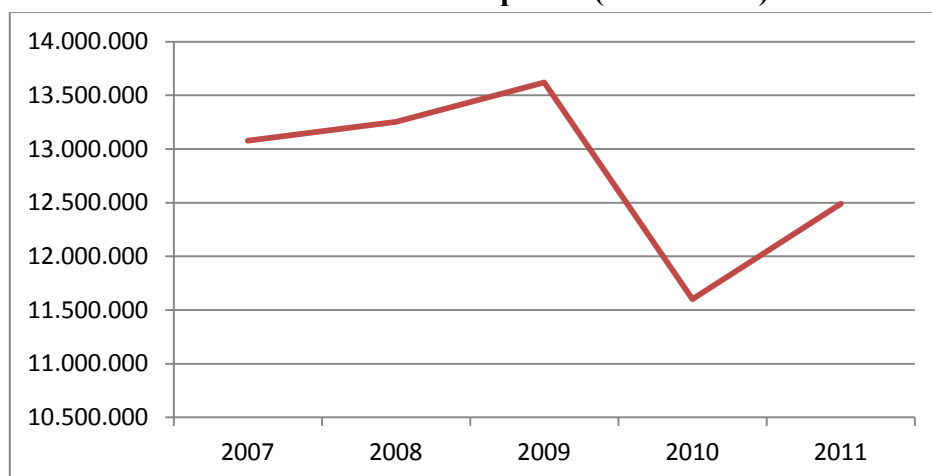

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – edițiile 2008- 2012

- 12.488.619 mii de capete de pasăre reprezintă 15,64% din efectivele existente la nivelul național, în scădere cu 4% față de anul 2007, cele mai scăzute valori înregistrându-se la nivelul anului 2010.

Grafic nr. 2.9.9

Trendul efectivelor de păsări (2007 - 2011)

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

În perioada 2006-2011, producția de carne a înregistrat un trend negativ. Dacă în 2008, Regiunea Sud-Est deținea primul loc în privința producției de **carne de ovine și caprine** (19,82% din producția națională), în anul 2010 Regiunea ocupă locul al doilea (17,50% din producția națională), iar în anul 2011 a urcat din nou pe prima poziție cu 19,72% din producția națională. Importantă pentru regiune rămâne și producția de **carne de porcine** – 17,93% față de nivelul național. 8,93% din carnea de bovine și 12,84 carnea de pasăre din România provine din Regiunea Sud-Est la nivelul anului 2011. Produsele de origine animală, altele decât carnea, au crescut în general în perioada 2000-2011, remarcabilă fiind producția de lână deși a avut o variație negativă în această perioadă (locul 2 în România, cu 16,78% din producția la nivel național) precum și de ouă (locul 3, cu aproximativ 16,04% în scădere față de anul 2008 cand procentul era de 17%).

Tabel nr. 2.9.12

Producția agricolă animală la nivel de județ (2011) și variația 2000-2011, tone greutate în viu, mii de hl, tone, milioane de bucăți

	Regiunea Sud-Est	Variația % 2000-2011	Judetul Braila	Judetul Buzau	Judetul Constanta	Judetul Galati	Judetul Tulcea	Judetul Vrancea
Carne-total,din care:	201.917	8,35	45.890	48.518	28.729	22.244	19.908	36.628
Carne de bovine	18.963	-39,85	2.156	6.039	1.374	3.052	2.500	3.842
Carne de porcine	99.865	30,55	36.656	16.777	9.424	10.867	10.159	15.982
Carne de ovine si caprine	21.704	0,26	3.686	3.267	5.260	2.147	5.861	1.483
Carne de pasare	61.351	8,72	3.392	22.413	12.664	6.173	1.388	15.321
Lapte (mii hl)	5.803	7,19	954	1.334	987	895	555	1.078
Lână (tone)	3.194	-16,65	562	341	573	463	925	330
Oua (milioane bucati)	1.015	11,54	215	208	209	181	63	139

Miere extrasa (tone)	2.728	52,57	318	406	525	412	712	355
-------------------------	-------	-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS, București – ediția 2012

Agricultura are un rol deosebit de important în economia Regiunii Sud-Est dar, în pofida resurselor și a potențialului agricol ridicat, **productivitatea sectorului** este modestă.

În ciuda faptului că ponderea ocupațiilor s-a redus progresiv în ultimii ani, sectorul agricol concentrează totuși 28,30% din populația ocupată (în anul 2011).

Resursele umane și materialele limitate, împreună cu un nivel foarte scăzut de asociativitate a micilor producători agricoli, limitează în mod substanțial capacitatea de a atrage fondurile necesare pentru îmbunătățirea funciară, creșterea nivelelor de mecanizare și modernizare limitând posibilitățile de a trece de la condiții de subzistență sau semi-subzistență la producția orientată spre piață. Capacitatea de prelucrare a produselor agricole care, în regiune, nu este foarte ridicată, precum și accesul greu la piețele de desfacere pune obstacole ulterioare în calea dezvoltării sectorului agricol.

2.9.6 Resurse forestiere

Pădurea este un ecosistem terestru tridimensional, cel mai complex și cuprinzător dintre toate ecosistemele, cu legi proprii de dezvoltare, în care se desfășoară cele mai intense schimburi de substanță, energie, informație și cele mai mari procese biologice.²⁰⁰

Creșterea suprafeței ocupate cu păduri este unul dintre obiectivele *Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030* și *Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice 2013 - 2020*, precum și o obligație și prioritate națională definită în cadrul Codului Silvic.

Împădurirea terenurilor agricole și neagricole este o măsură menită, în principal, să contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin captarea CO₂, precum și la adaptarea agriculturii din România la schimbările climatice așteptate. Astfel, trupurile de pădure, perdelele sau cordoanele forestiere de protecție nou create pe terenurile agricole și neagricole, mai ales în zonele de câmpie, vor avea efecte pozitive asupra climatului local, contribuind la combaterea efectelor secetelor excesive, ameliorarea climatului local și a regimului hidric edafic, reducând evaporația și transpirația la nivelul plantelor. În regiunile de munte și deal, crearea de suprafețe împădurite contribuie la reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei și atenuarea riscului la inundații și a efectelor negative ale viiturilor. Pe lângă influența pozitivă asupra condițiilor de climă, pădurile nou create contribuie și la creșterea diversității biologice la nivel local prin refacerea habitatelor și ecosistemelor și crearea de zone de tranziție propice dezvoltării populațiilor de insecte, păsări și mamifere. Prin funcțiile de natură ecologică, socială și economică, pădurile furnizează și alte bunuri și servicii pentru societate, cum ar fi produsele lemnoase și nelemnoase, spațiu de recreere, înfrumusețarea peisajului.

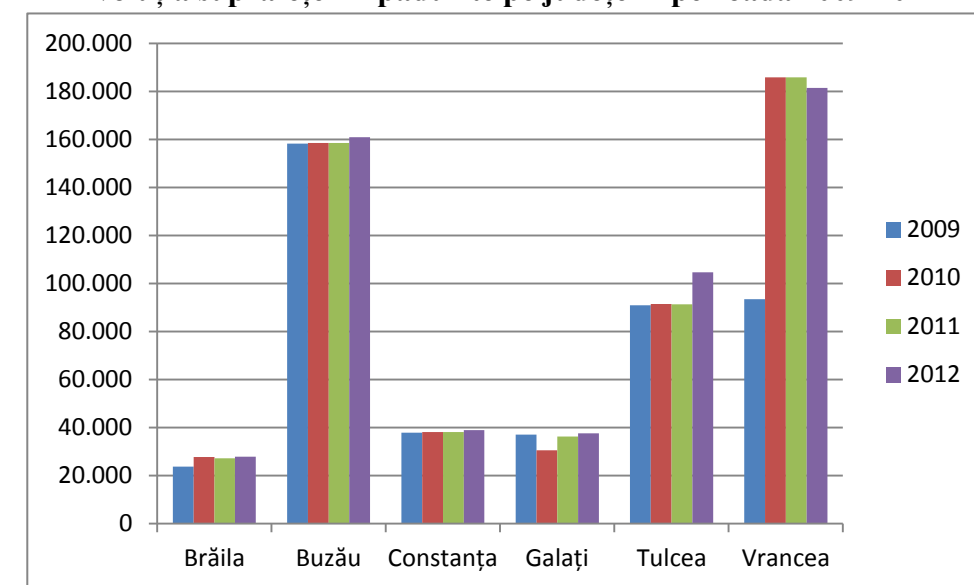
Fondul forestier de la nivelul Regiunii Sud-Est ocupă o suprafață de 551.373 ha, reprezentând un procent de 15% din suprafața totală a regiunii (3.576.200 ha). Fondul forestier al județului Vrancea reprezintă 33% din fondul forestier de la nivel regional (tabel nr. 1 din anexa

²⁰⁰ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2010, ARPMG

Agricultură). Mărimea suprafeței împădurite din județele Buzău și Galați se datorează în mare parte condițiilor fizico-geografice (prezența zonei muntane, a dealurilor, a câmpiilor, a rețelilor hidrografice), la care se adaugă întârzierea punerii în posesie a proprietarilor, lipsa mecanizării în sectorul forestier și dezvoltarea economică redusă ce au determinat o exploatare mai redusă a resurselor în anii anteriori decât în alte județe. Între 1990 și 2006, suprafața împădurită din Regiunea Sud-Est a înregistrat un trend ușor decrescător (-0,46%), pentru ca în ultimii ani acest trend să devină pozitiv.

Grafic nr. 2.9.10

Evoluția suprafeței împădurite pe județe în perioada 2009-2012

Sursa: Rapoarte Anuale de Mediu ARPM și INS

Așa cum se observă și din graficul de mai sus, în general se păstrează o stare de echilibru între suprafețele tăiate și cele replantate sau regenerate, suprafața împădurită rămânând în general aceeași. Excepție face județul Vrancea, unde în anul 2010 aproape s-a dublat suprafața împădurită, iar în județul Tulcea în anul 2012 se observă o creștere datorată reîmpăduririi unor suprafețe.

2.9.6.1 Funcția economică a pădurilor

Pădurile au un rol foarte important în menținerea stării de echilibru a ecosistemelor adiacente, influențând calitatea factorilor de mediu. Astfel ele au rolul de a proteja solul împotriva eroziunilor, a alunecărilor de teren prin fixarea acestuia cu ajutorul rădăcinilor, reduce riscul producerii de inundații. Pădurile pot influența condițiile climatice prin moderarea regimului temperaturilor, modificarea repartiției precipitațiilor și creșterea locală a umidității, diminuarea vitezei vântului. Zonele împădurite au capacitatea de a purifica aerul atmosferic, îmbogățindu-l în oxigen și au rol important în captarea și stocarea carbonului. De asemenea pădurile prezintă numeroase oportunități de recreere și drumeții, ajutând la menținere stării generale de sănătate a organismului. Se apreciază că valoarea serviciilor ecologice aduse de pădure sunt de 10-50 de ori mai mari decât valoarea lemnului și a celorlalte produse oferite de pădure.

Funcția economică a pădurilor este exprimată prin valoarea și diversitatea produselor furnizate. Produsele pădurilor condiționează dezvoltarea unor sectoare și ramuri economice ca: industria de prelucrare a lemnului, construcțiile, agricultura etc.

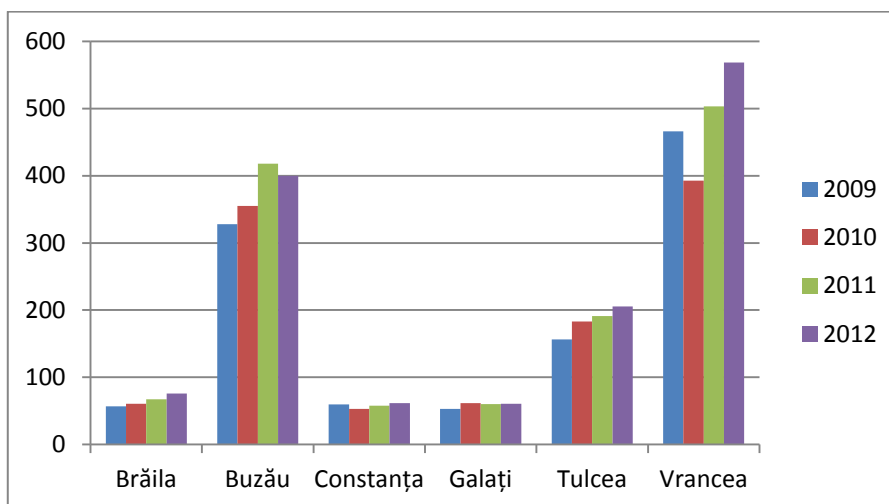
Cel mai valoros produs al padurii este masa lemnoasă și din acest punct de vedere pădurile sunt extrem de diferite ca productivitate.

Lemnul, în scop economic, poate fi folosit în faze diferite ale industrializării sale: sub forma brută (lemn rotund), după o prelucrare primară (cherestea) sau după o prelucrare avansată (mobilă, hârtie, placaje). De asemenea el este folosit și la încălzirea locuințelor.

Alături de lemn există și alte produse precum: fructele de pădure, ciuperci comestibile, plante medicinale, rășini, etc. care măresc valoarea economică a pădurilor.²⁰¹

Grafic nr. 2.9.11

Evoluția volumul de masă lemnoasă recoltată în județele Regiunii Sud-Est, mii m³ -volum brut

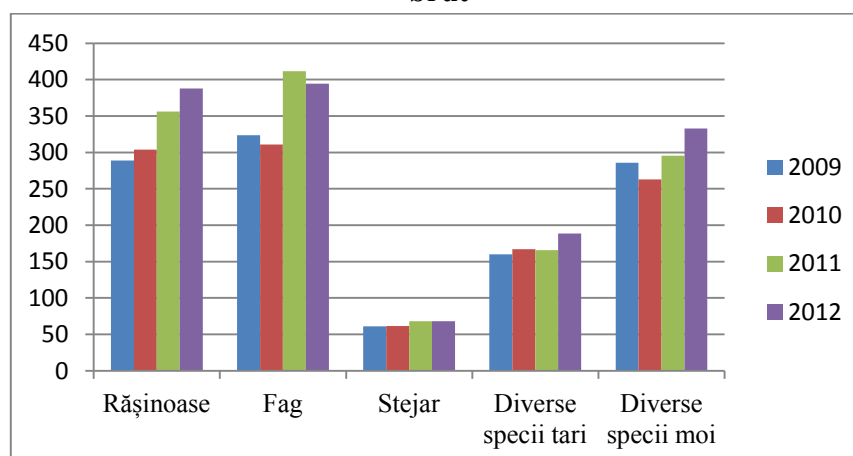

Sursa datelor: Anuarul Statistic al României, edițiile 2010-2012, Statistica activităților din silvicultură, anul 2012

Din graficul de mai sus se observă că județele în care s-au recoltat cele mai mari volume de masă lemnoasă sunt județele Vrancea și Buzău, județe în care se află și cele mai mari suprafețe împădurite din Regiunea Sud-Est. În ceea ce privește evoluția volumului de masă lemnoasă recoltată la nivel regional în ultimii ani, se observă un trend ascendent de la 1119,7 mii m³ la înregistrat în anul 2009, la 1371,9 mii m³ la nivelul anului 2011.

Grafic nr. 2.9.12

Evoluția volumul de masă lemnoasă recoltată pe specii în Regiunea Sud-Est, mii m³ -volum brut

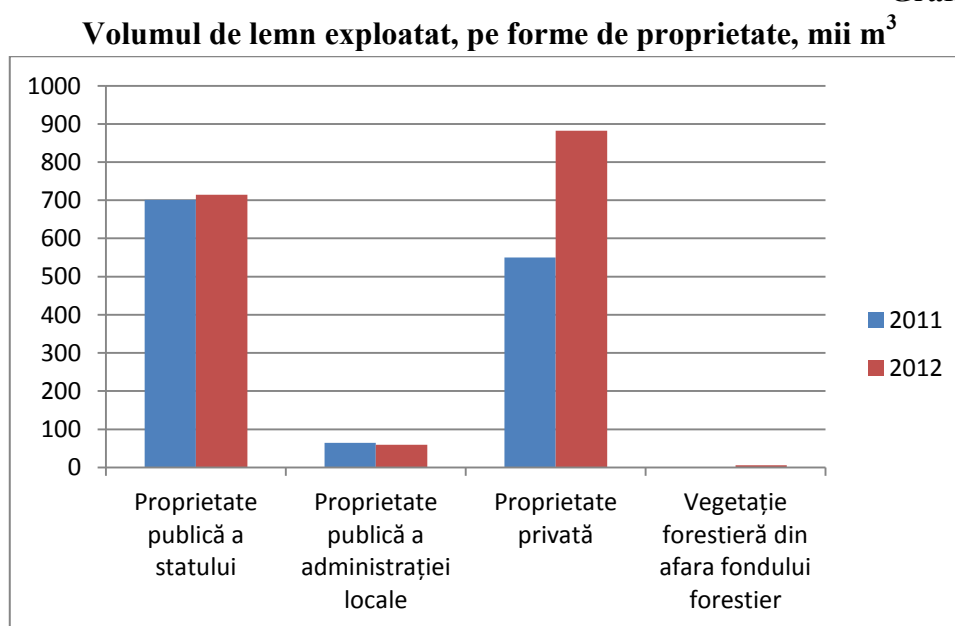
Sursa datelor: Anuarul Statistic al României, edițiile 2010-2012, Statistica activităților din silvicultură, anul 2012

²⁰¹ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Dintre speciile exploatate la nivelul regiunii, cele mai mari valori se înregistrează la fag și la rășinoase. În județele Brăila, Constanța, Galați și Tulcea, valorile de masă lemnoasă recoltată reprezentată de rășinoase sau fag sunt foarte mici sau lipsesc în unele cazuri, datorită suprafețelor foarte mici ocupate de aceste specii.

În ultimii ani se înregistrează o creștere a valorilor de masă lemnoasă exploatate la toate speciile, lucru reflectat și de trendul ascendent general observat la nivelul Regiunii. Astfel, în 2012 față de valorile înregistrate în 2009, pentru rășinoase avem o creștere de 25% a volumului de masă lemnoasă recoltată, la fag cu 18%, la stejar cu 10%, pentru diverse specii tari cu 15%, iar pentru diverse specii moi cu 14%.

Grafic nr. 2.9.13

Sursa datelor: INS

Din graficul de mai sus se observă că cele mai mari valori de lemn exploatat s-au realizat din fondul forestier aflat în proprietate privată (882 mii m³ în 2012), unde de altfel s-a realizat și o creștere a volumului de lemn exploatat în 2012 față de anul 2011 (cu 37%), ceea ce reflectă pe de o parte creșterea suprafeței împădurite sub formă de proprietate privată și o exploatare nerațională, îndreptată mai mult spre profit a proprietarilor persoane fizice.

2.9.6.2 Starea de sănătate a pădurilor

Monitorizarea stării de sănătate a pădurilor include urmărirea manifestărilor fizice și fiziologice ale arborilor, defolierea, decolorarea frunzișului din coroana arborilor, precum și vătămrile cauzate de vânat și animale domestice, insecte, ciuperci, agenți abiotici și antropici, incendii etc. Degradarea stării de sănătate sau chiar declinul unei păduri reprezintă răspunsul dinamic al întregului ecosistem la stresul cauzat de diferiți factori.

Principalele tipuri de lucrări de tăiere a arborilor sunt:

- tăieri de regenerare: tăieri de regenerare în codru (tăieri successive, tăieri progresive și tăieri rase) și în crâng;
- tăieri de substituiri – refacere a arboretelor slab productive și degradate;
- tăieri de produse accidentale;
- tăieri de conservare;
- tăieri de produse accidentale;

- operațiuni de igienă și curățire a pădurilor;
- tăieri de îngrijire în păduri tinere (degajări, curățiri, rărituri);
- tăieri de transformare a pășunilor împădurite.

Aceste lucrări urmaresc creșterea capacității de producție a factorilor de mediu, precum și a producției de masă lemnoasă, păstrarea și ameliorarea stării de sănătate a arboretelor, conservarea și ameliorarea biodiversității, sporirea rezistenței arboretelor la acțiunea factorilor dăunători.²⁰²

Din suprafața totală de fond forestier parcursă cu tăieri de 90.572 ha, la nivelul anului 2011, tăierile de igienizare s-au realizat pe 53.038 ha, fiind urmate de tăieri accidentale de 14.795 ha, de tăieri de îngrijire în arboreta tinere de 11.653 ha și tăieri de regenerare 9.725 ha (tabel nr. 2 din anexa Agricultură). În județele Vrancea și Buzău sunt cele mai mari suprafețe pe care s-au realizat tăieri, județe ce împreună dețin 62% din fondul forestier al Regiunii Sud-Est.

La nivelul Regiunii Sud-Est se urmărește reducerea deficitului de vegetație forestieră prin proiectele de reconstrucție ecologică în fond forestier și prin împăduriri pe terenuri degradate preluate din sectorul agricol. Conform datelor disponibile în tabelul nr. 3 din anexa Agricultură, județul cu cea mai mare suprafață ce prezintă deficit de vegetație forestieră și este disponibilitate de împădurire, este județul Vrancea, județ ce deține și cea mai mare suprafață ocupată de fondul forestier la nivelul Regiunii Sud-Est.

Localizarea geografică și implicit clima Regiunii Sud - Est se remarcă, în majoritatea zonelor, printr-un deficit de vegetație forestieră.

Zonele cu deficit de vegetație forestieră sunt prin definiție *zone cu terenuri neproductive degradate*, iar acestea în majoritatea cazurilor aparțin proprietarilor persoane fizice, acțiunile de împădurire fiind dificile deoarece colaborarea cu aceștia se dovedește a fi deficitară, de cele mai multe ori fiind inexistent acordul proprietarilor.

Din tabelul de mai jos se observă că în general se păstrează suprafețele ocupate de păduri, excepție făcând județul Brăila, unde în perioada 2007-2011 au fost scoase 2.922 ha din fondul forestier pentru a li se da o altă utilizare (s-au realizat retrocedări, suprafețele trecând în proprietate privată).

Tabel nr.2.9.13

Suprafețele de teren scoase din fondul forestier pentru alte utilizări la nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2007-2011, ha

Anul	Suprafețe de teren scoase din fondul forestier pentru alte utilizări, ha					
	Brăila	Buzău	Constanța	Galați	Tulcea	Vrancea
2007	629	29,6	1,2	0,32	1,6	0
2008	461	0	15	0	0	0
2009	653	0,16	0,4	0	0,2	0,17
2010	428	0,18	11,2	0	0	0,25
2011	751	0	5	0	0	0

Sursa: Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

²⁰² Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Împădurirea este considerată ca fiind cea mai eficientă și în același timp cea mai ecologică metodă de stopare sau de diminuare a proceselor de degradare precum și de reintroducere în circuitul productiv al terenurilor degradate. În cazul terenurilor afectate de diverse forme de poluare, este necesară în primă fază decontaminarea acestora. Instalarea vegetației, inclusiv a celei forestiere, pe terenurile degradate este în majoritatea cazurilor o activitate foarte dificilă și costisitoare datorită condițiilor foarte speciale în care se desfășoară. În cazul proiectelor de împădurire, ar trebui să se acorde prioritate zonelor geografice în care această activitate poate aduce beneficii multiple, cum ar fi combaterea deșertificării și îmbunătățirea terenurilor degradate.²⁰³

Pădurile noi ce apar în urma proceselor de împădurire nu beneficiază de același ecosistem complex și stabil, ele fiind deficitare în ceea ce privește biodiversitatea. De aceea plantarea ar trebui să se realizeze în apropierea suprafețelor ocupate deja de fondul forestier, pentru ca speciile din zona învecinată să le colonizeze și să asigure astfel o biodiversitate din ce în ce mai ridicată, dezvoltarea relațiilor dintre specii și a lanțului trofic, și, implicit, o stabilitate care să permită existența lor pe termen lung.

Pe lângă regenerarea naturală a pădurilor, există multe situații când este necesar să se recurgă la împădurirea anumitor suprafețe pe cale artificială cum ar fi: în cazul culturilor cu cicluri scurte de producție, în arborete degradate sau brăcuite (slab productive), la crearea de noi păduri, în cazul în care regenerarea naturală a eșuat pe parcurs, când arborii bătrâni (din arboretul ajuns la vârsta exploatabilității) sunt bolnavi sau aparțin unor specii necorespunzătoare stațiunii, în situații în care pădurea a fost tăiată ras sau distrusă (doborâturi de vânt, uscări, incendii), în porțiuni de pădure care nu s-au regenerat în mod satisfăcător pe cale naturală și pe care se vor realiza împăduriri pentru completarea și ameliorarea calitativă a regenerării naturale.²⁰⁴

Tabel nr. 2.9.14

Suprafața lucrărilor de regenerare a pădurilor în Regiunea Sud-Est pe tipuri de regenerări și specii în 2012, ha

Județe	Regenerări Total	Regenerări artificiale			Regenerări naturale		
		Total	Foioase	Rășinoase	Total	Foioase	Rășinoase
Brăila	455	300	300	0	155	155	0
Buzău	357	61	24	37	296	263	33
Constanța	587	140	140	0	447	447	0
Galați	446	103	103	0	343	343	0
Tulcea	766	555	555	0	211	211	0
Vrancea	573	116	60	56	457	386	71
Regiunea Sud-Est	3184	1275	1182	93	1909	1805	104

Sursa datelor: Statistica activităților din silvicultură, anul 2012

Din tabelul de mai sus se observă că la nivelul anului 2012, județul în care au fost cele mai mari suprafețe pe care s-au realizat lucrări de regenerare este județul Tulcea (în special regenerări

²⁰³ Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014

²⁰⁴ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud-Est pe anul 2011, ARPMG

artificiale – 555 ha), urmat de județul Constanța (în special regenerări naturale – 447 ha), deși sunt județe ce dețin împreună doar 26% din fondul forestier.

2.9.6.3 Influența antropică

Influența antropică asupra pădurii este în general negativă și rezultă din încălcarea prevederilor legislației silvice și de mediu privind tăierile de arbori, amenajarea locurilor de campare, colectarea și transportarea deșeurilor menajere în locuri stabilite, amenajarea vetrelor de foc. La acestea se mai adaugă și activități cu potențial impact cum ar fi utilizarea nerațională a solului, practicarea unei agriculturi intensive, utilizarea nerațională a îngrășămintelor chimice și produselor de uz fitosanitar, exploatarea agregatelor minerale, exploatarea țițeiului; fenomene de alunecări de teren și respectiv eroziunea solului.

La deteriorarea pădurilor contribuie mai mulți factori. Cel mai mult afectează defrișările ilegale din pădurile private și exploatarea forestieră extensivă, în timp ce factorii de climă (seceta, inundațiile, gerurile puternice) exercită presiuni puternice asupra pădurii.

Localnicii sau turiștii au o influență nefastă asupra pădurii prin camparea sau parcarea automobilelor pe terenuri cu vegetație, aruncarea deșeurilor menajere la întâmplare, ruperea de ramuri, recoltări de plante din zonele speciale de conservare, aprinderea de focuri în zone nepermise și nesupravegherea acestora, în timp ce vânătoarea ilegală a unor specii de animale modifică ecosistemele pădurii.²⁰⁵

Proprietarii privați ai fondului forestier ar trebui să înțeleagă că este nevoie de o utilizare echilibrată a resurselor pădurii, astfel încât și generațiile viitoare să beneficieze de ele.

Pentru a conștientiza populația asupra importanței ecosistemului de pădure și a modului în care se poate menține acesta sunt necesare campanii de promovare, realizate prin implicarea mass mediei.

2.9.7 Piscicultura

Pescuitul și acvacultura, alături de prelucrarea peștelui și comerțul cu pește și produse din pește, sunt activități prezente în toate regiunile țării. În unele zone izolate, cum sunt Delta și Lunca Dunării, zona Clisura Dunării, pescuitul reprezintă una dintre principalele activități, care oferă locuri de muncă și surse de venituri pentru populația locală.

Contribuția sectorului pescăresc la formarea valorii adăugate brute (VAB) este foarte scăzută, cu ponderi cuprinse între 0,0058 % la nivelul anului 2005 și 0,0049 % la nivelul anului 2008. În ceea ce privește ponderea sectorului pescăresc în produsul intern brut (PIB), s-au înregistrat valori cuprinse între 0,0047 % în 2005 și 0,0086 % în 2008.

Tabel nr. 2.9.15

Ponderea pescuitului și pisciculturii în total VAB și PIB (%) în perioada 2005-2008

INDICATORI	2005	2006	2007	2008
Pescuit și piscicultură/ VAB	0,0058	0,0061	0,0043	0,0049
Agricultură, vânătoare și silvicultură/VAB	16,21	15,15	12,69	14,97
Pescuit și piscicultură/PIB	0,0047	0,0046	0,0062	0,0086

²⁰⁵ Raport privind starea mediului în Regiunea Sud Est pe anul 2011, ARPMG

Agricultură, vânătoare și silvicultură/PIB – milioane lei preturi	13,8	16,1	25,9	44,4
---	------	------	------	------

Sursa: Anuarul Statistic al României

În perioada 2005-2010, **producția piscicolă a României** a înregistrat un trend foarte variabil, astfel că în anul 2005 a fost de 13.352 tone, înregistrând un maximum de 17.151 tone în 2009, după care, pe fondul crizei economice, a scăzut la 15.184 tone în 2010 și 11.593 tone în 2011.

Contribuția **pescuitului și a acvaculturii** la economia regională (și, în general, la economia națională) este mică. În anul 2007, valoarea adăugată brută produsă de sectorul piscicol în Regiunea Sud Est a fost de 6,5 milioane de euro, reprezentând 0,02% din VAB-ul regional, și s-a înjumătățit în anii 2000-2007. În ciuda valorilor scăzute, pescuitul și acvacultura au fost și încă rămân un domeniu de interes în Regiunea Sud Est, reprezentând o sursă de venituri importantă pentru o parte din populație, în special pentru cea din arealele rurale costiere și din Delta Dunării.

Zona de pescuit maritim a României este cuprinsă între Sulina și Vama Veche; linia de coastă are o lungime de aproximativ 243 km, care poate fi împărțită în două sectoare principale geografice și geomorfologice:

a) Sectorul nordic, cu o lungime de 158 km, care se întinde între delta secundară a brațului Chilia și Municipiul Constanța;

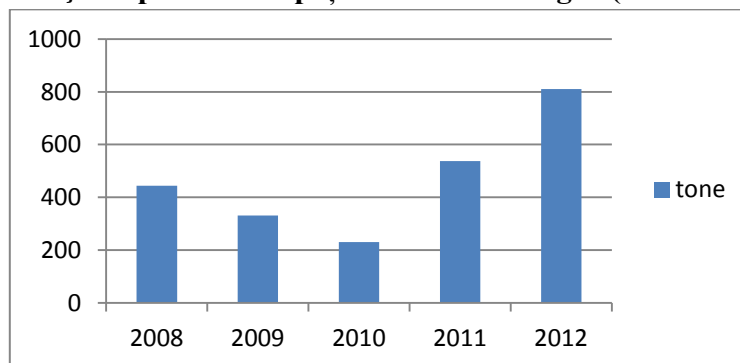
b) Sectorul sudic, cu o lungime de 85 km cuprins între Constanța și Vama Veche. Apele situate până la izobata de 20 m a părții nordice a Mării Negre sunt incluse în cadrul Rezervației Biosferei Delta Dunării (declarată prin Legea nr.82/1993). Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai este o zonă cu o mare diversitate a biotopurilor și biocenozelor.

444 tone de pește au fost capturate în zonele maritime din România, în anul 2008, înregistrând din punct de vedere cantitativ o scădere dramatică de -82% față de anul 2000. Se pescuiește în apele maritime din România doar 0,0035% față de cantitatea totală de pește capturată în apele maritime din Europa.

Conform datelor disponibile în anul 2011 au fost capturate 537,20 tone de specii marine în urma pescuitului comercial autorizat.²⁰⁶

Grafic nr. 2.9.14

Situația capturilor de pește la Marea Neagră (2008-2012)

Sursa: www.anpa.ro

²⁰⁶ <http://www.anpa.ro>

Analizând graficul, se observă o scădere a capturilor de pește de la 443,9 tone la nivelul anului 2008 până la 230,9 tone la nivelul anului 2010 apoi o creștere accentuată până la 810,7 tone la nivelul anului 2012.

Conform datelor ANPA, rezultă că **speciile predominante capturate în Marea Neagră** au fost cele de mici dimensiuni: șprotul, hamsia, stavridul. Astfel, baza pescuitului în Marea Neagră o formează **șprotul**, acesta fiind valorificat în special sub formă de "șprot sărat". Alte specii prezente în capturi, dar în cantități mai mici, au fost: chefalul, rechinul, calcanul și guvizii.

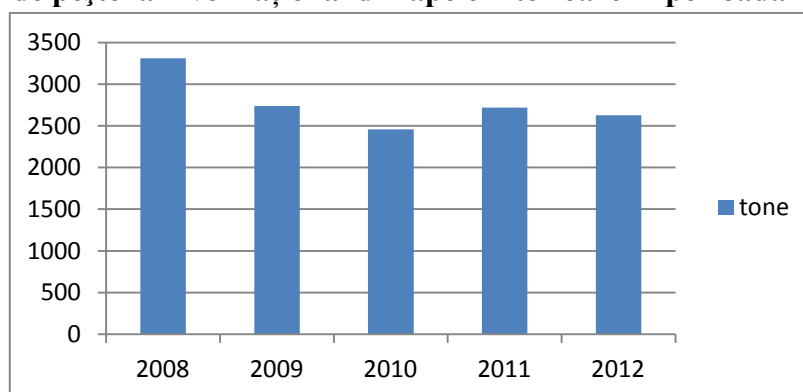
Structura capturii în Marea Neagră aferente anului 2011 este următoarea: șprotul reprezintă 24,57 %, scrumbia de mare 8,56 %, calcanul 8,00 %, hamsia 7,63% și stavridul 4,63%.

În anul 2011, pentru prima dată, se înregistrează o captură record de rapană de 218 tone, cca 40,58 % din producția totală înregistrată de 537,2 tone. Din estimările privind totalul și structura capturilor realizate pentru anul 2012 se observa o creștere a capturii de rapana. Aceasta tendință este urmarea introducerii sistemului de cote de către C.E. pentru calcan, limitând capturile la circa 40 t anual, ceea ce a determinat reorientarea pescarilor către captura de rapana.

Capturile de pește înregistrate în apele interioare la nivel național realizate în perioada 2008-2012 se prezintă relativ constant. Cea mai mică producție s-a înregistrat în anul 2010 și a fost de 2.457 tone, iar cea mai mare cantitate, 3.310 tone, s-a înregistrat în anul 2008.

Grafic nr. 2.9.15

Capturile de pește la nivel național din apele interioare în perioada 2008 – 2012

Sursa: www.anpa.ro

În Regiunea Sud-Est, la nivelul anului 2011 au fost capturate 2.366,17 tone de specii de apă dulce, cea mai mare parte provenind din Delta Dunării (2.256,02 t).

Conform datelor ANPA cele mai importante specii de apă dulce capturate în regiunea Sud Est, în anul 2011 au fost carasul (1.104,61 tone), scrumbia (423,02 tone), plătica (266,72 tone), somnul (131,54 tone), crapul (117,32 tone), știuca (94,83 tone), șalăul (82,69 tone), novacul (21,17 tone).

Tabel nr. 2.9.16

Cantitatea de specii de apă dulce capturate raportate de către agenții economici autorizați pentru practicarea pescuitului comercial în anul 2011

Zone	tone
Lacuri acumulare	
Vrancea - Călimănești și Movileni	1,4
Râul Prut	
Galați	14,33

Dunăre	
Galați Dunăre	10,79
Brăila Dunăre	36,38
Constanța Dunăre	47,25
Delta Dunării - Tulcea	2.256,02
Total	2.366,17

Sursa: www.anpa.ro

Sectorul piscicol în Regiunea Sud-Est include:

- activitățile de pescuit marin la Marea Neagră, practicate de-a lungul litoralului românesc. „Încă din anul 1986, România a declarat unilateral Zona Economică Exclusivă (ZEE) la Marea Neagră, a cărei suprafață este de cca. 25.000 kmp, alături de țările riverane. În prezent, conform prevederilor Convenției ONU privind dreptul mării, zona de pescuit a României la Marea Neagră nu este încă delimitată. Din această cauză, navele de pescuit românești pescuiesc, de regulă, până la distanța de 30-35 mile marine de țărm”²⁰⁷. Flota maritimă de pescuit a României este, în mod firesc, concentrată în întregime în Regiunea Sud Est și se compune din 437 de nave, totalizând 6936 kw și un tonaj de 1852 GT (2008). 416 din aceste nave sunt de mici dimensiuni cu vârsta medie de 15 ani. În multe cazuri, echipate cu motoare de mică putere, vasele sunt utilizate pentru pescuitul de coastă la scară mică și se află, în general, într-o stare accentuată de degradare, necesitând intervenții în vederea îmbunătățirii siguranței precum și a condițiilor de muncă. Doar 21 vase de pescuit (5%) au o lungime mai mare de 12 m. Majoritatea vaselor sunt de același tip, construite în anii 80, și au o lungime de aproximativ 25 m. Vasele au echipamente și instalații învechite, nu oferă siguranță în exploatare și nu corespund actualelor cerințe, neavând instalații de gheață și de depozitare²⁰⁸. Neexistând în România porturi pescărești specializate, navele de pescuit folosesc porturile comerciale – Constanța, Mangalia, Sulina – ca porturi de debarcare, care totuși nu oferă facilități specifice pentru pescuit. Dimensiunea și starea flotei, împreună cu lipsa infrastructurilor de suport adecvate limitează capacitatea de exploatare a stocurilor de pește existente.
- activitățile de pescuit în apele interioare, care se practică pe Dunăre precum și în zona Deltei Dunării folosesc mici bărci de lemn și nu au mijloace mecanizate. În apele interioare, pescuitul este reglementat pe bază de licențe, și este practicat îndeosebi ca activitate principală de către pescarii profesioniști. În unele cazuri este un mijloc de subzistență pentru persoanele care nu au un venit suficient din alte activități. În Delta Dunării există 36 de locuri de debarcare, din care doar 16 corespund standardelor sanitare-veterinare, iar restul trebuie modernizate și echipate.
- Acvacultura. În Regiunea Sud Est există 129 de ferme piscicole înscrise în Registrul Unităților de Acvacultură, din care 39 pepiniere și 90 crescătorii²⁰⁹. Numărul cel mai mare de ferme piscicole este localizat în județul Tulcea (54) și în județul Constanța (34).

În zona costieră a României, una dintre activitățile cele mai vechi o constituie pescuitul. Această activitate este derulată mai ales în jumătatea nordică a litoralului României, unde este concentrat

²⁰⁷ Din Programul Operațional pentru Pescuit 2007-2013

²⁰⁸ Informații privind flota maritimă de pescuit din Programul Operațional pentru Pescuit 2007-2013 și European Commission, Fisheries <http://ec.europa.eu/fisheries/fleetstatistics/index.cfm?ctyCode=ROM>

²⁰⁹ Din Registrul Unităților de Acvacultură pe Județe, www.anpa.ro

pescuitul de sturioni și de scrumbie de Dunăre; în partea sudică predomină pescuitul artizanal, datorită populațiilor de guvizi din zona fundurilor stâncoase.

În zona de coastă a litoralului românesc, activitatea de pescuit se desfășoară în trei moduri: cu unelte de pescuit fixe (în Agigea, Eforie Nord, Eforie Sud, Tuzla, Costinești, 23 August, Mangalia), cu unelte mobile (nave de pescuit) și pescuit artizanal realizat de către comunitățile locale de pescari.

În România, pescuitul static și mobil se desfășoară de-a lungul litoralului românesc și în zonele marine până la izobata de 60 m, datorită caracteristicilor și autonomiei limitate a navelor de pescuit. Pescuitul cu nave trawler are caracter sezonier, depinzând de prezența peștelui în aceste zone.

O zonă importantă de pescuit o constituie zona marină a Rezervației Biosferei Delta Dunării, dar care este interzisă activității navelor-trawler. În afara acesteia, în restul litoralului românesc, zona până la izobata de 20 m este de asemenea interzisă pentru activitatea navelor de pescuit care folosesc unelte tractate, fiind permisă numai activitatea de pescuit cu unelte staționare și filtrante (năvod).

Strategia Integrată a României privind Acvacultura 2014-2020 este în deplină concordanță cu Orientările strategice pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE și vizează cele patru priorități definite la nivel comunitar: (1) reducerea poverii administrative; (2) îmbunătățirea accesului la spațiu și apă; (3) creșterea competitivității și (4) valorificarea avantajelor competitive pe care ni le oferă standardele ridicate de calitate, sănătate și mediu.

Strategia evidențiază nevoia de a crește atât locurile de muncă directe (pescari și piscicultori), cât și cele indirecte (marketing, prelucrare, IT, asigurări etc.). Diversificarea spre activități alternative și complementare (precum eco-turismul) va contribui la consolidarea economiilor locale, asigurând în același timp un nivel mai ridicat de protecție a mediului. Economii locale mai solide, cu un nivel mai mare al ocupării directe și indirecte, pot beneficia și de efecte induse, precum locuri de muncă în magazine, transport etc. datorită cheltuirii veniturilor generate de locurile de muncă directe și indirecte.

În conformitate cu Acordul de Patreneriat, fondurile ESI (FESI) vor fi de asemenea implementate în corelare cu strategia Uniunii Europene pentru Marea Neagră. România este un partener important și sprijină abordarea strategică europeană în regiunea Mării Negre, prin intermediul Sinergiei Mării Negre, cadru prin care România promovează dezvoltarea și reforma economică și politică regională, în complementaritate cu SUERD.

Printre domeniile prioritare de cooperare sunt incluse și domenii de intervenție aferente activității de dezvoltare economică costieră și maritimă identificate în Strategia UE de „creștere albastră”. Implementarea acesteia ajută la valorificarea potențialului de dezvoltare durabilă a bazinului Mării Negre ținând cont de factorii economici, sociali, culturali, oceanografici și climaterici locali, astfel contribuind la atingerea obiectivelor strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Acvacultura și pescuitul a fost identificat ca fiind unul din cele cinci domenii prioritare ale strategiei de „creștere albastră” cu potențial de a genera creștere economică sustenabilă și locuri de muncă.

În acest context, prin promovarea dezvoltării activității de pescuit și acvacultură într-un mod sustenabil, eficient din punct de vedere al consumului de resurse, competitiv și inovator, Programul Operational pentru Pescuit și Afaceri Maritime (2014-2020) (POPAM) aduce o contribuție directă considerabilă la Strategia UE de „creștere albastră” pentru bazinul Mării Negre. Acțiunile complementare din cadrul POPAM (2014-2020) vor sprijini parteneriatele sectoriale din cadrul

Sinergieii Mării Negre și o creștere „albastră”, inclusiv prin intervenții care promovează protecția mediului și utilizarea sustenabilă a resurselor, prevenirea pescuitului excesiv, creșterea competitivității pescuitului marin, dezvoltarea durabilă a comunităților pescărești și sporirea coeziunii teritoriale, dezvoltarea unei infrastructuri diversificate pentru maximizarea potențialul marin.

POPAM 2014-2020 va contribui la îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul pescuitului și al acvaculturii, și va sprijini ocuparea forței de muncă durabile și de calitate și mobilitatea forței de muncă, inclusiv prin acțiuni precum promovarea colaborării dintre pescari și fermieri din acvacultură și experți în domeniu; înființarea unor servicii de consultanță pentru sectorul pescuitului; promovarea inovării și a parteneriatelor în vederea creșterii competitivității afacerilor marine și maritime; sprijinirea mitigației și managementului riscului în fermele de acvacultură; sau promovarea diversificării și a dezvoltării locale în zonele de pescuit.

POPAM este direct corelat cu următorii piloni și domenii prioritare SUERD:

- Interconectarea regiunii Dunării - Pentru promovarea culturii și a turismului, a contactelor directe între oameni;
- Creșterea prosperității în regiunea Dunării - Sprijinirea competitivității întreprinderilor, inclusiv dezvoltarea grupurilor;
- Creșterea prosperității în regiunea Dunării - Investiția în oameni și capacități.

POPAM (2014-2020) va avea un impact pozitiv direct asupra următoarelor Obiective ale Strategiei UE 2020: atenuarea schimbărilor climatice, combaterea sărăciei, îmbunătățirea nivelului de trai și, indirect, asupra oportunităților de formare pentru tinerele generații, în special în zonele rurale, unde aceste nevoi se manifestă mai acut și mai profund.

În cazul în care o strategie de dezvoltare urbană sau o altă strategie teritorială ori un pact teritorial, menționate la articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul privind FSE, necesită o abordare integrată care implică investiții din FSE, FEDR sau Fondul de coeziune în mai multe axe prioritare din unul sau mai multe programe operaționale, acțiunile relevante pot fi desfășurate ca o investiție teritorială integrate („ITI”). Acțiunile desfășurate ca o ITI pot fi completate cu sprijin financiar acordat și din FEPAM.

Strategiile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității au rolul de a maximiza participarea sectorului pescuitului și acvaculturii la dezvoltarea durabilă a zonelor de pescuit și acvacultură costiere și interioare. De asemenea, acestea garantează că oportunitățile oferite de dezvoltarea activităților de pescuit și acvacultură, precum și a activităților conexe acestora, sunt exploatate de comunitățile locale și că acestea sunt principalele beneficiare. În acest sens în cadrul comunităților costiere și interioare care depind de pescuit și de a acvacultură se va urmări promovarea creșterii economice și a incluziunii sociale, crearea de locuri de muncă și sprijinirea inserției profesionale și a mobilității forței de muncă, atât în cadrul sectorului (procesare, marketing) cât și în afara lui (activități de mediu, turism, educație). Continuând intervențiile la nivelul FLAG-urilor și învățând din experiența perioadei anterioare de programare, comunitățile locale vor fi încurajate și susținute în perioada de programare 2014-2020 să se implice activ în planificarea, elaborarea și implementarea unor strategii integrate ce vizează dezvoltarea economică locală și valorificarea potențialului în zonele de pescuit și acvacultură. Implementarea strategiei de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității se va realiza de către Grupurile Locale de Acțiune

pentru Pescuit (FLAG). Acestea sunt responsabile de pregătirea și executarea de strategii de dezvoltare locală însoțite de proiecte la nivelul comunității de proveniență.

Concluzii

Fiind, prin tradiție, o zonă agricolă, datorită condițiilor pedoclimatice foarte favorabile, Regiunea Sud Est deține 15,86% din suprafața agricolă a țării, producția agricolă reprezentând 15,76% din producția națională.

Conform Eurostat România a înregistrat în ultimii 3 ani o evoluție relativ constantă la producția de cereale, poziționându-se în anul 2012 pe locul 5 în UE.

O mențiune specială merită sectorul viticol: Regiunea Sud Est se situează pe primul loc în țară, în ceea ce privește suprafața viilor roditoare, deținând 40,3% din suprafața viticolă a țării în mare parte localizată în județul Vrancea. Sectorul zootehnic este bine dezvoltat – în special creșterea de caprine, porcine și păsări – producția animală reprezentând 14,88% din totalul producției agricole a țării.

Disparitățile între județe sunt importante: în județul Constanța, structura proprietatii, mai orientată către exploatare de mari dimensiuni, sugerează o agricultură mai modernă, în timp ce în județele Buzău și Vrancea sectorul agricol, caracterizat printr-o pulverizare extremă a proprietatii, rămâne încă legat de metodele tradiționale.²¹⁰

Suprafața agricolă reprezintă peste 65% din totalul suprafeței regiunii, iar suprafața arabilă reprezintă 78,58% din totalul suprafeței agricole.²¹¹

Vechimea flotei, dotarea insuficientă cu unelte de pescuit și lipsa porturilor care oferă facilități potrivite sunt problemele principale cu care se confruntă sectorul pescuitului, care în momentul de față nu are capacitatea suficientă pentru exploatarea stocurilor de pește existente. Sunt necesare investiții pentru relansarea sectorului care, în pofida contribuției reduse la nivel regional – doar 0,02% din valoarea adăugată brută, deține un rol fundamental pentru economia locală a anumitor areale, în special din județele Tulcea și Constanța.

²¹⁰ Sursa: Raport privind starea mediului, 2012 - Regiunea Sud-Est

²¹¹ Sursa: Anuarul Statistic 2012

3 Analiza SWOT

Regiunea Sud-Est

PUNCTE TARI	
Industrie diversificată la nivel regional	Prezența unei industrii diversificate: industria petrochimică (Năvodari); industria metalurgică (Galați și Tulcea); industria construcțiilor navale (Constanța, Galați, Brăila, Tulcea, Mangalia, Midia); industria materialelor de construcție (Medgidia); industria confecțiilor (Brăila, Buzău, Constanța, Focșani, Tulcea); industria alimentară prezentă în toate județele. După distribuția IMM-urilor la 1.000 locuitori, la nivel național, în anul 2011, Regiunea Sud-Est ocupă locul 4 (cu 54.809 IMM-uri), un trend crescător înregistrând și numărul personalului angajat, nivelul cifrei de afaceri și a investițiilor brute. Sectorul terțiar concentrează 64,11% din întreprinderile din Regiunea Sud-Est și jumătate din salariații din regiune, dinamica acestui sector fiind pozitivă.
Grad diversificat al structurilor de sprijinire a afacerilor și existența a 4 zone libere	Regiunea Sud-Est dispune de un grad diversificat al structurilor de sprijinire a afacerilor, astfel: - 1 parc științific (Galați), 2 parcuri industriale (Galați, Mangalia), 1 incubator de afaceri (Mangalia); - 8 centre de afaceri finanțate din POR 2007-2013 (6 în Constanța, 1 Galați, 1 Buzău); - 4 clustere: 1 la Buzău (turism), 2 la Constanta (energie eoliană, maritim), 1 la Vrancea (textile); - 4 zone libere (Basarabi, Brăila, Galați, Sulina);
Creșterea eficienței energetice	În nordul județului Constanța urmează a fi implementat cel mai amplu proiect de parc eolian din Europa, care va însuma o capacitate de 600 MW. Energia solară este una din sursele de bază ale dezvoltării acestui mileniu. Regiunea Sud-Est se află într-o zonă cu potențial energetic ridicat ($1700kWh/m^2$), ceea ce favorizează investiții în domeniu.
Poziția geo-strategică a Regiunii la granița de est a Uniunii Europene	Poziția geo-strategică a Regiunii Sud-Est și potențialul României în ceea ce privește conexiunile de transport intermodal cu țările învecinate și Marea Neagră pentru comerț internațional.
Regiunea este traversată de rețelele de transport paneuropene	Regiunea este traversată de trei din cele zece coridoare de transport pan-europene care fac legătura cu țările învecinate și Europa Centrală: Coridorul IV (Berlin/Nurenberg-Praga-Budapesta-Arad-București-Constanța-Istanbul-Salonic). Coridorul VII (Dunărea, cu brațul Sulina și Canalul Dunăre-Marea Neagră).

	Coridorul IX (Helsinki-St.Petersburg-Moscova-Pskov-Kiev-Ljubasevka-Chisinău -București-Dimitrovgrad-Alexandroupolis
Existența porturilor maritime, fluviale și fluvio-maritime în regiune	Regiunea Sud-Est are 17 porturi fluvial-maritime din care 4 fluviale (Măcin, Isaccea, Mahmudia, Zona Deltă), 9 maritime (Constanța, Midia, Medgidia, Mangalia, Luminița, Basarabi, Ovidiu, Cernavodă, Hârșova) și 4 fluvio-maritime (Brăila, Galați, Tulcea, Sulina); Portul Constanța - cel mai mare port la Marea Neagră, situat pe rețeaua TEN-T, are facilități pentru operarea mărfurilor și a navelor.
Sectorul turistic bine dezvoltat Unica Deltă din lume declarată rezervație a biosferei; Regiunea cu cea mai mare suprafață a ariilor protejate din România;	În anul 2011 regiunea se află pe primul loc în clasamentul național în ceea ce privește capacitatea de cazare – atât în ceea ce privește cea existentă, cât și cea în funcțiune, pe locul trei la nivel național la numărul de sosiri și pe locul întâi la numărul de înnoptări. La indicele de utilizare a capacității în funcțiune, regiunea ocupă locul doi. Aproximativ 21% din capacitatea de cazare turistică în funcțiune a României se regăsește în regiune, cea mai mare parte fiind concentrată pe litoralul Mării Negre. Deși în perioada 2008-2010 numărul de turiști a scăzut cu 20,22%, în anul 2011 numărul sosirilor a crescut cu aproximativ 9% față de anul precedent. Patrimoniul de resurse naturale al regiunii cuprinde obiective foarte renumite cum ar fi litoralul Mării Negre, Delta Dunării precum și stațiuni balneo-climaterice cunoscute în țară (Techirghiol, Eforie Nord, Lacu Sărat, Sărata Monteoru, Balta Albă.). Agroturismul este practicat în județele Tulcea, Vrancea, Buzău, Constanța, pensiuni agro-turistice fiind remarcate în special în zonele montane și în Delta Dunării. Turismul cultural este prezent în regiune datorită mănăstirilor din nordul Dobrogei, din munții Buzăului și Vrancei, datorită vestigiilor istorice, caselor memoriale și evenimentelor culturale organizate în regiune. Regiunea Sud-Est este cap de listă în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață a ariilor protejate din România (43,8% din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare suprafață ocupată de arii naturale protejate (aproximativ 32% din suprafața regiunii).
Pondere mare a populației în vârstă de muncă	Populația cu vârstă de muncă (15-65 de ani) reprezintă în Regiunea Sud- Est 70,29% din populație, față de media națională de 69,99%, în 2011. Productivitatea muncii pentru IMM-uri în Regiunea Sud-Est a cunoscut un trend ascendent, în perioada 2010-2011 (225 mii lei/pers.).
Tradiție și condiții favorabile	Regiunea deține 15,86% din suprafața agricolă a țării (2011).

pentru agricultură și piscicultură; Existența resurselor piscicole;	Condițiile pedoclimatice sunt foarte favorabile pentru agricultură, regiunea fiind prima în România pentru producția de struguri, porumb, orz și orzoaică, leguminoase pentru boabe, tomate, pepeni verzi și galbeni piersici și nectarine, deținând în același timp a doua poziție pentru grâu, floarea soarelui și legume (în anul 2011). Deși pescuitul în apele interioare se practică în mai multe regiuni, Regiunea Sud-Est este, în mod firesc, singura din țara în care se poate practica pescuitul marin. Conform datelor disponibile, în anul 2011 au fost capturate 537,20 tone de specii marine și 2.366,17 tone de specii de apă dulce, cea mai mare parte provenind din Delta Dunării (2.256,02 t), fapt ce demonstrează existența unor bogate resurse piscicole.
Suprafețe viticole importante Zona favorabilă pentru pomicultură;	Aproximativ 40% din suprafața viilor pe rod a țării, se află în Regiunea Sud-Est. Regiunea se situează pe primul loc în țară pentru cultivarea viței de vie, având o consolidată tradiție viticolă precum și condiții pedoclimatice excelente, în mod deosebit în județul Vrancea. Existența unor podgorii renumite care produc vinuri de calitate, recunoscute pe plan național și internațional. În ceea ce privește distribuția suprafeței cu livezi de caiși și piersici se observă că în Regiunea Sud-Est avem aproximativ jumătate din suprafața plantată la nivel național, iar în cazul livezilor de nectarini deținem 28% din suprafața cultivată la nivel național.
Cooperarea transfrontalieră este favorizată de existența celor 2 euroregiuni: - Euroregiunea Dunărea de Jos (România- Moldova- Ucraina); - Euroregiunea Marii Negre (Albania, Armenia, Azerbaijan, Bulgaria, Georgia, Grecia, Moldova, Romania, Rusia, Serbia, Turcia, Ucraina).	Posibilitatea colaborării cu țările vecine prin implementarea proiectelor în cadrul programelor de cooperare transfrontaliere, ce conduc la interconectarea teritoriilor și promovarea unei dezvoltări socio-economice coerente, corelate și durabile a regiunii de graniță.
Programe de investiții pentru reabilitarea infrastructurii școlare	Regiunea Sud-Est are o valoare a gradului de cuprindere a elevilor/studentilor la educație de 17,7%, apropiindu-se de media națională de 19,7%. De asemenea, a crescut populația școlară în învățământul preșcolar de 3.776 copii, în cel liceal de 14.393 elevi, dar mai ales în învățământul postliceal și de maiștri cu 115%. Existența a două mari centre universitare, la Constanța și Galați, care au specializări unice în România (industria alimentară, naval). În cadrul POR 2007-2013, au fost aprobate la finanțare până în noiembrie 2013, 51 proiecte reprezentand 124,09% față de

	valoarea alocată, respectiv 45,91 mil. euro. Până în prezent, au fost modernizate 34 de școli (în cadrul a 33 de proiecte). În urma implementării acestor proiecte, un număr de 11.029 de elevi beneficiază de noile condiții create.
Modernizarea parțială a ambulatoriilor din spitale	În cadrul POR 2007-2013, au fost contractate până în noiembrie 2013, 17 proiecte, valoarea totală solicitată fiind de 27,24 milioane euro, ceea ce reprezintă 128,35% față de valoarea alocată, respectiv 28,93 mil. euro față de 22,54 mil. Euro. Proiectele vizează reabilitatea/ modernizarea/ dotarea ambulatoriilor din spitale de urgență sau de specialitate. Până în prezent, au fost finalizate 8 proiecte, 8 ambulatorii fiind modernizate, dezvoltare și echipate, Aceste proiecte au contribuit la creșterea calității serviciilor medicale acordate pacienților, unitățile medicale respective fiind modernizate și echipate cu aparatură de înaltă performanță.
PUNCTE SLABE	
Creșterea moderată a numărului de întreprinderi.	Dinamica întreprinderilor din Regiunea Sud-Est este mai modestă decât la nivel național (regiunea ocupă locul 4 la nivel național): ponderea întreprinderilor din Regiunea Sud-Est în totalul național s-a redus progresiv, de la 12,88% în anul 2002 până la 11,60% în anul 2011.
Nivel redus al investițiilor străine în regiune; Număr redus a structurilor de sprijin pentru investitorii străini.	Investițiile străine directe în regiune în 2011, au reprezentat 2.977 milioane euro, ceea ce reprezintă 5,4% din ISD la nivel național. Regiunea se situează pe locul 5 la nivel național după regiunile București Ilfov, Centru, Sud Muntenia și Vest. Structurile de sprijin a afacerilor se concentrează numai în câteva orașe ale regiunii: Brăila, Buzău, Constanța, Galați și Mangalia.
Sisteme de transport urban neperformante și poluante; Nivele reduse de eficiență, durabilitate și siguranță a traficului în rețelele de transport rutier.c	Parcul de autobuze, minibuze și tramvaie nu este înlocuit în totalitate, în majoritatea centrelor urbane. Din totalul drumurilor publice regionale, erau modernizate numai 27,2%, regiunea ocupând ultimul loc la nivel național (în afară de Regiunea București-Ilfov). La nivel regional problemele întâmpinate de rețeaua de drumuri sunt: calitatea slabă a drumurilor, sistemul deficitar de iluminare și marcare stradală.
Conectivitate redusă a infrastructurii de transport rutier, feroviar, fluvial, naval și aerian cu coridoarele pan-europene; Conectivitate redusă a intermodalității.	Conectivitate redusă a intermodalității, datorită și lipsei unui pod peste Dunăre în zona Brăila-Galați-Tulcea, conexiunile fiind făcute cu bacul. Dacă accesibilitatea față de București poate fi considerată bună, analiza accesibilității Regiunii Sud-Est pe drumuri, pe calea ferată și pe calea aerului în contextul Uniunii Europene, arată gradul relativ de izolare regională și caracterul periferic al regiunii. Izolarea derivă atât din obstacolele naturale geografice cât și din distanța față de coridoarele europene principale.

	Locul III la nivel național din punct de vedere al densității liniilor la 1.000 km, însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul V la nivel național. Cel mai important aeroport din regiune, aeroportul din Constanța are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția 9 în anul 2011 între aeroporturile din România, cu un trafic de pasageri de aproape 76 mii de persoane, în anul 2011 și Tulcea – cu un trafic redus și fara a oferi curse regulate, în 2011.
Porturile nu sunt suficient integrate pentru realizarea transportului intermodal de mărfuri și pasageri.e	Potrivit Strategiei de transport intermodal 2020, elaborată în anul 2011, în România există 26 de terminale feroviare, dintre care 12 nu au activitate. Terminalele utilizate pentru transportul intermodal au echipamente învechite, iar cladirile și drumurile de acces nu se află într-o stare adecvată, neputând fi exploatate în bune condiții. De asemenea, în România există 19 terminale private a căror activitate o reprezintă încărcarea/descărcarea containerelor. Constanța este punctul central pentru aproximativ 80% din totalul circulației intermodale feroviare din România.
Caracterul sezonier al turismului de litoral. Infrastructura de turism este insuficient dezvoltată/învechită; Promovare si marketing de slaba calitate a turismului;	Preponderența turismului estival, cu caracter sezonier, care este concentrat pe perioade scurte de timp (aproximativ 3 luni pe an). Oferta de agrement este săracă și dotată cu echipamente și instalații învechite. Clădirile și infrastructura din centrele istorice ale orașelor regiunii necesită lucrări de renovare. Baza de cazare, deși a fost parțial renovată, nu se ridică la standardele de calitate aferente turismului internațional. Numărul de structuri de primire turistică au înregistrat o scădere semnificativă în anul 2011, față de anul precedent (-29,68%).
Productivitatea muncii scăzută Rata scăzută de activitate și de ocupare Veniturile mici ale populației din regiune. Scăderea demografică Tendința accentuată de îmbătrânire a populației	Valorile înregistrate pentru acest indicator de către firmele din Regiunea Sud-Est sunt mai mici decât mediile naționale. Regiunea Sud-Est înregistra în 2011, o rată de activitate de 56,5% (cu 6,3 puncte procentuale mai mică decât media națională) și o rată de ocupare de 53,0% (cu 6,6 puncte procentuale mai redusă), clasându-se astfel pe penultimul loc în România, populația ocupată fiind de 12,09% din totalul la nivel național (1.105.000 persoane). În anul 2011, veniturile salariale în regiune s-au situat cu 13% sub media națională: diferența între venitul mediu regional și național a crescut în mod alarmant în ultimii ani (diferența era de 10% în 2010) și de doar 6% în 2005. Între anii 1992 și 2011 Regiunea Sud Est a înregistrat o scădere continuă a populației. Sporul natural înregistrează o degradare rapidă în aceeași perioadă, scăzând de la 0,4% la -1,5% în mediul urban și de la -1,5% la -5,5%, în mediul rural. Din totalul populației active în regiune în anul 2011, 10,3% se încadrează în grupa de vârstă de peste 64 de ani. Natalitatea

	scăzuta și emigrarea forței de muncă accentuează fenomenul îmbătrânirii populației active.
Fragmentarea terenurilor agricole; Pondere mare a populației rurale ocupată în agricultura de subzistență; Infrastructura inadecvată desfășurării activităților de pescuit; Infrastructura rurală slab dezvoltată	La Recensământul Agricol din anul 2011, în regiune existau 444.412 exploatații agricole care utilizează suprafață agricolă (96,54% din totalul exploatațiilor agricole ale regiunii), având suprafață medie de 4,77 ha. În 2011, 28,3% din totalul populația ocupată din regiune a fost ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit, contribuind cu 10,54% la formarea PIB-ului regional. Dimensiunea și starea flotei precum și lipsa infrastructurilor de suport adecvate limitează capacitatea de exploatare a oportunităților de pescuit existente în condiții de siguranță. Situația drumurilor în mediul rural este critică, majoritatea localităților rurale neavând drumuri pietruite sau asfaltate. Dintr-un total 4.578 km de drumuri județene la nivelul anului 2012, ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcăminti ușoare rutiere (62,29%), în timp ce drumurile cu îmbrăcămînți asfaltice tip greu și mediu au o pondere 14,43%, singurul județ fără îmbrăcămînți asfaltice tip greu și mediu fiind județul Galați. În anul 2011, gradul de racordare la rețelele de distribuție a apei potabile, în regim centralizat era semnificativ mai ridicat în zona urbană față de zona rurală (100% față de 86,1% în mediul rural) În mediul rural, în general, nu există rețele de canalizare, gradul de acoperire fiind de 35,7% la nivelul anului 2011.
Eficiența energetică scăzută a locuințelor și clădirilor din sectorul public.	Fondul de locuințe și clădiri din sectorul public, existent în Regiunea Sud-Est, executat în diferite etape, cu diferite soluții structurale și arhitecturale, este caracterizat printr-un grad redus de izolare termică. Tendința fondului de locuințe în ultimii ani a fost de creștere. În perioada 2007-2011 numărul de locuințe a crescut constant în regiune de la 1.047.354 în anul 2007, la 1.071.126 în anul 2011. Până la momentul actual, activitățile de reabilitare și modernizare termică a clădirilor și locuințelor au fost efectuate de cele mai multe ori în mod neroganizat, fără să constituie obiectul unei acțiuni coordonate de reabilitare termotehnică și eventual de modernizare arhitecturală și funcțională, în scopul ridicării calității confortului interior, reducerii consumului de energie și atenuării emisiilor poluante pentru mediul înconjurător.
Slabe legături între zonele urbane și zonele peri-urbane, rurale și de munte;	Drumurile județene și comunale reprezintă aproximativ 80% din totalul rețelei naționale de drumuri românești. Drumurile orașenești nu s-au modernizat cu același ritm cu care a crescut tranzitul de vehicule, în condițiile în care numărul de persoane care folosesc transportul în comun este descrescător; majoritatea orașelor nu sunt dotate cu centuri ocolitoare, ceea ce conduce la creșterea timpilor de călătorie, creșterea consumului de

	combustibil, niveluri crescute ale poluării. Situația drumurilor în mediul rural este critică, multe din localităților rurale neavând drumuri pietruite sau asfaltate.
Difuzarea și utilizarea limitată a tehnologiei informațiilor și a comunicațiilor (TIC); Ponderea redusă a cheltuielilor de CDI în PIB (0,47%), comparativ cu UE (2%); Activitate de cercetare și dezvoltare slabă în regiune, cu diferențe sensibile între județe;	Cu 44% din locuitori care în 2011 aveau acces la Internet, Regiunea Sud Est este în linie cu media națională, dar mult sub media UE27 de 60%. De asemenea, gradul de informatizare a populației este în general scăzut: 55% din populația de la nivel regional nu știa să utilizeze calculatorul în 2011, procentul fiind aproape egal cu media României (54%); Regiunea se clasifică printre ultimele regiuni la nivel UE pentru cheltuieli în C&D care în 2010 nu au depășit 0,17% din PIB, mult sub media UE27 de 2,00%. Cheltuielile în C&D au fost mai ridicate în Tulcea și Galați (0,25% și 0,47%), mai scăzute în Constanța (0,14%) și cuprinse între 0,03 și 0,06% în celelalte 3 județe. Numărul de salariați în domeniu este sub media națională.
Scăderea populației școlare; Rate mari ale abandonului școlar; Infrastructura deficitară în educație; Oferta scăzută a sistemului educational pentru meseriile traditionale din regiune (în domeniile: transporturi, pescuit) dar si din noi domenii (IT);	Populația școlară a cunoscut o scădere continuă între anii 2004/2005 și 2011/2012. În anul 2011 în Regiunea Sud-Est se înregistrau rate ale abandonului școlar mai mari decât media națională pe toate nivelele de studiu. Rata mare a abandonului școlar, care a înregistrat în 2010/2011, un nivel de 24,4% la învățământului liceal și profesional. Număr redus de centre de formare profesională inițială și continuă. Regiunea Sud-Est se clasează în anul 2011, pe penultimul loc în România în privința participării elevilor/studentilor la educația terțiară și pe locul 5 la educația secundară.
Infrastructura slabă a serviciilor sociale	În perioada 2000-2012 în Regiunea Sud-Est s-a înregistrat o scădere importantă a numărului de cantine de ajutor social. Astfel în anul 2012, regiunea mai înregistra doar 12 cantine sociale finanțate de la bugetele locale cu o capacitate de 4.520 locuri pentru servirea mesei și 2.870 de beneficiari și 7 cantine sociale finanțate de ONG-uri sau alți reprezentanți ai societății civile cu o capacitate de 1.249 locuri pentru servirea mesei și 570 de beneficiari. Județul Brăila înregistra doar 1 singura cantină în timp ce Buzău, Tulcea și Vrancea câte 2. În ceea ce privește centrele de zi pentru vârstnici finanțate de la bugetul local, se remarcă faptul că, la nivelul anului 2011, județul Galați era singurul care mai presta servicii de îngrijire și asistență pentru 128 de persoane într-un număr de 2 unități La nivel regional, cei mai mulți furnizori sunt în mediul urban. În mediul rural un rol important în protecția persoanelor vulnerabile îl joacă familia. Cea mai mare parte a furnizorilor publici de servicii sociale acordă servicii primare, nu specializate.

Subfinanțarea sistemului medical; Spitale nemodernizate;	În anul 2011, Regiunea Sud-Est se afla pe penultimul loc, față de celelalte regiuni, la numărul de paturi de spital la 100.000 locuitori, cu un număr de 487,7 paturi, nivelul național fiind de 601,8 paturi de spital la 100.000 locuitori.
Managamentul deșeurilor deficitar	În cadrul Regiunii Sud-Est, aproximativ 90% din deșeurile municipale sunt eliminate prin depozitare. La nivelul Regiunii în anul 2012 există doar 6 depozite conforme pentru deșeuri menajere nepericuloase și 10 depozite neconforme ce urmează să fie închise în următorii ani. În urma analizării situației existente, cele mai importante aspecte vulnerabile în domeniul managementului deșeurilor municipale ar fi următoarele: - nivelul scăzut de educare a populației în ceea ce privește impactul gestionării necorespunzătoare a deșeurilor asupra mediului; - rata redusă de acoperire cu servicii de salubritate a localităților urbane mici și a celor rurale; - inexistența stațiilor de transfer a deșeurilor; - număr insuficient sau, după caz, inexistența punctelor de colectare selectivă a deșeurilor; - eliminarea în spațiile destinate eliminării deșeurilor menajere și a deșeurilor rezultate din activitatea de creștere a animalelor; - inexistența unei strategii coerente în ceea ce privește gestionarea deșeurilor biodegradabile;
Impactul antropic asupra biodiversității.	Având în vedere faptul că patrimoniului natural al regiunii este bogat și diversificat este inerentă apariția unor presiuni antropice asupra biodiversității, dintre care menționăm: - afectarea echilibrului ecologic și a posibilităților naturale de regenerare a speciilor de floră și faună sălbatică datorate unor activități antropice excesive (braconaj, distrugerea habitatelor, capturări excesive, practicarea turismului neorganizat și neecologic, poluarea apelor și a solurilor prin depozitări necontrolate de deșeuri, prin utilizarea nerațională a îngrășămintelor chimice și produselor de uz fitosanitar în detrimentul produselor naturale etc.); - reducerea diversității biologice (diminuarea numărului de exemplare sau chiar dispariția unor specii de plante și animale, modificarea relațiilor trofice) ca urmare a dezechilibrelor ecologice generate de schimbarea condițiilor climatice (secetă, inundații, furtuni, geruri puternice), incendierea vegetației (au loc mai ales primăvara, când localnicii curăță prin incendieri voluntare terenurile agricole), schimbarea proprietăților fizico-chimice ale solului etc.; - reducerea și fragmentarea habitatelor din cauza urbanizării și conversiei terenurilor;

	- introducerea deliberată sau accidentală de specii alohtone în ecosistemele naturale sau agricole; - diminuarea rolului de protecție a pădurilor prin exploatarea extensivă a masei lemnoase, mai ales în pădurile proprietate privată, unde se aplică tratamente adeseori rase sau cu perioadă scurtă de regenerare naturală, scopul prioritar fiind extragerea arborilor de mari dimensiuni cu procent mare de lemn de lucru; - amplasarea de generatoare eoliene a cunoscut o tendință pozitivă în ultimii ani, ca urmare a interesului crescut al investitorilor pentru energiile regenerabile, cele mai afectate fiind ariile protejate din județul Tulcea ce se află în zona II a potențialului eolian al României, fiind practic cea mai accesibilă din punct de vedere tehnic și financiar datorită condițiilor geografice locale (zonă de podiș cu dealuri de joasă înălțime și multe terenuri stepice-pășuni).
--	---

OPORTUNITĂȚI

Existenta unor Programe Naționale și Europene care sprijină dezvoltarea și diversificarea economiei regionale
Potențial de dezvoltare a clusterelor în regiune; Implementarea conceptului Smart Specialisation
Potențial ridicat de dezvoltare a infrastructurii de transport rutier, feroviar, aerian, maritim și fluvial; Dezvoltarea transportului intermodal;
Potențial favorabil pentru producția de energie din surse regenerabile (energie eoliană, solară, biomasă);
Trendul ascendent al cererii pentru agroturism, turism vitivinicol, turism montan, turism balnear și valorificarea resurselor existente (patrimoniu natural și cultural, produse locale și tradiții etno-folclorice) permit diversificarea economiei locale din zonele rurale;
Dezvoltarea parcurilor agro-industriale și a unităților de procesare a produselor agricole și legumicole, pisicole și zootehnice; Crearea pietelor de gross în mediul rural;
Interesul crescut la nivel internațional pentru turismul eco-sustenabil și conservarea biodiversității este o premisă pentru dezvoltarea sectorului turistic asigurând respectarea zonelor protejate ale regiunii;
Dezvoltarea turismului în spațiul Dunării precum și în spațiul rural, spațiul montan;
Valorificarea potențialului Deltei Dunării atât din punct de vedere turistic cât și productiv;
Posibilitatea creării și dezvoltării de platforme logistice și parcuri industriale;
Tendința accelerată de concentrare a terenurilor agricole, precum și măsurile de promovare a asocierii micilor fermieri contribuie la creșterea productivității sectorului agricol precum și a calității vieții în mediul rural;
Existenta terenurilor care permit practicarea agriculturii ecologice;
Dezvoltarea GAL-urilor și FLAG-urilor (Grupuri de acțiune locală în domeniul pescuitului);
Creșterea cererii consumatorilor pentru produse ecologice și de calitate care oferă oportunități pentru valorificarea potențialului existent al sectorului agricol și piscicol;
Subvențiile UE pentru producția agricolă și piscicolă vor facilita creșterea atractivității sectoarelor;
Crearea/dezvoltarea Zonelor Metropolitane;
Colaborare transfrontalieră;

Creșterea calității parteneriatului social, a inițiativei private și a sprijinului comunitar pentru dezvoltarea și susținerea actului educațional; dezvoltarea permanentă a parteneriatului la nivel regional prin PRAI, la nivel județean prin PLAI și la nivelul școlilor prin PAS, conferind posibilitatea diversificării pregătirii profesionale a elevilor, în cadrul învățământului liceal tehnologic și postliceal, în calificări cerute de piața muncii;
Existența programelor naționale, regionale și europene în diverse domenii educaționale și sociale;
Dezvoltarea sistemelor TIC (e-guvernare, ITS (Intelligent Transport Systems) etc.)
Dezvoltarea rapidă de noi tehnologii în domeniul medical care revoluționează modul de prevenire și tratare a bolilor și are potențialul de a eficientiza sistemul;
Creșterea calității serviciilor și îngrijirii medicale, favorizată de concurența între sistemul public și sistemul privat;
Construirea/dezvoltarea/modernizarea/dotarea centrelor sociale, medicale etc.;
Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement;
Dezvoltarea structurilor de sprijin pentru bătrâni; Încurajarea investițiilor private în acest domeniu;
Dezvoltarea voluntariatului;
AMENINȚĂRI
Fenomenul globalizării/integrării duce la marginalizarea anumitor sectoare ale economiei din regiune și chiar la dispariția acestora (ex. industria ușoară, prelucrarea produselor alimentare, etc.) cu efecte negative asupra competitivității economiei regionale;
Sectoarele economice tradiționale nu mai asigură ocuparea și creșterea economică;
Accentuarea procesului de dezindustrializare;
Competitivitate scăzută a ofertelor turistice din regiune față de ofertele turistice similare din alte regiuni sau față de pachetele turistice oferite de structurile de cazare mult mai dezvoltate de pe litoralul țărilor învecinate reduce atractivitatea obiectivelor regionale pe piața turistică;
Menținerea trendului descendent al numărului de turiști și al numărului de structuri de primire turistică din regiune;
Migrația populației tinere și a forței de muncă înalt calificate;
Riscul creșterii șomajului pe termen lung ca urmare a crizei economice globale;
Riscul continuării creșterii abandonului școlar ca urmare a dificultăților economice cu care se confruntă regiunea în contextul crizei economice globale și a eficienței scăzute a sistemului de învățământ;
Riscul dispariției unor școli din localitățile rurale ca urmare a scăderii numărului de copii din aceste zone.
Declinul demografic și îmbătrânirea populației care au efecte negative asupra societății în general, ducând la o creștere alarmantă a gradului de dependență demografică: de la 21,3% în 2010, la 30,32% în 2030 și 47,77% în 2045 (proгноze EUROSTAT);
Riscul exodului personalului medical specializat și performant către alte state europene care oferă beneficii superioare;
Infrastructura serviciilor publice deficitară în raport cu necesitățile populației;
Risc de catastrofe și dezastre naturale (risc seismic, risc de inundații).

4 Strategia de Dezvoltare a Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2014-2020

Priorități de dezvoltare

Viziune strategică și obiective

Strategia de dezvoltare a Regiunii Sud-Est va putea fi realizată pe deplin doar printr-o abordare integrată care va permite adoptarea de politici sectoriale cât mai apropiate de nevoile teritoriului. În acest sens, proiectele integrate reprezintă principalul instrument de realizare a acestui model de programare.

Nevoia de a urma metoda integrării teritoriale reiese cu precădere din consultările și dezbaterile cu reprezentanții parteneriatului economic, social și administrativ de la nivel județean. La acest nivel există o conștientizare a importanței instrumentelor operaționale care permit realizarea unor inițiative comune capabile să valorifice cât mai bine resursele și potențialul comunităților și a teritoriilor.

În același timp, proiectele integrate reprezintă modalitatea cea mai adecvată pentru promovarea conceptului dezvoltării “de jos în sus”, concept pe care Regiunea de Dezvoltare Sud Est dorește să îl promoveze cu prioritate.

Proiectele integrate reprezintă un complex de acțiuni intersectoriale, coerente și strâns legate între ele, care converg spre un obiectiv comun de dezvoltare a teritoriului și care necesită o abordare unitară a etapelor de implementare. Această definiție subliniază două aspecte:

- Conceptul de programare integrată, trăsătura fundamentală a activităților cofinanțate prin Fondurile Structurale;
- Regiunea ca punct principal de referință văzut nu doar ca destinatar al inițiativelor și acțiunilor de dezvoltare, ci și din punct de vedere al valorificării potențialului existent.

Proiectele integrate sunt incluse în Strategia Regională prin linii de intervenție (teritoriale, sectoriale și de filieră) și prin metode de programare (concertare, cooperare între actorii publici și privați). Aceste proiecte vor fi realizate atât prin concentrare, cât și la nivel regional sau subregional, acolo unde un obiectiv de dezvoltare este comun mai multor zone, chiar și neînvecinate: proiectul integrat extins unește astfel mai multe realități locale, sub forma unor filiere de producție, circuite, itinerarii, rețele sectoriale sau tematice.

Viziunea strategică a PDR Sud-Est

Regiunea Sud-Est – o regiune atractivă, un spațiu economic stabil și diversificat, capabil să asigure prosperitatea populației, în care disparitățile de dezvoltare față de alte regiuni au fost reduse.

Obiectiv general

Obiectivul general al Strategiei de dezvoltare a Regiunii Sud-Est este acela de a promova dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea calității vieții populației, astfel încât aceasta să devină o regiune competitivă pe termen lung și atractivă pentru investiții, cu valorificarea patrimoniului de mediu, a resurselor umane superior calificate, crearea de noi oportunități de ocupare a forței de muncă și creșterea semnificativă a PIB-ului regional până în 2020, până la 90% din media națională.

Strategia este formulată prin integrarea problemelor teritoriale cu cele sectoriale, precum și ținând seama de sustenabilitatea tuturor acțiunilor propuse într-un context menit să asigure șanse egale și incluziunea socială.

Într-un context de globalizare și trecere de la societatea agricolă și industrială la societatea post-industrială, obiectivele de dezvoltare ale Regiunii Sud-Est urmăresc un echilibru delicat între preocupările de egalitate și cele de competitivitate economică. Acest lucru va fi realizat printr-o serie de activități care se adresează în special infrastructurii și serviciilor necesare pentru dezvoltarea durabilă economică și socială.

Problemele asociate cu accesibilitatea, mobilitatea și mediul sunt de o importanță vitală pentru dezvoltarea eco-durabilă a regiunii și pentru bunăstarea populației. Acesta este motivul pentru care investițiile publice trebuie să continue să se concentreze asupra transportului și infrastructurii de mediu.

Obiective Specifice

- Obiectiv specific 1.1: *Creșterea atractivității și competitivității zonelor urbane în scopul conservării, protejării și dezvoltării patrimoniului istoric și cultural în vederea dezvoltării regiunii;*
- Obiectiv specific 1.2: *Îmbunătățirea condițiilor de locuit, a spațiilor publice, a calității mediului în zonele urbane și dezvoltarea unui transport public urban ecologic;*
- Obiectiv specific 2.1: *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității regionale, prin dezvoltarea unui sistem de transport rutier bazat pe principiile durabilității, inovării și securității, capabil să asigure legături rapide și eficiente cu piețele internaționale;*
- Obiectivul specific 2.2: *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității regionale prin dezvoltarea unui sistem de transport portuar competitiv;*
- Obiectivul specific 2.3: *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității regionale, prin dezvoltarea unui sistem de transport aerian competitiv;*
- Obiectivul specific 3.1: *Dezvoltarea infrastructurii de CDI și a sinergiilor între întreprinderi și aceste centre, prin utilizarea de produse și procese inovative;*
- Obiectivul specific 3.2: *Sprijinirea dezvoltării firmelor în vederea creșterii competitivității regionale și crearea de noi locuri de muncă;*
- Obiectivul specific 4.1: *Creșterea nivelului de promovare și a gradului de valorificare economică a potențialului turistic local (turism de agrement, turism științific, educațional, turism pentru vanatoare și pescuit, turism balnear și de tratament, turism cultural, turism oenologic și gastronomic, etc.);*
- Obiectivul specific 4.2: *Îmbunătățirea infrastructurii de turism specifice în vederea creșterii atractivității regiunii ca destinație turistică;*
- Obiectivul specific 5.1: *Valorificarea eficientă și durabilă a patrimoniului natural prin crearea / modernizarea infrastructurilor necesare pentru asigurarea alimentării cu apă potabilă a populației și pentru colectarea și epurarea apelor uzate în vederea creșterii calității vieții;*
- Obiectivul specific 5.2: *Protejarea mediului prin consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, sprijinirea investițiilor care promovează prevenirea generării de deșeuri, reutilizarea, inclusiv utilizarea lor ca materii prime secundare/subproduse în vederea creșterii eficienței utilizării resurselor naturale și prin decontaminarea siturilor contaminate;*

- Obiectivul specific 5.3: *Prevenirea și reducerea impactului schimbărilor climatice prin implementarea unor măsuri de protecție a mediului și de prevenire a riscurilor de mediu și dezvoltarea și întărirea serviciilor profesionale și voluntare pentru situații de urgență și a centrelor rapide de intervenție;*
- Obiectivul specific 5.4: *Conservarea și refacerea ecosistemelor naturale prin menținerea/ameliorarea stării factorilor de mediu și prin managementul durabil al ariilor protejate;*
- Obiectivul specific 6.1: *Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor din sectorul rezidențial și valorificarea resurselor regenerabile pentru producerea energiei electrice și termice;*
- Obiectivul specific 6.2: *Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor din sectorul public și a sistemului de iluminat public și valorificarea resurselor regenerabile pentru producerea energiei electrice și termice;*
- Obiectivul specific 7.1: *Creșterea ratei participării populației în sistemul de învățământ prin îmbunătățirea serviciilor de educație și a infrastructurii din sistemul educațional;*
- Obiectivul specific 7.2: *Creșterea calității serviciilor medicale și a infrastructurii în vederea îmbunătățirii stării de sănătate a populației;*
- Obiectivul specific 7.3: *Creșterea calității serviciilor sociale și a infrastructurii de servicii sociale pentru combaterea sărăciei și incluziunii sociale;*
- Obiectivul specific 7.4: *Reducerea gradului de sărăcie prin asigurarea unor condiții îmbunătățite de locuit, pentru comunitățile defavorizate, precum și asigurarea unor servicii de bază - medicale, educaționale, sociale – în vederea creșterii gradului de ocupare și incluziune socială;*
- Obiectivul specific 8.1: *Diversificarea economiei rurale prin creșterea numărului de întreprinderi, inclusiv din sectorul non-agricol, încurajarea menținerii și dezvoltării activităților tradiționale din spațiul rural;*
- Obiectivul specific 8.2: *Creșterea competitivității și durabilității sectorului piscicol;*
- Obiectivul specific 8.3: *Creșterea calității vieții în zonelor rurale prin dezvoltarea infrastructurii rurale inclusiv prin conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului istoric și cultural;*
- Obiectivul specific 9.1: *Îmbunătățirea performanței resurselor umane prin investiții în infrastructură;*
- Obiectivul specific 9.2: *Îmbunătățirea serviciilor publice, promovarea parteneriatelor la nivel regional/ local și crearea unei piețe a forței de muncă regionale moderne, flexibile, inclusive în vederea satisfacerii nevoilor pieței;*
- Obiectivul specific 10.1: *Sprijinirea dezvoltării firmelor pentru a implementa proiecte în domeniul cooperării transfrontaliere și interregionale în vederea creșterii competitivității și crearea de noi locuri de muncă;*
- Obiectivul specific 10.2: *Reducerea riscului în zona transfrontalieră prin identificarea, evaluarea, monitorizarea și abordarea riscurilor de dezastre și consolidarea de avertizare timpurie;*
- Obiectivul specific 10.3: *Îmbunătățirea capacității de cooperare și a eficienței administrațiilor publice în contextul CBC.*

Priorități de dezvoltare

Obiectivele de dezvoltare au conturat următoarele priorități regionale, care sunt prezentate într-o secvență ne-ierarhizată:

- Prioritatea 1. Dezvoltare urbană durabilă integrată
- Prioritatea 2. Dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional
- Prioritatea 3. Îmbunătățirea competitivității economiei regionale, în contextul promovării specializării economice inteligente
- Prioritatea 4. Îmbunătățirea calității turismului la nivel regional
- Prioritatea 5. Conservarea și protecția mediului înconjurător
- Prioritatea 6. Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor regenerabile
- Prioritatea 7. Îmbunătățirea calității în domeniile educație, sănătate și incluziune socială
- Prioritatea 8. Valorificarea superioară a resurselor din mediul rural și modernizarea economiei rurale
- Prioritatea 9. Îmbunătățirea resurselor umane la nivelul regional, în contextul specializării regionale inteligente
- Prioritatea 10. Promovarea cooperării transfrontaliere și interregionale

Prioritatea 1. Dezvoltare urbană durabilă integrată

Domeniu de intervenție 1: Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural și natural

Obiectivul specific 1: *Creșterea atractivității și competitivității zonelor urbane în scopul conservării, protejării și dezvoltării patrimoniului istoric și cultural în vederea dezvoltării regiunii*

Operațiuni orientative/Activități:

- Restaurarea, protejarea, promovarea și valorificarea monumentelor istorice incluse în:
 - o patrimoniul cultural național din mediul urban;
 - o patrimoniul cultural local din mediul urban;
- Construcția/ extinderea spațiilor din structurile muzeale ce adăpostesc colecții de patrimoniu sau pot conduce la creșterea atractivității regiunii;
- Lucrări de restaurare/ reconstituire arheologice pentru obiective de interes regional, inclusiv lucrări de infrastructură de acces;
- Investiții în infrastructura de comunicare, networking și promovare a obiectivelor de patrimoniu;
- Investiții în expoziții muzeale de promovare a patrimoniului cultural și natural.

Domeniu de intervenție 2: Modernizarea infrastructurii din mediul urban

Obiectivul specific 2: *Îmbunătățirea condițiilor de locuit, a spațiilor publice, a calității mediului în zonele urbane și dezvoltarea unui transport public urban ecologic*

Operațiuni orientative/Activități:

- Construcția, reabilitarea, modernizarea locuințelor și îmbunătățirea confortului acestora;
- Construcția, reabilitarea, modernizarea clădirilor publice sau comerciale din zona urbană;
- Construcția, reabilitarea, modernizarea, extinderea tramei stradale²¹² din urban, pentru îmbunătățirea calității aerului;
- Construcția, reabilitarea, modernizarea, extinderea aleilor/trotuarelor din urban (trasee pietonale)
- Construirea, reabilitarea, modernizarea parcărilor din urban;
- Construcția, amenajarea pistelor pentru biciclete;
- Crearea și dezvoltarea infrastructurii de agrement;
- Crearea, menținerea, dezvoltarea rețelei de spații verzi în special în zonele de aglomerație urbană și reducerea poluării aerului;
- Reabilitarea instalațiilor de iluminat public, prin folosirea energiilor regenerabile (iluminat verde);
- Crearea, dezvoltarea rețelelor de utilități publice – alimentare cu apă, canalizare, electricitate, gaze naturale, energie termică etc.;
- Reabilitarea, modernizarea spațiilor publice din zonele centrale ale localităților urbane;

²¹² Ansamblu de strazi pe care se concentreaza traficul principal intr-un teritoriu urban. Se foloseste sintagma "trama stradala" pentru a desemna rețeaua de cai de comunicație, majore și minore, dintr-o localitate sau din o porțiune a acesteia.

- Dotări și lucrări specifice pentru asigurarea protecției civile și creșterea nivelului de siguranță al cetățenilor;
- Dezvoltarea, modernizarea, extinderea de noi sisteme de transport în comun la nivel urban și periurban (condiționalitatea existenței planurilor de mobilitate urbană), inclusiv dotarea cu mijloace de transport ecologic (tramvaie, troleibuze, autobuze).

Prioritatea 2. Dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional

Domeniu de intervenție 1: Stimularea mobilității, accesibilității și conectivității regionale prin investiții în infrastructura de transport rutier

Obiectivul specific 1: *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității regionale, prin dezvoltarea unui sistem de transport rutier bazat pe principiile durabilității, inovării și securității, capabil să asigure legături rapide și eficiente cu piețele internaționale*

Operațiuni orientative/Activități:

- Dezvoltarea infrastructurii rutiere (drumuri naționale, județene) pe rețeaua de bază și extinsă TEN-T;
- Dezvoltarea șoselelor de centură/drumuri de ocolire pentru eliminarea blocajelor rutiere;
- Construcția, reabilitarea și consolidarea rețelei de poduri și podețe pe rețeaua de drumuri județene;
- Construirea/modernizarea de stații pentru transport public pe traseul drumului județean
- Dezvoltarea altor noduri de transport multimodale;
- Conectarea legăturilor rutiere la rețelele de transport pan-european;
- Dezvoltarea infrastructurii de transport pentru traversarea Dunării pe cale rutiera și feroviara;
- Conectarea polilor urbani/ metropolitani pe cale rutieră la structurile multi-modale de transport;
- Dezvoltarea/îmbunătățirea transportului cu emisii scăzute de dioxid de carbon și promovarea unei mobilități locale și regionale;
- Îmbunătățirea condițiilor de trecere a granițelor în special a celor externe cu Republica Moldova și cu Ucraina și cu Bulgaria;
- Îmbunătățirea infrastructurii rutiere la Marea Neagră, granița de Sud-Est a Europei;

Domeniu de intervenție 2: Stimularea mobilității, accesibilității și conectivității regionale prin investiții în infrastructura de transport naval

Obiectivul specific 2: *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității regionale prin dezvoltarea unui sistem de transport portuar competitiv*

Operațiuni orientative/Activități:

- Dezvoltarea porturilor ca terminale (multimodale/intermodale) de acces la platformele logistice și/sau la parcurile industriale;
- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii maritime și pe căi navigabile pe Dunăre și pe canalele navigabile, având în vedere promovarea unui sistem de transport ecologic.

Domeniu de intervenție 3: Stimularea mobilității, accesibilității și conectivității regionale prin investiții în infrastructura de transport aerian

Obiectivul specific 3: *Îmbunătățirea accesibilității, mobilității și conectivității regionale, prin dezvoltarea unui sistem de transport aerian competitiv*

Operațiuni orientative/Activități:

- Dezvoltarea aeroporturilor, pentru îmbunătățirea conectivității și sprijinirea mobilității regionale;
- Conectarea polilor urbani/ metropolitani pe cale aeriană la structurile multi-modale de transport;

Prioritatea 3. Îmbunătățirea competitivității economice regionale, în contextul promovării specializării economice inteligente

Domeniu de intervenție 1: Dezvoltarea centrelor de CDI, de sprijinire a afacerilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere în vederea promovării specializării economice inteligente (investiții în infrastructura și activitățile de CDI)

Obiectivul specific 1: *Dezvoltarea infrastructurii de CDI și a sinergiilor între întreprinderi și aceste centre, prin utilizarea de produse și procese inovative*

Operațiuni orientative/Activități:

- Crearea, dezvoltarea (modernizarea/extinderea) structurilor de sprijinire a afacerilor: incubatoare de afaceri, parcuri științifice, tehnologice, industriale și de afaceri, centre de competență și altele;
- Dotarea structurilor de sprijinire a afacerilor;
- Crearea, dezvoltarea (modernizarea/extinderea) rețelelor de tip cluster;
- Dezvoltarea infrastructurii de CDI în cadrul universitatilor și institutelor de cercetare (ex: centru internațional de studii avansate ptr. sisteme fluvii-delte-mări);
- Dezvoltarea infrastructurii de CDI a întreprinderilor și crearea de noi locuri de muncă pentru CDI;
- Investiții pentru susținerea inovării, transferului de tehnologii, inovare socială și parteneriate pentru activități de CDI (de proces produs, marketing, servicii);
- Proiecte de cercetare în parteneriat între universități / instituții de cercetare și întreprinderi;

Domeniu de intervenție 2: Investiții în crearea și extinderea capacităților de producție și dezvoltarea serviciilor pentru firme

Obiectivul specific 2: *Sprijinirea dezvoltării firmelor în vederea creșterii competitivității regionale și crearea de noi locuri de muncă*

Operațiuni orientative/Activități:

- Dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru a favoriza transferul tehnologic;
- Stimularea înființării de noi întreprinderi, în vederea creșterii productivității/competitivității acestora;
- Sprijin acordat firmelor pentru informatizarea activității, inclusiv achiziția de noi tehnologii;
- Sprijin acordat firmelor pentru implementarea sistemelor de calitate, a sistemelor moderne de management și pentru creșterea competenței manageriale și a productivității muncii;
- Activități de promovare și sprijin pentru afaceri (târguri, expoziții, conferințe, întâlniri „business to business”, materiale promoționale, etc.);
- Investiții pentru întreprinderi, în primul rând pentru IMM-uri, în instalații/echipamente în vederea îmbunătățirii performanței energetice și a scăderii consumurilor;

Prioritatea 4. Îmbunătățirea calității turismului la nivel regional

Domeniu de intervenție 1: Investiții în activități/evenimente culturale cu potențial turistic

Obiectivul specific 1: *Creșterea nivelului de promovare și a gradului de valorificare economică a potențialului turistic local (turism de agrement, turism științific, educațional, turism pentru vânătoare și pescuit, turism balnear și de tratament, turism cultural, turism oenologic și gastronomic, etc.)*

Operațiuni orientative/Activități:

- Crearea și promovarea brand-ului turistic regional;
- Crearea, dezvoltarea și promovarea centrelor de informare și promovare turistică;
- Promovarea pescuitului sportiv și a turismului bazat pe vânătoare și pescuit;
- Dezvoltarea turismului montan și a traseelor turistice;
- Dezvoltarea parteneriatului dintre furnizorii de servicii turistice, agenții de turism, furnizorii de servicii de transport etc., în scopul integrării serviciilor;
- Promovarea agroturismului, ecoturismului și a tradițiilor conservate, în mediul rural;
- Promovarea potențialului arheologic din mediul rural;
- Reabilitarea monumentelor, inclusiv crearea de noi puncte de atracție;
- Organizarea de festivaluri, concerte, târguri cu produse tradiționale etc.;
- Dezvoltarea turismului de croazieră;
- Crearea traseelor turistice: "traseul vinului", gastronomic etc., care să cuprindă județele regiunii.

Domeniu de intervenție 2: Investiții în infrastructura turistică pentru îmbunătățirea facilităților turistice

Obiectivul specific 2: *Îmbunătățirea infrastructurii de turism specifice în vederea creșterii atractivității regiunii ca destinație turistică*

Operațiuni orientative/Activități:

- Construirea, reabilitarea, modernizarea infrastructurii publice în stațiunile turistice;
- Construirea, reabilitarea, modernizarea infrastructurii private în stațiunile turistice;
- Înființarea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii turismului cultural și religios, științific;
- Înființare, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii specifice activităților de agrement acvatic la nivel maritim și fluvial;
- Înființarea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii turismului pentru vânătoare și pescuit;
- Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii montane;
- Crearea, dezvoltarea, modernizarea infrastructurii balneare și de tratament regional/local;
- Crearea, extinderea, modernizarea de structuri agroturistice și pentru activități de turism rural;
- Dezvoltarea rețelelor de captare și/sau transport a izvoarelor minerale cu potențial terapeutic (ape minerale, lacuri și nămoluri terapeutice etc.) din stațiunile turistice balneare, climatice și balneo-climatice;
- Înființarea, dezvoltarea porturilor turistice (pentru ambarcațiuni de agrement);
- Crearea de locuri de campare, locuri pentru picnic;

- Amenajarea pârtiilor de ski, pentru săniuș și facilități pentru sporturile de iarnă;
- Amenajarea sporturi acvatice (strandurilor artificiale și naturale etc.);
- Amenajarea pistelor pentru biciclete, trasee de ciclism și a infrastructurii conexe.

Prioritatea 5. Conservarea și protecția mediului înconjurător

Domeniu de intervenție 1: Construcția și modernizarea sistemelor de infrastructură de apă și de apă uzată;

Obiectivul specific 1: *Valorificarea eficientă și durabilă a patrimoniului natural prin crearea / modernizarea infrastructurilor necesare pentru asigurarea alimentării cu apă potabilă a populației și pentru colectarea și epurarea apelor uzate în vederea creșterii calității vieții*

Operațiuni orientative/Activități:

- Construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de apă și apă uzată;
- Construcția/reabilitarea/modernizarea stațiilor de epurare;
- Ecologizarea suprafețelor de apă și sol poluate și realizarea unor sisteme de avertizare-alarmare sonoră a populației și a obiectivelor din zonele potențial afectate;
- Aplicarea de soluții ecologice pentru colectarea și epurarea apelor uzate, inclusiv în Delta Dunării și la Marea Neagră;
- Stoparea poluării, respectiv depoluarea râurilor și lacurilor, inclusiv acțiuni de repopularea a acestora;

Domeniu de intervenție 2: Extinderea și modernizarea sistemelor de gestionare a deșeurilor, cât și reabilitarea siturilor contaminate

Obiectivul specific 2: *Protejarea mediului prin consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, sprijinirea investițiilor care promovează prevenirea generării de deșeuri, reutilizarea, inclusiv utilizarea lor ca materii prime secundare/ subproduse în vederea creșterii eficienței utilizării resurselor naturale și prin decontaminarea siturilor contaminate*

Operațiuni orientative/Activități:

- Investiții în sistemele de gestionare a deșeurilor menajere, industriale, medicale etc.;
- Valorificarea deșeurilor solide colectate, inclusiv prin compostare, precum și a nămolurilor de la stațiile de epurare;
- Dotarea cu echipamente și utilaje specifice pentru colectarea/ transportul/ sortarea deșeurilor;
- Identificarea, curățarea, decontaminarea suprafețelor (solurilor) poluate;
- Demolarea clădirilor și planarea terenurilor, pentru stoparea poluării și îmbunătățirea mediului din urban și rural;
- Activități adiacente pentru amenajarea de bază a terenurilor care au fost decontaminate;

Domeniu de intervenție 3: Crearea sistemului de gestiune și control al factorilor de mediu și intervenții în situații de urgență

Obiectivul specific 3: *Prevenirea și reducerea impactului schimbărilor climatice prin implementarea unor măsuri de protecție a mediului și de prevenire a riscurilor de mediu și*

dezvoltarea și întărirea serviciilor profesionale și voluntare pentru situații de urgență și a centrelor rapide de intervenție

Operațiuni orientative/Activități:

- Investiții în echipamente specifice fiecărui județ pentru prevenirea și gestionarea riscurilor apărute la nivel local și regional, inclusiv a instituțiilor care asigură supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat;
- Investiții în infrastructura de prevenire a situațiilor de urgență (îndiguiri, regularizare cursuri de apă, consolidare terenuri afectate de alunecări de teren, etc.);
- Consolidarea falezelor și înnisipări artificiale în zonele afectate de eroziunea apelor;
- Crearea unui centru regional de prevenire și management a situațiilor de poluare accidentală a Dunării și a unui plan regional de acțiune;
- Crearea de unități de monitorizare a mediului și de intervenție rapidă;
- Schimb de experiență și know how în managementul situațiilor de urgență;
- Acțiuni preventive de informare și conștientizare a populației în situații de urgență;
- Elaborarea hărților de risc (alunecări de teren, risc seismic, etc.)

Domeniu de intervenție 4: Protejarea biodiversității și alte acțiuni de protecția mediului

Obiectivul specific 4: *Conservarea și refacerea ecosistemelor naturale prin menținerea/ameliorarea stării factorilor de mediu și prin managementul durabil al ariilor protejate*

Operațiuni orientative/Activități:

- Elaborarea/actualizarea planurilor de management a ariilor protejate și a studiilor de evaluare a stării de conservare a habitatelor și speciilor din ariile naturale protejate;
- Investiții în infrastructura de uz public orientată spre protecția și gestionarea mediului în ariile naturale protejate;
- Organizarea de cursuri de instruire pentru personalul din ariile naturale protejate;
- Organizarea și derularea de campanii de informare și conștientizare a populației;
- Acțiuni pentru reconstrucția ecologică a ecosistemelor și a habitatelor deteriorate;
- Acțiuni de curățare a canalelor și decolmatare în toate zonele, pentru îmbunătățirea navigației;
- Recrearea condițiilor de stabilitate și siguranță a zonelor expuse eroziunii apelor, dezastrelor naturale și fenomenelor de despădurire.
- Investiții ce vizează implementarea sistemelor de monitorizare a calității factorilor de mediu (aer, apă, sol), precum și a poluării fonice în zonele urbane;
- Investiții în realizarea de perdele de protecție atmosferice și fonice de-a lungul arterelor rutiere intens circulate, magistrelor feroviare, aeroporturilor etc., inclusiv împădurirea terenurilor degradate;
- Crearea/menținerea rețelei de spații verzi, parcuri, inclusiv plantarea cu arbori a spațiilor publice și a trotuarelor de pe principalele artere de circulație.

Prioritatea 6: Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor regenerabile

Domeniu de intervenție 1: Creșterea eficienței energetice a clădirilor din sectorul rezidențial (locuințelor)

Obiectivul specific 1: *Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor din sectorul rezidențial și valorificarea resurselor regenerabile pentru producerea energiei electrice și termice*

Operațiuni orientative/Activități:

- Investiții în reabilitarea și modernizarea termică a clădirilor existente și a clădirilor noi, din sectorul rezidențial;
- Crearea, extinderea, reabilitarea, re tehnologizarea infrastructurii pentru încălzirea și prepararea apei calde menajere, producerea și distribuirea energiei și a agentului termic, în sistem centralizat, gestionată la nivel comunal, orășenesc, municipal, intercomunitar, județean sau regional și/sau prin folosirea oricăror forme de energie regenerabilă (eolian, solar, biomasă, hidroenergetic, a altor resurse neconvenționale);
- Contorizarea utilităților la nivelul clădirilor;
- Investiții în termoizolarea conductelor din subsoluri;
- Dezvoltarea/îmbunătățirea sistemelor de termoficare;
- Gestionarea individuală a utilităților prin montarea în apartamente a repartitoarelor de costuri;

Domeniu de intervenție 2: Creșterea eficienței energetice a clădirilor din sectorul public

Obiectivul specific 2: *Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor din sectorul public și a sistemului de iluminat public și valorificarea resurselor regenerabile pentru producerea energiei electrice și termice*

Operațiuni orientative/Activități:

- Investiții în reabilitarea și modernizarea termică a clădirilor existente și a clădirilor noi, din sectorul public;
- Crearea, extinderea, re tehnologizarea infrastructurii pentru încălzirea și prepararea apei calde menajere, producerea și distribuirea energiei, prin folosirea oricăror formelor de energie regenerabilă (eolian, solar, biomasă, hidroenergetic, a altor resurse neconvenționale);
- Contorizarea utilităților la nivelul clădirilor;
- Investiții în termoizolarea conductelor din subsoluri;
- Dezvoltarea/îmbunătățirea sistemelor de termoficare;
- Îmbunătățirea (construcția, reabilitarea și modernizarea) sistemului de iluminat public, inclusiv prin utilizarea tehnologiei LED și de control al luminii, inclusiv prin utilizarea sistemelor de iluminat cu panouri fotovoltaice;
- Campanii de conștientizare a publicului pe teme aferente eficienței energetice;

Prioritatea 7. Îmbunătățirea calității în domeniile educație, sănătate și incluziune socială

Domeniu de intervenție 1: Investiții în educație pentru îmbunătățirea calității învățământului și dezvoltarea infrastructurii din mediul urban și rural

Obiectivul specific 1: *Creșterea ratei participării populației în sistemul de învățământ prin îmbunătățirea serviciilor de educație și a infrastructurii din sistemul educațional*

Operațiuni orientative/Activități:

- Construcția/ reconstrucția/ consolidarea/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea infrastructurii educaționale;
- Dotarea infrastructurii antepreșcolare (creșe), grădinițe;
- Dotarea infrastructurii educaționale (școli, licee);
- Înființarea/dezvoltarea infrastructurii de after-school;
- Dotarea infrastructurii de after-school;
- Construcția/ reconstrucția/ consolidarea/ reabilitarea/ modernizarea/extinderea infrastructurii culturale;
- Dotarea infrastructurii culturale;
- Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de educație universitară;
- Construcția/consolidarea/reabilitarea/modernizarea/extinderea campusurilor universitare;
- Dotarea infrastructurii universitare;
- Facilitarea accesului tuturor persoanelor la educație, la formare profesională, la activități sportive și culturale, în special din categoriile dezavantajate;
- Înființarea/dezvoltarea bazelor sportive, dotarea bazelor de agrement și de recreere;
- Corelarea ofertei sistemului educațional și de formare profesională cu noile cerințe ale pieței muncii;
- Dezvoltarea de platforme e-learning pentru formare profesională continuă;
- Dezvoltarea de programe educaționale specifice pentru categorii speciale (copii cu potențial înalt de educație);
- Dezvoltarea parteneriatelor între unitățile de învățământ și mediul de afaceri, universități și administrația publică și susținerea cercetării și inovării;
- Dezvoltarea acțiunilor inovative în vederea îmbunătățirii tranziției de la școală la piața muncii;
- Dezvoltarea de programe educaționale specifice și promovarea tehnicilor TIC în educație;
- Monitorizarea inserției absolvenților din învățământul preuniversitar și universitar;
- Acțiuni întreprinse pentru reducerea abandonului școlar;
- Campanii de informare și conștientizare cu privire la rolul educației în dezvoltarea durabilă;

Domeniu de intervenție 2: Investiții în sănătate pentru îmbunătățirea calității serviciilor oferite și dezvoltarea infrastructurii din mediul urban și rural

Obiectivul specific 2: *Creșterea calității serviciilor medicale și a infrastructurii în vederea îmbunătățirii stării de sănătate a populației*

Operațiuni orientative/Activități:

- Construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de sănătate;
- Dotarea cu echipamente medicale specializate și utilități de ultimă generație cu emisii minime de radiații (microdote) și care sprijină promovarea de tratamente non-invazive, precum și formarea profesională a cadrelor medicale pentru folosirea potențialului optim al echipamentelor;
- Informatizarea spitalelor și crearea conectivității cu rețelele regionale, naționale și internaționale în domeniul sănătății;
- Crearea și promovarea unor programe de formare profesională specializată în vederea creșterii calității serviciilor medicale (servicii medicale de prevenire a unor boli, dar și servicii medicale care presupun utilizarea corectă a noilor echipamente medicale cu care sunt dotate);
- Dezvoltarea parteneriatelor între unitățile sanitare, universități, administrația publică pentru susținerea cercetării;
- Activități de informare/ programe/ campanii de educare și informare a populației privind sănătatea locuitorilor.

Domeniu de intervenție 3: Investiții în calitatea serviciilor sociale și a infrastructurii de servicii sociale din mediul urban și rural

Obiectivul specific 3: *Creșterea calității serviciilor sociale și a infrastructurii de servicii sociale pentru combaterea sărăciei și incluziunii sociale*

Operațiuni orientative/Activități:

- Construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de servicii sociale;
- Dotarea infrastructurii serviciilor sociale;
- Dezvoltarea de servicii comunitare de bază, pentru comunitățile izolate (cabine medicale mobile);
- Îmbunătățirea condițiilor de locuire (construcția/reabilitarea/modernizarea locuințelor sociale) pentru persoanele defavorizate, inclusiv pentru tinerii care ies din centrele de plasament;
- Înființarea/dezvoltarea unui sistem de servicii integrate care să răspundă eficient nevoilor populației aflate în situații de risc social;
- Crearea/dezvoltarea de centre sociale pentru batrani, persoane cu dizabilitati si persoane suferind de boli incurabile;
- Dezvoltarea și stimularea economiei sociale de catre actori publici, privati și ONG-uri;
- Dezvoltarea parteneriatelor între administrația publică și ONG-uri pentru creșterea calității serviciilor sociale oferite;
- Creșterea competențelor profesionale a personalului implicat în domeniul acordării de servicii sociale;
- Activități (informare/consiliere/mediere etc.) de dezvoltare comunitară integrată, în vederea creșterii gradului de coeziune la nivelul comunității (îngrijirea la domiciliu, etc.);
- Amplasarea de sisteme de supraveghere video, cu rol preventiv în zone cu o infracționalitate ridicată;

Domeniu de intervenție 4: Sprijinirea regenerării economice și sociale a zonelor sărace, identificate cu risc de excluziune

Obiectivul specific 4: *Reducerea gradului de sărăcie prin asigurarea unor condiții îmbunătățite de locuit, pentru comunitățile defavorizate, precum și asigurarea unor servicii de bază - medicale, educaționale, sociale – în vederea creșterii gradului de ocupare și incluziune socială*

Operațiuni orientative/Activități: Proiecte integrate de regenerare economică a zonelor sărace identificate cu risc de excluziune a comunităților marginalizate, prin:

- Îmbunătățirea condițiilor de locuire (construcție/reabilitare/modernizare locuințe sociale);
- Investiții în infrastructura de sănătate și servicii sociale (centre integrate de intervenție medico-socială);
- Stimularea ocupării, prin intermediul activităților de economie socială;
- Investiții în infrastructura de economie socială;
- Integrarea comunităților marginalizate și combaterea discriminărilor de orice tip;
- Activități (informare/consiliere/mediere etc.) de dezvoltare comunitară integrată, în vederea creșterii gradului de coeziune și consens la nivelul comunității.

Instrumentul DLRC (*Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității*) promovează măsuri destinate reducerii sărăciei și excluziunii sociale, prin implementarea unor planuri (strategii) integrate ce vor cuprinde atât intervenții infrastructurale cât și intervenții ce vizează diversele tipuri de servicii acordate comunităților defavorizate menite să asigure locuirea, ocuparea prin activități de economie socială, precum și furnizarea integrată a serviciilor medicale și sociale.

Prioritatea 8. Valorificarea superioară a resurselor din mediul rural și modernizarea economiei rurale

Domeniu de intervenție 1: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor din zona rurală, inclusiv în sectoarele non-agricole pentru a crește rezultatele economice din aceste zone

Obiectivul specific 1: *Diversificarea economiei rurale prin creșterea numărului de întreprinderi, inclusiv din sectorul non-agricol, încurajarea menținerii și dezvoltării activităților tradiționale din spațiul rural*

Operațiuni orientative/Activități:

- Crearea/dezvoltarea de parcuri agroindustriale, a unităților de procesare și a depozitelor;
- Crearea de piețe de gross în mediul rural;
- Promovarea înființării grupurilor de producători din sectorul agricol și silvic;
- Investiții pentru crearea/ extinderea activităților de obținere a produselor non-agricole non-alimentare și a serviciilor conexe (produse de uz gospodăresc, articole de pielărie, îmbrăcăminte, încălțăminte, tricotaje, uleiuri esențiale etc.)
- Investiții pentru crearea/extinderea activităților non-agricole tradiționale cu specific local (fierului, olăritului, broderiei, confecționarea de instrumente muzicale tradiționale), precum și desfacerea acestor produse;
- Creșterea nivelului de pregătire profesională a lucrătorilor din întreprinderile agricole și non-agricole din zona rurală;
- Investiții acordate IMM-urilor din mediul rural, pentru dezvoltarea activităților non-agricole;
- Sprijin acordat firmelor din mediul rural pentru informatizarea activității, inclusiv achiziția de noi tehnologii;
- Sprijin acordat firmelor din mediul rural pentru implementarea sistemelor de calitate, a sistemelor moderne de management și pentru creșterea competenței manageriale și a productivității muncii;
- Activități de promovare și sprijin pentru afaceri (târguri, expoziții, conferințe, întâlniri „business to business”, materiale promoționale, etc.);
- Înființarea și dezvoltarea Grupurilor de Acțiune Locală (GAL).

Domeniu de intervenție 2: Investiții în sectorul piscicol și îmbunătățirea condițiilor economice din zonele piscicole

Obiectivul specific 2: *Creșterea competitivității și durabilității sectorului piscicol*

Operațiuni orientative/Activități:

- Investiții în sectorului piscicol inclusiv prin susținerea producției piscicole (acvacultură și cultură marină) și modernizarea infrastructurii pentru pescuit;
- Îmbunătățirea flotei de pescuit;
- Sprijin pentru comercializarea și marketing-ul produselor piscicole;
- Sprijin pentru întreprinzătorii agricoli, întreprinzătorii din sectorul piscicol și al acvaculturii și structurilor asociative în vederea implementării sistemelor de certificare a calității produselor într-un sistem de filieră;

- Promovarea strategiilor de dezvoltare integrată a zonelor piscicole;
- Investiții în unități de acvacultură (înființare, extindere, modernizare);
- Elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare a zonelor pescărești la nivelul Regiunii Sud-Est.

Domeniu de intervenție 3: Investiții în infrastructură și îmbunătățirea serviciilor de bază din localităților rurale

Obiectivul specific 3: *Creșterea calității vieții în zonelor rurale prin dezvoltarea infrastructurii rurale inclusiv prin conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului istoric și cultural*

Operațiuni orientative/Activități:

- Restaurarea, protejarea, promovarea și valorificarea monumentelor istorice incluse în:
 - patrimoniul cultural național din mediul rural;
 - patrimoniul cultural local din mediul rural;
- Construirea de drumuri noi, extinderea, reabilitarea, modernizarea rețelei de drumuri de interes local care fac legătura cu zonele urbane și periurbane, pentru îmbunătățirea calității aerului;
- Construcția, reabilitarea și consolidarea rețelei de poduri și podețe;
- Asigurarea accesibilității rutiere în zonele rurale/montane, pentru a îmbunătăți condițiile de viață în mediul rural și de munte și pentru a susține activitățile economice (inclusiv activitățile turistice) în acele zone;
- Reabilitarea, modernizarea, extinderea aleilor/trotuarelor/ rigolelor pentru scurgerea apelor pluviale din localitățile rurale;
- Dezvoltarea, modernizarea, îmbunătățirea, extinderea de noi sisteme de transport în comun, inclusiv dotarea cu mijloace ecologice (troleibuze, autobuze etc.), care fac legătura cu zonele urbane și periurbane;
- Construcția/ reabilitarea/ extinderea clădirilor publice;
- Construcția locuințelor;
- Reabilitarea unităților de cult;
- Construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de gaze naturale;
- Construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii de energie electrică;
- Dotări și lucrări specifice pentru asigurarea protecției civile și creșterea nivelului de siguranță al cetățenilor;
- Crearea, extinderea, modernizarea rețelelor internet de înaltă viteză (bandă largă);
- Achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, patente, licențe, drepturi de autor;
- Sprijin pentru crearea de grupuri locale păstrătoare de tradiții (mestesugari, formații de dansuri și muzică, satul tradițional, satul pescăresc etc.);
- Investiții pentru producerea și utilizarea durabilă a energiei din surse regenerabile în cadrul fermelor agricole.

Prioritatea 9. Îmbunătățirea resurselor umane la nivelul regional, în contextul specializării regionale inteligente

Domeniu de intervenție 1: Investiții în infrastructura serviciilor de ocupare

Obiectivul specific 1: *Îmbunătățirea performanței resurselor umane prin investiții în infrastructură*

Operațiuni orientative/Activități:

- Înființarea/ dezvoltarea centrelor de instruire și perfecționare pentru resursele umane (salariați, etc.);
- Dotarea centrelor de instruire și perfecționare pentru resursele umane;
- Înființarea/ dezvoltarea centrelor de formare profesională la toate nivelurile;
- Dotarea infrastructurii de formare profesională la toate nivelurile;

Domeniu de intervenție 2: Investiții în dezvoltarea resurselor umane inclusiv din administrația publică

Obiectivul specific 2: *Îmbunătățirea serviciilor publice, promovarea parteneriatelor la nivel regional/ local și crearea unei piețe a forței de muncă regionale moderne, flexibile, inclusive în vederea satisfacerii nevoilor pieței*

Operațiuni orientative/Activități:

- Instruire profesională selectivă, orientată către sectoare cu potențial ridicat de dezvoltare;
- Realizarea de acțiuni de consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau pentru inițierea unei afaceri;
- Dezvoltarea de acțiuni inovative de creștere a inserției pe piața muncii;
- Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor partenerilor sociali;
- Monitorizarea inserției/ reinserției pe piața muncii a beneficiarilor de măsuri active de ocupare a forței de muncă;
- Promovarea metodelor non-formale de instruire și a programelor de mentorat în industriile creative;
- Facilități pentru adaptarea tinerilor la ocuparea primului loc de muncă;
- Îmbunătățirea capacității administrative pentru a sprijini utilizarea rațională a resurselor financiare disponibile, inclusiv asistența financiară nerambursabilă;
- Implementarea proiectelor de e-guvernare pentru eficientizarea activității administrației publice;
- Formarea profesională a personalului din administrație;
- Dezvoltarea capitalului uman din instituțiile care oferă servicii pe piața muncii;
- Îmbunătățirea capacității de management pentru elaborarea/actualizarea strategiilor și a serviciilor publice de interes regional, în mod eficace, eficient și transparent într-un cadru de parteneriat larg;
- Îmbunătățirea capacității administrative prin realizarea fișelor cadastrale;
- Dezvoltarea rețelelor pentru cooperarea inter-regională și trans-națională;
- Dezvoltarea parteneriatelor public-public, public-privat și cu mediul academic.

Prioritatea 10 Promovarea cooperării transfrontaliere și interregionale

Domeniu de intervenție 1: Îmbunătățirea cooperării transfrontaliere și interregionale pentru creșterea oportunităților de afaceri

Obiectivul specific 1: *Sprijinirea dezvoltării firmelor pentru a implementa proiecte în domeniul cooperării transfrontaliere și interregionale în vederea creșterii competitivității și crearea de noi locuri de muncă*

Operațiuni orientative/Activități:

- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de afaceri și promovarea cooperării;
- Construcția/ modernizarea/ extinderea/ reabilitarea infrastructurii turistice cu potențial transfrontalier, inclusiv a zonelor de agrement;
- Promovarea rețelelor turistice și diversificarea serviciilor turistice transfrontaliere și interregionale existente;
- Marketingul și promovarea în comun a produselor transfrontaliere;
- Dezvoltarea legăturilor și a schimburilor transfrontaliere dintre centrele de educație/ instruire;

Domeniu de intervenție 2: Îmbunătățirea cooperării transfrontaliere în zonele de protecție a mediului pentru a face față mai bine riscurilor

Obiectivul specific 2: *Reducerea riscului în zona transfrontalieră prin identificarea, evaluarea, monitorizarea și abordarea riscurilor de dezastre și consolidarea de avertizare timpurie*

Operațiuni orientative/Activități:

- Integrarea standardelor și a sistemelor armonizate pentru o mai bună prognozare și de gestionare a riscurilor naturale și antropice în zona CBC;
- Sprijinirea acțiunilor care vor conduce la o definiție comună și evaluare a situațiilor de urgență;
- Sprijinirea un management de coastă integrat la Marea Neagră;
- Îmbunătățirea nivelului de conștientizare a publicului în ceea ce privește managementul și protejarea mediului;
- Activități comune de avertizare și răspuns la situații de urgență (dotarea cu echipamente).

Domeniu de intervenție 3: Investiții în capacitatea instituțională din zonele de frontieră pentru a împărtăși experiențe și practici comune

Obiectivul specific 3: *Îmbunătățirea capacității de cooperare și a eficienței administrațiilor publice în contextul CBC*

Operațiuni orientative/Activități:

- Consolidarea rețelor de cooperare transfrontalieră locale/ regionale;
- Elaborarea strategiilor de implementare, dezvoltarea și transferul modelului de bune practici și soluții (inclusiv bune practici pentru asigurarea serviciilor publice prin instrumente de e-guvernare);

- Asigurarea de echipamente și infrastructură pentru a spijini modernizarea serviciilor publice în domenii: politică socială, vamă, educație, sănătate și ocupare;
- Coordonarea politicilor și investițiilor în zona CBC - dezvoltarea unor abordări comune la probleme comune – în domenii cum ar fi politică socială, vamă, educație, sănătate și ocupare;
- Dezvoltarea unor structuri comune, sisteme și instrumente ce duc la consolidarea CBC;
- Creșterea capacității administrației publice de a implementa reforme și programe de investiții publice în contextul CBC;
- Îmbunătățirea capacității administrative publice de a implementa proiecte europene;
- Acțiuni de promovare a reducerii birocrăției pentru cetățeni;
- Creșterea gradului de conștientizare cu privire la zona CBC.

5 Estimarea necesităților de finanțare

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014 – 2020 este conceput ca un plan cuprinzător pentru dezvoltarea la nivel regional ce oferă baza strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestora (buget de stat, buget local, fonduri comunitare, fonduri private, etc).

În ceea ce privește cuantificarea necesităților de finanțare, acestea au fost estimate în baza portofoliului regional de proiecte, portofoliu construit de-a lungul perioadei 2011 – 2013, împreună cu toți actorii locali și regionali, implicați în cadrul procesului de planificare, precum și în baza sumelor previzionate la nivel național. În acest sens, investițiile previzionate a fi realizate au fost corelate cu sumele efectiv utilizate pentru susținerea unor investiții similare, realizate în perioada 2007 – 2013.

Tabelul de mai jos prezintă într-o manieră sintetizată estimarea financiară aferentă perioadei 2014 – 2020, la nivelul fiecărei priorități a PDR Sud-Est 2014-2020.

milioane euro

Prioritate PDR Sud-Est	Total	Total Public	Sursă fonduri			
			Buget de stat	Buget local	Fonduri comunitare	Surse private
P1	2.000	2.000	260	40	1.700	0
P2	2.000	2.000	260	40	1.700	0
P3	468	108	5	54	301	360
P4	400	350	46	7	333	50
P5	300	300	39	6	255	0
P6	300	230	30	5	196	70
P7	220	190	25	4	183	30
P8	500	400	52	8	410	100
P9	300	280	36	6	252	20
P10	160	144	19	3	134	16
TOTAL	6.648	6.002	772	172	5.462	646

Obiectivele Tematice (OT) ale Strategiei Europa 2020 care se vor finanța din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) sunt:

- OT 1 - Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării;
- OT 2 - Îmbunătățirea accesului la tehnologiile informației și comunicațiilor, a utilizării și a calității acestora;
- OT 3 - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), a sectorului agricol și a sectorului pescuitului și acvaculturii;
- OT 4 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele;
- OT 5 – Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor;
- OT 6 - Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- OT 7 - Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
- OT 8 - Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
- OT 9 - Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
- OT 10 - Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții;
- OT 11 - Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă.

Priorități de dezvoltare, care fundamentează strategia de dezvoltare regională a Regiunii Sud-Est sunt:

- Prioritatea 1. Dezvoltare urbană durabilă integrată
- Prioritatea 2. Dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional
- Prioritatea 3. Îmbunătățirea competitivității economiei regionale, în contextul promovării specializării economice inteligente
- Prioritatea 4. Îmbunătățirea calității turismului la nivel regional
- Prioritatea 5. Conservarea și protecția mediului inconjurător
- Prioritatea 6. Îmbunătățirea eficienței energetice și utilizarea resurselor regenerabile
- Prioritatea 7. Îmbunătățirea calității în domeniile educație, sănătate și incluziune socială
- Prioritatea 8. Valorificarea superioară a resurselor din mediul rural și modernizarea economiei rurale
- Prioritatea 9. Îmbunătățirea resurselor umane la nivelul regional, în contextul specializării regionale inteligente
- Prioritatea 10. Promovarea cooperării transfrontaliere și interregionale.

6 Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei

În vederea monitorizării implementării Planului de Dezvoltare Regională 2014 – 2020, a fost stabilit orientativ un set de indicatori de monitorizare.

Indicatorii au fost corelați cu cei din propunerile Regulamentelor Europene și sunt în conformitate cu cei din Programul Național de Reformă 2011 – 2013, prin care România și-a asumat îndeplinirea Țintelor Strategiei Europa 2020.

Tabelul de mai jos prezintă acești indicatori în mod centralizat pentru fiecare prioritate și domeniu de intervenție, în parte.

Prioritate	Domeniul de intervenție	Indicatori de realizare (<i>output</i>) previzionați		Indicatori de rezultat previzionați		Sursa date
		Indicator	UM	Indicator	UM	
1. Dezvoltarea urbană durabilă integrată	1. Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural și natural	Obiective de patrimoniu restaurate/ promovate și dotate în mod corespunzător	Nr.	Creșterea numărului de vizitatori la obiectivele de patrimoniu restaurate/ promovate	(%)	POR, Date administrative ;
	2. Modernizarea infrastructurii din mediul urban	Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zona urbană	Nr.	Populația care beneficiază de clădirile construite sau renovate	Nr.	Date administrative ; POR
		Mijloace de transport nepoluante	Nr. (m ²)	Pasageri transportați în mijloace de transport public urban Locuitori care beneficiază de	Nr.	

		Spațiilor verzi create sau reabilitate: - spații verzi create; - spații verzi reabilitate;		crearea/ amenajarea/ reabilitarea spațiilor verzi		
2. Dezvoltarea infrastructurii de transport la nivel regional	1. Stimularea mobilității, accesibilității și conectivității regionale prin investiții în infrastructura de transport rutier	Lungimea totală a drumurilor reabilite sau modernizate	km	Creșterea lungimii drumurilor reabilite sau modernizate	%	POR; Date administrative ;
	2. Stimularea mobilității, accesibilității și conectivității regionale prin investiții în infrastructura de transport naval	Porturi dezvoltate	Nr.	Creșterea numărului de nave care tranzitează porturile maritime și fluviale	%	Date administrative ; POIM;

	3. Stimularea mobilității, accesibilității și conectivității regionale prin investiții în infrastructura de transport aerian	Aeroporturi construite sau modernizate	nr.	Volumul de pasageri transportați	Mii pers.	POIM, INS
3. Îmbunătățirea competitivității economice regionale, în contextul promovării specializării economice inteligente	1. Dezvoltarea centrelor de CDI, de sprijinire a afacerilor, transfer tehnologic, inovare socială, networking, clustere în vederea promovării specializării economice inteligente	Dezvoltarea centre/institute de CDI	nr.	Nr. de firme care colaborează cu centrele/institutele de CDI	Nr.	Date administrative ; POR, POCU
	2. Investiții în crearea și extinderea capacităților de producție și dezvoltarea serviciilor pentru firme	Nr. de firme care beneficiază de finanțare	Nr.	Locuri de muncă nou create	Nr.	Date administrative ; POR, POCU
4. Îmbunătățirea turismului la nivel regional	1. Investiții în activități/evenimente culturale cu potențial turistic	Activități de promovare și marketing teritorial dezvoltate	nr.	Creșterea numărului de turiști sosiți în Regiune	%	Date administrative ; POR; INS
	2. Investiții în infrastructura turistică pentru îmbunătățirea facilităților turistice	Obiective turistice dezvoltate /modernizate	Nr.		%	Date administrative ; PO; INS

5. Conservarea protecția mediului înconjurător	1. Construcția și modernizarea sistemelor de infrastructură de apă și de apă uzată	Lungimea totală a rețelei de alimentare de apă potabile creată/ modernizată /reabilitată/ extinsă Lungimea totală a rețelei de apă uzată creată/ modernizată /reabilitată/	km km	Creșterea populației deservită de rețeaua de alimentare cu apă potabilă Creșterea volumului de apă uzată tratată în stații de epurare	% %	MMSC POIM; Date administrative
	2. Extinderea și modernizarea sistemelor de gestionare a deșeurilor, cât și reabilitarea siturilor contaminate	Situri poluate decontaminate	nr.	Ponderea suprafeței decontaminate din totalul suprafeței poluate	%	Date administrative ; PO; INS
	3. Crearea sistemului de gestiune și control al factorilor de mediu și intervenții în situații de urgență	Numărul de unități mobile echipate pentru situații de urgență	Nr.	Reducerea timpului de intervenție în situații de urgență	%	IGSU POIM MAI
	4. Protejarea biodiversității și alte acțiuni de protecția mediului	Suprafața habitatelor aflate într-o stare de conservare mai bună	ha	Număr de activități întreprinse pentru protejarea biodiversității și protecția mediului	Nr.	Date administrative , APM-uri, Romsilva, MMSC
6. Îmbunătățirea eficienței energetice	1. Creșterea eficienței energetice a clădirilor din sectorul rezidențial	Numărul locuințelor reabilite energetice (bloc)	Nr.	Scăderea anuală estimată a gazelor cu efect de seră	Echivalent tone de	APM-uri PO

utilizarea resurselor regenerabile	2. Creșterea eficienței energetice a clădirilor din sectorul public	Numărul clădirilor din sectorul public reabilitate energetic (clădiri)	Nr.	Scăderea consumului primar anual de energie al clădirilor publice	kWh/an	Date administrative ; PO
7. Îmbunătățirea calității în domeniul educației, sănătății și incluziunii sociale	1. Investiții în educație pentru îmbunătățirea calității învățământului și dezvoltarea infrastructurii din mediul urban și rural	Unități de învățământ dezvoltate	Nr.	Elevi care beneficiază de unități de învățământ dezvoltate; Studenți care beneficiază de unități de învățământ dezvoltate;	Nr.	Date administrative ; PO; INS
	2. Investiții în sănătate pentru îmbunătățirea calității serviciilor oferite și dezvoltarea infrastructurii din mediul urban	Unități medicale dezvoltate	nr.	Persoane care beneficiază de infrastructura de sănătate îmbunătățită	Nr.	Date administrative ; PO; INS
	3. Investiții în calitatea serviciilor sociale și a infrastructurii de servicii sociale din mediul urban și rural	Unităților de servicii sociale sprijinite	Nr.	Persoane care beneficiază de infrastructura de servicii sociale dezvoltată	Nr.	Date administrative ; PO; INS
	4. Sprijinirea regenerării economice și sociale a zonelor sărace, identificate cu risc de excluziune	Locuințelor sociale modernizate	nr.	Populației care trăiește în zone în care s-au implementat strategii de incluziune socială	Nr.	Date administrative ; PO; INS
8. Valorificarea superioară din mediul rural și modernizarea	1. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor din zona rurală, inclusiv în sectoarele non-agricole pentru a crește rezultatele economice din aceste zone	Număr de firme sprijinite pentru realizarea de investiții în zona rurală	Nr.	Locuri de munca nou create în firmele sprijinite	Nr.	Date administrative ; PO; INS

economiei rurale	2. Investiții în sectorul piscicol și îmbunătățirea condițiilor economice din zonele piscicole	Număr de proiecte de investiții în domeniul piscicol	Nr.	Locuri de muncă nou create/menținute în domeniul piscicol	Nr.	
	3. Dezvoltarea localităților rurale, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale	Lungimea totală a rețelei de drumuri de interes local dezvoltate	km	Localități deservite	Nr.	
9. Îmbunătățirea resurselor umane la nivel regional, în contextul specializării regionale inteligente	1. Investiții în infrastructura serviciilor de ocupare	Nr. de structuri dezvoltate	Nr.	Persoane care vor beneficia de instruire și perfecționare în structurile dezvoltate	nr.	Date administrative ; PO
	2. Investiții în dezvoltarea resurselor umane din administrația publică	Numărul de proiecte implementate pentru dezvoltarea resurselor umane	Nr.	Cresterea ponderii angajaților care beneficiază de implementarea proiectelor dezvoltate privind îmbunătățirea serviciilor publice, promovarea parteneriatelor	%	
10. Promovarea cooperării transfrontaliere interregionale	1. Îmbunătățirea cooperării transfrontaliere pentru creșterea oportunităților de afaceri	Proiecte implementate de firme în domeniul cooperării transfrontaliere și interregionale	Nr.	Persoanelor care vor beneficia de proiectele dezvoltate în domeniul cooperării transfrontaliere și interregionale	Nr.	Date administrative ; PO CBC

	2. Îmbunătățirea cooperării transfrontaliere în zonele de protecție a mediului pentru a face față mai bine riscurilor	Persoane care beneficiază de acțiuni de prevenire a riscurilor	Nr.	Suprafața în care sunt implementate acțiuni de prevenire a riscurilor	ha	
	3. Investiții în capacitatea instituțională din zonele de frontieră pentru a împărtăși experiențe și practici comune	Platforme de e-guvernare CBC	Nr.	Creșterea nr. de instrumente care sunt implementate în zona CBC	%	

7 Sistemul de implementare

Procesul de implementare al Planului de Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est 2014-2020, va fi realizat prin intermediul mai multor activități:

- Identificarea, selectarea și dezvoltarea portofoliului de proiecte, inclusiv a proiectelor strategice;
- Diseminarea Planului de Dezvoltare Regională;
- Implementarea PDR Sud-Est;
- Monitorizarea progreselor realizate.

În scopul planificării acțiunilor și facilitării procesului de monitorizare al Planului de Dezvoltare Regională 2014-2020, a fost elaborat un **Plan de Acțiune**, care va fi dezbătut în cadrul Grupurilor de lucru.

Nr. crt.	ACȚIUNI	Termen de realizare	Responsabil
1.	IDENTIFICAREA, SELECȚIA ȘI DEZVOLTAREA PORTOFOLIULUI DE PROIECTE		
1.1	Identificarea și dezvoltarea portofoliului de proiecte necesar pentru dezvoltarea regiunii	2012 - 2020	ADR Sud-Est Potențialii beneficiari
1.2	Analiza și corelarea proiectelor identificate în raport cu obiectivele sectoriale și strategice	2012 - 2020	ADR Sud-Est
1.3	Selectarea și prioritizarea proiectelor incluse în portofoliu	2012 - 2020	ADR Sud-Est Potențialii beneficiari
2.	DISEMINAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014 – 2020		
2.1	Organizarea de seminarii județene pentru diseminarea Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014 - 2020	2011 - 2020	ADR Sud-Est
2.2	Organizarea de seminarii regionale pentru diseminarea Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014 - 2020	2012 – 2020	ADR Sud-Est
3.	IMPLEMENTAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014 – 2020		
3.1	Furnizarea de asistență de specialitate (help desk) potențialilor beneficiari pentru dezvoltarea proiectelor cuprinse în portofoliu	2012 – 2020	ADR Sud-Est
3.2	Dezvoltarea și implementarea proiectelor cuprinse în portofoliul regiunii, inclusiv cele strategice	2012 - 2020	Potențialii beneficiari
3.3	Dezvoltarea de proiecte proprii pentru a soluționa problemele cu impact regional	permanent	ADR Sud-Est
3.4	Urmărirea calendarului de implementare a proiectelor	permanent	ADR Sud-Est
3.5	Raportarea către Consiliul pentru Dezvoltare Regională a progresului privind implementarea PDR Sud-Est 2014 – 2020	Anual	ADR Sud-Est
3.6	Îmbunătățirea Planului pentru Dezvoltare Regională Sud-Est 2014 - 2020	Ori de câte ori este nevoie	ADR Sud-Est
4.	MONITORIZAREA PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ 2014 – 2020		
4.1	Colectarea și prelucrarea indicatorilor de monitorizare	Ianuarie 2014 – Decembrie 2022	ADR Sud-Est
4.2	Elaborarea rapoartelor strategice de progres		ADR Sud-Est

		2016, 2022 ²¹³ /anual	2019,	
4.3	Avizarea rapoartelor strategice de progres de către Comitetul Regional pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională	2016, 2022 ²¹⁴ /anual	2019,	ADR Sud-Est CRP
4.4	Aprobarea rapoartelor strategice de progres de către Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR)	2016, 2022 ²¹⁵ /anual	2019,	ADR Sud-Est CDR
4.5	Transmiterea rapoartelor strategice de progres către autoritățile naționale (AMPOR)	2016, 2022 ²¹⁶ /anual	2019,	ADR Sud-Est

²¹³ Anii de realizare a rapoartelor strategice au fost stabiliți prin metodologia de elaborare a Planurilor de Dezvoltare Regională 2014-2020, elaborată de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

²¹⁴ Anii de realizare a rapoartelor strategice au fost stabiliți prin metodologia de elaborare a Planurilor de Dezvoltare Regională 2014-2020, elaborată de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

²¹⁵ Anii de realizare a rapoartelor strategice au fost stabiliți prin metodologia de elaborare a Planurilor de Dezvoltare Regională 2014-2020, elaborată de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

²¹⁶ Anii de realizare a rapoartelor strategice au fost stabiliți prin metodologia de elaborare a Planurilor de Dezvoltare Regională 2014-2020, elaborată de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

8 Monitorizarea

În ceea ce privește monitorizarea Planului de Dezvoltare Regională 2014 - 2020, această activitate se va realiza prin elaborarea de către Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est a unui raport strategic, ce va prezenta progresele realizate în implementare și gradul de realizare a rezultatelor planificate. Aceste rapoarte vor fi realizate în anii 2016, 2019 și 2022 (a se vedea Planul de Acțiune din capitolul 7) și vor fi prezentate în cadrul ședințelor Consiliului pentru Dezvoltare Regională, iar mai apoi transmise autorităților de la nivel național.

Totodată, pentru asigurarea continuității abordării parteneriale, aceste rapoarte strategice vor fi prezentate spre avizare membrilor Comitetului Regional de Planificare.

Din punct de vedere al conținutului, rapoartele vor avea o structură ce va face referire la:

- Situația și evoluția socio-economică de la nivelul regiunii;
- Realizările, problemele și perspectivele în ceea ce privește implementarea Planului de Dezvoltare Regională;
- Exemplele de bune practici;
- Propuneri de modificare a Planului (tabele financiare, indicatori, listă de proiecte strategice, etc).

9 Procesul partenerial

Programarea fondurilor europene în profil regional se bazează pe planificarea nevoilor de finanțare în cadrul unui proces continuu susținut de participarea activă a actorilor regionali din sectorul public, din sectorul privat și din mediul academic, conducând la asumarea responsabilității tuturor celor interesați.

Conform Memorandumului privind Aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020, aprobat de Guvernul României în data de 13 iunie 2012, elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de programare, direcțiile de acțiune stabilite la nivel european se vor reflecta în documentele elaborate la celelate două niveluri: național și regional. Pregătirea documentelor de planificare și programare trebuie să respecte principiul european al parteneriatului și să implice consultări cu reprezentanți ai autorităților competente naționale, regionale, locale, cu organizații ale societății civile, cu parteneri economici și sociali, cu parteneri din domeniul protecției mediului și cu instituții care promovează egalitatea de șanse. Principiile aplicabile acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernancei pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și knowhow-ului partenerilor relevanți, asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate.

La nivelul Regiunii Sud-Est, organizarea procesului de programare pentru perioada 2014 – 2020 a demarat în luna martie 2011, având drept cadru legal Hotărârea de Guvern nr.1.115 din 15 iulie 2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare. Ulterior, activitatea de parteneriat a fost reglementată de Ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului nr. 1.087/ 13.07.2012 prin care se aproba Regulamentul - Cadru privind Organizarea și Funcționarea Comitetelor Regionale pentru elaborarea Planurilor de Dezvoltare Regională 2014 - 2020.

Actele normative sus-menționate au reglementat cadrul instituțional și partenerial prin care instituțiile și organismele publice și private stabilesc obiectivele naționale prioritare de dezvoltare pe termen mediu pentru realizarea coeziunii economice și sociale, precum și programarea financiară a măsurilor prin care se realizează aceste obiective, în strânsă corelare cu orientările bugetare multianuale. Conform acestora, Agenția pentru Dezvoltare Regională este responsabilă cu elaborarea, în parteneriat, a Planului de Dezvoltare Regional care reprezintă documentul fundamental privind necesarul de finanțare din fonduri europene și alte fonduri internaționale sau naționale la nivel regional, fiind instrumentul prin care regiunea își promovează prioritățile și interesele în domeniul economic și social, reprezentând în același timp contribuția regiunii la elaborarea Planului Național de Dezvoltare.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 este format din: Profilul socio-economic al regiunii, Analiza SWOT, Strategia de Dezvoltare Regională, Estimarea necesităților de finanțare, Indicatori de realizare a obiectivelor strategiei, Sistemul de implementare, Monitorizarea PDR, Procesul partenerial, Sinteza evaluării strategice de mediu. Documentul include două anexe importante: Anexa A – Listă orientativă de proiecte strategice/proiecte cu impact regional și Anexa B – Documente suport pentru Capitolul II.

La nivelul Regiunii Sud-Est, parteneriatul regional a fost structurat pe trei nivele: Comitetul Regional de Planificare, Grupurile de Lucru Sub-Regionale (GLSR) constituite la nivelul fiecărui județ, iar din membrii acestor grupuri s-au constituit cinci Grupuri Tematice Regionale (GTR). Acestea din urmă s-au constituit pe baza priorităților tematice naționale și a priorităților regionale identificate, respectiv:

- Dezvoltare urbană și incluziune socială;
- Dezvoltarea infrastructurii locale și regionale;
- Dezvoltarea IMM-urilor (inclusiv componenta de cercetare-inovare);
- Mediu și Eficiență energetică;
- Agricultură și Dezvoltare Rurală.

Comitetul Regional pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională (CRP) are rol consultativ, reprezentând cadrul larg partenerial al Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR) pentru elaborarea și avizarea PDR. CRP are în componența sa, ca membri titulari sau supleanți, reprezentanți, la nivel decizional, ai ADR, ai compartimentelor de dezvoltare rurală județene ale Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale precum și ai altor servicii deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, reprezentanți ai prefecturilor, consiliilor județene, consiliilor locale, ai societății civile, precum și reprezentanți ai altor organizații cu activitate relevantă la nivel regional în diverse domenii specifice.

În conformitate cu prevederile Memorandumului Guvernului pentru aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2014 - 2020, **Comitetul Regional de Planificare** (CRP) Sud-Est **avizează**:

- Analiza socio-economică elaborată în scopul fundamentării strategiei de dezvoltare regională a PDR Sud-Est, precum și concluziile acesteia privind problemele majore identificate la nivel regional, elaborate pe baza documentelor adoptate în GTR-uri;
- Strategia pentru atingerea obiectivelor prioritare de dezvoltare din PDR;
- Programarea financiară orientativă a obiectivelor prioritare de dezvoltare;
- Proiectul PDR Sud-Est care va fi supus aprobării CDR Sud-Est;
- Rapoartele strategice de monitorizare a PDR, care vor fi supuse aprobării CDR Sud-Est;
- Lista indicativă a proiectelor strategice din PDR identificate la nivelul regiunii Sud-Est.

La nivel regional, pe baza priorităților tematiche naționale și a priorităților regionale identificate, se constituie Grupuri Tematice Regionale (GTR), iar la nivel județean se constituie Grupuri de lucru subregionale (GLSR).

Grupurile de Lucru Sub-Regionale și **Grupurile Tematice Regionale** au următoarele **atribuții**: examinează analiza socio-economică, precum și concluziile acesteia privind problemele majore identificate la nivel județean, obiectivele de dezvoltare stabilite și strategia pentru realizarea acestora; formulează recomandări și propuneri către CRP; contribuie la realizarea documentelor necesare elaborării PDR și le transmite CRP.

Agencia pentru Dezvoltare Regională Sud-Est este responsabilă de elaborarea PDR și de coordonarea structurilor parteneriale regionale, având următoarele atribuții:

- Coordonează activitatea CRP pentru elaborarea Planurilor de Dezvoltare Regională și asigură Secretariatul acestora;
- Organizează în cadrul CRP consultări și dezbateri asupra Planurilor de Dezvoltare Regională, în vederea realizării consensului;
- Reprezintă CRP la reuniunile în plen și pe secțiuni ale CIAP;
- Asigură complementaritatea intervențiilor la nivel regional și coerența acestora cu strategiile naționale;
- Furnizează elementele socio-economice și prioritățile strategice/contribuțiile regionale pentru fundamentarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Regională;

- Colaborează cu MDRAP la elaborarea bugetelor indicative multianuale care orientează programarea financiară a obiectivelor prioritare de dezvoltare ale Planurilor de Dezvoltare Regională;
- Asigură monitorizarea Planurilor pentru Dezvoltare Regională, prin intermediul rapoartelor strategice, care vor fi supuse aprobării CDR.

ADR Sud-Est are rolul de a centraliza propunerile actorilor regionali, de îmbunătățire a documentelor de planificare strategică și programare, de a transmite la nivel național în cadrul structurilor partenariale, particularitățile nevoilor de dezvoltare ale regiunii. ADR Sud-Est participă la întâlnirile de lucru ale parteneriatelor inter-instituționale la nivel național și informează ulterior membrii parteneriatelor inter-instituționale de la nivelul Regiunii Sud-Est, asupra direcțiilor de acțiune pe care Comisia Europeană le impune documentelor naționale și regionale.

În anul 2011, Agenția pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a organizat 6 întâlniri de lucru la nivel județean în cadrul Grupului de lucru pentru ”Dezvoltarea urbană și incluziune socială”, în vederea planificării perioadei de programare 2014-2020.

În anul 2012, Agenția pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a organizat 13 întâlniri de lucru la nivel județean și regional, în cadrul grupurilor de lucru constituite având în vedere prioritățile tematice naționale, în vederea planificării perioadei de programare 2014-2020, astfel:

- 6 întâlniri de lucru ale GLSR, organizate în luna octombrie 2012, la Brăila, Tulcea și Galați, în luna noiembrie la Buzău și în luna decembrie la Constanța și la Focșani;
- 1 întâlnire de lucru a GTR ”Mediu și eficiență energetică” în noiembrie 2012, unde au participat reprezentanți ai Organismului Intermediar POS Mediu pentru Regiunea Sud-Est, reprezentanți ai agențiilor județene pentru protecția mediului din regiune. S-au realizat comparații între capitolul ”Mediu” cuprins în draftul Analizei socio-economice din Strategia Națională de Dezvoltare Regională 2014-2020, document național și capitolul ”Mediu” cuprins în cadrul primului draft al Analizei socio-economice din Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020, document regional. Reprezentanții Organismului Intermediar POS Mediu pentru Regiunea Sud-Est au prezentat portofoliul de proiecte POS Mediu 2007-2013 pentru Regiunea Sud-Est;
- 6 întâlniri de lucru ale Grupurilor Tematice Regionale ”Infrastructură Regională și Locală – Componenta Turism”, organizate în cele șase județe ale regiunii, având drept obiectiv general elaborarea PDR Sud-Est și pregătirea viitoarei perioade de programare 2014-2020. La întâlnirile de lucru au participat reprezentanți ai autorităților publice la nivel local și județean, direcțiile județene pentru cultură și patrimoniu național, reprezentanți ai arhiepiscopilor din regiune, ai administrațiilor parcurilor naturale, ONG-uri care sprijină dezvoltarea turismului, activitatea întreprinderilor mici și mijlocii, dezvoltarea durabilă și dezvoltarea intercomunitară din Regiunea Sud-Est. Dezbaterile au abordat nevoile de finanțare în domeniul turismului și s-au finalizat cu propuneri de idei de proiecte formulate de către participanți.

În anul 2013, Agenția pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a organizat 14 întâlniri de lucru la nivel județean și regional, în cadrul grupurilor de lucru constituite având în vedere prioritățile tematice naționale, în vederea planificării perioadei de programare 2014-2020, astfel:

- 4 întâlniri de lucru ale GTR „Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale”. În luna aprilie și în luna iunie 2013, ADR Sud-Est a organizat la Brăila, Galați, Constanța și Vrancea, întâlniri de lucru ale Grupului Tematic Regional „Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale”, privind elaborarea Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est (PDR) și pregătirea viitoarei perioade de programare 2014-2020. Membrii GTR „Dezvoltarea infrastructurii regionale și locale” au dezbătut aspecte relevante ale Analizei socio-economice a Regiunii Sud-Est, ale Analizei SWOT și ale Strategiei de dezvoltare regională, aducându-și contribuția la finalizarea PDR Sud-Est 2014-2020 și la identificarea propunerilor de investiții și proiecte strategice la nivel local și regional, ce vor putea fi implementate în următoarea perioadă de programare.
- 6 întâlniri de lucru ale GTR ”Dezvoltare urbană și incluziune socială”, unde au fost invitați reprezentanți ai consiliilor județene, ai primăriilor municipiilor reședință de județ, reprezentanți ai orașelor mari, arhitecți, persoane cu responsabilități în dezvoltare urbană, prin implementare de proiecte cu finanțare europeană. În lunile iunie, noiembrie și decembrie 2013, au fost organizate, în județele regiunii, întâlniri de lucru ale Grupului de Tematic Regional „Dezvoltare urbană”, în scopul corelării prevederilor din Acordul de parteneriat cu axele prioritare și măsurile de intervenție din Strategia de dezvoltare regională a Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est (PDR). Un obiectiv suplimentar al întâlnirilor l-a constituit prezentarea analizei realizată în cadrul studiului ”Dezvoltare urbană în Regiunea Sud-Est, situația actuală și oportunități de dezvoltare”, urmată de consultări privind portofoliul de proiecte necesare care se vor implementa în mediul urban de către administrațiile locale în perioada de programare 2014-2020. Membrii GTR „Dezvoltare urbană” au dezbătut aspecte relevante ale Acordului de parteneriat, ale Strategiei de dezvoltare regională, ale analizei ”Dezvoltare urbană în Regiunea Sud-Est, situația actuală și oportunități de dezvoltare”, contribuind la completarea propunerilor de investiții și proiecte strategice la nivel local și regional aflate în portofoliul de proiecte regional, propuse pentru următoarea perioadă de programare.
- În perioada 04-05 noiembrie 2013, ADR Sud-Est a organizat 2 întâlniri de lucru la Brăila și Galați în cadrul proiectului regional ”Intervenții locale pentru utilizarea cât mai eficientă a Fondurilor Europene pentru Locuințe și Incluziune Socială a Populației Rome, în zone pilot din România și dincolo de granițele acesteia, în Serbia, Macedonia, Turcia” implementat de Centrul regional pentru Europa și CSI al PNUD, organizate de Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est și PNUD.
- În luna noiembrie 2013, ADR Sud-Est împreună cu reprezentanții Băncii Mondiale (BM) a organizat 1 întâlnire de lucru în Regiunea Sud-Est, pentru diseminarea rezultatelor studiilor elaborate de experții BM în cadrul unui contract cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. Studiile au avut ca scop identificarea mecanismelor instituționale și a aspectelor-cheie ale planificării fondurilor care constituie exemple de bună practică din perioada de programare 2007-2013 pentru perioada de programare 2014-2020.

- În luna decembrie 2013, ADR Sud-Est a organizat împreună cu experții firmei de consultanță de la Erns&Young ce au realizat evaluarea ex-ante a PDR Sud-Est 1 întâlnire de lucru pentru realizarea de interviuri cu membri ai Comitetului Regional de Planificare (CRP) al Regiunii Sud-Est.

În anul 2014, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est a organizat 13 întâlniri de lucru la nivel județean și regional, în cadrul grupurilor de lucru constituite având în vedere prioritățile tematiche naționale, în vederea planificării perioadei de programare 2014-2020, astfel:

- În luna iulie 2014, ADR Sud-Est a organizat 2 întâlniri de lucru județene, în vederea diseminării POR 2014-2020 și a pregătirii portofoliului de proiecte pentru perioada de programare 2014-2020, cu reprezentanți ai autorităților administrațiilor publice locale din județele regiunii. Întâlnirile de lucru contribuie la consolidarea parteneriatului inter-instituțional care acoperă cele trei niveluri distincte național-regional-local, sprijinind activitățile specifice ale pregătirii POR 2014-2020.
- În luna mai 2014, ADR Sud-Est în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și JASPERS a organizat la Constanța, 1 atelier de lucru pe tema mobilității urbane și a potențialelor variante de pregătire a documentațiilor aferente proiectelor, ce vor fi depuse pentru finanțare din Programul Operațional Regional 2014-2020 – axa prioritară dedicată „dezvoltării urbane”. În cadrul întâlnirii a fost prezentată modalitatea de abordare a pregătirii unui plan de mobilitate urbană necesar dezvoltării unui proiect vizând finanțarea transportului public urban. Participanții au fost organizați în grupuri de lucru care au dezbătut teme privind posibilitatea dezvoltării economice, a turismului, transportului, mobilității, a mediului și infrastructurii sociale pentru un anumit oraș. Au avut loc discuții privind modul în care ar putea fi cuantificată performanța intervenției, evaluarea proiectului prin intermediul analizelor multicriteriale, cost-beneficiu și identificate riscurile pentru strategia selectată și activitățile de reducere a acestora. La eveniment au participat reprezentanți ai direcțiilor de specialitate cu experiență relevantă în domeniul pregătirii proiectelor și al transportului public urban, din cadrul primăriilor municipiilor/orașelor și din cadrul firmelor de transport public urban din regiune.
- În data de 19 mai 2014, ADR Sud-Est a găzduit 1 atelier de lucru regional privind evaluarea ex-ante a Planului de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020, organizat de Ministerul Fondurilor Europene și Ernst&Young. Atelierul de lucru a avut următoarele puncte de interes:
 - prezentarea analizelor și a recomandărilor preliminare oferite de echipa de evaluare,
 - colectarea unor informații ce vor fi folosite atât pentru versiunea preliminară a raportului de evaluare ex-ante cât și pentru raportul de evaluare ex-ante final,
 - intensificarea dimensiunii participative a evaluării ex-ante prin comunicarea cu actorii reprezentativi la nivel regional, alții decât cei intervievați.

La eveniment au participat membrii Comitetului Regional de planificare pentru elaborarea PDR Sud-Est 2014-2020 (CRP) din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est.

În cadrul întâlnirilor de lucru aferente procesului de planificare a dezvoltării regionale, abordarea a fost una participativă, reprezentând un proces bazat pe parteneriat și consultare publică.

Începând cu luna iunie 2014, ADR Sud-Est a organizat întâlniri de lucru, în vederea diseminării POR 2014-2020 și a pregătirii portofoliului de proiecte pentru perioada de programare 2014-2020, cu reprezentanți ai autorităților administrațiilor publice locale din județele regiunii. Întâlnirile de lucru contribuie la consolidarea parteneriatului inter-instituțional care acoperă cele trei niveluri distincte național-regional-local, sprijinind activitățile specifice ale pregătirii POR 2014-2020.

Întâlniri de lucru județene:

- în data de 8 iulie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți autorităților administrațiilor publice locale din județul Vrancea;
- în data de 11 iulie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți autorităților administrațiilor publice locale din județul Brăila;
- în data de 23 iulie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți autorităților administrațiilor publice locale din județul Buzău;
- în data de 4 septembrie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți autorităților administrațiilor publice locale din județul Galați;
- în data de 19 septembrie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți autorităților administrațiilor publice locale din județul Brăila;
- în data de 22 septembrie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanții Institutului Național de Cercetare Dezvoltare Delta Dunării Tulcea.
- În data de 15 octombrie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți ai Primăriei Municipiului Adjud;
- În data de 28 octombrie 2014 , întâlnire de lucru cu reprezentanți ai Autorităților Publice Locale din Municipiul Galați;
- În data de 16 decembrie 2014, întâlnire de lucru cu reprezentanți ai Consiliului Județean Brăila.

Structurile parteneriale funcționează eficient datorită respectării a două condiții esențiale: parteneriatul a inclus toți actorii relevanți, axându-se pe un proces eficient de adoptare a deciziilor; parteneriatul inter-instituțional a fost coordonat în mod corespunzător, contribuția tuturor partenerilor la îmbunătățirea PDR Sud-Est 2014-2020.

Glosar de termeni

- **Agencia pentru Dezvoltare Regională** - Organism neguvernamental, nonprofit, de utilitate publica, cu personalitate juridica, care functioneaza in domeniul dezvoltarii regionale si care se organizeaza si functioneaza in conditiile Legii nr. 315 din 2004 privind dezvoltarea regionala in Romania, cu modificarile si completarile ulterioare.
- **Ajutorul de stat** - Orice masura de sprijin acordata de catre stat sau de catre unitatile administrative-teritoriale, din resursele de stat sau resurse ale unitatilor administrative-teritoriale ori de alte organisme care administreaza surse ale statului sau ale colectivitatilor locale, indiferent de forma, care distorsioneaza sau ameninta sa distorsioneze concurenta prin favorizarea anumitor intreprinderi, a productiei anumitor bunuri, a prestarii anumitor servicii sau care afecteaza comerțul dintre România și statele membre ale Uniunii Europene, fiind considerata incompatibila cu un mediu concurential normal.
- **Analiza SWOT (Strengths - Puncte tari, Weaknesses - Puncte slabe, Opportunities - Oportunitati, Threats - Amenintari)** - Analiza SWOT este un instrument de planificare strategica folosit pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitatile si amenintarile intr-un proiect sau intr-o actiune de afaceri. Aceasta analiza implica specificarea obiectivului actiunii sau proiectului si identificarea factorilor interni si externi favorabili si nefavorabili atingerii obiectivului respectiv.
- **Arie/sit** - Zona definita geografic si delimitata spatial.
- **Arie naturala protejata** - Zona terestra, acvatica si/ sau subterana in care exista specii de plante si animale salbatice, elemente si formatiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de alta natura, cu valoare ecologica, stiintifica ori culturala deosebita, care are un regim special de protectie si conservare, stabilit conform prevederilor legale
- **Arie de protectie speciala avifaunistica** - Sit protejat pentru conservarea speciilor de pasari salbatice, in conformitate cu reglementarile comunitare.
- **Arie speciala de conservare** - Situl de importanta comunitara desemnat printr-un act statutar, administrativ si/sau contractual in scopul aplicarii masurilor de conservare necesare pentru mentinerea sau refacerea starii de conservare favorabila a habitatelor naturale si/sau a populatiilor speciilor pentru care situl este desemnat.
- **Asociatie de Dezvoltare Intercomunitara** - Asocierea intercomunitara, realizata in conditiile legii, intre doua sau mai multe unitati administrativ-teritoriale limitrofe, reprezentate prin autoritatile administratiei publice locale, in scopul infiintarii, dezvoltarii, gestionarii si/sau exploatarii in comun a unor sisteme comunitare de utilitati publice si al furnizarii/prestarii de servicii de utilitati publice utilizatorilor pe raza teritoriala a unitatilor administrativ-teritoriale asociate
- **Autoritate de Management** - Structura din cadrul unei autoritati publice centrale, responsabila pentru gestionarea unui program operational.
- **Autoritatea Nationala de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilitati Publice (A.N.R.S.C.)** - Autoritatea are drept scop reglementarea, monitorizarea si controlul la nivel central al activitatilor din domeniul serviciilor comunitare de utilitati publice. A.N.R.S.C. este, in temeiul Legii serviciilor comunitare de utilitati publice nr.

51/2006, cu modificările și completările ulterioare, autoritatea de reglementare competentă, pentru următoarele servicii comunitare de utilități publice:

- a) alimentarea cu apă;
- b) canalizarea și epurarea apelor uzate;
- c) colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale;
- d) producția, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat;
- e) salubritatea localităților;
- f) iluminatul public;
- g) administrarea domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale, precum și altele asemenea;
- h) transportul public local.

- **Aviz Natura 2000** - Act tehnico-juridic emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția habitatelor naturale și a speciilor de flora și faună sălbatică în planul sau programul supus adoptării.
- **Axă Prioritară** - Una dintre prioritățile selecționate de autoritatea de gestionare a programului operațional în cauză sau în cadrul responsabilității sale în conformitate cu criteriile stabilite de Comitetul de monitorizare și aplicate de unul sau mai mulți beneficiari în vederea realizării obiectivelor axei prioritare de care aparține.
- **Beneficiar** - Un operator, un organism sau o întreprindere, din domeniile public sau privat, responsabil pentru inițierea, sau inițierea și implementarea operațiunilor. În cadrul schemelor de ajutor de stat, în baza articolului 87 din Tratat, beneficiarii sunt întreprinderile publice sau private care realizează un proiect individual și primesc ajutor public.
- **Biodiversitate** - Populațiile speciilor din ecosistemele terestre, marine, acvatice continentale și complexe ecologice.
- **Conservare** - Ansamblu de măsuri care se pun în aplicare pentru menținerea sau refacerea condițiilor optime pentru habitate și populații de specii sălbatice de faună și floră.
- **Conservare in situ** - Protecția și conservarea bunurilor patrimoniului natural în mediul lor de geneză, existență și evoluție.
- **Conservare ex situ** - Protecția și conservarea bunurilor patrimoniului natural în afara mediului lor de geneză, existență și evoluție.
- **Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR)** - Este organismul regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii partenoriale la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.
- **Consiliul Uniunii Europene** - Principalul organ de decizie al UE. Reprezintă statele membre individuale iar la reuniuni participă un ministru din fiecare guvern al statelor UE.
- **Coridoarele pan-europene** - reprezintă un sistem de drumuri din Europa centrală și de est. Au fost stabilite la Conferința a II-a pan-europeană privind transportul din Creta, în martie 1994, cu adăugiri în Conferința a III-a din Helsinki, petrecută în 1997.
- **Coridor ecologic** - Zonă naturală sau amenajată care asigură cerințele de deplasare, reproducere, hrănire și refugiu pentru speciile sălbatice terestre și acvatice.

- **Deșeu biodegradabil** - Deșeu care suferă descompuneri în prezența sau în absența oxigenului (deșeuri alimentare, de grădină, hârtie, carton, etc.)
- **Dezvoltare durabilă** - Concept care definește o formă de creștere economică prin care este asigurat un nivel corespunzător de bunăstare nu numai pe termen scurt sau mediu, ci și pe termen lung. Dezvoltarea este durabilă dacă răspunde necesităților curente ale societății, fără a pune în pericol perspectivele pentru generațiile viitoare.
- **Eficiență** - Maximizarea rezultatelor unei activități în relație cu resursele utilizate.
- **Egalitate de șanse** - Conceptul conform căruia toate ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte.
- **Eligibilitate** - Suma criteriilor pe care un beneficiar sau un proiect trebuie să le îndeplinească pentru acordarea fondurilor nerambursabile.
- **Eroziune** - Proces de roadere a solului sub acțiunea apei și a agenților atmosferici.
- **Eurostat** - Biroul oficial de statistică al UE. Eurostat furnizează informații statistice instituțiilor Uniunii Europene, specialiștilor, jurnaliștilor și publicului larg. În același timp, Eurostat are misiunea de a coordona îmbunătățirea sistemelor statistice din statele candidate la aderare și din statele mai puțin dezvoltate.
- **Fondul de Coeziune (FC)** - Instrumentul financiar care sprijină investiții în domeniul infrastructurii de transport și mediu.
- **Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR)** - Fondul Structural care sprijină regiunile mai puțin dezvoltate, prin finanțarea de investiții în sectorul productiv, infrastructură, educație, sănătate, dezvoltare locală și întreprinderi mici și mijlocii.
- **Fonduri ESI** – Fonduri Europene Structurale și de Investiții
- **Fondul Social European (FSE)** - Fondul Structural destinat politicii sociale a Uniunii Europene, care sprijină măsuri de ocupare a forței de muncă și de dezvoltare a resurselor umane.
- **Fonduri publice** - Sumele alocate din bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele fondurilor speciale, bugetul trezoreriei statului, bugetele instituțiilor publice autonome, bugetele instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele fondurilor speciale, după caz, bugetele instituțiilor publice finanțate integral din venituri proprii, bugetul fondurilor provenite din credite externe contractate sau garantate de stat și ale căror rambursare, dobânzi și alte costuri se asigură din fonduri publice, bugetul fondurilor externe nerambursabile, credite externe contractate sau garantate de autoritățile administrației publice locale, împrumuturi interne contractate de autoritățile administrației publice locale, precum și din bugetele instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din bugetele locale.
- **Fondurile comunitare** - Sume provenite din asistența financiară nerambursabilă acordată României de Comunitatea Europeană
- **Fondurile structurale (FS)** - Instrumente financiare (FEDR, FSE) prin care Uniunea Europeană acționează pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale.
- **Habitat natural** - Arie terestră, acvatică sau subterană, în stare naturală sau seminaturală, ce se diferențiază prin caracteristici geografice, abiotice și biotice.
- **Habitat natural de interes comunitar** - Tip de habitat care:

- a) este în pericol de dispariție în arealul său natural; sau
- b) are un areal natural redus fie ca urmare a restrângerii acestuia fie datorită faptului că în mod natural suprafața sa este redusă; sau
- c) prezintă eșantioane reprezentative cu caracteristici tipice pentru una sau mai multe din cele cinci regiuni biogeografice: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică.
- **Habitat al unei specii** - Mediul natural sau seminatural definit prin factori abiotici și biotici în care trăiește o specie în oricare stadiu al ciclului său biologic.
- **IMM-uri** - Acele întreprinderi care au mai puțin de 250 de angajați și care au fie o cifră de afaceri anuală care nu depășește 50 milioane euro, fie un rezultat anual al bilanțului contabil care nu depășește 43 milioane euro.
- **Incluziune socială** - Setul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale.
- **Instrumente structurale** - Reprezintă asistența financiară nerambursabilă primită de România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondului Social European (FSE) și Fondului de Coeziune (FC).
- **Întreprindere** - Orice entitate angajată într-o activitate economică, indiferent de forma juridică de constituire.
- **Mediu rural** - Localități de rang IV și V (sate reședință de comună, sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor sau orașelor), conform Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, cu modificările și completările ulterioare
- **Mediu urban** - Localități de rang 0, I, II și III (capitala, municipii, orașe), conform Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național¹⁹, cu modificările și completările ulterioare
- **Microîntreprindere** - Întreprinderea care are mai puțin de 10 angajați și a cărei cifră de afaceri anuală sau rezultatul anual al bilanțului contabil nu depășește 2 milioane euro.
- **Nevoia socială** - Reprezintă ansamblul de cerințe indispensabile fiecărei persoane pentru asigurarea condițiilor de viață, în vederea integrării sociale.
- **Organism Intermediar** - Orice organism sau serviciu public sau privat care acționează sub supravegherea unei autorități de gestionare sau de certificare și care îndeplinește atribuțiile pentru aceasta din urmă față de beneficiarii care aplică operațiunile.
- **Parlamentul European** - Este ales de cetățenii Uniunii Europene pentru a le reprezenta interesele. Are atribuții legislative, adică adoptă legislația Uniunii (regulamente, directive, decizii).
- **Plan de management al ariei naturale protejate** - Reprezintă documentul oficial de referință în baza căruia se asigură un management eficient, productiv și specific fiecărei arii protejate.
- **Principiul “poluatorul plătește”** - Principiu al politicii de mediu a Uniunii Europene potrivit căruia firmele care produc daune mediului trebuie să suporte costurile de compensare în caz de poluare.

- **Prioritate** - Principalele nevoi pentru care se consideră necesară acordarea de ajutor pentru atingerea obiectivelor stabilite în strategia aprobată în program.
- **Program Operațional** - Document prezentat de un stat membru și adoptat de Comisie care definește o strategie de dezvoltare în conformitate cu un ansamblu coerent de priorități, pentru a cărui realizare se face apel la un Fond sau în cadrul obiectivului de convergență, la Fondul de Coeziune și la FEDER.
- **Regiuni de dezvoltare** - Regiunile de dezvoltare sunt unități teritorial-statistice, alcătuite din 4-7 județe (cu excepția Regiunii București-Ilfov), prin asocierea liberă a Consiliilor Județene, în baza Legii 151/1998 (ulterior modificată de legea 315/2004). Regiunile de dezvoltare au fost înființate la sfârșitul anului 1998. Ele corespund nivelului NUTS II potrivit clasificării Eurostat și reprezintă cadrul de colectare a datelor statistice specifice la nivel teritorial NUTS II. Stabilite pe o bază voluntară, ele nu au statut de unități administrative, dar reprezintă unități teritoriale suficient de mari pentru a constitui o bună bază pentru elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare regionale, permițând utilizarea eficientă a resurselor financiare și umane. Scopul pentru care au fost create aceste regiuni de dezvoltare este similar celui urmărit și în celelalte țări în curs de aderare, la fel ca și în statele membre: acela de a sprijini comunitățile mai mari în a-și soluționa problemele care trec dincolo de granițele administrative și care depășesc posibilitățile financiare ale unui județ. Regiunile de dezvoltare reprezintă structuri teritoriale în care se realizează implementarea și evaluarea politicii naționale de dezvoltare regională.
- **Reconstrucție ecologică** - Procesul de refacere a unui habitat natural în sensul îmbunătățirii stării favorabile de conservare sau refacerea funcțiilor unor ecosisteme care au fost afectate ca urmare a unor activități antropice (ex. substituirea unor ecosisteme naturale cu unele artificiale – desecarea unor zone umede în vederea practicării agriculturii). Refacerea acestor funcții trebuie să conducă la menținerea stării favorabile de conservare pentru speciile de floră și faună sălbatică și a habitatelor naturale.
- **Rețeaua ecologică NATURA 2000** - Rețeaua ecologică europeană de arii naturale protejate alcătuită din Ariile de Protecție Specială Avifaunistică, stabilite în conformitate cu prevederile Directivei 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice și Arii Speciale de Conservare desemnate de Comisia Europeană și ale Directivei 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice.
- **Rețeaua TINA** - este o rețea de transport ce a apărut în urma procesului TINA (Transportation Infrastructure Needs Assessment - Determinarea Necesitatilor Infrastructurii de Transport) ce a fost lansat în 1995, cu scopul de a stabili nevoile reale de transport din Europa de Est, și a concepe în baza acestor nevoi o rețea de transport multimodal. Punctele de plecare pentru rețeaua TINA au fost cele zece Coridoare Pan-Europene la care au fost propuse, analizate și adăugate alte componente.
- **Rețeaua TEN-T** – include toate modurile de transport și suportă aproximativ jumătate din traficul de pasageri și marfă. Pe parcurs ce țările acoperite de TINA au intrat sau vor intra în Uniunea Europeană, rețeaua TINA devine rețeaua TEN-T (Rețeaua Trans-Europeană de Transport). Rețeaua Trans-Europeană de Transport (TEN-T) este un element major pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă în Europa, datorită existenței unui sistem integrat, bazat pe tehnologie și este considerată ca fiind un factor-cheie pentru competitivitatea Uniunii. TEN-T este esențială pentru a facilita

mobilitatea persoanelor, bunurilor și serviciilor și, astfel, la crearea pieței interne și coeziunea economică și socială a Uniunii.

- **Risc** - Probabilitatea apariției unor pierderi/pagube. Riscul este caracterizat prin probabilitate, expunere și vulnerabilitate. În practică, expunerea este adeseori încorporată în evaluarea consecințelor, ca urmare riscul se consideră a avea două componente – probabilitatea de a se produce un eveniment și consecințele (impactul).
- **Sistemul Unic de Management al Informației (SMIS)** - Sistemul informatic centralizat, dezvoltat de către Ministerul Economiei și Finanțelor, în colaborare cu toate structurile utilizatoare, pentru a asigura colectarea informațiilor referitoare la implementare, necesare managementului financiar, monitorizării, verificărilor, auditului și evaluării programelor din cadrul obiectivului convergență.
- **Specii protejate** - Speciile periclitate, vulnerabile, rare sau endemice, care beneficiază de un statut legal de protecție.
- **Specii de interes comunitar** - Specii care pe teritoriul Uniunii Europene sunt periclitate, vulnerabile, rare și endemice: periclitate, cu excepția celor al căror areal natural este marginal în teritoriu și care nu sunt nici periclitate, nici vulnerabile în regiunea vestpaleartică; vulnerabile, speciile a căror încadrare în categoria celor periclitate este probabilă într-un viitor apropiat dacă acțiunea factorilor persistă; rare, speciile ale căror populații sunt reduse din punctul de vedere al distribuției sau/și numeric și care, chiar dacă în prezent nu sunt periclitate sau vulnerabile, riscă să devină; aceste specii sunt localizate în arii geografice restrânse sau sunt rar dispersate pe suprafețe largi; endemice și necesită o atenție particulară datorită naturii specifice a habitatului lor și/sau a impactului potențial al exploatării lor asupra stării lor de conservare.
- **Temele orizontale și politicile europene** - Priorități agreate la nivelul Statelor Membre ale Uniunii Europene, încorporate, sub diferite forme, în toate politicile Comunităților Europene. Acestea se referă la:
 - Promovarea egalității de șanse și nondiscriminării
 - Dezvoltarea durabilă, protecția și îmbunătățirea mediului înconjurător
 - Tehnologia informației
 - Achiziții publice
- **Utilități publice (servicii comunitare de utilități publice / infrastructura de utilități publice)** - Totalitatea activităților de utilitate și interes public general, desfășurate la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor sau județelor sub conducerea, coordonarea și responsabilitatea autorităților administrației publice locale, în scopul satisfacerii cerințelor comunităților locale, prin care se asigură următoarele utilități: alimentarea cu apă; canalizarea și epurarea apelor uzate; colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale; producția, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat; salubritatea localităților; iluminatul public; administrarea domeniului public și privat al unităților administrativ - teritoriale, precum și altele asemenea; transportul public local. (Legea 51/2006).

Bibliografie

- *** Acordul de Parteneriat propus de România pentru perioada de programare 2014-2020, versiunea februarie 2014;
- *** Analiza socio-economică a sectorului pescăresc, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
- *** Dezvoltare teritorială durabilă a teritoriului Dunării din România, noiembrie 2012, Comitetul Consultativ pentru Coeziune Teritorială;
- *** Directiva 60/2007/CE privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații;
- *** Directiva 271/91/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale;
- *** Directiva cadrul apă 60/2000/CE;
- *** Master Plan "Protectia si reabilitarea zonei costiere", septembrie 2012, Administrația Bazinală de Apă Dobrogea – Litoral;
- *** Planul de management al fluviului Dunărea, Deltei Dunării, spațiului hidrografic Dobrogea și apelor costiere, 2009, Administrația Bazinală de Apă Dobrogea – Litoral;
- *** Planul de management al Parcului Natural Insula Mică a Brăilei;
- *** Planul de management al Parcului Natural Putna-Vrancea;
- *** Planul de management al Rezervației Biosferei Delta Dunării;
- *** Plan local de acțiune pentru mediu, județul Tulcea, revizuit 2011;
- *** Raport anual 2010, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei;
- *** Raport de activitate pentru anul 2012, Autoritatea Națională de Reglementare pentru serviciile comunitare de utilități publice;
- *** Raport Diagnostic al Zonei Costiere, iulie 2011, Administrația Bazinală de Apă Dobrogea – Litoral;
- *** Raportul național privind starea mediului pentru anul 2011, Agenția Națională pentru Protecția Mediului;
- *** Raport privind rezultatele monitorizării pieței de energie electrică în luna decembrie 2012, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, Direcția Generală Piață de Energie Electrică;
- *** Raport privind starea mediului în județul Brăila, 2011, Agenția pentru Protecția Mediului Brăila;
- *** Raport privind starea mediului în județul Brăila, 2012, Agenția pentru Protecția Mediului Brăila;
- *** Raport privind starea mediului în județul Buzău, 2011, Agenția pentru Protecția Mediului Buzău;
- *** Raport privind starea mediului în județul Constanța, 2012, Agenția pentru Protecția Mediului Constanța;
- *** Raport privind starea mediului în județul Galați, 2011, Agenția pentru Protecția Mediului Brăila;
-
- *** Raport privind starea mediului în Regiunea Sud-Est pentru anul 2011, Agenția Regională pentru Protecția Mediului;
- *** Raport privind starea mediului marin și costier în anul 2009, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa”;

- *** Raport privind starea mediului marin și costier în anul 2011, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa”;
- *** Strategia Energetică a României pentru perioada 2007 - 2020 actualizată pentru perioada 2011 – 2020;
- *** Strategia națională a sectorului pescăresc 2014 – 2020, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
- *** Strategia Națională de Gestionare a Siturilor Contaminate;
- *** Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020, 2013, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
- <http://www.anpa.ro>;
- <http://www.apa-canal.ro>;
- <http://www.inpcp.ro/ro/page/13/welcome.html>;
- <http://www.mmediu.ro>;